

Hallituksen esitys eduskunnalle eräiden hallintoasioiden muutoksenhakusäännösten tarkistamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutoksia hallintolainkäyttölakiin, korkeimmasta hallinto-oikeudesta annettuun lakiin, hallintolakiin ja uhkasakkolakiin sekä 174 muuhun lakiin.

Esityksessä ehdotetaan hallintoasioiden muutoksenhakusäännösten tarkistamista niin, että oikaisuvaatimus olisi nykyistä laajemmin käytössä muutoksenhaun ensi vaiheena, jolloin hallintotuomioistuimeen saa valittaa vasta oikaisuvaatimukseen annetusta päätöksestä. Esityksessä ehdotetaan myös, että valituslupasääntelyn soveltamisalaa laajennetaan uusiin asiaryhmiin muutoksenhaussa hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Oikaisuvaatimuksen käytöstä säädettäisiin edelleen asiaryhmäkohtaisesti eri hallinnonalojen lainsäädännössä. Tarkoituksena on, että oikaisuvaatimus olisi käytössä mahdollisimman laajasti asioissa, joihin se soveltuu. Sen ulkopuolelle jäisivät asiat, joissa on asian laadun ja oikeusturvan kannalta tarpeen, että hallintopäätökseen haetaan muutosta valittamalla suoraan hallinto-oikeuteen. Tällaisia asioita olisivat esimerkiksi elinkeinolupia, hallinnollisten pakkokeinojen täytäntöönpanoa ja merkittäviä hallinnollisia seuraamuksia koskevat asiat sekä muut sellaiset asiaryhmät, joissa asia selvitetään perusteellisesti jo ensi vaiheen hallintomenettelyssä tai joihin liittyy yleensä vaativaa oikeudellista harkintaa ja joissa on tärkeää saada asia viivytyksettä tuomioistuimen käsiteltäväksi. Hallintolakiin lisättäisiin yleissäännökset siitä, kenellä on oikeus vaatia oikaisua ja siitä, että oikaisua vaaditaan siltä viranomaiselta tai muulta julkista hallintotehtävää hoitavalta, joka on tehnyt päätöksen. Hallintolakiin lisättäisiin myös säännös oikaisuvaatimuksen vaikutuksesta päätöksen täytäntöönpanokelpoisuuteen.

Valituslupa muutoksenhaussa hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen otettaisiin käyttöön nykyistä laajemmin. Siitä säädettäisiin edelleen asiaryh-

mäkohtaisesti eri hallinnonalojen lainsäädännössä. Valituslupasäännösten soveltuvuuden arvioinnissa kiinnitettäisiin huomiota erityisesti asian laatuun ja merkitykseen sekä siihen, voidaanko korkeinta hallinto-oikeutta edeltäviä oikeussuojakeinoja pitää useimmissa tapauksissa riittävinä. Valituslupajärjestelmän ulkopuolelle jäisivät esimerkiksi elinkeinoluvan peruuttamista, hallinnollisten pakkokeinojen täytäntöönpanoa ja merkittäviä hallinnollisia seuraamuksia koskevat asiat.

Hallintolainkäyttölakia muutettaisiin niin, että ministeriön hallintopäätöksestä valitettaisiin hallinto-oikeuteen. Suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen valitettaisiin vain valtioneuvoston yleisistunnon tekemästä hallintopäätöksestä. Hallintolainkäyttölakiin lisättäisiin täsmentävä säännös, jonka mukaan hallintoviranomaisen päätöksestä saa valittaa sillä perusteella, että päätös on lainvastainen. Lisäksi tarkistettaisiin hallintolainkäyttölain säännöstä valituksen vaikutuksesta päätöksen täytäntöönpanoon valituslupa-asiassa sekä säännöksiä päätöksen poistamisesta tai purkamisesta.

Korkeimmasta hallinto-oikeudesta annetussa laissa ei enää säädettäisi tarkoituksenmukaisuusharkinnasta riippuvan asian siirtämisestä valtioneuvoston ratkaistavaksi. Lisäksi lakiin lisättäisiin säännös moninkertaisen kantelun tai purkuhakemuksen tutkimatta jättämisestä yhden jäsenen kokoonpanossa.

Uhkasakkolain muutoksenhakusäännöksiä tarkistettaisiin niin, että muutosta uhkasakon asettamiseen haettaisiin samalla tavoin kuin päävelvoitteeseen. Uhkasakon tuomitsemista koskevaan päätökseen haettaisiin muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen ja korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaisissa säädetään.

Esityksen keskeisenä tavoitteena on tehostaa ja nopeuttaa oikeussuojan antamista hallintoasioissa sekä kehittää korkeimman hallinto-oikeuden roolia hallinto-

lainkäyttöä linjaratkaisuin ohjaavan tuomioistuimen suuntaan. Esityksellä pyritään myös yhtenäistämään ja selkeyttämään muutoksenhaakusääntelyä eri asiaryhmissä.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan noin puolen vuoden kuluttua siitä kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYS	3
YLEISPERUSTELUT	19
1 JOHDANTO	19
2 NYKYTILA	20
2.1 Muutoksenhaku hallintoasioissa.....	20
2.1.1 Oikeusturvan takeet hallintomenettelyssä.....	20
2.1.2 Oikaisuvaatimus.....	20
2.1.3 Muutoksenhaku hallinto-oikeuteen.....	24
2.1.4 Muutoksenhaku korkeimpaan hallinto-oikeuteen.....	25
2.1.5 Valitusperusteet.....	30
2.1.6 Valitusten keskittäminen yhteen hallinto-oikeuteen.....	30
2.1.7 Päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus.....	31
2.1.8 Lainvoimaisen päätöksen purkaminen.....	31
2.1.9 Uhkasakkolain muutoksenhakusäännökset.....	31
2.2 Jatkokäsittelylupa ja valituslupa yleisissä tuomioistuimissa	32
2.3 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden lainsäädäntö.....	33
2.3.1 Ruotsi	33
2.3.2 Saksa	35
2.3.3 Ranska.....	36
2.4 Nykytilan arviointi.....	36
2.4.1 Yleistä.....	36
2.4.2 Oikaisuvaatimus.....	37
2.4.3 Valituslupa	38
2.4.4 Muut ehdotukset.....	39
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	41
3.1 Tavoitteet.....	41
3.1.1 Yleistä.....	41
3.1.2 Oikaisuvaatimus.....	41
3.1.3 Valituslupa	41
3.1.4 Yleissäännösten tai erityislakien muuttaminen.....	42
3.2 Keskeiset ehdotukset	42
3.2.1 Oikaisuvaatimus.....	42
3.2.2 Valituslupa	44
3.2.3 Muut ehdotukset.....	46
3.3 Erilliset säädöshankkeet	47
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET	47
4.1 Vaikutukset asianosaisten oikeusturvaan	47
4.2 Vaikutukset viranomaisten ja tuomioistuinten toimintaan	48
4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	49
4.4 Taloudelliset vaikutukset.....	49
5 ASIAN VALMISTELU	50
5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto.....	50
5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen	51
6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ	52

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	53
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT	53
1.1 Hallintolainkäyttölaki	53
1.2 Laki korkeimmasta hallinto-oikeudesta.....	56
1.3 Hallintolaki	56
1.4 Uhkasakkolaki	57
1.5 Laki kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta	58
1.6 Konsulipalvelulaki.....	58
1.7 Laki Suomen talousvyöhykkeestä	58
1.8 Laki ulkomaanedustuksen korvauksista	59
1.9 Laki verojen ja maksujen täytäntöönpanosta.....	59
1.10 Laki maistraattien eräistä henkilörekistereistä.....	59
1.11 Henkilötietolaki	59
1.12 Kokoontumislaki	60
1.13 Laki eräiden luotonantajien rekisteröinnistä.....	60
1.14 Laki julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta.....	60
1.15 Laki oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa	60
1.16 Laki sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä	61
1.17 Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta.....	61
1.18 Luottotietolaki	61
1.19 Laki edunvalvontavaltuutuksesta.....	61
1.20 Laki holhoustoimesta.....	62
1.21 Nimilaki.....	62
1.22 Perintökaari.....	63
5 luku Valtion oikeudesta perintöön	63
1.23 Pakkokeinolaki	63
10 luku Salaiset pakkokeinot	63
1.24 Laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista	63
1.25 Laki ylikuormamaksusta.....	63
1.26 Laki Saamelaisalueen koulutuskeskuksesta	64
1.27 Laki valtion oikeusaputoimistoista.....	64
1.28 Oikeusapulaki	64
1.29 Laki kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa.....	65
1.30 Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä.....	65
1.31 Palosuojelurahastolaki	65
1.32 Passilaki	65
1.33 Henkilökorttilaki.....	66
1.34 Rahankeräyslaki.....	66
1.35 Arpajaislaki.....	66
1.36 Viihdelaitelaki	66
1.37 Kansalaisuuslaki	67
1.38 Pelastuslaki	67
1.39 Laki pelastustoimen laitteista	68
1.40 Laki Pelastusopistosta.....	68
1.41 Poliisilaki	69
5 Luku Salaiset tiedonhankintakeinot.....	69
1.42 Laki puolustusvoimista.....	69
1.43 Aluevalvontalaki.....	70
1.44 Laki Maanpuolustuskorkeakoulusta	70
1.45 Laki vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta.....	70
1.46 Tullilaki	70

1.47	Ajoneuvoverolaki	73
1.48	Rataverolaki.....	75
1.49	Valmisteverotuslaki	75
1.50	Laki polttoainemaksusta	77
1.51	Arvonlisäverolaki	78
1.52	Laki verotusmenettelystä.....	78
1.53	Autoverolaki	79
1.54	Laki yksityisestä huvialuksesta suoritettavasta polttoainemaksusta.....	80
1.55	Laki arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta.....	80
	8 luku Erinäiset säännökset.....	80
1.56	Laki kaupankäynnistä rahoitusvälineillä	80
	9 luku Muutoksenhaku.....	80
1.57	Laki Suomen Pankista	80
1.58	Laki panttilainauslaitoksista	81
1.59	Laki aluehallintovirastoista.....	81
1.60	Tilastolaki	81
1.61	Valtion maksuperustelaki	82
1.62	Valtionavustuslaki	82
1.63	Laki julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista	82
1.64	Laki valtionalouden tarkastusvirastosta.....	82
1.65	Laki ammatillisesta peruskoulutuksesta	83
1.66	Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta	83
1.67	Laki taiteen perusopetuksesta	83
1.68	Lukiolaki.....	84
1.69	Perusopetuslaki.....	85
1.70	Yliopistolaki	86
1.71	Laki auktorisoiduista kääntäjistä	87
1.72	Hautaustoimilaki.....	87
1.73	Laki kulttuuriaineistojen tallettamisesta ja säilyttämisestä.....	88
1.74	Laki kulttuuriesineiden maastaviennin rajoittamisesta.....	88
1.75	Kuvaohjelmalaki.....	88
	6 luku Muutoksenhaku.....	88
1.76	Laki eräistä kuvataiteen tekijöille suoritettavista apurahoista	89
1.77	Laki eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista.....	89
1.78	Arkistolaki	90
1.79	Laki ortodoksisesta kirkosta	90
1.80	Elintarvikelaki	90
1.81	Kiinteistönmuodostamislaki.....	91
1.82	Laki eläinlääkärinammatin harjoittamisesta.....	91
1.83	Laki eläinten kuljetuksesta	92
1.84	Laki eläintunnistusjärjestelmästä.....	92
1.85	Laki kasvinsuojeluaineista.....	93
1.86	Laki merellä toimivien kalastus- ja vesiviljelyalusten rekisteröinnistä.....	93
1.87	Laki totopelien tuottojen käyttämisestä hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen	94
1.88	Rehulaki.....	94
1.89	Vesihuoltolaki.....	94
1.90	Laki eräiden maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lainojen ja saamisten siirtämisestä Valtiokonttorin hoidettavaksi	95
1.91	Alusliikennepalvelulaki	95
1.92	Joukkoliikennelaki.....	95
1.93	Konttilaki.....	96

1.94	Laki ajopiirturikorttien myöntämisen järjestämisestä.....	96
1.95	Laki alusten jääluokista ja jäänmurtaja-avustuksesta.....	96
1.96	Laki eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta.....	97
1.97	Laki eräiden irtolastialusten turvallisesta lastaamisesta ja lastin purkamisesta.....	97
1.98	Laki kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä.....	98
1.99	Laki kuljettajantutkintotoiminnan järjestämisestä.....	98
1.100	Laki kuorma- ja linja-auton kuljettajien ammattipätevyydestä.....	98
1.101	Laki lentoliikenteen valvontamaksusta.....	99
1.102	Laki maantieliikenteen liikenneyrittäjäkoulutuksesta.....	99
1.103	Laki matkustaja-aluksen henkilöluetteloista.....	99
1.104	Laki meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta.....	100
1.105	Laki rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuustehtävistä.....	100
1.106	Laki taksinkuljettajien ammattipätevyydestä.....	101
1.107	Laki vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista.....	101
1.108	Luotsauslaki.....	101
1.109	Maantielaki.....	102
1.110	Postilaki.....	102
1.111	Ratalaki.....	102
1.112	Taksiliikennelaki.....	103
1.113	Vesiliikennelaki.....	103
1.114	Laki kansainvälistä taksiliikennettä tiellä koskevan Ruotsin kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta.....	103
1.115	Kaivoslaki.....	104
1.116	Kauppakamarilaki.....	104
1.117	Merimiespalvelulaki.....	105
1.118	Laki perintätoiminnan luvanvaraisuudesta.....	105
1.119	Laki valmismatkaliikkeistä.....	105
1.120	Laki kiinteistönvälitysliikkeistä ja vuokrahuoneiston välitysliikkeistä.....	106
1.121	Laki sähkön alkuperän varmentamisesta ja ilmoittamisesta.....	106
1.122	Laki tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista.....	107
1.123	Laki työajasta kotimaanliikenteen aluksissa.....	108
1.124	Päästökauppalaki.....	108
1.125	Laki kotoutumisen edistämisestä.....	109
1.126	Laki eräiden valtion tukea koskevien Euroopan yhteisöjen säännösten soveltamisesta.....	109
1.127	Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista.....	109
1.128	Laki kilpailu- ja kuluttajavirastosta.....	109
1.129	Ydinenergialaki.....	110
1.130	Laki ihmisen elimien, kudoksien ja solujen lääketieteellisestä käytöstä.....	110
1.131	Laki raha-automaattiavustuksista.....	110
1.132	Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista.....	110
1.133	Laki sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä.....	111
1.134	Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä.....	111
1.135	Laki terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista.....	112
1.136	Geenitekniikkalaki.....	112
1.137	Huumausainelaki.....	113
1.138	Laki apteekkimaksusta.....	113
1.139	Sairausvakuutuslaki.....	114
	16 luku Työpaikkakassat.....	114

1.140 Laki Kansaneläkelaitoksesta.....	114
1.141 Sotilasvammalaki.....	114
1.142 Laki vakuutusedustuksesta	114
1.143 Vakuutusyhtiölaki.....	114
31 luku Vakuutusyhtiön toimintaa koskevat muut säännökset.....	114
1.144 Laki transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta.....	115
1.145 Laki turkistuottajien lomituspalveluista	115
1.146 Maatalousyrittäjien lomituspalvelulaki	115
9 luku Muutoksenhaku.....	115
1.147 Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta.....	116
1.148 Laki työsuojeluun liittyvien arviointielimien hyväksymisestä.....	116
1.149 Lääkelaki	117
1.150 Steriloimislaki.....	118
1.151 Säteilylaki.....	118
1.152 Terveysturvallisuuslaki.....	119
1.153 Tupakkalaki	119
1.154 Veripalvelulaki	120
1.155 Aravalaki	120
1.156 Laki aravalainojen lainaehtojen muuttamisesta eräissä tapauksissa.....	121
1.157 Laki asumisoikeusasunnoista	121
1.158 Laki avustuksista erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi	121
1.159 Laki eräiden vuokratotalainojen lainaehtojen ilmoitusperusteisesta muuttamisesta	122
1.160 Laki oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta.....	122
1.161 Laki omistusasuntolainojen korkotuesta.....	122
1.162 Laki omistusasuntolainojen valtioneuvoston päätöksestä.....	122
1.163 Laki valtioneuvoston päätöksestä aravalainojen takaisinmaksamiseksi	123
1.164 Laki vuokra- ja asumisoikeustaloyhteisöjen talouden tervehdyttämisavustuksista.....	123
1.165 Laki vuokra-asuntojen korkotukilainalla rahoitettujen asuntojen vapautumisesta käyttö- rajoituksista.....	123
1.166 Laki vuokra-asuntojen rakentamislainojen valtioneuvoston päätöksestä	124
1.167 Laki vuokratotalainojen lainaehtojen muuttamisesta	124
1.168 Laki öljysuojarahastosta	124
1.169 Luonnonsuojelulaki	124
1.170 Maastoliikennelaki.....	125
1.171 Öljyvahinkojen torjuntalaki.....	126
1.172 Jätelaki	126
1.173 Laki Etelämeren ympäristönsuojelusta	126
1.174 Laki vapaaehtoisesta osallistumisesta ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestel- mään	127
1.175 Laki eräiden rakennustuotteiden tuotehyväksynnästä	127
1.176 Laki kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta.....	127
1.177 Laki rakennuksen energiatodistuksesta	128
1.178 Etuostolaki	128
2 VOIMAANTULO JA SIIRTYMÄSÄÄNNÖKSET	128
3 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	129
LAKIEHDOTUKSET	132
1. Laki hallintolainkäyttölain muuttamisesta	132
2. Laki korkeimmasta hallinto-oikeudesta annetun lain 2 ja 6 §:n muuttamisesta	134
3. Laki hallintolain muuttamisesta.....	135
4. Laki uhkasakkolain 24 §:n muuttamisesta	136

5. Laki kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta annetun lain 7 b §:n muuttamisesta.....	136
6. Laki konsulipalvelulain 43 §:n muuttamisesta.....	137
7. Laki Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain 22 §:n muuttamisesta.....	137
8. Laki ulkomaanedustuksen korvauksista annetun lain 28 §:n muuttamisesta....	138
9. Laki verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain 10 §:n muuttamisesta.....	139
10. Laki maistraattien eräistä henkilörekistereistä annetun lain 12 §:n muuttamisesta.....	140
11. Laki henkilötietolain 45 §:n muuttamisesta.....	141
12. Laki kokoon tumislain 28 §:n muuttamisesta	142
13. Laki eräiden luotonantajien rekisteröinnistä annetun lain 14 §:n muuttamisesta.....	143
14. Laki julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain 15 §:n muuttamisesta	144
15. Laki oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetun lain 20 §:n muuttamisesta	145
16. Laki sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä annetun lain 17 §:n muuttamisesta	146
17. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 33 §:n muuttamisesta.....	147
18. Laki luottotietolain 41 §:n muuttamisesta.....	148
19. Laki edunvalvontavaltuutuksesta annetun lain 43 §:n muuttamisesta	148
20. Laki holhous toimesta annetun lain 87 §:n muuttamisesta	149
21. Laki nimilain 22 §:n muuttamisesta.....	150
22. Laki perintökaaren 5 luvun 2 a §:n muuttamisesta	150
23. Laki pakkokeinolain 10 luvun 64 §:n muuttamisesta	151
24. Laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 26 §:n muuttamisesta.....	152
25. Laki ylikuormamaksusta annetun lain muuttamisesta	153
26. Laki Saamelaisalueen koulutuskeskuksesta annetun lain 16 §:n muuttamisesta.....	154
27. Laki valtion oikeusaputoimistoista annetun lain 12 §:n muuttamisesta.....	155
28. Laki oikeusapulain 26 §:n muuttamisesta.....	155
29. Laki kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa annetun lain 24 §:n muuttamisesta	156
30. Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetun lain 44 §:n muuttamisesta	157
31. Laki palosuojelurahastolain 7 §:n muuttamisesta	158
32. Laki passilain 37 §:n muuttamisesta.....	159
33. Laki henkilökorttilain 15 §:n muuttamisesta	160
34. Laki rahankeräyslain 30 §:n muuttamisesta.....	161
35. Laki arpajaislain 66 §:n muuttamisesta.....	162
36. Laki viihdelaitelain 16 §:n muuttamisesta	163
37. Laki kansalaisuuslain 42 §:n muuttamisesta.....	164
38. Laki pelastuslain 104 §:n muuttamisesta	165

39. Laki pelastustoimen laitteista annetun lain 21 §:n muuttamisesta.....	166
40. Laki Pelastusopistosta annetun lain 37 ja 38 §:n muuttamisesta	167
41. Laki poliisilain 5 luvun 62 §:n muuttamisesta.....	168
42. Laki puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta	169
43. Laki aluevalvontalain 22 §:n muuttamisesta.....	170
44. Laki Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain 33 §:n muuttamisesta.....	171
45. Laki vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 30 §:n muuttamisesta	172
46. Laki tullilain muuttamisesta.....	173
47. Laki ajoneuvoverolain muuttamisesta	175
48. Laki rataverolain muuttamisesta	177
49. Laki valmisteverotuslain muuttamisesta.....	178
50. Laki polttoainemaksusta annetun lain muuttamisesta.....	181
51. Laki arvonlisäverolain 197 §:n muuttamisesta	183
52. Laki verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta.....	184
53. Laki autoverolain muuttamisesta	186
54. Laki yksityisestä huvialuksesta suoritettavasta polttoainemaksusta annetun lain 21 ja 22 §:n muuttamisesta	187
55. Laki arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetun lain 8 luvun 5 §:n muuttamisesta	188
56. Laki kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain 9 luvun 1 §:n muuttami- sesta.....	189
57. Laki Suomen Pankista annetun lain 28 §:n muuttamisesta.....	190
58. Laki panttilainauslaitoksista annetun lain 40 c §:n muuttamisesta	191
59. Laki aluehallintovirastoista annetun lain 23 §:n muuttamisesta	192
60. Laki tilastolain 27 §:n muuttamisesta	192
61. Laki valtion maksuperustelain 11 b §:n muuttamisesta.....	193
62. Laki valtionavustuslain 34 §:n muuttamisesta	194
63. Laki julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetun lain 22 §:n muutta- misesta	195
64. Laki valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain 15 ja 18 §:n muuttamises- ta.....	196
65. Laki ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta	197
66. Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 16 §:n muuttamisesta.	199
67. Laki taiteen perusopetuksesta annetun lain 10 §:n muuttamisesta.....	200
68. Laki lukiolain muuttamisesta.....	201
69. Laki perusopetuslain muuttamisesta	203
70. Laki yliopistolain muuttamisesta	205
71. Laki auktorisoiduista kääntäjistä annetun lain 21 ja 22 §:n muuttamisesta	208
72. Laki hautausoimilain 27 §:n muuttamisesta	209
73. Laki kulttuuriaineistojen tallettamisesta ja säilyttämisestä annetun lain 28 §:n muuttamisesta	209
74. Laki kulttuuriesineiden maastaviennin rajoittamisesta annetun lain 13 §:n muut- tamisesta.....	210
75. Laki kuvaohjelmalain muuttamisesta.....	211

76. Laki eräistä kuvataiteen tekijöille suoritettavista apurahoista annetun lain 5 ja 5 a §:n muuttamisesta.....	212
77. Laki eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista annetun lain 1 a ja 2 c §:n muuttamisesta	213
78. Laki arkistolain 21 §:n muuttamisesta	214
79. Laki ortodoksisesta kirkosta annetun lain 104 §:n muuttamisesta.....	215
80. Laki elintarvikelain muuttamisesta	216
81. Laki kiinteistönmuodostamislain 285 §:n muuttamisesta	218
82. Laki eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annetun lain 39 §:n muuttamisesta	219
83. Laki eläinten kuljetuksesta annetun lain 45 ja 46 §:n muuttamisesta	220
84. Laki eläintunnistusjärjestelmästä annetun lain 38 §:n muuttamisesta	221
85. Laki kasvinsuojeluaineista annetun lain 48 §:n muuttamisesta	222
86. Laki merellä toimivien kalastus- ja vesiviljelyalusten rekisteröinnistä annetun lain 33 §:n muuttamisesta	223
87. Laki totopelien tuottojen käyttämisestä hevoskasvatukseen ja hevosurheilun edistämiseen annetun lain 30 §:n muuttamisesta	224
88. Laki rehulain 51 §:n muuttamisesta	225
89. Laki vesihuoltolain 32 §:n muuttamisesta	226
90. Laki eräiden maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lainojen ja saamisten siirtämisestä Valtiokonttorin hoidettavaksi annetun lain 25 §:n muuttamisesta	227
91. Laki alusliikennepalvelulain 31 §:n muuttamisesta	228
92. Laki joukkoliikennelain 1 ja 53 §:n muuttamisesta	229
93. Laki konttilain 18 §:n muuttamisesta.....	231
94. Laki ajopiirturikorttien myöntämisen järjestämisestä annetun lain 13 §:n muuttamisesta.....	232
95. Laki alusten jääluokista ja jäänmurtaja-avustuksesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta.....	233
96. Laki eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annetun lain 25 §:n muuttamisesta.....	234
97. Laki eräiden irtolastialusten turvallisesta lastaamisesta ja lastin purkamisesta annetun lain muuttamisesta.....	235
98. Laki kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain 31 §:n muuttamisesta	236
99. Laki kuljettajantutkintotoiminnan järjestämisestä annetun lain 14 §:n muuttamisesta.....	237
100. Laki kuorma- ja linja-auton kuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain 26 §:n muuttamisesta	238
101. Laki lentoliikenteen valvontamaksusta annetun lain 15 §:n muuttamisesta ..	239
102. Laki maantieliikenteen liikenneyrittäjäkoulutuksesta annetun lain 8 §:n muuttamisesta.....	240
103. Laki matkustaja-aluksen henkilöluetteloista annetun lain 24 §:n muuttamisesta	241
104. Laki meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyyn parantamisesta annetun lain 27 §:n muuttamisesta	242

105. Laki rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuustehtävistä annetun lain 57 §:n muuttamisesta	243
106. Laki taksinkuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain 38 §:n muuttamisesta.....	244
107. Laki vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetun lain 49 §:n muuttamisesta	245
108. Laki luotsauslain muuttamisesta	246
109. Laki maantielain muuttamisesta.....	247
110. Laki postilain 80 §:n muuttamisesta	248
111. Laki ratalain 92 §:n muuttamisesta.....	249
112. Laki taksiliikennelain muuttamisesta.....	250
113. Laki vesiliikennelain 22 §:n muuttamisesta.....	251
114. Laki kansainvälistä taksiliikennettä tiellä koskevan Ruotsin kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta annetun lain 8 §:n muuttamisesta	252
115. Laki kaivoslain 162 ja 164 §:n muuttamisesta.....	253
116. Laki kauppakamarilain 10 §:n muuttamisesta	254
117. Laki merimiespalvelulain 27 §:n muuttamisesta	254
118. Laki perintätoiminnan luvanvaraisuudesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta.....	255
119. Laki valmismatkaliikkeistä annetun lain 21 §:n muuttamisesta	256
120. Laki kiinteistöväilyliikkeistä ja vuokrahuoneiston välitykliikkeistä annetun lain 15 ja 21 §:n muuttamisesta	257
121. Laki sähkön alkuperän varmentamisesta ja ilmoittamisesta annetun lain muuttamisesta.....	258
122. Laki tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista annetun lain 39 ja 40 §:n muuttamisesta.....	259
123. Laki työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain muuttamisesta	260
124. Laki päästökauppalain 75 ja 76 §:n muuttamisesta	261
125. Laki kotoutumisen edistämisestä annetun lain 82 §:n muuttamisesta	262
126. Laki eräiden valtion tukea koskevien Euroopan yhteisöjen säännösten soveltamisesta annetun lain muuttamisesta.....	263
126. Laki eräiden valtion tukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta.....	263
127. Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain 26 §:n muuttamisesta.....	265
128. Laki kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain 16 §:n muuttamisesta.....	266
129. Laki ydinenergialain 75 §:n muuttamisesta	267
130. Laki ihmisen elimien, kudoksien ja solujen lääketieteellisestä käytöstä annetun lain 26 §:n muuttamisesta	268
131. Laki raha-automaattiavustuksista annetun lain 40 §:n muuttamisesta.....	269
132. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 15 §:n muuttamisesta.....	270
133. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä annetun lain 13 §:n muuttamisesta.....	271

134. Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 39 §:n muuttamisesta.....	272
135. Laki terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista annetun lain 58 §:n muuttamisesta.....	273
136. Laki geeniteknikkalain muuttamisesta.....	274
137. Laki huumausainelain 49 §:n muuttamisesta.....	275
138. Laki apteekkimaksusta annetun lain 12 §:n muuttamisesta.....	276
139. Laki sairausvakuutuslain 16 luvun 6 §:n muuttamisesta.....	276
140. Laki Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 24 §:n muuttamisesta.....	277
141. Laki sotilasvammalain 29 §:n muuttamisesta.....	277
142. Laki vakuutusedustuksesta annetun lain 18 §:n muuttamisesta.....	278
143. Laki vakuutusyhtiölain 31 luvun 8 §:n muuttamisesta.....	279
144. Laki transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta.....	280
145. Laki turkistuottajien lomituspalveluista annetun lain muuttamisesta.....	280
146. Laki maatalousyrittäjien lomituspalvelulain muuttamisesta.....	281
147. Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain 44 §:n muuttamisesta.....	282
148. Laki työsuojeluun liittyvien arviointielimien hyväksymisestä annetun lain 6 §:n muuttamisesta.....	283
149. Laki lääkelain muuttamisesta.....	284
150. Laki sterilöimislain 5 §:n muuttamisesta.....	285
151. Laki säteilylain 65 §:n muuttamisesta.....	286
152. Laki terveydensuojelulain 56 §:n muuttamisesta.....	287
153. Laki tupakkalain 21 ja 35 §:n muuttamisesta.....	288
154. Laki veripalvelulain muuttamisesta.....	290
155. Laki aravalain 39 §:n muuttamisesta.....	291
156. Laki aravalainojen lainaehtojen muuttamisesta eräissä tapauksissa annetun lain 11 ja 12 §:n muuttamisesta.....	292
157. Laki asumisoikeusasunnoista annetun lain muuttamisesta.....	293
158. Laki avustuksista erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi annetun lain 13 §:n muuttamisesta.....	295
159. Laki eräiden vuokratalolainojen lainaehtojen ilmoitusperusteisesta 160. muuttamisesta annetun lain 6 §:n muuttamisesta.....	295
160. Laki oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta annetun lain 11 a §:n muuttamisesta.....	296
161. Laki omistusasuntolainojen korkotuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta.....	296
162. Laki omistusasuntolainojen valtionehtokausesta annetun lain 16 §:n muuttamisesta.....	297
163. Laki valtionehtokausesta aravalainojen takaisinmaksamiseksi annetun lain 16 §:n muuttamisesta.....	298
164. Laki vuokra- ja asumisoikeustaloyhteistöjen talouden tervehdyttämisasiavustuksista annetun lain 8 §:n muuttamisesta.....	298
165. Laki vuokra-asuntojen korkotukilainalla rahoitettujen asuntojen vapautumisesta käyttörajoituksista annetun lain 6 §:n muuttamisesta.....	299

166. Laki vuokra-asuntojen rakentamislainojen valtioneuvoston asetuksen 17 §:n muuttamisesta	300
167. Laki vuokralolainojen lainaehtojen muuttamisesta annetun lain 9 §:n muuttamisesta.....	301
168. Laki öljysuojarahastosta annetun lain 27 §:n muuttamisesta.....	301
169. Laki luonnonsuojelulain 61 ja 62 §:n muuttamisesta.....	302
170. Laki maastoliikennelain 31 §:n muuttamisesta.....	303
171. Laki öljyvahinkojen torjuntalain 29 §:n muuttamisesta.....	304
172. Laki jätelain 137 §:n muuttamisesta	305
173. Laki Etelämantereen ympäristönsuojelusta annetun lain 37 §:n muuttamisesta.....	306
174. Laki vapaaehtoisesta osallistumisesta ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään annetun lain 5 ja 13 §:n muuttamisesta.....	307
175. Laki eräiden rakennustuotteiden tuotehyväksynnästä annetun lain muuttamisesta.....	308
176. Laki kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain 18 §:n muuttamisesta	309
177. Laki rakennuksen energiatodistuksesta annetun lain muuttamisesta	310
178. Laki etuostolain 22 §:n muuttamisesta.....	311
LIITE.....	312
RINNAKKAISTEKSTIT	312
1. Laki hallintolainkäyttölain muuttamisesta	312
2. Laki korkeimmasta hallinto-oikeudesta annetun lain 2 ja 6 §:n muuttamisesta.....	315
3. Laki hallintolain muuttamisesta.....	317
4. Laki uhkasakkolain 24 §:n muuttamisesta	319
5. Laki kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta annetun lain 7 b §:n muuttamisesta.....	320
6. Laki konsulipalvelulain 43 §:n muuttamisesta.....	321
7. Laki Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain 22 §:n muuttamisesta	322
8. Laki ulkomaanedustuksen korvauksista annetun lain 28 §:n muuttamisesta....	323
9. Laki verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain 10 §:n muuttamisesta.....	324
10. Laki maistraattien eräistä henkilörekistereistä annetun lain 12 §:n muuttamisesta.....	325
11. Laki henkilötietolain 45 §:n muuttamisesta.....	326
12. Laki kokoontumislain 28 §:n muuttamisesta	327
13. Laki eräiden luotonantajien rekisteröinnistä annetun lain 14 §:n muuttamisesta.....	328
14. Laki julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain 15 §:n muuttamisesta	329
15. Laki oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetun lain 20 §:n muuttamisesta	330
16. Laki sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä annetun lain 17 §:n muuttamisesta	331
17. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 33 §:n muuttamisesta.....	333

18. Laki luottotietolain 41 §:n muuttamisesta.....	335
19. Laki edunvalvontavaltuutuksesta annetun lain 43 §:n muuttamisesta	336
20. Laki holhustoimesta annetun lain 87 §:n muuttamisesta	337
21. Laki nimilain 22 §:n muuttamisesta.....	338
22. Laki perintökaaren 5 luvun 2 a §:n muuttamisesta	339
23. Laki pakkokeinolain 10 luvun 64 §:n muuttamisesta	340
24. Laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 26 §:n muuttamisesta.....	341
25. Laki ylikuormamaksusta annetun lain muuttamisesta	342
26. Laki Saamelaisalueen koulutuskeskuksesta annetun lain 16 §:n muuttamisesta.....	344
27. Laki valtion oikeusaputoimistoista annetun lain 12 §:n muuttamisesta.....	345
28. Laki oikeusapulain 26 §:n muuttamisesta.....	346
29. Laki kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa annetun lain 24 §:n muuttamisesta	347
30. Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetun lain 44 §:n muuttamisesta	348
31. Laki palosuojelurahastolain 7 §:n muuttamisesta	349
32. Laki passilain 37 §:n muuttamisesta.....	350
33. Laki henkilökorttilain 15 §:n muuttamisesta	351
34. Laki rahankeräyslain 30 §:n muuttamisesta.....	352
35. Laki arpajaislain 66 §:n muuttamisesta.....	353
36. Laki viihdelaitelain 16 §:n muuttamisesta	354
37. Laki kansalaisuuslain 42 §:n muuttamisesta.....	355
38. Laki pelastuslain 104 §:n muuttamisesta	356
39. Laki pelastustoimen laitteista annetun lain 21 §:n muuttamisesta.....	357
40. Laki Pelastusopistosta annetun lain 37 ja 38 §:n muuttamisesta	358
41. Lakipoliisilain 5 luvun 62 §:n muuttamisesta.....	360
42. Laki puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta	361
43. Laki aluevalvontalain 22 §:n muuttamisesta.....	363
44. Laki Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain 33 §:n muuttamisesta.....	364
45. Laki vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 30 §:n muuttamisesta.....	366
46. Laki tullilain muuttamisesta.....	367
47. Laki ajoneuvoverolain muuttamisesta	370
48. Laki rataverolain muuttamisesta	374
49. Laki valmisteverotuslain muuttamisesta.....	376
50. Laki polttoainemaksusta annetun lain muuttamisesta.....	382
51. Laki arvonlisäverolain 197 §:n muuttamisesta	386
52. Laki verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta.....	387
53. Laki autoverolain 70 ja 71 §:n muuttamisesta	391
54. Laki yksityisestä huvialuksesta suorittavasta polttoainemaksusta annetun lain 21 ja 22 §:n muuttamisesta	394
55. Laki arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetun lain 8 luvun 5 §:n muuttamisesta	397

56. Laki kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain 9 luvun 1 §:n muuttamisesta.....	399
57. Laki Suomen Pankista annetun lain 28 §:n muuttamisesta.....	400
58. Laki panttilainauslaitoksista annetun lain 40 c §:n muuttamisesta.....	401
59. Laki aluehallintovirastoista annetun lain 23 §:n muuttamisesta.....	402
60. Laki tilastolain 27 §:n muuttamisesta.....	403
61. Laki valtion maksuperustelain 11 b §:n muuttamisesta.....	404
62. Laki valtionavustuslain 34 §:n muuttamisesta.....	405
63. Laki julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetun lain 22 §:n muuttamisesta.....	406
64. Laki valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain 15 ja 18 §:n muuttamisesta.....	407
65. Laki ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta.....	409
66. Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 16 §:n muuttamisesta.....	413
67. Laki taiteen perusopetuksesta annetun lain 10 §:n muuttamisesta.....	414
68. Laki lukiolain muuttamisesta.....	416
69. Laki perusopetuslain muuttamisesta.....	420
70. Laki yliopistolain muuttamisesta.....	424
71. Laki auktorisoiduista kääntäjistä annetun lain 21 ja 22 §:n muuttamisesta....	429
72. Laki hautausoimilain 27 §:n muuttamisesta.....	431
73. Laki kulttuuriaineistojen tallettamisesta ja säilyttämisestä annetun lain 28 §:n muuttamisesta.....	432
74. Laki kulttuuriesineiden maastaviennin rajoittamisesta annetun lain 13 §:n muuttamisesta.....	433
75. Laki kuvaohjelmalain muuttamisesta.....	434
76. Laki eräistä kuvataiteen tekijöille suoritettavista apurahoista annetun lain 5 ja 5 a §:n muuttamisesta.....	436
77. Laki eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista annetun lain 1 a ja 2 c §:n muuttamisesta.....	437
78. Laki arkistolain 21 §:n muuttamisesta.....	439
79. Laki ortodoksisesta kirkosta annetun lain 104 §:n muuttamisesta.....	440
80. Laki elintarvikelain muuttamisesta.....	441
81. Laki kiinteistönmuodostamislain 285 §:n muuttamisesta.....	444
82. Laki eläinlääkäriammatin harjoittamisesta annetun lain 39 §:n muuttamisesta.....	446
83. Laki eläinten kuljetuksesta annetun lain 45 ja 46 §:n muuttamisesta.....	448
84. Laki eläintunnistusjärjestelmästä annetun lain 38 §:n muuttamisesta.....	450
85. Laki kasvinsuojeluaineista annetun lain 48 §:n muuttamisesta.....	451
86. Laki merellä toimivien kalastus- ja vesiviljelyalusten rekisteröinnistä annetun lain 33 §:n muuttamisesta.....	453
87. Laki totopelien tuottojen käyttämisestä hevospasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen annetun lain 30 §:n muuttamisesta.....	454
88. Laki rehulain 51 §:n muuttamisesta.....	455
89. Laki vesihuoltolain 32 §:n muuttamisesta.....	456

90. Laki eräiden maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lainojen ja saamisen siirtämisestä Valtiokonttorin hoidettavaksi annetun lain 25 §:n muuttamisesta.....	457
91. Laki alusliikennepalvelulain 31 §:n muuttamisesta	458
92. Laki joukkoliikennelain 1 ja 53 §:n muuttamisesta	459
93. Laki konttilain 18 §:n muuttamisesta.....	462
94. Laki ajopiirturikorttien myöntämisen järjestämisestä annetun lain 13 §:n muuttamisesta.....	463
95. Laki alusten jääluokista ja jäänmurtaja-avustuksesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta.....	464
96. Laki eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annetun lain 25 §:n muuttamisesta.....	465
97. Laki eräiden irtolastialusten turvallisesta lastaamisesta ja lastin purkamisesta annetun lain muuttamisesta.....	466
98. Laki kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain 31 §:n muuttamisesta.....	468
99. Laki kuljettajantutkintotoiminnan järjestämisestä annetun lain 14 §:n muuttamisesta.....	469
100. Laki kuorma- ja linja-auton kuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain 26 §:n muuttamisesta	470
101. Laki lentoliikenteen valvontamaksusta annetun lain 15 §:n muuttamisesta .	472
102. Laki maantieliikenteen liikenneyrittäjäkoulutuksesta annetun lain 8 §:n muuttamisesta.....	473
103. Laki matkustaja-aluksen henkilöluetteloista annetun lain 24 §:n muuttamisesta.....	474
104. Laki meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annetun lain 27 §:n muuttamisesta	475
105. Laki rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuustehtävistä annetun lain 57 §:n muuttamisesta	476
106. Laki taksinkuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain 38 §:n muuttamisesta.....	477
107. Laki vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetun lain 49 §:n muuttamisesta	478
108. Laki luotsauslain muuttamisesta	479
109. Laki maantielain muuttamisesta.....	481
110. Laki postilain 80 §:n muuttamisesta	483
111. Laki ratalain 92 §:n muuttamisesta	484
112. Laki taksiliikennelain muuttamisesta.....	486
113. Laki vesiliikennelain 22 §:n muuttamisesta.....	488
114. Laki kansainvälistä taksiliikennettä tiellä koskevan Ruotsin kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta annetun lain 8 §:n muuttamisesta	489
115. Laki kaivoslain 162 ja 164 §:n muuttamisesta.....	490
116. Laki kauppakamarilain 10 §:n muuttamisesta	492
117. Laki merimiespalvelulain 27 §:n muuttamisesta	493

118. Laki perintätoiminnan luvanvaraisuudesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta.....	494
119. Laki valmismatkaliikkeistä annetun lain 21 §:n muuttamisesta	495
120. Laki kiinteistövälityслиikkeistä ja vuokrahuoneiston välityслиikkeistä annetun lain 15 ja 21 §:n muuttamisesta	496
121. Laki sähkön alkuperän varmentamisesta ja ilmoittamisesta annetun lain muuttamisesta.....	498
122. Laki tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista annetun lain 39 ja 40 §:n muuttamisesta.....	500
123. Laki työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain muuttamisesta	502
124. Laki päästökauppalain 75 ja 76 §:n muuttamisesta	504
125. Laki kotoutumisen edistämisestä annetun lain 82 §:n muuttamisesta	506
126. Laki eräiden valtion tukea koskevien Euroopan yhteisöjen säännösten soveltamisesta annetun lain muuttamisesta.....	507
126. Laki eräiden valtion tukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta.....	507
127. Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain 26 §:n muuttamisesta.....	509
128. Laki kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain 16 §:n muuttamisesta.....	510
129. Laki ydinenergialain 75 §:n muuttamisesta	511
130. Laki ihmisen elimien, kudoksien ja solujen lääketieteellisestä käytöstä annetun lain 26 §:n muuttamisesta	513
131. Laki raha-automaattiväyryksistä annetun lain 40 §:n muuttamisesta.....	514
132. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 15 §:n muuttamisesta.....	515
133. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä annetun lain 13 §:n muuttamisesta.....	517
134. Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 39 §:n muuttamisesta.....	519
135. Laki terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista annetun lain 58 §:n muuttamisesta.....	521
136. Laki geenitekniikkalain muuttamisesta.....	523
137. Laki huumausainelain 49 §:n muuttamisesta.....	525
138. Laki apteekkimaksusta annetun lain 12 §:n muuttamisesta	526
139. Laki sairausvakuutuslain 16 luvun 6 §:n muuttamisesta.....	527
140. Laki Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 24 §:n muuttamisesta	528
141. Laki sotilasvammalain 29 §:n muuttamisesta	529
142. Laki vakuutusvakuutuksesta annetun lain 18 §:n muuttamisesta.....	530
143. Laki vakuutusyhtiölain 31 luvun 8 §:n muuttamisesta	531
144. Laki transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta.....	533
145. Laki turkistuottajien lomituspäyryluista annetun lain muuttamisesta	534
146. Laki maatalousyrittäjien lomituspäyryluilain muuttamisesta.....	536
147. Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain 44 §:n muuttamisesta	538

148. Laki työsuojeluun liittyvien arviointielimien hyväksymisestä annetun lain 6 §:n muuttamisesta	540
149. Laki lääkelain muuttamisesta.....	541
150. Laki sterilöimislain 5 §:n muuttamisesta	544
151. Laki säteilylain 65 §:n muuttamisesta.....	545
152. Laki terveydensuojelulain 56 §:n muuttamisesta.....	546
153. Laki tupakkalain 21 ja 35 §:n muuttamisesta.....	548
154. Laki veripalvelulain muuttamisesta	551
155. Laki aravalain 39 §:n muuttamisesta	553
156. Laki aravalainojen lainaehtojen muuttamisesta eräissä tapauksissa annetun lain 11 ja 12 §:n muuttamisesta	555
157. Laki asumisoikeusasunnoista annetun lain muuttamisesta	557
158. Laki avustuksista erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi annetun lain 13 §:n muuttamisesta	560
159. Laki eräiden vuokralolainojen lainaehtojen ilmoitusperusteisesta muuttamisesta annetun lain 6 §:n muuttamisesta.....	561
160. Laki oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta annetun lain 11 a §:n muuttamisesta.....	562
161. Laki omistusasuntolainojen korkotuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta.....	563
162. Laki omistusasuntolainojen valtioneuvoksesta annetun lain 16 §:n muuttamisesta.....	564
163. Laki valtioneuvoksesta aravalainojen takaisinmaksamiseksi annetun lain 16 §:n muuttamisesta	565
164. Laki vuokra- ja asumisoikeustaloyhteisöjen talouden tervehdyttämisavustuksista annetun lain 8 §:n muuttamisesta.....	566
165. Laki vuokra-asuntojen korkotukilainalla rahoitettujen asuntojen vapautumisesta käyttörajoituksista annetun lain 6 §:n muuttamisesta	567
166. Laki vuokra-asuntojen rakentamislainojen valtioneuvoksesta annetun lain 17 §:n muuttamisesta	568
167. Laki vuokralolainojen lainaehtojen muuttamisesta annetun lain 9 §:n muuttamisesta.....	569
168. Laki öljysuojarahastosta annetun lain 27 §:n muuttamisesta.....	570
169. Laki luonnonsuojelulain 61 ja 62 §:n muuttamisesta.....	571
170. Laki maastoliikennelain 31 §:n muuttamisesta.....	573
171. Laki öljyvahinkojen torjuntalain 29 §:n muuttamisesta.....	574
172. Laki jätelain 137 §:n muuttamisesta	575
173. Laki Etelämantereen ympäristönsuojelusta annetun lain 37 §:n muuttamisesta.....	577
174. Laki vapaaehtoisesta osallistumisesta ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään annetun lain 5 ja 13 §:n muuttamisesta.....	578
175. Laki eräiden rakennustuotteiden tuotehyväksynnästä annetun lain muuttamisesta.....	579
176. Laki kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain 18 §:n muuttamisesta	580
177. Laki rakennuksen energiatodistuksesta annetun lain muuttamisesta	582
178. Laki etuostolain 22 §:n muuttamisesta.....	584

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Muutoksenhaku hallintopäätökseen on keskeinen päätöksenteon jälkeinen oikeusturvakeino. Hallintoasioissa voi olla useita muutoksenhakuvaiheita. Useissa asiaryhmissä on nykyisin oikaisuvaatimus hallintoviranomaiselle muutoksenhaun ensi vaiheena. Yleissäännökset oikaisuvaatimuksen tekemisestä ja sen käsittelyssä noudatettavasta menettelystä lisättiin hallintolakiin (434/2003) vuonna 2010. Siitä, millaisissa asioissa oikaisuvaatimus on käytössä, säädetään erikseen eri hallinnonalojen lainsäädännössä. Tällöin hallinto-oikeuteen saa valittaa vasta oikaisuvaatimukseen annetusta päätöksestä.

Oikaisuvaatimuksen käyttöala on vähitellen laajentunut niin, että sen ulkopuolella ei enää ole sellaisia suuria asiaryhmiä, joihin se soveltuisi. Useissa lukumäärältään pienemmissä asiaryhmissä haetaan kuitenkin edelleen muutosta valittamalla suoraan hallinto-oikeuteen.

Hallintopäätöksestä tai oikaisuvaatimukseen annetusta päätöksestä saa tavallisesti valittaa hallinto-oikeuteen ja hallinto-oikeuden päätöksestä edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valtioneuvoston ja ministeriön päätöksestä valitetaan kuitenkin suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Muutoksenhausta hallinto-oikeuteen ja korkeimpaan hallinto-oikeuteen säädetään hallintolainkäyttölaissa (586/1996).

Hallintolainkäyttölaissa säädetään myös valituslupaperusteista. Siitä, millaisissa asioissa valittamiseen korkeimmalle hallinto-oikeudelle tarvitaan valituslupa, säädetään erikseen eri hallinnonalojen lainsäädännössä. Valituslupajärjestelmän käyttöala on laajentunut vähitellen niin, että korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapuneista valitusasioista jo noin puolet kuuluu nykyisin valituslupajärjestelmän piiriin.

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että oikaisuvaatimus- ja valituslupajärjestelmät ovat kehittyneet hallinnonalakohtaisesti ja ilman kokonaisvaltaista suunnitelmaa. Sen vuoksi sääntelystä on muodostunut osin epäyhtenäinen ja epäjohdonmukainen. Perustuslakivaliokunnan mukaan oikaisuvaatimus- ja valituslupajärjestelmän laajentamista tulisi tarkastella kaikkien hallinnonalojen osalta kokonaisvaltaisesti ja yhtenäisin perustein. Valiokunta on edellyttänyt valtioneuvostolta sen selvittämistä, mitkä ovat ne oikeudelliset periaatteet, joiden pohjalta valituslupajärjestelmää vastaisuudessa tulee kehittää (PeVL 33/2008 vp).

Oikeusministeriön asettama hallintolainkäytön tasotyöryhmä on selvittänyt eri hallintotuomioistuintasojen tehtäviä ja asemaa hallinnon oikeussuojajärjestelmässä. Työryhmän mukaan oikeussuojan tarpeeseen vaikuttaa asian laadun ohella se, millä tavoin oikeusturvan takeet on turvattu saman asian elinkaaren aikaisemmissa käsittelyvaiheissa. Työryhmä on ehdottanut, että oikaisuvaatimusjärjestelmän käyttöalaa laajennettaisiin nykyisestä. Tasotyöryhmä on ehdottanut myös korkeimman hallinto-oikeuden valituslupajärjestelmän laajentamista (Tehtävien jako hallintotuomioistuinten kesken. Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 78/2010).

Perustuslakivaliokunta on syksyllä 2012 tarkistanut korkeimman hallinto-oikeuden valituslupajärjestelmää koskevaa kantaansa. Valiokunnan mukaan valtioneuvoston piirissä on tarpeen ennakkoluulottomasti arvioida mahdollisuutta edelleen kehittää korkeimman hallinto-oikeuden roolia hallintolainkäyttöä ylimmän asteen linjaratkaisuin ohjaavan tuomioistuimen suuntaan (PeVL 32/2012 vp).

2 Nykytila

2.1 Muutoksenhaku hallintoasioissa

2.1.1 Oikeusturvan takeet hallintomenettelyssä

Perussäännös hallinnon lainalaisuudesta on perustuslain 2 §:ssä. Sen mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Oikeusturvaa koskevassa perustuslain 21 §:ssä edellytetään, että käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Keskeiset säännökset hallintomenettelyn oikeusturvatakeista ovat hallintolaissa. Hallinnon oikeusperiaatteita koskevan hallintolain säännöksen (6 §) mukaan viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia.

Hallintolakiin sisältyvät yleiset säännökset esimerkiksi asian viivytyksettömästä käsittelystä ja käsittelyaika-arvion antamisesta, virkamiehen esteellisyydestä, asian selvittämisestä, asianosaisen kuulemisesta, päätöksen muodosta ja perustelemisesta sekä oikaisuvaatimusohjeen tai valitusosoituksen antamisesta.

Hallintolaissa säädetään myös asiavirheen korjaamisesta (50 §) sekä kirjoitus- tai laskuvirheen tai muun niihin verrattavan ilmeisen virheen korjaamisesta (51 §). Korjaamisasian käsittely ei vaikuta valitusajan tai muun määräajan kulumiseen. Päätökseen, jolla viranomainen on hylännyt virheen korjaamista koskevan vaatimuksen, ei saa hakea muutosta valittamalla (53 §).

Hallintoasian käsittelyyn liittyvien asiakirjojen julkisuudesta ja asianosaisen tiedonsaantioikeudesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999).

Hallintoasia käsitellään virkavastuulla. Yleiset säännökset virkamiehen velvollisuuksista ovat valtion virkamieslaissa (750/1994) ja kunnallisesta viranhaltijasta annetussa laissa (304/2003).

2.1.2 Oikaisuvaatimus

Menettelysäännökset

Hallintolain 7 a luvussa (laki 581/2010) säädetään oikaisuvaatimuksen vireilletulosta, käsittelystä ja päätöksenteosta. Näiden säännösten lisäämisellä lakiin selkeytettiin oikaisuvaatimuksen asemaa ja luonnetta oikeussuojakeinona sekä pyrittiin parantamaan yksilön oikeusturvaa. Yleissäännöksiä sovelletaan, jos erityislaeissa ei ole näistä poikkeavia säännöksiä.

Hallintolain mukaan oikaisuvaatimus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä kiireellisenä. Oikaisuvaatimukseen annetussa päätöksessä on annettava perusteltu ratkaisu oikaisuvaatimuksessa esitettyihin vaatimuksiin. Ratkaisuvaihtoehtoina ovat hallintopäätöksen muuttaminen tai kumoaminen taikka oikaisuvaatimuksen hylkääminen.

Hallintolaissa ei nykyisin säädetä siitä, kenellä on oikeus vaatia oikaisua. Eri hallinnonalojen lainsäädännössä on säännöksiä, joista ilmenee, että oikeus vaatia oikaisua on asianosaisella. Tämä on lähtökohtana silloinkin, kun asiasta ei ole erikseen nimenomaista säännöstä.

Hallintolaissa ei säädetä myöskään siitä, millä viranomaisella on toimivalta oikaisuvaatimuksen ratkaisemiseen, joten tästä on aina säädetty erikseen. Useimmiten oikaisuvaatimus on säädetty tehtäväksi päätöksen tehneelle viranomaiselle, mutta esimerkiksi silloin, kun toimivalta hallintopäätöksen tekemiseen on yksityisellä taholla, oikaisuvaatimus on joissakin tapauksissa säädetty tehtäväksi viranomaiselle. Välitöntä verotusta koskevissa asioissa oikaisuvaatimus tehdään verotuksen oikaisulautakunnalle. Kunnallisasioissa oikaisuvaatimus viranhaltijan päätöksestä tehdään tavallisesti monijäseniselle toimielimelle, jossa päätöksen teh-

nyt viranhaltija voi toimia asian valmistelijana ja esittelijänä.

Hallintolaissa ei ole nimenomaista säännöstä siitä, että oikaisuvaatimus lykkää päätöksen täytäntöönpanoa, jollei erikseen toisin säädetä. Hallintolainkäyttölain mukaan päätöstä, johon saa hakea muutosta valittamalla, ei saa panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Tämä on lähtökohtana myös silloin, kun muutoksenhaussa on ensi vaiheena oikaisuvaatimus. Lisäksi hallintolaissa säädetään, että oikaisuvaatimuksen käsittelevä viranomais voi hallintolain mukaan kieltää päätöksen täytäntöönpanon tai määrätä sen keskeytettäväksi.

Soveltamisala

Oikaisuvaatimus on vähitellen kehittynyt useissa asiaryhmissä muutoksenhaun ensimmäiseksi vaiheeksi, jonka tavoitteena on vähentää tarvetta valittaa hallintotuomioistuimeen. Välitöntä verotusta koskevista asioista oikaisuvaatimusjärjestelmä otettiin kattavasti käyttöön vuonna 1994. Välillisessä verotuksessa oikaisuvaatimusmenettely on käytössä toistaiseksi vain autoverolain (1482/1994) mukaisissa asioissa. Kunnallisasioissa oikaisuvaatimus otettiin laajasti käyttöön vuoden 1995 kuntalaissa (365/1995), jossa luovuttiin kunnan sisäisestä kunnallisvalituksesta.

Kehityssuuntana on ollut oikaisuvaatimusjärjestelmän laajentaminen uusiin asiaryhmiin. Oikaisuvaatimus on nykyisin käytössä vero- ja kunnallisasioiden lisäksi myös useilla kunnallishallinnon erityisaloilla sekä valtionhallinnossa esimerkiksi vaaliasioissa, valtionavustus- ja virkamiesasioissa sekä erilaisia maksuja koskevista asioista.

Seuraavissa taulukoissa esitetään tilastoja oikaisuvaatimusasioista muutamissa asiaryhmissä. Taulukoissa olevat tyhjät sarakkeet merkitsevät, että kyseessä olevia tietoja ei ole esitystä valmisteltaessa ollut käytettävissä. Tilastoista ilmenee, että valitukset hallinto-oikeuteen ovat vähentyneet sen jälkeen, kun oikaisuvaatimus on otettu käyttöön. Valituksen määrään vaikuttavat kuitenkin myös useat muut tekijät.

Autoverotus

Autoverotuksessa oikaisuvaatimusmenettely otettiin käyttöön toukokuussa 2008. Tätä ennen käytössä oli valitukseen sidottu oikaisu, jossa ei tehdä oikaisuvaatimusta vaan valitus käsitellään ensin hallinnossa oikaisuasiavana ja siirretään hallinto-oikeudelle, jos valituksessa esitettyjä vaatimuksia ei kokonaisuudessaan hyväksytä oikaisu menettelyssä. Tullin arvion mukaan nykyisin vain noin 10 prosentissa tullin oikaisuvaatimukseen antamista päätöksistä valitetaan hallinto-oikeuteen.

Taulukko 1: Muutoksenhaku autoveroasioissa

Vuosi	Tullille saapuneet oikaisuvaatimukset (pyöristetty)	Hallinto-oikeuteen saapuneet valitukset
2005		2 264
2006		3 343
2007		179
2008	7 200	256
2009	6 000	843
2010	3 400	1 894
2011	2 300	979
2012	1 500	156
2013	1 900	63

Joukkoliikenteen tarkastusmaksu

Joukkoliikenteen tarkastusmaksuissa otettiin käyttöön oikaisuvaatimusjärjestelmä syyskuussa 2006. Oheisesta tilastosta on nähtävissä, että oikaisuvaatimuksen käyttöönoton jälkeen hallinto-oikeuksiin saapuvien valitusten määrä on selvästi vähentynyt. Oikaisuvaatimuksista on hyväksytty vain melko pieni prosenttiosuus (noin 6–14 prosenttia), mutta oikaisuvaatimukseen annetuista päätöksistä vain muutamasta prosentista (noin 3–7 prosenttia) on valitettu hallinto-oikeuteen. Oikaisuvaatimuksen keskimääräinen käsittelyaika on noin yhdeksän päivää.

Taulukko 2: Joukkoliikenteen tarkastusmaksua koskevat valitukset hallinto-oikeuksissa

Vuosi	Saapuneet valitukset
2005	920
2006	689
2007	120
2008	139
2009	129
2010	122
2011	83
2012	89
2013	74

Taulukko 3: Helsingin kaupungin liikennelaitoksen/Helsingin seudun liikenteen joukkoliikenteen tarkastusmaksua koskevat oikaisuvaatimukset

Vuosi	Hyväksymisprosentti	Valitusprosentti
2007	13,6	4,1
2008	12,1	7,0
2009	13,0	3,4
2010	6,4	4,4
2011	8,0	5,3
2012	19,37	5,3
2013	21,7	4,0

Verotuksen oikaisulautakunnassa käsiteltävät asiat

Verotuksen oikaisulautakunta (aikaisemmin alueelliset, vuodesta 2013 alkaen valtakunnallinen) käsittelee ensimmäisenä muutoksenhakuasteena tuloverotusta, perintö- ja lahjaverotusta sekä kiinteistöverotusta koskevia oikaisuvaatimuksia. Verohallinto voi myös itse ratkaista oikaisuvaatimuksen, mikäli se hyväksyy vaatimuksen kokonaisuudessaan. Oikaisulautakunnan päätöksistä vajasta kymmenestä prosentista valitetaan hallinto-oikeuteen. Välittömän verotuksen oikaisuvaatimussääntely tuli voimaan vuonna 1994.

Tilastoista ilmenee, että välitöntä verotusta koskevien valitusten määrä väheni tuolloisissa lääninoikeuksissa merkittävästi vuodesta 1996 alkaen.

Taulukko 4: Muutoksenhaku tulo- ja varallisuusverotusasioissa

Vuosi	Ratkaistut oikaisuvaatimukset oikaisulautakunnassa (vain tulovero)	Hallinto-oikeudessa/lääninoikeudessa ratkaistut asiat
1991		15 222
1992		13 724
1993		13 252
1994		12 961
1995		12 290
1996	30 143	7 292
1997	33 006	5 698
1998	32 933	4 648
1999	21 796	3 702
2000	29 854	2 587
2001	40 977	2 396
2002	49 969	2 964
2003	34 114	3 415
2004	32 422	3 049
2005	31 006	2 600
2006	28 864	2 585
2007	29 472	2 394
2008	27 546	2 421
2009	25 636	1 994
2010	20 531	1 822
2011	19 630	1 712
2012	21 350	1 629
2013	16 442	1 414

Taulukko 5: Muutoksenhaku perintö- ja lahjaveroasioissa

Vuosi	Ratkaistut oikaisuvaatimukset oikaisulautakunnassa	Hallinto-oikeudessa/lääninoikeudessa ratkaistut asiat
1991		2 093
1992		2 457
1993		3 460
1994		3 629
1995		1 214
1996		363
1997		342
1998		306
1999		215
2000		187
2001		185
2002		181
2003	759	234
2004	825	192
2005	810	123
2006	817	159

2007	799	123
2008	694	130
2009	1 377	117
2010	1 001	133
2011	1 053	73
2012	822	92
2013	507	61

Asevelvollisuusasiat

Eräisiin asevelvollisuuslain (1438/2007) mukaisiin asioihin haetaan muutosta ensi vaiheessa oikaisuvaatimuksella. Oikaisuvaatimukseen annetusta päätöksestä voidaan valittaa kutsunta-asiain keskuslautakunnalle.

Oikaisuvaatimusta ja valitusta koskevista tilastoista ilmenee, että oikaisuvaatimuksista hyväksytään enemmän kuin kaksi kolmannesta. Oikaisuvaatimukseen annetuista päätöksistä valitetaan vain harvoin (noin 3—8 prosentissa).

Taulukko 6: Muutoksenhaku asevelvollisuuslain mukaisissa asioissa

Vuosi	Oikaisuvaatimukset	Oikaisuvaatimusten hyväksymisprosentti	Valitukset	Valitusprosentti
2009	434	77		
2010	329	70	26	7,9
2011	550	67	19	3,5

Ajoneuvojen siirtämistä koskevat asiat

Ajoneuvojen siirtämisestä annettuun lakiin (828/2008) lisätty oikaisuvaatimusmenettelyä koskeva säännös tuli voimaan helmikuussa 2012. Helsingin hallinto-oikeudelta saatujen tietojen mukaan saapuneiden valitusten määrä on olennaisesti vähentynyt sen jälkeen, kun oikaisuvaatimusmenettely otettiin käyttöön.

Taulukko 7: Ajoneuvojen siirtämisestä määrättyä maksua koskevat valitukset Helsingin hallinto-oikeudessa

Vuosi	Saapuneet valitukset
2010	707
2011	890
2012	74
2013	51
2014	11 (31.3.2014 mennessä)

2.1.3 Muutoksenhaku hallinto-oikeuteen

Hallintolainkäytössä ensimmäisenä yleisenä tuomioistuinaasteena toimivat kuusi alueellista hallinto-oikeutta ja ylimpänä oikeusasteena korkein hallinto-oikeus. Lisäksi hallintolainkäytön alalla toimii erityistuomioistuimia (vakuutus-oikeus, markkinaoikeus, työtuomioistuin) ja muutoksenhakulautakuntia.

Hallintolainkäyttölain (586/1996) mukaan valtioneuvoston alaisen viranomaisen päätöksestä saa valittaa hallinto-oikeuteen (7 §). Muutoksenhausta kunnallisen viranomaisen päätökseen säädetään kuntalain (365/1995) 11 luvussa. Kunnallisvalitus tehdään hallinto-oikeudelle (90 §) ja jatkovalitus hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimmalle hallinto-oikeudelle (97 §). Kunnallisvalitukseen sovelletaan hallintolainkäyttölakia siltä osin kuin kuntalaissa tai muussa laissa ei toisin säädetä.

Hallinto-oikeuksiin saapuu vuosittain yhteensä noin 20 000 — 24 000 asiaa, joista suurin osa on valituksia. Jonkin verran on myös hakemusasioita. Suurimman asiaryhmän muodostavat nykyisin sosiaali- ja terveydenhuoltoasiat, joiden osuus on kolman-

nes kaikista asioista. Niistä pääosa on mielenterveysasioita, lastensuojeluasioita ja toimeentulotukiasioita. Muita suuria asiaryhmiä

ovat ulkomaalaisasiat, veroasiat sekä rakentamiseen ja ympäristöön liittyvät asiat.

Taulukko 8: Hallinto-oikeuksien työtilanne 2006–2013

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Saapuneet asiat	24 488	19 651	20 665	22 635	23 246	21 317	20 441	20 824
Ratkaistut asiat	22 813	23 197	22 478	21 598	22 959	21 948	20 584	20 187
Keskimääräinen käsittelyaika kk	8,4	9,3	9,2	7,8	7,3	7,8	7,7	7,9
Henkilötyövuodet	422	449	455	452,9	453	443,5	444	430

2.1.4 Muutoksenhaku korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Korkeimpaan hallinto-oikeuteen saa hallintolainkäyttölain mukaan valittaa hallinto-oikeuden päätöksestä sekä valtioneuvoston ja ministeriön päätöksestä (7 ja 9 §). Hallintolainkäyttölain mukaan erikseen säädetään siitä, milloin valittamiseen tarvitaan valituslupa (13 §).

Lisäksi muussa lainsäädännössä on säännöksiä, joiden nojalla valitetaan suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen myös eräiden muiden hallintoviranomaisten päätöksistä. Tällaisia säännöksiä on esimerkiksi muutoksenhausta Suomen Pankin, Finanssivalvonnan ja Kansaneläkelaitoksen hallintopäätöksiin.

Korkeimpaan hallinto-oikeuteen valitetaan myös markkinaoikeuden päätöksistä kilpailu-

ja valvonta-asioissa, julkisia hankintoja koskevissa asioissa sekä teollis- ja tekijänoikeuksien hallinnollista rekisteröintiä koskevissa asioissa.

Vuonna 2013 korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapui 4 126 asiaa. Alueellisten hallinto-oikeuksien päätöksiä koskevia valituksia saapui 3 743, joka on 91 prosenttia kaikista korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapuneista asioista. Markkinaoikeuden päätöksiä koskevia valituksia saapui 53. Valtioneuvoston ja ministeriöiden päätöksistä valitettiin 29 asiassa ja muiden viranomaisten päätöksistä 354 asiassa.

Korkeimpaan hallinto-oikeuteen on viime vuosina saapunut vuosittain noin 4 000 asiaa. Suurimpia asiaryhmiä ovat ulkomaalaisasiat, sosiaali- ja terveydenhuoltoon liittyvät asiat sekä veroasiat.

Taulukko 9: Korkeimman hallinto-oikeuden työtilanne 2006–2013

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Saapuneet asiat	3 793	3 891	4 298	4 379	4 586	4 044	3 947	4 126
Ratkaistut asiat	4 006	3 797	3 734	3 965	4 202	4 225	3 928	4 304
Keskimääräinen käsittelyaika kk	10,3	9,8	9,9	10,2	11,1	12,2	12,8	12,2
Henkilötyövuodet	102,1	99	98,8	96,7	99,7	99,5	99	103

Hallintolainkäytön valituslupasäätely on muodostunut vähitellen useissa asiaryhmäkohtaisissa osittaisuudistuksissa. Veroasioiden nykyinen valituslupajärjestelmä muutoksenhaussa hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen otettiin käyttöön vuonna 1994. Samaan aikaan otettiin käyt-

töön myös oikaisuvaatimusjärjestelmä välitöntä verotusta koskevissa asioissa. Veroasioiden valituslupajärjestelmän ulkopuolelle jäävät keskusverolautakunnan antamat ennakkoratkaisut, joista valitetaan suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Veroasioiden ohella suurimpia valituslupajärjestelmän piiriin kuuluvia asiaryhmiä ovat nykyisin ulkomaalaisasiat ja eräät sosiaalihuoltoasiat. Valituslupasääntely on ollut laajasti käytössä myös muutoksenhaussa maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan päätöksistä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valituslupa on maaseutuelinkeinojen tukipäätöksiä koskevissa asioissa korkeimmassa hallinto-oikeudessa käytössä myös nykyisin, kun maaseutuelinkeinojen valituslautakunta on lakkautettu ja valitukset ohjattu hallinto-oikeuksiin 1 syyskuuta 2014 alkaen.

Valituslupajärjestelmä on vähitellen laajentunut useisiin pienempiin asiaryhmiin. Vuonna 2005 hallintolainkäyttölakiin lisättiin yleissäännös valituslupan myöntämisen perusteista (13 §:n 2 momentti). Samassa yhteydessä valituslupajärjestelmä ulotettiin muutamiin asiaryhmiin, joissa valitukset ovat pääosin oikeudellisesti yksinkertaisia ja keskenään samankaltaisia sekä taloudelliselta merkitykseltään vähäisiä (ampuma-aseasiat, jätemaksuasiat, televisiolupa-asiat, valtion perintöasiat, maksuvapautusasiat, verhuojennusasiat sekä eräät siviilipalvelusasiat).

Valituslupaa koskevien hallintolainkäyttölain menettelysäännösten yhtenä tavoitteena on ollut, että valituslupan pyytäminen on valittajan kannalta mahdollisimman yksinkertaista eivätkä muodolliset seikat ole muutoksenhaun esteenä. Valituslupa-asiassa ei tarvita erillistä hakemusta, vaan valituslupaa pyydetään valituskirjelmässä. Tällöin valittajan tulisi esittää myös käsityksensä siitä, minkä vuoksi valituslupa tulisi myöntää (hallintolainkäyttölain 23 §).

Jos valituslupaa ei myönnetä, korkein hallinto-oikeus voi päättää tästä kolmen jäsenen kokoonpanossa eikä päätöstä tällöin lähemmin perustella. Jos valituslupa myönnetään, siitä ei tehdä erillistä päätöstä vaan pyyntöä koskeva ratkaisu ilmenee valituksen annettavan ratkaisun sisältävästä päätöksestä. Tällöin asia ratkaistaan tavallisesti vähintään viiden jäsenen kokoonpanossa.

Kun muutoksenhaussa hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen tarvitaan valituslupa, lupa on hallintolainkäyttölain 13 §:n myönnettävä, jos jokin laissa mainituista valituslupaperusteista soveltuu

kyseessä olevaan tapaukseen. Valituslupa on siten myönnettävä, jos 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeätä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi, 2) jos asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi, tai 3) jos valituslupan myöntämiseen on muu painava syy.

Veroasioissa, ulkomaalaisasioissa ja muutamissa muissa asiaryhmissä valituslupaperusteista säädetään nykyisin erikseen. Nämä säännökset vastaavat pääosin hallintolainkäyttölain 13 §:n yleissäännöstä.

Korkein hallinto-oikeus ei toimi valituslupa-asioissakaan pelkästään ennakkopäätöstuomioistuimena. Korkeimman hallinto-oikeuden on myönnettävä valituslupa, jos tapaukseen soveltuu jokin laissa säädetyistä valituslupaperusteista. Valituslupaperusteena mainittu ilmeinen virhe kattaa myös tilanteita, joissa ei ole kyse oikeudenkäymiskaaren 30 luvun 3 §:n 1 momentissa tarkoitettusta virheestä, jonka perusteella ratkaisu olisi purettava tai poistettava.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä. Jos pääasiassa annettua ratkaisusta valittaminen on kielletty tai valittamiseen tarvitaan valituslupa, vastaava rajoitus koskee myös valittamista pääasiaan liittyvästä ratkaisusta.

Valituslupa-asioiden suhteellinen osuus kaikista korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapuneista asioista on kasvanut selvästi viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana. Vuosina 2011–2013 saapuneista valituksista noin puolet on kuulunut valituslupajärjestelmän piiriin. Vuonna 2013 korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapuneista asioista 44 prosenttia oli valituslupa-asioita, 50 prosenttia muita valitusasioita ja kuusi prosenttia hakemusasioita.

Korkein hallinto-oikeus on viime vuosina myöntänyt valituslupan vuosittain 200–300 asiassa. Valituslupa on myönnetty 14 — 22 prosentissa valituslupa-asioita. Vertailun vuoksi voidaan todeta, että korkeimpaan oikeuteen saapuu vuosittain lähes 3 000 asiaa, joista valituslupa-asioita on noin 85 prosent-

tia. Valituslupa myönnetään alle 10 prosentin vuosittain noin 150 valituslupaa. tissa hakemuksista. Korkein oikeus myöntää

Taulukko 10: Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisemat valituslupa-asiat 1991—2013

Vuosi	Ratkaistut asiat	Valituslupa-asiat	Valituslupa-asioiden osuus (%)	Valituslupahakemus hylätty	Hylättyjen valituslupahakemusten osuus (%)
1991	5 477	373	7	284	76
1992	5 391	344	6	278	81
1993	6 135	379	6	284	75
1994	7 305	428	5	321	75
1995	5 910	654	11	531	81
1996	4 530	1 329	29	955	72
1997	3 852	1 126	29	803	71
1998	3 563	1 239	35	1 001	81
1999	4 713	1 287	27	1 038	81
2000	4 582	1 031	23	789	77
2001	3 620	1 169	32	941	80
2002	3 833	1 450	38	1 148	79
2003	3 923	1 459	37	1 248	86
2004	3 907	1 425	36	1 183	83
2005	4 008	1 426	36	1 220	86
2006	4 006	1 458	36	1 238	85
2007	3 798	1 642	35	1 162	71
2008	3 735	1 330	35	1 138	86
2009	3 965	1 259	31	1 073	85
2010	4 201	1 534	36	1 298	85
2011	4 224	1 801	43	1 491	83
2012	3 930	1 889	48	1 624	86
2013	4 303	1 951	45	1 642	84

Ampuma-ase-, jätemaksu- ja televisiomaksu-asiat

Valituslupajärjestelmää laajennettiin vuonna 2005 muun muassa ampuma-aseasioihin, jätemaksuasioihin ja televisiolupa-asioihin. Korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapuvien

valitusten määrät näissä asiaryhmissä ovat olleet vähäisiä. Tilastoista on havaittavissa, että valituslupahakemus on hylätty suurimmassa osassa tapauksista. Tällöin asiaratkaisuun johtavien päätösten määrä näissä asiaryhmissä on vähentynyt.

Taulukko 11: Ampuma-aseasiat

Vuosi	Ratkaistut asiat	Valituslupa-asiat	Valituslupahakemus hylätty	Asiaratkaisu (valituslupa myönnetty tai ei tarpeen)	Keskimääräinen käsittelyaika
2004	14	0	0	14	10,7
2005	33	0	0	33	9,2
2006	24	0	0	24	9,3

2007	36	5	7	29	9,4
2008	32	24	23	9	7,1
2009	19	16	16	3	6,1
2010	47	44	39	8	7,1
2011	63	58	56	7	8,4
2012	62	58	50	12	10,5
2013	65	61	58	7	9,3

Taulukko 12: Jättemaksuasiat

Vuosi	Ratkaistut asiat	Valituslupa-asiat	Valituslupahakemus hylätty	Asiaratkaisu (valituslupa myönnetty tai ei tarpeen)	Keskimääräinen käsittelyaika
2004	2	0	0	2	5,4
2005	2	0	0	2	7,0
2006	0	0	0	0	-
2007	8	4	3	5	8,9
2008	12	9	8	4	12,1
2009	14	11	9	5	9,2
2010	2	2	1	1	12,5
2011	13	10	9	4	9,1
2012	8	8	6	2	9,4
2013	6	6	6	0	9,9

Taulukko 13: Televisiomaksuasiat

Vuosi	Ratkaistut asiat	Valituslupa-asiat	Valituslupahakemus hylätty	Asiaratkaisu (valituslupa myönnetty tai ei tarpeen)	Keskimääräinen käsittelyaika
2005	29			29	11,4
2006	23	1		23	12,0
2007	24	21	18	6	5,0
2008	16	13	13	3	4,6
2009	1	1	1	0	2,6
2010	19	16	13	6	17,1
2011	32	29	27	5	10,5
2012	11	10	9	1	12,1
2013	6	6	6	0	2,2

Tulo- ja varallisuusveroasiat

Tulo- ja varallisuusverotuksessa oli ennen veroasioiden muutoksenhakujärjestelmän vuonna 1994 tapahtunutta uudistusta käytössä osittainen valituslupajärjestelmä, jossa valituslupajärjestelmän piiriin kuuluvat asiat oli määritelty asian laadun ja häviöarvon perus-

teella. Uudistuksen yhteydessä muutoksenhaun ensimmäiseksi vaiheeksi muodostettiin tulo- ja varallisuusveroasioissa oikaisuvaatimusmenettely ja valituslupajärjestelmää laajennettiin. Tuloverotusta koskevien asiaratkaisujen määrä on korkeimmassa hallinto-oikeudessa olennaisesti vähentynyt vuodesta 1996 lähtien. Näissä asioissa annettiin vuosit-

tain noin tuhat korkeimman hallinto-oikeuden asiaratkaisua vuoteen 1995 saakka, vuonna 1996 annettiin 418 asiaratkaisua ja

vuodesta 2000 alkaen vuosittain 100 – 200 asiaratkaisua. Varallisuusverolaki kumottiin vuoden 2006 alussa.

Taulukko 14: Tulo- ja varallisuusveroasiat

Vuosi	Ratkaistut asiat	Valituslupa-asiat	Valituslupahakemus hylätty	Asiaratkaisu (valituslupa myönnetty tai ei tarpeen)	Keskimääräinen käsittelyaika
1991	1 243	255	197	1 046	7,6
1992	1 167	210	174	993	7,6
1993	1 355	281	210	1 145	8,4
1994	1 315	233	185	1 130	9,4
1995	1 255	424	348	907	8,6
1996	1 068	903	650	418	8,1
1997	950	833	619	331	9,0
1998	955	863	705	92	9,6
1999	864	768	615	249	7,6
2000	502	431	341	161	7,8
2001	555	470	423	132	7,9
2002	542	461	391	151	8,1
2003	594	512	427	167	8,5
2004	440	387	293	147	8,8
2005	525	457	379	146	10,2
2006	440	382	312	128	13,4
2007	501	439	364	137	11,8
2008	521	449	379	142	10,2
2009	497	443	372	125	11,0
2010	544	471	367	73	12,5
2011	363	298	229	134	13,5
2012	393	351	290	103	13,1
2013	439	358	264	175	16,8

Perintö- ja lahjaveroasiat

Perintö- ja lahjaveroasioihin lisättiin valituslupasäännös laajan veroasioiden muutoksenhakujärjestelmän uudistuksen yhteydessä vuonna 1994. Samassa yhteydessä otettiin perintö- ja lahjaveroasioissakin käyttöön oi-

kaisuvaatimusmenettely. Tässäkin asiaryhmässä korkeimman hallinto-oikeuden asiaratkaisujen määrä on vähentynyt olennaisesti vuodesta 1996 alkaen. Vuoteen 1995 asti annettiin vuosittain 130 —180 korkeimman hallinto-oikeuden asiaratkaisua. Nykyisin niitä annetaan vuosittain vähemmän kuin 10.

Taulukko 15: Perintö- ja lahjaveroasiat

Vuosi	Ratkaistut asiat	Valituslupa-asiat	Valituslupahakemus hylätty	Asiaratkaisu (valituslupa myönnetty tai ei tarpeen)	Keskimääräinen käsittelyaika
1991	136			136	6,4

1992	126	1		126	6,7
1993	141			141	9,0
1994	178	1		178	9,3
1995	149	9	7	142	12,8
1996	97	67	56	41	10,3
1997	23	21	18	5	5,2
1998	35	31	28	7	8,2
1999	37	34	31	6	7,8
2000	47	42	31	6	7,6
2001	31	26	24	7	5,4
2002	29	28	22	7	7,0
2003	42	41	38	4	5,1
2004	59	56	46	13	6,7
2005	21	17	14	7	6,8
2006	20	19	15	5	10,3
2007	16	14	11	5	15,8
2008	28	21	19	9	12,5
2009	27	27	20	7	11,0
2010	22	19	16	6	11,2
2011	23	23	21	2	13,2
2012	5	5	5	0	9,9
2013	10	10	8	2	15,4

Muutoksenhaussa tuloverotusta, kiinteistövero-rotusta taikka perintö- tai lahjaverotusta koskevassa asiassa on vuoden 2014 alusta lähtien mahdollista valittaa myös suoraan verotuksen oikaisulautakunnan päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää ennakkopäätösvalitusta koskevan valitusluvan. Tällöin korkein hallinto-oikeus voi myöntää valitusluvan vain ennakkopäätösperusteella. Ennakkopäätösvalitus edellyttää yksityisen asianosaisen tai veronsaajien oikeudenvalvontayksikön pyyntöä ja toisen osapuolen suostumusta.

2.1.5 Valitusperusteet

Valtioneuvoston ja ministeriön päätöksestä saa hallintolainkäyttölain mukaan valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain sillä perusteella, että päätös on lainvastainen (7 §). Hallintolainkäyttölaissa ei nykyisin rajata valitusperusteita muutoksenhaussa hallinto-oikeuteen ja sen päätöksestä edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Kuntalain (90 §) mukaan kunnallisvalituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, päätöksen tehnyt viranomaisena on ylittänyt toi-

mivaltansa tai päätös on muuten lainvastainen. Valituksen perusteet on esitettävä ennen valitusajan päättymistä.

Jos korkein hallinto-oikeus katsoo valituksen koskevan kysymystä, jonka ratkaiseminen pääasiassa riippuu päätöksen tai toimenpiteen tarkoituksenmukaisuuden harkinnasta, asia on korkeimmasta hallinto-oikeudesta annetun lain (1265/2005) 2 §:n 2 momentin mukaan tältä osin siirrettävä valtioneuvoston ratkaistavaksi.

2.1.6 Valitusten keskittäminen yhteen hallinto-oikeuteen

Hallinto-oikeudet toimivat yleisinä ensi asteen hallintotuomioistuimina. Eräissä asiaryhmissä valitukset on kuitenkin keskitetty yhteen hallinto-oikeuteen.

Vesi- ja ympäristönsuojeluasioissa muutoksenhaku on keskitetty Vaasan hallinto-oikeuteen. Näissä asiaryhmissä asioiden käsitteilyyn osallistuvat hallinto-oikeuden lakimiesjäsenten ohella tekniikan ja luonnontieteiden alan hallinto-oikeustuomarit. Vesi- ja ympäristönsuojeluasioita saapuu Vaasan hallinto-oikeuteen vuosittain 700—900.

Turvapaikkaa ja muuta kansainvälistä suojelua koskevista asioista valitetaan Helsingin hallinto-oikeuteen. Näitä valituksia saapuu vuosittain 500—1 300.

Helsingin hallinto-oikeuteen on keskitetty myös arvonlisäveroa, tullia, valmisteveroa, ajoneuvoveroa ja polttoainemaksua koskevat valitukset. Näitä valituksia saapuu vuosittain noin 600–1 000. Lisäksi valitukset on keskitetty Helsingin hallinto-oikeuteen useissa muissa asiämäärältään pienissä asiaryhmissä.

2.1.7 Päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus

Hallintolainkäyttölaissa on lähtökohtana, että päätöstä, johon saa hakea muutosta valittamalla, ei saa panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman (31 §). Päätös voidaan kuitenkin panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana, jos laissa tai asetuksessa niin säädetään, tai jos päätös on luonteeltaan sellainen, että se on pantava täytäntöön heti, tai jos päätöksen täytäntöönpanoa ei yleisen edun vuoksi voida lykätä.

Jos asiassa tarvitaan valituslupa, valitus ei estä täytäntöönpanoa. Kun valitus on tehty, valitusviranomaisen voi kieltää päätöksen täytäntöönpanon tai määrätä sen keskeytettäväksi tai antaa muun täytäntöönpanoa koskevan määräyksen (HLL 32 §). Päätöksen täytäntöönpanokelpoisuudesta säädetään eräissä asiaryhmissä erikseen eri hallinnonalojen lainsäädännössä.

Kunnallisasioissa päätös voidaan kuntalain mukaan panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman (98 §). Täytäntöönpanoon ei kuitenkaan saa ryhtyä, jos oikaisuvaatimus tai valitus käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi taikka jos oikaisuvaatimuksen käsittelevä toimielin tai valitusviranomaisen kieltää täytäntöönpanon.

Hallintoasiassa päätöksen täytäntöönpanosta huolehtiminen kuuluu yleensä muulle taholle kuin ulosottoviranomaiselle. Usein täytäntöönpanosta huolehtii sama viranomaisen, joka on tehnyt hallintopäätöksen. Täytäntöönpano voi kuulua asian laadusta riippuen myös esimerkiksi yhdelle yksityisistä asianosaisista.

2.1.8 Lainvoimaisen päätöksen purkaminen

Hallintolainkäyttölaissa säädetään myös ylimääräisistä muutoksenhakukeinoista, joita ovat purku, kantelu ja menetetyin määräajan palauttaminen. Päätöksen purkua on haettava korkeimmalta hallinto-oikeudelta viiden vuoden kuluessa siitä, kun päätös sai lainvoiman. Päätös voidaan erityisen painavista syistä purkaa määräajan jälkeenkin. Purkuhakemusten määrää ei ole rajoitettu.

Korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapuu vuosittain noin 200 purkuhakemusta ja parikymmentä kantelua. Purkuhakemuksista lähes puolet on yleensä kohdistunut korkeimman hallinto-oikeuden omiin päätöksiin ja alle neljännes hallinto-oikeuksien päätöksiin. Purkuhakemuksista noin 10 prosenttia on johtanut jonkinlaiseen muutokseen.

Korkein hallinto-oikeus voi ratkaista ylimääräistä muutoksenhakua koskevan asian korkeimmasta hallinto-oikeudesta annetun lain (1265/2006) 6 §:n 1 momentin 9 kohdan nojalla kolmen jäsenen kokoonpanossa. Käytännössä korkein hallinto-oikeus on korkeimman hallinto-oikeuden työjärjestyksen 24 §:n nojalla käsitellyt moninkertaisen purkuhakemuksen kansliapäällikön harkinnan mukaan hallinnollisella kirjeellä, jos hakemuksessa ei ole esitetty mitään uutta vaatimusta tai perustelua vaatimuksen tueksi ja lisäksi hakemuksen perusteella on ollut aivan ilmeistä, etteivät hallintolainkäyttölaissa säädetty perusteet päätöksen purkamiselle täyty. Oikeuskansleri on ratkaisussaan OKV/718/1/2012 arvioinut, että käytännön tarkoituksena on ollut turvata kohtuulliset käsittelyajat muissa asioissa kuin moninkertaisissa puruissa, mutta käytäntö ei ole perustunut lakiin. Tämän vuoksi oikeuskansleri on esittänyt oikeusministeriölle harkittavaksi sääntelyn tarkistamista.

2.1.9 Uhkasakkolain muutoksenhakusäännökset

Uhkasakon asettamista ja tuomitsemista koskevaan päätökseen haetaan uhkasakkolain mukaan muutosta hallintolainkäyttölain mukaisesti. Päätöksestä valitetaan hallinto-oikeuteen, jonka päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen ilman valituslupaa. Samalla tavoin haetaan muutosta teettämisen tai keskeyttä-

misuhan asettamista ja täytäntöön pantavaksi määräämistä koskevaan päätökseen.

2.2 Jatkokäsittelylupa ja valituslupa yleisissä tuomioistuimissa

Oikeudenkäymiskaaren 25 a luvussa (laki 650/2010) säädetään hovioikeuden jatkokäsittelyluvasta muutoksenhaussa kärjäoikeuden ratkaisuun. Nämä vuoden 2011 alussa voimaan tulleet säännökset korvasivat aikaisemmin voimassa olleen seulontamenettelyn.

Jatkokäsittelylupajärjestelmä on soveltamisalaltaan rajattu. Riita-asiassa tarvitaan jatkokäsittelylupa, jos kärjäoikeuden ratkaisu on asianosaiselle vastainen vain saamisen osalta eikä kysymyksessä oleva rahamäärä ole enempää kuin 10 000 euroa. Rikosasiasa vastaaja tarvitsee jatkokäsittelyluvan, jos häntä ei ole tuomittu ankarampaan rangaistukseen kuin neljä kuukautta vankeutta. Virallinen syyttäjä ja asianomistaja tarvitsevat luvan, jos valitus koskee rikosta, josta ei ole syytteessä mainittujen seikkojen vallitessa tehtynä säädetty ankarampaa rangaistusta kuin sakko tai enintään kaksi vuotta vankeutta. Järjestelmää ei sovelleta hakemusasioihin eikä muihin kuin saamista koskeviin riita-asioihin.

Kysymys jatkokäsittelyluvan myöntämisestä käsitellään hovioikeudessa kirjallisessa menettelyssä. Lupa on myönnettävä, jos ilmenee aiheita epäillä kärjäoikeuden ratkaisun lopputuloksen oikeellisuutta tai sen oikeellisuutta ei ole mahdollista arvioida jatkokäsittelylupaa myöntämättä. Lupa tulee myös myöntää, jos asian jatkokäsittely on lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa asioissa tärkeitä tai jos siihen on muu painava syy. Yksinomaan näytön arviointia varten lupaa ei kuitenkaan tarvitse myöntää, ellei kärjäoikeuden ratkaisun oikeellisuutta ole perusteltua aiheita epäillä valituksessa esitettyjen seikkojen perusteella.

Perustuslakivaliokunta on todennut, että jatkokäsittelyluvasta voidaan säätää tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä (PeVL 4/2010 vp). Valiokunnan mukaan jatkokäsittelylupaa koskeva ehdotus on merkityksellinen perustuslain 21 §:n ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan kannalta. Rikosasioissa se on merkityksellinen myös Euroo-

pan ihmisoikeussopimuksen seitsemännen lisäpöytäkirjan 2 artiklan sekä kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen 14 artiklan kannalta.

Perustuslakivaliokunnan mukaan oikeus saattaa kärjäoikeuden ratkaisu hovioikeuden arvioitavaksi säilyi perustuslain 21 §:n 2 momentin mukaisena pääsääntönä. Jatkokäsittelylupaa koskevien säännösten soveltamisala on määritelty laissa riittävän täsmällisesti ja tarkkarajaisesti. Luvan myöntämisen edellytykset on lueteltu laissa tyhjentävästi. Näiden edellytysten täyttyessä hovioikeuden on myönnettävä jatkokäsittelylupa.

Oikeusministeriön asettama työryhmä on ehdottanut jatkokäsittelylupajärjestelmän soveltamisalan laajentamista. Jatkokäsittelylupajärjestelmää sovellettaisiin hovioikeuksissa yleisesti riita- ja hakemusasioissa. Rikosasioissa vastaaja tarvitsisi jatkokäsittelyluvan, jos häntä ei ole tuomittu ankarampaan rangaistukseen kuin kahdeksan kuukautta vankeutta. Syyttäjä ja asianomistaja tarvitsisivat aina jatkokäsittelyluvan hakiessaan muutosta kärjäoikeuden tuomioon (Hovioikeuden jatkokäsittelylupajärjestelmän laajentaminen. Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 2014:10). Työryhmän ehdotuksista saaduista lausunnoista on laadittu tiivistelmä (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 2014:18).

Korkein oikeus toimii ennakkopäätöstuomioistuimena. Muutoksenhaussa hovioikeuden ratkaisusta korkeimpaan oikeuteen on pyydettyä korkeimmalta oikeudelta valituslupa, jos valitus koskee hovioikeuden muutoksenhakuasteena ratkaisemaa asiaa tai tällaisen asian yhteydessä antamaa ratkaisua. Asiassa, jonka hovioikeus on ratkaissut ensimmäisenä oikeusasteena, ei tarvita valituslupaa.

Valitusluvan myöntämisperusteista säädetään oikeudenkäymiskaaren 30 luvun 3 §:n 1 momentissa. Valituslupa voidaan myöntää ainoastaan, jos lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeitä saattaa asia korkeimman oikeuden ratkaistavaksi, jos siihen on erityistä aiheita asiassa tapahtuneen sellaisen oikeudenkäynti- tai muun virheen takia, jonka perusteella ratkai-

su olisi purettava tai poistettava, tai jos valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy. Valituslupaperusteiden täyttyessäkin valitusluvan myöntäminen on korkeimman oikeuden harkinnassa.

Vuoden 2011 alussa voimaan tulivat myös oikeudenkäymiskaareen 30 a luvun säännökset ennakkopäätösvalituksesta (laki 650/2010). Tässä menettelyssä käräjäoikeuden ratkaisuun voidaan tietyin edellytyksin hakea muutosta hovioikeuden asemesta suoraan korkeimmalta oikeudelta, jos korkein oikeus myöntää valitusluvan. Luvan myöntäminen ennakkopäätösvalitukseen edellyttää, että lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeää saattaa asia korkeimman oikeuden ratkaistavaksi. Valitusluvan lisäksi edellytyksenä ennakkopäätösvalitukselle on muutoksenhakijan vastapuolen suostumus menettelyyn.

Ennakkopäätösvalitus koskee vain asioita, joissa on ratkaistavana tärkeä laintulkintakysymys. Asiaryhmiä, joihin ennakkopäätösvalitus soveltuu, ei kuitenkaan ole laissa rajattu. Menettely on tarkoitettu sovellettavaksi silloin, kun laintulkintakysymys kertautuu suuressa määrässä oikeussuhteita, jolloin ennakkopäätöksen viipyminen aiheuttaisi pitkään oikeudellista epävarmuutta.

2.3 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden lainsäädäntö

Useimmissa Euroopan maissa on erilliset hallintotuomioistuimet. Tällainen järjestelmä on esimerkiksi Ruotsissa, Saksassa ja Ranskassa. Niissä on käytössä myös hallinnon sisäinen oikaisumenettely, jonka käyttäminen voi joissakin asioissa olla myös valituksen tekemisen edellytyksenä.

Sen sijaan Norjassa ja Tanskassa samoin kuin muutamissa muissa Euroopan maissa ei ole erillisiä hallintotuomioistuimia. Tällöin hallintopäätöksiin haetaan yleensä muutosta hallintoviranomaiselta tai muutoksenhakulautakunnalta ennen kuin asia viedään yleiseen tuomioistuimeen.

2.3.1 Ruotsi

Ruotsin hallintotuomioistuinjärjestelmä

Yleisten hallintotuomioistuinten järjestelmä on Ruotsissa kolmiportainen. Ensimmäisenä valitusasteena toimivat useimmiten 12 hallinto-oikeutta (förvaltningsrätter). Hallinto-oikeudesta muutoksenhakutie kulkee kamarioikeuteen (kammarrätter), joita on neljä. Eräissä asiaryhmissä (mm. asiakirjajulkisuutta koskevat asiat) muutosta viranomaisen päätökseen haetaan hallinto-oikeuden sijaan suoraan kamarioikeudelta. Ylimpänä hallintotuomioistuimena toimii korkein hallinto-oikeus (Högsta förvaltningsdomstolen).

Joissakin asiaryhmissä korkein hallinto-oikeus toimii poikkeuksellisesti ainoana muutoksenhakuasteena (lagen om behörighet för allmän förvaltningsdomstol att pröva vissa mål 2 §).

Oikaisuvaatimus

Yleissäännökset hallintopäätöksen oikaisusta ja uudelleen käsittelystä sisältyvät hallintolaikiin (26–28 §, förvaltningslag 1986:223). Oikaisun (rättelse) kohteena voi olla vain päätöksessä oleva kirjoitus- tai laskuvirhe tai niihin verrattava erehdys. Jos viranomaisen ensimmäisenä asteena antama päätös on muuttuneiden olosuhteiden tai muun syyn vuoksi ilmeisen virheellinen, viranomaisen tulee muuttaa päätöstä, jos päätöstä voidaan muuttaa nopeasti ja yksinkertaisesti eikä muutos tapahdu yksityisen asianosaisen vahingoksi (omprövning). Erityissäännöksiä on olemassa erällä hallinnonaloilla.

Ruotsin omprövning-instituutiolla on osin samanlaisia piirteitä kuin Suomen valituksen sidotussa oikaisussa. Omprövningissä on kyse asian uudelleen harkinnasta tavallisesti valituksen yhteydessä. Jos viranomaisen muuttaa päätöstään asianosaisen vaatimalla tavalla, mahdollinen valitus raukeaa. Jos päätöstä muutetaan muulla tavalla, valitus kattaa uuden päätöksen. Järjestelmän peruspiirre on, että lähinnä vain selvät virheet oikaistaan suhteellisen yksinkertaisissa tapauksissa, joissa oikaisu ei tapahdu kenenkään yksityisen vahingoksi. Oikaisuvaatimuksesta ei ole haluttu tehdä yleisesti uutta muutoksenhakuastetta.

Valituslupa

Valituslupajärjestelmä on Ruotsissa käytössä sekä kamarioikeudessa että korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Kamarioikeudessa valituslupajärjestelmän piiriin kuuluvista asiaryhmistä säädetään erikseen aineellisissa lainsäädännössä. Perusteet valitusluvan myöntämiselle ovat hallintoprosessilain (förvaltningsprocesslag 1971:291) 34 a §:ssä. Valituslupa myönnetään, jos on aihetta epäillä hallinto-oikeuden johtopäätöksen oikeellisuutta (ändringsfall), johtopäätöksen oikeellisuutta ei voida arvioida ilman valituslupaa (granskningsfall), ylemmän oikeusasteen ratkaisu on tärkeä oikeuskäytännön ohjaamiseksi (prejudikatfall) tai on muutoin erityisiä syitä tutkia valitus (extraordinära fall). Mikäli kamarioikeus ei myönnä valituslupaa, hallinto-oikeuden päätös jää pysyväksi.

Kamarioikeuden valituslupajärjestelmä otettiin käyttöön vuonna 1994 opintotuki-, kriminaalihuolto- ja ajokorttiasioissa, joissa ensimmäisenä valitusasteena toimivat silloiset lääninoikeudet. Valituslupajärjestelmä laajennettiin vuonna 1995 noin 200 asiaryhmään samassa yhteydessä, jossa ensimmäiseksi valitusasteeksi tuli useissa asioissa kamarioikeuden sijasta lääninoikeus. Tuomioistuinelaitos suoritti kamarioikeuden valituslupajärjestelmän arvioinnin vuonna 2002 (DV-rapport 2002:4). Järjestelmän todettiin lyhentäneen kamarioikeuden käsittelyaikoja. Uudistuksen todettiin myös mahdollistaneen järkipäisemmän asioiden käsittelyn ja tuomioistuinten resurssien paremman hyödyntämisen, kun asiaratkaisuja annetaan vähemmän, valituslupapäätöksissä ei ole varsinaisia perusteluja ja niissä käytetään suppeampaa ratkaisukokoonpanoa. Valituslupajärjestelmä on saanut aikaan säästöjä tuomioistuimissa. Pelko siitä, että valituslupia hylättäisiin ilman syytä, osoittautui tutkimuksessa turhaksi. Oikeuskäytännön muodostumisen kannalta pidettiin kuitenkin hieman ongelmallisena sitä, että kamarioikeuden valituslupajärjestelmän vuoksi ylimpään tuomioistuimeen saapuu aiempaa vähemmän asioita. Lisäksi valituslupien myöntämiskäytännössä on saattanut olla eroja eri kamarioikeuksien välillä.

Vuonna 2013 valituslupajärjestelmän käyttöalaa muutoksenhaussa hallinto-oikeuden päätöksestä kamarioikeuteen laajennettiin. Hallituksen esityksessä (Regeringens proposition 2012/13:45) todettiin, että valituslupa on käytännössä pääsääntö eikä ehdotuksessa käsiteltävien asiaryhmien osalta ole syytä poiketa pääsäännöstä. Laajennusta perusteltiin myös pitkällä instanssiketjuilla sekä asian laadusta riippuen muillakin perusteilla, esimerkiksi vakiintuneella oikeuskäytännöllä, asioiden yksinkertaisuudella, ratkaisukokoonpanolla, nopean lainvoimaisen päätöksen tarpeella sekä yhdenmukaisella menettelyllä muiden samankaltaisten asioiden kanssa. Lisäksi käsittelyaikojen lyhenemistä valituslupajärjestelmän johdosta on pidetty sekä asianosaisten että yhteiskunnan etuna. Valituslupajärjestelmän on katsottu lisäksi mahdollistavan olemassa olevien resurssien tehokkaamman hyödyntämisen.

Kamarioikeuksissa ratkaistiin vuonna 2013 yhteensä 23 765 asiaa. Näistä valituslupa-asioita oli 13 639 (57 %). Valituslupa myönnettiin näistä 2 701 tapauksessa (20 %) ja hylättiin 10 938 tapauksessa (80 %). Valituslupaa ei vaadittu 10 126 asiassa (43 %). Luvut ovat viime vuosina enimmäkseen pysytelleet suunnilleen samalla tasolla.

Kamarioikeuden päätökseen voidaan tavallisesti hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupa myönnetään hallintoprosessilain 36 §:n mukaan, jos valituksen tutkiminen on tärkeää oikeuskäytännön ohjaamiseksi tai jos siihen on erityistä syytä. Jälkimmäinen peruste tulee kyseeseen esimerkiksi, jos käsillä on purkuperuste tai asiassa annettu kamarioikeuden ratkaisu ilmeisesti perustuu vakavaan laiminlyöntiin tai virheeseen. Valitusluvan myöntämisperusteet korkeimmassa hallinto-oikeudessa ovat siten tiukemmat kuin kamarioikeudessa.

Vuonna 2013 korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapui 8 435 asiaa, joista valituslupa-asioita oli 7 875 (93 %). Valituslupa myönnettiin näistä 119 asiassa (1,5 %) ja hylättiin 7 756 asiassa (98,5 %). Asioita, joissa valituslupaa ei vaadittu, oli 560 (7 %).

Valituslupajärjestelmän taustalla on ajatus siitä, että yhden tuomioistuimen ei ole mah-

dollista hoitaa samaan aikaan tehokkaasti prejudikaattituomioistuimen tehtäviä ja antaa tehokkaasti aineellista oikeussuojaa. Ruotsin korkein hallinto-oikeus toimiikin lähinnä prejudikaattituomioistuimena, joka keskittyy oikeuskäytännön ohjaamiseen toimialallaan.

2.3.2 Saksa

Saksan hallintotuomioistuinjärjestelmä

Hallintotuomioistuimet käsittelevät Saksassa julkisoikeuden alaan kuuluvia riita-asioita silloin, kun ne eivät ole laadultaan valtiosääntöoikeudellisia eikä niitä ole nimenomaisesti säädetty jonkin muun tuomioistuimen toimivaltaan kuuluviksi. Saksan yleisten hallintotuomioistuinten järjestelmä on kolmiportainen. Pääsääntöisesti ensimmäisenä asteena toimivat hallinto-oikeudet (Verwaltungsgerichte). Toisen asteen hallinto-oikeudet (Oberverwaltungsgerichte, OVG, tai joissain osavaltioissa Verwaltungsgerichtshöfe) toimivat osavaltiotasolla. Tietyissä laajakantoisemmissa asioissa ne toimivat kuitenkin ensi asteen tuomioistuimina. Ylimpänä tuomioistuimena Saksan yleisten hallintotuomioistuinten järjestelmässä toimii Leipzigin sijaitseva Bundesverwaltungsgericht. Hallintotuomioistuinten ja menettelystä niissä säädetään hallintotuomioistuinlaissa (Verwaltungsgerichtsordnung, VwGO).

Oikaisuvaatimus

Oikaisuvaatimusmenettelyn (Widerspruchsverfahren) läpikäyminen on Saksan kannetyyppeihin perustuvassa muutoksenhakujärjestelmässä pääsääntöisesti edellytys tiettyjen kannetyypien nostamiselle hallintotuomioistuimessa (Verpflichtungsklage tai Anfechtungsklage). Oikaisuvaatimusmenettely ei siten ole riippuvainen asian laadusta, vaan kannetyypistä, jolla asia tuomioistuimen käsiteltäväksi saatettaisiin.

Oikaisuvaatimuksen johdosta voidaan tutkia viranomaisen tekemän päätöksen lainmu-

kaisuus ja tarkoituksenmukaisuus. Tuomioistuin käsittelyssä valitus on sen sijaan mahdollista tehdä ainoastaan laillisuusperusteella. Oikaisuvaatimusmenettelyssä päätöksen tehnyt viranomainen (Ausgangsbehörde) voi tarkistaa kantaansa tekemänsä päätöksen suhteen ja oikaista virheellisen päätöksensä. Mikäli viranomainen ei katso aiheelliseksi oikaista päätöstään, menettely jatkuu erillisessä oikaisuviranomaisessa (Widerspruchsbehörde), joka on yleensä päätöksen tehneeseen viranomaiseen nähden hierarkkisesti ylempi viranomainen. Se tutkii asian ja antaa oikaisuvaatimuksen johdosta päätöksen (Widerspruchsbescheid).

Valituslupa

Muutoksenhakua ensimmäisen asteen hallinto-oikeuksista on rajoitettu siten, että muutoksenhakuun edellytetään joko ensimmäisen tai toisen asteen hallinto-oikeuden myöntämä erityinen lupa. Lupa voidaan myöntää, mikäli ratkaisun oikeellisuudesta on vakavaa epäilystä, asia on tosiasiallisesti tai oikeudellisesti erityisen hankala tai sillä on periaatteellista merkitystä. Lisäksi lupa voidaan myöntää, kun ratkaisu poikkeaa Oberverwaltungsgerichtin, Bundesverwaltungsgerichtin, liittovaltion ylimpien tuomioistuinten yhteisen senaatin tai valtiosääntötuomioistuimen (Bundesverfassungsgericht) ratkaisusta taikka kun kyseessä on merkittävä menettelyvirhe.

Muutoksenhaku ylimmässä tuomioistuimessa voi pääsääntöisesti koskea ainoastaan oikeuskysymystä (Revision). Revisio-tyyppinen muutoksenhaku on pääsääntöisesti mahdollinen vasta toisen asteen hallintotuomioistuimesta, mutta poikkeuksellisesti myös ensi asteen hallintotuomioistuimesta. Tietyillä edellytyksillä voidaan toisen asteen hallintotuomioistuimet ohittaa (Sprungrevision). Myös sellaisissa tapauksissa, joissa muutoksenhaku ensimmäisen tuomioistuinasteen päätöksestä toisen asteen hallintotuomioistuimeen ei lain mukaan ole mahdollista, saattaa kuitenkin revisiomuutoksenhaku ylimpään oikeusasteeseen tulla kysymykseen (VwGO 135 §).

Revisio-instituution tarkoituksena on yksittäistapauksellisen oikeussuojan takaamisen lisäksi ohjata oikeus- ja viranomaiskäytäntöä

sekä kehittää oikeutta. Revisio voidaan hyväksyä, kun asialla on periaatteellista merkitystä tai kun ratkaisu poikkeaa Bundesverwaltungsgerichtin, liittovaltion ylimpien tuomioistuinten yhteisen senaatin tai valtiosääntötuomioistuimen (Bundesverfassungsgericht) ratkaisusta taikka silloin, kun kysymyksessä on merkittävä menettelyvirhe. Bundesverwaltungsgericht ei itse ensi vaiheessa myönnä lupaa valituksen jatkokäsittelylle, vaan päätöksen luvan myöntämisestä tekee toisen asteen hallintotuomioistuin (OVG). Bundesverwaltungsgericht on sidottu OVG:n päätökseen, jolla se on hyväksynyt muutoksenhaun. Jos taas OVG katsoo, että edellytykset revisiolle eivät täyty, on asianosaisella kuitenkin vielä mahdollisuus jatkaa prosessia edelleen hakemalla muutosta OVG:n hylkäävästä päätöksestä (Nichtzulassungsbeschwerde). Revisio voidaan tehdä vain, jos kyseessä on liittovaltio-oikeuden tai liittovaltion hallintoprosessilain (Verwaltungsverfahrensgesetz) kanssa yhtenevän osavaltion säännöksen rikkominen.

2.3.3 Ranska

Ranskan hallintotuomioistuinjärjestelmä

Ranskan yleisten hallintotuomioistuinten järjestelmä on kolmiportainen. Alimpana asteena toimivat tribunal administratif -tuomioistuimet, joita on tällä hetkellä kaikkiaan 42. Muutosta (appel) tribunal administratifin päätöksiin haetaan pääsääntöisesti Cour administrative d'appel -tuomioistuinta, joita on kahdeksan. Muutosta niiden päätöksiin haetaan ylimpänä oikeusasteena toimivasta Conseil d'État:sta. Se tutkii pääsääntöisesti vain oikeuskysymyksiä, ei näyttökysymyksiä (cassation). Joissain asioissa tribunal administratifin päätöksistä ei voi hakea apellyyppistä muutosta, jossa tutkitaan myös näyttökysymyksiä, vaan ainoastaan cassation-tyyppistä muutosta suoraan Conseil d'État:sta. Joissakin asioissa Conseil d'État toimii toisena oikeusasteena apellyyppisessä muutoksenhaussa. Tällöin se voi tutkia muitakin kuin oikeuskysymyksiä. Conseil d'État saattaa myös toimia joissakin asiaryhmissä sekä ensimmäisenä että viimeisenä oikeusasteena. Noin neljäsosa Conseil

d'État:n antamista tuomioista annetaan tällaisissa asioissa. Valituslupajärjestelmää ei Ranskan hallintoprosessissa ole.

Oikaisuvaatimus

Ranskassa on mahdollista tehdä oikaisuvaatimus (recours administratif) ennen muutoksenhakua hallintotuomioistuimeen (recours contentieux). Oikaisuvaatimuksia on kahdenlaisia sen mukaan, mille taholle vaatimus tehdään: recours gracieux tehdään päätöksen tehneelle viranomaiselle ja recours hiérarchique päätöksen tehnyttä viranomaista ylemmälle viranomaiselle. Hallinnon asiakas voi valita, kumman oikaisuvaatimuksen hän tekee vai tekeekö hän molemmat. Pääsääntöisesti oikaisuvaatimus ei ole muutoksenhaun pakollinen esivaihe. Kuitenkin esimerkiksi tietyissä veroasioissa oikaisuvaatimuksen tekeminen on muutoksenhaun edellytys. Menettely on varsin vapaamuotoista.

2.4 Nykytilan arviointi

2.4.1 Yleistä

Jokaisella on perustuslain oikeusturvasäännöksen (21 §) mukaan oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös käsiteltäväksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä tuomioistuimessa. Muutoksenhakuoikeus samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin takeet turvataan lailla.

Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6(1) artiklan mukaan henkilöllä on asiassa, joka koskee hänen oikeuttaan tai velvollisuuttaan, oikeus saada asiansa käsitellyksi vähintään yhdessä tuomioistuinasteessa. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on ratkaisukäytännössään korostanut oikeusturvan saatavuutta ja tehokkuutta.

Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6(1) artiklaan sisältyy myös vaatimus oikeudenkäynnin kohtuullisesta kestosta. Oikeudenkäynnin viivytyksettömyydestä on muodostunut tärkeä osa oikeusturvaa. Asianosaisen oikeusturvan kannalta on tärkeää, että lainmukainen ja tosiasioita vastaava päätös saadaan mahdollisimman aikaisessa käsittelyn vaiheessa. Asianosaiselle myönteinenkin rat-

kaisu voi käytännössä käydä merkityksettömäksi, jos lainvoimaisen ratkaisun saaminen kestää liian pitkään.

Kun oikeudenkäynnin kokonaiskeston kohtuullisuutta arvioidaan Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6(1) artiklan ja oikeudenkäynnin viivästymisen hyvittämisestä annetun lain (362/2009) pohjalta, otetaan huomioon asian laatu ja laajuus, osapuolten ja viranomaisten toiminta oikeudenkäynnissä sekä asian merkitys valittajalle. Jos asiassa on vaadittava oikaisua ennen kuin päätöksestä saa valittaa tuomioistuimeen, oikeudenkäynnin kestona huomioon otettava aika alkaa oikaisuvaatimuksen tekemisestä.

Euroopan neuvosto on antanut ministerikomitean jäsenvaltioille suosituksen Rec (2001) 9 hallintoviranomaisten ja yksityisten välisten oikeudenkäyntien vaihtoehtoista. Vaihtoehtoisin riidanratkaisutapoihin liittyen suosituksessa todetaan, että oikaisumenettelyn tulisi olla mahdollista minkä tahansa hallinnon toimen yhteydessä. Menettely voi koskea hallinnon toimen tarkoituksenmukaisuutta tai laillisuutta. Oikaisumenettely voi joissakin tapauksissa olla pakollinen edellytys tuomioistuinmenettelylle. Suosituksessa todetaan myös, ettei tuomioistuinmenettely käytännössä ole aina välttämättä sopivin mahdollinen tapa hallinnollisten riitojen ratkaisuun.

Euroopan neuvoston ministerikomitea on antanut myös hyvistä hallinnosta suosituksen Rec (2007) 7, jonka mukaan varsinaista lainkäyttöä edeltävä hallinnollinen muutoksenhaku tulisi periaatteellisesti olla mahdollista ja joissakin tapauksissa pakollista.

Jos hallintopäätökseen haetaan muutosta vaatimalla ensin oikaisua ja tämän jälkeen valittamalla hallinto-oikeuteen ja korkeimpaan hallinto-oikeuteen, hallintoasiassa on kolme muutoksenhakuastetta. Samasta asiasta annetaan tällöin neljä kertaa perusteltu asiaratkaisu viranomaisessa tai tuomioistuimessa. Kaikissa näissä vaiheissa asia selvitetään ja ratkaistaan laissa säädettyssä menettelyssä, jossa oikeusturvan takeet on otettu huomioon.

Muutoksenhakutien moniportaisuus ei aina lisää oikeusturvaa, mutta se voi pidentää kohtuuttomasti asian käsittelyn kokonaiskestoja. Erityisesti asioissa, joissa on useita asi-

anosaisia, yhden asianosaisen mahdollisuus hakea muutosta monessa portaassa voi viivästyttää lopullisen ratkaisun saamista ja vaikuttaa siten muiden asianosaisten oikeuksien toteutumiseen.

2.4.2 Oikaisuvaatimus

Hallintolain oikaisuvaatimussäännöksiä koskevan hallituksen esityksen (HE 226/2009 vp) mukaan tavoitteena oli, että oikaisuvaatimus otetaan käyttöön mahdollisimman laajasti. Esityksen perusteluissa todettiin, että erikseen on selvitettävä, millisiin asioihin oikaisuvaatimusjärjestelmän käyttöä voidaan laajentaa eri hallinnonaloilla. Käytännössä oikaisuvaatimuksen käyttöala on vähitellen laajentunut uusiin asiaryhmiin. Edelleen on kuitenkin asiaryhmiä, joissa oikaisuvaatimus ei ole käytössä, mutta joihin se soveltuisi.

Sosiaalivakuutusasioissa sekä pääosassa välillistä verotusta käytetään edelleen valitukseen sidottua oikaisua, jossa valitus käsitellään ensin hallintomenettelyssä oikaisuasiaina. Jos valituksessa esitetyt vaatimukset hyväksytään kokonaan oikaisumenettelyssä, valitus raukeaa. Muussa tapauksessa valitus siirretään viran puolesta muutoksenhakulautakunnan tai hallinto-oikeuden käsiteltäväksi. Useissa tapauksissa asianosainen voisi tyytyä hallintoviranomaisen ratkaisuun saattaen pääosan vaatimuksistaan hyväksytyksi tai ainakin alkuperäistä hallintopäätöstä yksilöllisemmin perustellun päätöksen, josta ilmenee, miksi vaatimuksia ei ole hyväksytty.

Valtiovarainministeriön asettama työryhmä ehdotti 2007 valitukseen sidotun oikaisun muuttamista oikaisuvaatimusmenettelyksi välillistä verotusta koskevissa asioissa (Ehdotus välillisen verotuksen muutoksenhakujärjestelmän uusimiseksi, Valtiovarainministeriön työryhmämuistioita 4/2007). Työryhmän ehdotus on toteutettu autoverotuksessa vuonna 2008. Autoverolakia koskeneessa hallituksen esityksessä (HE 160/2007 vp) todettiin, että tarkoituksena on tehdä vastaavat muutokset asteittain muitakin välillisiä veroja koskeviin säännöksiin sitä mukaa kuin muutokset nähdään perustelluiksi.

Oikaisuvaatimusjärjestelmän ulkopuolella ei enää ole sosiaalivakuutusta ja välillistä verotusta koskevia asioita lukuun ottamatta sellaisia suuria asiaryhmiä, joihin sen käyttöä olisi perusteltua laajentaa. Järjestelmää olisi kuitenkin mahdollista laajentaa useisiin pienempiin asiaryhmiin, joihin se sopisi.

Hallintolainkäytön tasotyöryhmä on ehdottanut, että oikaisuvaatimusjärjestelmän käyttöalaa laajennetaan nykyisestä. Työryhmän mukaan tavoitteena tulisi tulevaisuudessa olla yleinen oikaisuvaatimusjärjestelmä, jolloin pääsääntönä olisi, että muutoksenhaun ensimmäisenä vaiheena on oikaisuvaatimus hallintoviranomaiselle. Tilanteista, joihin tällainen järjestelmä ei soveltuisi, säädettäisiin erikseen (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 78/2010).

Oikaisuvaatimusmenettelyssä asianosainen voi saada virheellisen hallintopäätöksen oikaistuksi nopeammin ja taloudellisesti edullisemmin kuin tuomioistuinmenettelyssä. Siinäkin tapauksessa, että päätöstä ei oikaisuvaatimuksen johdosta muuteta, asia selvitetään ja perustellaan oikaisuvaatimusvaiheessa usein yksilöllisemmin ja perusteellisemmin kuin alkuperäistä hallintopäätöstä tehtäessä.

Oikaisuvaatimuksen soveltuvuus riippuu kuitenkin käsiteltävänä olevien asioiden laadusta. Jos kyseessä on asiaryhmä, jossa päätökset jo hallintomenettelyn ensi vaiheessa perustuvat laajaan ja perusteelliseen selvitykseen ja päätökset perustellaan yksityiskohtaisesti, oikaisuvaatimusvaihe ei yleensä toisi lisäarvoa asian käsittelyyn. Muutoksenhakuvaiheessa olisi tällöin tavallisesti kyse erimielisyydestä laintulkinnassa. Oikaisuvaatimus voisi myös hidastaa tarpeettomasti pääsyä tuomioistuimeen asioissa, joissa on kyse asianosaisen oikeusturvan kannalta erityisen merkittävistä asioista.

Yleiset säännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolaissa. Hallintolain yleissäännöksissä ei kuitenkaan nykyisin säädetä siitä, kuka saa tehdä oikaisuvaatimuksen eikä siitä, mille viranomaiselle oikaisuvaatimus tehdään. Hallintolaissa ei ole myöskään nimenomaista säännöstä oikaisuvaatimuksen vaikutuksesta alkuperäisen hallintopäätöksen täytäntöönpanoon. Näiden seikkojen täsmen-

täminen hallintolain 7 a luvussa selkeyttäisi oikaisuvaatimusta koskevaa yleissääntelyä.

2.4.3 Valituslupa

Valituslupajärjestelmä on nykyisin käytössä useissa asiaryhmissä muutoksenhaussa hallinto-oikeuden tai markkinaoikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Se on vähitellen laajentunut niin, että noin puolet kaikista korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapuneista asioista on kuulunut valituslupasääntelyn piiriin. Sääntely on kuitenkin muodostunut epäyhtenäiseksi.

Korkeimman hallinto-oikeuden aseman ja tehtävien kehittäminen hallintolainkäyttöä ohjaavana ylimpänä tuomioistuimena edellyttää, että korkeimmalla hallinto-oikeudella on riittävät mahdollisuudet keskittyä niiden asioiden ratkaisemiseen, joista on tärkeää saada ylimmän oikeusasteen ratkaisu. Nykyisin korkeimmalla hallinto-oikeudella ei suuren asiamäärän vuoksi ole tähän riittävästi mahdollisuuksia.

Korkeimman hallinto-oikeuden valituslupajärjestelmän laajentamista on 2000-luvulla ehdotettu useissa virallisselvityksissä. Oikeusturva-asiain neuvottelukunta kiinnitti vuosisiraportissaan 2001–2002 huomiota korkeimman hallinto-oikeuden rooliin ja katsoi, että sitä tulisi kehittää enemmän oikeuskäytäntöä ohjaavaan suuntaan (Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2002:24).

Tuomioistuinlaitoksen kehittämiskomitea katsoi mietinnössään vuonna 2003, että tulisi laajentaa sentyyppisen valituslupajärjestelmän alaa, joka on käytössä esimerkiksi veroasioissa ja jossa valitusluvan myöntäminen ei rajoitu pelkästään prejudikaattiperusteeseen, vaan siihen kuuluu myös valitusluvan myöntäminen ilmeisen virheen perusteella (Komiteamietintö 2003:3).

Hallintolainkäytön tasotyöryhmän ehdotuksen mukaan korkeimman hallinto-oikeuden valituslupajärjestelmää tulisi kehittää elinkaarimallin pohjalta nykyistä yhtenäisemmäksi ja johdonmukaisemmaksi. Valitusmahdollisuuden tulisi määräytyä perustelun oikeussuojan tarpeen pohjalta kaikissa asiaryhmissä. Valitusoikeutta hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen tulisi rajoittaa valitusluvalla kai-

kissa asiaryhmissä, joissa ylintä oikeusastetta edeltäviä oikeussuojakeinoja voidaan pitää useimmissa tapauksissa riittävinä. Tässä arvioinnissa otetaan huomioon erityisesti asian laatu sekä oikeussuojakeinot asian käsittelyn aikaisemmissa vaiheissa. Pitkän aikavälin kehityssuuntana tulisi olla yleinen valituslupajärjestelmä muutoksenhaussa korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Erikseen säädettäisiin asioista, joihin valituslupa ei soveltuisi. Samojen periaatteiden pohjalta valituslupajärjestelmää tulisi laajentaa mahdollisimman pian niihin asiaryhmiin, joihin se selvästi soveltuisi (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 78/2010).

Oikeudenhoidon uudistamisohjelmassa vuosille 2013–2025 todetaan, että korkeimman hallinto-oikeuden toimintaa tulee kehittää laajentamalla valituslupajärjestelmä pääsäännöksi, josta on vain välttämättömiä poikkeuksia, ja yhdenmukaistamalla valitusluvan myöntämisen perusteita. Tämä mahdollistaa korkeimman hallinto-oikeuden keskittymisen tärkeimpiin ja vaativampiin oikeuskysymyksiin sekä oikeuskäytännön yhtenäisyyden turvaamiseen. Valitusluvan käytön laajentamisen yhteydessä on huomioitava, että se edellyttää muutosta myös valitusluvan alaisten päätösten täytäntöönpanokelpoisuutta koskevaan sääntelyyn (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 16/2013).

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että korkeimman hallinto-oikeuden valituslupajärjestelmä on laajentunut ilman kokonaisarviointia ja ennakkosuunnitelmaa. Valiokunnan mukaan valtioneuvoston olisi syytä selvittää, mitkä ovat ne oikeudelliset periaatteet, joiden pohjalta valituslupajärjestelmää vastaisuudessa tulee kehittää (PeVL 33/2008 vp).

Perustuslakivaliokunta on myös katsonut, että valituslupajärjestelmään ja sen laajentamiseen ei enää ole perusteita suhtautua lähikohtaisen pidättyvästi. Valiokunta on katsonut, että valtioneuvoston piirissä on ennakkoluulottomasti arvioitava mahdollisuutta edelleen kehittää korkeimman hallinto-oikeuden roolia hallintolainkäyttöä ylimmän asteen linjaratkaisuin ohjaavan tuomioistuinten suuntaan (PeVL 32/20012 vp).

2.4.4 Muut ehdotukset

Jatkovalituskielto

Muutoksenhakuoikeutta hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen on joissain asioissa rajoitettu valituskiellolla. Valituskieltoja koskeva nykyinen sääntely on epäyhtenäistä.

Hallintolainkäytön tasotyöryhmän mukaan valituskieltoja muutoksenhaussa korkeimpaan hallinto-oikeuteen tulisi käyttää vain poikkeuksellisesti, lähinnä silloin kun kyse on oikeudellisesti yksinkertaisista asioista, joissa ei ole merkittävää oikeussuojan tarvetta ja joissa korkeinta hallinto-oikeutta edeltävät oikeussuojakeinot ovat riittäviä. Nykyisten valituskieltojen muuttaminen valituslupasääntelyksi on perusteltua silloin, kun kyseessä olevaan asiaryhmään voi sisältyä myös oikeudellisesti tulkinnanvaraisia kysymyksiä tai kun kyse on henkilön perusoikeudesta (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 78/2010).

Oikeudenhoidon uudistamisohjelmassa vuosille 2014–2025 ehdotetaan, että asioissa, joilla on vain vähäinen merkitys tulee harkita valituskieltoa korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Jatkovalituskieltoa hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen voidaan perustuslakivaliokunnan käytännön pohjalta harkita asioissa, joissa se ei ole asioiden laatu huomioon ottaen kohtuuttoman laaja eikä muodostu oikeusturvan kannalta suhteettomaksi. Tällöin se ei ole ongelmallinen perustuslain 21 §:n 2 momentin kannalta (PeVL 23/2013 vp ja PeVL 11/2009 vp).

Valitusperusteet

Hallintovalitusta koskevasta yleislaista ei nykyisin ilmene, että hallintotuomioistuinten toimivaltaan kuuluu arvioida vain valituksen kohteena olevan päätöksen lainmukaisuutta. Käytännössä on vakiintuneena lähtökohtana, että hallintotuomioistuin ei voi ottaa valituksen johdosta kantaa esimerkiksi siihen, onko sinänsä lainmukainen päätös myös tarkoitukseenmukainen tai olisiko sille parempia vaihtoehtoja (ks. esim. KHO 2013:122).

Hallintolainkäytön prosessityöryhmä on ehdottanut hallintovalituksen valitusperusteista informatiivista yleissäännöstä, josta ilmeni, että hallintotuomioistuimien voi tutkia vain, onko päätös lainvastainen (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 4/2011).

Muutoksenhaku suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Ylimmän hallintotuomioistuimen ei tulisi toimia ainoana muutoksenhakuasteena, ellei siihen ole asian laatuun liittyviä erityisiä syitä. Valtioneuvoston yleisistunnon päätökset liittyvät yleensä hallitusvallan käyttämiseen siten, että muutoksenhakua hallintopäätöksestä suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen voidaan pitää perusteltuna. Sen sijaan ministeriöiden tekemät hallintopäätökset rinnastuvat asiasisällöltään tavallisesti muiden viranomaisten tekemiin hallintopäätöksiin, joten muutoksenhakutien tulisi olla niiden kanssa yhdenmukainen. Sama koskee esimerkiksi Suomen Pankin ja Kansaneläkelaitoksen tekemiä hallintopäätöksiä.

Hallintolainkäytön prosessityöryhmä on välimietinnössään ja loppumietinnössään ehdottanut, että muutoksenhaku ministeriöiden hallintopäätöksistä ohjataan yleisesti hallinto-oikeuksiin (Oikeusministeriön työryhmämietintöjä 2009:19 sekä Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 4/2011). Hallintolainkäytön tasotyöryhmä on kannattanut prosessityöryhmän ehdotusta (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 78/2010).

Valitusten keskittäminen yhteen hallinto-oikeuteen

Hallintolainkäytön kehittämisessä on lähtökohtana, että kaikki hallinto-oikeudet ovat toimialaltaan yleisiä hallintotuomioistuimia niin, että niissä käsitellään kaikkia hallinto-oikeuksiin ohjautuvia asiaryhmiä. Asioiden keskittäminen joissakin asiaryhmissä yhteen hallinto-oikeuteen tuo hallinto-oikeusjärjestelmään erityistuomioistuimen piirteitä. Käytännössä valitusten keskittäminen on johtanut asioiden ruuhkaantumiseen Helsingin hallinto-oikeudessa.

Hallintolainkäytön tasotyöryhmän mukaan lähtökohtana tulisi olla asioiden hajauttami-

nen kaikkiin hallinto-oikeuksiin, Jos tämä ei ole jossain asiaryhmässä mahdollista esimerkiksi erityisasiantuntemuksen turvaamisesta aiheutuneiden kustannusten vuoksi, vaihtoehtona on asioiden hajauttaminen useisiin mutta ei kaikkiin hallinto-oikeuksiin. Asioiden keskittämiseen yhteen hallinto-oikeuteen tulisi olla erittäin painavat perusteet (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 78/2010).

Päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus

Voimassa oleva hallintolainkäyttölain säännös päätöksen täytäntöönpanokelpoisuudesta valituslupa-asiassa voisi johtaa joissakin tapauksissa siihen, että muutoksenhaku korkeimpaan hallinto-oikeuteen käy hyödyttömäksi, jos hallinto-oikeuden päätös pannaan täytäntöön ennen kuin korkein hallinto-oikeus on ratkaissut täytäntöönpanon kieltoa koskevan hakemuksen.

Lainvoimaisen päätöksen poistaminen tai purkaminen

Hallintolainkäyttölain ylimääräistä muutoksenhakua koskevissa säännöksissä ei nykyisin ole rajoitusta, jonka mukaan muutosta saisi ylimääräisen muutoksenhaun keinoin hakea vain kerran samassa asiassa.

Korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapuvista hakemuksista vuosittain joitakin kymmeniä koskee ylimääräistä muutoksenhakua päätökseen, jolla korkein hallinto-oikeus on jo yhden tai useamman kerran hylännyt vastavansisältöisen hakemuksen. Toistuvat purkuhakemukset eivät yleensä ole menestyneet, mutta ne kuormittavat korkeimman hallinto-oikeuden muutoinkin vaikeaa työtilannetta.

Hallintolainkäyttölain uudistamista selvittänyt hallintolainkäytön prosessityöryhmä on ehdottanut uuteen lakiin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa säännöstä, jonka mukaan purkua saisi hakea vain yhden kerran samassa asiassa. Samassa asiassa tehtyä uutta purkuhakemusta ei otettaisi tutkittavaksi, ellei asiaa olisi erittäin painavasta syystä välttämättömä tutkia uudestaan (Oikeudenkäynti

hallintoasioissa. Prosessityöryhmän mietintö. Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 2011:4).

Uhkasakkolain muutoksenhakusäännökset

Uhkasakon tai muun uhkasakkolaissa tarkoitettun uhan asettamista koskeva päätös liittyy aina päävelvoitetta koskevaan hallintopäätökseen. Nykyisten uhkasakkolain muutoksenhakusäännösten pohjalta on mahdollista, että päävelvoitetta koskevaan päätökseen ja siihen liittyvään uhkasakkolaissa tarkoitettun uhan asettamista koskevaan päätökseen sovellettaisiin erilaisia muutoksenhakusäännöksiä.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

3.1.1 Yleistä

Perustuslaissa turvattu pääsy tuomioistuimeen ja oikeudenkäynnin kohtuullinen kokonaiskesto edellyttävät, että tuomioistuinten resurssit ovat oikeassa suhteessa niihin saapuvien asioiden määrään ja laatuun.

Hallintotuomioistuinten resursseja ei ole käytännössä mahdollista lisätä. Sen vuoksi on tärkeää huolehtia siitä, että käytettävissä olevat oikeussuojakeinot perustuvat asioiden laatuun ja merkitykseen sekä perusteltuun oikeussuojan tarpeeseen kaikissa asiaryhmissä.

Ehdotusten tavoitteena on siirtää painopistettä hallintoasioiden muutoksenhaussa mahdollisimman varhaiseen asian käsittelyvaiheeseen. Tämä lyhentäisi muutoksenhaun kokonaiskestoja ja parantaisi hallintotuomioistuinten toimintaedellytyksiä.

Tavoitteena on myös yhtenäistää hallintoasioiden muutoksenhakusääntelyä niin, ettei muutoksenhaussa ole erilaisten hallintoasioiden kesken perusteettomia eroja. Sääntelyssä pyrittäisiin ottamaan huomioon asian laatu ja oikeusturvan tarve eri asiaryhmissä. Samankaltaisissa asioissa muutoksenhakumenettely olisi mahdollisimman samanlainen. Ehdotuksissa pyritään myös säännösten yhtenäiseen kirjoitustapaan.

3.1.2 Oikaisuvaatimus

Oikaisuvaatimuksen käytön laajentamisen tavoitteena on vahvistaa hallintoviranomaisen roolia oikeusturvan antamisessa. Tarkoituksena on, että asiat, joissa ei ole periaatteellista tulkintaerimielisyyttä, voitaisiin käsitellä hallintoviranomaisessa, jolloin hallinto-oikeudet voisivat keskittyä varsinaisten oikeusriitojen ratkaisemiseen.

Oikaisuvaatimusmenettelyssä virheelliset päätökset voidaan korjata nopeammin ja joustavammissa menettelyissä kuin tuomioistuimissa. Oikaisuvaatimusvaiheessa asianosainen voi myös esittää täydentävää selvitystä, joka otetaan huomioon oikaisuvaatimusta ratkaistaessa. Siinäkin tapauksessa, että oikaisuvaatimus ei johda päätöksen muuttamiseen, uuden selvityksen huomioon ottaminen ja oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen perusteleminen vähentävät tarvetta valittaa asiasta hallintotuomioistuimeen.

Tavoitteena on, että oikaisuvaatimusjärjestelmä olisi käytössä muutoksenhaun ensi vaiheena kaikissa sellaisissa asiaryhmissä, joihin se soveltuisi. Oikaisuvaatimusjärjestelmän soveltuminen eri asiaryhmiin tulee arvioida yhdenmukaisilla perusteilla.

Tavoitteena on myös täsmentää oikaisuvaatimusta koskevia hallintolain yleissäännöksiä niin, että oikaisuvaatimuksen soveltamisalan laajentaminen eri hallinnonalojen lainsäädännössä olisi mahdollisimman yksinkertaista.

3.1.3 Valituslupa

Valituslupasääntelyn laajentamisen tavoitteena on kehittää korkeimman hallinto-oikeuden asemaa ylimpänä tuomioistuimena nykyistä enemmän oikeuskäytäntöä ohjaavan tuomioistuimen suuntaan.

Tämä vahvistaisi hallinnon ja hallinto-oikeuksien ratkaisukäytännön ennakoitavuutta ja yhtenäisyyttä. Tavoitteena on myös turvata oikeudenkäynnin kokonaiskeston kohtuullisuus hallintoasioiden muutoksenhaussa.

Valituslupajärjestelmää on tarkoitus kehittää myös nykyistä yhtenäisemmäksi ja johdonmukaisemmaksi. Tavoitteena on, että va-

lituslupajärjestelmä olisi käytössä kaikissa sellaisissa asiaryhmissä, joihin se soveltuisi. Järjestelmän soveltuminen eri asiaryhmiin tulee arvioida yhdenmukaisilla perusteilla.

3.1.4 Yleissäännösten tai erityislakien muuttaminen

Oikaisuvaatimuksen ja valituslupasääntelyn käyttöalan laajentaminen olisi mahdollista joko muuttamalla hallintolain ja hallintolainkäyttölain yleissäännöksiä tai lisäämällä säännökset oikaisuvaatimuksen ja valituslupan käytöstä eri hallinnonalojen lakeihin asiaryhmäkohtaisesti. Yhtenäisen linjan turvaamiseksi molemmissa sääntelyvaihtoehdoissa on tarpeen arvioida nykyiset eri hallinnonalojen lakeihin sisältyvät muutoksenhakusäännökset mahdollisimman kattavasti.

Yleinen oikaisuvaatimusjärjestelmä korostaisi oikaisuvaatimuksen asemaa muutoksenhaun ensi vaiheena. Oikaisuvaatimusta koskevien hallintolain yleissäännösten valmistelussa ei yleistä oikaisuvaatimusjärjestelmää pidetty perusteltuna eikä lainsäädännössä kohtuullisesti toteutettavissa olevana vaihtoehtona. Oikaisuvaatimusjärjestelmän kehittämisen yleiseksi muutoksenhaun ensi vaiheeksi katsottiin kuitenkin voivan olla perusteltua pitkällä aikavälillä (HE 226/2009 vp).

Hallintolain ja hallintolainkäyttölain yleissäännösten muuttaminen niin, että oikaisuvaatimus- ja valituslupasääntely olisivat käytössä, jollei erikseen toisin säädetä, edellyttäisi riittävän kattavaa sääntelyä poikkeuksista näihin yleissäännöksiin.

Oikaisuvaatimusta ja valituslupaa koskevien säännösten lisääminen asiaryhmäkohtaisesti eri hallinnonalojen lainsäädäntöön merkitsee, että muutoksia tehdään useisiin eri hallinnonalojen lakeihin. Se mahdollistaa kuitenkin yleistä oikaisuvaatimus- ja valituslupajärjestelmää paremmin eri asioiden erityispiirteiden huomioon ottamisen niin, ettei oikaisuvaatimuksen ja valituslupan käyttöä uloteta asioihin, joihin ne eivät sovellu.

Asiaryhmäkohtaisessa valituslupasääntelyssä voidaan yleistä valituslupajärjestelmää paremmin arvioida asian laatu, oikeusturvan tarve ja se, ovatko korkeinta hallinto-oikeutta edeltävät oikeussuojakeinot kyseessä olevissa asioissa riittäviä. Hallintolainkäyttölaissa

säilyy tällöin lähtökohtana muutoksenhaku hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen ilman valituslupaa.

3.2 Keskeiset ehdotukset

3.2.1 Oikaisuvaatimus

Oikaisuvaatimuksen käyttöalan laajentaminen

Esityksessä ehdotetaan oikaisuvaatimuksen käyttöalan laajentamista asiaryhmittäin eri hallinnonalojen lainsäädännössä niin, että oikaisuvaatimusjärjestelmä olisi käytössä mahdollisimman kattavasti niissä asiaryhmissä, joihin se soveltuu.

Oikaisuvaatimus soveltuu hyvin asiaryhmiin, joissa rutiininomaisesti ratkaistaan paljon samankaltaisia asioita ja joissa päätösten perustelut saattavat olla niukat. Tällöin oikaisuvaatimus mahdollistaa sen, että asianosainen voi tässä vaiheessa saada oikaisuvaatimuksessaan esittämiinsä seikkoihin ensi vaiheen päätöstä yksityiskohtaisemmat perustelut. Oikaisuvaatimus soveltuu hyvin myös asioihin, joissa valitusvaiheessa esitetään usein asiaan vaikuttavaa lisäselvitystä sekä oikeudellisesti yksinkertaisiin asioihin ja asioihin, joissa on jo vakiintunutta oikeuskäytäntöä.

Oikaisuvaatimus voidaan tarvittaessa säätää tehtäväksi toiselle viranomaiselle kuin sille, joka on tehnyt muutoksenhaun kohteena olevan päätöksen. Oikaisuvaatimus soveltuu siten muutoksenhaun ensi vaiheeksi asiaryhmiin, joissa muutoksenhaun ensi vaiheena on nykyisin valitus toiselle hallintoviranomaiselle. Oikaisuvaatimus soveltuu myös muihin tilanteisiin, joissa muulla kuin oikeudellisella erityisasiantuntemuksella on tärkeä merkitys päätöksenteossa.

Oikaisuvaatimusta ei ehdoteta asianosaisen oikeusturvan kannalta erityisen merkittäviiin asioihin, joissa on tärkeää saada asia tarvittaessa nopeasti tuomioistuimen ratkaistavaksi. Tällaisia ovat esimerkiksi hallinnollisen seuraamuksen määräämistä ja uhkasakon tuomitsemista koskevat asiat.

Oikaisuvaatimuksen ulkopuolelle jäisivät myös muut asiaryhmät, joissa asia selvitetään erityisen perusteellisesti jo ensi vaiheen hal-

lintomenettelyssä tai joihin liittyy yleensä vaativaa oikeudellista harkintaa. Tällöin oikaisuvaatimusvaihe voisi tarpeettomasti pidentää asian käsittelyn kokonaiskestoa. Tällaisia asioita ovat esimerkiksi monet asianosaisen ja yhteiskunnan kannalta merkittävät lupa-asiat kuten elinkeinolupa-asiat. Oikaisuvaatimuksen ulkopuolelle ei rajattaisi kaavamaisia ilmoitus- ja rekisteröintiasioita. Tällöin ratkaisevaa ei olisi, onko asia laissa nimetty elinkeino- tai toimiluvaksi vai ilmoitukseksi tai rekisteröinniksi. Sen sijaan oikaisuvaatimuksen soveltuvuutta arvioitaisiin asian tosiasiallisen laadun perusteella.

Oikaisuvaatimusta ei ehdoteta myöskään asiaryhmiin, joissa on tavallista, että samassa asiassa on useita asianosaisia. Tällöin yhden asianosaisen tekemä oikaisuvaatimus voisi vaikuttaa myös muiden asianosaisten etuihin, oikeuksiin tai velvollisuuksiin.

Oikaisuvaatimuksen käyttöalaa ei esityksessä ehdoteta supistettavaksi nykyisestä. Oikaisuvaatimusmenettelyn piiriin kuuluu nykyisin esimerkiksi takaisinperintäasioita sekä eräitä asumislainsäädäntöön perustuvia päätöksiä, joissa on kyse hallinnollisista seuraamuksista. Näissä päätöksissä on kuitenkin kyse luonteeltaan kaavamaisista seuraamuksista, joihin ei muutoksenhakuvaiheessa yleensä liity vaativaa oikeusharkintaa.

Oikaisuvaatimussääntelyn rinnalla olisi edelleen mahdollisuus päätöksen korjaamiseen joko viran puolesta tai asianosaisen pyynnöstä kirjoitusvirheen tai asiavirheen korjaamista koskevien hallintolain 8 luvun säännösten nojalla. Viime mainitut säännökset soveltuvat selvien virheiden korjaamiseen tai päätöksen korjaamiseen sellaisen uuden selvityksen johdosta, joka voi olennaisesti vaikuttaa päätökseen, mutta ne eivät vaikuta valitusajan alkamiseen eikä niihin liity erillistä valitusmahdollisuutta silloin, kun oikaisuvaatimusta ei hyväksytä.

Oikaisuvaatimusta käsittelevä viranomainen voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen tai hylätä oikaisuvaatimuksen. Hallintolain 7 a luvun säännöksissä ei ole rajattu sitä, millainen virheellisyys voidaan oikaista oikaisuvaatimusmenettelyssä. Käytännössä päätöstä muutetaan tai se kumotaan lähinnä tapauksissa, joissa on kyse selvästä virheestä tai uuden selvityksen arvioinnista.

Siinäkin tapauksessa, että oikaisuvaatimus ei johda päätöksen muuttamiseen tai kumoamiseen, oikaisuvaatimusta käsittelevä viranomainen voi täydentää ja täsmentää päätöksen perusteluja.

Oikaisuvaatimuksen avulla voidaan valitukseen sidottua oikaisua tehokkaammin vähentää hallinto-oikeuksiin saapuvien valitusten määrää niin, että hallinto-oikeuteen ohjautuvat vain valitukset, joissa on kyse todellisesta oikeusriidasta. Oikaisuvaatimusmenettely myös antaa asianosaiselle mahdollisuuden arvioida, onko oikaisuvaatimukseen annetusta päätöksestä tarpeen valittaa hallinto-oikeuteen. Esityksessä ehdotetaan, että valitukseen sidottu oikaisu muutettaisiin oikaisuvaatimukseksi tullia, ajoneuvoveroa, väylämaksua, rataveroa ja valmisteveroa koskevissa asioissa. Arvonlisäverotuksessa vastaavaa muutosta on tarkoitus valmistella erillisessä hankkeessa. Erikseen on tarkoitettu selvittää myös mahdollisuutta muuttaa valitukseen sidottu oikaisu oikaisuvaatimukseksi sosiaalivakuutusasioissa.

Oikaisuvaatimusta koskevat muutokset hallintolakiin

Esityksessä ehdotetaan hallintolain 7 a lukuun täsmentäviä ja täydentäviä yleissäännöksiä siitä, kuka saa vaatia oikaisua ja mille viranomaiselle oikaisuvaatimus tehdään. Lukuun lisättäisiin myös säännös oikaisuvaatimuksen vaikutuksesta päätöksen täytäntöönpanoon.

Lähtökohtana olisi, että oikaisua saa vaatia se, jolla on nykyisin oikeus valittaa hallintopäätöksestä. Ehdotettu säännös vastaisi siten hallintolainkäyttölain säännöstä valitusoikeudesta. Oikaisua saisi vaatia ensinnäkin asianosainen eli se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa. Hallintolainkäyttölain mukaan viranomaisella on oikeus valittaa hallintopäätöksestä myös, jos laissa niin säädetään tai jos valitusoikeus on tarpeen viranomaisen valvottavana olevan julkisen edun vuoksi. Ehdotukseen sisältyisi vastaava säännös viranomaisen oikeudesta vaatia oikaisua. Tältä osin säännöksen soveltamisala olisi käytännössä suppea. Se koskisi lähinnä tilanteita, joissa valvovalla viran-

omaisella on nykyisin oikeus valittaa toisen viranomaisen tekemästä hallintopäätöksestä.

Ehdotuksen mukaan oikaisuvaatimus tehtäisiin hallintopäätöksen tehneelle viranomaiselle. Nykyisin tällainen säännös sisältyy useisiin eri hallinnonalojen lakeihin. Yleissäännöksen tultua voimaan asiasta ei enää olisi tarpeen säätää erikseen eri hallinnonalojen lainsäädännössä. Erikseen olisi kuitenkin tarpeen säätää oikaisuvaatimusviranomaisesta silloin, kun oikaisuvaatimus tehtäisiin muulle kuin päätöksen tehneelle viranomaiselle. Tämä voi olla perusteltua esimerkiksi silloin, kun toimivalta hallintopäätöksen tekemiseen kuuluu yksityiselle taholle. Tällöin voi olla asianmukaista, että oikaisuvaatimus tehdään kyseessä olevaa toimintaa valvovalle tai ohjaavalle viranomaiselle. Jos muutoksenhaussa yksityisen tahon tekemiin hallintopäätöksiin tarvitaan pääosin muuta kuin oikeudellista asiantuntemusta, saattaa kuitenkin olla tarkoituksenmukaista, että oikaisuvaatimus tehdään tällöinkin päätöksen tehneelle taholle, jolla on asian ratkaisemisessa tarvittavaa erityisasiantuntemusta.

Hallintolakiin lisättäisiin myös selventävä säännös siitä, että päätöstä, johon saa vaatia oikaisua, ei saa panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman. Lisäksi säädettäisiin tilanteista, joissa hallintopäätös voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Ehdotettu säännös vastaisi päätöksen täytäntöönpanokelpoisuutta koskevaa hallintolainkäyttölain sääntelyä.

3.2.2 Valituslupa

Valituslupajärjestelmän laajentaminen

Esityksessä ehdotetaan valituslupajärjestelmän laajentamista eri hallinnonalojen lainsäädännössä uusiin asiaryhmiin. Ehdotus vahvistaisi korkeimman hallinto-oikeuden asemaa ylintä tuomiovaltaa käyttävänä tuomioistuimena, joka voi linjaratkaisullaan huolehtia hallintolainkäytön yhtenäisyydestä. Ehdotus ei kuitenkaan merkitse korkeimman hallinto-oikeuden muuttumista pelkästään ennakkopäätöstuomioistuimeksi.

Korkeinta hallinto-oikeutta edeltävien oikeussuojakeinojen vahvistuminen antaa nykyisin aikaisempaa paremmat mahdollisuu-

det laajentaa valituslupasääntelyn alaa muutoksenhaussa hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Alueellisten hallintotuomioistuinten asemaa muutoksenhakujärjestelmässä ja niiden toimintaedellytyksiä on runsaan kahdenkymmenen viime vuoden aikana monin tavoin vahvistettu. Nykyisin ensi asteen hallintotuomioistuimina toimii kuusi hallinto-oikeutta, joiden toimivaltaan kuuluu laajasti erilaisia asiaryhmiä. Hallintomenettelyä koskevat hallintolain menettelysäännökset ovat lähentyneet hallintolainkäytön vastaavaa sääntelyä. Hallintolakiin sisältyvät myös yleissäännökset oikaisuvaatimuksesta. Oikaisuvaatimuksen asema muutoksenhaun ensi vaiheena on vahvistunut ja sen käyttöala edelleen laajenee.

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa käsiteltävien valitusasioiden laatu on hallintolainkäytön järjestelmässä tapahtuneiden muutosten, lainsäädännön kehityksen ja sääntelyn kansainvälistymisen vuoksi vähitellen vaikeutunut. Kaikissa korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi saapuvissa asioissa ei kuitenkaan ole kyse niin merkittävistä tai oikeudellisesti ongelmallisista asioista, että hallintoviranomaisen päätös on voitava saattaa täysimittaiseen käsittelyyn kahdessa tuomioistuinasteessa.

Valituslupasääntelyn avulla voidaan rajoittaa niiden asioiden määrää, joissa korkein hallinto-oikeus antaa asiaratkaisun. Muutoksenhaussa on valituslupajärjestelmän piiriin kuuluvassakin asiassa käytössä kaksi tuomioistuinastetta. Valituslupa-asiassa korkeimman hallinto-oikeuden on tutkittava, onko asiassa valitusluvan myöntämisen perustetta. Jos jokin laissa säädetyistä valituslupaperusteista on olemassa, korkeimman hallinto-oikeuden on myönnettävä valituslupa.

Valituslupasääntelyn avulla voidaan lyhentää asioiden käsittelyaikoja korkeimmassa hallinto-oikeudessa samoin kuin oikeudenkäyntien kokonaiskestoa. Käsittelyaika voi lyhentyä erityisesti asioissa, joissa ei myönnetä valituslupaa. Asiaratkaisujen väheneminen voi lyhentää keskimääräisiä käsittelyaikoja myös niissä asioissa, joissa valituslupa myönnetään ja perusteltu asiaratkaisu annetaan.

Valituslupajärjestelmä ei vaikuta korkeimman hallinto-oikeuden ja hallinto-oikeuksien

asemaan Euroopan unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisumenettelyn kannalta. Korkeimmalla hallinto-oikeudella on valituslupajärjestelmässäkin velvollisuus pyytää Euroopan unionin oikeuden tulkinnasta tarvittaessa ennakkoratkaisua unionin tuomioistuimelta.

Valituslupajärjestelmä täyttää myös Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 lisäpöytäkirjan 2 artiklan vaatimuksen saada rikosasia tai siihen rinnastettava hallinnollinen seuraamus tutkittavaksi ylemmässä tuomioistuimessa. Oikeus pyytää valituslupaa riittää ihmisoikeustuomioistuimen käytännön mukaan täyttämään artiklan vaatimukset siinäkin tapauksessa, että valituslupaa ei myönnetä.

Valituslupasäännösten soveltuvuus eri asiaryhmiin

Valituslupasääntelyn soveltuvuuden arvioinnissa on kiinnitettävä huomiota perustuslakivaliokunnan käytännön mukaisesti erityisesti asian laatuun ja merkittävyyteen, asianosaisten oikeussuojan tarpeeseen sekä korkeinta hallinto-oikeutta edeltävien oikeussuojakeinojen riittävyteen (ks. esim. PeVL 32/2012 vp).

Oikeussuojakeinojen riittävyden arvioinnissa tulee ottaa huomioon muun ohessa, onko muutoksenhaun ensimmäisenä vaiheena käytettävissä oikaisuvaatimus. Merkitystä on myös sillä, riittääkö korkeimman hallinto-oikeuden velvollisuus valitusluvan myöntämiseen laissa säädettyjen perusteiden täytyessä turvaamaan oikeusturvan saatavuuden kyseisessä asiaryhmässä. Ylimmän oikeusasteen ratkaisun tarvetta vähentää myös, jos asianosaisella on mahdollisuus panna esimerkiksi hakemusasia uudelleen vireille hallintoviranomaisessa.

Oikeusturvan tarve voi korostua asioissa, joissa on kyse henkilön perusoikeudesta. Tällöinkin asianosaisen oikeusturva voidaan useissa asiaryhmissä turvata riittävästi valituslupajärjestelmässä. Perustuslakivaliokunta on hyväksynyt valituslupasääntelyn myös esimerkiksi vähäistä hallinnollista seuraamusta koskevassa asiassa (PeVL 14/2013 vp).

Valituslupaa ei ehdoteta asiaryhmiin, joihin valitusvaiheessa useimmiten liittyy vaativia

oikeuskysymyksiä tai jotka ovat yleensä asianosaisen tai yhteiskunnan kannalta erityisen merkittäviä tai laaja-alaisia. Tällaisia asioita ovat esimerkiksi elinkeinoluvan peruuttamista, merkittävää hallinnollista seuraamusta tai hallinnollisen pakkokeinon täytäntöönpanoa koskevat asiat (ks. esim. PeVL 37/2005 vp) sekä sellaiset valvonta-asiat, joissa on käytännössä kysymys elinkeinotoiminnan rajoittamisesta (esimerkiksi erilaiset kiellot). Valituslupaa ei esitetä myöskään asioihin, joissa tietyn toiminnan tai hankkeen avustamiseksi tarkoitettu rahoitus keskeytetään tai peritään takaisin.

Valituslupaa ei ehdoteta myöskään lasten tahdonvastaista huostaanottoa koskeviin asioihin eikä muihin hallintoriita-asioihin, joissa korkein hallinto-oikeus toimii ensimmäisenä ja ainoana muutoksenhakuasteena. Hallinto-oikeus ei hallintoriita-asiassa toimi muutoksenhakuasteena, sillä hallintoriita-asiassa ei ole edeltävää hallintopäätöstä. Korkein hallinto-oikeus toimii tällöin ainoana muutoksenhakuasteena. Hallintoriitamennettelyn soveltamisala määräytyy hallintolainkäyttölain 69 §:n ja sen soveltamista koskevan oikeuskäytännön pohjalta. Lisäksi tiettyjen asioiden ratkaisemisesta hallintoriitoina on nimenomaisia säännöksiä eri hallinnonalojen laisäädännössä. Menettelystä hallintoriita-asiassa on muuten soveltuvin osin voimassa, mistä hallintolainkäyttölaissa säädetään valituksesta. Sääntelyn selkeyttämiseksi hallintolainkäyttölain 13 §:ää ehdotetaan täydennettäväksi säännöksellä, jonka mukaan pykälässä tarkoitettujen valitusoikeuden rajoitukset eivät koske muutoksenhakua hallinto-oikeuden hallintoriita-asiassa antamaan päätökseen, ellei erikseen toisin säädetä.

Valituslupaperusteet

Esityksessä ei ehdoteta muutoksia hallintolainkäyttölain säännöksiin valituslupaperusteista (13 §). Verolainsäädäntöön ja yksittäisiin muihin lakeihin sisältyvät hallintolainkäyttölain kanssa asiasisällöltään päällekkäiset säännökset valituslupaperusteista kumotaisiin tarpeettomina.

Jatkovalituskiellot

Lisäksi ehdotetaan, että valituslupajärjestelmää laajennetaan myös muuttamalla jatkovalituskieltoja valituslupasääntelyksi silloin, kun kyseessä olevaan asiaryhmään voi sisältyä myös oikeudellisesti tulkinnanvaraisia kysymyksiä tai kun kyse on henkilön perusoikeudesta.

Jatkovalituskieltoja käytettäisiin vain poikkeuksellisesti. Niitä voidaan käyttää oikeudellisesti yksinkertaisista asioista, joissa ei ole merkittävää oikeussuojan tarvetta ja joissa korkeinta hallinto-oikeutta edeltävät oikeussuojakeinot ovat riittäviä (ks. esim. PeVL 23/2013 vp).

3.2.3 Muut ehdotukset

Muutoksenhaku korkeimman hallinto-oikeuden asemesta hallinto-oikeuteen

Esityksessä ehdotetaan hallintolainkäyttölakia muutettavaksi niin, että ministeriöiden hallintopäätöksistä valitettaisiin hallinto-oikeuteen. Suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen valitettaisiin vain valtioneuvoston yleisistunnon hallintopäätöksistä. Yleissäännöksestä voidaan tarvittaessa säätää poikkeuksia muussa lainsäädännössä.

Esityksessä ehdotetaan myös muutoksenhakusäännösten muuttamista muutamissa eri hallinnonalojen laeissa niin, että hallintoviranomaisen päätöksestä ei enää valitettaisi suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen vaan päätöksestä valitettaisiin ensin hallinto-oikeuteen.

Päätöksen lainvastaisuus

Hallintolainkäyttölakiin ehdotetaan lisättäväksi informatiivinen säännös, jonka mukaan hallinto-oikeuteen saa valittaa sillä perusteella, että päätös on lainvastainen. Ehdotetulla säännöksellä ei ole tarkoitus muuttaa valitusperusteita tai hallintotuomioistuimen toimivaltaa nykyisestä. Tarkoituksena ei myöskään ole asettaa valitukselle uusia muodollisia vaatimuksia.

Ehdotettu säännös perustuisi vakiintuneeseen lähtökohtaan, jonka mukaan hallintotuomioistuimen toimivaltaan kuuluu arvioida ainoastaan valituksen kohteena olevan päätöksen lainmukaisuutta (ks. esim. KHO 2013:122). Lainmukaisuus edellyttää, että

päätös perustuu riittävään ja paikkansapitävään tietoon tosiseikoista, joten myös puutteellinen tai virheellinen selvitys taikka selvityksen virheellinen arviointi voi aiheuttaa lainvastaisuuden.

Kunnallisvalituksen ja kirkollisvalituksen valitusperusteista ja muista erityispiirteistä säädettäisiin edelleen erikseen.

Päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus

Esityksessä ehdotetaan päätöksen täytäntöönpanokelpoisuutta koskevaan hallintolainkäyttölain säännökseen (31 §) muutosta, jolla turvattaisiin, ettei valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen käy valituslupa-asiaassa hyödyttömäksi. Ehdotuksen mukaan pykälän valituslupa-asioita koskevassa 2 momentissa säädettäisiin, ettei täytäntöönpanoon saa ryhtyä, jos valitus käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi tai jos korkein hallinto-oikeus kieltää täytäntöönpanon.

Valitusten hajauttaminen useaan hallinto-oikeuteen

Tässä esityksessä ehdotetaan valitusten hajauttamista muutamissa asiamääriltään pienissä asiaryhmissä Helsingin hallinto-oikeudesta kaikkiin hallinto-oikeuksiin.

Tarkoituksena on erikseen selvittää mahdollisuudet valitusten hajauttamiseen asiamääriltään suuremmissa asiaryhmissä, erityisesti turvapaikka-asioissa ja muuta kansainvälistä suojelua koskevissa asioissa sekä arvonlisävero- ja tulliasioissa. Niiden hajauttaminen edellyttää hallinto-oikeuksien asiantuntemuksen ja resurssien turvaamista niissä hallinto-oikeuksissa, joihin uusia asiaryhmiä siirretään.

Lainvoimaisen päätöksen purkaminen tai poistaminen

Esityksessä ehdotetaan ylimääräistä muutoksenhakua koskeviin hallintolainkäyttölain säännöksiin lisäystä, jonka mukaan lainvoimaisen päätöksen poistamista tai purkua saa hakea vain yhden kerran samassa asiassa, jollei asiaa ole välttämätöntä tutkia uudelleen. Poisto- tai purkumahdollisuuden rajamisessa ei ole kyse säännönmukaisen vali-

tusoikeuden rajoittamisesta vaan ylimääräisestä muutoksenhausta lainvoimaiseen päätökseen.

Korkeimmasta hallinto-oikeudesta annettua lakia muutettaisiin niin, että päätös voitaisiin tällöin tehdä yhden jäsenen kokoonpanossa, jos hakemus jätetään tutkimatta. Tarvittaessa hakemus voitaisiin käsitellä tällöinkin esimerkiksi kolmen tai viiden jäsenen kokoonpanossa.

Ulkasakkolain muutoksenhakusäännökset

Esityksessä ehdotetaan muutoksia ulkasakkolain muutoksenhakusäännöksiin. Ulkasakon tai teettämisen tai keskeyttämisen asettamista koskevaan päätökseen haettaisiin muutosta samalla tavoin kuin päävelvoitteeseen. Muutoksenhausta päävelvoitteen asettamiseen säädetään kyseessä olevassa erityislaissa. Uhan asettaminen liittyy aina tiettyyn päävelvoitteeseen ja niistä annetaan yleensä yhteinen päätös, joten on johdonmukaista, että niihin haetaan muutosta samalla tavoin.

Ulkasakon maksettavaksi tuomitsemista sekä teettämisen ja keskeyttämisen täytäntöönpantavaksi määräämistä koskevaan päätökseen haettaisiin ulkasakkolain mukaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeuden päätökseen haettaisiin muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta ilman valituslupaa.

Ehdotusten tarkoituksena on selkeyttää muutoksenhakusääntelyä ulkasakkoasioissa. Tarkoituksena on myös turvata asianosaiselle mahdollisuus saattaa hallinnollisen pakkokeinon täytäntöönpanoa koskeva asiansa mahdollisimman pian hallintotuomioistuimen arvioitavaksi sekä rajoittamaton muutoksenhakumahdollisuus ylimpään hallintotuomioistuimeen.

3.3 Erilliset säädöshankkeet

Esityksen valmistelussa on kartoitettu laajasti voimassa olevaa muutoksenhakusääntelyä eri hallinnonalojen lainsäädännössä sekä arvioitu oikaisuvaatimuksen ja valitusluvan

soveltuvuutta useisiin eri hallinnonalojen asiaryhmiin.

Esitykseen ei kuitenkaan sisälly ehdotuksia oikaisuvaatimuksen tai valitusluvan käytön laajentamisesta kaikissa niissä asiaryhmissä, joihin ne voivat soveltua. Oikaisuvaatimuksen ja valituslupasääntelyn soveltuvuus asioissa, joita koskeva erillinen lainsäädäntöhanke on vireillä tai tarkoitus käynnistää lähiaikoina, arvioidaan erikseen yhtenäisten periaatteiden pohjalta näiden erillisten lainsäädäntöhankeiden yhteydessä. Tällöin voidaan oikaisuvaatimuksen ja valitusluvan soveltuvuuden arvioinnissa ottaa riittävästi huomioon, millaisista päätöksistä muutoksenhausta voi olla kyse eri tilanteissa.

Tällaisia erillisiä hankkeita on vireillä tai tarkoitus käynnistää esimerkiksi arvonlisäverotusta, vesi- ja ympäristölupaa ja sosiaali- ja terveystalvijoita koskevissa asioissa sekä useissa asiamääriltään pienemmissä asiaryhmissä.

Esitykseen ei sisälly ehdotuksia myöskään asiaryhmistä, joissa lainvalmisteluhanketta ei ole vireillä, mutta joihin liittyy sellaisia erityisiä näkökohtia, joiden vuoksi säännösten muutostarvetta on niihin liittyvien erityispiirteiden vuoksi tarkoituksenmukaista arvioida lähemmin erikseen.

Erikseen on tarkoitus selvittää myös edellytykset ottaa korkeimmassa hallinto-oikeudessa käyttöön valituslupajärjestelmä muutoksenhausta lasten tahdonvastaista huostaanottoa ja sijaishuoltoon määräämistä koskevaan hallinto-oikeuden päätökseen, Oikeudenhoidon uudistamisohjelmassa vuosille 2013 – 2025 (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 16/2013) todetaan, että on selvitettävä valtiosääntöoikeudelliset edellytykset ottaa näissä asioissa käyttöön valituslupajärjestelmä. Eduskunnan lakivaliokunta on valtion talousarviota vuodelle 2014 koskevassa lausunnossaan katsonut, että mahdollisuuksia ottaa käyttöön valituslupajärjestelmä lasten huostaanottoa ja sijaishuoltoa koskevissa asioissa tulisi kiireellisesti pohtia (LaVL 12/2013 vp).

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Vaikutukset asianosaisten oikeusturvaa

Oikaisuvaatimusjärjestelmässä asianosainen saa virheellisen päätöksen korjatuksi nopeammin ja taloudellisesti edullisemmin kuin hallintotuomioistuimessa. Siinäkin tapauksessa, että oikaisuvaatimusta ei hyväksytä, asianosainen saa vaatimukseensa perustellun päätöksen ja voi entistä paremmin arvioida valittamisen aiheellisuutta ja valituksen menestymisen mahdollisuuksia.

Asianosainen saisi valituslupajärjestelmäsäkin asiansa korkeimman hallinto-oikeuden tutkittavaksi. Valituslupa-asiassa korkein hallinto-oikeus tutkisi ensin, onko asiassa ennakkopäätöksen tarvetta, ilmeistä virhettä tai muuta valitusluvan myöntämisen perustetta. Jos tällainen peruste olisi, asianosainen saisi asiassaan myös korkeimman hallinto-oikeuden asiaratkaisun.

Käsittelyaikojen lyheneminen parantaisi asianosaisten oikeusturvaa. Tämän merkitys korostuisi erityisesti tapauksissa, joissa on useita asianosaisia ja erilaisia intressejä ja joissa muutosta hakee vain yksi asianosaisista.

Asioissa, joissa nykyinen valituskielto hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen muutettaisiin valituslupaksi, asianosaisten valitusmahdollisuudet laajenisivat nykyisestä.

4.2 Vaikutukset viranomaisten ja tuomioistuinten toimintaan

Oikaisuvaatimusjärjestelmän laajentaminen saattaa joissakin asiaryhmissä lisätä jonkin verran hallintopäätöksiä tekevien viranomaisten työmäärää. Voidaan kuitenkin arvioida, ettei työmäärän lisäys olisi merkittävä, sillä nykyisinkin hallintoviranomainen laatii hallinto-oikeudelle valituksen johdosta lausunnon, jossa viranomainen esittää perustellun kantansa valitukseen.

Oikaisuvaatimusmenettely vähentäisi hallinto-oikeuksiin tulevien valitusten määrää. Niissäkin tapauksissa, joissa oikaisuvaatimukseen annetusta päätöksestä valitetaan hallinto-oikeuteen, valituksen kohteena oleva päätös perustuisi yleensä tarkempaan selvitykseen ja olisi yksityiskohtaisemmin perusteltu kuin nykyisessä järjestelmässä. Tämä vähentäisi hallinto-oikeuden työmäärää valitusten käsittelyssä.

Muutoksenhaun ohjaaminen ministeriöiden ja eräiden muiden viranomaisten päätöksistä korkeimman hallinto-oikeuden asemesta ensin hallinto-oikeuteen selkeyttäisi korkeimman hallinto-oikeuden asemaa ylimpänä hallintotuomioistuimena. Muutos voisi vähentää korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapuvien valitusten määrää jonkin verran. Vastaavasti hallinto-oikeuksiin saapuvien asioiden määrä voisi jonkin verran kasvaa. Muutokset hallintotuomioistuinten asiamääriin eivät kuitenkaan olisi merkittäviä. Siinä tapauksessa, että hallinto-oikeuden päätöksestä valitettaisiin edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen, käytössä olisi yleensä valituslupa. Asian käsittelyä korkeimmassa hallinto-oikeudessa keventäisi myös se, että hallinto-oikeuden perusteltu päätös olisi käsittelyn pohjana.

Valituslupajärjestelmän laajentaminen mahdollistaisi sen, että korkein hallinto-oikeus voisi keskittyä nykyistä paremmin tärkeisiin oikeuskysymyksiin ja oikeuskäytännön yhtenäisyyttä turvaavien linjaratkaisujen antamiseen.

Maankäyttö- ja rakennuslaissa otettiin vuonna 2007 käyttöön valituslupajärjestelmä muutoksenhaussa rakennuslupaa, toimenpidedelupaa ja katusuunnitelmaa koskevasta hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Vuonna 2009 maankäyttö- ja rakennuslain valituslupajärjestelmä laajennettiin koskemaan myös poikkeamispäätöksiä, suunnittelutarveratkaisuja ja oikeusvaikutteisen yleiskaavan alueella olevaa asema-kaavaa. Ympäristöministeriön raportista Arviointi maankäyttö- ja rakennuslain toimuudesta 2013 (1/2014) ilmenee, että korkeimman hallinto-oikeuden antamien asiaratkaisujen määrä on uudistusten jälkeen vähentynyt. Vuosina 2010–2011 korkein hallinto-oikeus ratkaisi 210 maankäyttö- ja rakennuslain soveltamista koskevaa valituslupasia, joissa valituslupa myönnettiin 10 tapauksessa. Hallinto-oikeuden päätöstä muutettiin kahdessa tapauksessa. Korkeimman hallinto-oikeuden käsittelyajat muodostuivat kuitenkin melko pitkiksi varsinkin tapauksissa, joissa valituslupa myönnettiin.

Korkeimman hallinto-oikeuden keskimääräinen käsittelyaika kaikissa valituslupasioissa oli 10,5 kuukautta vuonna 2012. Keskimääräinen käsittelyaika kaikissa vali-

tusasioissa oli 14,7 kuukautta. Keskimääräisissä käsittelyajoissa on kuitenkin asiaryhmäkohtaisia eroavuuksia. Korkeimman hallinto-oikeuden käsittelyajoissa on myös asian laadusta johtuvia tapauskohtaisia eroavuuksia. Voidaan kuitenkin arvioida, että korkeimman hallinto-oikeuden keskimääräiset käsittelyajat lyhenevät asioissa, joissa valituslupasääntely otetaan käyttöön. Käsittelyaikojen voidaan arvioida lyhenevän erityisesti tapauksissa, joissa valituslupaa ei myönnetä.

4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Oikaisuvaatimusta ja valituslupasääntelyä koskevat ehdotukset parantaisivat hallintoasioiden oikeusturvajärjestelmän toimivuutta. Käytettävissä olevat oikeussuojakeinot määrytyisivät nykyistä enemmän asian laadun ja oikeusturvan tarpeen pohjalta.

Valituslupajärjestelmän laajentaminen parantaa korkeimman hallinto-oikeuden mahdollisuuksia huolehtia nykyistä paremmin oikeuskäytännön yhtenäisyydestä. Korkeimman hallinto-oikeuden antamat linjaratkaisut ohjaisivat myös hallintoviranomaisten käytäntöä niin, että hallintopäätösten sisältö olisi nykyistä paremmin ennakoitavissa ja valitusten tarve vähenisi.

4.4 Taloudelliset vaikutukset

Oikaisuvaatimus

Oikaisuvaatimusjärjestelmän laajentamisen vaikutusta hallinto-oikeuksiin saapuvien valitusten määrään voidaan arvioida käyttämällä vertailupohjana asiaryhmiä, joissa oikaisuvaatimus on otettu käyttöön aiemmin.

Käytettävissä olleista tilastoista ilmenee, että yleensä vain pieneen osaan oikaisuvaatimukseen annetuista päätöksistä haetaan muutosta valittamalla. Kynnys oikaisuvaatimuksen tekemiseen saattaa tosin olla hieman matalampi kuin aiempi kynnys valittaa suoraan hallinto-oikeuteen.

Hallinto-oikeuksiin on viime vuosina saapunut noin 20 000—22 000 asiaa vuosittain. Niitä on vuosittain ratkaistu suunnilleen yhtä paljon. Voidaan arvioida, että oikaisuvaatimussäännösten lisääminen esityksessä ehdo-

tetulla tavalla vähentää osaltaan hallinto-oikeuksiin saapuvien valitusten määrää. Valitusten määrään eri asiaryhmissä vaikuttavat kuitenkin monet muutkin seikat kuin oikaisuvaatimusmenettelyn käyttäminen.

On myös vaikea arvioida, kuinka monta hallintopäätöstä tulisi ehdotusten johdosta oikaisuvaatimusjärjestelmän piiriin. Tähän esitykseen sisältyvät ehdotukset koskevat useita asiamäärältään pienehköjä asiaryhmiä, sillä suurimmissa asiaryhmissä oikaisuvaatimus on jo käytössä.

Jos ratkaistavien asioiden määrä hallinto-oikeuksissa vähenisi kolme prosenttia, se tarkoittaisi noin 600–700 valitusasian vähenemistä. Hallintotuomioistuinten yhteisen toimintakertomuksen mukaan yhden asian ratkaiseminen hallinto-oikeudessa maksoi vuonna 2013 keskimäärin 1 687 euroa. Keskimääräisten arvojen perusteella laskettuna 600–700 valitusasiaa vastaisi noin 13 henkilötyövuotta eli noin miljoonaa euroa.

Esitykseen sisältyvien ehdotusten välitön vaikutus hallinto-oikeuksien työmäärään olisi kuitenkin käytännössä tätä vähäisempi. Valitusten määrän ohella hallinto-oikeuksien työmäärään vaikuttaa myös asioiden laatu. Oikaisuvaatimusvaiheen voidaan arvioida vähentävän valitusten määrää lähinnä suhteellisen yksinkertaisissa asioissa, joissa ei ole kyse laajoista asiakokonaisuuksista eikä vaikeista oikeudellisista tulkintatilanteista.

Hallinto-oikeuksien resurssien tarpeen arvioinnissa on otettava huomioon hallinto-oikeuksiin saapuvien asioiden määrä ja laatu kokonaisuutena. Lisäksi on otettava huomioon, että ehdotusten ensisijaisena tavoitteena on lyhentää oikeudenkäyntien kokonaiskesto ja parantaa hallintotuomioistuinten toimintaedellytyksiä. Pidemmällä ajanjaksolla arvioituna näiden tavoitteiden toteutuminen vähentää hallintoasioiden oikeudenkäyntien pitkästä kestosta asianosaisille ja viranomaisille aiheutuvia kustannuksia.

Valitusten väheneminen hallinto-oikeudessa vaikuttaa todennäköisesti jonkin verran vähentävästi myös korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapuvien valitusten määrään.

Valituslupa

Valituslupajärjestelmän vaikutusta asiaratkaisujen määrään voidaan arvioida käyttämällä tilastoja asiaryhmistä, joihin valituslupajärjestelmää on aiemmin laajennettu. Käytettävissä olleista tilastoista ilmenee, että korkein hallinto-oikeus on antanut asiaratkaisun noin 15–30 prosentissa valituslupajärjestelmän piiriin kuuluvista valituksista.

Korkeimman hallinto-oikeuden antamien asiaratkaisujen määrään vaikuttavat muutkin seikat kuin valituslupajärjestelmän laajentaminen. On myös vaikea arvioida, kuinka monta hallinto-oikeuden päätöstä tulisi ehdotusten johdosta valituslupajärjestelmän piiriin. Arvioitaessa uudistuksen vaikutuksia on otettava huomioon, että valituslupasääntely on jo käytössä useissa suurissa asiaryhmissä. Se on käytössä esimerkiksi veroja ja maksuja koskevista asioista, ulkomaalaisasioista, maataloustukiasioista sekä eräissä sosiaalihuoltoasioista. Valituslupajärjestelmää on vähitellen laajennettu niin, että nykyisin noin puolet korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapuvista asioista kuuluu valituslupajärjestelmän piiriin. Tässä esityksessä ehdotetaan valituslupajärjestelmän laajentamista useisiin asiamäärittäen pieniin asiaryhmiin.

Korkeimman hallinto-oikeuden on myönnettävä valituslupa, jos laissa mainittu valituslupaperuste on olemassa. Valitusluvan myöntämistä koskevan päätöksen tekeminen edellyttää valituksen tutkimista sen toteamiseksi, onko asiassa ilmeistä virhettä tai muuta laissa säädettyä valituslupaperustetta. Korkeimman hallinto-oikeuden työmäärää keventäisi kuitenkin se, että valitusluvan epäämistä koskevat päätökset voidaan tehdä normaalia viiden jäsenen ratkaisukokoonpanoa suppeammassa kolmen jäsenen kokoonpanossa eikä päätöksiä lähemmin perustella.

Voidaan arvioida, että ehdotetut valituslupasäännökset vähentävät korkeimman hallinto-oikeuden asiaratkaisujen määrää. Pitkällä aikavälillä tämä vapauttaa korkeimman hallinto-oikeuden resursseja, jolloin sillä on mahdollisuuksia käsitellä esimerkiksi yhteiskunnallisesti merkittäviä valitusasioita nykyistä nopeammin.

Korkein hallinto-oikeus ratkaisee nykyisin vuosittain yhteensä noin 4 000 asiaa. Valitusasioista lähes puolet on ollut valituslupasioita. Valituslupa myönnetään näistä asi-

oista noin 14 – 22 prosentissa, joten valitusasioissa annetaan asiaratkaisuja nykyisin yhteensä noin 2 300 – 2 400. Jos valituslupasioiden osuus valituksista nousisi 60 prosenttiin ja valituslupa myönnettäisiin 15–20 prosentissa tapauksista, korkein hallinto-oikeus antaisi vuodessa asiaratkaisuja yhteensä noin 300–400 vähemmän kuin nykyisin.

Hallintotuomioistuinten yhteisen toimintakertomuksen mukaan yhden asian ratkaiseminen korkeimmassa hallinto-oikeudessa maksoi vuonna 2013 keskimäärin 2 524 euroa. Keskimääräisten arvojen perusteella laskettuna 300–400 valitusasiaa vastaisi noin 750 000–1 000 000 euroa. Käytännössä ehdotusten taloudelliset vaikutukset olisivat kuitenkin olennaisesti tätä vähäisemmät. Korkein hallinto-oikeus tutkii jokaisessa saapuneessa valituslupa-asiaassa, onko asiassa tapahtunut ilmeistä virhettä tai onko siinä ennakkopäätösperustetta tai muuta painavaa syytä siihen, että asiassa olisi annettava korkeimman hallinto-oikeuden asiaratkaisu. Valituslupa on myönnettävä kaikissa tapauksissa, joissa valitusluvan peruste on olemassa.

Vastaavalla tavalla kuin hallinto-oikeuksissa myös korkeimman hallinto-oikeuden resurssien arvioinnissa on otettava huomioon saapuvien asioiden määrä ja laatu kokonaisuutena. Lisäksi on otettava huomioon, että ehdotusten ensisijaisena tavoitteena on lyhentää oikeudenkäyntien kokonaiskestoa ja parantaa hallintotuomioistuinten toimintaedellytyksiä. Lisäksi valituslupasääntelyn keskeisenä tavoitteena on vahvistaa korkeimman hallinto-oikeuden asemaa ylimpänä tuomioistuimena ja kehittää sen roolia nykyistä enemmän oikeuskäytäntöä ohjaavan tuomioistuimen suuntaan. Tämän tavoitteen toteutuminen vahvistaisi hallintoviranomaisten ja hallintotuomioistuinten ratkaisukäytäntöjen yhtenäisyyttä ja ennakoitavuutta, jolloin valitusten tarpeen voidaan arvioida vähenevän.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Oikeusministeriö asetti 26 päivänä syyskuuta 2007 hallintolainkäytön kehittämistä

varten toimikunnan, jota avustamaan asetettiin 20 päivänä huhtikuuta 2009 työryhmä (hallintolainkäytön tasotyöryhmä) selvittämään alueellisten hallinto-oikeuksien ja korkeimman hallinto-oikeuden tehtäviä sekä hallinto-oikeuksien välistä tehtävien jakoa.

Työryhmä esitti mietinnössään Tehtävien jako hallintotuomioistuinten kesken (oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 78/2010) muun muassa, että oikaisuvaatimusjärjestelmän käyttöalaa tulisi laajentaa nykyisestä. Tulevaisuudessa tavoitteena tulisi olla yleinen oikaisuvaatimusjärjestelmä, jolloin pääsääntönä olisi, että muutoksenhaun ensimmäisenä vaiheena on oikaisuvaatimus hallintoviranomaiselle. Tilanteista, joihin tällainen järjestelmä ei soveltuisi, säädettäisiin erikseen. Työryhmän mukaan olisi syytä selvittää myös oikaisuvaatimuksen tekemisestä aiheutuneiden kulujen korvaamista erityisissä tapauksissa.

Tasotyöryhmä esitti myös, että valituslupajärjestelmää tulisi kehittää nykyistä yhtenäisemmäksi ja johdonmukaisemmaksi. Valitusmahdollisuuden tulisi määräytyä perustellun oikeussuojan tarpeen pohjalta kaikissa asiaryhmissä. Valitusoikeutta hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen tulisi rajoittaa valitusluvalla asiaryhmissä, joissa ylintä oikeusastetta edeltäviä oikeussuojakeinoja voidaan pitää useimmissa tapauksissa riittävinä. Tässä arvioinnissa otetaan huomioon erityisesti asian laatu sekä oikeussuojakeinot asian elinkaaren aikaisemmissa vaiheissa. Pitkän aikavälin kehitysuuntana tulisi olla yleinen valituslupajärjestelmä muutoksenhaussa hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Erikseen säädettäisiin asioista, joihin valituslupajärjestelmä ei soveltuisi. Samojen periaatteiden pohjalta valituslupajärjestelmää tulisi laajentaa mahdollisimman pian niihin asiaryhmiin, joihin se selvästi soveltuisi.

5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Tasotyöryhmän mietinnöstä pyydettiin lausuntoa 67 viranomaiselta ja muulta taholta. Lausunnon antoi 48 tahoa.

Oikaisuvaatimusjärjestelmän käyttöalan laajentamisen osalta lausunnonantajien nä-

kemykset jakaantuivat. Monet ehdotukseen sinänsä myönteisesti suhtautuvat lausunnonantajat katsoivat, että järjestelmän soveltamista tulisi harkita säädöskohtaisesti ja että tietyt asiaryhmät tulisi jättää oikaisuvaatimussääntelyn ulkopuolelle. Useat lausunnonantajat ehdottivat lisäksi oikaisuvaatimuksesta asianosaiselle aiheutuneiden kulujen korvaamisen selvittämistä. Tässä yhteydessä kiinnitettiin huomiota myös oikeusapua koskevien säännösten uudistamiseen sekä oikeusaputoimistojen resursseihin. Useat lausunnonantajat korostivat viranomaisten riittävän resursoinnin merkitystä oikaisuvaatimusjärjestelmän käyttöalan laajentamisen yhteydessä.

Lähes kaikki lausunnonantajat kannattivat ehdotusta valituslupajärjestelmän laajentamisesta. Useat lausunnonantajat esittivät lisäksi käsityksensä valituslupajärjestelmän soveltuvuudesta yksittäisiin asiaryhmiin. Korkein hallinto-oikeus sekä kolme muuta lausunnonantajaa suhtautuivat lausunnoissaan varauksellisesti valituslupajärjestelmän laajentamiseen.

Tasotyöryhmän ja siitä saatujen lausuntojen pohjalta on oikeusministeriössä yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa laadittu luonnos hallituksen esitykseksi eräiden hallintoasioiden muutoksenhakusäännösten tarkistamisesta.

Esitysluonnoksesta on pyydetty lausunnot 111 viranomaiselta ja muulta taholta. Lisäksi oikeuskanslerille ja oikeusasiamiehelle on varattu tilaisuus antaa luonnoksesta lausunto. Lausuntoja saatiin 80 taholta.

Valtaosa lausunnonantajista kannatti oikaisuvaatimusjärjestelmän laajentamista. Muutama lausunnonantaja suhtautui laajentamiseen kuitenkin varauksellisesti katsoen, että se monimutkaistaisi järjestelmää tai että tulisi ensisijaisesti keskittyä hallintopäätösten laadun parantamiseen. Osa lausunnonantajista katsoi, että oikaisuvaatimus lisää viranomaisen työmäärää ja kustannuksia. Muutamissa lausunnoissa katsottiin, että oikaisuvaatimus voisi olla hallintolaisissa pääsääntönä, jolloin poikkeuksista siihen säädettäisiin erikseen. Lisäksi pari lausunnonantajaa ehdotti oikaisuvaatimuskulujen korvaamisen selvittämistä.

Valituslupajärjestelmän laajentamista kannattivat varauksetta lähes kaikki lausunnonantajat. Muutamissa lausunnoissa katsottiin, että valituslupasäätely voisi olla hallintolainkäyttölaissa pääsääntönä, jolloin poikkeuksista siihen säädettäisiin erikseen.

Lähes varauksetta kannatettiin myös ehdotuksia ministeriöiden päätöksiä koskevien valitusten sekä eräiden muiden valitusten ohjaamisesta korkeimman hallinto-oikeuden sijasta hallinto-oikeuksiin. Lisäksi uhkasakkolain muutosehdotus sai lähes varauksettoman kannatuksen.

Lausunnonantajat esittivät lisäksi runsaasti yksityiskohtaisia huomioita esitysluonnokseen sisältyneistä yksittäisistä laeista.

Esityksen valmistelussa yksittäisiä lakeja koskevia ehdotuksia on muokattu ja täsmennetty lausunnoissa esitettyjen huomioiden pohjalta.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Eduskunnassa on käsiteltävänä hallituksen esitys eduskunnalle tietoyhteiskuntakaareksi sekä laeiksi maankäyttö- ja rakennuslain 161 §:n ja rikoslain 38 luvun 8 b §:n muuttamisesta (HE 221/2013 vp). Mainitussa esityksessä ehdotetaan kumottavaksi viestintämarkkinalaki (393/2003), johon tämän esityksen pakkokeinolakia ja poliisilakia koskevissa ehdotuksissa viitataan. Muutos on otettava huomioon tämän esityksen käsittelyssä.

Eduskunnassa on käsiteltävänä hallituksen esitys eduskunnalle laiksi terveydensuojelulain muuttamisesta (HE 76/2014 vp). Siinä

esitetään muutoksia terveydensuojelulain (763/1994) muutoksenhakusäännökseen. Muutokset on otettava huomioon tämän esityksen käsittelyssä.

Eduskunnassa on käsiteltävänä hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysturvallain, julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain ja kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta (HE 162/2014 vp) ja hallituksen esitys eduskunnalle sosiaalihuoltolaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 164/2014 vp). Mainituissa esityksissä ehdotetaan muutoksia kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) muutoksenhakusäännöksiin. Muutokset on otettava huomioon tämän esityksen käsittelyssä.

Eduskunnassa on käsiteltävänä hallituksen esitys eduskunnalle laiksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 197/2014 vp). Siinä ehdotetaan muutoksia elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta annetun lain (897/2009) muutoksenhakusäännökseen. Muutokset on otettava huomioon tämän esityksen käsittelyssä.

Eduskunnassa on käsiteltävänä hallituksen esitys laeiksi ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain, ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 11 §:n, opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 25 §:n ja opintotukilain 7 §:n muuttamisesta (HE 211/2014 vp). Siinä ehdotetaan muutoksia ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain (630/1998) muutoksenhakusäännöksiin. Muutokset on otettava huomioon tämän esityksen käsittelyssä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Hallintolainkäyttölaki

7 §. *Valitus valtion hallintoviranomaisen päätöksestä.* Pykälän 1 momentissa olisi perussäännökset siitä, mihin valtion viranomaisen tekemästä hallintopäätöksestä valitetaan. Pykälän soveltamisala säilyisi nykyisenä. Sitä sovellettaisiin vain päätöksiin, jotka on tehnyt valtioneuvosto tai sen alaiseen valtionhallinnon organisaatioon kuuluva toimielin.

Pääsääntönä olisi, että hallintopäätöksestä valitetaan hallinto-oikeuteen. Ehdotuksen mukaan tämä koskisi myös muutoksenhakua ministeriöiden tekemistä hallintopäätöksistä, joista valitetaan nykyisin suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Poikkeuksena pääsäännöstä olisivat vain valtioneuvoston yleisistunnon päätökset, joista valitettaisiin edelleen suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Tarvittaessa voitaisiin säätää erikseen yleissäännöksestä poikkeavia säännöksiä siitä, mihin valitusviranomaiseen hallintopäätöksestä valitetaan.

Valituksen saisi pykälän 2 momentin mukaan tehdä sillä perusteella, että viranomaisen päätös on lainvastainen. Säännös koskisi hallintovalitusta riippumatta siitä, minkä viranomaisen tekemään hallintopäätökseen valitus kohdistuu.

Nykyisin valituksen perusteen rajaaminen lainvastaisuuteen koskee lain sanamuodon mukaan vain valitusta valtioneuvoston ja ministeriön päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Lain nykyinen sanamuoto ei kuitenkaan vastaa vakiintunutta käytäntöä, jonka mukaan hallintotuomioistuimen toimivaltaan kuuluu arvioida ainoastaan valituksen kohteena olevan päätöksen lainmukaisuutta. Säännöksellä kirjattaisiin lakiin hallintovalitusta koskeva vakiintunut käytäntö eikä sillä ole tarkoitus muuttaa valitusperusteita tai hallintotuomioistuimen toimivaltaa nykyisestä. Hallintotuomioistuin ei nykyisinkään ota valituksen johdosta antamassaan päätöksessä kantaa esimerkiksi siihen, onko päätöksen lopputulos tarkoituksenmukainen.

Tarkoituksena ei ole muuttaa kunnallisvalituksen ja kirkollisvalituksen erityispiirteitä. Näiden valituslajien valitusperusteista säädettäisiin siten edelleen erikseen kuntalain 90 §:n 2 momentissa, kirkkolain 24 luvun 4 §:n 4 momentissa ja ortodoksisesta kirkosta annetun lain 100 §:ssä.

Päätöksen lainmukaisuutta arvioidessaan tuomioistuimen on otettava huomioon julkisen vallan velvollisuus turvata perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen perustuslain 22 §:n mukaisesti sekä perustuslain etusija perustuslain 106 §:n mukaisesti. Ne voivat edellyttää perus- ja ihmisoikeusmyönnteistä tulkintaa tai etusijan antamista perustuslain säännökselle.

Hallintopäätös voi olla lainvastainen ensinnäkin silloin, jos viranomaisen on soveltanut lakia virheellisesti. Tämä voi johtua esimerkiksi siitä, että viranomaisen on tulkinnut sovellettavaa lakia väärin tai soveltanut päätöksensä perusteena säännöstä tai lakia, joka ei koske ratkaistavaa asiaa. Virheellinen lainsoveltaminen voi aiheutua myös siitä, että viranomaisen ei ole päätöstä tehdessään noudattanut perustuslain, Euroopan unionin oikeuden tai Euroopan ihmisoikeussopimuksen vaatimuksia.

Päätös voi olla lainvastainen myös, jos viranomaisen on käyttänyt päätösvaltaansa vastoin toimivaltasäännöstä tai jos se on käyttänyt harkintavaltaansa vastoin hallintolain 6 §:ssä säädettyjä hallinnon oikeusperiaatteita.

Päätöksen lainmukaisuus edellyttää, että päätös perustuu riittävään ja paikkansapitävään informaatioon. Viranomaisella on hallintolain 31 §:n mukaan velvollisuus huolehtia siitä, että asia on ennen päätöksentekoa tullut riittävästi ja asianmukaisesti selvitettyksi. Selvittämisen laiminlyönti tai selvityksessä olevat virheet voivat aiheuttaa sen, että päätös perustuu puutteelliseen tai virheelliseen selvitykseen. Päätöksen lainmukaisuus edellyttää lisäksi, että esitettyä selvitystä ja siihen sisältyviä tosiseikkoja on päätöksessä arvioitu asianmukaisesti.

Myös asian käsittelyssä tapahtunut menettelyvirhe voi aiheuttaa sen, että päätös on

lainvastainen. Hallintolaki sisältää perussäännökset menettelystä, jota viranomaisen on noudatettava hallintoasiaa koskevassa päätöksenteossa ja sen valmistelussa. Hallintolain lisäksi hallintoasian käsittelyssä noudatettavaa menettelyä säännellään lukuisissa muissa laeissa.

13 §. Valitusoikeuden rajoittaminen. Pykälän 1–4 momentit vastaisivat voimassa olevaa lakia.

Pykälän 5 momentin mukaan muuhun lain-säädäntöön sisältyvä valituskielto tai valituslupavaatimus ei koskisi muutoksenhakua hallinto-oikeuden hallintoriita-asiassa antamaan päätökseen, ellei muussa laissa säädetä valituskiellosta tai valitusluvasta nimenomaan hallintoriita-asiassa.

Ehdotetun säännöksen tavoitteena on tämentää sääntelyä. Tarkoituksena on nykyisinkin, että eri hallinnonalojen lakeihin sisältyvät valituskieltosäännökset tai säännökset, joiden mukaan muutoksenhaussa hallinto-oikeuden päätökseen tarvitaan valituslupa, eivät koske muutoksenhakua hallinto-oikeuden hallintoriita-asiassa antamaan päätökseen. Eri hallinnonalojen lakeihin sisältyvien muutoksenhakusäännösten sanamuodon perusteella tämä ei kuitenkaan ole selvää esimerkiksi silloin, kun erityislaissa säädetään asian käsittelystä hallinto-oikeudessa hallintoriitana ja saman lain muutoksenhakusäännöksen mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tarvittaessa voidaan erityislaissa säätää nimenomaisesti valitusluvasta muutoksenhaussa hallinto-oikeuden hallintoriita-asiassa antamaan päätökseen, jos tämä on asian laadun vuoksi perusteltua eivätkä perustuslain 21 §:ssä asetetut oikeusturvavaatimukset ole esteenä tällaiselle sääntelylle.

31 §. Päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus. Pykälän 1 momentti vastaisi voimassa olevaa lakia. Siinä säädettäisiin lähtökohdasta, jonka mukaan päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus edellyttää sen lainvoimaisuutta.

Pykälän 2 momentti vastaisi voimassa olevaa lakia, mutta siinä ei enää mainittaisi, että päätöksen täytäntöönpanokelpoisuudesta lainvoimaa vailla olevana voitaisiin säätää asetuksella. Tällaisista oikeudenmukaisen oi-

keudenkäynnin ja hyvän hallinnon kannalta merkityksellisistä asioista on perustuslain mukaan säädettävä lailla. Nykyinen säännös ei siten tältä osin vastaa perustuslain vaatimuksia eikä sitä voida enää soveltaa.

Pykälän 3 momentissa säädetään täytäntöönpanokelpoisuudesta valituslupa-asiassa. Nykyisin valitus ei estä täytäntöönpanoa, jos asiassa tarvitaan valituslupa. Tämä säilyisi momentissa edelleen lähtökohtana. Oikeutta täytäntöönpanoon rajoitettaisiin kuitenkin tilanteissa, joissa valitus kävisi täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi. Valituksen hyödyttömyys tarkoittaisi, että tilanne voisi täytäntöönpanon johdosta muuttua niin, ettei muutosta voitaisi tehokkaasti peruuttaa tai korvata siinä tapauksessa, että valitus hyväksyttäisiin. Säännös vastaisi kuntalain 98 §:n säännöstä, jonka mukaan päätöksen täytäntöönpanoon ei saa ryhtyä, jos oikaisuvaatimus tai valitus käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi.

Kuntalain soveltamista koskevassa ratkaisussa KHO 2012:9 korkein hallinto-oikeus kielsi takaussitoumuksen täytäntöönpanon kuntalain 98 §:n perusteella katsoen, ettei takauspäätöksen täytäntöönpanoa voitu tehokkaasti peruuttaa. Päätöksen perustelujen mukaan asiassa oli arvioitava, merkitsikö päätöksen välitön täytäntöönpano valitusperusteet huomioon ottaen valituksen käymistä hyödyttömäksi, ja punnittava niitä perusteita, joiden johdosta kaupunginhallitus oli katsonut yleisen edun vaativan, että päätöstä tuli noudattaa välittömästi. Kun otettiin huomioon asian käsittelyn kyseisessä vaiheessa korkeimmassa hallinto-oikeudessa olevista asiakirjoista ilmenevä selvitys asian erityispiirteistä, joita olivat muun ohella takaussitoumuksen sisältö ja sen merkitys kaupungin talouden kannalta ja sekä erityisesti se, ettei takauspäätöksen täytäntöönpanoa esitetyn selvityksen perusteella arvioiden voitu tehokkaasti peruuttaa, olisi kaupunginvaltuuston päätöksen täytäntöönpano tehnyt tapauksessa esillä olevissa olosuhteissa pääasiaa koskevan muutoksenhaun hyödyttömäksi. Tämän vuoksi korkein hallinto-oikeus kielsi kuntalain 98 §:n nojalla päätöksen täytäntöönpanon, kunnes hallinto-oikeus oli ratkaissut pääasiaa koskevan valituksen tai asiasta sitä ennen toisin määrättiin.

Lisäksi 3 momentissa viitattaisiin siihen, että korkein hallinto-oikeus voi kieltää täytäntöönpanon. Täytäntöönpanon kiellosta tai keskeytyksestä ja muusta täytäntöönpanoa koskevasta valitusviranomaisen määräyksestä säädetään lähemmin lain 32 §:ssä.

Ehdotettu yleissäännös ei estäisi sitä, että tarvittaessa siitä voidaan säätää poikkeuksia erityislaissa. Tällaisia erityissäännöksiä lainvoimaa vailla olevan päätöksen täytäntöönpanokelpoisuudesta on esimerkiksi ulkomalaislaissa (301/2004) sekä verotuslainsäädännössä.

64 a §. Kantelun ja purun rajoittaminen. Pykälässä säädettäisiin moninkertaisten poisto- ja purkuhakemusten rajoittamisesta. Lain 59 ja 60 §:ssä säädetään lainvoimaisen päätöksen poistamisesta kantelun johdosta. Lainvoimaisen päätöksen purkamisesta säädetään lain 63 ja 64 §:ssä.

Lähtökohtana olisi, että asianosainen saisi hakea päätöksen poistamista tai purkua vain kerran samassa asiassa. Jos hakemuksen kohteena olevassa asiassa on useita asianosaisia, yhden asianosaisen tekemä hakemus ei estäisi muita asianosaisia hakemasta poistamista tai purkua samassa asiassa.

Jos asianosainen hakisi samassa asiassa päätöksen poistamista tai purkua uudelleen, korkein hallinto-oikeus voisi jättää hakemuksen tutkimatta, jollei asiaa olisi erityisen painavasta syystä välttämätöntä tutkia uudelleen. Tällöin tutkimatta jättämisestä voitaisiin korkeimmasta hallinto-oikeudesta annettuun lakiin ehdotetun muutoksen mukaan päättää korkeimmassa hallinto-oikeudessa yhden tuomarin kokoonpanossa.

Perättäisten poisto- tai purkuhakemusten tutkittavaksi ottaminen ei perustuisi siihen, onko uudessa hakemuksessa esitetty uutta selvitystä tai muita perusteita kuin aikaisemmin. Käytännössä poistamista tai purkua haetaan uudelleen sekä samansisältöisillä kirjelmillä että kirjelmillä, joissa perusteita esitetään lisää tai niitä täsmennetään esittämällä muulla tavoin selvitystä. Sitä seikkaa, haetaanko päätöksen poistamista tai purkua samassa asiassa, ei siten ratkaistaisi pelkästään sillä perusteella, miten hakemus on laadittu.

Lähtökohtana arvioinnissa olisi, kohdistuu ko hakemus asiasisältöisesti samaan päätök-

seen kuin aikaisemmin. Hallintolainkäytössä asian elinkaari voi muodostua esimerkiksi hallintopäätöksestä, valituksen johdosta tehdystä hallinto-oikeuden ratkaisusta ja korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisusta. Jos hallintoasiassa tehty päätös on tullut lainvoimaiseksi korkeimman hallinto-oikeuden antaman päätöksen jälkeen, päätöksen poistamisen tai purun hakijan intressi kohdistuu yleensä siihen hallintopäätökseen, jolla hänen asiansa on ratkaistu. Asiaa ei muuta toiseksi, jos hän hakee päätöksen poistamista tai purkua samassa asiassa annettuun hallintotuomioistuimen tai korkeimman hallinto-oikeuden päätökseen.

Säännös päätöksen poistamisen tai purun haun rajoittamisesta samassa asiassa yhteen kertaan tarkoittaa prosessuaalisesti sitä, että samassa asiassa tehty saman asianosaisen toinen hakemus voitaisiin jättää tutkimatta. Säännös ei kuitenkaan estäisi korkeinta hallinto-oikeutta tällöinkään tutkimasta asiaa uudelleen, jos esimerkiksi ensimmäisen hakemuksen hylkääminen havaitaan virheelliseksi tai hakijan oikeussuoja välttämättä vaatii asian tutkimista uudelleen.

79 §. Valitus muusta kuin käsittelyn lopettavasta päätöksestä. Pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaan erikseen valitetaan käsittelyn aikana tehdystä päätöksestä, jolla on annettu muutoksenhaunalaisen päätöksen täytäntöönpanoa koskeva määräys. Säännökseen lisättäisiin selkeyttävä maininta, jonka mukaan säännöstä noudatetaan vain, jollei 13 §:n 4 momentista muuta johdu. Mainitun lainkohdan mukaan, jos pääasiassa annetusta ratkaisusta valittaminen on kielletty tai valittamiseen tarvitaan valituslupa, vastaava rajoitus koskee myös valittamista pääasiaan liittyvästä ratkaisusta. Ei ole tarkoituksenmukaista, että täytäntöönpanomääräyksestä olisi laajemmat muutoksenhakumahdollisuudet kuin itse pääasiasta. Ehdotettu lisäys selventäisi, että pääasiaa koskevan erityislain säännökset valituskiellosta ja valitusluvasta koskevat käsittelyn aikana annettua täytäntöönpanomääräystä samalla tavoin kuin pääasiaakin.

Pykälän 2 ja 3 momentti vastaisivat voimassa olevaa lakia.

1.2 Laki korkeimmasta hallinto-oikeudesta

2 §. Pykälän *1 momentti* vastaisi voimassa olevaa lakia.

Pykälässä ei enää säädettäisi siitä, että korkeimman hallinto-oikeuden on siirrettävä valitus valtioneuvoston ratkaistavaksi siltä osin kuin se katsoo valituksen koskevan kysymystä, jonka ratkaiseminen riippuu pääasiassa päätöksen tai toimenpiteen tarkoituksenmukaisuuden harkinnasta. Hallintolainkäyttölakiin ehdotetaan tässä esityksessä vastaavasti muutosta, jonka mukaan valituksen saa tehdä vain laillisuusperusteella. Ehdotetut muutokset eivät merkitsisi muutosta nykyiseen käytäntöön, mutta ne selkeyttäisivät sääntelyä.

6 §. Pykälän *1 – 3 momentti* vastaisivat voimassa olevaa lakia.

Pykälän *4 momentin* mukaan korkein hallinto-oikeus olisi päätösvaltainen käsittelemään ja ratkaisemaan kantelua tai päätöksen purkua koskevan hallintolainkäyttölain (586/1996) 64 a §:ssä tarkoitetun asian myös yksijäsenisenä, jos hakemus jätetään tutkimatta. Kyse on yleensä moninkertaisesta purkuhakemuksesta, jolloin korkein hallinto-oikeus on jo antanut päätöksen asianosaisen samaa asiaa koskevaan purkuhakemukseen eikä asiaa ole erityisen painavasta syystä välttämätöntä tutkia uudestaan.

Jos kysymys päätöksen poistamisesta tai purkamisesta olisi välttämätöntä tutkia uudelleen, päätös tehtäisiin samassa kokoonpanossa kuin muissakin ylimääräistä muutoksenhaku koskevissa asioissa eli vähintään kolmen tai viiden jäsenen kokoonpanossa riippuen siitä, hylätäänkö vai hyväksytäänkö hakemus. Myös päätös hakemuksen tutkimatta jättämisestä voitaisiin tarvittaessa tehdä yhtä jäsentä laajemmassa kokoonpanossa.

1.3 Hallintolaki

49 b §. *Oikaisuvaatimuksen tekeminen ja valituskielto.* Pykälän *1 momentti* vastaisi nykyisen pykälän kahta ensimmäistä virkettä. Momentista ilmenisi, että erikseen säädetään siitä, missä asioissa muutoksenhaun ensimmäisenä vaiheena on oikaisuvaatimus. Momenttiin sisältyisi myös samoin kuin nykyisin kielto valittaa hallintopäätöksestä suoraan

hallintotuomioistuimeen silloin, kun kyse on oikaisuvaatimusjärjestelmän piiriin kuuluvas-ta asiasta.

Pykälän *2 momentissa* olisi uusi yleissäännös siitä, kenellä on oikeus vaatia oikaisua. Ehdotettu säännös vastaa sitä, mitä hallintolainkäyttölain 6 §:ssä säädetään asianosaisen ja viranomaisen oikeudesta valituksen tekemiseen.

Oikeus oikaisuvaatimuksen tekemiseen olisi ensinnäkin sillä, johon päätös on kohdistettu. Myös se, jonka oikeuteen, etuun tai velvollisuuteen päätös välittömästi vaikuttaa, voisi vaatia oikaisua, vaikka päätöstä ei olisi muodollisesti kohdistettu häneen. Pelkästään päätöksen välilliset vaikutukset eivät oikeuttaisi oikaisun vaatimiseen. Välittömyyskriteerin arvioinnissa tulisi kiinnittää huomiota asian laatuun ja oikeusturvan tarpeeseen samalla tavoin kuin nykyisin sovellettaessa hallintolainkäyttölain 6 §:n 1 momentin säännöstä asianosaisen valitusoikeudesta.

Momentissa olisi myös yleissäännös viranomaisen oikeudesta vaatia oikaisua. Viranomaisen oikeus vaatia oikaisua voisi perustua muussa laissa olevaan nimenomaiseen säännökseen. Viranomaisella olisi ilman nimenomaista säännöstäkin oikeus vaatia oikaisua, jos muutoksenhakuoikeus on viranomaisen valvottavana olevan julkisen edun vuoksi tarpeen. Tällöin muutoksenhakuoikeuden tarvetta arvioitaisiin samalla tavoin kuin sovellettaessa viranomaisen valitusoikeutta koskevaa hallintolainkäyttölain 6 §:n 2 momentin säännöstä.

Ehdotettu säännös viranomaisen oikaisuvaatimusoikeudesta voisi koskea vain muuta kuin päätöksen tehnyttä viranomaista. Se tarkoittaisi käytännössä lähinnä tilanteita, joissa valvontaviranomaisella on nykyisin oikeus valittaa toisen viranomaisen tekemästä päätöksestä. Kun tässä esityksessä ehdotetaan useisiin lakeihin uutta säännöstä siitä, että muutoksenhaun ensimmäisenä vaiheena olisi oikaisuvaatimus, viranomaisen valitusoikeuden toteutuminen edellyttää, että tällä viranomaisella olisi käytettävissään myös muutoksenhaun ensimmäinen vaihe eli oikaisuvaatimus.

Viranomaisella olisi oikeus vaatia päätökseen oikaisua myös asianosaisena. Tällöin viranomaisen muutoksenhakuoikeus perustuu

kuitenkin pykälän 1 momenttiin. Tällainen tilanne voi olla esimerkiksi silloin, kun hallintopäätöksellä ratkaistaan viranomaisen omistamaa kiinteistöä koskeva lupahakemus tai työsuojeluviranomaisen päätös kohdistuu viranomaiseen työnantajana. Myös esimerkiksi tilanteissa, joissa kunta hakee valtionavustusta, kunnalla olisi asianosaisena oikeus vaatia oikaisua.

Muussa laissa voitaisiin tarvittaessa säätää oikeudesta oikaisuvaatimuksen tekemiseen tästä säännöksestä poikkeavalla tavalla. Tällaisia säännöksiä on nykyisin esimerkiksi kuntalaissa (365/1995) ja verotusmenettelystä annetussa laissa (1558/1995).

Pykälän 3 *momentti* vastaisi voimassa olevan pykälän viimeistä virkettä. Se olisi viittaussäännös, jonka mukaan oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen haettaisiin muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa tai muussa laissa säädetään. Yleissäännös muutoksenhausta oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen on hallintolainkäyttölain 6 a §:ssä.

49 d §. *Oikaisuvaatimuksen muoto ja sisältö.* Pykälä vastaisi pääosin voimassa olevaa lakia, mutta sitä täsmennettäisiin niin, että oikaisuvaatimus tehtäisiin hallintopäätöksen tehneelle viranomaiselle. Tämä vastaisi nykyistä pääsääntöä eri hallinnonaloilla. Jos hallintopäätöksen on tehnyt esimerkiksi julkista hallintotehtävää hoitava laitos tai yhdistys, joka ei ole viranomainen, oikaisuvaatimus tehtäisiin tällöinkin hallintopäätöksen tehneelle taholle.

Oikaisuvaatimusviranomaisesta ei olisi yleensä tarpeen säätää erikseen. Tarvittaessa voitaisiin kuitenkin säätää erikseen siitä, mille viranomaiselle oikaisuvaatimus tehdään. Esimerkiksi tilanteessa, jossa hallintopäätöksen tekee yksityinen yhdistys, saattaa olla tarkoituksenmukaista, että oikaisuvaatimuksen ratkaisee yksityisen yhdistyksen asemesta tätä valvova tai ohjaava viranomainen.

49 f §. *Päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus.* Pykälää ja sen otsikkoa täsmennettäisiin.

Pykälän 1 *momentissa* säädettäisiin, ettei päätöstä, johon saa vaatia oikaisua, saa panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman. Säännös olisi tässä laissa uusi, mutta se vastaisi hallintolainkäyttölain 31 §:n 1 mo-

menttia. Momentti selkeyttäisi sääntelyä, mutta tarkoituksena ei ole muuttaa nykyistä käytäntöä.

Ehdotettua säännöstä sovellettaisiin, jollei muussa laissa toisin säädetä. Säännökset julkisten saatavien perimisestä ovat verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007). Sen 4 §:n mukaan julkinen saatava saadaan periä ulosotossa, vaikkei saatava määrääminen tai maksuunpano ole tullut lainvoimaiseksi. Päätöksen täytäntöönpanokelpoisuudesta lainvoimaa vailla olevana säädetään erikseen myös useissa muissa laeissa. Siltä osin kuin tällaisia erityissäännöksiä on, niitä sovellettaisiin ehdotetun momentin asemesta.

Pykälän 2 *momentissa* säädettäisiin hallintopäätöksen täytäntöönpanosta lainvoimaa vailla olevana. Ehdotettu säännös täydentäisi 1 momentin säännöstä ja vastaisi hallintolainkäyttölain 31 §:n 2 momenttia.

Pykälän 3 *momentti* vastaisi voimassa olevaa pykälää.

1.4 Uhkasakkolaki

24 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän 1 *momentin* mukaan uhkasakkolain mukaisen tehoston asettamiseen saisi hakea muutosta samassa järjestyksessä kuin päävelvoitetta koskevaan päätökseen. Jos päävelvoitteen muutoksenhakua koskevassa erityislain säännöksessä viitataan uhkasakkolakiin, muutoksenhaussa valtioneuvoston yleisistunnon, ministeriön ja valtioneuvoston alaisen viranomaisen päätökseen sovelletaan hallintolainkäyttölain yleisiä muutoksenhakusäännöksiä, jollei muutoksenhausta näihin päätöksiin erikseen toisin säädetä.

Pykälän 2 *momentin* mukaan uhan maksettavaksi tuomitsemista tai täytäntöön pantavaksi määräämistä koskevaan päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen ilman valituslupaa.

Pykälän 3 *momentti* vastaisi voimassa olevaa 2 momenttia.

1.5 Laki kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta

7 b §. *Kauttakuljetuslupaa koskeva päätös ja muutoksenhaku.* Pykälän 3 momenttia muutettaisiin niin, että sen mukaan ministeriön päätöksestä valitettaisiin hallinto-oikeuteen. Tämä vastaisi hallintolainkäyttölain yleissäännökseen ehdotettua muutosta, jonka mukaan ministeriön päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Muutoksenhakusäännöksessä tarkoitetuissa ulkoasiainministeriön päätöksissä on kysymys kaksikäyttötuotteiden kauttakuljetukseen liittyvistä luvista ja kauttakuljetustavaran hävittämisestä. Kaksikäyttötuotteilla tarkoitetaan lain 2 §:n mukaan muun muassa hyödykettä, jota voidaan käyttää joukkotuhoaseiden valmistukseen tai yleisen sotilaallisen toimintakyvyn edistämiseen. Ulkoasiainministeriöllä on verraten laaja harkintavalta luvan myöntämisessä, peruuttamisessa tai muuttamisessa. Lupa voidaan jättää esimerkiksi myöntämättä siitä syystä, että Suomen turvallisuusetujen edistäminen sitä edellyttää.

Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön, koska se saattaisi aiheettomasti pidentää lupa-asioiden käsittelyn kokonaiskestoa.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotuksen mukaan momentissa säädettäisiin, että hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Kaksikäyttötuotteiden kauttakuljetukseen ja kauttakuljetustavaran hävittämiseen liittyvät lupa-asiat eivät ole oikeusturvan tarpeen kannalta elinkeinolupa-asiain rinnastettavia asioita, joten valituslupasääntely otettaisiin käyttöön myös luvan peruuttamisesta ja lupaehtojen muuttamisesta koskevissa asioissa.

Lisäksi pykälän otsikko muutettaisiin vastaamaan paremmin pykälän sisältöä.

1.6 Konsulipalvelulaki

43 §. *Muutoksenhaku.* Voimassa olevan pykälän mukaan muutosta haetaan valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaisissa säädetään. Ehdotuksen mukaan ministeriön päätöksestä valitettaisiin hallinto-oikeuteen. Tä-

mä vastaisi hallintolainkäyttölain yleissäännökseen ehdotettua muutosta, jonka mukaan ministeriön päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Konsulipalveluilla tarkoitetaan tehtäviä, joita ulkomailla ovat Suomen edustustot voivat suorittaa yksityisen henkilön tai yhteisön avustamiseksi. Edustusto voi esimerkiksi välittää varoja, myöntää taloudellisia avustuksia ja antaa erilaisia todistuksia. Konsulipalvelulain periaatteena on hoitaa hakijan asia ensisijaisesti neuvoin ennen lain 3–10 luvussa tarkoitettuihin palveluihin ryhtymistä. Hallintopäätöksissä on kysymys konsulipalveluista ja niistä perittävistä maksuista.

Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön, koska se saattaisi aiheettomasti pidentää asioiden käsittelyn kokonaiskestoa.

1.7 Laki Suomen talousvyöhykkeestä

22 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän 1 momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

Suomen valtiolle kuuluu talousvyöhykkeellä oikeus elollisten ja elottomien luonnonvarojen tutkimiseen, hyödyntämiseen, säilyttämiseen ja hoitamiseen sekä muuhun toimintaan, jonka tarkoituksena on vyöhykkeen taloudellinen hyödyntäminen ja tutkiminen. Lain nojalla tehtävissä hallintopäätöksissä on kysymys talousvyöhykkeen hyödyntämisestä ja hyödyntämisen ehdoista. Ministeriön päätöksestä valitettaisiin hallintolainkäyttölain yleissäännöstä koskevan ehdotuksen mukaan hallinto-oikeuteen. Jos päätöksen tekee valtioneuvoston yleisistunto, päätöksestä valitettaisiin hallintolainkäyttölain yleissäännöksen nojalla suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön, koska se ei sovellu hyvin tällaisten yksilöllisesti ratkaistavien ja laajaan selvitykseen perustuvien asioiden muutoksenhakuun.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin muutoksenhausta ministeriön päätöstä koskevaan hallinto-oikeuden päätökseen. Hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta

valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät 6 §:ssä tarkoitetut toiminnan keskeyttämistä tai päätöksen peruuttamista koskevat päätökset sekä 9 §:ssä tarkoitetut meritieteellisen tutkimuksen keskeyttämistä tai lopettamista koskevat päätökset. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan ja elinkeinon harjoittamisen kannalta erityisen merkittäviä.

Pykälän 3 momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevaa 2 momenttia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

1.8 Laki ulkomaanedustuksen korvauksista

28 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 ja 2 momentti vastaisivat sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta niiden sanamuotoa tarkistettaisiin.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin muutoksenhausta korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Päätöksissä on kysymys korvausten maksamisesta virkamiehen ulkomailla suorittamasta työstä ja paikallisista olosuhteista johtuvien erityisten menojen kattamisesta sekä näiden korvausten takaisinperinnästä. Hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

1.9 Laki verojen ja maksujen täytäntöönpanosta

10 §. Perustevalituksen käsittelevä viranomainen. Pykälän 1 momentti vastaisi voimassa olevaa lakia.

Pykälän 2 momentti vastaisi muutoin voimassa olevaa lakia, mutta momentissa ei enää säädettäisi siitä, mihin valituskirjelmä toimitetaan. Valituskirjelmän toimittamiseen sovellettaisiin hallintolainkäyttölakia. Sen 26 §:n mukaan valituskirjelmä toimitetaan valitusviranomaiselle.

Pykälän 3 momentissa täsmennettäisiin valituskieltoa tai valituslupaa koskevien säännösten soveltamista perustevalitukseen. Jos valittaminen kyseessä olevan julkisen saatavan määräämistä koskevasta hallinto-

oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen on kielletty tai siihen tarvitaan valituslupa, tämä rajoitus koskee myös hallinto-oikeuden perustevalitusasiassa antamaa päätöstä. Ehdotus vastaisi nykyistä oikeuskäytäntöä.

1.10 Laki maistraattien eräistä henkilörekistereistä

12 §. Muutoksenhaku. Voimassa olevassa pykälässä ei säädetä oikaisuvaatimuksesta. Ehdotuksen mukaan pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimusta koskevat säännökset voivat tulla sovellettaviksi vain silloin, kun kyse on muutoksenhausta hallintopäätökseen. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa.

Maistraattien tekemät hallintopäätökset perustuvat käytännössä usein muuhun lainsäädäntöön, esimerkiksi henkilötietolakiin tai viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettuun lakiin. Tällöin muutoksenhausta sovelletaan kyseessä olevan muun lain muutoksenhakusäännöksiä.

Pykälän 2 momentin mukaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Voimassa olevassa pykälässä ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotuksen mukaan 3 momentissa säädettäisiin, että hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

1.11 Henkilötietolaki

45 §. Muutoksenhaku. Pykälässä ei luettelaisi päätöksiä, joihin muutosta saa hakea, vaan pykälä koskisi kaikkia tietosuojavaltuutetun ja -lautakunnan päätöksiä. Myös 39 §:n nojalla tehtävät päätökset kuuluisivat pykälän soveltamispiiriin.

Voimassa olevassa pykälässä ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 2 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Pykälän 3 momentti vastaisi voimassa olevaa 2 momenttia.

1.12 Kokootumislaki

28 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 2 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupamenettelyn piiriin kuuluisivat esimerkiksi kokouspaikan rajoittamista ja vastuuvakuutuksen tarvetta koskevat päätökset. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät 15 §:ssä tarkoitetut yleisötilaisuuden kieltämisestä koskevat asiat. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan sekä sananvapauden ja kokootumisvapaudenkannalta erityisen merkittäviä.

Pykälän 3 momentti vastaisi voimassa olevaa 2 momenttia.

1.13 Laki eräiden luotonantajien rekisteröinnistä

14 §. Muutoksenhaku aluehallintoviraston päätökseen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin muutoksenhausta lain 11 ja 12 §:ssä tarkoitettuun päätökseen. Säännös koskisi rekisteristä poistamista koskevia päätöksiä sekä päätöksiä, joita voidaan tehostaa uhkasakolla. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön, koska se saattaisi tarpeettomasti hidastaa oikeusturvaa asioissa, jotka on perusteltua voida saattaa nopeasti tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä oikaisuvaatimuksesta. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että muuhun kuin 11 ja 12 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaisissa säädetään. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa. Momentti koskisi rekisteröintipäätöksiä. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 3 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää va-

litusluvan. Valituslupasääntelyn piiriin tulisivat rekisteröintipäätökset. Rekisteröinnin epäamisessä ei ole kyse aloitetun elinkeinotoiminnan lopettamisesta. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät 11 §:ssä tarkoitettua kieltoa ja 12 §:ssä tarkoitettua luotonantaja-rekisteristä poistamista koskevat päätökset. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan ja elinkeinon harjoittamisen kannalta erityisen merkittäviä.

Pykälän 4 momentti vastaisi voimassa olevaa 2 momenttia.

1.14 Laki julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta

15 §. Tutkinnon suorittajan oikeussuoja. Pykälän 1—3 momentti vastaisivat voimassa olevaa lakia.

Voimassa olevassa pykälässä ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotuksen mukaan 4 momentissa säädettäisiin, että hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

1.15 Laki oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa

20 §. Muutoksenhaku hallintoasiana tehtyyn päätökseen. Pykälän soveltamisalaan kuuluvissa asioissa on kyse tiedon tai oikeudenkäyntiasiakirjan antamisesta muussa yhteydessä kuin vireillä olevassa oikeudenkäynnissä.

Pykälän 1 momentti vastaisi voimassa olevaa lakia.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotuksen mukaan 2 momentissa säädettäisiin, että hallinto-oikeuden ja vakuutus-oikeuden valitusasiassa antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Pykälän 3 momentti vastaisi voimassa olevaa lakia.

1.16 Laki sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä

17 §. *Verkkoviestin tunnistamistietojen luovuttaminen.* Pykälän 1 - 3 momentti vastaisivat voimassa olevaa lakia.

Pykälän 4 momentti vastaisi pääosin voimassa olevaa lakia, mutta siitä poistettaisiin säännös muutoksenhausta korvausta koskevaan päätökseen.

Muutoksenhausta korvausta koskevaan päätökseen säädettäisiin pykälän 5 momentissa. Kyse on tunnistamistietojen luovuttamisesta laitteen ylläpitäjälle aiheutuneiden kohtuullisten kustannusten korvaamisesta.

Voimassa olevassa pykälässä ei ole säännöksiä oikaisuvaatimuksesta tai valitusluvasta. Ehdotuksen mukaan momentissa säädettäisiin, että poliisin päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Yleiset säännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain 7 a luvussa. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

1.17 Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta

33 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin oikaisuvaatimuksesta maksun määräämistä koskevaan päätökseen. Momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevan 3 momentin alkuosaa. Maksuun saisi vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa. Oikaisua olisi kuitenkin vaadittava kuten nykyisinkin kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä.

Pykälän 2 momentin mukaan muihin tämän lain nojalla tehtyihin päätöksiin sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Kyseessä voisivat olla valtioneuvoston ja sen alaiseen organisaatioon kuuluvien viranomaisten päätökset samoin kuin muiden viranomaisten päätökset sekä niiden julkista hallintotehtävää hoitavien yksityisten päätökset, joihin lain 4 §:n mukaan sovelle-

taan viranomaista koskevia säännöksiä. Hallinto-oikeuteen valitettaisiin myös valtioneuvoston yleisistunnon päätöksestä, sillä nämä päätökset voidaan asian laadun perusteella rinnastaa muiden viranomaisten vastaaviin päätöksiin. Tältä osin ehdotus poikkeaisi hallintolainkäyttölain yleissäännöksestä, jonka mukaan valtioneuvoston yleisistunnon päätöksestä saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Voimassa olevassa pykälässä ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotuksen mukaan 3 momentissa säädettäisiin, että hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Lisäksi momentissa säädettäisiin kiellosta valittaa maksun määräämistä koskevasta hallinto-oikeuden päätöksestä samoin kuin voimassa olevassa laissa.

Pykälän 4 momentti vastaisi voimassa olevaa 2 momenttia.

1.18 Luottotietolaki

41 §. *Muutoksenhaku.* Muutoksenhaku-säännös koskee esimerkiksi tietosuojavaltuutetun rekisterinpitäjälle antamaa määräystä rekisteröidyn tarkastusoikeuden toteuttamisesta tai virheellisen tiedon oikaisemisesta sekä päätöstä, jolla tietosuojavaltuutettu velvoittaa luottotietotoiminnan harjoittajan hoitamaan laissa säädetyn velvollisuutensa.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotuksen mukaan pykälässä säädettäisiin, että hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

1.19 Laki edunvalvontavaltuutuksesta

43 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän 1 momentin mukaan holhousviranomaisen päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Päätöksissä on kysymys edunvalvontavaltuutuksen vahvistamisesta tai vahvistamisen peruuttamisesta. Oikaisuvaatimusta ei otettaisi käyttöön, koska se saattaisi aiheuttomasti pidentää asioiden kokonaiskestoa.

Voimassa olevassa pykälässä ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotuksen mukaan momentissa säädettäisiin, että hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valituskieltoja koska *2 momentti* vastaisi voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Valituskielto koskee ensinnäkin holhousviranomaisen päätöstä, jolla se on siirtänyt valvonnan toiselle holhousviranomaiselle, jos valtuuttajalla on kotikunta viimeksi mainitun holhousviranomaisen toimialueella tai jos siirto on muuten tarpeen valvonnan kannalta (29 §:n 2 mom.). Valituskielto koskee myös omaisuusluettelon antamiselle säädetyn määräajan pidentämistä koskevaa päätöstä (30 §:n 3 mom.) sekä holhoustoimesta säädetyn lain 51 §:n 1–3 momentissa säädettyä tilitysajankohtaa koskevaa päätöstä (33 § 1 mom.).

1.20 Laki holhoustoimesta

87 §. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin muutoksenhausta lain 34 ja 57 §:ssä tarkoitettuihin päätöksiin. Näistä päätöksistä valittaisiin hallintolainkäyttölain mukaisesti suoraan hallinto-oikeuteen ilman edeltävää oikaisuvaatimusmenettelyä. Lain 34 §:n mukaan edunvalvoja tarvitsee holhousviranomaisen luvan muun muassa kiinteän omaisuuden luovuttamiseen, panttioikeuden perustamiseen, lainan ottamiseen ja perinnöstä luopumiseen. Holhousviranomaisen voi määrätä edunvalvojan suorittamaan 57 §:n 1 momentissa mainitun toimenpiteen sekä tehostaa päätöstään uhkasakolla tai teettämishalla. Määrätessään teettämishan panttavaksi täytäntöön, holhousviranomaisen voi sakon uhalla velvoittaa edunvalvojaa luovuttamaan täytäntöönpanossa tarvittavat tositteet ja asiakirjat.

Voimassa olevassa pykälässä ei säädetä oikaisuvaatimuksesta. Ehdotuksen mukaan *2 momentissa* säädettäisiin, että päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa. Säännös koskisi lähinnä 40 §:ssä tarkoitettua hoitosuunnitelman tekemistä koskevia päätöksiä ja 53 §:ssä tarkoitettua tilitysvelvollisuutta kos-

kevia päätöksiä sekä eräitä rekisteröintipäätöksiä. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotuksen mukaan *3 momentissa* säädettäisiin, että hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Pykälän *4 momentissa* säädettäisiin muutoksenhakukielloista. Momentti vastaisi nykyistä 2 momenttia, mutta siihen lisättäisiin maininta oikaisuvaatimuksesta. Muutoksenhakukielto koskee edunvalvojan määräämistä 12 §:n nojalla, edunvalvojan tehtävän muuttamista 15 §:n 3 momentin nojalla, edunvalvojan vapauttamista tehtävästään 16 §:n 3 momentin nojalla, edunvalvojan tehtävän määräämistä lakkaamaan 17 §:n 4 momentin nojalla, edunvalvojen keskinäisen erimielisyyden ratkaisemista 30 §:n 3 momentin nojalla, 48 §:n 3 momentissa tarkoitettua määrääjän pidentämistä sekä 51 §:n 1–3 momentissa tarkoitettua tilivelvollisuuden täyttämisaikajankohdasta. Näissä päätöksissä on kyse joko laissa säädetyn määrääjän pidentämisestä tai ratkaisusta, joiden tekeminen edellyttää pyyntöä siltä, jota asia koskee.

1.21 Nimilaki

22 §. Muutoksenhaku. Päätöksissä on kyse etunimen tai sukunimen muuttamisesta. Maistraatin päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Oikaisuvaatimusta ei otettaisi käyttöön. Epäselvissä tapauksissa maistraatti on velvollinen pyytämään nimilautakunnan lausunnon etu- ja sukunimen muuttamisesta. Maistraatilla on oikeus pyytää erityisistä syistä lausunto myös sellaisen nimenmuutoshakemuksen johdosta, jonka se voisi ratkaista suoraan omalla päätöksellään. Jos nimilautakunnan lausunto nimenmuutoshakemuksen johdosta on kielteinen, hakijalla on vielä mahdollisuus antaa kirjallinen vastaus maistraatille lausunnon johdosta. Oikaisuvaatimusvaihe saattaisi aiheuttomasti pidentää käsittelyn kokonaiskestoa.

Valitusmahdollisuuden riippuvuus hakemuksen lopputuloksesta poistettaisiin. Haki-

jan valitusmahdollisuus laajenisi myös hakijan kannalta myönteisiin päätöksiin, mutta käytännössä hänellä ei tällöin ole valitusintressiä. Laissa ei nykyisinkään säädetä nimenomaisesta kiellosta valittaa myönteisestä päätöksestä.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotuksen mukaan pykälässä säädettäisiin, että hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

1.22 Perintökaari

5 luku Valtion oikeudesta perintöön

2 a §. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin muutoksenhausta saman luvun 2 §:n nojalla tehtyyn päätökseen. Päätökset koskevat valtion perintönä saaman omaisuuden luovuttamista perittävän läheiselle tai kunnalle. Oikaisuvaatimusta ei otettaisi käyttöön. Kyseessä olevissa asioissa on usein monta asianosaista. Oikaisuvaatimus voisi aiheuttomasti pidentää käsittelyn kokonaisuudesta.

Pykälässä tarkoitettuja päätöksiä tekevät Valtiokonttori ja valtioneuvosto. Nykyinen säännös muutoksenhausta hallinto-oikeuteen koskee vain muutoksenhakua Valtiokonttorin tekemään päätökseen. Ehdotuksen mukaan hallinto-oikeuteen valitettaisiin myös valtioneuvoston tekemästä päätöksestä. Kun otetaan huomioon hallintolainkäyttölain yleissäännöksiin ehdotetut muutokset, valitus ministeriön päätöksestä ohjautuisi yleissäännöksen nojalla hallinto-oikeuteen. Asian laatu huomioon ottaen ei ole tarkoituksenmukaista, että valitukset tässä pykälässä tarkoitetuista päätöksistä ohjautuisivat suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen siinäkin tapauksessa, että päätöksen tekisi valtioneuvoston yleisistunto.

Pykälän *2 momentti* muutoksenhausta korkeimpaan hallinto-oikeuteen vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

1.23 Pakkokeinolaki

10 luku Salaiset pakkokeinot

64 §. *Korvaukset teleyrityksille.* Pykälän *1 momentti* vastaisi voimassa olevaa lakia.

Muutoksenhausta korvausta koskevaan päätökseen säädettäisiin pykälän *2 momentissa*. Kyse on viranomaisen avustamisesta ja tietojen antamisesta aiheutuneiden kustannusten korvaamisesta.

Voimassa olevassa pykälässä ei ole säännöksiä oikaisuvaatimuksesta tai valitusluvasta. Ehdotuksen mukaan momentissa säädettäisiin, että poliisin päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolain säädetään. Yleiset säännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain *7 a* luvussa. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Säännös hallinto-oikeuden velvollisuudesta varata Viestintävirastolle tilaisuus tulla kuulluksi vastaisi sisällöltään voimassa olevan *2* momentin loppuosaa, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

Pykälän *3 momentin* mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

1.24 Laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista

26 §. *Muutoksenhaku maksupäätökseen.* Voimassa olevassa pykälässä ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotuksen mukaan pykälässä säädettäisiin, että hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Muutoin pykälä vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

1.25 Laki ylikuormamaksusta

8 §. *Maksun määrääminen.* Pykälän *1 momenttia* tarkistettaisiin sen vuoksi, että poliisin paikallishallintoviranomaisena toimii nykyisin poliisilaitos.

Vastaava muutos tehtäisiin pykälän *2 momenttiin*. Lisäksi momenttia tarkistettaisiin niin, että poliisipäällikön ohella ylikuorma-

maksun voisi määrätä poliisilaitoksen päällikön määräämä päällystöön kuuluva poliisimies.

Pykälän 3 momentti vastaisi voimassa olevaa lakia.

9 §. *Ylikuormasta ilmoittaminen.* Pykälää tarkistettaisiin sen vuoksi, että poliisin paikallishallintoviranomaisena toimii nykyisin poliisilaitos.

15 §. *Muutoksenhaku ja täytäntöönpano.* Pykälän 1 momentissa tarkistettaisiin voimassa olevaan lakiin sisältyvät vanhentuneet viittaukset vastaamaan voimassa olevaa lainsäädäntöä. Momentin mukaan päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön, koska se saattaisi tarpeettomasti hidastaa oikeusturvaa asioissa, jotka on perusteltua voida saattaa nopeasti tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotuksen mukaan momentissa säädettäisiin, että hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Ylikuormamaksun suuruus määritetään kaavamaisesti lain 5 §:n perusteella. Käytännössä maksut ovat tavallisesti suuruudeltaan noin 500 euroa. Erittäin suuresta ylikuormasta voi seurata noin 6000 euron ylikuormamaksu. Maksu voidaan 8 §:n 3 momentin nojalla poistaa, jos ylikuorman kuljetaminen on johtunut olosuhteet huomioon ottaen anteeksiannettavasta huomaamattomuudesta tai muusta siihen verrattavasta erityisestä syystä. Kun otetaan huomioon asian laatu, korkeinta hallinto-oikeutta edeltäviä oikeussuojakeinoja voidaan pitää useimmissa tapauksissa riittävinä.

Pykälän 2 momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta viittaus verojen ja maksujen täytäntöönpanoa koskevaan lakiin tarkistettaisiin vastaamaan voimassa olevaa lainsäädäntöä.

1.26 Laki Saamelaisalueen koulutuskeskuksesta

16 §. *Muutoksenhaku.* Säännös koskee muutoksenhakua esimerkiksi oppilaskunnan toiminnan järjestämistä sekä johtosäännön ja

opetussuunnitelman hyväksymistä koskeviin päätöksiin.

Voimassa olevassa pykälässä ei ole säännöksiä oikaisuvaatimuksesta tai valitusluvasta. Ehdotuksen mukaan 1 momentissa säädettäisiin, että päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin muutoksenhakukiellosta henkilöstön nimittämistä koskeviin päätöksiin. Momentti vastaisi voimassa olevaa 1 momenttia, mutta siihen lisättäisiin maininta oikaisuvaatimuksesta.

1.27 Laki valtion oikeusaputoimistoista

12 §. Säännös koskee muutoksenhakua vain niihin oikeusaputoimistossa tehtäviin hallintopäätöksiin, joista ei säädetä erikseen muussa laissa. Säännöstä ei siten sovelleta esimerkiksi oikeusapulain nojalla tehtäviin päätöksiin oikeusavun myöntämisestä.

Pykälän 1 momentin mukaan päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön, koska se saattaisi aiheuttomasti pidentää asioiden käsittelyn kokonaiskestoa.

Voimassa olevassa pykälässä ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotuksen mukaan momentissa säädettäisiin, että hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Pykälän 2 momentti vastaisi voimassa olevaa lakia.

1.28 Oikeusapulaki

26 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän 1 momentti vastaisi voimassa olevaa lakia.

Pykälän 2 momentti vastaisi pääosin sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Momentissa ei enää säädettäisi valituslupaperusteista. Ylei-

set säännökset valituslupaperusteista ovat hallintolainkäyttölain 13 §:n 2 momentissa.

1.29 Laki kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa

24 §. Pykälä vastaisi pääosin voimassa olevaa lakia, mutta pykälässä ei enää lueteltaisi päätöksiä, joihin saa hakea muutosta valittamalla. Lisäksi voimassa olevassa 2 momentissa säädetty valituskielto poistettaisiin. Päätöksen valituskelpoisuus määräytyisi hallintolainkäyttölain yleisten säännösten mukaisesti.

1.30 Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä

44 §. *Muutoksenhaku aluehallintoviraston tekemään päätökseen.* Pykälän 1 momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisiin käyttöön, koska se saattaisi tarpeettomasti hidastaa oikeusturvan antamista asioissa, jotka on perusteltua voida saattaa nopeasti tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 2 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Vaatimus valitusluvasta koskisi esimerkiksi rekisteröitymishakemuksia koskevia päätöksiä. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät rekisteristä poistamista (30 §) tai toimintakieltoa (33 §) koskevat asiat. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan ja elinkeinon harjoittamisen kannalta erityisen merkittäviä.

Pykälän 3 momentti vastaisi sisällöltään nykyistä 2 momenttia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

1.31 Palosuojelurahastolaki

7 §. *Muutoksenhaku palosuojelumaksun maksuunpanoon.* Voimassa olevassa pykälässä ei säädetä oikaisuvaatimuksesta. Ehdotuksen mukaan 1 momentissa säädettäisiin,

että palosuojelumaksun maksuunpanoa koskevaan päätökseen saisi vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa.

Pykälän 2 momentin mukaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 3 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Pykälän 4 momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevaa 2 momenttia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

1.32 Passilaki

37 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän 1 momentin mukaan hallinto-oikeuteen valittettaisiin myös ministeriön päätöksestä. Tämä vastaisi hallintolainkäyttölain yleissäännökseen ehdotettua muutosta, jonka mukaan ministeriön päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Momentista poistettaisiin säännös, jonka mukaan ulkomaanedustuston päätöksestä tehdyn valituksen käsittelee Helsingin hallinto-oikeus. Kyseessä olevissa asioissa Helsingin hallinto-oikeus määräytyy kuitenkin käytännössä yleensä oikeuspaikkasi hallintolainkäyttölain 12 §:n yleissäännösten perusteella.

Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisiin käyttöön, koska se saattaisi aiheuttomasti hidastaa oikeusturvan antamista asioissa, jotka on perusteltua voida saattaa nopeasti tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 2 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Vastaavaa säännöstä ehdotetaan myös henkilökorttilakiin (829/1999). Valituslupasääntelyä puoltaa se, että passilain mukaiset asiat eivät yleensä ole oikeudellisesti monimutkaisia. Lisäksi passin peruuttamistilanteissa passin myöntämistä voi hakea lain 2 luvun mukaisesti.

Pykälän 3 momentti vastaisi sisällöltään nykyistä 2 momenttia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

1.33 Henkilökorttilaki

15 § Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön, koska se saattaisi tarpeettomasti hidastaa oikeusturvan antamista asioissa, jotka on perusteltua voida saattaa nopeasti tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 2 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Vastaavaa säännöstä ehdotetaan myös passilakiin (671/2006). Valituslupasääntelyä puoltaa se, että henkilökorttilain mukaiset asiat eivät yleensä ole oikeudellisesti monimutkaisia. Lisäksi henkilökortin peruuttamistilanteissa uuden kortin saa hakemuksesta.

Pykälän 3 ja 4 momentti vastaisivat sisällöltään nykyistä 2 ja 3 momenttia, mutta 4 momentin sanamuotoa tarkistettaisiin.

1.34 Rahankeräyslaki

30 § Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön, koska se saattaisi aiheuttomasti pidentää asioiden käsittelyn kokonaiskestoja.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöstä valitusluvasta. Ehdotettuun momenttiin lisättäisiin säännös siitä, että hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn piiriin kuuluisivat esimerkiksi rahankeräysluvan myöntämistä ja peruuttamista koskevat päätökset sekä kirjalliset varoitukset.

Muutoksenhausta uhkasakkopäätökseen säädetään uhkasakkolaissa.

Pykälän 2 momentti vastaisi nykyistä 3 momenttia.

1.35 Arpajaislaki

66 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

Lain 57 §:ssä tarkoitetun päätöksen rahaliikenteen valvontalaitteen hyväksymisestä tekee yksityinen tarkastuslaitos. Valvontalaitteen hyväksymisestä säädetään rahaliikenteen valvontalaitteista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1174/2001). Tarkastuslaitoksen päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen niin kuin nykyisinkin.

Muuhun tämän lain nojalla tehtyyn hallintopäätökseen haettaisiin muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Ministeriön päätöksestä valittaisiin hallinto-oikeuteen ja valtioneuvoston yleisistunnon päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön, koska se saattaisi aiheuttomasti pidentää asioiden käsittelyn kokonaiskestoja.

Laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 2 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät tarkastuslaitoksen määräyksen peruuttamista koskevat asiat. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan ja elinkeinon harjoittamisen kannalta erityisen merkittäviä. Valituslupasääntelyn piiriin kuuluisivat esimerkiksi arpajaisluvan myöntämistä ja peruuttamista koskevat päätökset samoin kuin päätökset arpajaisten toimeenpanon kiellosta tai rahapelien toimeenpanon kiellosta määrääjäksi.

Rahapelin markkinoinnin kieltä koskevaan päätökseen ei haeta muutosta valittamalla vaan asia voidaan saattaa 66 a §:n mukaisesti markkinaoikeuden käsiteltäväksi.

Pykälän 3 momentti vastaisi nykyistä 2 momenttia.

1.36 Viihdelaitelaki

16 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentissa säädetäisiin muutoksenhausta hallinto-oikeuteen. Momentti vastaisi sisällöltään

voimassa oleva lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

Lain 8 §:ssä tarkoitetun päätöksen rahaliikenteen valvontalaitteen hyväksymisestä tekee yksityinen tarkastuslaitos. Valvontalaitteen hyväksymisestä säädetään rahaliikenteen valvontalaitteista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1174/2001). Tarkastuslaitoksen päätökseen samoin kuin muuhun tämän lain nojalla tehtyyn hallintopäätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen niin kuin nykyisinkin.

Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön, koska se saattaisi aiheuttomasti pidentää asioiden käsittelyn kokonaiskestoa.

Laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 2 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät tarkastuslaitoksen määräyksen peruuttamista koskevat asiat. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan ja elinkeinon harjoittamisen kannalta erityisen merkittäviä. Valituslupasääntelyn piiriin kuuluisivat esimerkiksi 14 §:ssä tarkoitettuihin kiellot pitää viihdelaitetta käytettävänä.

Pykälän 3 momentti vastaisi nykyistä 2 momenttia.

1.37 Kansalaisuuslaki

42 § Muutoksenhaku hallinto-oikeuden päätökseen. Pykälässä säädetään muutoksenhausta hallinto-oikeuden päätökseen. Muutoksenhausta Maahanmuuttoviraston päätökseen säädetään lain 41 §:ssä. Sen mukaan Maahanmuuttoviraston päätöksestä saa valittaa hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotuksen mukaan pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että hallinto-oikeuden päätökseen kansalaisuusasioissa saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn piiriin kuuluisivat esimerkiksi kansalaisuushakemuksen hylkäämistä koskevat päätökset. Tällöin asianosainen voi tarvittaessa tehdä uuden kansalaisuushakemuksen. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät asiat, joissa

on kyse 32 tai 33 §:ssä tarkoitetusta kansalaisuuden menettämisestä. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan kannalta erityisen merkittäviä.

Pykälän 2 momentti vastaisi voimassa olevaa lakia.

1.38 Pelastuslaki

104 §. Muutoksenhaku. Voimassa olevassa pykälässä ei säädetä oikaisuvaatimuksesta. Ehdotuksen mukaan 1 momentissa säädettäisiin, että 96 §:n 1 momentissa ja 102 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Pelastuslain 96 §:n 1 momentin mukaan pelastuslaitos voi periä maksun esimerkiksi palotarkastuksen tai muun valvontatoimenpiteen suorittamisesta sekä erheellisesti toimivan paloilmoittimen aiheuttavasta toistuvasta tehtävästä. Pelastuslain 102 §:n nojalla pelastuslaitos päättää korvauksen maksamisesta turmeltuineista tai hävinneistä henkilökohtaisista vaatteista, varusteista ja työvälineistä. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa.

Muissa asioissa oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön, koska se saattaisi aiheuttomasti pidentää asioiden käsittelyn kokonaiskestoa sekä tarpeettomasti hidastaa oikeusturvan antamista valvonta-asioissa, jotka on perusteltua voida saattaa nopeasti tuomioistuimen ratkaistavaksi. Valvonta-asioissa on myös tarkoituksenmukaista, että muutoksenhakumenettely on samanlainen kuin vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetussa laissa (390/2005).

Muuhun tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi 2 momentin mukaan hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä. Muutoksenhausta pelastustoiminnassa sattuneen tapaturman korvaamista koskevaan Valtiokonttorin päätökseen säädetään lain 103 §:ssä.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotuksen mukaan 2 momentissa säädettäisiin, että hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Pykälän 3 momentti vastaisi nykyistä 2 momenttia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Säännös kattaisi valituksen lisäksi myös oikaisuvaatimuksen.

Pykälän 4 momentti vastaisi nykyistä 3 momenttia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

Pykälään 5 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka nojalla pelastuslain 29 §:n, 59 §:n 3 momentin ja 96 §:n 2 momentin nojalla tehdyistä hallintopäätöksistä saisi hakea muutosta valittamalla siten kuin kuntalaisissa (365/1995) säädetään. Pelastuslain uudistamisen yhteydessä muutoksenhaun sääntely muuttui siten, ettei pelastuslain mukaisista hallintopäätöksistä saa enää hakea muutosta kuntalain (365/1995) mukaisesti. Pelastuslain 29 §:ssä säädetään alueen pelastustoimen palvelutasopäätöksestä, 59 §:n 3 momentissa nuohouksesta perittävästä maksusta päättämisestä ja 96 §:n 2 momentissa eräistä suoritteista perittävien maksujen suuruudesta päättämisestä. Viimeksi mainituissa päätöksissä ei ole hallintolainkäyttölain tarkoittamassa mielessä asianosaisia, eikä päätöksiin näin ollen muodostu valitusoikeutta. Koska momentissa luetellut päätökset kuitenkin ovat merkittäviä alueellisen pelastustoimen järjestämisen kannalta, olisi perusteltua, että kuntalaisilla olisi niiden osalta kuntalain mukainen muutoksenhakuoikeus.

1.39 Laki pelastustoimen laitteista

21 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän 1 momentin säännös oikaisuvaatimuksesta vastaisi sisällöltään voimassa olevan 2 momentin alkuosaa, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa.

Pykälän 2 momentti muutoksenhausta hallinto-oikeuteen vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta säännösten sanamuotoa tarkistettaisiin. Muutoksenhaussa turvallisuus- ja kemikaaliviraston päätöksiin ei otettaisi käyttöön oikaisuvaatimusmenettelyä, koska se saattaisi aiheuttomasti pidentää asioiden käsittelyn kokonaiskestoa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin muutoksenhausta korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotuksen mu-

kaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupa koskisi esimerkiksi arviointi- ja tarkastuslaitoksen hyväksymispäätöksiä. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät 9 §:n mukaiset pätevyystodistuksen peruuttamista koskevat asiat sekä 18 §:ssä tarkoitettut kiellot ja seuraamukset. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan ja elinkeinon harjoittamisen kannalta erityisen merkittäviä.

Pykälän 4 momentti vastaisi nykyisen 1 momentin loppuosaa, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

1.40 Laki Pelastusopistosta

37 §. *Oikaisupyynnö ja -vaatimus.* Pykälän 1—3 momentin oikaisuvaatimussäännöksissä viitattaisiin hallintolakiin. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa. Momentit vastaisivat sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta niiden sanamuotoa tarkistettaisiin.

38 §. *Valitus ja muutoksenhakukiellot.* Pykälän 1 momentin mukaan 37 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen sekä muuhun Pelastusopiston ja sen oikaisu- ja kurinpitolautakunnan päätökseen saisi lähtökohtaisesti hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen kuten nykyisinkin.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 2 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Pykälän 3 momentissa mainittuihin opetuksen järjestelyä koskeviin päätöksiin ei saisi vaatia oikaisua eikä hakea muutosta valittamalla. Momentti vastaisi sisällöltään nykyistä 1 momentin loppuosaa, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

Pykälän 4 momentissa mainittuihin oikaisuvaatimusmenettelyssä annettuihin päätöksiin ei saisi hakea muutosta valittamalla. Momentti vastaisi voimassa olevaa 2 momenttia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin valituskielloista korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Momentti vastaisi nykyistä 3 momenttia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

1.41 Poliisilaki

5 Luku Salaiset tiedonhankintakeinot

62 §. *Korvaus teleyritykselle.* Pykälän 1 momentti vastaisi voimassa olevaa lakia.

Voimassa olevassa pykälässä ei säädetä oikaisuvaatimuksesta. Ehdotuksen mukaan 2 momentissa säädettäisiin, että korvauspäätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Yleiset säännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain 7 a luvussa. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotuksen mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Päätöksissä on kyse viranomaisen avustamisesta ja tietojen antamisesta aiheutuneiden kustannusten korvaamisesta teleyritykselle.

Pykälän 3 momentti vastaisi sisällöltään nykyistä 2 momenttia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

1.42 Laki puolustusvoimista

14 §. *Kiinteistöjen tilapäinen käyttöoikeus.* Voimassa olevassa pykälässä ei säädetä oikaisuvaatimuksesta. Ehdotuksen mukaan 5 momentissa säädettäisiin, että kiinteistöjen tilapäistä käyttöoikeutta tai siitä maksettavaa korvausta koskevaan päätökseen saisi vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotuksen mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Jos kiinteistön omistajan tai haltijan kanssa ei päästä sopimukseen kiinteistön käytöstä tai jos kiinteistöillä on huomattava määrä omistajia tai haltijoita, puolustusvoimat voi päättää kiinteistön käytöstä 14 §:n 3 ja 4 momentin mukaisesti. Kyse on kiinteistön tilapäisestä käytös-

tä. Puolustusvoimilla ei pykälän 2 momentin mukaan ole oikeutta käyttää esimerkiksi asuinrakennuksia eikä korjaamattomia viljelysmaita.

Momentin loppuosan täytäntöönpanosäännös vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Myös oikaisuvaatimusviranomaisen voisi kieltää täytäntöönpanon.

15 §. *Liikkumista koskevat kiellot ja rajoitukset.* Voimassa olevassa pykälässä ei säädetä oikaisuvaatimuksesta. Ehdotuksen mukaan 5 momentissa säädettäisiin, että päätökseen, joka koskee lupaa oleskella tai vieraila sellaisella puolustusvoimien käytössä olevalla alueella, jolla ulkopuolisten liikkumista on sotilaallisista syistä tai ulkopuolisten suojaamiseksi vaaroilta rajoitettu tai se on kielletty, saisi vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotuksen mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Momentin loppuosan täytäntöönpanosäännös vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Myös oikaisuvaatimusviranomaisen voisi kieltää täytäntöönpanon.

41 §. *Virkamiehen siirtäminen toiseen virkaan tai tehtävään.* Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Pykälän 3 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Vastaavaa muutoksenhakumenettelyä noudatetaan rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain 14 §:n nojalla (HE 92/2013 vp). Puolustusvoimien toiminnan luonteeseen kuuluu, että virkamiehen palveluspaikkaa voidaan tarvittaessa joustavasti muuttaa. Tämä on myös niiden henkilöiden tiedossa, jotka tulevat puolustusvoimien palvelukseen.

Sen sijaan oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön, koska se saattaisi aiheutumasti pidentää asioiden käsittelyn koko-

naiskestoa. Asia selvitetään yksilöllisesti jo hallintomenettelyn ensi vaiheessa. Asian selvittämiseen kuuluu tällöin henkilökohtainen yhteistoimintamenettely.

Momentin loppuosan täytäntöönpanosäännös vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

1.43 Aluevalvontalaki

22 §. Muutoksenhaku. Voimassa olevassa pykälässä ei säädetä oikaisuvaatuksesta. Ehdotuksen mukaan *1 momentissa* säädettäisiin, että pääesikunnan, merivoimien esikunnan ja rajavartiolaitoksen esikunnan tässä luvussa tarkoitettussa lupa-asiassa tekemään päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Yleiset säännökset oikaisuvaatuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa.

Ehdotuksen mukaan oikaisuvaatimus otettaisiin siten käyttöön lain 5 luvussa tarkoitetuissa lupa-asioissa. Kyseessä olevat luvat koskevat merenpohjan tutkimista tai kartoittamista (12 §), maaperän tutkimista ilma-aluksesta (13 §), ilmakehän tutkimista (14 §) tai poikkeamista suoja-alueella tapahtuvan toiminnan rajoituksista (17 §). Oikaisuvaatimus olisi käytössä myös näiden lupien peruuttamista koskevissa asioissa.

Pykälän *2 momentin* mukaan oikaisuvaatukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituksen kohteena olevat päätökset ovat rutiininomaisia. Lain 19 §:n mukaan 5 luvussa tarkoitettu lupa myönnetään, jollei toiminta vaaranna Suomen aluevalvontaa tai jos vaaraa voidaan lupamääräyksillä olennaisesti vähentää.

Pykälän *3 momentin* täytäntöönpanosäännös vastaisi sisällöltään nykyistä 2 momenttia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Myös oikaisuvaatimusviranomaisen voisi kieltää täytäntöönpanon.

1.44 Laki Maanpuolustuskorkeakoulusta

33 §. Muutoksenhaku. Pykälän *1 ja 2 momentti* vastaisivat voimassa olevaa lakia, mutta niiden sanamuotoa tarkistettaisiin. Ehdotuksen mukaan oikaisuvaatimussäännöksissä viitattaisiin hallintolakiin. Yleiset säännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain 7 a luvussa.

Pykälän *3 momentti* vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun *4 momentin* mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Päätöksissä on kysymys muun muassa opiskelijoiden etuuksista ja velvollisuuksista sekä opiskelijamäärän vahvistamisesta. Opiskelun keskeyttämistä ja opiskelu-oikeuden menettämistä koskevissa asioissa luovutettaisiin jatkovalituskiellosta. Jatkovalituskielto opiskelijaksi ottamista koskevissa asioissa säilyisi ennallaan.

1.45 Laki vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta

30 §. Sitoumuksen ja sitoumuksen hyväksymispäätöksen peruuttaminen. Pykälän *1 ja 2 momentti* vastaisivat voimassa olevaa lakia.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun *3 momentin* mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Päätöksessä on kysymys siitä, että sitoumuksen hyväksyjä peruuttaa sitoumuksen hyväksymispäätöksen. Sitoumus perustuu vapaaehtoisuuteen. Puolustusvoimat tai Maanpuolustuskoulutusyhdistys voivat 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa peruuttaa hyväksymänsä sitoumuksen.

1.46 Tullilaki

5 §. Pykälä vastaisi pääosin voimassa olevaa lakia, mutta valituskielto ehdotetaan poistettavaksi.

Kyseessä oleva valituskielto on säädetty tullilakiin (1466/1994) Suomen liittyessä Eu-

roopan unioniin vuoden 1995 alussa, jolloin tullittomuusasetus eli Neuvoston asetus (ETY) N:o 918/83 yhteisön tullittomuusjärjestelmän luomisesta on tullut Suomessa sovellettavaksi. Tullittomuusasetus on nykyisin Neuvoston asetus (EY) N:o 1186/2009 yhteisön tullittomuusjärjestelmän luomisesta, kodifioitu toisinto.

Tullilain esitöiden mukaan tullittomuusasetuksen mukaisten poikkeuspäätösten on katsottu olleen tullilakia edeltäneen tulliverolain (575/78) 26 §:n mukaista huojennusmenettelyä vastaavia, minkä vuoksi tullittomuusasetuksen mukaisille poikkeuspäätöksille on säädetty aiempia kansallisia huojennuspäätöksiä vastannut valituskielto. Neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 yhteisön tullikoodeksista, jäljempänä *koodeksi*, 243 artiklan mukaan henkilöllä on oikeus hakea muutosta itseään suoraan ja henkilökohtaisesti koskevaan tullilainsäädännön soveltamiseen liittyvään tulliviranomaisen päätökseen.

Tullittomuusasetus on osa tässä artiklassa tarkoitettua tullilainsäädäntöä. Euroopan komission vuonna 2011 Suomessa suorittaman tarkastuskäynnin loppuraportissa on todettu, että Suomen tullilaissa on säädetty valituskielto tullittomuusasetuksen mukaisille poikkeuspäätöksille. Tarkastusryhmä on katsonut loppuraportissaan, että vaikka poikkeuspäätöksen hakijalla on mahdollisuus valittaa asiaan liittyvästä tullauspäätöksestä, tulisi valtiovarainministeriön harkita tullilain tulevien muutosten yhteydessä, olisiko poikkeuspäätöksiä koskeva valituskielto syytä poistaa.

Koska kyseessä ovat tullittomuusasetuksessa säädetty poikkeuspäätökset ovat unionin tullilainsäädännön soveltamiseen liittyviä tulliviranomaisen päätöksiä, joista koodeksin mukaan pitää voida valittaa, valituskielto ehdotetaan poistettavaksi. Näihin poikkeuspäätöksiin voisi siten hakea muutosta noudattaen sitä, mitä oikaisuvaatimusmenettelystä ja valituksesta säädetään.

37 §. Nykyisin käytössä on valitukseen sidottu oikaisu, joka ehdotuksen mukaan korvattaisiin oikaisuvaatimusmenettelyllä. Tullin päätökseen saisi vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimussäännös koskisi kaikkia Tullin päätöksiä, joihin ei ole erikseen säädetty muutoksenhakukieltoa.

Muutoksenhaun kaksivaiheisuudesta säädetään koodeksin 243 artiklassa. Sen 2 kohdan mukaan muutosta voi hakea ensimmäisessä vaiheessa jäsenvaltioiden tähän tarkoitukseen nimeämiltä tulliviranomaisilta ja toisessa vaiheessa riippumattomalta toimielimeltä, joka voi olla lainkäyttöviranomainen tai vastaava erikoistunut muutoksenhakutoimielin, jäsenvaltioissa voimassa olevien säännösten mukaisesti. Se, että oikaisuvaatimusmenettely koskisi myös muita Tullin päätöksiä kuin unionin tullilainsäädännön soveltamista koskevia ratkaisuja, olisi oikeudellisesti sekä käytännön soveltamistilanteiden kannalta selkeää.

Liikaa kannettu tulli voidaan palauttaa ja liikaa määrätty tulli peruuttaa hakemuksesta koodeksin 236 artiklan nojalla. Tässä artiklassa tarkoitettuun hakemukseen annettu päätös rinnastuisi oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen. Siihen haettaisiin muutosta valittamalla 38 §:n mukaisesti Helsingin hallinto-oikeuteen.

Pykälän *1 momentin* mukaan Tullin päätökseen saisi vaatia oikaisua Tullilta. Oikaisua ei saisi vaatia sen jälkeen, kun asia on valitukseen annetulla päätöksellä ratkaistu. Koodeksin 236 artiklan mukaista hakemusta pidettäisiin pykälässä tarkoitettuna oikaisuvaatimuksena.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin oikeudesta vaatia oikaisua valtion puolesta. Oikaisuvaatimusmenettely koskisi siis myös veronsaajaa. Säännös vastaa valtion valitusoikeuden sääntelyä voimassa olevassa 37 §:ssä.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin oikaisuvaatimuksen määräajasta. Määräajat koodeksissa tarkoitetuille tullien palautus- ja peruutushakemuksille on säädetty koodeksissa ja komission asetuksessa (ETY) N:o 2454/93 tietyistä yhteisön tullikoodeksista annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 soveltamista koskevasta säännöksistä, jäljempänä *koodeksin soveltamisasetus*.

Koodeksin 236 artiklan mukaisen tullien palauttamista tai peruuttamista koskevaan hakemukseen, jota pidettäisiin 1 momentin mukaisesti oikaisuvaatimuksena, sovelletaan koodeksin 236 artiklan 2 kohdan säännöstä määräajasta. Tämän säännöksen mukaan tullin palauttamista tai peruuttamista koskeva hakemus on esitettävä kyseiselle tullitoimi-

paikalle kolmen vuoden kuluessa siitä päivästä, jona nämä tullit on annettu tiedoksi velalliselle. Samaa määräaika on perusteltua soveltaa myös muiden tullien määräämistä, palauttamista tai peruuttamista koskevien oikaisuvaatimusten kohdalla. Nämä oikaisuvaatimukset voivat koskea esimerkiksi tullinkorotusta taikka tulliviranomaisen koodeksin 236 artiklan nojalla viran puolesta tekemää päätöstä tai koodeksin 237–239 artiklan mukaiseen hakemukseen antamaa päätöstä.

Määräaika oikaisuvaatimuksen tekemiselle muussa tullin määräämistä, tullin palauttamista tai tullin peruuttamista koskevassa asiassa, kuin haettaessa muutosta koodeksin 236 artiklassa tarkoitettulla hakemuksella, olisi kolme vuotta tullivelan tiedoksisaannista, kuitenkin aina vähintään 60 päivää tullin palauttamista tai peruuttamista koskevan päätöksen tiedoksisaannista. Tullivelan tiedoksisaannilla tarkoitettaisiin tullaus- ja jälkitul-lauspäätösten tiedoksisaantia.

Oikaisuvaatimukseen annettu päätös ei olisi tässä tarkoitettu tullin määräämistä koskeva päätös, joten sen tiedoksisaannista ei alkaisi uutta kolmen vuoden pituista muutok-senhakuaikaa.

Jotta vältettäisiin tilanne, jossa oikaisuvaatimukselle säädetty määräaika olisi jo kulu-nut umpeen sillä hetkellä, kun hakija saa päätöksen tiedoksi, olisi tarpeen säätää, että määräaika oikaisuvaatimuksen tekemiselle on kuitenkin aina vähintään 60 päivää tullin palauttamista tai peruuttamista koskevan päätöksen tiedoksisaannista. Määräaika muussa kuin tullin määräämistä, tullin palauttamista tai tullin peruuttamista koskevassa asiassa olisi 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Tämä määräaika tulisi sovellettavaksi esi-merkiksi haettaessa muutosta virhemaksua koskevaan päätökseen tai muuhun päätök-seen, joka ei koske tullien määräämistä. Tulliasia-miehen määräaika olisi aina 30 päivää päätöksen tekemisestä. Oikaisuvaatimuksen te- kemisen määräaika vastaisi olennaisilta osil-taan 38 §:ssä nykyisin säädettyä valitusaikaa.

Pykälän 4 momentin mukaan oikaisuvaati-mus olisi toimitettava määräajassa Tullille.

Pykälän 5 momentin mukaan oikaisuvaati-mus olisi käsiteltävä ilman aiheetonta viivy- tystä niin kuin perustuslaissa edellytetään.

Tässä laissa tarkoitettujen oikaisuvaatimus- ten käsittelyssä ei sovellettaisi hallintolain 49 e §:n säännöstä oikaisuvaatimuksen käsitte- lyn kiireellisyydestä. Menettely Tullin kan- tamissa veroissa olisi siten yhdenmukainen Verohallinnon kantamissa veroissa sovellet- tavan oikaisuvaatimusmenettelyn kanssa.

Pykälän 6 momentti sisältäisi informatiivi- sen viittauksen hallintolakiin. Yleiset sään- nökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa.

38 §. Oikaisuvaatimukseen annettuun pää- tökseen saisi hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen. Koodeksin 236 artiklan mukaista hakemusta pidettäisiin eh- dotetun 37 §:n 1 momentin mukaan oi- kaisuvaatimuksena, joten siihen annetusta päätöksestä valitettaisiin suoraan Helsingin hallinto-oikeuteen.

Pykälän 1 momentin mukaan valitus tehtäi- siin kaikissa tullilain mukaisissa asioissa Helsingin hallinto-oikeuteen samoin kuin nykyisin.

Pykälän 2 momentin säännös valtion vali- tusoikeudesta vastaisi sisällöltään nykyistä 37 §:n 1 momentin loppuosaa. Valitusoikeus valtion puolesta olisi Tullin tulliasiamiehellä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin vali- tusajasta. Valitusaika olisi kolme vuotta tul- livelan tiedoksisaannista tullin määräämistä, palauttamista tai peruuttamista koskevassa asiassa, kuitenkin aina vähintään 60 päivää oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen tie- doksisaannista. Tullivelan tiedoksisaannilla tarkoitettaisiin tässäkin tullaus- ja jälkitul- lauspäätösten tiedoksisaantia.

Palautus- tai peruutushakemuksen johdosta tehty päätös ei olisi tullin määräämistä kos- keva päätös, joten sen tiedoksisaannista ei alkaisi uutta kolmen vuoden pituista valitus- aikaa vaan määräaika laskettaisiin alkuperäi- sen tullaus- tai jälkitullauspäätöksen tiedok- sisaannista. Tästä syystä olisi tarpeen säätää, että valitusaika olisi kuitenkin aina vähintään 60 päivää oikaisuvaatimukseen annetun pää- töksen tiedoksisaannista. Näin ei pääsisi syn- tymään tilannetta, jossa valitusaika olisi ehti- nyt kulua umpeen ennen oikaisuvaatimuk- seen annettavan päätöksen tiedoksisaantia. Muussa asiassa valitusaika olisi 30 päivää oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen tie-

doksisaannista. Tulliasiamiehen valitusaika olisi aina 30 päivää päätöksen tekemisestä.

Nykyisin valitusaika tullinpalautusta tai -peruutusta koskevassa asiassa lasketaan tullinpalautuksen määräämistä tai tullin peruutusta seuraavan kalenterivuoden alusta, kuitenkin niin, että valitusaika on aina vähintään 60 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Ehdotus lyhentäisi valitusaikaa jonkin verran. Se ei kuitenkaan heikentäisi muutoksenhakijan oikeusturvaa. Tullinpalautusta tai -peruutusta koskeva valitusaika vastaisi olennaisilta osiltaan koodeksin 221 artiklan 3 kohdassa säädettyä säännönmukaista tulliviranomaisen kolmen vuoden pituista jälkitullausaikaa, joka alkaa tullivelan syntymispäivästä.

39 §. Pykälän *1 momenttia* muutettaisiin siten, että säännös tullien viivytyksettömästä takaisin maksamisesta koskisi myös oikaisuvaatimuksen johdosta tehtyjä palautuspäätöksiä.

Pykälän *2 ja 3 momentti* vastaisivat sisällöltään nykyisen lain 2 momentin säännöksiä. Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin, että oikaisuvaatimuksen tai valituksen johdosta palautettavalle tullille maksetaan korkoa, että korkoa ei makseta 17 euroa pienemmälle tullinpalautukselle ja että korko ei ole tuloverotuksessa veronalaista tuloa. Säännös vastaisi voimassa olevan lain sisältöä, koska koodeksin 236 artiklan mukaista hakemusta pidetään oikaisuvaatimuksena.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin koron laskentaperusteista. Koron laskemista koskeviin säännöksiin tehtäisiin oikaisuvaatimusmenettelyn käyttöönottamisesta aiheutuvat muutokset. Asiallisesti säännös säilyisi ennallaan, joten muutoksenhakijan oikeus saada korkoa palautettavalle tullin määrälle ei heikkenisi nykyisestä. Ehdotetussa oikaisuvaatimusmenettelyssä hallinto-oikeudelle saa valittaa vasta oikaisuvaatimukseen annetusta päätöksestä. Tullikoodeksin 236 artiklan mukaista tullinpalautus- tai tullinperuutushakemusta pidettäisiin oikaisuvaatimuksena. Muissa tullin palautus- tai peruutustilanteissa oikaisuvaatimuksen voisi tehdä tullinpalautus- tai tullinperuutushakemukseen annetusta päätöksestä. Korko laskettaisiin tullinpalautushakemuksen vireilletulopäivästä lukien, kun tullia palautetaan oikaisuvaatimukseen tai valitukseen annetul-

la päätöksellä. Tullinpalautushakemuksella tarkoitettaisiin tässä myös oikaisuvaatimukseksi katsottavaa tullikoodeksin 236 artiklan mukaista tullinpalautushakemusta. Jos tulli on maksettu kuitenkin vasta oikaisuvaatimuksen vireille tulon jälkeen, korko laskettaisiin tullin maksupäivästä lukien takaisinmaksupäivään. Sovellettava korkokanta pysyisi ennallaan.

40 §. Pykälässä säädetään muutoksenhausta hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Pykälän *1 momentin* valituslupasäännös vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

Pykälän *2 momentin* mukaan valitus olisi tehtävä 60 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista. Valtion puolesta valitusoikeus olisi Tullin tulliasiamiehellä. Säännös vastaisi nykyistä 40 §:n 4 momentin ensimmäistä ja viimeistä virkettä.

Voimassa olevan 40 §:n 2 momentin säännös valituslupaperusteista sekä 3 momentin säännös osittaisesta valitusluvasta eivät ole enää tarpeen, sillä sisällöltään vastaavat säännökset ovat nykyisin hallintolainkäyttölain 13 §:ssä.

41 §. Pykälä sisältäisi informatiivisen viittauksen hallintolainkäyttölakiin. Säännös koskisi valittamista hallinto-oikeuteen ja korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Hallintolainkäyttölain 26 §:n mukaan valituskirjelmä on toimitettava valitusajan kuluessa valitusviranomaiselle. Hallinto-oikeuteen tarkoitettu valituskirjelmä tulisi siten toimittaa valitusajassa Helsingin hallinto-oikeudelle. Korkeimpaan hallinto-oikeuteen tarkoitettu valituskirjelmä tulisi toimittaa hallintolainkäyttölain mukaisesti korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

1.47 Ajoneuvoverolaki

48 §. Ennakkoratkaisu. Pykälän *1 momentti* vastaisi voimassa olevaa lakia.

Pykälän *2 momentin* mukaan ennakkoratkaisua koskevaan päätökseen haettaisiin muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen. Muutoksenhaussa ei siten sovellettaisi oikaisuvaatimusta koskevia 50 §:n säännöksiä, vaan ennakkoratkaisuun saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-

oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Muutosta ei kuitenkaan saisi hakea päätökseen, jolla on päätetty olla antamatta ennakkoratkaisua. Valtion puhevallan käyttämisestä säädetään 53 §:ssä.

49 §. *Oikaisu verovelvollisen hyväksi.* Pykälässä säädetään oikaisusta verovelvollisen hyväksi. Jos veroa olisi maksuunpantu liikaa, Liikenteen turvallisuusvirasto voisi oikaista verotusta verovelvollisen hyväksi, jollei asiaa olisi valitukseen annetulla päätöksellä ratkaistu.

Voimassa olevan säännöksen mukaan, jos veroa on maksuunpantu liikaa, asianomainen voi 46 §:ssä säädettyssä ajassa pyytää Liikenteen turvallisuusvirastoa oikaisemaan verotuksen. Lisäksi virasto voi oikaista verotusta verovelvollisen hyväksi myös omaloitteisesti. Oikaisuvaatimusmenettelyn toteuttamisen jälkeen tämä säännös jäisi koskemaan viranomaisen omasta aloitteestaan toimittamaa oikaisua.

50 §. *Oikaisuvaatimus.* Nykyisin käytössä on valitukseen sidottu oikaisu, joka ehdotuksen mukaan korvattaisiin oikaisuvaatimusmenettelyllä.

Ehdotuksen mukaan *1 momentissa* säädetäisiin, että tämän lain nojalla annettuun päätökseen saisi vaatia oikaisua.

Oikaisuvaatimuksen määräajasta säädetäisiin pykälän *2 momentissa* lähtökohtaisesti samalla tavoin kuin voimassa olevassa laissa. Määräaika oikaisuvaatimuksen tekemiselle olisi kolme vuotta sen verokauden päättymisestä, jona veron maksuunpano on tehty tai jona maksuunpano olisi pitänyt määrätä tai jona veron palautuspäätös on tehty, kuitenkin aina vähintään 60 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Valtion edunvalvojan määräaika olisi kuusi kuukautta verotuspäätöksen tekemisestä. Oikaisuvaatimus olisi toimitettava määräajassa asianomaiselle veronkantoviranomaiselle.

Pykälän *3 momentin* mukaan oikaisuvaatimus olisi käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä niin kuin perustuslaissa edellytetään. Tässä laissa tarkoitettujen oikaisuvaatimusten käsittelyssä ei sovellettaisi hallintolain 49 e §:n säännöstä oikaisuvaatimuksen käsittelyn kiireellisyydestä. Menettely olisi siten yhdenmukainen Verohallinnon ja Tullin kan-

tamissa veroissa sovellettavan oikaisuvaatimusmenettelyn kanssa.

Pykälän *4 momentti* sisältäisi informatiivisen viittauksen hallintolakiin. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa.

50 a §. *Valitus hallinto-oikeuteen.* Pykälässä säädetäisiin valituksesta. Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen haettaisiin *1 momentin* mukaan muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen. Valitusoikeus olisi verovelvollisella tai muulla asianosaisella sekä valtion edunvalvojalla.

Verovelvollisen valitusajasta säädetäisiin *2 momentissa* voimassa olevan lain mukaisesti. Verovelvollisen ja muun asianosaisen valitusaika olisi kolme vuotta sen verokauden päättymisestä, jona veron maksuunpano on tehty tai jona maksuunpano olisi pitänyt määrätä tai jona veron palautuspäätös on tehty, kuitenkin aina vähintään 60 päivää oikaisuvaatimuksen johdosta annetun päätöksen tiedoksisaannista. Valitusaika ennakkoratkaisusta olisi 30 päivää oikaisuvaatimuksen johdosta annetun päätöksen tiedoksisaannista. Valtion edunvalvojan valitusaika olisi 30 päivää oikaisuvaatimuksen johdosta annetun päätöksen tekemisestä.

Pykälän *3 momentin* mukaan verovelvollisen ja muun asianosaisen tekemä valitus voitaisiin ratkaista kuulematta valtion edunvalvojaa, jos veron määrä voisi valituksen johdosta muuttua enintään 6 000 euroa, eikä asia olisi tulkinnanvarainen tai epäselvä. Säännös vastaisi sisällöltään voimassa olevaa 50 §:n 4 momenttia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

51 §. *Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen.* Pykälän *1 momentin* säännös valitusluvasta vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

Pykälän *2 momentin* mukaan valitus olisi tehtävä 60 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista samoin kuin nykyisin. Valitusoikeus olisi niillä, jotka 50 §:n mukaan voivat hakea muutosta verotukseen.

Voimassa oleva 51 §:n 2 momentin säännös valituslupaperusteista sekä 3 momentin säännös osittaisesta valitusluvasta eivät ole enää tarpeen, sillä sisällöltään vastaavat

säännökset ovat nykyisin hallintolainkäyttölain 13 §:ssä.

Pykälässä ei myöskään enää säädettäisi valituskirjelmän toimittamisesta korkeimmalle hallinto-oikeudelle tai Helsingin hallinto-oikeudelle. Hallintolainkäyttölain 26 §:n mukaan valituskirjelmä on toimitettava valitusajan kuluessa valitusviranomaiselle. Korkeimpaan hallinto-oikeuteen tarkoitettu valituskirjelmä tulisi siten toimittaa hallintolainkäyttölain mukaisesti korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

1.48 Rataverolaki

16 §. Oikaisuvaatimus. Nykyisin käytössä on valitukseen sidottu oikaisu, joka ehdotuksen mukaan korvattaisiin oikaisuvaatimusmenettelyllä.

Ehdotuksen mukaan *1 momentissa* säädettäisiin, että tämän lain nojalla annettuun päätökseen saisi vaatia oikaisua. Näitä päätöksiä ovat muun muassa rataveron määrääminen, verosta vapauttaminen ja veronkorotus. Valtion puolesta oikaisua saisi vaatia Liikenneviraston pääjohtajan määräämä virkamies samoin kuin nykyisin.

Oikaisuvaatimuksen määräajasta säädettäisiin pykälän *2 momentissa*. Määräaika vastaisi voimassa olevassa laissa säädettyä valitusaikaa.

Pykälän *3 momentti* sisältäisi informatiivisen viittauksen hallintolakiin. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa.

17 §. Valitus hallinto-oikeuteen. Pykälän *1 momentin* mukaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Lisäksi momentissa olisi nykyistä 16 §:n 1 momentin sääntelyä vastaava säännös siitä, kenellä on valitusoikeus valtion puolesta.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin valitusajasta. Säännös verovelvollisen valitusajasta vastaisi voimassa olevaa 16 §:n 2 momenttia. Veronsaajan valitusajaksi olisi 30 päivää oikaisuvaatimuksen johdosta annetun päätöksen tekemisestä.

19 §. Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Pykälän *1 momentti* valitusluvasta muutoksenhaussa korkeimpaan hallinto-

oikeuteen vastaisi sisällöltään nykyistä säännöstä, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

Pykälän *2 momentin* mukaan valitus olisi tehtävä 60 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista samoin kuin nykyisin.

Pykälässä ei enää säädettäisi valituskirjelmän toimittamisesta korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Hallintolainkäyttölain 26 §:n mukaan valituskirjelmä on toimitettava valitusajan kuluessa valitusviranomaiselle. Korkeimpaan hallinto-oikeuteen tarkoitettu valituskirjelmä tulisi siten toimittaa hallintolainkäyttölain mukaisesti korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

1.49 Valmisteverotuslaki

3 §. Tullilainsäädännön soveltaminen. Tuotteiden maahantuonnin yhteydessä valmisteveron kantaminen tapahtuu tietyissä tilanteissa tullilainsäädännön mukaisessa järjestyksessä. Tällöin muutosta valmisteverotusta koskevaan päätökseen haetaan tullilain mukaisessa järjestyksessä. Tähän sääntelyyn ei ehdoteta muutosta.

Pykälän *1 momentti* vastaisi muutoin voimassa olevaa lakia, mutta säännöstä selvennettäisiin lisäämällä siihen maininta muutoksenhausta.

Pykälän *2–4 momentti* vastaisivat voimassa olevaa lakia.

104 §. Ennakkoratkaisu. Pykälässä säädetään ennakkoratkaisusta sekä muutoksenhausta ennakkoratkaisuasiassa annettuun päätökseen.

Pykälän *1 momentti* vastaisi voimassa olevaa lakia.

Pykälän *2 momentti* vastaisi voimassa olevaa 3 momenttia ja pykälän *3 momentti* vastaisi voimassa olevaa 4 momenttia.

Pykälän *4 momentissa* säädettäisiin siitä, että ennakkoratkaisuun haetaan muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valtion puolesta oikeus hakea muutosta olisi 107 §:ssä tarkoitettulla valtion edunvalvojalla. Ennakkoratkaisua koskevaan päätökseen ei saisi vaatia oikaisua. Pykälään siirrettäisiin nykyisestä muutoksenhakua koskevasta 107 a §:stä säännös valituskiellosta. Päätökseen olla antamatta ennakkorat-

kaisua ei saisi vaatia oikaisua eikä hakea muutosta valittamalla.

Pykälän 5 momentti käsittelyn kiireellisyydestä vastaisi voimassa olevaa 2 momenttia.

105 §. Huojennus ja maksunlykkäys. Pykälän 1–4 momentti vastaisivat voimassa olevaa lakia. Voimassa olevan pykälän 5 momentin säännös valituskiellosta siirrettäisiin 107 a §:n 1 momenttiin. Ehdotettu 5 momentti vastaisi voimassa olevaa 6 momenttia.

106 §. Oikaisu verovelvollisen hyväksi. Pykälässä säädetään oikaisusta verovelvollisen hyväksi.

Voimassa olevan 1 momentin säännöksen mukaan, jos tulliviranomainen verovelvollisen oikaisuvaatimuksesta, valituksen johdosta tai muutoin toteaa, että valmisteveroa on määrätty liikaa tai palautettu liian vähän, tulliviranomainen oikaisee antamaansa päätöstä.

Oikaisuvaatimusmenettelyn toteuttamisen jälkeen tämä säännös jäisi koskemaan Tullin omasta aloitteestaan toimittamaa oikaisua. Tämän vuoksi pykälästä esitetään poistettavaksi viittaukset oikaisuvaatimukseen ja valitukseen.

Säännöstä täydennettäisiin siten, että verovelvolliselle olisi maksettava tämän liikaa maksama tai palauttamatta jäänyt vero tai virhemaksu.

Pykälän 2 momentti vastaisi voimassa olevaa lakia.

107 a §. Oikaisuvaatimus. Nykyisin käytössä on valitukseen sidottu oikaisu, joka ehdotuksen mukaan korvattaisiin oikaisuvaatimusmenettelyllä.

Pykälän 1 momentin mukaan Tullin päätökseen saisi vaatia oikaisua Tullilta. Oikaisua ei saisi vaatia sen jälkeen, kun asia on valitukseen annettulla päätöksellä ratkaistu. Valmisteverotusta koskevalla päätöksellä tarkoitettaisiin kaikkia tässä laissa säädettyjä päätöksiä, kuten ensiverotus- ja jälkiverotuspäätöksiä sekä päätöksiä, jotka koskevat veron viivästysseuraamuksia, veronkorotuksia tai virhemaksua. Lisäksi valmisteverotusta koskevalla päätöksellä tarkoitettaisiin muitakin päätöksiä, kuten esimerkiksi veron palauttamista, verotukia tai lupia koskevia päätöksiä.

Momentissa säädetäisiin myös, ettei lain 105 §:ssä tarkoitettua huojennusta tai maksunlykkäystä koskevaan päätökseen saa vaa-

tia oikaisua. Nykyisin vastaavasta muutoksenhakukiellosta säädetään 105 §:n 5 momentissa.

Oikaisuvaatimusmenettely koskisi myös veronsaajaa, joten momentissa säädetäisiin myös valtion edunvalvojan oikeudesta hakea muutosta valtion puolesta. Ennakkoratkaisua koskevasta muutoksenhausta säädetäisiin lain 104 §:ssä.

Veron palautusta haettaisiin kuitenkin edelleen sitä koskevien säännösten nojalla eikä oikaisuvaatimuksella. Säännös siirrettäisiin 107 a §:n 1 momenttiin nykyisestä 106 §:n 1 momentista.

Oikaisuvaatimusta koskevasta määräajasta säädetäisiin pykälän 2 momentissa samalla tavoin kuin voimassa olevassa laissa. Määräaika oikaisuvaatimuksen tekemiselle olisi kolme vuotta veron tai virhemaksun määräämistä tai palauttamista seuraavan kalenterivuoden alusta, kuitenkin aina vähintään 60 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Muussa asiassa valitusaika olisi 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Valtion edunvalvojan määräaika oikaisuvaatimuksen tekemiselle olisi 30 päivää päätöksen tekemisestä.

Pykälän 3 momentin mukaan oikaisuvaatimus olisi käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä niin kuin perustuslaissa edellytetään. Tässä laissa tarkoitettujen oikaisuvaatimusten käsittelyssä ei sovellettaisi hallintolain 49 e §:n säännöstä oikaisuvaatimuksen käsittelyn kiireellisyydestä.

Menettely Tullin kantamissa veroissa olisi siten yhdenmukainen Verohallinnon kantamissa veroissa sovellettavan oikaisuvaatimusmenettelyn kanssa.

Pykälän 4 momentti sisältäisi informatiivisen viittauksen hallintolakiin. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa.

107 b §. Valitus hallinto-oikeuteen. Pykälän 1 momentin mukaan oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen haettaisiin muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen. Samassa momentissa säädetäisiin myös siitä, että valtion puolesta valitusoikeus olisi valtion edunvalvojalla.

Pykälän 2 momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevan lain 107 a §:n 2 momenttia. Valitusaika oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen olisi kolme vuotta veron

tai virhemaksun määräämistä tai palauttamista seuraavan kalenterivuoden alusta. Oikaisuvaatimuksen johdosta tehty päätös ei itsessään olisi sellainen päätös, josta alkaisi uusi kolmen vuoden muutoksenhaku-aika. Valitusaika olisi kuitenkin aina vähintään 60 päivää oikaisuvaatimuksen johdosta annetun päätöksen tiedoksisaannista.

Muussa kuin veron tai virhemaksun määräämistä tai palauttamista koskevassa asiassa, kuten esimerkiksi lupa-asioissa, valitusaika olisi 30 päivää oikaisuvaatimuksen johdosta annetun päätöksen tiedoksisaannista. Valtion edunvalvojan valitusaika säilyisi ennallaan. Se olisi 30 päivää päätöksen tekemisestä.

Pykälän 3 momentti vastaisi voimassa olevaa 107 a §:n 4 momenttia.

Pykälän 4 momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevaa 107 a §:n 7 momenttia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

108 §. *Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen.* Pykälän otsikko muutettaisiin yhtenäiseen muotoon muiden vastaavien otsikoiden kanssa.

Pykälän 1 momentti valitusluvasta muutoksenhaussa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vastaisi sisällöltään nykyistä säännöstä, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

Pykälän 2 momentti valitusajasta ja valitusoikeudesta valtion puolesta vastaisi nykyistä 4 momenttia. Momentissa ei kuitenkaan enää säädettäisi siitä, mihin valituskirjelmä toimitetaan. Muutos merkitsisi sitä, että valituskirjelmä olisi toimitettava hallintolainkäyttölain mukaisesti valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

Nykyisin momentissa säädetään valitusluvan myöntämisen perusteista ja 3 momentissa siitä, että valituslupa voidaan myöntää myös koskemaan vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä. Nämä säännökset ovat nykyisin päällekkäisiä hallintolainkäyttölain 13 §:n 2 ja 3 momentin kanssa, joten ne poistettaisiin tarpeettomina.

Pykälän 3 ja 4 momentti vastaisivat nykyistä 5 ja 6 momenttia.

1.50 Laki polttoainemaksusta

19 §. *Ennakkoratkaisu.* Pykälässä säädetään ennakkoratkaisusta. Pykälän 1 momentti vastaisi voimassa olevaa lakia.

Pykälän 2 momenttia muutettaisiin niin, että siinä säädettäisiin myös muutoksenhausta ennakkoratkaisua koskevaan päätökseen. Oikaisuvaatimusta koskevia säännöksiä ei sovellettaisi muutoksenhaussa ennakkoratkaisua koskevaan päätökseen, vaan päätöksestä saisi valittaa suoraan hallinto-oikeuteen.

22 §. *Oikaisu maksuvelvollisen hyväksi.* Pykälässä säädetään oikaisusta maksuvelvollisen hyväksi. Siinä ei ole kyse hallintolain 7 a luvussa tarkoitetusta muutoksenhakukeinosta, vaan siitä, että Liikenteen turvallisuusvirasto voi oikaista päätöstä maksuvelvollisen hyväksi tämän pyynnöstä tai omaaloitteisesti. Oikaisuvaatimusmenettelyn toteuttamisen jälkeen tämä säännös jäisi koskemaan viraston omasta aloitteestaan toimitamaa oikaisua. Tämän vuoksi pykälän sanamuotoa tarkistettaisiin.

23 §. *Oikaisuvaatimus.* Nykyisin käytössä on valitukseen sidottu oikaisu, joka ehdotuksen mukaan korvattaisiin oikaisuvaatimusmenettelyllä.

Pykälän 1 momentin mukaan oikaisua vaadittaisiin päätöksen tehneeltä viranomaiselta. Oikeus vaatia oikaisua olisi verovelvollisella, muulla asianosaisella ja Liikenteen turvallisuusviraston veroasiamiehellä, joka valvoo valtion etua.

Oikaisuvaatimusta koskevasta määräajasta säädettäisiin 2 momentissa. Määräaika oikaisuvaatimuksen tekemiselle olisi viisi vuotta sen vuoden päättymisestä, jona polttoainemaksun maksuunpano on tehty, kuitenkin aina vähintään 60 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Liikenteen turvallisuusviraston veroasiamiehen määräaika oikaisuvaatimuksen tekemiselle olisi kuusi kuukautta päätöksen tekemisestä.

Pykälän 3 momentin mukaan oikaisuvaatimus olisi käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä niin kuin perustuslaissa edellytetään. Tässä laissa tarkoitettujen oikaisuvaatimusten käsittelyssä ei sovellettaisi hallintolain 49 e §:n säännöstä oikaisuvaatimuksen käsittelyn kiireellisyydestä. Menettely Liikenteen turvallisuusviraston kantamissa veroissa olisi

siten yhdenmukainen Verohallinnon ja Tullin kantamissa veroissa sovellettavan oikaisuvaatimusmenettelyn kanssa.

Pykälän 4 momentti sisältäisi informatiivisen viittauksen hallintolakiin. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa.

23 a §. Valitus hallinto-oikeuteen. Pykälän 1 momentin mukaan oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen haettaisiin muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen. Samassa momentissa säädettäisiin myös siitä, että valtion puolesta valitusoikeus olisi valtion edunvalvojalla.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin valitusajasta voimassa olevan lain 23 §:n 2 momenttia vastaavalla tavalla. Pykälässä ei enää säädettäisi siitä, mihin valituskirjelmä on toimitettava. Muutos merkitsisi sitä, että valituskirjelmä olisi toimitettava hallintolainkäyttölain mukaisesti valitusajassa Helsingin hallinto-oikeudelle.

Pykälän 3 momentti vastaisi voimassa olevaa 23 §:n 4 momenttia.

24 §. Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Pykälän 1 momentti valitusluvasta muutoksenhaussa korkeimpaan hallinto-oikeuteen sekä valitusoikeudesta valtion puolesta vastaisi sisällöltään nykyistä säännöstä, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

Pykälän 2 momentin säännös valitusajasta vastaisi voimassa olevaa 4 momentin säännöstä.

Pykälässä säädetään nykyisin myös valituslupan myöntämisen perusteista ja siitä, että valituslupa voidaan myöntää myös koskemaan vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä. Nämä säännökset ovat nykyisin päällekkäisiä hallintolainkäyttölain 13 §:n 2 ja 3 momentin kanssa, joten ne poistettaisiin tarpeettomina.

Pykälässä ei enää säädettäisi myöskään siitä, mihin valituskirjelmä toimitetaan. Muutos merkitsisi sitä, että valituskirjelmä olisi toimitettava hallintolainkäyttölain mukaisesti valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

1.51 Arvonlisäverolaki

197 §. Tulliviranomaisen nimenä on nykyisin Tulli, minkä johdosta säännöksen sanamuotoa tarkistettaisiin.

Pykälän 1 momentin mukaan oikaisussa ja muutoksenhaussa Tullin tekemään päätöksen sovelletaan tullilainsäädäntöä niin kuin nykyisinkin. Tullilakiin ehdotettujen muutosten vuoksi viittaussäännös merkitsisi, että Tullin päätökseen saisi vaatia oikaisua Tullilta. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin muutoksenhausta ennakkoratkaisua koskevaan päätökseen. Tullin antamaan maahantuonnista kannettavaa arvonlisäveroa koskevaan ennakkoratkaisuun ei saisi vaatia oikaisua. Ennakkoratkaisuun haettaisiin muutosta valittamalla suoraan Helsingin hallinto-oikeuteen. Valitusaika olisi 30 päivää ennakkoratkaisua koskevan päätöksen tiedoksisaannista, mikä vastaisi nykyistä tullilaissa säädettyä valitusaikaa. Päätökseen, jolla ennakkoratkaisu on jätetty antamatta, ei saisi vaatia oikaisua eikä hakea muutosta valittamalla.

1.52 Laki verotusmenettelystä

66 §. Valitus hallinto-oikeuteen. Pykälä vastaisi voimassa olevaa 1 momenttia.

Ehdotuksen mukaan pykälään ei enää sisältyisi voimassa olevaa 2 momentin säännöstä siitä, mihin valituskirjelmä toimitetaan. Valituskirjelmän toimittamisessa sovellettaisiin hallintolainkäyttölain säännöksiä. Hallintolainkäyttölain 26 §:n mukaan valitus toimitetaan valitusajassa valitusviranomaiselle. Muutos merkitsisi sitä, että hallinto-oikeudelle osoitettu valitus toimitettaisiin asianomaiselle hallinto-oikeudelle.

68 §. Valituksen käsittely oikaisuvaatimuksena. Pykälä kumottaisiin tarpeettomana. Jos hallinto-oikeudelle toimitettu muutoksenhakukirjelmä on käsiteltävä ensin oikaisuvaatimuksena verotuksen oikaisulautakunnassa, hallinto-oikeus siirtää kirjelmän verotuksen oikaisulautakunnalle asian siirtoa koskevan hallintolainkäyttölain 29 §:n mukaisesti.

70 §. Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Pykälä vastaisi sisällöltään voi-

massa olevaa 1 momenttia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

Pykälässä säädetään nykyisin myös valituslupan myöntämisen perusteista ja siitä, että valituslupa voidaan myöntää myös koskemaan vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä. Nämä säännökset ovat nykyisin päällekkäisiä hallintolainkäyttölain 13 §:n 2 ja 3 momentin kanssa, joten ne poistettaisiin tarpeettomina.

71 §. *Valitusaika korkeimpaan hallinto-oikeuteen.* Ehdotuksen mukaan pykälään ei enää sisältyisi säännöstä siitä, mihin valituskirjelmä toimitetaan. Valituskirjelmän toimittamisessa sovellettaisiin hallintolainkäyttölain säännöksiä. Hallintolainkäyttölain 26 §:n mukaan valitus toimitetaan valitusajassa valitusviranomaiselle. Muutos merkitsisi sitä, että valitus toimitettaisiin korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

71 b §. *Ennakkopäätösvalitusta koskevan luvan myöntämisen edellytykset.* Pykälän 1 momentin viittaus valituslupaperusteita koskevaan 70 §:n 2 momentin 1 kohtaan muutettaisiin viittaukseksi hallintolainkäyttölain 13 §:n 2 momentin 1 kohtaan, koska valituslupaperusteista ei enää säädettäisi verotusmenettelystä annetussa laissa vaan hallintolainkäyttölain 13 §:ssä. Viittaus tarkoittaisi ennakkopäätösperustetta niin kuin nykyisinkin.

Pykälän 2 momentti vastaisi voimassa olevaa lakia.

85 a §. *Muutoksenhaku Verohallinnon antamaan ennakkoratkaisuun.* Pykälän 1 momentista poistettaisiin viittaus 66 §:n 2 momenttiin, koska 66 §:n 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi. Momentti vastaisi muutoin voimassa olevaa lakia.

Pykälän 2 momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

Pykälän 3 momentti vastaisi voimassa olevaa lakia.

Pykälän 4 momentti vastaisi voimassa olevaa lakia.

1.53 Autoverolaki

69 §. Pykälään lisättäisiin 6 momentti, jonka mukaan oikaisuvaatimus olisi käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä niin kuin perustuslaissa edellytetään. Tässä laissa tarkoitettujen oikaisuvaatimusten käsittelyssä ei sovellettaisi hallintolain 49 e §:n säännöstä oikaisuvaatimuksen käsittelyn kiireellisyydestä.

70 §. Pykälän 1–3 momentti vastaisivat voimassa olevaa lakia.

Pykälän 4 momentissa säädetään nykyisin valituskirjelmän toimittamisesta päätöksen tehneelle viranomaiselle sekä osapuolten kuulemisesta valituksen johdosta. Ehdotuksen mukaan valituskirjelmän toimittamisessa ja osapuolten kuulemisessa sovellettaisiin hallintolainkäyttölakia. Muutos merkitsisi, että valituskirjelmä toimitettaisiin hallinto-oikeudelle, joka kuulisi osapuolia hallintolainkäyttölain mukaisesti, olisi kuitenkin säännös siitä, millaisissa tilanteissa asia voidaan ratkaista kuulematta valtion edunvalvojaa.

Pykälään ei sisältyisi enää voimassa olevaa 5 momentin säännöstä siitä, että hallinto-oikeudelle osoitettu valitus, joka olisi pitänyt tehdä oikaisuvaatimuksena, käsitellään Tullissa oikaisuvaatimuksena. Säännös ei ole tarpeen, sillä siinä tapauksessa, että hallinto-oikeudelle toimitettu muutoksenhakukirjelmä on käsiteltävä ensin oikaisuvaatimuksena Tullissa, hallinto-oikeus siirtää kirjelmän Tullille asian siirtoa koskevan hallintolainkäyttölain 29 §:n mukaisesti.

Pykälän 5 momentti vastaisi voimassa olevaa 6 momenttia.

71 §. Pykälän 1 momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevaa 1 momenttia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin valitusajasta ja valitusoikeudesta valtion puolesta. Se vastaisi pääosin nykyistä 4 momenttia, mutta momentissa ei enää säädettäisi siitä, mihin valituskirjelmä toimitetaan. Ehdotuksen mukaan valituskirjelmän toimittamisessa sovellettaisiin hallintolainkäyttölain säännöksiä. Hallintolainkäyttölain 26 §:n mukaan valitus toimitetaan valitusajassa valitusviranomaiselle. Muutos merkitsisi sitä, että valitus

toimitettaisiin korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

Pykälässä säädetään nykyisin myös valituslupan myöntämisen perusteista ja siitä, että valituslupa voidaan myöntää myös koskemaan vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä. Nämä säännökset ovat nykyisin päällekkäisiä hallintolainkäyttölain 13 §:n 2 ja 3 momentin kanssa, joten ne poistettaisiin tarpeettomina.

1.54 Laki yksityisestä huvialuksesta suoritettavasta polttoainemaksusta

21 §. *Valitus hallinto-oikeuteen.* Pykälän 1–3 momentti vastaisivat voimassa olevaa lakia.

Pykälään ei enää sisältyisi voimassa olevaa 4 momentin säännöstä siitä, että valituskirjelmä toimitetaan Tullille. Ehdotuksen mukaan valituskirjelmän toimittamisessa ja osapuolten kuulemisessa sovellettaisiin hallintolainkäyttölakia. Muutos merkitsisi sitä, että valituskirjelmä toimitettaisiin hallinto-oikeudelle, joka kuulisi osapuolia hallintolainkäyttölain mukaisesti.

Pykälään ei myöskään sisältyisi enää voimassa olevaa 5 momentin säännöstä siitä, että hallinto-oikeudelle osoitettu valitus, joka olisi pitänyt tehdä oikaisuvaatimuksena, käsitellään Tullissa oikaisuvaatimuksena. Säännös ei ole tarpeen, sillä siinä tapauksessa, että hallinto-oikeudelle toimitettu muutoksenhakukirjelmä on käsiteltävä ensin oikaisuvaatimuksena Tullissa, hallinto-oikeus siirtää kirjelmän Tullille asian siirtoa koskevan hallintolainkäyttölain 29 §:n mukaisesti.

Pykälän 4 momentti vastaisi voimassa olevaa 6 momenttia.

22 §. *Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen.* Pykälän 1 momentti vastaisi sisältöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin valitusajasta ja valitusoikeudesta valtion puolesta. Se vastaisi pääosin nykyistä 4 momenttia, mutta momentissa ei enää säädettäisi siitä, mihin valituskirjelmä toimitetaan. Ehdotuksen mukaan valituskirjelmän toimittamisessa sovellettaisiin hallintolainkäyttölain säännöksiä. Hallintolainkäyttölain 26 §:n mukaan valitus toimitetaan valitusajassa valitusviran-

omaiselle. Muutos merkitsisi sitä, että valitus toimitettaisiin korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

Pykälässä säädetään nykyisin myös valituslupan myöntämisen perusteista ja siitä, että valituslupa voidaan myöntää myös koskemaan vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä. Nämä säännökset ovat nykyisin päällekkäisiä hallintolainkäyttölain 13 §:n 2 ja 3 momentin kanssa, joten ne poistettaisiin tarpeettomina.

1.55 Laki arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta

8 luku Erinäiset säännökset

5 §. *Muutoksenhaku valtiovarainministeriön päätökseen.* Arvopaperikeskusta ja selvitysyhteisöä koskevaan valtiovarainministeriön päätökseen saa nykyisin hakea muutosta valittamalla suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin niin, että ensi asteena muutoksenhaussa olisi Helsingin hallinto-oikeus.

Pykälän 2 momentti vastaisi voimassa olevaa lakia.

1.56 Laki kaupankäynnistä rahoitusvälineillä

9 luku Muutoksenhaku

1 §. *Muutoksenhaku valtiovarainministeriön päätökseen.* Pörssiä koskevaan valtiovarainministeriön päätökseen saa nykyisin hakea muutosta valittamalla suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin niin, että ensi asteena muutoksenhaussa olisi Helsingin hallinto-oikeus.

Pykälän 2 momentti vastaisi voimassa olevaa lakia.

1.57 Laki Suomen Pankista

28 §. *Oikeus saada tietoja maksutasetilastointia varten.* Pykälän 1 ja 2 momentti vastaisivat voimassa olevaa lakia.

Pykälän 3 momentin säännöstä muutoksenhausta uhkasakkoa ja siihen liittyvää velvoitettavaa päätöstä koskevassa asiassa muutettaisiin niin, että ensimmäisenä muutoksenhaku-

asteena olisi korkeimman hallinto-oikeuden sijaan hallinto-oikeus.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotuksen mukaan momentissa säädettäisiin, että hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn piiriin kuuluisivat päävelvoitteen ja uhkasakon asettamista koskevat päätökset. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät uhkasakon tuomitsemista koskevat päätökset. Ehdotus vastaisi sisällöltään uhkasakkolakiin ehdotettuja muutoksenhakusäännöksiä.

1.58 Laki panttilainauslaitoksista

40 c §. Voimassa olevassa laissa ei säädetä oikaisuvaatimuksesta. Ehdotetun *1 momentin* mukaan lain 5 §:ssä tarkoitettuun toimiluvan myöntämistä, 40 §:ssä tarkoitettuun kieltoa ja kehotusta ja 40 a §:ssä tarkoitettuun toimiluvan peruuttamista koskevaan päätökseen haettaisiin muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön toimilupa-asioissa, koska se saattaisi aiheuttomasti pidentää asioiden käsittelyn kokonaiskestoa. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön myöskään kielto-, kehoitus- ja peruutuspäätöksissä, koska se saattaisi tarpeettomasti hidastaa oikeusturvan antamista asioissa, jotka on perusteltua voida saattaa nopeasti tuomioistuinten ratkaistavaksi.

Muuhun päätökseen saisi *2 momentin* mukaan vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun *3 momentin* mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn piiriin kuuluisivat esimerkiksi toimiluvan myöntämistä koskevat asiassa sekä asiat, jossa toiminnanharjoittajaa on kehoitettu täyttämään velvollisuutensa määräajassa. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät 40 §:ssä tarkoitettua

kieltoa ja 40 a §:ssä tarkoitettua toimiluvan peruuttamista koskevat asiat. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan ja elinkeinon harjoittamisen kannalta erityisen merkittäviä.

Pykälän *4 momentti* vastaisi nykyistä *2 momenttia*.

1.59 Laki aluehallintovirastoista

23 §. Muutoksenhaku. Muutoksenhaussa aluehallintovirastojen päätöksiin sovelletaan pääosin erityislainsäädäntöön sisältyviä muutoksenhakusäännöksiä. Kyseessä oleva organisaatiolakiin sisältyvä muutoksenhakusäännös koskee lähinnä sellaisia yleishallintoasioita, joista ei säädetä erikseen muussa lainsäädännössä, esimerkiksi virka-apua tai maksetalletusasioita.

Pykälän *2 momentin* mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Säännös vastaisi esityksen yleislinjausta muutoksenhakusäännöksestä viranomaisen organisaatiota koskevassa lainsäädännössä.

1.60 Tilastolaki

27 §. Muutoksenhaku. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin oikaisuvaatimuksesta. Momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevaa *1 momenttia*, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa.

Tilastoja laativalla viranomaisella tarkoitettaisiin lain 2 §:n *2 momentin* 1 ja 2 kohdissa tarkoitettuja viranomaisia samalla tavoin kuin nykyisin.

Pykälän *2 momentin* mukaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotuksen mukaan momentissa säädettäisiin, että hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupamenettelyn piiriin tulisi siten esimerkiksi 7 §:ssä tarkoitettu päätös tietojen keräämisestä.

Pykälän *3 momentti* vastaisi nykyisen *2 momentin* loppuosaa.

Pykälän otsikko muutettaisiin sen vuoksi, että oikaisuvaatimus on osa muutoksenhakua.

1.61 Valtion maksuperustelaki

11 b §. *Maksua koskeva muutoksenhaku.* Pykälä vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin vastaamaan nykyisin voimassa olevaa lainsäädäntöä. Lääninoikeudet on muutettu hallinto-oikeuuksiksi. Lisäksi pykälästä poistettaisiin tarpeettomia säännökset, jotka ovat päällekkäisiä hallintolain tai hallintolainkäytönlain kanssa.

Pykälän *1 momentin* oikaisuvaatimussäännöksessä viitattaisiin hallintolakiin. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa. Momentissa säilyisi hallintolain yleissäännöksestä poikkeava säännös siitä, että oikaisuvaatimuksen saa tehdä kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin muutoksenhausta oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen. Hallinto-oikeuden päätöstä koskeva valituskielto säilytettäisiin. Kyse on oikeudellisesti yksinkertaisista asioista, jotka eivät ole taloudellisesti erityisen merkittäviä.

Pykälän *3 momentti* vastaisi voimassa olevaa *2 momenttia*.

1.62 Valtionavustuslaki

34 §. *Muutoksenhaku.* Ehdotuksen mukaan *1 momentin* oikaisuvaatimussäännöksessä viitattaisiin hallintolakiin. Yleiset säännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain 7 a luvussa.

Pykälän *2 momentin* mukaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Säännös vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun *3 momentin* mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupamenettelyn piiriin kuuluisivat esimerkiksi valtionavustuksen myöntämistä koskevat päätökset. Valituslupasään-

telyn ulkopuolelle jäisivät avustuksen maksatuksen keskeyttämistä tai takaisinperintää koskevat päätökset. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan kannalta erityisen merkittäviä.

1.63 Laki julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista

22 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin oikaisuvaatimuksesta. Momenttiin sisältyvä säännös oikaisuvaatimuksen tekemiseen oikeutetuista vastaisi sisällöltään nykyistä *3 momenttia*.

Pykälän *2 momentissa* viitattaisiin hallintolakiin. Yleiset säännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain 7 a luvussa.

Pykälän *3 momentin* mukaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Asioita ei enää keskitettäisi Helsingin hallinto-oikeuteen.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun *4 momentin* mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät hyväksymisen peruuttamista koskevat asiat. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan ja elinkeinon harjoittamisen kannalta erityisen merkittäviä.

1.64 Laki valtiontalouden tarkastusvirastosta

15 §. *Uhkasakko.* Pykälän *1 momentti* vastaisi voimassa olevaa lakia.

Pykälän *2 momentti* vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta maininta oikeustieteen kandidaatin tutkinnosta muutettaisiin vastaamaan nykyistä tutkintojärjestelmää.

Muutoksenhausta uhkasakon asettamista ja tuomitsemista koskeviin päätöksiin säädettäisiin *18 §:ssä*.

18 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän *1 momentin* mukaan tarkastusviraston päätökseen haettaisiin muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Säännös koskisi lähinnä lain 4 §:ssä tarkoitettuja velvoittavia päätöksiä. Hallinto-oikeuteen valitettaisiin myös *15 §:ssä* tarkoitetuista uhkasakon asettamista ja tuomitse-

mista koskevista tarkastusviraston päätöksistä. Oikaisuvaatimusta ei ehdoteta, koska se saattaisi aiheuttomasti pidentää asioiden käsittelyn kokonaiskestoa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin muutoksenhausta korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotuksen mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät uhkasakon maksettavaksi tuomitsemista koskevat päätökset. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan kannalta erityisen merkittäviä.

Pykälän nykyinen 2 momentin viittaussäännös siirtyisi uudeksi 3 momentiksi.

1.65 Laki ammatillisesta peruskoulutuksesta

44 §. Oikaisuvaatimus. Pykälä vastaisi sisällöltään nykyistä 44 §:n 3 momenttia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Lisäksi säännökseen lisättäisiin maininta sen soveltamisesta vain, jollei muualla laissa toisin säädetä. Muutoksenhakuajan osalta säädettäisiin toisin 44 c §:ssä.

44 a §. Muutoksenhaku hallinto-oikeuteen. Pykälän 1 momentti vastaisi sisällöltään nykyistä 44 §:n 1 momenttia ja 2 momentti 44 §:n 4 momenttia, mutta niiden sanamuotoa tarkistettaisiin. Lisäksi säännökseen lisättäisiin maininta sen soveltamisesta vain, jollei muualla laissa toisin säädetä. Muutoksenhakuajan osalta säädettäisiin toisin 44 c §:ssä.

44 b §. Muutoksenhaku opiskelijoiden oikeusturvalautakuntaan. Pykälä vastaisi sisällöltään nykyistä 44 § 2 momenttia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Pykälään lisättäisiin informatiivinen maininta siitä, että muutoksenhausta opiskelijoiden oikeusturvalautakunnan päätökseen säädetään opiskelijoiden oikeusturvalautakunnasta annetussa laissa.

44 c §. Muutoksenhaku aika. Pykälä vastaisi nykyistä 44 §:n 5 momenttia, mutta viittaukset muutettaisiin vastaamaan uutta pykälänumerointia.

44 d §. Päätöksen täytäntöönpano. Pykälä vastaisi sisällöltään nykyistä 44 §:n 6 mo-

menttia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

44 e §. Valituskiellot. Pykälä vastaisi nykyistä 44 §:n 7 momenttia. Säännös valituskiellosta päätökseen, johon saa vaatia oikaisua, jätettäisiin hallintolain yleissäännöksestä johtuen tarpeettomana pois. Viittaukset muutettaisiin vastaamaan uutta pykälänumerointia.

44 f §. Valituslupa. Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Jollei muualla laissa toisin säädetä, hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

1.66 Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta

16 §. Ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain eräiden säännösten soveltaminen. Pykälän 6 kohdan viittausta ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain muutoksenhakusäännöksiin muutettaisiin vastaamaan lakiin esitettyä uutta pykälänumerointia.

1.67 Laki taiteen perusopetuksesta

10 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentiksi lisättäisiin säännökset arvioinnin uusimisesta ja oikaisusta, joista nykyisin säädetään asetuksella. Arvioinnin oikaisua koskevaan päätökseen ei saisi hakea muutosta valittamalla. Muutoksenhakukielto vastaisi nykytilaa. Arvioinnin oikaisua koskevaa asiaa edeltää jo arvioinnin uusiminen, joten muutoksenhaku on jo kaksivaiheinen.

Ehdotuksen mukaan 2 momentissa säädettäisiin, että oppilasmaksua ja oppilaaksi ottamista koskevaan päätökseen, johon nykyisin haetaan muutosta hallinnon sisäisellä valituksella aluehallintovirastolta, saa lähtökohteisesti vaatia oikaisua siten kuin hallintolaisissa säädetään. Oikaisuvaatimus tehtäisiin aluehallintovirastolle. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi, jollei muualla toisin säädetä, 3 momentin mukaan hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Oppilaaksi ottamista koskeva valitus tulisi käsitellä kiireellisenä samoin

kuin nykyisin hallinnon sisäinen valitus. Hallinto-oikeuden päätökseen oppilasmaksua ja oppilaaksi ottamista koskevassa asiassa ei saisi hakea muutosta valittamalla. Tämä olisi yhdenmukaista muiden koulutusta koskevien lakien kanssa.

Muutoksenhauille oppilaaksi ottamista koskevissa asioissa säädettäisiin *4 momentissa* nykytilaa vastaavasti 14 päivän muutoksenhakuaika, koska asiat ovat luonteensa vuoksi kiireellisiä. Muutoksenhakuaika oppilaalle tai huoltajalle taikka oppilaan muulle lailliselle edustajalle alkaa tiedoksiannosta. Laillisen edustajan muutoksenhakuaikaa koskeva täydennys on tarpeen, koska alaikäistä saattaa edustaa myös muu henkilö kuin huoltaja.

1.68 Lukiolaki

34 §. Oikaisuvaatimus. Ehdotuksen mukaan pykälässä säädettäisiin, että asioihin, joihin nykyisin haetaan muutosta hallinnon sisäisellä valituksella aluehallintovirastolta, saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimus tehtäisiin aluehallintovirastolle. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa.

Myös päätökseen oikeudesta saada uskonnon ja elämäntietämystiedon opetusta haettaisiin muutosta ensin oikaisuvaatimuksella. Tämä olisi muutos nykytilanteeseen, jossa muutosta haetaan hallinto-oikeudelta. On tarkoituksenmukaista, että muutoksenhakuasia, joka koskee oikeutta saada tietyn aineen opetusta, ratkaistaan ensi vaiheessa aluehallintovirastossa eikä suoraan hallinto-oikeudessa.

34 a § Muutoksenhaku hallinto-oikeuteen. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin niistä hallintopäätöksistä, joista valitetaan ensi vaiheessa hallinto-oikeuteen. Momentti vastaisi sisällöltään nykyistä 34 §:n 1 momentin ensimmäistä virkettä muutoin, mutta uskonnon ja elämäntietämystiedon opetusta koskeviin päätöksiin haettaisiin ehdotuksen mukaan muutosta ensi vaiheessa oikaisuvaatimusmenettelyssä.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea *2 momentin* mukaan muutosta hallinto-oikeudelta vastaavasti kuin nykyisin 34 §:n 3 momentin mukaan haetaan hallinto-

oikeudelta muutosta aluehallintoviranomaisen hallinnon sisäisessä valitusmenettelyssä antamaan päätökseen.

34 b §. Muutoksenhakuaika. Säännös vastaisi nykyistä 34 §:n 4 momenttia, mutta viittaukset muutettaisiin vastaamaan uutta pykälänumerointia.

34 c §. Valituslupa. Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Jollei muualla laissa toisin säädetä, hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

34 d §. Muutoksenhaku opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen. Pykälän *1 momentti* vastaisi sisällöltään nykyistä 34 §:n 6 momenttia. Lisäksi siihen lisättäisiin kumottavasta lukioasetuksen 13 §:stä arvioinnin uusimista koskevat säännökset.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin hallintolain mukaisesta oikaisuvaatimusmenettelystä, joka korvaisi nykyisen arvioinnin oikaisumenettelyn, josta säädetään kumottavassa lukioasetuksen 13 §:ssä. Oikaisuvaatimus tehtäisiin aluehallintovirastolle 14 päivän määräajassa. Selvyyden vuoksi säädettäisiin myös niistä ratkaisuvaihtoehdoista, jotka aluehallintovirastolla on oikaisuvaatimuksen johdosta käytettävissään. Aluehallintovirasto voisi muuttaa päätöstä, kumota sen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi.

34 e §. Valituskiellot. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin kiellosta valittaa muusta kurinpitoasiassa annetusta päätöksestä kuin niistä, jotka mainitaan 34 b §:n muutoksenhakusäännöksessä. Momentti vastaisi sisällöltään nykyistä 34 §:n 1 momentin loppuosaa. Viittaukset muutettaisiin vastaamaan uutta pykälänumerointia.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin osittain nykyistä 34 §:n 5 momenttia vastaavasti, että hallinto-oikeuden päätökseen asioissa, joissa ensimmäisenä muutoksenhakuvaiheena on oikaisuvaatimus, ei saisi hakea muutosta valittamalla. Aluehallintoviranomaisen päätökseen opiskelijan arviointia koskevassa asiassa ei myöskään saisi hakea muutosta valittamalla. Muutoksenhakukieltosäännös vastaisi esitettyä ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 44 e §:n 2 momenttia.

34 f §. *Toimivaltainen hallinto-oikeus ja aluehallintoviranomainen.* Pykälä vastaisi nykyistä 34 §:n 7 momenttia.

1.69 Perusopetuslaki

42 §. *Oikaisuvaatimus.* Ehdotuksen mukaan pykälässä säädettäisiin, että asioihin, joihin nykyisin haetaan muutosta hallinnon sisäisellä valituksella aluehallintovirastolta, saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimus tehtäisiin aluehallintovirastolle. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa.

Myös päätökseen oikeudesta saada uskonnon ja elämäntutkimustiedon opetusta haettaisiin muutosta ensin oikaisuvaatimuksella. Tämä olisi muutos nykytilanteeseen, jossa muutosta haetaan hallinto-oikeudelta. On tarkoituksenmukaista, että muutoksenhakua asia, joka koskee oikeutta saada tietyn aineen opetusta, ratkaistaan ensi vaiheessa aluehallintovirastossa eikä suoraan hallinto-oikeudessa.

Perusopetuslaissa ei nykyisin säädetä muutoksenhausta pidennettyä oppivelvollisuutta koskeviin päätöksiin. Ehdotuksen mukaan ne kuuluisivat oikaisuvaatimussääntelyn piiriin.

Perusopetuslaissa ei säädetä myöskään muutoksenhausta perusopetuslain 8 a luvussa tarkoitettua aamu- ja iltapäivätoimintaa koskevaan päätökseen. Kyseessä on kunnan viranomaisen päätös, johon haetaan muutosta siten kuin kuntalaissa säädetään. Oikeuskäytännössä on katsottu, että myös harjaantumisloukan oppilaan aamu- ja iltapäivätoimintaan ottamista koskevaan päätökseen haetaan muutosta kuntalain mukaisesti kunnallisvalituksella (KHO:2014:47). Lakiin ei ehdoteta otettavaksi nimenomaista säännöstä muutoksenhausta aamu- ja iltapäivätoimintaa koskevaan päätökseen. Oikeustila säilyisi ennallaan.

42 a §. *Muutoksenhaku hallinto-oikeuteen.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin niistä hallintopäätöksistä, joista valitetaan ensi vaiheessa hallinto-oikeuteen. Momentti vastaisi sisällöltään nykyistä 42 §:n 1 momentin ensimmäistä virkettä muutoin, mutta uskonnon ja elämäntutkimustiedon opetusta koskeviin päätöksiin haettaisiin ehdotuksen mukaan

muutosta ensi vaiheessa oikaisuvaatimusmenettelyssä.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea 2 momentin mukaan muutosta hallinto-oikeudelta vastaavasti kuin nykyisin 42 §:n 3 momentin mukaan haetaan hallinto-oikeudelta muutosta aluehallintoviranomaisen hallinnon sisäisessä valitusmenettelyssä antamaan päätökseen. Valitusoikeus laajenisi kuitenkin myös perusopetuksen poikkeavaa alkamisajankohtaa koskeviin asioihin, joissa nykyisin on 42 §:n 3 momentin toisen virkkeen mukaan valituskielto hallinto-oikeuteen.

Vaikka perusopetuslain 42 §:n 1 momentin mukaan erityisen tuen järjestämistä koskevaan päätökseen haettaisiin muutosta vaativalla oikaisua aluehallintovirastolta, perusopetuslain 42 a §:n 1 momentin mukaan perusopetuslain 31, 32 ja 33 §:ssä ja 34 §:n 1 momentissa säädettyä etua ja oikeutta koskevaan asiaan haettaisiin muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Esimerkiksi avustajapalvelua koskevasta päätöksestä valitetaan hallinto-oikeuteen, vaikka se tehtäisiin perusopetuslain 17 §:n mukaisesti erityisen tuen päätöksen yhteydessä.

42 b §. *Muutoksenhaku aika.* Säännös vastaisi nykyistä 42 §:n 4 momenttia, mutta viittaukset muutettaisiin vastaamaan uutta pykälänumerointia.

Muutoksenhaku aika oppilaalle tai huoltajalle taikka oppilaan muulle lailliselle edustajalle alkaa tiedoksiannosta. Laillisen edustajan muutoksenhaku-aikaa koskeva täydennys on tarpeen, koska alaikäistä saattaa edustaa myös muu henkilö kuin huoltaja.

42 c §. *Muutoksenhaku oppilaan arviointia koskevaan päätökseen.* Pykälän 1 momentti vastaisi sisällöltään nykyistä 42 §:n 6 momentin alkuosaa. Lisäksi siihen lisättäisiin kumottavasta perusopetusasetuksen 19 §:stä arvioinnin uusimista koskevat säännökset. Säännöstä täydennettäisiin nykyiseen verrattuna siten, että muutoksenhakuun olisi oikeutettu huoltajan lisäksi oppilaan muu laillinen edustaja sekä 15 vuotta täyttänyt oppilas itse. Oppilaan ja hänen huoltajansa tai muun edustajansa oikeus olisi rinnakkainen. Oppilaan oma muutoksenhakuoikeus sopisi yhteen hallintolain 14 §:n 3 momentin säännöksen kanssa, jonka mukaan viisitoista vuotta täytäneellä alaikäisellä ja hänen huoltajallaan tai

muulla laillisella edustajallaan on kummallakin oikeus erikseen käyttää puhevaltaa asiassa, joka koskee alaikäisen henkilöä taikka henkilökohtaista etua tai oikeutta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin hallintolain mukaisesta oikaisuvaatimusmenettelystä, joka korvaisi nykyisen arvioinnin oikaisumenettelyn, josta säädetään kumottavassa perusopetusasetuksen 19 §:ssä. Oikaisuvaatimus tehtäisiin aluehallintovirastolle 14 päivän määräajassa. Selvytyden vuoksi säädettäisiin myös niistä ratkaisuvaihtoehdoista, jotka aluehallintovirastolla on oikaisuvaatimuksen johdosta käytettävissään. Aluehallintovirasto voisi muuttaa päätöstä, kumota sen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi. Momenttiin tehtäisiin lisäksi vastaava muutoksenhakuun oikeutettuja koskeva täydennys kuin 1 momenttiin.

42 d §. Valituskiellot. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin kiellosta valittaa muusta kurinpitoasiassa annetusta päätöksestä kuin niistä, jotka mainitaan 42 a §:n muutoksenhakusäännöksessä. Momentti vastaisi sisällöltään nykyistä 42 §:n 1 momentin loppuosaa. Viittaukset muutettaisiin vastaamaan uutta pykälännumerointia.

Pykälän 2 momentin mukaan aluehallintoviranomaisen päätökseen opiskelijan arviointia koskevassa asiassa ei myöskään saisi hakea muutosta valittamalla. Muutoksenhakukieltosäännös vastaisi esitettyä ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 44 e §:n 2 momenttia.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin osittain nykyistä 42 §:n 5 momenttia vastaavasti, että hallinto-oikeuden päätökseen asioissa, joissa ensimmäisenä muutoksenhakuvaiheena on oikaisuvaatimus, ei saisi hakea muutosta valittamalla.

42 e §. Valituslupa. Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Jollei muualla laissa toisin säädetä, hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

42 f §. Toimivaltainen hallinto-oikeus ja aluehallintoviranomainen. Pykälä vastaisi nykyistä 42 §:n 7 momenttia.

1.70 Yliopistolaki

9 §. Tilauskoulutus. Pykälä vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta säännösviittauksia tarkistettaisiin.

82 §. Oikaisumenettely. Pykälän oikaisuvaatimussäännöksissä viitattaisiin hallintolakiin. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa. Oikaisuvaatimus on hallintolain 49 c §:n mukaan tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus tehdään hallintolain 49 d §:n mukaan kirjallisesti. Tässä esityksessä ehdotetaan hallintolakiin täsmennystä, jonka mukaan oikaisuvaatimus tehdään päätöksen tehneelle viranomaiselle tai muulle julkista hallintotehtävää hoitavalle. Hallintolaissa säädetään myös oikaisuvaatimusohjeiden antamisesta.

Pykälän 1 momentin vastaisi pääosin sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Pykälässä ei enää säädettäisi seikoista, joista yleiset säännökset ovat hallintolaissa. Momentin mukaan oikaisuvaatimuksen määräaika muuttuisi 14 päivästä 30 päivään. Tämä vastaisi hallintolain yleissäännöstä. Hallintolain säännökset määräajan laskemisesta eivät kuitenkaan tulisi kaikilta osin sellaisinaan sovellettaviksi, sillä määräaika laskettaisiin valinnan tulosten julkistamisesta niin kuin nykyisinkin.

Pykälän 2 ja 3 momentti vastaisivat sisällöltään pääosin voimassa olevaa lakia, mutta niiden sanamuotoa tarkistettaisiin. Lisäksi viittaus hallintolain oikaisuvaatimussäännöksiin merkitsisi, että oikaisuvaatimuksen tekemisen määräaika muuttuisi 14 päivästä 30 päivään.

Pykälän 4 momentti vastaisi sisällöltään pääosin voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

Momentissa säädetään ensinnäkin oikaisun pyytämisestä opintosuorituksen arvostelun tai opintojen hyväksi lukemiseen. Pyynnön tekemisen määräaika muutettaisiin 14 päivästä 30 päivään.

Lisäksi momentissa säädetään oikaisun vaatimisesta oikaisupyynnön johdosta tehtyyn päätökseen. Oikaisuvaatimus tehtäisiin siten kuin hallintolaissa säädetään. Viittaus hallintolain oikaisuvaatimussäännöksiin merkitsisi, että oikaisuvaatimuksen tekemi-

sen määräaika muuttuisi 14 päivästä 30 päivään.

83 §. *Valitus opiskelijoiden oikeusturvalautakuntaan.* Voimassa oleva 83 § jaettaisiin kahteen osaan, joista ensimmäinen koskisi valitusta opiskelijoiden oikeusturvalautakuntaan ja toinen valitusta hallinto-oikeuteen. Pykälän otsikko muutettaisiin vastaamaan sen sisältöä.

Pykälä vastaisi sisällöltään voimassa olevan pykälän alkuosaa. Siihen lisättäisiin informatiivinen maininta siitä, että muutoksenhausta opiskelijoiden oikeusturvalautakunnan päätökseen säädetään opiskelijoiden oikeusturvalautakunnasta annetussa laissa. Valitus-aika olisi 14 päivää niin kuin nykyisinkin, koska kyseessä olevat asiat ovat luonteeltaan kiireellisiä. Pykälään sisältyisi myös säännös käsittelyn kiireellisyydestä niin kuin nykyisinkin.

83 a §. *Valitus hallinto-oikeuteen.* Pykälä vastaisi sisällöltään voimassa olevan 83 §:n 2 ja 3 momenttia.

Pykälän 1 momentissa tarkoitettussa muussa yliopiston hallintoasiassa antamassa päätöksessä on kyse sellaisista yliopiston toimielimien ja henkilöstön päätöksistä, jotka liittyvät julkisen hallintotehtävän hoitamiseen. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi näissä asioissa käyttöön, koska se saattaisi aiheuttomasti pidentää asioiden käsittelyn kokonaiskestoa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin valituksen kiireellisestä käsittelystä hallinto-oikeudessa samalla tavalla kuin siitä säädetään nykyisin 83 §:ssä.

84 §. *Valituskiellot.* Pykälän 1 momentti vastaisi voimassa olevaa lakia.

Pykälän 2 momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta siitä poistettaisiin tarpeettomana maininta valituskiellosta päätökseen, johon saa vaatia oikaisua. Vastaava valituskielto sisältyy hallintolain 7 a luvun yleissäännöksiin.

84 a §. *Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen.* Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotuksen mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi pääsääntöisesti hakea muutosta vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

86 §. *Muutoksenhaku ylioppilaskunnan ja osakunnan päätökseen.* Voimassa olevassa

pykälässä ei säädetä oikaisuvaatimuksesta. Ehdotuksen mukaan pykälässä säädettäisiin, että ylioppilaskunnan ja osakunnan hallinto-asiaa koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaisissa säädetään. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa.

1.71 Laki auktorisoiduista kääntäjistä

21 §. *Tutkinnon suorittajan oikeusturva.* Pykälän 1 momentti vastaisi voimassa olevaa lakia.

Ehdotuksen mukaan 2 momentin oikaisuvaatimussäännöksessä viitattaisiin hallintolakiin. Yleiset säännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain 7 a luvussa.

Pykälän 3 momentti vastaisi nykyisen momentin alkuosaa.

Pykälän 4 momentti vastaisi sisällöltään nykyisen 3 momentin loppuosaa, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

22 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän 1 momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Tutkintolautakunnan päätöksestä saisi valittaa hallinto-oikeuteen ja hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Valituslupaa ei ehdoteta, koska auktorisoinnin peruuttamista koskeva päätös on erityisen merkittävä asianosaisen oikeusturvan kannalta.

Ehdotuksen mukaan 2 momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Oikaisuvaatimussäännöksessä viitattaisiin hallintolakiin. Yleiset säännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain 7 a luvussa.

1.72 Hautaustoimilaki

27 §. *Muutoksenhaku.* Pykälässä säädettäisiin muutoksenhausta hautasijan osoittamista tai maksuja koskevaan seurakunnan tai seurakuntayhtymän päätökseen sekä tuhkan luovuttamista koskevaan krematorion ylläpitäjän päätökseen.

Voimassa olevassa pykälässä ei säädetä oikaisuvaatimuksesta. Ehdotuksen mukaan 1 momentissa säädettäisiin, että seurakunnan

tai seurakuntayhtymän hautasijan osoittamista ja maksuja koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa.

Pykälän 2 momentin mukaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotuksen mukaan momentissa säädettäisiin, että hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Pykälän 3 momentin mukaan krematorion ylläpitäjän päätökseen olla luovuttamatta tuhkaa haetaan muutosta siten kuin 1 ja 2 momentissa säädetään.

1.73 Laki kulttuuriaineistojen tallettamisesta ja säilyttämisestä

28 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän alkuosa vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön, koska se saattaisi aiheettomasti pidentää asioiden käsittelyn kokonaiskestoa.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotuksen mukaan pykälässä säädettäisiin, että hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn piiriin tulisivat siten esimerkiksi 27 §:ssä tarkoitetut viranomaisen toimenpiteet, joilla oikaistaan aineistojen säilyttämiseen liittyvien velvollisuuksien laiminlyöntejä.

1.74 Laki kulttuuriesineiden maastavien nin rajoittamisesta

13 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän 1 momentti vastaisi sisällöltään nykyisen momentin alkuosaa, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön, koska se saattaisi aiheettomasti pidentää asioiden käsittelyn kokonaiskestoa. Hallintopäätökset ovat yksilöllisesti harkittuja.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 2 momentin mu-

kaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupamenettelyn piiriin kuuluisivat esimerkiksi päätökset vientiluvasta ja esineen lunastamisesta.

Pykälän 3 momentti vastaisi sisällöltään nykyisen pykälän loppuosaa, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

1.75 Kuvaohjelmalaki

6 luku *Muutoksenhaku*

18 §. *Kuvaohjelmaluettelo.* Pykälä vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta säännösviittauksia tarkistettaisiin.

30 §. *Muutoksenhaku luokittelupäätökseen.* Pykälässä säädettäisiin muutoksenhausta kuvaohjelmaluokittelijan ja Kansallisen audiovisuaalisen instituutin luokittelupäätökseen. Nykyisin pykälässä säädetään ainoastaan muutoksenhausta kuvaohjelmaluokittelijan luokittelupäätökseen. Pykälän otsikkoa muutettaisiin vastaamaan sen uutta sisältöä.

Pykälän 1 momentti, jossa säädettäisiin oikaisuvaatimuksesta kuvaohjelmaluokittelijan luokittelupäätökseen, vastaisi sisällöltään nykyistä lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

Pykälän 2 momentti, jossa säädettäisiin valittamisesta luokittelupäätöksestä kuvaohjelmalautakuntaan, vastaisi sisällöltään nykyistä 31 §:n 1 momenttia. Siihen lisättäisiin lisäksi maininta siitä, että se koskisi myös instituutin 1 momentin mukaisia oikaisuvaatimuksen johdosta tekemiä päätöksiä. Nykyisen sanamuodon mukaan säännös koskee ainoastaan instituutin tekemiä luokittelupäätöksiä, mutta sen on käytännössä tulkittu koskevan myös oikaisuvaatimuksen johdosta annettuja päätöksiä.

Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön muutoksenhausta Kansallisen audiovisuaalisen instituutin tekemiin luokittelupäätöksiin, koska se saattaisi aiheettomasti pidentää asioiden käsittelyn kokonaiskestoa. Vaativissa ja tulkinnanvaraisissa tapauksissa luokittelupäätöksen valmisteluun osallistuu useita virkamiehiä.

Pykälän 3 momentti vastaisi sisällöltään nykyistä 31 §:n 4 momenttia, mutta siihen lisättäisiin maininta siitä, että se koskisi Kansallisen audiovisuaalisen instituutin tekemien luokittelupäätösten ohella myös instituutin oikaisuvaatimuksen johdosta antamia päätöksiä.

31 §. Muutoksenhaku Kansallisen audiovisuaalisen instituutin muuhun päätökseen. Pykälässä säädettäisiin muutoksenhausta Kansallisen audiovisuaalisen instituutin muuhun kuin luokittelua koskevaan päätökseen. Nykyiset 1 ja 4 momentissa olevat säännökset muutoksenhausta luokittelupäätökseen siirrettäisiin 30 §:ään. Pykälän otsikkoa muutettaisiin vastaamaan sen uutta sisältöä.

Ehdotetun 1 momentin mukaan kuvaohjelmaluokittelijaksi hyväksymisen peruuttamista koskevaan päätökseen haettaisiin muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Oikaisuvaatimusmenettely saattaisi tarpeettomasti hidastaa oikeusturvan antamista asiassa, joka on perusteltua voida saattaa nopeasti tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Ehdotetun 2 momentin mukaan muuhun kuin 30 §:ssä tarkoitettuun ja kuvaohjelmaluokittelijaksi hyväksymisen peruuttamista koskevaan päätökseen saisi vaatia oikaisua. Säännöksessä viitattaisiin hallintolakiin. Yleiset säännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain 7 a luvussa.

Pykälän 3 momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Momentin mukaan oikaisuvaatimukseen annetusta päätöksestä valitetaan hallinto-oikeuteen.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 4 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupaa edellytettäisiin esimerkiksi asioissa, jotka koskevat kuvaohjelmaluokittelijaksi hyväksymistä sekä lupaa tarjota kuvaohjelmia ilman luokittelua ja merkitsemistä. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät kuvaohjelmaluokittelijaksi hyväksymisen peruuttamista koskevat asiat. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan ja elinkeinon harjoittamisen kannalta erityisen merkittäviä.

1.76 Laki eräistä kuvataiteen tekijöille suoritettavista apurahoista

5 §. Pykälän 1 ja 2 momentti vastaisivat sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta niiden sanamuotoa tarkistettaisiin. Lisäksi 2 momentissa täsmennettäisiin, että asetuksen antaa opetus- ja kulttuuriministeriö.

Nykyisestä kiellosta hakea muutosta apurahan jakamista koskevaan päätöksen luovutettiin päätöksenteon avoimuuden ja läpinäkyvyyden turvaamiseksi. Oikaisuvaatimuksesta apurahan jakamista koskevaan päätökseen säädettäisiin pykälän 3 momentissa.

Pykälän 4 momentin mukaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Muutoksenhakumenettely olisi yhdenmukainen valtionavustuslakia koskevan ehdotuksen kanssa.

Valtion taiteilija-apurahoista annetussa laissa (734/1969) on nykyisin vastaavanlaiset oikaisuvaatimus- ja valituslupasäännökset.

5 a §. Pykälässä on säädösviittaus valtionavustuslakiin. Pykälästä poistettaisiin tarpeettomana säännös, jonka mukaan valtionavustuslain muutoksenhaku koskevaa 34 § ei sovelleta lautakunnan päätökseen.

1.77 Laki eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista

1 a §. Pykälän 1 momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Pykälän 2 momentti vastaisi sisällöltään nykyistä 3 momenttia. Lisäksi siinä täsmennettäisiin, että asetuksen antaa opetus- ja kulttuuriministeriö.

Nykyisestä kiellosta hakea muutosta apurahan myöntämistä koskevaan päätöksen luovutettiin päätöksenteon avoimuuden ja läpinäkyvyyden turvaamiseksi. Oikaisuvaatimuksesta apurahan myöntämistä koskevaan päätökseen säädettäisiin pykälän 3 momentissa.

Pykälän 4 momentin mukaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Muutoksenhakumenettely olisi yhdenmukainen valtionavustuslakia koskevan ehdotuksen kanssa.

Valtion taiteilija-apurahoista annetussa laissa (734/1969) on nykyisin vastaavanlaiset oikaisuvaatimus- ja valituslupasäännökset.

2 c §. Pykälässä on säädösviittaus valtionavustuslakiin. Pykälästä poistettaisiin tarpeettomana säännös, jonka mukaan valtionavustuslain muutoksenhakua koskevaa 34 § ei sovelleta lautakunnan päätökseen.

1.78 Arkistolaki

21 §. Voimassa olevassa pykälässä ei säädetä oikaisuvaatimuksesta. Ehdotuksen mukaan *1 momentissa* säädettäisiin, että arkistolaitoksen päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaisissa säädetään. Arkistolaitokseen kuuluvat myös kansallisarkisto ja maakunta-arkistot. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa.

Pykälän *2 momentin* mukaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Pykälän *3 momentti* vastaisi sisällöltään nykyisen pykälän alkuosaa, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

1.79 Laki ortodoksisesta kirkosta

104 §. *Jatkovalitus.* Pykälä koskee valitusta hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Lain 100 §:n mukaan hallinto-oikeuteen saa valittaa kirkollishallituksen oikaisuvaatimuksen johdosta tai alustusasiassa tekemästä päätöksestä.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Pykälässä säädettäisiin, että hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

1.80 Elintarvikelaki

73 §. *Muutoksenhaku valtion viranomaisen päätökseen.* Voimassa olevassa pykälässä ei ole oikaisuvaatimussäännöksiä. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin muutoksenhausta valtion viranomaisen päätökseen asioissa, joihin ei myöskään tässä esityksessä ehdoteta oikaisuvaatimusmenettelyä. Näitä asioita ovat elintarvikehuoneiston laitokseksi hyväksymistä (15 §), osaamistestajaksi hyväksymistä ja hyväksynnän peruuttamista (28 §) sekä elintarvikkeiden kansallisen laatu järjestelmän hyväksymistä ja hyväksymisen peruuttamista (54 a §) koskevat asiat samoin kuin lain 7 luvussa tarkoitetut valvonta-asiat (55 – 62 § ja 64 – 66 §). Näistä päätöksistä valitettaisiin hallinto-oikeuteen. Oikaisuvaatimusmenettely saattaisi näissä asioissa aiheuttomasti pidentää niiden käsittelyn kokonaiskestoa.

Pykälän *2 momentin* mukaan muuhun valtion viranomaisen päätökseen saisi vaatia oikaisua siten kuin hallintolaisissa säädetään. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa. Oikaisuvaatimusmenettely koskisi esimerkiksi vertailulaboratorion hyväksymistä (37–38 §).

Pykälän *3 momentti* muutoksenhausta tullilaitoksen päätöksiin vastaisi sisällöltään voimassa olevaa 2 momenttia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Tullihallitus on nykyisin Tulli.

74 §. *Muutoksenhaku kunnan viranomaisen päätökseen.* Pykälän *1 momentti* vastaisi sisällöltään voimassa olevan pykälän 1 ja 2 momenttia. Kiireellisiä toimia koskeva kunnan viranhaltijan 63 §:n nojalla tekemä päätös tulee saattaa kunnan elintarvikevalvontaviranomaisen käsiteltäväksi. Muuhun kunnan viranhaltijan tekemään päätökseen saa vaatia oikaisua tämän lain mukaisia tehtäviä hoitavalta toimielimeltä. Oikaisuvaatimussäännöksessä viitattaisiin hallintolakiin. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa. Oikaisuvaatimuksen määräaika olisi kuitenkin yleissäännöksestä poiketen 14 päivää päätöksen tiedoksisaannista samoin kuin nykyisin. Ehdotettu säännös vastaisi terveydensuojelulain 56 §:ään ehdotettua vastaavaa säännöstä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin muutoksenhausta kunnan toimielimen päätökseen asioissa, joihin ei ehdoteta oikaisuvaatimusmenettelyä. Näitä asioita ovat elintarvikehuoneiston laitokseksi hyväksymistä (15 §) koskevat asiat samoin kuin lain 7 luvussa tarkoitetut valvonta-asiat, joissa päätöksen voi tehdä kunnan elintarvikevalvontaviranomainen (55—61 §). Näistä päätöksistä valitettaisiin hallinto-oikeuteen. Oikaisuvaatimusmenettely saattaisi näissä asioissa aiheettomasti pidentää niiden käsittelyn kokonaiskestoa.

Ehdotuksen mukaan oikaisuvaatimus olisi 3 momentin mukaan käytössä muutoksenhaussa muuhun kuin 1 ja 2 momentissa tarkoitettuun kunnan toimielimen päätökseen. Oikaisua saisi vaatia esimerkiksi 22 a §:ssä tarkoitetuksi alkutuotantopaikaksi hyväksymistä koskevaan päätökseen.

Pykälän 4 momentti muutoksenhausta kuntalain mukaisessa järjestyksessä vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

75 §. Muutoksenhaku lihantarkastuspäätökseen. Pykälä vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Oikaisuvaatimus on käytössä jo nykyisin.

76 §. Muutoksenhaku ensisaapumistoimintaan liittyvään päätökseen. Ensisaapumistoimintaan liittyvien päätösten muutoksenhaussa on nykyisin käytössä oikaisuvaatimus. Päätökset liittyvät valvontaan ja pakkokeinoihin. Asioiden laadun vuoksi oikaisuvaatimuksen käyttöä supistettaisiin 1 momentissa nykyisestä niin, että oikaisua saisi vaatia vain kunnan viranomaisen päätöksiin, jolloin oikaisuvaatimus tehtäisiin Elintarviketurvallisuusvirastolle. Elintarvikeviraston tekemiin ensisaapumistoimintaa koskeviin hallintopäätöksiin haettaisiin muutosta 2 momentin mukaan suoraan valittamalla hallinto-oikeuteen.

76 a §. Muutoksenhaku hallinto-oikeuden päätökseen. Laissa ei ole nykyisin säännöksiä valitusluvasta. Lakiin lisättäisiin uusi 76 a §, jossa säädettäisiin muutoksenhausta korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valituslupasääntelyn piiriin kuuluisivat esimerkiksi laboratorioden, laitosten ja alkutuotantopaikkojen hyväksymistä koskevat asiat sekä

lihantarkastusasiat. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät päätökset, jotka koskevat elintarvikkeiden kansallisen laatujärjestelmän hyväksymistä ja hyväksymisen peruuttamista (54 a §) koskevat asiat samoin kuin lain 7 luvussa tarkoitetut valvonta-asiat (55—62 § ja 64—66 §).

Hallinto-oikeuden kunnallisvalituksen johdosta antamaan päätökseen haettaisiin kuitenkin muutosta siten kuin kuntalain 97 §:ssä säädetään.

1.81 Kiinteistönmuodostamislaki

285 §. Pykälä vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta selkeyden vuoksi sen rakennetta ja sanamuotoa tarkistettaisiin.

Pykälän 1 momentti koskisi oikaisuvaatimusta. Se vastaisi sisällöltään voimassa olevaa 3 momenttia. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei ehdoteta laajennettavaksi nykyisestä, koska se saattaisi aiheettomasti pidentää asioiden käsittelyn kokonaiskestoa. Päätökset liittyvät kiinteistötoimituksesta päättämiseen ja niissä saattaa olla useita asianosaisia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin muutoksenhausta hallinto-oikeuteen ja korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Se vastaisi sisällöltään voimassa olevaa 1 ja 4 momenttia.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin muutoksenhausta maa-oikeuteen. Se vastaisi sisällöltään voimassa olevaa 2 momenttia.

1.82 Laki eläinlääkäriin ammattin harjoittamisesta

39 §. Muutoksenhaku. Voimassa olevassa laissa ei säädetä oikaisuvaatimuksesta. Ehdotetun 1 momentin mukaan lain 3—5, 20, 21, 23—26 ja 29 §:ssä tarkoitettuihin päätöksiin haettaisiin muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Nämä päätökset koskevat eläinlääkäriin laillistamista, työkyvyn ja ammattitaidon selvittämistä, virheellistä toimintaa, kykenemättömyyttä toimia ammatissa, ammattitoiminnassa tehtyä rikosta ja väliaikaisia hallinnollisia turvaamistoimenpiteitä sekä kirjallista varoitusta. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön, koska se saattaisi tarpeettomasti hidastaa oikeusturvan antamista asioissa, jotka on perusteltua voida

saattaa nopeasti tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Muuhun päätökseen saisi *2 momentin* mukaan vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa. Oikaisuvaatimusmenettelyn piirissä olisivat esimerkiksi 27 §:ssä tarkoitetut päätökset, joissa eläinlääkäriammattin harjoittamisen oikeutta rajoitetaan tai se poistetaan ammatinharjoittajan omasta pyynnöstä. Oikaisuvaatimusmenettelyn piiriin kuuluisivat myös 28 §:ssä tarkoitetut ammatinharjoittamisluvan palauttamista koskevat päätökset. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun *3 momentin* mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät 20, 21, 23—26 ja 29 §:ssä tarkoitetut asiat. Kyseessä ovat valvonta asiat, jotka saattavat rajoittaa ammatinharjoittamista. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan ja elinkeinon harjoittamisen kannalta erityisen merkittäviä.

Pykälän *4 momentti* vastaisi voimassa olevaa *2 momenttia*.

Pykälän *5 momentti* päätöksen täytäntöönpanokelpoisuudesta vastaisi voimassa olevaa *3 momenttia*, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Muutoksenhauulla tarkoitetaan momentissa sekä oikaisuvaatimusta että valitusta.

1.83 Laki eläinten kuljetuksesta

45 §. Täytäntöönpano. Pykälä vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Muutoksenhakuviranomaisella tarkoitettaisiin pykälässä valitusviranomaisen lisäksi oikaisuvaatimuksen käsittelevää viranomaista.

46 §. Muutoksenhaku. Voimassa olevassa laissa ei säädetä oikaisuvaatimuksesta. Ehdotetun *1 momentin* mukaan luvan tai todistuksen peruuttamispäätökseen sekä valvontaviranomaisen kieltoon tai määräykseen haettaisiin muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyt-

töön, koska se saattaisi tarpeettomasti hidastaa oikeusturvan antamista asioissa, jotka on perusteltua voida saattaa nopeasti tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Muuhun päätökseen saisi *2 momentin* mukaan vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Näitä päätöksiä ovat esimerkiksi 5 luvussa tarkoitettujen lupien ja todistusten myöntäminen. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun *3 momentin* mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät *1 momentissa* tarkoitetut asiat. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan ja elinkeinon harjoittamisen kannalta erityisen merkittäviä.

Pykälän *4 momentti* vastaisi voimassa olevan pykälän loppuosaa.

1.84 Laki eläintunnistusjärjestelmästä

38 §. Muutoksenhaku. Pykälän *1 momentti* vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Kyseessä olevat päätökset koskevat eläintunnistusjärjestelmän valvontaa. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön, koska se saattaisi tarpeettomasti hidastaa oikeusturvan antamista asioissa, jotka on perusteltua voida saattaa nopeasti tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun *2 momentin* mukaan hallinto-oikeuden päätökseen tunnistimen hyväksymistä koskevassa asiassa saisi hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Muut asiat jäisivät valituslupasääntelyn ulkopuolelle. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan kannalta erityisen merkittäviä.

Pykälän *3 momentti* vastaisi nykyistä *2 momenttia*.

1.85 Laki kasvinsuojeluaineista

48 §. Muutoksenhaku. Ehdotuksen mukaan *1 momentin* oikaisuvaatimussäännöksessä viitattaisiin hallintolakiin. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa.

Oikaisuvaatimusmenettelyä ei ehdoteta laajennettavaksi nykyisestä, koska se saattaisi aiheuttomasti pidentää asioiden käsittelyn kokonaiskestoa. Muut kuin momentissa mainitut päätökset koskevat esimerkiksi kieltoja tai määräyksiä, lupaa kasvinsuojeluaineella tehtävään kokeeseen taikka kasvinsuojeluaineeksi, koulutuksen järjestäjäksi, tutkinnon järjestäjäksi, levitysvälineen testaajaksi tai kasvinsuojeluaineita testaavaksi laitokseksi hyväksymistä. Laki on uudehko ja oikaisuvaatimusmenettelyn tarkoituksenmukainen laajuus on harkittu jo sitä säädettyä.

Pykälän *2 momentin* mukaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen ja muuhun kuin *1 momentissa* tarkoitettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun *3 momentin* mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät 38 ja 39 §:ssä tarkoitettut asiat. Mainittujen säännösten mukaan viranomaisen voi muun muassa kieltää kasvinsuojeluaineen valmistuksen tai markkinoille saattamisen taikka määrätä aineen hävitettäväksi toiminnanharjoittajan kustannuksella. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan ja elinkeinon harjoittamisen kannalta erityisen merkittäviä.

Pykälän *4 momentti* vastaisi sisällöltään voimassa olevan pykälän *1 momentin* loppuosaa, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

Pykälän *5 momentti* vastaisi nykyistä *2 momenttia*.

1.86 Laki merellä toimivien kalastus- ja vesiviljelyalusten rekisteröinnistä

33 §. Muutoksenhaku. Laissa tarkoitettuja rekisteröintipäätöksiä tehdään kuudessa rannikolla sijaitsevassa elinkeino-, liikenne-, ja

ympäristökeskuksessa. Kalastusalusrekisterissä olevien kalastusalususten yhteenlasketun enimmäiskapasiteetin ylittämisen estämiseksi maa- ja metsätalousministeriö osallistuu päätöksentekomenettelyyn vahvistamalla alusten keskinäisen rekisteröimisjärjestyksen ja rekisterin kalastuskapasiteetin kulloisenkin riittävyyden. Pykälän *1 momentin* mukaan maa- ja metsätalousministeriön päätökseen ei saisi erikseen hakea muutosta. Sen sijaan elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskuksen päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön. Se soveltuu huonosti päätöksiin, joiden tekemiseen osallistuu kaksi viranomaista. Laissa mainitut elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset tekevät yksin osan alusten rekisteristä poistamista koskevista ja kalastuslisenssien keskeyttämistä koskevista päätöksistä. Näissä asioissa oikaisuvaatimusmenettely saattaisi aiheuttomasti pidentää asioiden käsittelyn kokonaiskestoa ja hidastaa oikeusturvan antamista asioissa, jotka on perusteltua voida saattaa nopeasti tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun *2 momentin* mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupamenettelyä sovellettaisiin esimerkiksi rekisteröinti- ja rekisteröintilupa-asioissa. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät aluksen rekisteristä poistamista sekä kalastuslisenssin keskeytystä ja peruutusta koskevat asiat. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan ja elinkeinon harjoittamisen kannalta erityisen merkittäviä.

Pykälän *3 momenttiin* lisättäisiin säännös, jonka mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella olisi oikeus hakea muutosta hallinto-oikeuden päätökseen, jolla sen päätös on kumottu tai sitä on muutettu. Muutoksenhakuoikeus on tarpeen, jotta hallinto-oikeuksien linjaukset saadaan yhdenmukaisettua mahdollisimman pitkälle. Tämä on erityisen tärkeää tapauksissa, joissa kalastusalus poistetaan rekisteristä lain 3 luvun säännösten nojalla viranomaisaloitteisesti (ns. pakkoisto). Valituslupajärjestelmän piiriin kuuluvissa asioissa elinkeino-, liikenne- ja

ympäristökeskus saisi hakea muutosta vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

1.87 Laki totopelien tuottojen käyttämisestä hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen

30 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentin oikaisuvaatimussäännöksessä viitattaisiin hallintolakiin. Yleiset säännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain 7 a luvussa.

Pykälän 2 momentin mukaan ministeriön oikaisuvaatimukseen antamasta päätöksestä valitettaisiin hallinto-oikeuteen. Tämä vastaisi hallintolainkäyttölain yleissäännökseen ehdotettua muutosta, jonka mukaan ministeriön päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Ehdotetun 3 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupamenettely koskisi esimerkiksi avustuksen myöntämistä sekä takaisinperittävän määrän kohtuullistamista. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät 17, 19 ja 20 §:ssä tarkoitettujen maksatuksen keskeytys- ja takaisinperintäasiat. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan kannalta erityisen merkittäviä.

1.88 Rehulaki

51 §. Muutoksenhaku. Voimassa olevassa laissa ei säädetä oikaisuvaatimuksesta. Ehdotetun 1 momentin mukaan lain 20 sekä 40—44§:ssä tarkoitettuihin päätöksiin haettaisiin muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Nämä päätökset koskevat rehualan toimijan hyväksymistä, epäkohdan poistamista, rehun tuotannon kieltämistä, rehun hävitettäväksi määräämistä sekä 5 luvussa tarkoitettua laboratorioon hyväksymisen tai rehualan toimijan rekisteröinnin peruuttamista. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön, koska se saattaisi tarpeettomasti hidastaa oikeusturvan antamista asioissa, jotka on perusteltua voida saattaa nopeasti tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Muuhun päätökseen saisi 2 momentin mukaan vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa

säädetään. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa. Oikaisuvaatimussääntelyn piiriin kuuluisivat esimerkiksi päätökset, jotka koskevat lupaa saattaa rehu markkinoille, laboratorioon nimeämistä ja hyväksymistä sekä rehualan toimijaksi hyväksymistä. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 3 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät 40—44 §:ssä tarkoitettut asiat. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan ja elinkeinon harjoittamisen kannalta erityisen merkittäviä.

Pykälän 4 momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevan lain 2 momenttia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

1.89 Vesihuoltolaki

32 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin muutoksenhausta 8 §:ssä tarkoitettuun vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen hyväksymistä koskevaan tai 17 a §:ssä tarkoitettuun huleveden viemärointiä koskevaan kunnan päätökseen. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön, koska se saattaisi aiheettomasti pidentää asioiden käsittelyn kokonaiskestoa. Kyse on kuntalain 88 §:ssä tarkoitettua muuhun lakiin perustuvasta kunnallisvalituksesta, johon ei sovelleta kuntalain 89 §:n säännöksiä oikaisuvaatimuksesta.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotuksen mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin muutoksenhausta muuhun tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen. Kyseessä ovat valvontaviranomaisten päätökset sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen 11 §:n nojalla antamat päätökset, jotka koskevat vapautusta liittymisvelvollisuudesta vesihuoltolaitoksen verkostoon. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön, koska se saattaisi tarpeettomasti hidastaa oikeusturvan antamista asi-

oissa, jotka on perusteltua voida saattaa nopeasti tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Ehdotuksen mukaan momentissa tarkoitettuun hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät 29 §:ssä tarkoitettut asiat. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan kannalta erityisen merkittäviä. Kyseessä ovat rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaisemista koskevat päätökset, joita valvontaviranomainen on voinut tehostaa uhkasakolla taikka teettämisen tai keskeyttämisen uhalla.

1.90 Laki eräiden maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lainojen ja saamisten siirtämisestä Valtiokonttorin hoidettavaksi

25 §. Muutoksenhaku. Valtiokonttorissa tehdään päätöksiä, jotka koskevat saamisten ja lainojen siirtoja, lykkäyksiä ja irtisanomisia. Pykälän 1 momentti vastaisi sisällöltään voimassa oleva lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön, koska se saattaisi aiheettomasti pidentää asioiden käsittelyn kokonaiskestoja.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 2 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn piiriin kuuluisivat esimerkiksi 13 §:ssä tarkoitettut maksuhelpotusasiat. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät saamisen irtisanomista ja takaisinperintää koskevat asiat. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan kannalta erityisen merkittäviä.

Pykälän 3 momentti vastaisi voimassa olevan lain 2 momenttia. Siinä viitataan hallintoriita-asioita koskeviin hallintolainkäyttölain säännöksiin.

1.91 Alusliikennepalvelulaki

31 §. Muutoksenhaku. Voimassa olevassa laissa ei säädetä oikaisuvaatimuksesta. Ehdotetun 1 momentin mukaan alusliikenneohjaajan pätevyystodistuksen peruuttamista kos-

kevaan päätökseen haettaisiin muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön, koska se saattaisi aiheettomasti pidentää asioiden käsittelyn kokonaiskestoja.

Muuhun päätökseen saisi 2 momentin mukaan vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Näitä päätöksiä olisivat esimerkiksi 21 ja 22 f §:ssä tarkoitettut vapautukset, alusliikennepalvelun perustamista ja lakkauttamista koskevat päätökset sekä alusliikenneohjaajan pätevyystodistuksen myöntämistä ja uusimista koskevat päätökset. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 3 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät 1 momentissa tarkoitettut pätevyystodistuksen peruuttamista koskevat asiat. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan kannalta erityisen merkittäviä.

Pykälän 4 momentti päätöksen täytäntöönpanokelpoisuudesta vastaisi nykyisen pykälän loppuosaa, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Muutoksenhakuviranomaisella tarkoitettaisiin valitusviranomaisen lisäksi oikaisuvaatimuksen käsittelevää viranomaisista.

1.92 Joukkoliikennelaki

1 §. Soveltamisala. Pykälä vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta säännösviittauksia tarkistettaisiin.

53 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentin oikaisuvaatimussäännös vastaisi sisällöltään voimassa olevan momentin alkuosaa, mutta säännöksessä viitattaisiin hallintolakiin. Yleiset säännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain 7 a luvussa.

Pykälän 2 momentin mukaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen, muuhun kuin 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen sekä Euroopan unionin asetuksen nojalla tehtyyn päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Myös ministeriön päätöksestä valitettaisiin hallinto-oikeuteen. Tämä

vastaisi hallintolainkäyttölain yleissäännökseen ehdotettua muutosta, jonka mukaan ministeriön päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Valitusluvan käyttöalaa laajennettaisiin. Ehdotetun 3 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn piiriin kuuluisivat esimerkiksi liikennelupien myöntämistä koskevat päätökset. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät liikenneluvan peruuttamista ja 46 §:ssä tarkoitettua korvauksen takaisinperintää koskevat asiat. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan ja elinkeinon harjoittamisen kannalta erityisen merkittäviä.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin päätösten täytäntöönpanokelpoisuudesta. Tämän lain tai Euroopan unionin asetusten nojalla tehty päätös voitaisiin panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta. Täytäntöönpanoa koskevan säännöksen soveltamisala kattaisi myös oikaisuvaatimusmenettelyn piirissä olevat asiat.

Pykälän 5 momentti vastaisi nykyistä 2 momenttia.

Pykälän otsikkoa muutettaisiin sen vuoksi, että oikaisuvaatimus on osa muutoksenhaku.

1.93 Konttilaki

18 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentin mukaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen ja muuhun tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Säännös vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia. Oikaisuvaatimusmenettelystä säädetään 12 §:ssä. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön muissa asioissa, koska se saattaisi tarpeettomasti hidastaa oikeusturvan antamista asioissa, jotka on perusteltua voida saattaa nopeasti tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 2 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasäännös koskisi esimerkiksi päätöksiä kontin käyttöönottohy-

väksymisestä ja tarkastusohjelman hyväksymisestä sekä tarkastuslaitoksen hyväksymisestä. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät tarkastuslaitoksen hyväksymisen peruuttamista koskevat asiat. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan ja elinkeinon harjoittamisen kannalta erityisen merkittäviä.

1.94 Laki ajopiirturikorttien myöntämisen järjestämisestä

13 §. Muutoksenhaku. Ehdotuksen mukaan 1 momentin oikaisuvaatimussäännöksessä viitattaisiin hallintolakiin. Yleiset säännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain 7 a luvussa. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön muissa asioissa, koska se saattaisi aiheettomasti pidentää asioiden käsittelyn kokonaiskestoa.

Pykälän 2 momentin mukaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen ja muuhun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Säännös vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia.

Muutoksenhausta 16 §:ssä tarkoitettua maksua koskevaan päätökseen säädetään valtion maksuperustelaisissa.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 3 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupaa edellytettäisiin esimerkiksi muutoksenhaussa ajopiirturikorttia koskeviin päätöksiin. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät ajopiirturikortin peruuttamista koskevat asiat. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan ja elinkeinon harjoittamisen kannalta erityisen merkittäviä.

Pykälän 4 momentti vastaisi nykyistä 3 momenttia.

Pykälän otsikkoa muutettaisiin sen vuoksi, että oikaisuvaatimus on osa muutoksenhaku.

1.95 Laki alusten jääluokista ja jäänmurtaja-avustuksesta

12 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyt-

töön, koska se saattaisi aiheuttomasti pidentää asioiden käsittelyn kokonaiskestoa.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 2 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Päätökset koskevat esimerkiksi jääluokkien määräytymistä ja vahvistamista sekä jäänmurtaajavastuun antamista.

Pykälän 3 momentti vastaisi sisällöltään nykyistä 2 momenttia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

1.96 Laki eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta

25 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentin sanamuotoa tarkistettaisiin. Myös ministeriön päätöksestä valitettaisiin hallinto-oikeuteen. Tämä vastaisi hallintolainkäyttölain yleissääntöön ehdotettua muutosta, jonka mukaan ministeriön päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön. Se saattaisi tarpeettomasti hidastaa oikeusturvan antamista valvonta-asioissa, jotka on perusteltua voida saattaa nopeasti tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 2 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupaa edellytettäisiin esimerkiksi muutoksenhaussa 19 §:n 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen puutteellisuuksien korjaamisesta ja määräajan asettamisesta sekä 13 §:ssä tarkoitettuun päätökseen tietojen antamisesta ja siihen liittyvistä vapautuksista. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät aluksen pysäyttämistä, aluksen toiminnan rajoittamista ja töiden keskeyttämistä koskevat asiat. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan ja elinkeinon harjoittamisen kannalta erityisen merkittäviä.

Pykälän 3 momentti vastaisi muutoin nykyistä 2 momenttia, mutta siinä säädettäisiin myös valituksen kiireellisestä käsittelystä, josta nykyisin säädetään 1 momentissa.

Muutoksenhausta 21 §:ssä tarkoitettua maksua koskevaan päätökseen säädetään valtion maksuperustelaisissa.

1.97 Laki eräiden irtolastialusten turvallisuudesta lastaamisesta ja lastin purkamisesta

25 §. Muutoksenhaku. Ehdotettu 1 momentin oikaisuvaatimussääntö vastaisi sisällöltään nykyistä 26 §:n 1 momenttia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Sääntönsä viitattaisiin hallintolakiin. Yleiset säännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain 7 a luvussa.

Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön muissa asioissa, koska se saattaisi aiheuttomasti pidentää asioiden käsittelyn kokonaiskestoa sekä tarpeettomasti hidastaa oikeusturvan antamista asioissa, jotka on perusteltua voida saattaa nopeasti tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Pykälän 2 momentin mukaan muuhun tämän lain nojalla annettuun päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 3 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupamenettelyä sovellettaisiin esimerkiksi päätöksiin olla myöntämättä sertifikaattia laadunhallintajärjestelmälle sekä päätökseen 12 ja 17 §:ssä tarkoitettuun puutteiden korjaamiseen määräajassa. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät arviointilaitoksen nimeämisen peruuttamista koskevat asiat. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan kannalta erityisen merkittäviä.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin päätöksen täytäntöönpanokelpoisuudesta. Se vastaisi sisällöltään nykyisen pykälän loppuosaa sekä 26 §:n 3 momenttia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Muutoksenhakuviranomaisella tarkoitettaisiin momentissa valitusviranomaisen lisäksi oikaisuvaatimuksen käsittelevää viranomaista.

Muutoksenhausta 24 §:ssä tarkoitettua maksua koskevaan päätökseen säädetään valtion maksuperustelaisissa.

26 §. *Oikaisumenettely ja muutoksenhaku arviointilaitoksen päätöksistä.* Pykälä kumotaisiin. Sen sisältö siirrettäisiin muiden muutoksenhakusäännösten yhteyteen 25 §:ään.

1.98 Laki kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä

31 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän otsikkoa muutettaisiin sen vuoksi, että oikaisuvaatimus on muutoksenhakua.

Pykälän *1 momentti* oikaisuvaatimuksesta vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön muissa asioissa, koska se saattaisi aiheettomasti pidentää asioiden käsittelyn kokonaiskestoa.

Pykälän *2 momentin* mukaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun *3 momentin* mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn piiriin kuuluisivat esimerkiksi liikenneluvan ja kuljetusluvan myöntämistä koskevat päätökset sekä luvanhaltijalle annettavat varoitukset. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät liikenneluvan tai kuljettajatodistuksen peruuttamista koskevat päätökset, jotka voivat perustua lain 20 tai 21 §:ään taikka EU:n tavaraliikennelupa-asetukseen. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan ja elinkeinon harjoittamisen kannalta erityisen merkittäviä.

Pykälän *4 momentti* vastaisi nykyisen *2 momentin* loppuosaa.

1.99 Laki kuljettajantutkintotoiminnan järjestämisestä

14 §. *Muutoksenhaku.* Ehdotuksen mukaan *1 momentin* oikaisuvaatimussäännöksessä viitattaisiin hallintolakiin. Yleiset säännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain 7 a luvussa. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön muissa asioissa, koska se saattaisi aiheettomasti pidentää asioiden käsittelyn kokonaiskestoa sekä tarpeettomasti hidastaa oikeusturvan antamista asioissa, jot-

ka on perusteltua voida saattaa nopeasti tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Pykälän *2 momentin* mukaan oikaisuvaatimukseen annettuun ja muuhun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun *3 momentin* mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupamenettelyä sovellettaisiin esimerkiksi kuljettajantutkinnon vastaanottajan tekemään kuljettajantutkintoa tai ADR-ajolupakoetta koskevaan päätökseen. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät kelpoisuustodistuksen peruuttamista koskevat asiat. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan kannalta erityisen merkittäviä.

Pykälän otsikkoa muutettaisiin sen vuoksi, että oikaisuvaatimus on muutoksenhakua.

1.100 Laki kuorma- ja linja-auton kuljettajien ammattipätevyydestä

26 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän otsikkoa muutettaisiin sen vuoksi, että oikaisuvaatimus on muutoksenhakua.

Ehdotuksen mukaan *1 momentin* oikaisuvaatimussäännöksessä viitattaisiin hallintolakiin. Yleiset säännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain 7 a luvussa. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön muissa asioissa, koska se saattaisi aiheettomasti pidentää asioiden käsittelyn kokonaiskestoa.

Pykälän *2 momentin* mukaan opetus- ja kulttuuriministeriön päätökseen, Liikenteen turvallisuusviraston oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan tai muuhun tämän lain nojalla tekemään päätökseen sekä poliisin päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Ehdotuksen mukaan myös ministeriön päätöksestä valitettaisiin siten hallinto-oikeuteen. Tämä vastaisi hallintolainkäyttölain yleissäännökseen ehdotettua muutosta, jonka mukaan ministeriön päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun *3 momentin* mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi ha-

kea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn piiriin kuuluisivat esimerkiksi 1 momentissa tarkoitetut päätökset, joissa muutoksenhaun ensi vaiheena on oikaisuvaatimus. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät koulutuskeskuksen hyväksymisen peruuttamista ja ammattipätevyyskortin peruuttamista koskevat asiat. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan kannalta erityisen merkittäviä.

Pykälän 4 momentti vastaisi nykyisen 3 momentin loppuosaa.

Pykälän 5 momentti vastaisi sisällöltään nykyisen 1 momentin alkuosaa, mutta sen sanamuotoa ja säännösviittauksia tarkistettaisiin.

1.101 Laki lentoliikenteen valvontamaksusta

15 §. Muutoksenhaku hallinto-oikeuteen. Asioiden keskittämisestä Helsingin hallinto-oikeuteen luovuttaisiin. Valituksen käsittelevä hallinto-oikeus määräytyisi hallintolainkäyttölain 12 §:n yleissäännöksen perusteella. Lisäksi pykälän rakennetta ja sanamuotoa tarkistettaisiin.

1.102 Laki maantieliikenteen liikenneyrittäjäkoulutuksesta

8 §. Muutoksenhaku. Voimassa olevassa laissa ei säädetä oikaisuvaatimuksesta. Ehdotetun 1 momentin mukaan liikenneyrittäjäkoulutusluvan peruuttamista koskevaan päätökseen haettaisiin muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön, koska se saattaisi aiheettomasti pidentää asioiden käsittelyn kokonaiskestoa sekä tarpeettomasti hidastaa oikeusturvan antamista asioissa, jotka on perusteltua voida saattaa nopeasti tuomioistuimen ratkaistavaksi. Asiat ovat yksilöllisesti harkittuja.

Muuhun päätökseen saisi 2 momentin mukaan vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa. Muita päätöksiä olisivat esimerkiksi liikenneyrittäjäkoulutusluvan myöntäminen, muuttaminen tai uusiminen. Oikaisuvaatimukseen annet-

tuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 3 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät 1 momentissa tarkoitetut asiat. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan ja elinkeinon harjoittamisen kannalta erityisen merkittäviä.

Pykälän 4 momentti vastaisi sisällöltään nykyisen pykälän loppuosaa, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Muutoksenhaulla tarkoitetaan momentissa sekä oikaisuvaatimusta että valitusta. Oikaisuvaatimusta tai valitusta käsittelevä viranomainen voisi kieltää tai keskeyttää täytäntöönpanon niin kuin nykyisinkin. Säännökset tästä ovat hallintolain 49 f §:ssä ja hallintolainkäyttölain 32 §:ssä.

1.103 Laki matkustaja-aluksen henkilöluetteloista

24 §. Muutoksenhaku. Liikenne- ja viestintäministeriö tekee lain nojalla päätöksiä henkilötietojen luovuttamisesta ja tietojen kirjaamisesta ja ilmoittamisesta koskevista poikkeuksista. Liikenteen turvallisuusvirasto hyväksyy lain nojalla henkilötietojärjestelmät.

Voimassa olevassa laissa ei säädetä oikaisuvaatimuksesta. Ehdotetun 1 momentin mukaan 17 §:ssä tarkoitettuun päätökseen haettaisiin muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Kyseessä on velvoittava päätös, jota voidaan tehostaa sakon tai keskeytyksen uhalla. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön, koska se saattaisi tarpeettomasti hidastaa oikeusturvan antamista asioissa, jotka on perusteltua voida saattaa nopeasti tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Muuhun Liikenteen turvallisuusviraston sekä liikenne- ja viestintäministeriön päätökseen saisi 2 momentin mukaan vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Myös ministeriön päätöksestä valitettaisiin hallinto-

oikeuteen. Tämä vastaisi hallintolainkäyttölain yleissäännökseen ehdotettua muutosta, jonka mukaan ministeriön päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 3 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn piiriin kuuluisivat myös 17 §:ssä tarkoitetut päätökset, joissa on kyse puutteen korjaamiseen velvoittavista päätöksistä ja joihin voidaan liittää sakon tai matkan keskeyttämisen uhka.

Pykälän 4 momentti vastaisi sisällöltään nykyisen 1 momentin loppuosaa, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Muutoksenhakuviranomaisella tarkoitetaan valitusviranomaisen lisäksi oikaisuvaatimuksen käsittelevää viranomaista.

Pykälän 5 momentti vastaisi sisällöltään nykyistä 2 momenttia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

1.104 Laki meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta

27 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän otsikkoa muutettaisiin, koska oikaisuvaatimusmenettely on muutoksenhaku.

Pykälän 1 ja 2 momentti vastaisivat sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta niiden sanamuotoa tarkistettaisiin. Säännökset oikaisuvaatimuksen tekemisessä ja käsittelyssä noudatettavasta menettelystä korvattaisiin viittauksella hallintolakiin. Yleissäännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain 7 a luvussa.

Laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 3 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn piiriin kuuluisivat esimerkiksi tuen myöntämistä koskevat päätökset sekä päätökset aluksen merkitsemisestä kauppa-alusluetteloon tai sen poistamisesta luettelosta. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät tuen takaisinperintää koskevat asiat.

Ne ovat asianosaisen oikeusturvan kannalta erityisen merkittäviä.

Pykälän 4 ja 5 momentti vastaisivat sisällöltään voimassa olevaa 3 ja 4 momenttia.

1.105 Laki rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuustehtävistä

57 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän 1 momentti vastaisi voimassa olevaa lakia, mutta momentin sanamuotoa tarkistettaisiin. Oikaisuvaatimus on lain 12 §:n 6 momentin mukaan käytössä muutoksenhaussa toiminnanharjoittajan päätökseen, jolla hakemus lisätodistuksen saamiseksi on hylätty tai lisätodistus on peruutettu. Säännöstä täydennettäisiin maininnalla siitä, että myös oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla.

Oikaisuvaatimusmenettelyä ei tässä vaiheessa otettaisi käyttöön muissa asiaryhmissä.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 2 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn piiriin kuuluisivat esimerkiksi lupakirjan, lisätodistuksen, kelpoisuuskirjan ja erivapauksien myöntämispäätökset sekä oppilaitoksen ja koulutusohjelmien hyväksymistä koskevat päätökset. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät lupakirjan peruuttamista, lisätodistuksen peruuttamista, kelpoisuuskirjan peruuttamista, 13 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettua liikukuvan kaluston kuljettajan toimintakieltoa, 29 §:ssä tarkoitettua hyväksynnän peruuttamista ja terveydentilaa koskevan erivapauden peruuttamista koskevat asiat. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan ja elinkeinon harjoittamisen kannalta erityisen merkittäviä.

Pykälän 3 momentti päätöksen täytäntöönpanokelpoisuudesta vastaisi voimassa olevan pykälän loppuosaa, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Muutoksenhaulla tarkoitetaan momentissa sekä oikaisuvaatimusta että valitusta.

1.106 Laki taksinkuljettajien ammattipätevydestä

38 §. Muutoksenhaku. Pykälän otsikkoa muutettaisiin sen vuoksi, että oikaisuvaatimus on muutoksenhaku.

Ehdotuksen mukaan *1 momentin* oikaisuvaatimussäännöksessä viitattaisiin hallintolakiin. Oikaisuvaatimus on käytössä muutoksenhaussa Liikenteen turvallisuusviraston koulutusluvan saaneen ja Liikenteen turvallisuusviraston kanssa tehdyn sopimuksen perusteella toimivan kokeen vastaanottajan päätökseen. Yleiset säännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain 7 a luvussa.

Pykälän *2 momentti* vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Muuhun kuin *1 momentissa* tarkoitettuun päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun *3 momentin* mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn piiriin kuuluisivat esimerkiksi ajoluvan ja koulutusluvan myöntämistä sekä 7 §:ssä tarkoitettujen kokeiden hyväksymistä koskevat päätökset. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät ajoluvan ja koulutusluvan peruuttamista koskevat asiat. Ne ovat asianomaisen oikeusturvan ja elinkeinon harjoittamisen kannalta erityisen merkittäviä.

Pykälän *4 momentti* vastaisi nykyistä *2 momentin* loppuosaa.

1.107 Laki vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista

49 §. Muutoksenhaku. Pykälän *1 momentti* vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön, koska se saattaisi aiheuttomasti pidentää asioiden käsittelyn kokonaiskestoa.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun *2 momentin* mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi ha-

kea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn piiriin kuuluisivat esimerkiksi tarkastuslaitoksen nimeämistä koskevat päätökset sekä päätökset, joilla on määrätty virheen tai laiminlyönnin korjaamisesta. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät tarkastuslaitoksen nimeämisen peruuttamista koskevat asiat. Ne ovat asianomaisen oikeusturvan ja elinkeinon harjoittamisen kannalta erityisen merkittäviä.

Pykälän *3 ja 4 momentti* vastaisivat nykyistä *2 ja 3 momenttia*.

1.108 Luotsauslaki

20 §. Tuomioistuimien. Säännös toimivaltaisesta tuomioistuimista merilaissa tarkoitetuissa asioissa vastaisi voimassa olevaa lakia. Muutoksenhausta Liikenteen turvallisuusviraston päätökseen säädettäisiin uudessa *20 a §:ssä*.

20 a §. Muutoksenhaku. Voimassa olevassa laissa ei säädettä oikaisuvaatimuksesta. Ehdotetun *1 momentin* mukaan luotsin ohjauskirjan peruuttamista, linjaluotsinkirjan peruuttamista ja aluskohtaisen luotsinkäyttövelvollisuuden erivapauden peruuttamista koskevaan päätökseen haettaisiin muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön näissä asioissa, koska se saattaisi aiheuttomasti pidentää asioiden käsittelyn kokonaiskestoa.

Liikenteen turvallisuusviraston muuhun päätökseen saisi *2 momentin* mukaan vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimusmenettelyn piiriin kuuluisivat esimerkiksi päätökset luotsin ohjauskirjan myöntämisestä sekä päätökset erivapaudesta ja poikkeusluvista luotsinkäyttövelvollisuuteen. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun *3 momentin* mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn piiriin kuuluisivat esimerkiksi päätökset luotsin ohjauskirjan tai erivapauden myöntämisestä. Myös aluskohtaisen luotsinkäyttövelvollisuuden

erivapauden peruuttamista koskevat asiat olisivat valituslupasääntelyn piirissä. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät luotsin ohjauksen peruuttamista koskevat asiat. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan ja ammatin harjoittamisen kannalta erityisen merkittäviä, koska luotsin ammatissa toimimisen edellytyksenä on voimassa oleva luotsin ohjauksen.

1.109 Maantielaki

105 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentti oikaisun vaatimisesta pätevyystodistusta koskevaan päätökseen vastaisi sisällöltään voimassa olevaa 105 a §:n 1 momentti. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön muissa asioissa, koska se saattaisi aiheuttomasti pidentää asioiden käsittelyn kokonaiskestoa.

Pykälän 2 momentin mukaan valtioneuvoston yleisistunnon päätökseen haettaisiin muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Tämä vastaisi hallintolainkäyttölakiin ehdotettua yleissäännöstä. Oikaisuvaatimukseen annettuun sekä muuhun tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Valituslupasääntelyä laajennettaisiin nykyisestä. Ehdotetun 3 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn piiriin kuuluisivat esimerkiksi liikenteen tilapäistä kieltämistä tai rajoittamista koskevat päätökset, maankäyttörajoituksista poikkeamista koskevat päätökset sekä lupapäätökset, jotka oikeuttavat teialueeseen kohdistuvaan työhön ja laitteiden sijoittamiseen teialueelle. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät yleis- ja tie-suunnitelman hyväksymistä koskevat asiat. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan sekä yhteiskunnan kannalta erityisen merkittäviä.

Pykälän 4—7 momentti vastaisivat voimassa olevaa 1 momentin loppuosaa ja 2—4 momenttia.

Pykälän 8 momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevaa 1 momentin alkuosaa, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

105 a §. Oikaisun hakeminen. Pykälä kumottaisiin. Sen sisältö siirrettäisiin muutoksenhakuun koskevaan 105 §:ään.

1.110 Postilaki

80 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentin sanamuotoa tarkistettaisiin. Valtioneuvoston yleisistunnon päätöksestä valitettaisiin hallintolainkäyttölain yleissäännöksen mukaisesti korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Muiden säännöksessä mainittujen viranomaisten päätöksestä valitettaisiin hallinto-oikeuteen. Tämä vastaisi hallintolainkäyttölain yleissäännöstä. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön, koska se saattaisi aiheuttomasti pidentää asioiden käsittelyn kokonaiskestoa. Kyseessä ovat yhteiskunnallisesti merkittävät asiat, jotka on syytä saada nopeasti tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 2 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn piiriin kuuluisivat esimerkiksi postimerkkien julkaisu-oikeutta koskevat päätökset sekä päätökset, joilla yritys on velvoitettu korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät yleispalveluvelvoitteen asettamista ja sen muuttamista koskevat asiat. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan ja elinkeinon harjoittamisen kannalta erityisen merkittäviä.

Pykälän 3 momentti vastaisi nykyisen 1 momentin loppuosaa.

Pykälän 4 momentti vastaisi nykyistä 2 momenttia, mutta momenttiviittausta tarkistettaisiin.

1.111 Ratalaki

92 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentin sanamuotoa tarkistettaisiin. Tämän lain nojalla tehtyyn hallintopäätökseen haettaisiin muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön, koska se saattaisi aiheuttomasti pidentää asioiden käsittelyn kokonaiskestoa. Kyseessä ovat yhteiskunnallisesti merkittävät

asiat, jotka on syytä saada nopeasti tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 2 *momentin* mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn piiriin kuuluisivat esimerkiksi suunnitelmien muuttamista koskevat päätökset, radanpitoviranomaisen lupia koskevat päätökset sekä päätökset, jotka oikeuttavat maankäyttörajoituksesta poikkeamiseen. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät yleis- ja ratasuunnitelman hyväksymistä koskevat asiat. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan kannalta ja yhteiskunnallisesti erityisen merkittäviä.

Pykälän 3—5 *momentti* vastaisivat 2—4 momenttia.

Pykälän 6 *momentti* vastaisi sisällöltään voimassa olevaan 1 momenttiin sisältyvää viittausta, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

1.112 Taksiliikennelaki

8 §. *Yrittäjäkurssi*. Oikaisuvaatimusta koskeva pykälän 3 momentti kumottaisiin ja sen sisältö siirrettäisiin muiden muutoksenhakusäännösten yhteyteen 27 §:ään.

27 §. *Muutoksenhaku*. Pykälän 1 *momentin* oikaisuvaatimussäännös vastaisi sisällöltään voimassa olevaa 8 §:n 3 momenttia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Momentissa viitattaisiin hallintolakiin. Yleiset säännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain 7 a luvussa. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön muissa asioissa, koska se saattaisi aiheuttomasti pidentää asioiden käsittelyn kokonaiskestoa.

Pykälän 2 *momentin* mukaan muuhun päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 3 *momentin* mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn piiriin kuuluisivat päätökset, jotka koskevat esimerkiksi taksiluvan myöntämistä tai muuttamista, lii-

kenteen harjoittamisen keskeyttämistä taikka tilausvälityskeskusta. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät taksiluvan peruuttamista koskevat asiat. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan ja elinkeinon harjoittamisen kannalta erityisen merkittäviä.

Pykälän 4 *momentti* vastaisi sisällöltään nykyistä 1 momentin loppuosaa, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Muutoksenhakuviranomaisella tarkoitettaisiin momentissa valitusviranomaisen lisäksi oikaisuvaatimuksen käsittelevää viranomaista.

1.113 Vesiliikennelaki

22 §. *Muutoksenhaku*. Pykälän 1 *momentti* vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön, koska se saattaisi aiheuttomasti pidentää asioiden käsittelyn kokonaiskestoa.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 2 *momentin* mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn piiriin kuuluisivat esimerkiksi kilpailu- ja harjoituslupaa koskevat päätökset sekä 9 §:n 3 momentissa tarkoitettuja poikkeuksia koskevat päätökset. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät kiellon tai rajoituksen määräämistä tai sen muuttamista koskevat asiat. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan ja liikkumisvapauden kannalta erityisen merkittäviä.

1.114 Laki kansainvälistä taksiliikennettä tiellä koskevan Ruotsin kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta

8 §. *Muutoksenhaku*. Pykälän 1 *momentti* vastaisi sisällöltään voimassa olevan pykälän alkuosaa, mutta säännöksen sanamuotoa tarkistettaisiin. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön, koska se saattaisi tarpeettomasti hidastaa oikeusturvan antamista asioissa, jotka on perusteltua voida saattaa nopeasti tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 2 *momentin* mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn piiriin kuuluisivat esimerkiksi taksiryitykselle annettava varoitusta koskevat päätökset. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät taksiluvan peruuttamista koskevat asiat. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan ja elinkeinon harjoittamisen kannalta erityisen merkittäviä.

Pykälän 3 *momentti* vastaisi nykyisen pykälän loppuosaa.

1.115 Kaivoslaki

162 §. *Muutoksenhaku kaivosviranomaisen päätökseen.* Pykälässä säädetään muutoksenhausta kaivosviranomaisen päätökseen. Kaivosviranomaisena toimii lain 4 §:n mukaan Turvallisuus- ja kemikaalivirasto. Muutoksenhausta valtioneuvoston tämän lain nojalla tekemään päätökseen ei säädettäisi tässä pykälässä, vaan siihen haettaisiin muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Pykälän 1 *momentti* vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön, koska se saattaisi aiheettomasti pidentää asioiden käsittelyn kokonaiskestoa.

Voimassa olevassa pykälässä ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 2 *momentin* mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät 70 ja 131 §:ssä, 140 §:n 2 momentissa, 144 §:n 2 momentissa sekä 156 ja 157 §:ssä tarkoitetut asiat.

Lain 70 §:ssä säädetään malminetsintäluvan, kaivosluvan ja kullanhuhdontaluvan peruuttamisesta ja 131 §:ssä kaivosturvallisuusluvan peruuttamisesta. Lain 140 §:n 2 momentissa säädetään tarkastuslaitoksen hyväksymisen peruuttamisesta. Lain 144 §:n 2 momentti koskee kaivostoimintaan liittyvien rakennusten ja rakennelmien poistamisen väliaikaista kieltoa. Rikkomuksen ja laiminlyönnin oikaisemista koskevassa 156 §:ssä säädetään kaivosviranomaisen kielloista ja

määräyksistä. Lain 157 § koskee toiminnan väliaikaista kieltoa. Lain 158 §:n mukaan kaivosviranomaisen voi tehostaa antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla taikka teettämis- tai keskeyttämishallalla.

Valituslupasääntelyn piiriin kuuluisivat esimerkiksi kaivosviranomaisen toimivaltaan kuuluvat luvan myöntämisestä, muuttamisesta, siirtämisestä tai voimassaolon jatkamisesta koskevat asiat sekä tarkastuslaitoksen hyväksyminen.

Maksuja koskeva pykälän 3 *momentti* vastaisi voimassa olevaa 2 *momenttia*.

Pykälän 4 *momentti* vastaisi voimassa olevaa 3 *momenttia*.

Lisäksi tarkistettaisiin pykälän otsikon sanamuotoa.

164 §. *Muutoksenhaku tarkastuslaitoksen päätökseen.* Tarkastuslaitoksen päätökset liittyvät nostolaitosten tarkastuksiin.

Pykälän 1 *momentin* säännökset oikaisuvaatimuksesta vastaisivat sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta ehdotuksen mukaan momentissa viitattaisiin hallintolakiin. Yleiset säännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain 7 a luvussa.

Pykälän 2 *momentti* muutoksenhausta hallinto-oikeuteen vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 3 *momentin* mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Lisäksi tarkistettaisiin pykälän otsikon sanamuotoa.

1.116 Kauppakamarilaki

10 §. *Muutoksenhaku.* Työ- ja elinkeinoministeriö päättää kauppakamarin perustamisluvasta ja luvan peruuttamisesta.

Pykälän ensimmäinen virke vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Kauppa- ja teollisuusministeriö on nykyisin työ- ja elinkeinoministeriö. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön, koska se saattaisi aiheettomasti pidentää asioiden käsittelyn kokonaiskestoa.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun pykälän jälkimmäisen virkkeen mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn piiriin kuuluisivat kauppakamarin perustamislupaa ja sen peruuttamista koskevat päätökset.

1.117 Merimiespalvelulaki

27 §. Muutoksenhaku. Pykälä koskisi muutoksenhakua merimiespalvelutoimiston päätökseen. Muutoksenhausta työ- ja elinkeinoministeriön tämän lain nojalla tekemään päätökseen ei säädettäisi tässä pykälässä, vaan siihen haettaisiin muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Voimassa olevassa pykälässä ei säädetä oikaisuvaatimuksesta. Ehdotuksen mukaan *1 momentissa* säädettäisiin, että merimiespalvelutoimiston päätökseen 9 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa vaatia oikaisua kuuden kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa säädetään. Momentissa tarkoitettut päätökset koskevat työnantajan palvelumaksun määräämistä arvion perusteella, koska hänen tilityksensä on ollut virheellinen tai puutteellinen. Säännös kuuden kuukauden määräajasta vastaisi voimassa olevaa säännöstä valitusajasta. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa.

Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön lain 7 §:ssä tarkoitettussa merimiehen palvelumaksun pidätystä koskevassa asiassa, koska se saattaisi aiheuttomasti pidentää asian käsittelyn kokonaiskestoa. Merimies voi saattaa työntäjän toimittamaa pidätystä koskevan asian merimiespalvelutoimiston käsiteltäväksi lain 7 §:n 3 momentin mukaisesti. Tässä oikaisuvaatimuksesta ei ole kyse hallintolain 49 a §:ssä tarkoitettusta oikaisuvaatimuksesta. Siihen ei siten sovellettaisi hallintolain 7 a luvun oikaisuvaatimussäännöksiä.

Pykälän *2 momentin* säännös muutoksenhausta Helsingin hallinto-oikeuteen vastaisi voimassa olevaa sääntelyä. Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla

vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Pykälän *3 momentin* säännös kuuden kuukauden valitusajasta vastaisi voimassa olevaa lakia. Säännös koskee valitusaikaa hallinto-oikeuteen ja korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

1.118 Laki perintätoiminnan luvanvaraisuudesta

14 §. Muutoksenhaku. Pykälän *1 momentin* mukaan muutosta haettaisiin valittamalla hallinto-oikeuteen kuten nykyisinkin. Päätökset koskevat toimiluvan myöntämistä tai peruuttamista sekä valvontaan liittyviä kieltoja, kehotuksia tai varoituksia. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön, koska se saattaisi tarpeettomasti hidastaa oikeusturvan antamista asioissa, jotka on perusteltua voida saattaa nopeasti tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun *2 momentin* mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät kieltoja ja toimiluvan peruuttamista koskevat asiat. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan ja elinkeinon harjoittamisen kannalta erityisen merkittäviä.

Pykälän *3 momentti* vastaisi sisällöltään voimassa olevaa 2 momenttia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

1.119 Laki valmismatkaliikkeistä

21 §. Muutoksenhaku. Voimassa olevassa laissa ei säädetä oikaisuvaatimuksesta. Ehdotetun *1 momentin* mukaan lain 8, 15 ja 16 §:ssä tarkoitettuihin Kilpailu- ja kuluttajaviraston päätöksiin haettaisiin muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei näissä asioissa otettaisi käyttöön, koska se saattaisi aiheuttomasti pidentää asioiden käsittelyn kokonaiskestoa. Näissä päätöksissä on kyse rekisteristä poistamisesta sekä kielloista ja kehotuksista.

Muuhun Kilpailu- ja kuluttajaviraston päätökseen saisi *2 momentin* mukaan vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat

hallintolain 7 a luvussa. Oikaisuvaatimussääntelyn piiriin kuuluisivat esimerkiksi valmismatkaliikkeen harjoittajaksi rekisteröitymistä ja vakuudenasettamisvelvollisuutta koskevat päätökset. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 3 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valituslupan. Valituslupasääntelyn piiriin kuuluisivat esimerkiksi kehotukset asettaa määräajassa uusi vakuus, täyttää velvollisuus ilmoittaa vakuuteen vaikuttavista muutoksista taikka antaa valvontaa varten tarvittavat asiakirjat, tiedot ja muut selvitykset. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät 8 §:ssä tarkoitetut valmismatkaliikerekisteristä poistamista koskevat päätökset ja 15 ja 16 §:ssä tarkoitetut kiellot. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan ja elinkeinon harjoittamisen kannalta erityisen merkittäviä. Lain 8 §:n nojalla Kilpailu- ja kuluttajaviraston on poistettava valmismatkaliikkeen harjoittaja rekisteristä, jos rekisteröity ei enää täytä rekisteröinnin edellytyksiä. Lain 15 §:n nojalla Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi kieltää asianomaista jatkamasta toimintaa, jos toimintaa harjoitetaan ilman rekisteröitymistä tai vaadittua vakuutusta. Lain 16 §:n nojalla kieltö voidaan antaa myös pykälässä tarkoitetun ulkomaisen viranomaisen tai järjestön hakemuksesta.

Pykälän 4 momentti vastaisi voimassa olevaa lakia.

1.120 Laki kiinteistönvälitysliikkeistä ja vuokrahuoneiston välitysliikkeistä

15 §. *Muutoksenhaku välittäjäkoelautakunnan päätökseen.* Pykälän 1 ja 2 momentti vastaisivat sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta niiden sanamuotoa tarkistettaisiin.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotuksen mukaan 3 momentissa säädettäisiin, että hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valituslupan.

Pykälän otsikkoa muutettaisiin sen vuoksi, että oikaisuvaatimus on osa muutoksenhaku.

21 §. *Muutoksenhaku aluehallintoviranomaisen päätökseen.* Voimassa olevassa laissa ei säädetä oikaisuvaatimuksesta. Ehdotetun 1 momentin mukaan lain 18 ja 19 §:ssä tarkoitettuihin päätöksiin haettaisiin muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Näissä päätöksissä on kyse aluehallintoviraston kielloista, kehotuksista ja varoituksista sekä rekisteristä poistamisesta. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei näissä asioissa otettaisi käyttöön, koska se saattaisi aiheuttomasti pidentää asioiden käsittelyn kokonaiskestoa.

Muuhun aluehallintoviraston päätökseen saisi 2 momentin mukaan vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa. Oikaisuvaatimussääntelyn piiriin kuuluisivat esimerkiksi rekisteröintiä koskevat päätökset, sillä rekisteröinnin edellytykset ovat kaavamaiset. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 3 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valituslupan. Valituslupasääntelyn piiriin kuuluisivat esimerkiksi varoitus, kehotus täyttää velvollisuus sekä rekisteri-ilmoituksen johdosta tehty rekisteröintipäätös. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät 18 ja 19 §:ssä tarkoitetut kiellot ja rekisteristä poistaminen. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan ja elinkeinon harjoittamisen kannalta erityisen merkittäviä.

Pykälän 4 momentti vastaisi voimassa olevaa 2 momenttia.

1.121 Laki sähkön alkuperän varmentamisesta ja ilmoittamisesta

16 §. *Muutoksenhaku Energiaviraston päätökseen.* Pykälä vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Energiamarkkinavirasto on nykyisin Energiavirasto. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön, koska se saattaisi aiheuttomasti pidentää asioiden käsittelyn koko-

naiskestoa. Lisäksi tarkistettaisiin pykälän otsikon sanamuotoa.

17 §. *Muutoksenhaku rekisterinpitäjän ja arviointilaitoksen päätökseen.* Ehdotuksen mukaan *1 momentin* oikaisuvaatimussäännöksessä viitattaisiin hallintolakiin. Yleiset säännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain 7 a luvussa.

Pykälän *2 momentin* mukaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

Lisäksi tarkistettaisiin pykälän otsikon sanamuotoa.

18 §. *Muutoksenhaku hallinto-oikeuden päätökseen.* Pykälä olisi uusi. Se koskisi muutoksenhaku hallinto-oikeuden 16 ja 17 §:ssä tarkoitettussa asiassa antamaan päätökseen.

Tässä laissa ei säädettäisi muutoksenhausta lain 1 b ja 1 c §:ssä tarkoitettuun alkuperätakuiden tunnustamista koskevaan työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen. Siihen haettaisiin muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun pykälän mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupamenettelyä sovellettaisiin muun muassa sähkönen alkuperätakuuta koskeviin päätöksiin sekä arviointilaitoksen hyväksymispäätöksiin.

Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät arviointilaitoksen hyväksymisen peruuttamista ja alkuperätakuun määräaikaista epäämistä koskevat asiat. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan ja elinkeinon harjoittamisen kannalta erityisen merkittäviä.

1.122 Laki tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista

39 §. *Muutoksenhaku ministeriön ja Turvallisuus- ja kemikaaliviraston päätökseen.* Voimassa olevassa laissa ei säädettä oikaisuvaatimuksesta. Ehdotetun *1 momentin* mukaan tarkastuslaitoksen hyväksymisen pe-

ruuttamista koskevissa asioissa ja 34 §:ssä tarkoitetuissa valvonta-asioissa haettaisiin muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei näissä asioissa otettaisi käyttöön, koska se saattaisi tarpeettomasti hidastaa oikeusturvan antamista asioissa, jotka on perusteltua voida saattaa nopeasti tuomioistuimen ratkaistavaksi. Muuhun ministeriön ja Turvallisuus- ja kemikaaliviraston päätökseen saisi *2 momentin* mukaan vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Muutoksenhaku ministeriön päätöksestä hallinto-oikeuteen vastaisi hallintolainkäyttölain yleissäännökseen ehdotettua muutosta, jonka mukaan ministeriön päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun *3 momentin* mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät *1 momentissa* tarkoitettut asiat. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan ja elinkeinon harjoittamisen kannalta erityisen merkittäviä.

Pykälän *4 momentti* vastaisi sisällöltään voimassa olevan pykälän loppuosaa, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

40 § *Muutoksenhaku tarkastuslaitoksen päätökseen.* Pykälässä säädetään muutoksenhausta tarkastuslaitoksen päätöksiin, jotka koskevat vaatimuksenmukaisuus- tai tarkastustodistuksia.

Ehdotuksen mukaan *1 momentin* oikaisuvaatimussäännöksessä viitattaisiin hallintolakiin. Yleiset säännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain 7 a luvussa. Oikaisuvaatimus tehtäisiin kuten nykyisinkin tarkastuslaitokselle.

Pykälän *2 momentin* mukaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotuksen mukaan *3 mo-*

mentissa säädettäisiin, että hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

1.123 Laki työajasta kotimaanliikenteen aluksissa

8 §. *Vuorokautinen ylityö.* Pykälästä poistettaisiin muutoksenhakusäännös, joka sijoitettaisiin uuteen 8 a §:ään.

8 a §. *Muutoksenhaku työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen.* Voimassa olevassa laissa ei säädetä oikaisuvaatimuksesta työ- ja elinkeinoministeriön 8 §:ssä tarkoitettuun päätökseen ylityön enimmäisajoista poikkeamisesta. Ehdotuksen mukaan uuden 8 a §:n *1 momentissa* säädettäisiin, että päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaisa säädetään. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa.

Pykälän *2 momentin* mukaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Muutoksenhaku ministeriön päätöksestä hallinto-oikeuteen vastaisi hallintolainkäyttölain yleissäännökseen ehdotettua muutosta, jonka mukaan ministeriön päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Hallinto-oikeuden päätökseen saisi *3 momentin* mukaan hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

1.124 Päästökauppalaki

75 §. *Muutoksenhaku päästökauppaviranomaisen päätökseen.* Pykälä koskee muutoksenhakua päästökauppaviranomaisena toimivan Energiaviraston päätöksiin.

Ehdotetun *1 momentin* mukaan päästökauppaviranomaisen päätökseen haettaisiin muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön, koska se saattaisi aiheettomasti pidentää asioiden käsittelyn kokonaiskestoa.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun *2 momentin* mu-

kaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn piiriin kuuluisivat esimerkiksi päätökset todentajan hyväksymisestä, päästöoikeuksien kirjaamisesta, mitätöinnistä ja korvaamisesta.

Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät 16, 64, 68, 70 ja 71 §:ssä tarkoitettut asiat. Päästökauppaviranomainen voi peruuttaa päästöluvun 16 §:n nojalla, peruuttaa todentajan hyväksynnän 64 §:n nojalla, määrätä 68 §:ssä tarkoitettua päästöoikeuden ylitysmaksun, määrätä 70 §:ssä tarkoitettuja päästöoikeuksien palauttamisen laiminlyöntiä koskevia muita seuraamuksia sekä kieltää 71 §:n nojalla päästöoikeuksien luovuttamisen. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät myös 72 §:ssä tarkoitettut velvoittavat päätökset, joita voidaan tehostaa uhkasakolla tai teettämisen tai keskeyttämisen uhalla.

Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäivät asiat ovat asianosaisen oikeusturvan ja elinkeinon harjoittamisen kannalta erityisen merkittäviä.

Pykälän *3 momentti* vastaisi sisällöltään voimassa olevaa 2 momenttia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

Pykälän *4 momentti* vastaisi sisällöltään voimassa olevaa 3 momenttia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

Pykälän *5 momentti* vastaisi sisällöltään voimassa olevaa 4 momenttia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

76 §. *Muutoksenhaku todentajan päätökseen.* Ehdotuksen mukaan *1 momentin* oikaisuvaatimussäännöksessä viitattaisiin hallintolakiin. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa. Oikaisuvaatimusaika pidentyisi nykyisestä 14 päivästä hallintolain yleissäännöksen mukaiseen 30 päivään.

Pykälän *2 momentin* mukaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Voimassa olevassa pykälässä ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun *3 momentin* mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

1.125 Laki kotoutumisen edistämisestä

82 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentin alkuosa vastaisi voimassa olevaa lakia. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön, koska se saattaisi aiheettomasti pidentää asioiden käsittelyn kokonaiskestoa.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotuksen mukaan 1 momentin jälkimmäisessä virkkeessä säädettäisiin, että hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupamenettelyn piiriin tulisivat esimerkiksi 6 luvussa tarkoitettut kustannusten korvaamista koskevat asiat.

Pykälän 2–4 momentti vastaisivat voimassa olevaa lakia.

1.126 Laki eräiden valtion tukea koskevien Euroopan yhteisöjen säännösten soveltamisesta

Nimike. Lain nimike päivitetäisiin vastamaan Euroopan unionin nykyistä nimeä.

1 §. Tuen maksamisen keskeyttäminen ja takaisinperintä. Pykälän 1 ja 2 momentti vastaisivat sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta 1 momentin viittaus Euroopan unionin lainsäädäntöön päivitetäisiin.

Pykälän 3 momentti koskee muutoksenhaku tuen takaisinperinnän täytäntöönpanoa koskevaan päätökseen. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön, koska se saattaisi tarpeettomasti hidastaa oikeusturvan antamista asioissa, jotka on perusteltua voida saattaa nopeasti tuomioistuimen ratkaistavaksi. Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotuksen mukaan momentissa säädettäisiin, että hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

2 §. Tietojen antaminen ja ilmoitusmenettely. Pykälän 1 momentin viittaus Euroopan yhteisöihin päivitetäisiin viittaukseksi Euroopan unioniin.

1.127 Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista

26 §. Muutoksenhaku. Muutoksenhaussa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja työ- ja elinkeinotoimiston päätöksiin sovelletaan pääosin eri hallinnonalojen aineelliseen lainsäädäntöön sisältyviä muutoksenhakusäännöksiä. Kyseessä oleva viranomaisen organisaatiota koskevaan lakiin sisältyvä muutoksenhakusäännös koskee asioita, joiden muutoksenhausta ei säädetä erikseen muussa lainsäädännössä.

Pykälän 1 momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotuksen mukaan 2 momentissa säädettäisiin, että hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Säännös vastaisi esityksen yleislinjausta muutoksenhakusäännöksestä viranomaisen organisaatiota koskevassa lainsäädännössä.

1.128 Laki kilpailu- ja kuluttajavirastosta

16 §. Muutoksenhaku. Muutoksenhaussa kilpailu- ja kuluttajaviraston päätöksiin sovelletaan pääosin aineelliseen lainsäädäntöön sisältyviä muutoksenhakusäännöksiä. Kyseessä oleva viranomaisen organisaatiota koskevaan lakiin sisältyvä muutoksenhakusäännös koskee sellaisia yleishallintoasioita, joista ei säädetä erikseen muussa lainsäädännössä.

Pykälän 1 momentti valituskielloista vastaisi sisällöltään voimassa olevan pykälän alkuosaa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin muutoksenhausta hallinto-oikeuteen ja korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotuksen mukaan momentissa säädettäisiin, että hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Säännös vastaisi esityksen yleislinjausta muutoksenhakusäännöksestä viranomaisen organisaatiota koskevassa lainsäädännössä.

1.129 Ydinenergialaki

75 §. Muutoksenhaku ja päätöksen täytäntöönpano. Pykälän 1–3 sekä 5 momentti vastaisivat voimassa olevaa lakia. Hallintolainkäyttölakiin ehdotetun muutoksen johdosta ministeriön päätöksestä valitettaisiin kuitenkin jatkossa hallinto-oikeuteen.

Pykälän 4 momentissa säädetään muutoksenhausta tarkastuslaitoksen päätökseen, joissa on kysymys turvallisuuden kannalta vähemmän vaativien ydinteknisten painelaitteiden tarkastuksista. Näissä asioissa on nykyisin käytössä oikaisuvaatimusmenettely. Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotuksen mukaan momentissa säädettäisiin, että hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

1.130 Laki ihmisen elimien, kudoksien ja solujen lääketieteellisestä käytöstä

26 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin oikaisuvaatimuksesta. Yleissäännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain 7 a luvussa.

Oikaisuvaatimuksen käyttöalaa laajennettaisiin. Sen piiriin tulisivat esimerkiksi päätökset, jotka koskevat lupaa käyttää ruumiita ja näytteitä opetustarkoituksessa. Oikaisuvaatimussääntelyn ulkopuolelle jäisivät toimiluvan myöntämistä tai peruuttamista taikka toiminnan kieltämistä koskevat valvontapäätökset, joista säädetään lain 20 b, 20 m, 20 y ja 23 §:ssä. Niissä ei otettaisi käyttöön oikaisuvaatimusmenettelyä, koska se saattaisi tarpeettomasti hidastaa oikeusturvan antamista asioissa, jotka on perusteltua voida saattaa nopeasti tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Pykälän 2 momentin mukaan edellä mainittuihin valvontapäätöksiin sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Poikkeuksina olisivat 4 §:ssä tarkoitettut luvat uusiutumattoman kudoksen luovutukseen sekä 5 §:ssä tarkoitettut luvat alaikäisen tai vajaakykyisen henkilön kudoksen luovutukseen. Näihin päätöksiin voisi vaatia oikaisua 1 momentin mukaisesti, mutta oikaisuvaati-

mukseen annettuun päätökseen ei saisi hakea muutosta valittamalla. Valituskielto vastaisi nykytilaa.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 3 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät 20 m, 20 y ja 23 §:ssä tarkoitettut päätökset, jotka eivät kuulu myöskään oikaisuvaatimussääntelyn piiriin. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan ja potilasturvallisuuden kannalta erityisen merkittäviä.

Pykälän 4 momentti tarkastajan päätöksen täytäntöönpanokelpoisuudesta vastaisi voimassa oleva 1 momentin loppuosaa, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Muutoksenhaulla tarkoitetaan momentissa sekä oikaisuvaatimusta että valitusta.

1.131 Laki raha-automaattivastuksista

40 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

Pykälän 2 momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Säännös valituksen rajaamisesta vain laillisuusperusteeseen poistettaisiin sen vuoksi, että vastaava säännös ehdotetaan sisällytettäväksi yleissäännöksenä hallintolainkäyttölakiin.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 3 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn piiriin kuuluisivat esimerkiksi avustuksen myöntämistä koskevat päätökset. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät 25, 27 ja 28 §:ssä tarkoitettujen maksatuksen keskeyttämistä, avustuksen takaisinperintää ja maksamisen lopettamista koskevat asiat. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan kannalta erityisen merkittäviä.

1.132 Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista

15 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin oikaisuvaatimuksesta.

Momentti vastaisi sisällöltään pääosin voimassa olevaa 2 ja 3 momenttia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Yleiset säännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain 7 a luvussa. Oikaisuvaatimusaika pidentyisi nykyisestä 14 päivästä hallintolain yleissäännöksen mukaiseen 30 päivään. Oikaisuvaatimus tehtäisiin sille toimielimelle, joka vastaa asianomaisen palvelun järjestämisestä kunnassa.

Pykälän 2 momentin mukaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Voimassa olevassa 4 momentissa säädetty mahdollisuus toimittaa valitus päätöksen tehneelle viranomaiselle poistettaisiin, joten valitus toimitettaisiin hallintolainkäyttölain 26 §:n yleissäännöksen mukaisesti hallinto-oikeudelle.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin muutoksenhausta korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Voimassa olevaan 4 momenttiin sisältyvä valituskielto hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen muutettaisiin valituslupasääntelyksi. Muutos parantaisi valittajien oikeusturvaa. Valituslupa myönnettäisiin kuitenkin hallintolainkäyttölain 13 §:n yleissäännöksestä poiketen vain ennakkopäätösperusteella. Tämä vastaisi voimassa olevaa sosiaalihuoltolain 49 §:n 3 momentin säännöstä.

1.133 Laki sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä

13 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin oikaisuvaatimuksesta. Momentti vastaisi sisällöltään pääosin voimassa olevaa 1 ja 2 momenttia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Yleiset säännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain 7 a luvussa. Oikaisuvaatimusaika pidentyisi nykyisestä 14 päivästä hallintolain yleissäännöksen mukaiseen 30 päivään. Oikaisuvaatimus tehtäisiin sille toimielimelle, joka vastaa asianomaisen palvelun järjestämisestä kunnassa. Tiedoksianto koskeva säännös poistettaisiin sen vuoksi, että säännökset hallintopäätöksen tiedoksiannosta tavallisella kirjeellä ovat hallintolain 59 §:ssä.

Pykälän 2 momentin mukaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea

muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Voimassa olevassa 4 momentissa säädetty mahdollisuus toimittaa valitus päätöksen tehneelle viranomaiselle poistettaisiin, joten valitus toimitettaisiin hallintolainkäyttölain 26 §:n yleissäännöksen mukaisesti hallinto-oikeudelle. Lisäksi 2 momentissa säädettäisiin muutoksenhausta korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Voimassa olevaan 5 momenttiin sisältyvä valituskielto hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen muutettaisiin valituslupasääntelyksi. Muutos parantaisi valittajien oikeusturvaa.

1.134 Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä

39 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentin mukaan 25 §:ssä, 26 §:n 1 momentissa, 27—29 ja 33 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Päätöksissä on kyse esimerkiksi henkilön velvoittamisesta ammattitaidon tai ammattitietojen selvittämiseen (25 §), hallinnollisista seuraamuksista (26 ja 28 §) taikka ammatinharjoittamisluvan peruuttamisesta, ammatinharjoittamisoikeuden poistamisesta tai kiellosta käyttää ammattinimikettä (27 §). Lain 29 § koskee väliaikaisia turvaamistoimia. Lain 33 §:ssä säädetään kirjallisesta varoituksesta. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön, koska se saattaisi tarpeettomasti hidastaa oikeusturvaan asioissa, jotka on perusteltua voida saattaa nopeasti tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Momentissa ei mainittaisi lain 26 §:n 2 momenttia, joka koskee valvontaviranomaisen antamaa huomautusta tai huomion kiinnittämistä asianmukaiseen ammattitoimintaan. Näihin päätöksiin ei 26 §:n 2 momentin mukaan saa hakea muutosta valittamalla.

Voimassa olevassa pykälässä ei ole säännöksiä oikaisuvaatimuksesta. Ehdotuksen mukaan 2 momentissa säädettäisiin, että muuhun kuin 1 momentissa tarkoitettuun Sosiaali- ja terveysalan lupaviraston päätöksiin saisi vaatia oikaisua siten kun hallintolaissa säädetään. Päätöksissä on kysymys esimerkiksi ammatin harjoittamiseen oikeuttavan luvan myöntämisestä. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 3 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät 25–29 § ja 33 §:ssä tarkoitettut päätökset. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan ja elinkeinon harjoittamisen kannalta erityisen merkittäviä.

Pykälän 4 momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevaa 2 momenttia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin niin, että siinä viitattaisiin hallintolainkäyttölakiin.

Pykälän 5 momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevaa 3 momenttia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

1.135 Laki terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista

58 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentissa lueteltuihin päätöksiin saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Säännöksessä tarkoitetuissa päätöksissä on kyse tutkimuksen keskeyttämisestä, ilmoitetun laitoksen nimeämisen peruuttamisesta, erilaisen kieltojen ja rajoitusten asettamisesta sekä tuotteen markkinoilta vetämiseen velvoittamisesta. Nämä päätökset jäisivät 2 momentissa ehdotetun oikaisuvaatimussääntelyn ulkopuolelle. Niissä ei otettaisi käyttöön oikaisuvaatimusmenettelyä, koska se saattaisi tarpeettomasti hidastaa oikeusturvaa asioissa, jotka on perusteltua voida saattaa nopeasti tuomioistuimen tutkittavaksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin oikaisuvaatimuksesta. Oikaisuvaatimuksen käyttöalaa laajennettaisiin. Yleissäännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain 7 a luvussa. Momentin mukaan muuhun kuin 1 momentissa tarkoitettuun Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston päätökseen ja tarkastuksen yhteydessä antamaan määräykseen sekä ilmoitetun laitoksen päätökseen saisi vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimusmenettelyn piiriin tulisivat esimerkiksi ilmoitetun laitoksen nimeäminen, 55 §:ssä tarkoitettu määräaikainen poikkeuslupa yksittäisen laitteen markkinoinnille saattamiseksi ja käyttöön ottamiseksi sekä 41 §:ssä tarkoitettujen kustannusten korvaaminen.

Pykälän 3 momentin mukaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 4 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät 1 momentissa tarkoitettut valvontapäätökset. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan ja elinkeinon harjoittamisen kannalta erityisen merkittäviä.

Pykälän 5 momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevaa 3 momenttia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

Pykälän 6 momentti vastaisi voimassa olevaa 4 momenttia.

1.136 Geenitekniikkalaki

44 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentin mukaan geenitekniikan lautakunnan tai valvontaviranomaisen 7 luvun tai 38 §:n nojalla tekemään päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Lain 7 luvussa säädetään kielloista, rajoituksista tai määräyksistä. Lain 38 §:ssä säädetään päätöksistä, joita voidaan tehostaa uhkasakolla tai teettämishallalla. Nämä päätökset jäisivät 2 momentissa ehdotetun oikaisuvaatimussääntelyn ulkopuolelle. Niissä ei otettaisi käyttöön oikaisuvaatimusmenettelyä, koska se saattaisi tarpeettomasti hidastaa oikeusturvaa asioissa, jotka on perusteltua voida saattaa nopeasti tuomioistuimen tutkittavaksi.

Valtioneuvoston yleisistunnon 7 luvun nojalla tekemistä päätöksistä valitettaisiin hallintolainkäyttölain yleissäännöksen nojalla suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin oikaisuvaatimuksesta. Oikaisuvaatimuksen käyttöalaa tarkistettaisiin nykyisestä. Oikaisuvaatimuksen piiriin tulisivat esimerkiksi geenitekniikan lautakunnan päätökset 16 a tai 18 §:ssä tarkoitettujen luvun myöntämisestä. Oikaisuvaatimus ei enää olisi käytössä muutoksenhaussa niihin valvontaviranomaisen päätöksiin, joissa on kyse 7 luvussa tarkoitettua määräyksestä. Ehdotuksen mukaan muuhun kuin 1 momentissa mainittuun geenitekniikan lautakunnan ja valvontaviran-

omaisen päätökseen saisi vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Yleissäännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain 7 a luvussa. Oikaisuvaatimus valvontaviranomaisen päätöksestä tehtäisiin, kuten nykyisinkin, geenitekniikan lautakunnalle. Oikaisuvaatimus 35 §:n 2 momentissa tarkoitetusta maksun perimistä koskevasta valvontaviranomaisen päätöksestä tehtäisiin kuitenkin tälle valvontaviranomaiselle. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 3 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Lain 35 §:n 2 momentissa tarkoitettua maksun huojentamista ja maksuja koskeva valituskielto korkeimpaan hallinto-oikeuteen vastaisi nykyistä sääntelyä. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät 1 momentissa tarkoitettut valvontapäätökset. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan kannalta erityisen merkittäviä.

Pykälän 4 momentti valitukseen tekemiseen oikeutetuista yhdistyksistä ja säätiöistä vastaisi voimassa olevan 2 momentin loppuosaa. Momentti koskee muutoksenhakua lain 23 §:ssä tarkoitettuun geenitekniikan lautakunnan päätökseen.

Pykälän 5 momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevaa 3 momenttia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

44 a §. *Oikaisuvaatimus valvontaviranomaisen päätöksestä.* Pykälä kumottaisiin ja siihen sisältyvät oikaisuvaatimussäännökset sisällytettäisiin 44 §:ään.

1.137 Huumausainelaki

49 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän 1 momentin mukaan vastuuhenkilön hyväksymisen peruuttamista, seuraamuksia luvanvaraisen toiminnan rikkomisesta sekä hallinnollisia pakkokeinoja koskevaan päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Nämä päätökset jäisivät 2 momentissa ehdotetun oikaisuvaatimussääntelyn ulkopuolelle. Niissä ei otettaisi käyttöön oikaisuvaatimusmenettelyä, koska se saattaisi tarpeettomasti

hidastaa oikeusturvaa asioissa, jotka on perusteltua voida saattaa nopeasti tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Voimassa olevassa laissa ei säädetä oikaisuvaatimuksesta. Pykälän 2 momentin mukaan muuhun kuin 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen saisi vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Yleissäännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain 7 a luvussa. Oikaisuvaatimusmenettely koskisi esimerkiksi 2 luvussa tarkoitetun luvan myöntämistä ja vastuuhenkilön hyväksymistä. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 3 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät 1 momentissa tarkoitettut valvontapäätökset. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan ja elinkeinon harjoittamisen kannalta erityisen merkittäviä.

Pykälän 4 momentti vastaisi voimassa olevaa 2 momenttia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Muutoksenhakuviranomaisella tarkoitettaisiin momentissa valitusviranomaisen lisäksi oikaisuvaatimuksen käsittelevää viranomaista.

1.138 Laki apteekkimaksusta

12 §. Voimassa olevassa laissa ei säädetä oikaisuvaatimuksesta. Ehdotuksen mukaan 1 momentissa säädettäisiin, että Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Päätöksissä on kysymys apteekkimaksun vahvistamisesta tai maksun alentamisesta. Yleissäännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain 7 a luvussa.

Pykälän 2 momentin mukaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotuksen mukaan momentissa säädettäisiin, että hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Pykälän 3 *momentti* vastaisi pääosin voimassa olevan pykälän loppuosaa, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

1.139 Sairausvakuutuslaki

16 luku Työpaikkakassat

6 §. *Muutoksenhaku.* Kansaneläkelaitos tekee työpaikkakassojen toimintaan liittyviä päätöksiä sekä suorittaa sairausvakuutusrahaston varoista työpaikkakassan käytettäväksi ennakkoina määrän, jonka kassan arvioidaan tarvitsevan korvausten ja etuuksien suorittamiseen. Työpaikkakassan päätöksestä valitetaan nykyisin korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Esityksessä ehdotetaan, että muutoksenhaku ohjataan hallintolainkäytön pääsäännön mukaisesti ensin hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

1.140 Laki Kansaneläkelaitoksesta

24 §. *Muutoksenhaku.* Kansaneläkelaitoksen päätökseen haetaan nykyisin muutosta valittamalla suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jollei toisin säädetä. Esityksessä ehdotetaan, että muutoksenhaku ohjataan hallintolainkäytön pääsäännön mukaisesti ensin hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Säännös vastaisi esityksen yleislinjausta muutoksenhakusäännöksestä viranomaisen organisaatiota koskevassa lainsäädännössä.

1.141 Sotilasvammalaki

29 §. Voimassa olevassa laissa ei säädetä oikaisuvaatimuksesta. Nykyisin Valtiokonttorin päätöksestä haetaan muutosta valittamalla suoraan vakuutus-oikeuteen eikä käytössä ole valitukseen sidottua oikaisua. Voimassa oleva muutoksenhakusäännös poikkeaa siten vastaavasta sääntelystä muissa vakuutus-oikeuden toimialaan kuuluvissa asioissa.

Ehdotuksen mukaan 1 *momentissa* säädetäisiin, että päätökseen saa vaatia oikaisua si-

ten kuin hallintolaissa säädetään. Kyseessä olevissa asioissa esitetään muutoksenhaku-vaiheessa usein uutta selvitystä, jonka perusteella Valtiokonttori voisi oikaisuvaatimusvaiheessa oikaista päätöstään. Yleiset säännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain 7 a luvussa. Hallintolaissa säädetään myös hallintopäätöksen tiedoksiannosta, joten pykälässä ei säädetäisi tiedoksiannoin ajankohdasta silloin, kun päätös on annettu tiedoksi postitse tavallisena kirjeenä.

Pykälässä ei enää säädetäisi kiellosta valittaa päätöksestä, joka koskee korvauksen maksamista vankilassa olemisen ajalta tai korvauksen maksamista huoltolautakunnalle henkilön tai hänen omaisuutensa tulevaa hoitoa varten.

Lisäksi momentin sanamuotoa tarkistettaisiin sen vuoksi, että päätökset tekee nykyisin Valtiokonttori.

Pykälän 2 *momentti* vastaisi voimassa olevaa lakia.

1.142 Laki vakuutusedustuksesta

18 §. *Muutoksenhaku vakuutusedustustalautakunnan päätökseen.* Pykälän otsikkoa muutettaisiin sen vuoksi, että oikaisuvaatimus on osa muutoksenhakua.

Ehdotuksen mukaan 1 *momentin* oikaisuvaatimussäännöksessä viitattaisiin hallintolakiin. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa.

Pykälän 2 *momentti* vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

Voimassa olevassa pykälässä ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotuksen mukaan 3 *momentissa* säädetäisiin, että hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

1.143 Vakuutusyhtiölaki

31 luku Vakuutusyhtiön toimintaa koskevat muut säännökset

8 §. *Kurinpäälliset seuraamukset.* Pykälän 1–3 *momentti* vastaisivat voimassa olevaa lakia.

Voimassa olevan lain mukaan sosiaali- ja terveysministeriön päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Ehdotuksen mukaan pykälän 4 *momentissa* säädettäisiin, että muutosta sosiaali- ja terveysministeriön päätökseen 1 ja 2 *momentissa* tarkoitettussa asiassa saa hakea valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Kun otetaan huomioon hallintolainkäyttölain yleissäännökseen ehdotetut muutokset, tämä viittaus merkitsisi, että päätökseen haettaisiin muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Pykälän 5–6 *momentti* vastaisivat voimassa olevaa lakia.

1.144 Laki transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta

4 §. *Muutoksenhaku*. Voimassa olevassa pykälässä ei säädetä oikaisuvaatimuksesta eikä siinä ole säännöksiä valitusluvasta.

Maistraatti vahvistaa henkilön sukupuolen hakemuksesta. Ehdotuksen mukaan pykälässä säädettäisiin, että päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Yleiset säännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain 7 a luvussa.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

1.145 Laki turkistuottajien lomituspalveluista

32 §. *Oikaisuvaatimus*. Pykälä kumottaisiin, koska oikaisuvaatimuksesta säädettäisiin 33 §:ssä.

33 §. *Muutoksenhaku*. Nykyisin on käytössä valitukseen sidottu oikaisu, kun päätöksen tekee paikallisyksikkönä Mela. Kun kunta toimii paikallisyksikkönä, kunnan päätökseen saa nykyisin vaatia oikaisua Melalta, mutta kunta tutkii ensin oikaisumahdollisuuden. Tällöinkin valitus Melan päätöksestä käsitellään ensin Melassa, joka tutkii ensin oikaisumahdollisuuden.

Ehdotuksen mukaan säännökset oikaisuvaatimuksesta ja valituksesta koottaisiin tähän pykälään. Pykälän otsikkoa tarkistettaisiin tämän mukaisesti.

Paikallisyksikön päätökseen saisi 1 *momentin* mukaan vaatia oikaisua Melalta siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisua vaadittaisiin Melalta riippumatta siitä, toimiiko paikallisyksikkönä kunta vai Mela. Käytännössä Melalla on kunnallisia viranomaisia paremmat mahdollisuudet huolehtia ratkaisukäytännön yhtenäisyydestä. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa. Oikaisuvaatimusaika kunnan päätöksistä pitenisä yleissäännöksen mukaiseen 30 päivään.

Pykälän 2 *momentin* mukaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla Vaasan hallinto-oikeuteen kuten nykyisinkin.

Pykälän 3 *momentti* muutoksenhausta hallinto-oikeuden päätökseen ja valitusluvasta vastaisi voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

1.146 Maatalousyrittäjien lomituspalvelulaki

9 luku *Muutoksenhaku*

Luvun otsikon sanamuotoa tarkistettaisiin, sillä myös oikaisuvaatimus on muutoksenhaku.

42 §. *Oikaisuvaatimus*. Pykälä kumottaisiin ja oikaisuvaatimuksesta säädettäisiin 43 §:ssä.

43 §. *Muutoksenhaku*. Nykyisin paikallisyksikön päätökseen saa vaatia oikaisua eläkelaitokselta. Eläkelaitoksena toimii Mela ja paikallisyksikkönä kunta tai Mela. Kun kunta toimii paikallisyksikkönä, kunta tutkii ensin oikaisumahdollisuuden.

Ehdotuksen mukaan säännökset oikaisuvaatimuksesta ja valituksesta koottaisiin tähän pykälään.

Paikallisyksikön päätökseen saisi 1 *momentin* mukaan vaatia oikaisua Melalta siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisua vaadittaisiin Melalta riippumatta siitä, toimiiko paikallisyksikkönä kunta vai Mela. Käytännössä Melalla on kunnallisia viranomaisia paremmat mahdollisuudet huolehtia ratkai-

sukäytännön yhtenäisyydestä. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa. Oikaisuvaatimusaika kunnan päätöksistä pitenisi yleissäännöksen mukaiseen 30 päivään.

Pykälän 2 momentin mukaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen kuten nykyisinkin. Lisäksi momentissa säädettäisiin toimivaltaisesta hallinto-oikeudesta samalla tavoin kuin nykyisin.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa nykyisin hakea muutosta valittamalla vain, jos kyse on lain 29 §:ssä tarkoitetusta perusteettomasti annetun palvelun korvaamisesta tai perusteettomasti maksetun korvauksen palauttamisesta. Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotuksen mukaan jatkovalituskielto poistettaisiin. Pykälän 3 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Myös 29 §:ssä tarkoitetut perusteettomasti annetun palvelun korvaamista ja perusteettomasti maksetun korvauksen palauttamista koskevat asiat tulisivat valituslupasääntelyn piiriin. Vastaavanlaiset asiat ovat jo nykyisin valituslupasääntelyn piirissä turkistuottajien lomituspalvelusta annetussa laissa.

1.147 Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta

44 §. *Muutoksenhaku työsuojeluviranomaisen päätökseen.* Pykälän otsikon sanamuotoa tarkistettaisiin.

Pykälä koskee muutoksenhakua työsuojeluun liittyviin valvontapäätöksiin. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön, koska se saattaisi tarpeettomasti hidastaa oikeusturvaa asioissa, jotka on perusteltua voida saattaa nopeasti tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin valituksesta hallinto-oikeuteen ja korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Ehdotuksen mukaan myös sosiaali- ja terveysministeriön päätöksestä valitettaisiin hallinto-oikeuteen. Tämä vastaisi hallintolainkäyttölain yleissäännöksen ehdotettua muutosta, jonka mukaan ministeriön päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Voimassa olevassa pykälässä ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotuksen mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn piiriin kuuluisivat esimerkiksi 21 §:ssä tarkoitetut teknisen laitteen tutkimista ja siitä aiheutuneiden kustannusten korvaamista koskevat päätökset. Valituslupa koskisi myös viranomaista, jolla on 2 momentin nojalla oikeus valittaa hallinto-oikeuden päätöksestä. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät 15 §:ssä, 16 §:n 1 momentissa, 18 §:n 2 ja 3 momentissa, 19 §:ssä, 19 a §:ssä ja 20 §:ssä tarkoitetut valvonta-asiat. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan ja elinkeinon harjoittamisen kannalta erityisen merkittäviä. Valvontaviranomainen voi esimerkiksi velvoittaa työnantajan korjaamaan tai poistamaan säännösten vastaisen olotilan tai kieltää työnteon jatkamisen. Valvontaviranomainen voi myös velvoittaa laitteen poistamiseen markkinoilta, jolloin päätökseen liittyy lain 20 §:ssä tarkoitettu tiedotamisvelvoite.

Momentissa säädettäisiin myös valituksen kiireellisestä käsittelystä niin kuin nykyisinkin, mutta säännöksen sanamuotoa tarkistettaisiin.

Pykälän 2—4 momentti vastaisivat voimassa olevaa lakia.

1.148 Laki työsuojeluun liittyvien arviointielimien hyväksymisestä

6 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän 1 momentti muutoksenhausta sosiaali- ja terveysministeriön päätökseen vastaisi voimassa olevaa lakia. Kun otetaan huomioon hallintolainkäyttölain yleissäännöksen ehdotetut muutokset, viittaussäännöksen merkitys kuitenkin muuttuisi niin, että päätökseen haettaisiin muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön, koska se saattaisi tarpeettomasti hidastaa oikeusturvan antamista asioissa, jotka on perusteltua voida saattaa nopeasti tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Momentissa säädettäisiin myös päätöksen täytäntöönpanokelpoisuudesta samalla tavoin kuin nykyisin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin muutoksenhausta arviointielimen tekemään vaatimuksenmukaisuuden osoittamista koskevaan päätökseen. Ehdotuksen mukaan momentin oikaisuvaatimussäännöksessä viitattaisiin hallintolakiin. Yleiset säännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain 7 a luvussa. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Voimassa olevassa pykälässä ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 3 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn piiriin kuuluisivat arviointielimien hyväksymistä sekä vaatimustenmukaisuuden osoittamista koskevat päätökset. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät arviointielimen hyväksymisen peruuttamista koskevat päätökset. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan ja elinkeinon harjoittamisen kannalta erityisen merkittäviä.

1.149 Lääkelaki

79 §. Pykälä kumottaisiin. Oikaisuvaatimusmenettelystä säädettäisiin 102 §:ssä.

102 §. Pykälässä laajennettaisiin oikaisuvaatimuksen käyttöalaa. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin oikaisuvaatimussääntelyn ulkopuolelle jäävistä päätöksistä, joihin saa hakea muutosta valittamalla suoraan hallinto-oikeuteen. Tällaisia asioita ovat esimerkiksi myyntilupia ja rekisteröintiä koskevat lupamenettelyt (4 luku). Näissä päätökset perustuvat perusteelliseen valmisteluun, joka tapahtuu Euroopan Unionin jäsenvaltioiden kesken yhteisissä prosesseissa. Myös apteekki- ja sivuapteekkiluvat, joista säädetään 40, 43 ja 52 §:ssä, jäisivät oikaisuvaatimussääntelyn ulkopuolelle. Näissä päätöksissä on usein useita asianosaisia. Suoraan hallinto-oikeuteen valitettaisiin myös apteekkarin työkyvyn selvittämistä ja siihen liittyvää väliaikaista kieltoa (49 §), apteekkiluvan peruuttamista (50 §) sekä väliaikaisen hoitajan määräämistä (59 §) koskevista päätöksistä samoin kuin päätöksistä, jotka koskevat sairaala-apteekin tai lääkekeskuksen luvan peruuttamista (66 §), lääkkeiden valmistuksen lopettamismääräystä (80 §), lääketukkukau-

pan toimiluvan peruuttamista (80 a §), lääketutkimuslupaa (87 c §), lääketutkimuksen keskeyttämistä (88 a §), lääkkeiden markkinointikieltoa (93 §), lääketutkimuksen kieltoa (101 §) tai lääkkeen kulutukseen luovuttamisen kieltoa (101 a §). Näissä asioissa oikaisuvaatimusmenettely voisi aiheuttomasti pidentää asian käsittelyn kokonaiskestoa.

Muihin kuin 1 momentissa lueteltuihin Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskusten päätöksiin sekä tarkastajan määräyksiin saisi 2 momentin mukaan vaatia oikaisua Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuselta. Yleissäännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain 7 a luvussa. Oikaisua saisi vaatia esimerkiksi lain 6 §:ssä tarkoitettuun luokittelupäätökseen, lääkkeen markkinoille saattamisen lykkäämiseen ja käytön kieltämiseen (30 l §), tutkimussuunnitelman vahvistamiseen (30 n §), apteekin perustamis- ja lakkauttamispäätökseen (41 §), päätökseen muuttaa sivuapteekki apteekiksi (54 §), testauslaboratorion hyväksymiseen ja hyväksymisen peruuttamiseen (76 a §), sekä päätökseen geenihoidon tai somaattiseen soluhoidon tarkoitettuja lääkkeitä sekä muuntogeenisiä organismeja sisältäviä lääkkeitä koskevien kliinisten lääketutkimusten aloittamiseksi tehdystä lupahakemuksesta (87 §).

Pykälän 3 momentissa laajennettaisiin valituslupasääntelyn käyttöalaa. Hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn piiriin kuuluisivat esimerkiksi apteekkiluvan tai sivuapteekkiluvan myöntämistä koskevat asiat.

Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät myyntiluvan peruuttamista (29 §:n 2 momentti), apteekkarin työkyvyn selvittämistä ja siihen liittyvää väliaikaista kieltoa (49 §), apteekkiluvan peruuttamista (50 §) koskevat päätökset samoin kuin päätökset, jotka koskevat sairaala-apteekin tai lääkekeskuksen luvan peruuttamista (66 §), lääkkeiden valmistuksen lopettamismääräystä (80 §), lääketukkukaupan toimiluvan peruuttamista (80 a §), lääketutkimuksen keskeyttämistä tai lopettamista (87 c §), lääketutkimuksen kieltoa tai keskeyttämistä (88 a §), lääkkeiden markkinointikieltoa (93 §), lääketutkimuksen kieltoa (101 §) tai lääkkeen kulutukseen luovut-

tamisen kieltoa (101 a §). Ne ovat asianosaisen oikeusturvan ja elinkeinon harjoittamisen kannalta erityisen merkittäviä.

Valituslupaperusteita ei enää mainittaisi pykälässä, vaan sovellettavaksi tulisivat hallintolainkäyttölain säännökset valituslupaperusteista.

Pykälän 4 momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevaa 3 momenttia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

Päätöksen täytäntöönpanoa koskeva 5 momentti vastaisi pääosin voimassa olevaa 4 momenttia. Siihen lisättäisiin kumottavaksi ehdotetusta 79 §:stä säännös tarkastajan määräyksen täytäntöönpanosta. Lisäksi 6 §:ssä tarkoitetut luokittelupäätökset ja 30 l §:ssä tarkoitetut päätökset lisättäisiin luetteloon päätöksistä, jotka voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta.

Muutoksenhausta kunnan päätökseen säädetään kuntalaissa. Kunta valvoo muun muassa nikotiinivalmisteiden myyntiä sekä päättää nikotiinivalmisteiden myyntiluvista ja niiden peruuttamisesta 54 a, 54 c ja 54 d §:n nojalla.

Elintarviketurvallisuusvirasto voi 21 g §:n nojalla myöntää eläinlääkkeelle maahantuonti- ja käyttöluvan. Päätökseen haettaisiin muutosta hallintolainkäyttölain mukaisesti.

Nykyisin voimassa oleva 5 momentin säännös virheen korjaamisesta siirtyisi uuteen 102 a §:ään.

Pykälässä ei enää olisi voimassa olevaan 1 momenttiin sisältyvää kieltoa valittaa hallinto-oikeuden päätöksestä 89 §:ssä tarkoitettua tietojenantovelvollisuutta koskevassa asiassa.

102 a §. Virheen korjaamista koskeva säännös vastaisi nykyistä 102 §:n 5 momenttia.

1.150 Steriloimislaki

5 §. Pykälän 1 momentin informatiivinen säännös vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Toimivaltaisena viranomaisena toimii nykyisin Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto.

Voimassa olevan lain mukaan raskauden keskeyttämis- ja steriloisasioiden lautakunnan päätökseen ei saa hakea muutosta.

Ehdotetun 2 momentin mukaan päätökseen saisi vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi 3 momentin mukaan hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeuden päätökseen saisi 4 momentin mukaan hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin tässä laissa tarkoitettujen asioiden kiireellisestä käsittelystä. Nykyisin kiireellisestä käsittelystä säädetään pykälän 2 momentissa.

1.151 Säteilylaki

65 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentti muutoksenhausta hallinto-oikeuteen vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei tässä vaiheessa otettaisi käyttöön, koska säteilylainsäädäntö on tarkoitettu kokonaisuudessaan uudistaa lähiaikoina. Oikaisuvaatimusmenettelyn soveltuvuutta on tarkoituksenmukaisinta arvioida tuossa yhteydessä.

Voimassa olevassa pykälässä ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 2 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn piiriin kuulusivat esimerkiksi 9 ja 11 §:ssä tarkoitetut päätökset siitä, onko laitetta pidettävä säteilylaitteena, ainetta radioaktiivisena tai toimintaa säteilytoimintana sekä päätökset turvallisuusluvan myöntämisestä, muuttamisesta ja luvasta vapauttamisesta. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät 20 §:ssä tarkoitettua turvallisuusluvan peruuttamista, 55 §:ssä tarkoitettua toiminnan keskeyttämistä tai rajoittamista sekä 56 §:n mukaista myynti- ja luovutuskieltoa koskevat päätökset. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan ja elinkeinon harjoittamisen kannalta erityisen merkittäviä.

Pykälään ei enää sisältyisi voimassa olevaa 2 momenttia vastaavaa säännöstä kiellosta hakea erikseen muutosta uhkasakon asettamista koskevaan päätökseen. Uhan asettaminen liittyy päävelvoitteen määräämiseen. Päävelvoitetta ja uhkasakon asettamista kos-

kevaan päätökseen saisi hakea muutosta 1 ja 2 momentin mukaisesti.

1.152 Terveydensuojelulaki

56 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentin säännös oikaisuvaatimuksesta kunnan viranomaisen päätökseen vastaisi pääosin voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa. Oikaisuvaatimuksen määräaika olisi kuitenkin edelleen 14 päivää päätöksen tiedoksiansannista vastaavasti kuin elintarvikelaissa. Oikaisuvaatimus kunnan viranhaltijan päätöksestä tehtäisiin kunnan terveyslautakunnalle tai vastaavalle monijäseniselle toimielimelle.

Lisäksi oikaisuvaatimus otettaisiin käyttöön laboratorion hyväksymistä koskeissa asioissa. Säännös vastaisi elintarvike- ja rehulain vastaavia säännöksiä.

Pykälän 2 momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Lisäksi momentti kattaisi myös muutoksenhaun sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston sekä aluehallintoviraston tämän lain nojalla tekemiin päätöksiin.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 3 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät 49 b §:ssä tarkoitetut tutkimuslaboratorion hyväksymisen peruuttamista koskevat asiat sekä 51–53 §:ssä tarkoitetut kunnan terveydensuojeluviranomaisen, sosiaali- ja terveydenhuollon lupa- ja valvontaviraston tai aluehallintoviraston yksittäiset kiellot tai määräykset, jotka ovat välttämättömiä terveyshaitan poistamiseksi tai sen ehkäisemiseksi. Samoin valitusluvan ulkopuolelle jäisivät 15 §:n mukainen kieltä harjoittaa toimintaa, jos terveyshaittaa ei muutoin voida estää, sekä 27 §:n mukainen asunnon tai muun oleskelutilan käytön kieltäminen tai määräys ryhtyä toimenpiteisiin. Päätökset ovat erityisen merkittäviä asianosaisen oikeusturvan kanalta.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin kunnan terveydensuojeluviranomaisen muutoksen-

hakuoikeudesta. Vastaava säännös on nykyisin 2 momentissa.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin asioista, joiden muutoksenhaussa noudatettaisiin kuntalakea. Vastaava säännös on nykyisin 3 momentissa.

1.153 Tupakkalaki

21 §. Pykälän 2 momentista poistettaisiin maininta kunnan viranhaltijasta uhkasakon tai teettämisuhan asettajana. Kuntalain (365/1995) 14 §:n 3 momentin mukaan toimivalta sellaisessa asiassa, joka sisältää hallinnollisen pakon käyttämistä, voidaan siirtää vain toimielimelle. Lisäksi momenttia tarkennettaisiin niin, että viraston sijasta käytettäisiin nimitystä lupa- ja valvontavirasto. Muutoin pykälä säilyisi ennallaan.

35 §. Pykälän 1 momentin mukaan tämän lain nojalla tehtyihin päätöksiin, lukuun ottamatta 3 momentissa ja 21 §:ssä säädettyjä tilanteita, haettaisiin muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen hallintolainkäyttölain mukaisessa järjestyksessä. Pykälän 3 momentissa säädetään kuntalain mukaan tapahtuvasta muutoksenhausta ja 21 §:ssä markkinaoikeudessa käsiteltävistä asioista.

Hallintovalitus olisi muutoksenhakukeinona myös tupakkatuotteiden vähittäismyyntilupaa koskeissa asioissa, joissa nykyisin haetaan muutosta kuntalain mukaisessa järjestyksessä. Kunnan jäsenen muutoksenhakuoikeus ei ole tarkoituksenmukainen oikeussuojakeino yksittäistä elinkeinonharjoittajaa koskevassa lupa-asiassa.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 2 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntöksen piiriin kuuluisivat esimerkiksi tupakkatuotteiden vähittäismyyntiluvan myöntämistä sekä testauslaboratorion hyväksymistä koskevat asiat. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät testauslaboratorion toiminnan keskeyttämistä ja sen hyväksymisen peruuttamista, säännösten vastaisen toiminnan kieltämistä, myyntikieltoa, velvoitetta poistaa tuote markkinoilta ja suorittaa oikaisutoimi sekä vähittäismyyntiluvan peruuttamista koskevat asiat. Ne ovat

asianosaisen oikeusturvan ja elinkeinon harjoittamisen kannalta erityisen merkittäviä.

Säännös ei kuitenkaan tulisi sovellettavaksi sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston antamia 18 §:n 1 momentissa tai sellaisia 18 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja kieltoja koskevissa asioissa, jotka voidaan saattaa 21 §:n mukaisesti markkinaoikeuden käsiteltäviksi.

Pykälän 3 momentti vastaisi sisällöltään muutoin voimassa olevaa 1 momenttia, mutta vähittäismyyntilupaa koskevat asiat eivät enää kuuluisi asioihin, joihin haetaan muutoista kuntalain mukaisessa järjestyksessä.

Pykälän 4 ja 5 momentti vastaisivat sisällöltään nykyistä 2 ja 3 momenttia, mutta niiden sanamuotoa tarkistettaisiin.

1.154 Veripalvelulaki

23 §. Muutoksenhaku. Ehdotuksen mukaan säännökset oikaisuvaatimuksesta ja valituksesta koottaisiin tähän pykälään. Pykälän otsikkoa tarkistettaisiin tämän mukaisesti.

Ehdotetun 1 momentin mukaan oikaisuvaatimusmenettelyn käyttöalaa laajennettaisiin 4 §:ssä ja 22 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin asioihin. Lain 4 §:n nojalla päätetään veripalvelulaitoksen toimiluvan myöntämisestä. Lain 22 §:n 2 momentissa säädetään luvasta tuoda verta tai sen osia kolmansista maista Suomeen. Momentissa viitattaisiin hallintolakiin. Yleiset säännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain 7 a luvussa.

Muuhun päätökseen ja oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi 2 momentin mukaan hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Esimerkiksi 21 §:n nojalla tehdystä toimiluvan peruuttamispäätöksestä saisi hakea muutosta valittamalla suoraan hallinto-oikeuteen.

Voimassa olevassa pykälässä ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 3 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn piiriin kuuluisivat esimerkiksi 4 ja 22 §:ssä tarkoitettujen lupapäätökset. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät toimiluvan peruuttamista koskevat päätökset. Ne ovat asianosaisen oikeus-

turvan ja elinkeinon harjoittamisen kannalta erityisen merkittäviä.

24 §. Muutoksenhaku. Pykälä kumottaisiin ja valituksesta säädettäisiin 23 §:ssä.

1.155 Aravalaki

39 §. Muutoksenhaku. Ehdotuksen mukaan 1 momentin oikaisuvaatimussäännöksessä viitattaisiin hallintolakiin. Yleiset säännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain 7 a luvussa. Oikaisuvaatimuksen määräaika pidentyisi 14 päivästä yleissäännöksen mukaiseen 30 päivään.

Pykälän 2 momentin mukaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Poikkeuksista tähän säädettäisiin 4 ja 5 momentissa.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 3 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn piirissä olisivat esimerkiksi päätökset, jotka koskevat lainavakuuksia sekä yleishyödylliseksi yhteisöksi nimeämistä ja nimeämisen peruuttamista. Nimeämisen peruuttaminen on ainoastaan ennakkotoimi lainan irtisanomiselle, korkotuen lakkauttamiselle ja takaisinperinnälle. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät päätökset, jotka koskevat 33 ja 37 §:ssä tarkoitettua lainan irtisanomista. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan kannalta erityisen merkittäviä.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin kielloista valittaa oikaisuvaatimukseen annetusta päätöksestä. Momentti vastasi sisällöltään pääosin voimassa olevaa 3 momenttia. Voimassa olevan pykälän viittaus aravaasetuksen 34 §:ään muutettaisiin viittaukseksi aravalain 17 §:n 4 momenttiin, jonka nojalla kyseessä olevat koron alentamista koskevat päätökset tehdään.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin kiellosta hakea erikseen muutosta kunnan päätökseen lainoitettavista kohteista. Momentti vastaisi voimassa olevan pykälän 3 momenttiin sisältyvää säännöstä.

Valtion asuntorahaston tehtäviä hoitaa nykyisin Asumisen rahoitus- ja kehityskeskus.

1.156 Laki aravalainojen lainaehtojen muuttamisesta eräissä tapauksissa

11 §. Sanktiot. Toimivalta korvauksen määräämiseen siirrettäisiin hallinto-oikeudelta Valtiokonttorille. On tarkoituksenmukaista, että ensi asteen päätöksentekijänä toimii hallintoviranomainen. Valtiokonttorin päätökseen haettaisiin muutosta valittamalla 12 §:n mukaisesti.

12 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin oikaisuvaatimuksesta Valtiokonttorin päätökseen. Oikaisuvaatimussäännöksessä viitattaisiin hallintolakiin. Yleiset säännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain 7 a luvussa. Oikaisuvaatimuksen määräaika pidentyisi 14 päivästä yleissäännöksen mukaiseen 30 päivään.

Pykälän 2 momentin mukaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Säännös vastaisi nykyistä 2 momenttia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 3 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupamenettely tulisi sovellettavaksi esimerkiksi lainaehtojen muuttamispäätöksiin. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät 11 §:ssä tarkoitettut asiat, joissa on kyse 8 §:n vastaisen toiminnan johdosta määrättävästä korvauksesta. Nämä päätökset ovat asianosaisen oikeusturvan kannalta erityisen merkittäviä.

1.157 Laki asumisoikeusasunnoista

45 §. Asumisoikeustalon asuinhuoneistojen käyttö. Pykälän 1 ja 2 momentti vastaisivat voimassa olevaa lakia.

Pykälän 3 momentti vastaisi muutoin voimassa olevaa lakia, mutta toimivalta korvauksen määräämiseen siirrettäisiin hallinto-oikeudelta Valtiokonttorille. On tarkoituksenmukaista, että ensi asteen päätöksentekijänä toimii hallintoviranomainen.

53 §. Oikaisuvaatimus. Valtion asuntorahaston tehtäviä hoitaa nykyisin Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus.

Pykälässä säädettäisiin oikaisuvaatimuksesta kunnan viranomaisen, Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen tai Valtiokonttorin päätökseen. Nykyisin pykälässä säädetään ainoastaan kunnan viranomaisen päätöksestä tehtävästä oikaisuvaatimuksesta. Muutoksenhausta Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen päätökseen säädetään nykyisin 54 a §:ssä. Oikaisuvaatimussäännöksessä viitattaisiin hallintolakiin. Yleiset säännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain 7 a luvussa. Oikaisuvaatimuksen määräaika pidentyisi 14 päivästä yleissäännöksen mukaiseen 30 päivään.

54 §. Valitus. Pykälässä säädettäisiin muutoksenhausta 53 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Pykälän 1 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn piiriin kuuluisivat esimerkiksi asumisoikeustalon tai sen yhtiön osakkeen luovuttamista koskevat hallinto-oikeuden päätökset.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin muutoksenhausta asumisoikeuden saajaksi tai luovutuksensaajaksi hyväksymistä koskevaan päätökseen. Momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia.

Pykälässä ei säädettäisi muutoksenhausta aluehallintoviranomaisen valvontaviranomaisena tekemiin päätöksiin. Niihin haettaisiin muutosta aluehallintovirastoista annetun lain (896/2009) mukaisesti.

54 a §. Muutoksenhaku. Pykälä kumottaisiin. Voimassa olevan pykälän säännökset oikaisuvaatimuksesta Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen päätökseen yhdistettäisiin 53 §:ään.

1.158 Laki avustuksista erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi

13 §. Muutoksenhaku. Lain 1 §:n 2 momentin mukaan tässä laissa tarkoitettuihin avustuksiin sovelletaan lisäksi, jollei jäljempänä toisin säädetä, mitä valtionavustuslaissa säädetään.

Pykälässä viitattaisiin ehdotetun 1 momentin mukaan valtionavustuslain säännöksiin.

Tämä merkitsisi muutosta sääntelytapaan. Valtionavustuslain mukaan päätökseen saa vaatia oikaisua. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeuden päätökseen saisi valtionavustuslakiin nyt ehdotettavan muutoksen johdosta hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Takaisinperintää koskevat asiat jäisivät kuitenkin valituslupasääntelyn ulkopuolelle. Valtionavustuslain mukaan valtionapuviranomaisen päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta.

Pykälän 2 *momentin* säännös valituskiellosta vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

1.159 Laki eräiden vuokratulolainojen lainaehto- jen ilmoitusperusteisesta muuttamisesta

6 §. Muutoksenhaku. Ehdotuksen mukaan *1 momentin* oikaisuvaatimussäännöksessä viitattaisiin hallintolakiin. Yleiset säännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain 7 a luvussa. Oikaisuvaatimuksen määräaika pidentyisi 14 päivästä yleissäännöksen mukaiseen 30 päivään.

Pykälän 2 *momentti* vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 3 *momentin* mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Päätökset koskevat laina-ajan pidentämistä tai koron alentamista ilmoituksen perusteella.

1.160 Laki oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta

11 a §. Lain nojalla tehdään päätöksiä korkotuen suorittamisen lakkauttamista koskevissa asioissa, joissa voimassa olevan lain mukaan on käytössä oikaisuvaatimusmenettely. Ehdotuksen mukaan oikaisuvaatimusmenettelyä koskevassa *1 momentissa* viitattaisiin hallintolakiin. Yleiset säännökset oi-

kaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa. Oikaisuvaatimuksen määräaika pidentyisi 14 päivästä yleissäännöksen mukaiseen 30 päivään.

Pykälän 2 *momentti* vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia.

Pykälän 3 *momentissa* säädettäisiin muutoksenhausta korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valituslupamenettelyä ei otettaisi käyttöön, koska Valtiokonttorin päätökset koskevat ainoastaan hallinnollisia seuraamuksia. Nämä päätökset ovat asianosaisen oikeusturvan kannalta erityisen merkittäviä.

1.161 Laki omistusasuntolainojen korkotuesta

14 §. Muutoksenhaku. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin oikaisuvaatimuksesta kunnan ja Valtiokonttorin päätökseen. Ehdotuksen mukaan säännöksessä viitattaisiin hallintolakiin. Yleiset säännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain 7 a luvussa. Oikaisuvaatimuksen määräaika pidentyisi 14 päivästä yleissäännöksen mukaiseen 30 päivään.

Pykälän 2 *momentin* mukaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Lain 8 §:ssä tarkoitettuun päätökseen, joka koskee lainan hyväksymistä korkotukilainaksi, ei kuitenkaan saisi hakea muutosta valittamalla. *Momentti* vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

Ehdotetun 3 *momentin* mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeudessa ratkaistaan tämän pykälän nojalla ainoastaan 11 §:ssä tarkoitettuja korkotuen lakkauttamis- ja takaisinperintäasioita. Korkotuki voidaan periä takaisin enintään viisinkertaisena. Päätökset ovat asianosaisen oikeusturvan kannalta erityisen merkittäviä.

1.162 Laki omistusasuntolainojen valtion- takauksesta

16 §. Muutoksenhaku. Oikaisuvaatimusmenettelyä koskevassa *1 momentissa* viitattaisiin hallintolakiin. Yleiset säännökset oi-

kaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain 7 a luvussa. Oikaisuvaatimuksen määräaika pidentyisi 14 päivästä yleissäännöksen mukaiseen 30 päivään.

Pykälän 2 *momentin* mukaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 3 *momentin* mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn piiriin kuuluisivat lain 11 §:n 3 momentissa ja 13 §:ssä tarkoitettut asiat, joissa on kyse korvauksen alentamisesta tai sen suorittamatta jättämisestä taikka takausvastuusta luopumisesta.

1.163 Laki valtiontakauksesta aravalainojen takaisinmaksamiseksi

16 §. *Muutoksenhaku.* Oikaisuvaatimusmenettelyä koskevassa 1 *momentissa* viitattaisiin hallintolakiin. Yleiset säännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain 7 a luvussa. Oikaisuvaatimuksen määräaika pidentyisi 14 päivästä yleissäännöksen mukaiseen 30 päivään.

Pykälän 2 *momentin* mukaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Oikaisuvaatimukseen annetusta päätöksestä 3 §:n 1 momentissa tarkoitettussa asiassa ei kuitenkaan saisi valittaa. Mainittu lainkohta koskee takauslainaksi hyväksymistä. Momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

Valituslupaa koskeva 3 *momentti* vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät asiat, joissa on kysymys takauskorvauksen maksamatta jättämisestä tai seuraamusmaksun määräämisestä. Päätökset ovat asianosaisen oikeusturvan kannalta erityisen merkittäviä.

1.164 Laki vuokra- ja asumisoikeustaloyhteisöjen talouden tervehdyttämismisavustuksista

8 §. *Muutoksenhaku.* Lain 1 §:n 2 momentin mukaan tässä laissa tarkoitettuihin avustuksiin sovelletaan lisäksi, jollei jäljempänä toisin säädetä, mitä valtionavustuslaissa säädetään.

Pykälässä viitattaisiin ehdotetun 1 *momentin* mukaan valtionavustuslain säännöksiin. Tämä merkitsisi muutosta sääntelytapaan. Valtionavustuslain mukaan päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeuden päätökseen saisi valtionavustuslakiin nyt ehdotettavan muutoksen johdosta hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Takaisinperintää ja maksatuksen keskeytystä koskevat asiat jäisivät kuitenkin valituslupasääntelyn ulkopuolelle. Valtionavustuslain mukaan valtionapuviranomaisen päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta.

Pykälän 2 *momentin* säännös valituskiellosta vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

1.165 Laki vuokra-asuntojen korkotukilainalla rahoitettujen asuntojen vapautumisesta käyttörajoituksista

6 §. *Muutoksenhaku.* Valtion asuntorahaston tehtäviä hoitaa nykyisin Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus.

Pykälän 1 *momentissa* säädettäisiin oikaisuvaatimuksesta Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen sekä Valtiokonttorin päätökseen. Ehdotuksen mukaan säännöksessä viitattaisiin hallintolakiin. Yleiset säännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain 7 a luvussa. Oikaisuvaatimuksen määräaika pidentyisi nykyisestä 14 päivästä yleissäännöksen mukaiseen 30 päivään.

Pykälän 2 *momentin* mukaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 3 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn piiriin kuulisivat esimerkiksi asunnon käyttörajoituksesta vapautumista koskevat päätökset. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät 2 §:ssä tarkoitetut päätökset korkotuen lakkauttamisesta. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan kannalta erityisen merkittäviä.

Kunnan viranomaisen päätökset rajautuisivat pykälän soveltamisalan ulkopuolelle niin kuin nykyisinkin.

1.166 Laki vuokra-asuntojen rakentamislainojen valtiontakauksesta

17 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin oikaisuvaatimuksesta Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen sekä Valtiokonttorin päätökseen. Ehdotuksen mukaan säännöksessä viitattaisiin hallintolakiin. Yleiset säännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain 7 a luvussa. Oikaisuvaatimuksen määräaika pidentyisi nykyisestä 14 päivästä yleissäännöksen mukaiseen 30 päivään.

Pykälän 2 momentin mukaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Lain 4 §:ssä tarkoitettuun päätökseen, joka koskee lainan hyväksymistä takauslainaksi, ei kuitenkaan saisi hakea muutosta valittamalla. Momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

Ehdotetun 3 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Säännös vastaisi voimassa olevaa lakia. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät takauskorvauksen maksamatta jättämisestä ja seuraamusmaksun määräämisestä koskevat päätökset, joissa nykyisinkään ei vaadita valituslupaa. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan kannalta erityisen merkittäviä.

Kunnan viranomaisen päätökset rajautuisivat pykälän soveltamisalan ulkopuolelle niin kuin nykyisinkin.

1.167 Laki vuokratalolainojen lainaehtoien muuttamisesta

9 §. *Muutoksenhaku.* Oikaisuvaatimusmenettelyä koskevassa 1 momentissa viitattaisiin hallintolakiin. Yleiset säännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain 7 a luvussa. Oikaisuvaatimuksen määräaika pidentyisi nykyisestä 14 päivästä yleissäännöksen mukaiseen 30 päivään.

Pykälän 2 momentti vastaisi voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

1.168 Laki öljysuojarahastosta

27 §. *Muutoksenhaku.* Öljysuojarahastosta maksetaan korvauksia öljyvahingoista ja niiden torjumisesta sekä ympäristön ennallistamisesta aiheutuneista kustannuksista. Lisäksi rahastosta maksetaan korvauksia ja myönnetään avustuksia torjuntakaluston hankkimisesta ja torjuntavalmiuden ylläpidosta aiheutuneisiin kustannuksiin. Lain 2 §:n mukaan tässä laissa tarkoitettuihin avustuksiin sovelletaan lisäksi, jollei jäljempänä toisin säädetä, mitä valtionavustuslaisissa säädetään.

Pykälässä viitattaisiin ehdotetun 1 momentin mukaan valtionavustuslain säännöksiin. Tämä merkitsisi muutosta sääntelytapaan. Valtionavustuslain mukaan päätökseen saa vaatia oikaisua. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeuden päätökseen saisi valtionavustuslakiin nyt ehdotettavan muutoksen johdosta hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Takaisinperintää koskevat asiat jäisivät kuitenkin valituslupasääntelyn ulkopuolelle. Valtionavustuslain mukaan valtionapuviranomaisen päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta.

1.169 Luonnonsuojelulaki

61 §. *Valitus.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin muutoksenhausta valtioneuvoston yleisistunnon päätökseen sekä luonnonsuoje-

luohjelman toteuttamisesta luopumista ja valtion lunastusoikeutta koskevaan ministeriön päätökseen. Näihin päätöksiin haettaisiin muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Tämä poikkeaisi ministeriön päätösten osalta hallintolainkäyttölakiin ehdotetusta yleissäännöksestä, jonka mukaan ministeriön päätöksestä valitettaisiin hallinto-oikeuteen. Kyseessä olevat päätökset ovat luonteeltaan erityisen merkittäviä ja laaja-alaisia. Lunastuspäätös voidaan tehdä myös valtioneuvoston yleisistunnossa. Valtioneuvoston yleisistunto päättää myös luonnonsuojeluohjelman hyväksymisestä. Valtioneuvoston yleisistunnon päätöksestä valitetaan hallintolainkäyttölain mukaan korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Tältä osin momentti vastaisi yleissäännöstä.

Momenttiin ei enää sisältyisi mainintaa siitä, että päätöksen saa tehdä vain päätöksen lainvastaisuuden perusteella. Vastaava maininta ehdotetaan sisällytettäväksi hallintolainkäyttölain yleissäännökseen.

Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön, koska sen ei arvioida soveltuvan luonnonsuojelulain mukaisiin asioihin. Se saattaisi aiheuttomasti pidentää asioiden käsittelyn kokonaiskestoa.

Pykälän 2 momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Metsäntutkimuslaitoksen tehtäviä hoitaa vuoden 2015 alusta lukien Luonnonvarakeskus. Pykälään lisättäisiin myös maininta siitä, että ympäristöministeriön muusta kuin 1 momentissa tarkoitettua päätöksestä valitettaisiin hallinto-oikeuteen. Tämä vastaisi hallintolainkäyttölain yleissäännökseen ehdotettua muutosta, jonka mukaan ministeriön päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Pykälän 3 momentti vastaisi voimassa olevaa lakia.

Pykälän 4 momentti vastaisi voimassa olevaa lakia.

62 §. *Valitus hallinto-oikeuden päätöksestä.* Voimassa olevassa pykälässä ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotuksen mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäävät päätökset luettelaisiin pykälän 1 momentissa.

Näihin päätöksiin haettaisiin muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Päätökset koskevat liikkumiskieltoja ja rajoituksia, luonnonsuojelu- ja maisema-alueen perustamista, luonnonsuojelun rauhoituksen lakkauttamista, Euroopan unionin lajisuojelua koskevista erityissäännöksistä poikkeamista sekä määräaikaista toimenpidekieltoa. Asiat ovat asianosaisten oikeusturvan ja yhteiskunnan kannalta erityisen merkittäviä.

Pykälän 2 momentin mukaan hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn piiriin kuuluisivat esimerkiksi kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelman vahvistamista, rauhoitussäännöksistä poikkeamista, luonnonmuistomerkinnän rauhoittamista koskevat päätökset sekä päätökset poikkeamisesta maisema-alueita koskevista määräyksistä.

Pykälän 3 momentti valituksen tekemiseen oikeutetuista vastaisi voimassa olevaa 2 momenttia. Jos valittamiseen vaaditaan valituslupa, lupaa edellytettäisiin myös viranomaiselta, jolla momentin nojalla on valitusoikeus hallinto-oikeuden päätöksestä.

1.170 Maastoliikennelaki

31 §. *Muutoksenhaku.* Pykälä koskee muutoksenhakua kunnan viranomaisen päätökseen kilpailu- ja harjoituslupa-asiassa.

Voimassa olevassa pykälässä ei säädetä oikaisuvaatimuksesta. Ehdotuksen mukaan 1 momentissa säädettäisiin, että kunnan viranomaisen päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaisissa säädetään. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa.

Pykälän 2 momentin mukaan oikaisuvaatimukseen anettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin muutoksenhausta hallinto-oikeuden päätökseen. Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotuksen mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein

hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn piiriin kuuluisivat 30 §:n nojalla annettavaa kilpailu- ja harjoituslupaa koskevat päätökset.

Pykälän 4 momentissa täsmennettäisiin, että kunnan viranomaisen muuhun kuin 30 §:ssä tarkoitettuun päätökseen haetaan muutosta kuntalain mukaisesti.

1.171 Öljyvahinkojen torjuntalaki

29 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentin mukaan viranomaisen päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Momentti vastaisi sisällöltään pääosin voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön, koska se saattaisi aiheettomasti pidentää asioiden käsittelyn kokonaiskestoa.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotuksen mukaan pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Päätökset koskevat esimerkiksi torjuntasuunnitelmien vahvistamista ja torjuntaan osallistumisesta maksettavaa korvausta. Lain 28 §:n nojalla elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi sakon tai teettämisen uhalla määrätä täyttämään laissa säädetyn velvollisuuden määräajassa. Kyseessä olevat velvoittavat päätökset voivat koskea lähinnä torjuntasuunnitelman laatimista tai tarpeellisen torjuntakaluston hankkimista. Ehdotuksen mukaan nämäkin päätökset kuuluisivat valituslupasääntelyn piiriin.

Pykälän 3 momentti vastaisi voimassa olevaa 2 momenttia.

1.172 Jätelaki

137 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentti muutoksenhausta hallinto-oikeuteen vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön, koska se saattaisi aiheettomasti pidentää käsittelyn kokonaiskestoa.

Voimassa olevassa laissa säädetään valitusluvasta jätemaksun suorittamista tai siitä tehtyä perustevalitusta koskevassa asiassa. Eh-

dotetun 2 momentin mukaan valituslupajärjestelmää laajennettaisiin. Hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn piiriin kuuluisivat myös esimerkiksi tuottaja- ja jätehuoltorekisteriin hyväksymistä ja näiden päätösten muuttamista koskevat päätökset sekä valvontaviranomaisen yksittäiset määräykset laissa säädetyn velvollisuuden täyttämiseksi. Valituslupasääntelyn piiriin kuuluisivat myös jätteen kansainvälisen siirron hyväksymistä koskevat päätökset. Perustevalitusta ei enää mainitaisi erikseen, sillä tässä esityksessä ehdotetaan verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annettuun lakiin täsmennystä, jonka mukaan säännönmukaista valitusta koskevaa valituslupasäännöstä sovelletaan myös muutoksenhaussa hallinto-oikeuden perustevalitusasiassa antamaan päätökseen.

Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät päätökset jätehuolto- ja tuottajarekisteriin hyväksymisen peruuttamisesta sekä jätteen kansainvälisen siirron hyväksymistä ja ennakkohyväksyntää koskevan päätöksen peruuttamisesta. Myös rikkomusten tai laiminlyöntien oikaisuvelvollisuutta koskevat 126–128 §:ssä tarkoitettut päätökset samoin kuin laiminlyöntimaksua koskevat 131–133 §:ssä tarkoitettut päätökset jäisivät valituslupamenettelyn ulkopuolelle. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan ja elinkeinon harjoittamisen kannalta erityisen merkittäviä.

Pykälän 3 momentti vastaisi voimassa olevaa 2 momenttia.

Pykälän 4 momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevaa 3 momenttia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

1.173 Laki Etelämantereen ympäristönsuojelusta

37 §. Muutoksenhaku. Voimassa olevassa pykälässä ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotuksen mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Ehdotettu pykälä vastaisi muutoin sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sanamuotoa tarkistettaisiin. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei otettaisi käyttöön, koska sen ei

arvioida soveltuvan laissa tarkoitettuihin asioihin. Päätöksissä on kyse Etelämantereen ympäristön suojelemiseksi tarpeellisista luvista.

1.174 Laki vapaaehtoisesta osallistumisesta ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään

5 §. Akkreditointijärjestelmä. Pykälässä oleva viittaus Mittatekniikan keskuksen akkreditointiyksikköön muutettaisiin viittaukseksi Turvallisuus- ja kemikaaliviraston akkreditointiyksikköön (FINAS-akkreditointipalvelu).

13 §. Muutoksenhaku. Lain mukaan Suomen ympäristökeskus rekisteröi organisaatiot, jotka hakevat vapaaehtoiseen ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään. Pykälässä oleva viittaus Mittatekniikan keskuksen akkreditointiyksikköön muutettaisiin viittaukseksi Turvallisuus- ja kemikaaliviraston akkreditointiyksikköön (FINAS-akkreditointipalvelu). FINAS-akkreditointipalvelu hyväksyy järjestelmän todentajat.

Pykälän 1 momentti muutoksenhausta hallinto-oikeuteen vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Oikaisuvaatimusta ei otettaisi käyttöön, koska se saattaisi aiheuttomasti pidentää asioiden käsittelyn kokonaiskestoa.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 2 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät akkreditoinnin tai toimiluvan peruuttamista tai pätevyysalueen rajoittamista koskevat asiat. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan ja elinkeinon harjoittamisen kannalta erityisen merkittäviä.

1.175 Laki eräiden rakennustuotteiden tuotehyväksynnästä

36 §. Muutoksenhaku. Pykälän otsikkoa muutettaisiin, koska pykälässä säädettäisiin muutoksenhausta sekä toimielimen että ministeriön päätökseen.

Oikaisuvaatimusmenettelyä koskeva 1 momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

Pykälän 2 momentti muutoksenhausta hallinto-oikeuteen vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Momentissa säädettäisiin myös muutoksenhausta ministeriön päätökseen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin muutoksenhausta korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Voimassa olevassa valituslupasäännös koskee muutoksenhakua kaikissa asioissa, joissa hallintopäätöksen on tehnyt toimielin. Ehdotetun 3 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn piiriin tulisivat siten myös hallinto-oikeuden päätökset asioissa, joissa hallintopäätöksen on tehnyt ympäristöministeriö. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät toimielimen toiminnan keskeyttämistä sekä toimielimen valtuutuksen ja hyväksymisen peruuttamista koskevat asiat. Ne ovat asianosaisen oikeusturvan ja elinkeinon harjoittamisen kannalta erityisen merkittäviä.

37 §. Muutoksenhaku ministeriön päätökseen. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi, koska muutoksenhausta ministeriön päätökseen säädettäisiin 36 §:ssä.

1.176 Laki kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta

18 §. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin päätöksistä, joihin haetaan muutosta valittamalla siten kuin kuntalaisissa säädetään. Momentti vastaisi pääosin voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin. Lisäksi ehdotuksen mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn piiriin kuuluisivat esimerkiksi kunnan päätökset kunnossapitotyön suoritustavasta ja taksasta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin muutoksenhausta muuhun kuin 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen. Oikaisuvaatimus-

menettelyä ei otettaisi käyttöön, koska se saattaisi aiheuttomasti pidentää asioiden käsittelyn kokonaiskestoa.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotuksen mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn piiriin kuuluisivat esimerkiksi kunnan päätökset osittaisesta kunnossapidosta, kunnossapitovelvollisuuden jakautumisesta, päällystysaineesta ja puhtaanapito- tehtävien ottamisesta kunnan huolehdittavaksi. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät 16 §:ssä tarkoitetut päätökset, joissa on kyse siitä, että kunta velvoittaa sakan tai teettämisen uhalla täyttämään laissa säädetyn velvollisuuden.

Pykälän 3 momentti maksujen määräämistä koskevasta muistutusmenettelystä vastaisi voimassa olevaa lakia.

1.177 Laki rakennuksen energiatodistuksesta

26 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän 1 momentin säännös oikaisuvaatimuksesta pätevyuden toteajan päätökseen vastaisi voimassa olevaa 27 §:n 1 momenttia. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei ehdoteta laajennettavaksi, koska se saattaisi aiheuttomasti pidentää asioiden käsittelyn kokonaiskestoa.

Pykälän 2 momentti muutoksenhausta hallinto-oikeuteen vastaisi sisällöltään voimassa olevaa sääntelyä. Myös säännös muutoksenhausta ministeriön päätöksestä hallinto-oikeuteen vastaisi voimassa olevaa lakia.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin muutoksenhausta korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Voimassa olevan lain valituslupasäännös koskee vain muutoksenhakua asioissa, jossa hallintopäätöksen on tehnyt pätevyuden toteaja. Ehdotuksen mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valitusluvan käyttöala laajenisi siten nykyisestä. Valituslupasääntelyn piiriin kuuluisivat esimerkiksi päätökset pätevyuden toteajan nimeämisestä. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jäisivät 24 §:ssä tarkoitetut käskyt ja kiellot sekä 25 §:ssä tarkoitetut todistusten

laatumiskieltoa ja pätevyuden toteajan nimeämisen peruuttamista koskevat päätökset.

27 §. *Muutoksenhaku pätevyuden toteajan päätökseen.* Pykälä kumottaisiin. Muutoksenhausta pätevyuden toteajan päätökseen säädettäisiin 26 §:ssä.

1.178 Etuostolaki

22 §. Pykälän 1 momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta. Ehdotetun 2 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Etusto on lakiin perustuva kunnan maapolitiikan toteuttamisväline, jota käyttämällä kunnalla on oikeus laissa säädettyin edellytyksin ja rajoituksin lunastaa myyty kiinteistö tulemalla kauppakirjassa mainitun ostajan sijaan. Kunnan etusto-oikeuden käyttämisestä kiinteistön kaupassa päättää kunnanhallitus.

Pykälän 3 momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevaa 2 momenttia, mutta sen sanamuotoa tarkistettaisiin.

2 Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Valitusosoitusten ja oikaisuvaatimusohjeiden tarkistamiseen ja muihin uudistuksen toteuttamiseen tarvittavien toimenpiteiden vuoksi lait ehdotetaan tulemaan voimaan noin puolen vuoden kuluttua niiden vahvistamisesta.

Esityksessä ehdotetaan useisiin eri hallinnonalojen lakeihin uusia säännöksiä oikaisuvaatimuksesta ja valitusluvasta sekä siitä, mihin valitusviranomaiseen päätöksestä valitetaan. Näihin muutoslakeihin ehdotettavien siirtymäsäännösten perusteella uusia säännöksiä sovellettaisiin, kun muutoksenhaku koskee uusien säännösten voimassa ollessa tehtyä hallintopäätöstä. Tällöin päätökseen voidaan liittää voimassa olevien säännösten mukainen oikaisuvaatimusohje tai valitusosoitus. Asianosaisella olisi tiedossaan hänen käytettävissään olevat oikeussuojakeinot siinä vaiheessa, jossa hän hakee muutosta alkuperäiseen hallintopäätökseen.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Esityksessä ehdotetaan korkeimman hallinto-oikeuden valituslupajärjestelmän soveltamisalan laajentamista useisiin uusiin asiaryhmiin.

Perustuslakivaliokunta ei ole pitänyt valituslupajärjestelmää perustuslain 21 §:n vastaisena. Aiemmassa käytännössään valiokunta on kuitenkin huomauttanut sen olevan hallintolainkäytössä poikkeuksellinen järjestely, jonka laajentamiseen tuli suhtautua pidättyvästi (PeVL 57/2010 vp, PeVL 48/2010 vp, PeVL 33/2008 vp, PeVL 33/2006 vp, PeVL 37/2005 vp, PeVL 4/2005 vp, PeVL 4/2004 vp).

Maankäyttö- ja rakennuslain muuttamista koskevassa lausunnossaan perustuslakivaliokunta totesi, että valituslupajärjestelmää muutoksenhaussa korkeimpaan hallinto-oikeuteen on laajentunut ilman kokonaisarviointia ja ennakkosuunnitelmaa. Perustuslakivaliokunnan mukaan valtioneuvoston olisi syytä selvittää, mitkä ovat ne oikeudelliset periaatteet, joiden pohjalta valituslupajärjestelmää vastaisuudessa tulee kehittää (PeVL 33/2008 vp).

Uudemmassa käytännössään perustuslakivaliokunta on viitannut hallintoasioiden käsittelyssä ja muutoksenhakujärjestelmässä tapahtuneeseen kehitykseen ja katsonut, että valituslupajärjestelmään ja sen laajentamiseen ei enää ole perusteita suhtautua lähtökohtaisen pidättyvästi (PeVL 34/2012 vp, PeVL 33/2012 vp, PeVL 32/2012 vp).

Hallinto-oikeudellista muutoksenhakujärjestelmää on perustuslakivaliokunnan mukaan syytä arvioida kokonaisuutena, josta valitusmahdollisuus korkeimpaan hallinto-oikeuteen muodostaa yhden osan. Yhä useammassa asiaryhmässä on nykyisin käytössä oikaisuvaatimusmenettely, jonka asemaa oikeussuojakeinona on vahvistettu muun muassa lisäämällä sitä koskevat yleissäännökset hallintolain 7 a lukuun. Oikaisuvaatimusmenettelyä voidaan pitää muutoksenhaun ensimmäisenä vaiheena, vaikka kysymys ei olekaan tuomioistuimessa tapahtuvasta lainkäytöstä, minkä vuoksi se ei voi täyttää perustuslain 21 §:n 1 momentin vaatimusta siitä, että jokaisella on oikeus saada oikeuksi-

aan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Lisäksi alueellisten hallinto-oikeuksien asema on vahvistunut sekä lainsäädännöllisten toimenpiteiden että näiden tuomioistuinten asiantuntemuksen ja tehtävien lisääntymisen seurauksena. Valiokunta on todennut myös, että yhä suurempi osa, nykyisin noin puolet, korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapuvista asioista kuuluu valituslupajärjestelmän piiriin.

Valituslupajärjestelmän käytön laajeneminen merkitsee tietynlaista muutosta korkeimman hallinto-oikeuden rooliin ylintä tuomiovaltaa hallintolainkäyttöasioissa käyttävänä tuomioistuimena. Perustuslakivaliokunnan mukaan valtioneuvoston piirissä on tarpeen ennakkoluulottomasti arvioida mahdollisuutta edelleen kehittää korkeimman hallinto-oikeuden roolia hallintolainkäyttöä ylimmän asteen linjaratkaisuin ohjaavan tuomioistuimen suuntaan. Tämä edellyttää kuitenkin osaltaan myös korkeinta hallinto-oikeutta edeltävän muutoksenhakujärjestelmän kehittämistä johdonmukaisesti. Perustuslain ylimpien tuomioistuinten tehtäviä koskevasta 99 §:stä tai oikeusturvan takavasta 21 §:stä sen paremmin kuin kansainvälisistä ihmisoikeussopimuksistakaan ei valiokunnan mielestä johdu estettä tällaiselle kehitykselle.

Yleisiä tuomioistuinta koskevassa säänteilyssä perustuslakivaliokunta on suhtautunut myönteisesti seulontamenettelyyn sekä seulontamenettelyn korvaavaan jatkokäsittelylupajärjestelmään valitettaessa käräjäoikeuden päätöksestä ensimmäisenä muutoksenhakuasteena toimivaan hovioikeuteen (PeVL 4/2010 vp, PeVL 35/2002 vp).

Perustuslakivaliokunnan mukaan valituslupajärjestelmän hyväksyttävyyttä ja oikeasuhtaisuutta on muutoin syytä arvioida kussakin tapauksessa valiokunnan aiemman käytännön pohjalta. Perustuslain 21 §:n kannalta asiaa tarkasteltaessa keskeistä on siten varmistua siitä, että muutoksenhakujärjestelmä kokonaisuutena turvaa sekä oikeusturvan saataavuuden ja riittävyyden että asian käsittelyn niin joutuisasti kuin se on oikeusturvavaatimuksen valossa mahdollista. Järjestelmän soveltamisen tulisikin kaikissa asiaryhmissä perustua yhtenäiseen ja johdonmukaiseen ar-

vioon perustellun oikeussuojan tarpeesta. Tällöin on tarkasteltava etenkin sitä, turvaavatko korkeinta hallinto-oikeutta edeltävät muutoksenhakujärjestelyt kyseisessä asiaryhmässä asian laadun ja merkittävyyden edellyttämät oikeusturvatakeet. Merkitystä on myös sillä, riittääkö korkeimman hallinto-oikeuden velvollisuus tai mahdollisuus valitusluvan myöntämiseen laissa säädettyjen perusteiden täytyessä turvaamaan oikeusturvan saatavuuden kyseisessä asiaryhmässä. Myönteisissä tapauksissa valituslupajärjestelmän soveltaminen on perustuslain 21 §:n valossa yleensä perusteltua.

Perustuslakivaliokunta on aiemmassa käytännössään todennut, että valituslupasääntelyllä on mahdollista vähentää asiaratkaisuun johtavia valituksia korkeimpaan hallinto-oikeuteen sellaisissa asiaryhmissä, joissa korkeinta hallinto-oikeutta edeltäviä muutoksenhakukeinoja voidaan useimmissa tapauksissa pitää oikeusturvan kannalta riittävinä. Tällaisina on pidetty esimerkiksi asioita, joilla on vähän taloudellista merkitystä ja jotka ovat oikeudellisesti melko yksinkertaisia tai joissa oikeuskäytäntö on jo vakiintunut (esim. PeVL 33/2008 vp, PeVL 33/2006 vp, PeVL 37/2005 vp).

Asioiden käsittelyn joutuisuuden on katsottu voivan puoltaa valituslupaa silloinkin, kun kyse ei aina ole merkitykseltään vähäisistä asioista (PeVL 35/2009 vp, PeVL 33/2008 vp, PeVL 33/2006 vp). Valiokunta ei ole pitänyt valituslupasäännöstä ongelmallisena myöskään yksilön kannalta sinänsä keskeisiä päätöksiä koskevissa asioissa, kun päätökset olivat osittain harkinnanvaraisina laadultaan sellaisia, joissa valiokunnan mielestä oikeusturvan takeiden kannalta riittävänä voidaan pitää, että korkeimman hallinto-oikeuden on myönnettävä valituslupa, jos siihen on jokin hallintolainkäyttölain 13 §:n 2 momentissa määritelty peruste (PeVL 15/2011 vp).

Perustuslakivaliokunta on hyväksynyt valituslupasääntelyn myös vähäistä hallinnollista seuraamusta koskevassa asiassa (PeVL 14/2013 vp).

Sen sijaan valituslupajärjestelmän ulottaminen sellaisiin viranomaisten hallinnollisiin pakkokeinoihin, jotka mahdollistavat tuntuvan puuttumisen perustuslaissa turvattuihin perusoikeuksiin, olisi perustuslakivaliokun-

nan mukaan ongelmallista (PeVL 37/2005 vp).

Esillä oleva hallituksen esitys on valmisteltu oikeusministeriössä yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa. Hankkeessa on kartoitettu mahdollisuuksia laajentaa oikaisuvaatimusta ja valituslupaa koskevien säännösten soveltamisalaa eri hallinnonalojen lainsäädännössä. Tarkoituksena on kehittää oikaisuvaatimus- ja valituslupasääntelyä mahdollisimman yhdenmukaisella tavalla eri asiaryhmissä niin, että samalla otetaan huomioon eri asiaryhmien erityispiirteet.

Valituslupasääntelyä koskevien ehdotusten tavoitteena on kehittää korkeimman hallinto-oikeuden asemaa nykyistä enemmän hallintoa ja hallintotuomioistuimia ratkaisuilleen ohjaavan tuomioistuimen suuntaan. Tavoitteena on myös, että korkeimmalla hallinto-oikeudella olisi nykyistä paremmat mahdollisuudet turvata oikeudenkäynnin viivytyksettömyys asioissa, joihin valituslupajärjestelmän soveltamisalaa laajennettaisiin, sekä laajemminkin kaikissa saapuvissa asioissa.

Muutoksenhaussa korkeimpaan hallinto-oikeuteen olisi edelleen lähtökohtana, että hallinto-oikeuden päätöksestä saa valittaa ilman valituslupaa. Oikaisuvaatimus- ja valituslupasäännösten soveltuvuus arvioitaisiin eri hallinnonalojen lainsäädännössä asiaryhmäkohtaisesti. Menettelyssä sovellettaisiin hallintolainkäyttölakia, joten korkeimman hallinto-oikeuden olisi myönnettävä valituslupa, jos asiassa on olemassa laissa säädetty valitusluvan myöntämisen peruste.

Valituslupasääntelyn soveltuvuuden arvioinnissa kiinnitettäisiin huomiota perustuslakivaliokunnan käytännön mukaisesti erityisesti asian laatuun ja merkittävyyteen, asianosaisten oikeussuojan tarpeeseen sekä korkeinta hallinto-oikeutta edeltävien oikeussuojakeinojen riittävyyteen. Oikeussuojakeinojen riittävyyden arvioinnissa otettaisiin muun ohessa huomioon, onko muutoksenhaun ensimmäisenä vaiheena käytettävissä oikaisuvaatimus. Merkitystä on myös sillä, riittääkö korkeimman hallinto-oikeuden velvollisuus valitusluvan myöntämiseen laissa säädettyjen perusteiden täytyessä turvaamaan oikeusturvan saatavuuden kyseisessä asiaryhmässä.

Valituslupasäännöksiä ei ehdoteta asioihin, joissa korkein hallinto-oikeus toimii poikkeuksellisesti ensimmäisenä muutoksenhakuasteena.

Esityksessä ei ehdoteta valituslupajärjestelmää asiaryhmiin, joissa on yleensä kyse sellaisista asianosaisten tai yhteiskunnan kannalta erityisen merkittävistä asioista, joihin valitusvaiheessa usein liittyy tapauskohtaisia ja vaikeita oikeuskysymyksiä. Valituslupajärjestelmää ei ehdoteta myöskään asiaryhmiin, joissa on yleensä kyse tuntuvasta puuttumisesta henkilön perusoikeuksiin.

Valituslupajärjestelmän piiriin kuuluvaan asiaryhmään voi sisältyä valituksia, joissa ei ole kyse oikeuskäytäntöä ohjaavista linjaratkaisuista, mutta joissa asianosaisten oikeusturva edellyttää, että niistä saadaan kor-

keimman hallinto-oikeuden asiaratkaisu. Tällainen tapauskohtainen oikeussuojan tarve otetaan huomioon ehdotetussa valituslupajärjestelmässä. Korkeimman hallinto-oikeuden tulee myöntää valituslupa, jos asiassa on tapahtunut ilmeinen virhe tai valitusluvan myöntämiseen on jokin muu painava syy.

Ehdotetut valituslupasäännökset eivät ole ristiriidassa perustuslain kanssa, joten lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Esitys on kuitenkin sen periaatteellisen merkityksen vuoksi aiheellista saattaa eduskunnan perustuslakivaliokunnan arvioitavaksi.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**hallintolainkäyttölain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hallintolainkäyttölain (586/1996) 7, 13, 31 ja 79 §, sellaisina kuin niistä ovat 7 § osaksi laissa 433/1999 sekä 13 ja 79 § osaksi laissa 698/2005, ja
lisätään lakiin uusi 64 a §, seuraavasti:

7 §

Valitus valtion hallintoviranomaisen päätöksestä

Valtioneuvoston alaisen viranomaisen ja ministeriön päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Valtioneuvoston yleisistunnon päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen.

13 §

Valitusoikeuden rajoittaminen

Laissa säädetään erikseen siitä, milloin 7—9 §:ssä tarkoitetun viranomaisen päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla tai milloin valittamiseen korkeimmalle hallinto-oikeudelle tarvitaan valituslupa.

Kun muutoksenhaussa hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen tarvitaan muun lain mukaan valituslupa, lupa on myönnettävä, jos:

1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeätä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;

2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai

3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Jos pääasiassa annetusta ratkaisusta valittaminen on kielletty tai valittamiseen tarvitaan valituslupa, vastaava rajoitus koskee myös valittamista pääasiaan liittyvästä ratkaisusta.

Tässä pykälässä tarkoitetut valitusoikeuden rajoitukset eivät koske muutoksenhakua hallinto-oikeuden hallintoriita-asiassa antamaan päätökseen, ellei erikseen toisin säädetä.

31 §

Päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus

Päätöstä, johon saa hakea muutosta valittamalla, ei saa panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman.

Päätös voidaan kuitenkin panna täytäntöön lainvoimaa vaille olevana, jos laissa niin säädetään tai jos päätös on luonteeltaan sellainen, että se on pantava täytäntöön heti, tai jos päätöksen täytäntöönpanoa ei yleisen edun vuoksi voida lykätä.

Jos asiassa tarvitaan valituslupa, päätös voidaan panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman. Täytäntöönpanoon ei kuitenkaan saa ryhtyä, jos valitus käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi tai jos korkein hallinto-oikeus kieltää täytäntöönpanon.

64 a §

Kantelun ja purun rajoittaminen

Asianosainen saa hakea samassa asiassa päätöksen purkamista tai poistamista vain kerran, jollei asiaa ole erityisen painavasta syystä välttämätöntä tutkia uudelleen.

79 §

Valitus muusta kuin käsittelyn lopettavasta päätöksestä

Erikseen valitetaan asian käsittelyn aikana tehdystä päätöksestä, jolla on:

- 1) määrätty todistajan tai muun henkilön oikeudesta korvaukseen tai korvausvelvollisuudesta;
- 2) kielletty asiamiestä tai avustajaa esiintymästä;
- 3) tuomittu oikeudenkäynnin kulun turvaamiseksi tarkoitetun velvoitteen laiminlyönnin johdosta uhkasakkoon, sakkoon tai muuhun erityiseen seuraamukseen;

4) annettu muutoksenhaunalaisen päätöksen täytäntöönpanoa koskeva määräys, jollei 13 §:n 4 momentista muuta johdu; tai

5) tuomittu käsittelyn häiritsemisestä tai muusta sellaisesta toiminnasta rangaistukseen.

Valitettaessa erikseen valitus ei estä käsittelyn aikana tehdyn päätöksen täytäntöönpanoa, ellei päätöksen tehnyt viranomainen tai siitä tehtyä valitusta käsittelevä viranomainen toisin päätä.

Edellä 1 momentin 4 kohdassa säädetyistä poiketen erikseen ei kuitenkaan saa valittaa hallinto-oikeuden asian käsittelyn aikana tekemästä päätöksestä, jolla muutoksenhaunalaisen päätöksen täytäntöönpano on kielletty tai keskeytetty.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

2.

Laki**korkeimmasta hallinto-oikeudesta annetun lain 2 ja 6 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan korkeimmasta hallinto-oikeudesta annetun lain (1265/2006) 2 ja 6 §, sellaisena kuin niistä on 6 § laissa 79/2013, seuraavasti:

2 §

Lainkäyttöasioina korkein hallinto-oikeus käsittelee ne muutoksenhakua ja ylimääräistä muutoksenhakua koskevat asiat, jotka sen mukaan kuin siitä muualla laissa säädetään kuuluvat korkeimman hallinto-oikeuden toimivaltaan.

6 §

Lainkäyttöasioissa korkein hallinto-oikeus on päätösvaltainen viisijäsenenä, jollei laissa säädetä muuta kokoonpanoa.

Korkein hallinto-oikeus on päätösvaltainen myös kolmijäsenenä käsittelemään ja ratkaisemaan:

- 1) valituslupaa koskevan asian ja siihen liittyvän vaatimuksen;
- 2) täytäntöönpanon kieltämistä tai keskeyttämistä taikka muuta täytäntöönpanosta annettavaa määräystä koskevan hakemus- tai valitusasian;
- 3) oikeusapua koskevan asian;
- 4) asian, joka koskee oikeudenkäynnin julkisuutta korkeimmassa hallinto-oikeudessa;
- 5) asian, jossa korkeimmalle hallinto-oikeudelle tehty valitus tai hakemus on peruutettu, ja siihen liittyvän vaatimuksen;
- 6) asian, jossa hallinto-oikeus tai muu hallintolainkäyttöelin on jättänyt valituksen tai sen käsiteltäväksi muulla tavoin saatetun asian tutkimatta, ja siihen liittyvän vaatimuksen;

7) asian, jossa on kysymys siitä, onko muutoksenhaku korkeimmalle hallinto-oikeudelle tehty määräajassa tai onko asia jätettävä muulla perusteella korkeimmassa hallinto-oikeudessa tutkimatta, ja siihen liittyvän vaatimuksen;

8) mielenterveyslain (1116/1990) 24 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetun valitusasian, ja tällaiseen asiaan liittyvän vaatimuksen;

9) ylimääräistä muutoksenhakua koskevan asian, jos hakemus yksimielisesti hylätään tai jätetään tutkimatta, ja tällaiseen asiaan liittyvän vaatimuksen.

Edellä 2 momentissa tarkoitetussa tapauksessa asia voidaan käsitellä ja ratkaista ilman niitä asiantuntijajäseniä, joiden osallistumisesta muutoin ratkaisukokoonpanoon on erikseen säädetty.

Korkein hallinto-oikeus voi kuitenkin myös yksijäsenenä päättää jättää tutkimatta hallintolainkäyttölain (586/1996) 64 a §:ssä tarkoitetun asian, jos korkein hallinto-oikeus on jo antanut päätöksen asianosaisen samaa asiaa koskevaan kanteluun tai purkuhakemukseen, sekä tällaiseen asiaan liittyvän vaatimuksen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki**hallintolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hallintolain (434/2003) 49 b, 49 d ja 49 f §, sellaisina kuin ne ovat laissa 581/2010, seuraavasti:

49 b §

Oikaisuvaatimuksen tekeminen ja valituskielto

Laissa säädetään erikseen, jos päätökseen saa vaatia oikaisua. Tällöin päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Oikaisua saa vaatia se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa. Viranomaisen saa lisäksi vaatia oikaisua, jos laissa niin säädetään tai jos muutoksenhaku-oikeus on viranomaisen valvottavana olevan julkisen edun vuoksi tarpeen.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa tai muussa laissa säädetään.

49 d §

Oikaisuvaatimuksen muoto ja sisältö

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti sille viranomaiselle tai muulle julkista hallinto-tehtävää hoitavalle, joka on tehnyt päätöksen. Oikaisuvaatimuskirjelmässä on ilmoitettava päätös, johon vaaditaan oikaisua, sekä se, millaista oikaisua vaaditaan ja millä perusteilla sitä vaaditaan.

49 f §

Päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus

Päätöstä, johon saa vaatia oikaisua, ei saa panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman.

Päätös voidaan kuitenkin panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana, jos laissa niin säädetään tai jos päätös on luonteeltaan sellainen, että se on pantava täytäntöön heti, tai jos päätöksen täytäntöönpanoa ei yleisen edun vuoksi voida lykätä.

Kun oikaisuvaatimus on tehty, oikaisuvaatimuksen käsittelevä viranomaisen voi kieltää päätöksen täytäntöönpanon tai määrätä sen keskeytettäväksi. Täytäntöönpanon kieltäminen tai keskeytysasiassa annettuun ratkaisuun ei saa hakea erikseen muutosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

4.

Laki**uhkasakkolain 24 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan uhkasakkolain (1113/1990) 24 § seuraavasti:

24 §

Muutoksenhaku

Uhkasakon asettamista sekä teettämis- tai keskeyttämisen asettamista koskevaan päätökseen saa hakea muutosta siten kuin muutoksenhausta päävelvoitteen määräämistä koskevaan päätökseen säädetään.

Uhkasakon maksettavaksi tuomitsemista sekä teettämis- tai keskeyttämisen täytäntöön pantavaksi määräämistä koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten

kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Päätökseen, jolla viranomaisen ei ole hyväksynyt vaatimusta asian uudelleen käsittelemisestä 12 §:n 2 momentin mukaisesti, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

5.

Laki**kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta annetun lain 7 b §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta annetun lain (562/1996) 7 b §:n otsikko ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 226/2011, seuraavasti:

7 b §

Kauttakuljetuslupaa koskeva päätös ja muutoksenhaku

Ulkoasiainministeriön päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa

hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

6.

Laki**konsulipalvelulain 43 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan konsulipalvelulain (498/1999) 43 § seuraavasti:

43 §

Muutoksenhaku

Ulkoasiainministeriön tai edustuston tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa

hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

7.

Laki**Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain 22 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain (1058/2004) 22 § seuraavasti:

22 §

Muutoksenhaku

Valtioneuvoston sekä työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 6 §:ssä tarkoitetussa toiminnan keskeyttämistä tai päätöksen peruuttamista sekä 9 §:ssä tarkoitettua meritieteellisen tutkimuksen keskeyttämistä tai lopettamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallinto-

lainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Muutoksenhausta tässä laissa tarkoitetun hankkeen toteuttamiseksi tarvittavaan muuhun päätökseen säädetään erikseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

8.

Laki**ulkomaanedustuksen korvauksista annetun lain 28 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulkomaanedustuksen korvauksista annetun lain (596/2006) 28 § seuraavasti:

28 §

Muutoksenhaku

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tässä laissa säädettyjä korvauksia koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin valtion virkamieslaissa säädetään. Oikaisuvaatimus edustuston päätöksestä tehdään kuitenkin ulkoasiainministeriölle.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

9.

Laki**verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain 10 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain (706/2007) 10 § seuraavasti:

10 §

Perustevalituksen käsittelevä viranomainen

Perustevalitus tehdään samalle viranomaiselle kuin säännönmukainen valitus. Jollei sellaista viranomaista ole, perustevalitus tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomio-piirissä julkinen saatava on määrätty tai maksuunpantu.

Jollei muualla laissa toisin säädetä, hallinto-oikeuden päätöksestä perustevalitusasiassa saadaan valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen 60 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Jos valittaminen julkisen saatavan määräämistä koskevasta hallinto-oikeuden päätöksestä on kielletty tai valittamiseen tarvitaan valituslupa, vastaava rajoitus koskee muutoksenhakua hallinto-oikeuden perustevalitusasiassa antamaan päätökseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

10.**Laki****maistraattien eräistä henkilörekistereistä annetun lain 12 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maistraattien eräistä henkilörekistereistä annetun lain (57/2005) 12 § seuraavasti:

12 §

Muutoksenhaku

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Maistraatin päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaisissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

11.

Laki**henkilötietolain 45 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan henkilötietolain (523/1999) 45 § seuraavasti:

45 §

Muutoksenhaku

Tietosuojavaltuutetun ja tietosuojalautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Tietosuojavaltuutettu saa hakea muutosta tietosuojalautakunnan 43 §:n nojalla tekemään päätökseen.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tietosuojalautakunnan päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

12.

Laki**kokoontumislain 28 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kokoontumislain (530/1999) 28 § seuraavasti:

28 §

Muutoksenhaku

Poliisin päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 15 §:ssä tarkoitetussa yleisötilaisuuden kieltämistä koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea

muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämän lain nojalla tehtyä päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

13.

Laki**eräiden luotonantajien rekisteröinnistä annetun lain 14 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan eräiden luotonantajien rekisteröinnistä annetun lain (747/2010) 14 § seuraavasti:

14 §

Muutoksenhaku aluehallintoviraston päätökseen

Aluehallintoviraston 11 ja 12 §:n nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muuhun aluehallintoviraston päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 11 §:ssä tarkoitettuja kieltoja sekä 12 §:ssä tarkoitettua rekisteristä poistamista koskevassa asiassa

saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tässä laissa tarkoitettua päätöstä rekisteristä poistamisesta ja määräaikaisesta toimintakiellosta on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

14.**Laki****julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain 15 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain (424/2003)
15 § seuraavasti:

15 §

Tutkinnon suorittajan oikeussuoja

Tutkinnon suorittajalle on annettava tieto arvosteluperusteiden soveltamisesta hänen tutkintosuoritukseensa.

Tutkintosuoritusten vastaanottajan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tutkintosuoritusten vastaanottajan suorittamaan tutkintosuorituksen arviointiin tyytymätön voi kuitenkin seitsemän päivän kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan ilmoittaa suorittamaan tutkinnon kielitutkintolautakunnalle. Tällöin uusintasuoritus lautakunnalle on maksuton.

Kielitutkintolautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

15.

Laki**oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetun lain 20 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetun lain (381/2007)
20 § seuraavasti:

20 §

Muutoksenhaku hallintoasiana tehtyyn päätökseen

Tässä laissa tarkoitettuun hallinto-oikeuden, vakuutus-oikeuden ja markkinaoikeuden hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Vakuutus-oikeuden alaiseen muutoksenhakujärjestelmään kuuluvan muutoksenhakulautakunnan tekemään tässä laissa tarkoitettuun hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla vakuutus-oikeuteen. Muun muutoksenhakulautakunnan hallintopäätökseen

saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Vakuutus-oikeuden ja hallinto-oikeuden valituksen johdosta antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Muutoin muutoksenhausta on voimassa, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

16.

Laki**sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä annetun lain 17 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä annetun lain (460/2003) 17 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 856/2011, seuraavasti:

17 §

Verkkoviestin tunnistamistietojen luovuttaminen

Tuomioistuimien voi pakkokeinolain (806/2011) 2 luvun 9 §:n 1 kohdassa tarkoitetun pidättämiseen oikeutetun virkamiehen, syyttäjän tai asianomistajan vaatimuksesta määrätä lähettimen, palvelimen tai muun sellaisen laitteen ylläpitäjän luovuttamaan verkkoviestin lähettäjän selvittämisessä tarpeelliset tunnistamistiedot vaatimuksen esittäjälle, jos on todennäköisiä syitä epäillä viestin olevan sisällöltään sellainen, että sen toimittaminen yleisön saataville on säädetty rangaistavaksi. Asianomistajalle tunnistamistiedot saa kuitenkin määrätä luovutettaviksi vasta, kun hän saa itse nostaa syytteen rikoksesta. Vaatimus on esitettävä laitteen ylläpitäjän kotipaikan tai Helsingin käräjäoikeudelle kolmen kuukauden kuluessa vaatimuksen perusteena olevan viestin julkaisemisesta. Tuomioistuimien voi asettaa luovuttamisveloitteen tehosteeksi uhkasakon.

Tunnistamistietojen luovuttamista koskevaan päätökseen saa hakea erikseen muutosta valittamalla. Päätöstä, jolla luovuttamisvelvollisuus on määrätty, ei saa panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman, ellei valitusta käsittelevä tuomioistuimien toisin määrää.

Tunnistamistiedot saa vieraan valtion viranomaisen pyynnöstä määrätä luovutetta-

viksi, jos pyynnön perusteena olevan viestin toimittamista yleisön saataville olisi Suomessa vastaavissa olosuhteissa pidettävä rikoksena tai jos luovuttaminen perustuu Suomea sitovaan valtiosopimukseen tai muuhun kansainväliseen velvoitteeseen.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun laitteen ylläpitäjällä on oikeus saada valtion varoista korvaus tässä pykälässä tarkoitettujen tunnistamistietojen luovuttamisesta aiheutuneista kohtuullisista välittömistä kustannuksista. Korvauksen maksamisesta päättää tutkinnan suorittaneen poliisilaitoksen päällikkö tai poliisin valtakunnallisen yksikön päällikkö. Asianomistaja vastaa kuitenkin kustannuksista silloin, kun tiedot tuomioistuimen määräyksen mukaisesti luovutetaan hänelle.

Edellä 4 momentissa tarkoitettuun poliisin päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

17.

Laki**viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 33 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 33 §, sellaisena kuin se on laeissa 495/2005, 701/2005 ja 385/2007, seuraavasti:

33 §

Muutoksenhaku

Jos maksuvelvollinen katsoo, että määrätessä maksua valtion maksuperustelain (150/1992) mukaisesti tämän lain 34 §:n nojalla on tapahtunut virhe, hän voi vaatia maksun oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisua on vaadittava kuuden kuukauden kuluessa maksun määrittämisestä.

Muuhun päätökseen ja oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 1 momentissa tarkoitettussa asiassa ei saa hakea muutosta

valittamalla. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Muutoksenhausta asiassa, joka koskee oikeudenkäynnin julkisuutta, on voimassa, mitä oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetussa laissa ja oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetussa laissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhausta ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

18.

Laki**luottotietolain 41 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luottotietolain (527/2007) 41 § seuraavasti:

41 §

Muutoksenhaku

Tietosuojavaltuutetun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa

hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

19.

Laki**edunvalvontavaltuutuksesta annetun lain 43 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan edunvalvontavaltuutuksesta annetun lain (648/2007) 43 § seuraavasti:

43 §

Muutoksenhaku

Holhousviranomaisen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Holhousviranomaisen päätökseen, joka koskee valvonnan siirtämistä 29 §:n 2 momentin nojalla, 30 §:n 3 momentissa tarkoite-

tun määräajan pidentämistä tai 33 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa holhous-toimesta annetun lain 51 §:n 1–3 momentissa tarkoitettua tilivelvollisuuden täyttämisaika-kohtaa, ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

20.

Laki**holhoustoimesta annetun lain 87 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan holhoustoimesta annetun lain (442/1999) 87 §, sellaisena kuin se on laissa 649/2007, seuraavasti:

87 §

Holhousviranomaisen 34 ja 57 §:n nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Holhousviranomaisen muuhun päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaisissa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Holhousviranomaisen päätökseen, joka koskee edunvalvojan määräämistä 12 §:n nojalla, edunvalvojan tehtävän muuttamista 15 §:n 3 momentin nojalla, edunvalvojan vapa-

uttamista tehtävästään 16 §:n 3 momentin nojalla, edunvalvojan tehtävän määräämistä lakkaamaan 17 §:n 4 momentin nojalla, edunvalvojen keskinäisen erimielisyyden ratkaisemista 30 §:n 3 momentin nojalla, 48 §:n 3 momentissa tarkoitetun määräajan pidentämistä tai 51 §:n 1–3 momentissa tarkoitettua tilivelvollisuuden täyttämisaikajankohdtaa, ei kuitenkaan saa vaatia oikaisua eikä hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

21.

Laki**nimilain 22 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan nimilain (694/1985) 22 §, sellaisena kuin se on laissa 69/1999 seuraavasti:

22 §

Muutoksenhaku

Hakija ja 19 §:ssä tarkoitetun muistutuksen tehnyt saa hakea muutosta maistraatin päätökseen valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa

hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

22.

Laki**perintökaaren 5 luvun 2 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan perintökaaren (40/1965) 5 luvun 2 a §, sellaisena kuin se on laissa 702/2005, seuraavasti:

5 luku

Valtion oikeudesta perintöön

2 a §

Tämän luvun 2 §:n nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

23.

Laki**pakkokeinolain 10 luvun 64 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pakkokeinolain (806/2011) 10 luvun 64 § seuraavasti:

10 luku

Salaiset pakkokeinot

64 §

Korvaukset teleyrityksille

Teleyrityksellä on oikeus saada valtion varoista korvaus tässä luvussa tarkoitettusta viranomaisten avustamisesta ja tietojen antamisesta aiheutuneista välittömistä kustannuksista siten kuin viestintämarkkinalain 98 §:ssä säädetään. Korvauksen maksamisesta päättää tutkinnan suorittaneen esitutkintaviranomaisen yksikkö.

Päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oi-

kaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden on varattava Viestintävirastolle tilaisuus tulla kuulluksi.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

24.

Laki**luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 26 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain (715/2011) 26 § seuraavasti:

26 §

Muutoksenhaku maksupäätökseen

Oikeudenkäyntiavustajalautakunnan tekemään hakemusmaksua tai valvontamaksua koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996)

säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

—————
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

25.

Laki**ylikuormamaksusta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ylikuormamaksusta annetun lain (51/1982) 8, 9 ja 15 §, sellaisina kuin niistä ovat 8 § osaksi laissa 170/1996 ja 15 § osaksi laissa 255/1989, seuraavasti:

8 §

Maksun määrääminen

Ylikuormamaksun määräämistä koskeva asia käsitellään siinä poliisilaitoksessa, jonka toimialueella ylikuorma on todettu.

Maksumääräyksen antamisesta päättää poliisilaitoksen päällikkö tai hänen määräämänsä laitoksen päällystöön kuuluva poliisimies.

Ylikuormamaksu voidaan yksittäistapauksissa jättää määräämättä tai poistaa, jos ylikuorman kuljettaminen on johtunut olosuhteet huomioon ottaen anteeksiannettavasta huomaamattomuudesta tai muusta siihen verrattavista erityisistä syistä.

9 §

Ylikuormasta ilmoittaminen

Kun liikenteen valvoja on todennut ylikuorman, josta voidaan määrätä ylikuormamaksu, hänen on heti kirjallisesti ilmoitettava asiasta poliisilaitokselle ylikuormamaksun-

määräämistä varten. Ajoneuvon kuljettajalle on samalla annettava jäljennös ilmoituksesta.

15 §

Muutoksenhaku ja täytäntöönpano

Ylikuormamaksun määräämistä koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Maksun perimiseen ulosottoin sovelletaan, mitä verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

26.

Laki**Saamelaisalueen koulutuskeskuksesta annetun lain 16 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Saamelaisalueen koulutuskeskuksesta annetun lain (252/2010) 16 § seuraavasti:

16 §

Muutoksenhaku

Koulutuskeskuksen johtokunnan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Henkilöstön nimittämistä koskevaan päätökseen ei kuitenkaan saa vaatia oikaisua eikä hakea muutosta valittamalla.

—————
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

—————

27.

Laki**valtion oikeusaputoimistoista annetun lain 12 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion oikeusaputoimistoista annetun lain (258/2002) 12 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 929/2008, seuraavasti:

12 §

Johtava julkinen oikeusavustaja tai julkinen oikeusavustaja ratkaisee ne asiat, jotka oikeusapulain nojalla ratkaistaan oikeusaputoimistossa. Johtava julkinen oikeusavustaja tekee kuitenkin päätöksen oikeusapulain 10 §:n 2 momentin mukaisen pyynnön esittämisestä rahalaitokselle. Päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Johtava julkinen oikeusavustaja voi kirjallisesti määrätä toimistohenkilön ratkaisemaan oikeusapuhakemukset selvissä asioissa. Jos hakemuksen ratkaiseminen on tulkinnanvaraista, se on siirrettävä julkisen oikeusavustajan ratkaistavaksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

28.

Laki**oikeusapulain 26 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeusapulain (257/2002) 26 § seuraavasti:

26 §

Muutoksenhaku

Tuomioistuimen tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla pääasian yhteydessä tai, jos päätös on tehty ennen pääasian ratkaisemista, erikseen noudattaen, mitä valittamisesta pääasiassa säädetään.

Jos hallinto-oikeuden päätös koskee oikeusavun antamista asiassa, jota ei voida saattaa tuomioistuimen tutkittavaksi, tai asiassa,

jota koskevasta päätöksestä valitetaan suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen, oikeusapupäätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

29.**Laki****kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa annetun lain 24 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa annetun lain (21/1987) 24 §, sellaisena kuin se on laeissa 236/2001 ja 418/2009 seuraavasti:

24 §

Oikeusministeriön päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valitus on käsiteltävä kiireellisenä. Hallinto-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

30.

Laki**rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetun lain 44 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetun lain (503/2008) 44 §, sellaisena kuin se on laissa 1428/2009, seuraavasti:

44 §

Muutoksenhaku aluehallintoviraston tekemään päätökseen

Aluehallintoviraston päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 30 §:ssä tarkoitettua rekisteristä poistamista ja 33 §:ssä tarkoitettua toimintakieltoa koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea

muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Edellä 30 §:ssä tarkoitettua päätöstä rekisteristä poistamisesta ja 33 §:ssä tarkoitettua päätöstä toimintakiellosta on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

31

Laki**palosuojelurahastolain 7 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan palosuojelurahastolain (306/2003) 7 §, sellaisena kuin se on laissa 1422/2009, seuraavasti:

7 §

Muutoksenhaku palosuojelumaksun maksuunpanoon

Aluehallintoviraston tekemään palosuojelumaksun maksuunpanoa koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Maksuunpantu palosuojelumaksu on maksettava muutoksenhausta huolimatta määrä-

aikana. Palosuojelumaksu on suoraan ulosotokelpoinen. Sen perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007). Jos maksu poistetaan tai alennetaan, aluehallintoviraston tai palosuojelurahaston on palautettava muutoksenhaun johdosta annetun lainvoimaisen päätöksen perusteella liikaa maksettu määrä. Palautettavalle määrälle maksetaan korkoa siten kuin korkolain 3 §:n 2 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

32.

Laki**passilain 37 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan passilain (671/2006) 37 § seuraavasti:

37 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

33.

Laki**henkilökorttilain 15 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan henkilökorttilain (829/1999) 15 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 300/2003, seuraavasti:

15 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Henkilökortti voidaan ottaa pois sen estämättä, että henkilökortin peruuttamispäätöksen on haettu muutosta.

Kansaneläkelaitoksen tämän lain 3 a §:n 2 momentin nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla samassa järjestyksessä kuin poliisin tämän lain nojalla tekemään päätökseen ja noudattaen valitusaikaa, joka alkaa vasta poliisin tekemästä päätöksestä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

34.

Laki**rahankeräyslain 30 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rahankeräyslain (255/2006) 30 §, sellaisena kuin se on laissa 505/2009, seuraavasti:

30 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämän lain nojalla tehtyä luvan peruuttamista tai lupaehtojen muuttamista koskevaa

päätöstä ja 22 §:ssä tarkoitettua lupaviranomaisen kieltopäätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

35.

Laki**arpajaislain 66 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan arpajaislain (1047/2001) 66 §, sellaisena kuin se on laissa 661/2010, seuraavasti:

66 §

Muutoksenhaku

Edellä 57 §:ssä tarkoitettuun rahaliikenteen valvontalaitteen hyväksymistä koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Muuhun tämän lain nojalla tehtyyn hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 58 §:n 2 momentissa tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta va-

littamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämän lain nojalla tehtyä luvan peruuttamista tai lupaehtojen muuttamista koskevaa päätöstä ja 62 a §:ssä tarkoitettua rahapelin toimeenpanon kieltä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

36.

Laki**viihdelaitelain 16 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan viihdelaitelain (164/1995) 16 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1050/2001, seuraavasti:

16 §

Muutoksenhaku

Edellä 8 §:ssä tarkoitettuun rahaliikenteen valvontalaitteen hyväksymistä koskevaan päätökseen ja muuhun tämän lain nojalla tehtyyn hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 7 §:n 2 momentissa tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden

muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämän lain nojalla tehtyä kieltopäätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

37.

Laki**kansalaisuuslain 42 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kansalaisuuslain (359/2003) 42 §, sellaisena kuin se on laissa 974/2007, seuraavasti:

42 §

Muutoksenhaku hallinto-oikeuden päätökseen

Hallinto-oikeuden päätökseen 32 ja 33 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusoikeus on myös Maahanmuuttovirastolla siltä osin kuin hallinto-oikeuden päätöksellä on kumottu Maahanmuuttoviraston päätös tai muutettu sitä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

38.

Laki

pelastuslain 104 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pelastuslain (379/2011) 104 § seuraavasti:

104 §

Muutoksenhaku

Tämän lain 96 §:n 1 momentissa ja 102 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Muuhun tämän lain nojalla tehtyyn hallintopäätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Hallintopäätöstä on noudatettava heti muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Rakennusluvan myöntävän viranomaisen tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta siten kuin maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetään.

Tämän lain 29 §:n nojalla tehtyyn alueen pelastustoimen palvelutasopäätökseen, 59 §:n 3 momentin nojalla tehtyyn nuohouksesta perittävää maksua koskevaan päätökseen ja 96 §:n 2 momentin nojalla tehtyyn perittävien maksujen suuruutta koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin kuntalaissa (365/1995) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

39.

Laki**pelastustoimen laitteista annetun lain 21 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pelastustoimen laitteista annetun lain (10/2007) 21 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1270/2010, seuraavasti:

21 §

Muutoksenhaku

Arviointilaitoksen päätökseen vaatimustenmukaisuustodistuksesta ja tarkastuslaitoksen päätökseen tarkastustodistuksesta saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään.

Arviointilaitoksen ja tarkastuslaitoksen oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen sekä muuhun tämän lain nojalla tehtyyn hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 9 ja 18 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta va-

littamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

40.

Laki

Pelastusopistosta annetun lain 37 ja 38 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Pelastusopistosta annetun lain (607/2006) 37 ja 38 § seuraavasti:

37 §

Oikaisuvaatimus

Opiskelijaksi hakenut saa vaatia oikaisu- ja kurinpitolautakunnalta oikaisua ammatilliseen peruskoulutukseen opiskelijaksi ottamista koskevaan päätökseen 14 päivän kuluessa valinnan tulosten julkistamisesta siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Opiskelijavalinnan tuloksia julkistettaessa on ilmoitettava, miten hakija voi saada tiedon valinnassa noudatettujen perusteiden soveltamisesta häneen ja miten valintaan voi vaatia oikaisua. Valinnan tulosta ei saa oikaisuvaatimuksen johdosta muuttaa kenenkään opiskelijaksi valitun vahingoksi.

Opiskelija saa vaatia oikaisu- ja kurinpitolautakunnalta oikaisua opiskeluoikeuden menettämistä ja keskeyttämistä, kirjallista varoitusta sekä 30 §:n 3 momentin mukaista opiskeluoikeuden keskeyttämistä koskevaan päätökseen 14 päivän kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan siten kuin hallintolaissa säädetään.

Opintosuorituksensa arviointiin tai aikaisempien opintojensa hyväksilukemisesta tehtyyn päätökseen tyytymätön opiskelija voi pyytää suullisesti tai kirjallisesti oikaisua arvioinnin tai opintojen hyväksilukemisen suorittaneelta. Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa siitä ajankohdasta, jolloin opiskelija on saanut arvostelun tulokset tai hyväksilukemista koskevan päätöksen tietoonsa. Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen tyytymätön opiskelija saa vaatia siihen oikaisua oikaisu- ja kurinpitolautakunnalta 14 päivän kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan siten kuin hallintolaissa säädetään.

38 §

Valitus ja muutoksenhakukiellot

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen sekä muuhun Pelastusopiston ja sen oikaisu- ja kurinpitolautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Päätökseen, joka koskee opetussuunnitelmaa, järjestyssääntöä tai muuta opetuksen järjestelyä, ei saa vaatia oikaisua eikä hakea muutosta valittamalla.

Opintosuoritusten arviointia, aikaisempien opintojen hyväksilukemista sekä 30 §:n 3 momentin mukaista opiskeluoikeuden keskeyttämistä koskevaan oikaisumenettelyssä annettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Hallinto-oikeuden päätökseen asiassa, joka koskee opiskelijaksi ottamista, opiskeluoikeuden menettämistä tai keskeyttämistä, opiskelijan erottamista, opiskelijan asumisoikeuden menettämistä asuntolassa tai kirjallista varoitusta, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

41.

Laki**poliisilain 5 luvun 62 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan poliisilain (872/2011) 5 luvun 62 § seuraavasti:

5 Luku

Salaiset tiedonhankintakeinot

62 §

Korvaus teleyritykselle

Teleyrityksellä on oikeus saada valtion varoista korvaus tässä luvussa tarkoitettusta viranomaisten avustamisesta ja tietojen antamisesta aiheutuneista välittömistä kustannuksista siten kuin viestintämarkkinalain 98 §:ssä säädetään. Korvauksen maksamisesta päättää toimenpiteen suorittaneen poliisiviranomaisen yksikkö.

Päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oi-

kaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Hallinto-oikeuden on varattava Viestintävirastolle tilaisuus tulla kuulluksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

42.

Laki

puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan puolustusvoimista annetun lain (551/2007) 14 §:n 5 momentti, 15 §:n 5 momentti ja 41 §:n 3 momentti, sellaisena kuin niistä on 14 §:n 5 momentti laissa 509/2013, seuraavasti:

14 §

Kiinteistöjen tilapäinen käyttöoikeus

Kiinteistön käyttämisestä aiheutuneesta vahingosta suoritetaan kiinteistön omistajalle tai haltijalle käyvän hinnan mukainen korvaus. Korvauspäätökseen samoin kuin kiinteistön käyttöä koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaisissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Korvaukseen oikeutetulle on muutoksenhausta huolimatta viivytyksettä suoritettava määrä, josta ei ole erimielisyyttä. Kiinteistön käyttöä koskevaa päätöstä voidaan noudattaa muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen kiellä täytäntöönpanoa. Kiinteistön käyttöä koskevaa sopimusta koskeva riita käsitellään hallintoriita-asiana hallinto-oikeudessa siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

15 §

Liikkumista koskevat kiellot ja rajoitukset

Oleskelu- ja vierailuluvan myöntää edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu viranomainen. Lupaviranomaisen 3 ja 4 momentissa tarkoitettussa asiassa tekemään päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaisissa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätök-

seen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Luvan peruuttamista koskevaa päätöstä noudatetaan muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen kiellä täytäntöönpanoa.

41 §

Virkamiehen siirtäminen toiseen virkaan tai tehtävään

Virkaan siirtämistä tai tehtävään määräämistä koskevaan päätökseen, joka aiheuttaa virkamiehen palveluspaikkakunnan muuttamisen, saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Päätöstä noudatetaan valituksesta huolimatta, jollei tuomioistuin kiellä täytäntöönpanoa. Virkaan siirtämistä tai tehtävään määräämistä koskevaan päätökseen, joka ei aiheuta palveluspaikkakunnan muuttamista, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

43.

Laki**aluevalvontalain 22 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan aluevalvontalain (755/2000) 22 §, sellaisena kuin se on laissa 514/2013, seuraavasti:

22 §

Muutoksenhaku

Pääesikunnan, merivoimien esikunnan ja rajavartiolaitoksen esikunnan tässä luvussa tarkoitettussa lupa-asiassa tekemään päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla

vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Luvan peruuttamista koskevaa päätöstä noudatetaan muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen kiellä täytäntöönpanoa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

44.

Laki

Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain 33 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain (1121/2008) 33 § seuraavasti:

33 §

Muutoksenhaku

Opiskelijaksi ottamista koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisua on vaadittava 14 päivän kuluessa valinnan tuloksen julkistamisesta. Valinnan tulosta ei saa oikaisuvaatimuksen johdosta muuttaa kenenkään opiskelemaan valitun vahingoksi.

Opintosuorituksen arvosteluun saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisua on vaadittava 14 päivän kuluessa siitä kun opiskelijalla on ollut tilaisuus saada arvostelun tulokset sekä arvosteluperusteiden soveltaminen tai edellä tarkoitettu opintoja koskeva päätös tietoonsa.

Muuhun päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muu-

tosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Opintosuoritusten arvostelua koskevaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Hallinto-oikeuden päätökseen opiskelijaksi ottamista koskevassa asiassa ei saa hakea muutosta valittamalla. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

45.

Laki**vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 30 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain (556/2007) 30 §, sellaisena
 kuin se on osaksi laissa 1557/2011, seuraavasti:

30 §

Sitoumuksen ja sitoumuksen hyväksymispäätöksen peruuttaminen

Edellä 29 §:n 1 momentissa tarkoitetun sitoumuksen antaneella on oikeus peruuttaa sitoumus. Peruutus tulee voimaan kuukauden kuluessa peruutusilmoituksesta. Sitoumusta ei saa kuitenkaan peruuttaa valmiuslain 3 §:ssä tarkoitettujen poikkeusolojen aikana.

Hyväksyjä voi peruuttaa sitoumuksen hyväksymisen, jos asianomainen henkilö ei ole selvästi täyttänyt hänelle kuuluvia velvollisuuksia tai toimii olennaisesti vastoin niitä taikka jos häneltä havaitaan puuttuvan kes-

keiset toimintaan osallistumiseen vaadittavat edellytykset.

Päätökseen, joka koskee sitoumuksen hyväksymispäätöksen peruuttamista, saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

46.

Laki

tullilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tullilain (1466/1994) 5 ja 37–41 §, sellaisina kuin ne ovat, 5 ja 38 § laissa 961/2012, 37 § osaksi laissa 961/2012, 39 § laeissa 1378/1997, 1299/2003 ja 1258/2009, 40 § osaksi laeissa 1299/2003 ja 961/2012 sekä 41 § laissa 1378/1997, seuraavasti:

5 §

Poikkeukset tullittomuutta koskevista säännöksistä, milloin se tullittomuusasetuksen mukaan on mahdollista, myöntää Tulli.

37 §

Tullin päätökseen saa vaatia oikaisua Tullilta. Koodeksin 236 artiklan mukaista hakemusta pidetään oikaisuvaatimuksena.

Valtion puolesta oikeus vaatia oikaisua Tullin päätökseen on Tullin tulliasiamiehellä.

Määräaika oikaisuvaatimuksen tekemiselle muussa tullin määräämistä, tullin palauttamista tai tullin peruuttamista koskevassa asiassa kuin haettaessa muutosta koodeksin 236 artiklassa tarkoitettulla hakemuksella on kolme vuotta tullivelan tiedoksisaannista, kuitenkin aina vähintään 60 päivää tullin palauttamista tai peruuttamista koskevan päätöksen tiedoksisaannista. Määräaika muussa kuin tullin määräämistä, tullin palauttamista tai tullin peruuttamista koskevassa asiassa on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Tulliasiamiehen määräaika on 30 päivää päätöksen tekemisestä.

Oikaisuvaatimus on toimitettava määräajassa Tullille.

Oikaisuvaatimus on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä.

Jollei muualla laissa toisin säädetä, oikaisuvaatimukseen sovelletaan muutoin, mitä hallintolaissa säädetään.

38 §

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen.

Valtion puolesta valitusoikeus on Tullin tulliasiamiehellä.

Valitusaika tullin määräämistä, palauttamista tai peruuttamista koskevassa asiassa on kolme vuotta tullivelan tiedoksisaannista, kuitenkin aina vähintään 60 päivää oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen tiedoksisaannista. Muussa asiassa valitusaika on 30 päivää oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen tiedoksisaannista. Tulliasiamiehen valitusaika on 30 päivää päätöksen tekemisestä.

39 §

Jos tulli on oikaisuvaatimuksen johdosta tai hallinto-oikeuden päätöksellä poistettu tai sitä on alennettu, liikaa maksettu tulli on muutoksenhausta huolimatta palautettava viivytystä.

Jos tullia on oikaisuvaatimuksen tai valituksen johdosta palautettu, palautettavalle määrälle suoritetaan korkoa. Korkoa ei kuitenkaan makseta 17 euroa pienemmälle tullinpalautukselle. Palautukselle maksettu korko ei ole tuloverotuksessa veronalaista tuloa.

Korko lasketaan vuotuisena korkona, joka on kutakin kalenterivuotta edeltävän puoli-vuotiskauden korkolain (633/1982) 12 §:ssä tarkoitettu viitekorko vähennettynä kahdella prosenttiyksiköllä, kuitenkin vähintään 0,5 prosenttia. Korko lasketaan tullinpalautushakemuksen vireilletulopäivästä tai, jos tulli on maksettu vasta sen jälkeen, tullin maksupäivästä takaisinmaksupäivään.

40 §

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitus on tehtävä 60 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisäännistä. Valtion puolesta valitusoikeus on Tullin tulliasiamiehellä.

41 §

Jollei tässä laissa toisin säädetä, valitukseen sovelletaan muutoin, mitä hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

47.

Laki

ajoneuvoverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ajoneuvoverolain (1281/2003) 48–51 §,
 sellaisina kuin niistä ovat 48 § osaksi laissa 1327/2009, 49 § laissa 1327/2009 ja 50 § osaksi
 laeissa 1317/2011, 972/2012 ja 385/2014, sekä
lisätään lakiin uusi 50 a § seuraavasti:

48 §

Ennakkoratkaisu

Liikenteen turvallisuusvirasto voi hakemuksesta antaa ennakkoratkaisun ajoneuvoveroa koskevien säännösten soveltamisesta. Ennakkoratkaisu annetaan enintään kahden vuoden pituiseksi ajanjaksoksi sille, jolle on tärkeää saada tieto lain soveltamisesta ajoneuvoonsa. Ennakkoratkaisun antamisesta peritään eräiden ennakkopäätösten maksuprusteista annetun lain (1209/2006) mukainen maksu.

Jos hakija vaatii, lainvoiman saanutta ennakkoratkaisua on noudatettava sitovana hakijan verotuksessa sinä aikana, jota ennakkoratkaisu koskee. Ennakkoratkaisuun ei saa vaatia 50 §:ssä tarkoitettua oikaisua, vaan siihen haetaan muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Päätökseen, jolla ennakkoratkaisu on jätetty antamatta, ei saa vaatia oikaisua eikä hakea muutosta valittamalla. Valitusoikeus valtion puolesta on Liikenteen turvallisuusviraston veroasiamiehellä.

49 §

Oikaisu verovelvollisen hyväksi

Jos veroa on maksuunpantu liikaa, Liikenteen turvallisuusvirasto voi oikaista verotusta verovelvollisen hyväksi.

50 §

Oikaisuvaatimus

Tämän lain nojalla annettuun päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikeus vaatia oikaisua on verovelvollisella tai muulla asianosaisella sekä valtion edunvalvojalla.

Määräaika oikaisuvaatimuksen tekemiselle on kolme vuotta sen verokauden päättymisestä, jona veron maksuunpano on tehty tai jona maksuunpano olisi pitänyt määrätä tai jona veron palautuspäätös on tehty, kuitenkin aina vähintään 60 päivää päätöksen tiedoksisaanista. Valtion edunvalvojan määräaika oikaisuvaatimuksen tekemiselle on kuusi kuukautta verotuspäätöksen tekemisestä.

Oikaisuvaatimus on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä.

Jollei tässä laissa toisin säädetä, oikaisuvaatimukseen sovelletaan muutoin, mitä hallintolaissa säädetään.

50 a §

Valitus hallinto-oikeuteen

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen. Valitusoikeus on verovelvollisella tai muulla asianosaisella sekä valtion edunvalvojalla.

Verovelvollisen ja muun asianosaisen valitusajaksi on kolme vuotta sen verokauden päättymisestä, jona veron maksuunpano on tehty tai jona maksuunpano olisi pitänyt määrätä tai jona veron palautuspäätös on tehty, kuitenkin aina vähintään 60 päivää oikaisuvaatimuksen johdosta annetun päätöksen tiedoksisaannista. Valtion edunvalvojan valitusajaksi on 30 päivää oikaisuvaatimuksen johdosta annetun päätöksen tekemisestä.

Sen lisäksi, mitä hallintolainkäyttölain (586/1996) 34 §:n 2 momentissa säädetään asian ratkaisemisesta asianosaista kuulematta, verovelvollisen ja muun asianosaisen tekemä valitus voidaan ratkaista kuulematta

valtion edunvalvojaa, jos veron määrä voi valituksen johdosta muuttua enintään 6 000 euroa, eikä asia ole tulkinnanvarainen tai epäselvä.

51 §

Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitus on tehtävä 60 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista. Valitusoikeus on niillä, jotka voivat 50 §:n nojalla hakea muutosta verotukseen.

—
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

48.

Laki

rataverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rataverolain (605/2003) 16, 17 ja 19 §, sellaisina kuin ne ovat, 16 ja 19 § osaksi
 laissa 1325/2009 sekä 17 § laissa 1325/2009, seuraavasti:

16 §

Oikaisuvaatimus

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa vaatia oikaisua. Valtion puolesta oikeus vaatia oikaisua on Liikenneviraston pääjohtajan erikseen määräämällä virkamiehellä.

Määräaika oikaisuvaatimuksen tekemiselle on kolme vuotta veron määräämistä seuraavan kalenterivuoden alusta, kuitenkin aina vähintään 60 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Valtion puolesta oikaisuvaatimusoikeutta käyttävän Liikenneviraston virkamiehen määräaika on 30 päivää päätöksen tekemisestä.

Jollei tässä laissa toisin säädetä, oikaisuvaatimukseen sovelletaan muutoin, mitä hallintolaisissa (434/2003) säädetään.

17 §

Valitus hallinto-oikeuteen

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valtion puolesta valitusoikeus on Liikenneviraston

pääjohtajan erikseen määräämällä virkamiehellä.

Valitusaika rataveron määräämistä koskevassa asiassa on kolme vuotta veron määräämistä seuraavan kalenterivuoden alusta, kuitenkin aina vähintään 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Valtion puolesta valitusoikeutta käyttävän Liikenneviraston virkamiehen valitusaika on 30 päivää päätöksen tekemisestä.

19 §

Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitus on tehtävä 60 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista. Valtion puolesta valitusoikeus on Liikenneviraston rataveroasioista vastaavalla virkamiehellä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

49.

Laki**valmisteverotuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valmisteverotuslain (182/2010) 3, 104–106 ja 107 a sekä 108 §, sellaisina kuin niistä ovat 104, 105 ja 108 § osaksi laissa 964/2012 sekä 107 a § laissa 964/2012, sekä *lisätään* lakiin uusi 107 b § seuraavasti:

3 §

Tullilainsäädännön soveltaminen

Jos tuotteita tuodaan unionin ulkopuolelta, eikä niitä aseteta välittömästi niiden maahan-tuonnin jälkeen väliaikaisen verottomuuden järjestelmään, verotuksen toimittamiseen ja muuhun menettelyyn sekä muutoksenhakuun sovelletaan, jos tässä laissa tai asianomaisessa valmisteverolaissa ei erikseen toisin säädetä, soveltuvin osin, mitä tullista säädetään tai määrätään. Valmistevero on kuitenkin aina suoritettava ennen kuin valmisteveron alaiset tuotteet luovutetaan vapaaseen liik-keeseen.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta, jos verovelvollinen on tullilaissa (1466/1994) tarkoitettu rekisteröity asiakas.

Tuotteiden saapumista unionin tullialueelle koskevissa unionin tullisäännöksissä säädettyjä muodollisuuksia sovelletaan soveltuvin osin valmisteveron alaisten tuotteiden saapumiseen unioniin kolmansilta alueilta.

Tuotteiden poistumista unionin tullialueelta koskevissa unionin tullisäännöksissä säädettyjä muodollisuuksia sovelletaan soveltuvin osin valmisteveron alaisten tuotteiden poistumiseen unionista kolmansille alueille.

104 §

Ennakkoratkaisu

Tulli voi hakemuksesta antaa ennakkoratkaisun tuotteesta suoritettavasta valmisteverosta. Ennakkoratkaisu voidaan antaa tuotteesta suoritettavasta valmisteverosta myös

silloin, kun verotus muutoin toimitetaan tullia koskevien säännösten mukaisesti.

Lainvoiman saanutta ennakkoratkaisua on sitovana noudatettava hakijan valmisteverotuksessa Suomessa vuoden ajan antamispäivää seuraavan kalenterikuukauden alusta, jollei ennakkoratkaisua annettaessa sovellettu säännöstä ole ennakkoratkaisun voimassa ollessa muutettu tai jollei Tulli ole peruuttanut antamaansa ennakkoratkaisua lainkäyttöviranomaisen päätöksellä tapahtuneen säännöksen tulkinnan muuttumisen vuoksi tai muusta erityisestä syystä.

Peruutettua ennakkoratkaisua on, jos hakija sitä kirjallisesti vaatii, kuitenkin noudatettava kahden kalenterikuukauden ajan sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jolloin peruuttaminen annettiin hakijalle tiedoksi.

Ennakkoratkaisuun ei saa vaatia oikaisua, vaan siihen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valtion puolesta oikeus hakea muutosta on sillä, joka 107 §:n mukaan valvoo valtion etua. Päätökseen olla antamatta ennakkoratkaisua ei saa vaatia oikaisua eikä hakea muutosta valittamalla.

Hakemus ja ennakkoratkaisua koskeva valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

105 §

Huojennus ja maksunlykkäys

Tulli voi hakemuksesta alentaa suoritettua tai suoritettavaa valmisteveroa, veronlisäystä, viivekorkoa, viivästyskorkoa tai lykkäyksen vuoksi suoritettavaa korkoa taikka poistaa

sen kokonaan. Huojennus voidaan myöntää, jos:

1) valmisteveron periminen täysimääräisenä olosuhteet huomioon ottaen olisi ilmeisen kohtuutonta; tai

2) kysymys on sellaisista veronalaisista tuotteista, joita käytetään rajoitetun ajan tutkimus- tai kehittämishankkeissa, joiden tarkoituksena on ympäristöystävällisempien tuotteiden tai uusiutuvista luonnonvaroista saatavien polttoaineiden tekninen kehittäminen.

Tulli voi asettaa huojennukselle ehtoja, joilla voidaan valvoa huojennuksen edellytysten täyttymistä.

Tulli voi hakijasta riippumattomien poikkeuksellisten olosuhteiden, veronmaksukyvyn olennaisen alentumisen vuoksi tai muusta erityisestä syystä hakemuksesta myöntää veron maksamisen lykkäystä. Lykkäys myönnetään ehdolla, että lykätyn määrän suorittamisesta annetaan lykättyä määrää vastaava vakuus. Lykkäys voidaan kuitenkin myöntää vakuutta vaatimatta maksettavan määrän vähäisyyden tai lykkäysajan lyhyden vuoksi tai muusta erityisestä syystä. Lykätyle veron määrälle peritään korkoa, jonka määrään sovelletaan veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain 4 §:ää. Lykkäys voidaan myöntää kuitenkin ilman korkoa, jos koron periminen olisi ilmeisen kohtuutonta.

Valtiovarainministeriö voi ottaa Tullissa käsiteltävän periaatteellisesti tärkeän asian ratkaistavakseen.

Mitä tässä pykälässä säädetään, sovelletaan myös, vaikka verotus muutoin toimitetaan tullia koskevien säännösten mukaan.

106 §

Oikaisu verovelvollisen hyväksi

Jos todetaan, että veroa tai virhemaksua on määrätty liikaa tai palautettu liian vähän, Tulli oikaisee antamaansa päätöstä ja maksaa verovelvolliselle tämän liikaa maksaman tai palauttamatta jääneen veron tai virhemaksun.

Oikaisu voidaan tehdä kolmen vuoden kuluessa veron tai palautuksen määräämistä seuraavan kalenterivuoden alusta tai sanotun ajan kuluessa tehdyn vaatimuksen perusteella myöhemminkin.

107 a §

Oikaisuvaatimus

Valmisteverotusta koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua Tullilta. Oikaisua ei kuitenkaan saa vaatia huojennusta tai maksunlykkäystä koskevaan päätökseen taikka, jos asia tulee ensin ratkaista veronpalautusta koskevien säännösten nojalla. Valtion puolesta oikeus vaatia oikaisua on sillä, joka 107 §:n mukaan valvoo valtion etua.

Määräaika oikaisuvaatimuksen tekemiselle on kolme vuotta veron tai virhemaksun määräämistä tai palauttamista seuraavan kalenterivuoden alusta, kuitenkin aina vähintään 60 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Muussa kuin veron tai virhemaksun määräämistä tai palauttamista koskevassa asiassa määräaika on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Valtion edunvalvojan määräaika on 30 päivää päätöksen tekemisestä.

Oikaisuvaatimus on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä.

Jollei tässä laissa toisin säädetä, oikaisuvaatimukseen sovelletaan muutoin, mitä hallintolaissa säädetään.

107 b §

Valitus hallinto-oikeuteen

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen. Huojennusta tai maksunlykkäystä koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Valtion puolesta valitusoikeus on sillä, joka 107 §:n mukaan valvoo valtion etua.

Valitusaika on kolme vuotta veron tai virhemaksun määräämistä tai palauttamista seuraavan kalenterivuoden alusta, kuitenkin aina vähintään 60 päivää oikaisuvaatimuksen johdosta annetun päätöksen tiedoksisaannista. Muussa kuin veron tai virhemaksun määräämistä tai palauttamista koskevassa asiassa valitusaika on 30 päivää oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen tiedoksisaannista. Valtion edunvalvojan valitusaika on 30 päivää oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen tekemisestä.

Tässä laissa tarkoitettuihin asioihin ei sovelleta verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain (706/2007) perustevalitusta koskevia säännöksiä.

Valmistevero ja virhemaksu on valituksesta huolimatta maksettava säädetyssä ajassa.

108 §

Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitus on tehtävä 60 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista. Valtion puolesta valitusoikeus on Tullin tulliasiamiehellä.

Jos valmistevero on hallinto-oikeuden päätöksellä poistettu tai sitä on alennettu, Tulli suorittaa liikaa maksetun veron muutoksenhausta huolimatta verovelvolliselle.

Jos korkein hallinto-oikeus on valtion edunvalvojan valituksen johdosta muuttanut hallinto-oikeuden päätöstä, jäljennös korkeimman hallinto-oikeuden päätöksestä toimitetaan toimivaltaiselle viranomaiselle, joka viipymättä panee maksuun verovelvolliselle liikaa suoritettun määrän.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

50.

Laki**polttoainemaksusta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan polttoainemaksusta annetun lain (1280/2003) 19 ja 22–24 §, sellaisina kuin niistä ovat 19 § osaksi laissa 1326/2009, 22 § laissa 1326/2009 ja 23 § osaksi laissa 386/2014, sekä *lisätään* lakiin uusi 23 a §, seuraavasti:

19 §

Ennakkoratkaisu

Liikenteen turvallisuusvirasto voi hake-
 muksesta antaa ennakkoratkaisun polttoai-
 nemaksua koskevien säännösten soveltami-
 sesta. Ennakkoratkaisu annetaan enintään
 kahden vuoden pituiseksi ajanjaksoksi sille,
 jolle on tärkeää saada tieto lain soveltamises-
 ta ajoneuvoonsa. Ennakkoratkaisun antami-
 sesta peritään eräiden ennakkopäätösten
 maksuperusteista annetun lain (1209/2006)
 mukainen maksu.

Jos hakija vaatii, lainvoiman saanutta en-
 nakkoratkaisua on noudatettava sitovana ha-
 kijan verotuksessa sinä aikana, jota ennako-
 ratkaisu koskee. Ennakkoratkaisuun ei saa
 vaatia 23 §:ssä tarkoitettua oikaisua, vaan
 siihen haetaan muutosta valittamalla Helsingin
 hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolain-
 käyttölaissa (586/1996) säädetään. Valitusoi-
 keus valtion puolesta on Liikenteen turvalli-
 suusviraston veroasiamiehellä. Päätökseen,
 jolla ennakkoratkaisu on jätetty antamatta, ei
 saa vaatia oikaisua eikä hakea muutosta valit-
 tamalla.

22 §

Oikaisu maksuvelvollisen hyväksi

Jos polttoainemaksua on maksuunpantu lii-
 kaa, voi Liikenteen turvallisuusvirasto oi-
 kaista maksuunpanoa maksuvelvollisen hy-
 väksi 20 §:ssä säädettyssä ajassa.

23 §

Oikaisuvaatimus

Tämän lain nojalla annettuun päätökseen
 saa vaatia oikaisua päätöksen tehneeltä vi-
 ranomaiselta. Oikeus vaatia oikaisua on ve-
 rovelvollisella tai muulla asianosaisella sekä
 Liikenteen turvallisuusviraston veroasiamie-
 hellä.

Määräaika oikaisuvaatimuksen tekemiselle
 on viisi vuotta sen vuoden päättymisestä, jo-
 na polttoainemaksun maksuunpano on tehty
 tai jona se olisi pitänyt tehdä tai jona päätös
 polttoainemaksun palauttamisesta on tehty,
 kuitenkin aina vähintään 60 päivää päätöksen
 tiedoksisaannista. Veroasiamiehen määräaika
 oikaisuvaatimuksen tekemiselle on kuusi
 kuukautta verotuspäätöksen tekemisestä.

Oikaisuvaatimus on käsiteltävä ilman ai-
 heetonta viivytystä.

Jollei tässä laissa toisin säädetä, oi-
 kaisuvaatimukseen sovelletaan muutoin mitä
 hallintolaissa (434/2003) säädetään.

23 a §

Valitus hallinto-oikeuteen

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen
 saa hakea muutosta valittamalla Helsingin
 hallinto-oikeuteen. Valitusoikeus on verovel-
 vollisella tai muulla asianosaisella sekä Li-
 kenteen turvallisuusviraston veroasiamiehel-
 lä.

Verovelvollisen ja muun asianosaisen vali-
 tusaika on viisi vuotta sen vuoden päättymi-
 sestä, jona polttoainemaksun maksuunpano
 on tehty tai jona se olisi pitänyt tehdä tai jona

päätös polttoainemaksun palauttamisesta on tehty, kuitenkin aina vähintään 60 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Veroasiamiehen valitusaika on kuusi kuukautta verotuspäätöksen tekemisestä.

Sen lisäksi, mitä hallintolainkäyttölain 34 §:n 2 momentissa säädetään asian ratkaisemisesta asianosaista kuulematta, verovelvollisen ja muun asianosaisten tekemä valitus voidaan ratkaista kuulematta Liikenteen turvallisuusviraston veroasiamiestä, jos veron määrä voi valituksen johdosta muuttua enintään 6 000 euroa, eikä asia ole tulkinnanvarainen tai epäselvä.

24 §

Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valitusoikeus on niillä, jotka voivat 23 §:n nojalla hakea muutosta maksuunpanoon.

Valitus on tehtävä 60 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

51.

Laki**arvonlisäverolain 197 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan arvonlisäverolain (1501/1993) 197 §, sellaisena kuin se on laissa 1381/1997, seuraavasti:

197 §

Tullin päätöksestä tehtävästä oikaisusta ja muutoksenhausta on voimassa, mitä tullilain-säädännössä säädetään.

Tullin antamaan ennakkoratkaisuun ei saa vaatia tullilain 37 §:ssä tarkoitettua oikaisua, vaan siihen haetaan muutosta valittamalla siten kuin tullilaissa säädetään. Valitusaika on 30 päivää ennakkoratkaisua koskevan päätöksen tiedoksisaannista. Päätökseen, jolla

ennakkoratkaisu on jätetty antamatta, ei saa vaatia oikaisua eikä hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

52.

Laki**verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 68 §, sellaisena kuin se on laissa 520/2010, sekä
muutetaan 66, 70, 71, 71 b ja 85 a §, sellaisina kuin ne ovat, 66 ja 71 § laissa 520/2010, 70 § osaksi laissa 520/2010 sekä 71 b ja 85 a § laissa 875/2012, seuraavasti:

66 §

Valitus hallinto-oikeuteen

Verovelvollinen tai muu muutoksenhakuun oikeutettu saa hakea oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen valittamalla muutosta siltä hallinto-oikeudelta, jonka tuomiopiirissä verovelvollisen tai yhtymän kotikunta 5 §:n mukaan on. Jos henkilöillä, joihin sovelletaan puolisoita koskevia tuloverolain säännöksiä, on kotikunta eri hallinto-oikeuksien tuomiopiirissä, oikaisulautakunnan päätökseen haetaan muutosta siltä hallinto-oikeudelta, jonka tuomiopiiriin kuuluu henkilöistä vanhemman kotikunta. Jos henkilöt ovat samanikäisiä, toimivaltainen hallinto-oikeus määräytyy sen mukaan, kumman henkilötunnuksen yksilönumero on pienempi. Jos mikään hallinto-oikeus ei olisi toimivaltainen käsittelemään valitusta, muutosta haetaan Helsingin hallinto-oikeudelta.

70 §

Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valitusoikeus korkeimpaan hallinto-oikeuteen on niillä, jotka voivat hakea muutosta verotukseen.

71 §

Valitusaika korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Valitus on tehtävä 60 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista.

71 b §

Ennakkopäätösvalitusta koskevan luvan myöntämisen edellytykset

Korkein hallinto-oikeus voi myöntää luvan ennakkopäätösvalitukseen hallintolainkäyttölain 13 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädetyllä perusteella.

Ennakkopäätösvalitusta koskevan luvan myöntäminen edellyttää lisäksi valitusasiassa toisena osapuolena olevan antamaa kirjallista suostumusta.

85 a §

Muutoksenhaku Verohallinnon antamaan ennakkoratkaisuun

Verovelvollinen ja muu 62 §:n 1 momentissa tarkoitettu sekä Veronsaajien oikeudenvallontayksikkö saavat hakea muutosta Verohallinnon antamaan ennakkoratkaisuun hallinto-oikeudelta. Valitus tehdään siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiiriin verovelvollisen kotikunta päätöstä tehtäessä kuului. Muutoksenhaussa noudatetaan tällöin, mitä 69 §:ssä säädetään. Valitusaika on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Veronsaajien oikeudenvallontayksikön määräaika lasketaan päätöksen tekemisestä.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Muutoksenhaussa noudatetaan tällöin, mitä 70 ja 71 §:ssä säädetään. Valitusaika hallinto-oikeuden ennakkoratkaisua koskevasta päätöksestä on kuitenkin 30 päivää tiedoksisaannista.

Ennakkoratkaisua koskeva asia on käsiteltävä Verohallinnossa, hallinto-oikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa kiireellisenä.

Päätökseen, jolla Verohallinto on päättänyt olla antamatta ennakkoratkaisua, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

53.

Laki**autoverolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan autoverolain (1482/1994) 70 ja 71 §, sellaisina kuin ne ovat, 70 § laeissa 267/2008, 971/2012 ja 384/2014 ja 71 § laeissa 413/1997, 267/2008 ja 971/2012, sekä
lisätään 69 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 267/2008, 971/2012 ja 384/2014, uusi 6 momentti, seuraavasti:

69 §

Oikaisuvaatimus on käsiteltävä ilman aiheutonta viivytystä.

70 §

Oikaisuvaatimuksen johdosta tehtyyn päätökseen ja muuhun kuin veron määräämistä tai palauttamista koskevaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä verovelvollisen tai muun muutoksenhakuun oikeutetun asianosaisen henkilön kotikunta tai yhteisön kotipaikka oli, kun 69 §:n 1 momentissa tarkoitettu tai muu kuin veron määräämistä tai palauttamista koskeva päätös tehtiin. Jos ajoneuvosta määrätyn veron osalta on useita verovelvollisia tai jos asiassa ei ole toimivaltaista hallinto-oikeutta edellä olevan perusteella, valitus tehdään Helsingin hallinto-oikeudelle.

Valtion puolesta valitusoikeus on 55 §:ssä tarkoitettulla valtion edunvalvojalla.

Valitusaika oikaisuvaatimuksen johdosta tehtyyn päätökseen on kolme vuotta veron määräämistä tai palauttamista seuraavan kalenterivuoden alusta, kuitenkin aina vähintään 60 päivää oikaisupäätöksen tiedoksisaannista. Muussa asiassa valitusaika on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Valtion edunvalvojan valitusaika on 30 päivää päätöksen tekemisestä.

Sen lisäksi, mitä hallintolainkäyttölain (586/1996) 34 §:n 2 momentissa säädetään asian ratkaisemisesta asianosaista kuulematta, verovelvollisen ja muun asianosaisen tekemä valitus voidaan ratkaista kuulematta valtion edunvalvojaa, jos veron määrä voi valituksen johdosta muuttua enintään 6 000 euroa, eikä asia ole tulkinnanvarainen tai epäselvä.

Tässä laissa tarkoitettuihin asioihin ei sovelleta verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain (706/2007) perustevalitusta koskevia säännöksiä.

71 §

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitus on tehtävä 60 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista. Valtion puolesta valitusoikeus on sillä, joka 55 §:n mukaan valvoo valtion etua.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

54.

Laki

yksityisestä huvialuksesta suoritettavasta polttoainemaksusta annetun lain 21 ja 22 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yksityisestä huvialuksesta suoritettavasta polttoainemaksusta annetun lain (1307/2007) 21 ja 22 §, sellaisina kuin ne ovat osaksi laissa 973/2012, seuraavasti:

21 §

Valitus hallinto-oikeuteen

Oikaisuvaatimuksen johdosta tehtyyn päätökseen ja muuhun kuin maksuunpanoa ja maksun palauttamista koskevaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä maksuvelvollisen tai muun muutoksenhakuun oikeutetun asianosaisen henkilön kotikunta tai yhteisön kotipaikka on ollut, kun 20 §:n 1 momentissa tarkoitettu tai muu päätös on tehty. Jos asiassa ei ole toimivaltaista hallinto-oikeutta edellä olevan perusteella, valitus tehdään Helsingin hallinto-oikeudelle.

Valtion puolesta valitusoikeus Tullin tekemään päätökseen on Tullin tulliasiamiehellä.

Valitusaika oikaisuvaatimuksen johdosta tehtyyn päätökseen on kolme vuotta sen vuoden päättymisestä, jona maksuunpano on tehty tai jota maksun palautuspäätös koskee, kuitenkin aina vähintään 60 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Muussa asiassa valitusaika on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Tulliasiamiehen valitusaika on 30 päivää päätöksen tekemisestä.

Tässä laissa tarkoitettuihin asioihin ei sovelleta verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain perustevalitusta koskevia säännöksiä.

22 §

Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valitusoikeus on niillä, jotka voivat 20 §:n nojalla hakea muutosta maksuunpanoon.

Valitus on tehtävä 60 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista. Valtion puolesta valitusoikeus on Tullin tulliasiamiehellä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

55.

Laki**arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetun lain 8 luvun 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetun lain (749/2012) 8 luvun 5 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 256/2013, seuraavasti:

8 luku

Erinäiset säännökset

5 §

Muutoksenhaku valtiovarainministeriön päätökseen

Valtiovarainministeriön tämän lain nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Jos 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettua päätöstä arvopaperikeskuksen toimiluvan myöntämisestä, 2 luvun 23 §:ssä tarkoitettua päätöstä arvopaperikeskuksen sääntöjen vahvistamisesta, 3 luvun 1 §:ssä tarkoitettua päätöstä selvitysyhteisön toimiluvan myöntämisestä tai 3 luvun 5 §:ssä tarkoitettua päätöstä selvitysyh-

teisön sääntöjen vahvistamisesta taikka 4 luvun 1 §:ssä tarkoitettua päätöstä keskusvastapuolen toimiluvan myöntämisestä ei ole annettu niiden antamiselle säädetyssä määräajassa, hakija voi tehdä valituksen. Valituksen katsotaan tällöin kohdistuvan hakemuksen hylkäävään päätökseen. Tällaisen valituksen voi tehdä, kunnes päätös on annettu. Valtiovarainministeriön on ilmoitettava päätöksen antamisesta valitusviranomaiselle, jos päätös on annettu valituksen tekemisen jälkeen. Muilta osin valituksen tekemisestä ja käsittelystä säädetään hallintolainkäyttölaisissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

56.

Laki**kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain 9 luvun 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain (748/2012) 9 luvun 1 § seuraavasti:

9 luku

Muutoksenhaku

1 §

Muutoksenhaku valtiovarainministeriön päätökseen

Valtiovarainministeriön tämän lain nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Jos 2 luvun 3 §:ssä tarkoitettua päätöstä pörssitoiminnan harjoittamiseen oikeuttavan toimiluvan myöntämisestä tai 24 §:n 1 momentissa tarkoitettua päätöstä pörssin sääntö-

jen tai niiden muutosten vahvistamisesta ei ole annettu niiden antamiselle säädetyssä määräajassa, hakija voi tehdä valituksen. Valituksen katsotaan tällöin kohdistuvan hakemuksen hylkäävään päätökseen. Tällaisen valituksen voi tehdä, kunnes päätös on annettu. Valtiovarainministeriön on ilmoitettava päätöksen antamisesta valitusviranomaiselle, jos päätös on annettu valituksen tekemisen jälkeen. Muilta osin valituksen tekemisestä ja käsittelystä säädetään hallintolainkäyttölaissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

57.

Laki**Suomen Pankista annetun lain 28 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Suomen Pankista annetun lain (214/1998) 28 § seuraavasti:

28 §

Oikeus saada tietoja maksutasetilastointia varten

Jokaisen on annettava Suomen Pankille maksutasetilastointia varten sen antamien ohjeiden mukaisesti tiedot seuraavista toimitaan:

- 1) maksut ulkomaille ja ulkomailta;
- 2) saamiset ulkomailta, muut ulkomailla olevat varat sekä velat ulkomaille;
- 3) muista toimita, jotka muuttavat tai saattavat muuttaa saamisista ulkomailta tai velkoja ulkomaille.

Suomen Pankki voi uhkasakolla velvoittaa antamaan 1 momentissa tarkoitetut tiedot. Uhkasakon tuomitsee maksettavaksi Suomen Pankki.

Edellä 2 momentissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaisissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen uhkasakon tuomitsemista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaisissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Päätös voidaan valituksesta huolimatta panna täytäntöön, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

58.

Laki

panttilainauslaitoksista annetun lain 40 c §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan panttilainauslaitoksista annetun lain (1353/1992) 40 c §, sellaisena kuin se on laissa 892/2008, seuraavasti:

40 c §

Edellä 5, 40 ja 40 a §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muuhun päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaisissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 40 §:ssä tarkoitettua kieltoa ja 40 a §:ssä tarkoitettua toimiluvan peruuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin

hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tässä laissa tarkoitettua päätöstä toimiluvan peruuttamisesta on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

59.

Laki**aluehallintovirastoista annetun lain 23 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan aluehallintovirastoista annetun lain (896/2009) 23 § seuraavasti:

23 §

Muutoksenhaku

Jollei muualla laissa toisin säädetä, aluehallintoviraston päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

60.

Laki**tilastolain 27 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan tilastolain (280/2004) 27 §, sellaisena kuin se on laissa 361/2013, seuraavasti:

27 §

Muutoksenhaku

Tilastoja laativan viranomaisen päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla

vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Päätös voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana, jollei muutoksenhakuviranomaisen kiellä täytäntöönpanoa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

61.

Laki**valtion maksuperustelain 11 b §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion maksuperustelain (150/1992) 11 b, sellaisena kuin se on laissa 961/1998, seuraavasti:

11 b §

Maksua koskeva muutoksenhaku

Lain 6 §:ssä tarkoitetun maksun määräämistä koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea valittamalla muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-

oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Lain 7 §:ssä tarkoitettuja muita suoritteita koskevat maksuriidat käsitellään riita-asiana käräjäoikeudessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

62.**Laki****valtionavustuslain 34 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtionavustuslain (688/2001) 34 § seuraavasti:

34 §

Muutoksenhaku

Valtionapuviranomaisen päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen, joka koskee avustuksen maksatuksen keskeyttämistä tai

takaisinperintää, saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

63.

Laki**julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetun lain 22 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetun lain (467/1999) 22 §, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1098/2000 ja 370/2005, seuraavasti:

22 §

Muutoksenhaku

Lautakunnan päätökseen saa vaatia oikaisua lautakunnalta. Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se:

- 1) jonka hakemus osallistua tutkintoon on hylätty;
 - 2) joka on hylätty tutkinnossa tai jonka ei ole katsottu täyttävän muita kelpoisuusehtoja;
 - 3) jonka hakemus tilintarkastusyhteisöksi hyväksymiseksi on hylätty;
 - 4) jolle on annettu varoitus tai huomautus;
 - 5) jonka hyväksyminen on peruutettu.
- Oikaisuvaatimukseen sovelletaan muutoin, mitä hallintolaissa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun lautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettussa asiassa antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

64.

Laki**valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain 15 ja 18 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain (676/2000) 15 ja 18 §, sellaisena kuin niistä on 18 § osaksi laissa 1198/2003, seuraavasti:

15 §

Uhkasakko

Tarkastusvirasto voi asettaa uhkasakon 4 §:ssä säädettyjen velvoitteiden tehosteeksi sekä kirjanpidon saattamiseksi tarkastettavaan kuntoon. Uhkasakon tuomitsee maksettavaksi uhkasakkolautakunta.

Uhkasakkolautakunnan puheenjohtajana on viraston pääjohtaja ja jäsenenä kolme pääjohtajan kolmeksi vuodeksi määräämää oikeustieteen maisterin tai vastaavan aikaisemman tutkinnon suorittanutta tarkastusviraston virkamiestä.

18 §

Muutoksenhaku

Tarkastusviraston päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Uhkasakon tuomitsemista koskevaan hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Muutoksenhausta virkasuhdeasioissa säädetään eduskunnan virkamiehistä annetussa laissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

65.

Laki**ammattillisesta peruskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain (630/1998) 44 §, sellaisena kuin se on laeissa 951/2011 ja 1410/2011, sekä
lisätään lakiin siitä lailla 601/2005 kumotun 44 a §:n tilalle uusi 44 a § ja 44 b—44 f § seuraavasti:

44 §

Oikaisuvaatimus

Tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä, jos päätös koskee:

- 1) opiskelijaksi ottamista;
- 2) 20 §:ssä säädettyä henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevaa suunnitelmaa;
- 3) 21 §:ssä säädettyjä erityisiä opetusjärjestelyjä;
- 4) 31 §:ssä säädettyä opiskeluaikaa tai opiskelijan katsomista eronneeksi; sekä
- 5) 34 a §:ssä säädettyä huumausainetestiä koskevan todistuksen esittämisvelvollisuutta.

44 a §

Muutoksenhaku hallinto-oikeuteen

Tässä laissa tarkoitettuun koulutuksen järjestäjän päätökseen, joka koskee opiskelijalle annettavaa kirjallista varoitusta, opiskelijan määräaikaista erottamista, asuntolasta erottamista, opiskelusta pidättämistä tai 37, 38 ja 39 §:ssä säädettyä etua ja oikeutta, saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä.

Edellä 44 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä.

44 b §

Muutoksenhaku opiskelijoiden oikeusturvalautakuntaan

Tässä laissa tarkoitettuun koulutuksen järjestäjän päätökseen, joka koskee opiskeluoikeuden peruuttamista tai palauttamista, saa hakea muutosta valittamalla opiskelijoiden oikeusturvalautakuntaan siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. Muutoksenhausta opiskelijoiden oikeusturvalautakunnan päätökseen säädetään opiskelijoiden oikeusturvalautakunnasta annetussa laissa (956/2011).

44 c §

Muutoksenhaku aika

Valitus päätöksestä, joka koskee opiskelijalle annettavaa kirjallista varoitusta, määräaikaista erottamista, asuntolasta erottamista, opiskeluoikeuden peruuttamista tai palauttamista, opiskelusta pidättämistä taikka 44 a §:n 2 momentissa tarkoitettua asiaa, sekä oikaisuvaatimus 44 §:ssä tarkoitettussa asiassa, tulee tehdä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Tässä pykälässä tarkoitettut asiat tulee käsitellä kiireellisinä.

44 d §

Päätöksen täytäntöönpano

Opiskelijan määräaikaista erottamista, asuntolasta erottamista, opiskeluoikeuden pe-

ruuttamista tai opiskelusta pidättämistä koskeva päätös voidaan panna täytäntöön valituksesta huolimatta, jollei hallinto-oikeus tai opiskelijoiden oikeusturvalautakunta toisin määrää.

44 e §

Valituskiellot

Nimettyä opiskelijaa koskevaan opintojen suoritusaikaa tai -paikkaa koskevaan päätökseen taikka muuta opintojen yksilöllistä järjestämistä koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Valittaa ei myöskään saa 35 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettussa asiassa.

Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 44 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva va-

litus, sekä arviointia koskevasta oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

44 f §

Valituslupa

Jollei muualla laissa toisin säädetä, hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

66.

Laki

ammattillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (631/1998) 16 §, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 602/2005, 952/2011 ja 788/2014, seuraavasti:

16 §

*Ammattillisesta peruskoulutuksesta annetun
 lain eräiden säännösten soveltaminen*

Tässä laissa tarkoitettuun koulutukseen ja tutkintoihin sovelletaan lisäksi seuraavia ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain säännöksiä:

- 1) 10 §:n säännöksiä yhteistyöstä ja koulutuksen hankkimisesta;
- 2) 24 b §:n 3 momentin säännöksiä opiskelijan oppimisen arvioinnista oppisopimuskoulutuksessa;
- 3) 40 §:n säännöksiä henkilöstöstä;
- 4) 42 §:n säännöksiä arkaluonteisten tietojen käsittelystä;
- 5) 43 §:n säännöksiä julkisuudesta ja tietojensaantioikeudesta;

6) 44 ja 44 a—44 f §:n säännöksiä muutoksenhausta;

6 a) 25 c §:n säännöksiä arvioinnin oikaisemisesta, kuitenkin niin, että näyttötutkinnon ja sen osan arvioinnin oikaisemisesta päättää tämän lain 7 §:ssä tarkoitettu tutkintotoimikunta;

7) 47 §:n säännöksiä opiskelijoilta perittävistä maksuista; sekä

8) 48 §:n säännöksiä maksullisena palvelutoimintana järjestettävästä koulutuksesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

67.

Laki**taiteen perusopetuksesta annetun lain 10 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan taiteen perusopetuksesta annetun lain (633/1998) 10 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1447/2009, seuraavasti:

10 §

Muutoksenhaku

Oppilas voi kahden kuukauden kuluessa arvioinnista tiedon saatuaan pyytää arvioinnin suorittanutta opettajaa tai opettajia uusiin arvioinnin. Jos oppilas on tyytymätön uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, oppilas voi pyytää arviointiin oikaisua rehtorilta. Arvioinnin oikaisua koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Päätökseen, joka koskee 12 §:ssä tarkoitettua oppilasmaksua ja oppilaaksi ottamista, saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-

oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. Oppilaaksi ottamista koskeva valitus tulee käsitellä kiireellisenä. Hallinto-oikeuden edellä tarkoitettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Oppilaaksi ottamista koskevat oikaisuvaatimus ja valitus tulee tehdä 14 päivän kuluessa siitä, kun päätös on annettu oppilaalle taikka hänen huoltajalleen tai muulle lailliselle edustajalle tiedoksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

68.

Laki

lukiolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan lukiolain (629/1998) 34 §, sellaisena kuin se on laissa 1445/2009, sekä
lisätään lakiin uusi 34 a–34 f §, seuraavasti:

34 §

Oikaisuvaatimus

Tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaisissa (434/2003) säädetään, jos päätös koskee:

- 1) opiskelijaksi ottamista;
- 2) 13 §:ssä säädettyjä erityisiä opetusjärjestelyjä;
- 3) muualla suoritettujen opintojen hyväksi lukemista;
- 4) lukion suoritusajan pidentämistä ja opiskelijan katsomista eronneeksi lukiosta; sekä
- 5) edellä 9 §:ssä tarkoitettua oikeutta saada uskonnon ja elämäntutkimustiedon opetusta.

34 a §

Muutoksenhaku hallinto-oikeuteen

Tässä laissa tarkoitettuun koulutuksen järjestäjän päätökseen, joka koskee opiskelijalle annettavaa varoitusta, opiskelijan määräaikaista erottamista, opiskelijan erottamista asuntolasta määräajaksi tai opintojen jäljellä olevaksi ajaksi, koulutuksesta pidättämistä rikostutkimuksen ajaksi tai 28 §:ssä säädettyä etua ja oikeutta, saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Edellä 34 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä.

34 b §

Muutoksenhaku aika

Valitus päätöksestä, joka koskee opiskelijalle annettavaa varoitusta, määräaikaista erottamista, asuntolasta erottamista määräajaksi tai lopullisesti, koulutuksesta pidättämistä rikostutkimuksen ajaksi taikka 34 a §:n 2 momentissa tarkoitettua asiaa sekä oikaisuvaatimus 34 §:ssä tarkoitettussa asiassa, tulee tehdä 14 päivän kuluessa siitä, kun päätös on annettu opiskelijalle tiedoksi. Tässä momentissa tarkoitettut asiat tulee käsitellä kiireellisinä.

34 c §

Valituslupa

Jollei tässä laissa toisin säädetä, hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

34 d §

Muutoksenhaku opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen

Edellä 17 §:ssä tarkoitettuun opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Opiskelija voi pyytää rehtorilta opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä.

Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla

pyyntö on hylätty, aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa säädetään. Otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen aluehallintovirasto voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi.

34 e §

Valituskiellot

Muuhun 26 §:n nojalla tehtyyn kuin varoitusta, määräaikaista erottamista, asuntolasta erottamista tai opiskeluoikeuden pidättämistä koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 34 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva valitus, ja aluehallintoviraston päätökseen, jolla

on ratkaistu 34 d §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla.

34 f §

Toimivaltainen hallinto-oikeus ja aluehallintoviranomainen

Kun opetusta järjestetään ulkomailla, toimivaltainen hallinto-oikeus on Helsingin hallinto-oikeus ja toimivaltainen aluehallintoviranomainen on Etelä-Suomen aluehallintovirasto.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

69.

Laki

perusopetuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan perusopetuslain (628/1998) 42 §, sellaisena kuin se on laeissa 1444/2009, 642/2010 ja 1288/2013, sekä
lisätään lakiin uusi 42 a—42 f § seuraavasti:

42 §

Oikaisuvaatimus

Tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä, jos päätös koskee:

- 1) oppilaaksi ottamista;
- 2) 13 §:ssä tarkoitettua oikeutta saada uskonnon ja elämäntutkimuksen opetusta;
- 3) 17 §:ssä tarkoitettua erityisen tuen järjestämistä;
- 4) 18 §:ssä säädettyjä erityisiä opetusjärjestelyjä;
- 5) 25 §:n 2 momentissa säädettyä pidennettyä oppivelvollisuutta; sekä
- 6) 27 §:ssä säädettyä perusopetuksen poikkeavaa aloittamisajankohtaa.

42 a §

Muutoksenhaku hallinto-oikeuteen

Tässä laissa tarkoitettuun päätökseen, joka koskee oppilaalle annettavaa kirjallista varoitusta, oppilaan määräaikaista erottamista, tai 31, 32 tai 33 §:ssä taikka 34 §:n 1 momentissa säädettyä etua ja oikeutta, saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä.

42 b §

Muutoksenhaku aika

Valitus päätöksestä, joka koskee oppilaalle annettavaa kirjallista varoitusta, oppilaan määräaikaista erottamista taikka 42 a §:n 2 momentissa tarkoitettua asiaa sekä oikaisuvaatimus 42 §:ssä tarkoitettussa asiassa tulee tehdä 14 päivän kuluessa siitä, kun päätös on annettu oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle tiedoksi. Tässä momentissa tarkoitettua asiaa tulee käsitellä kiireellisinä.

42 c §

Muutoksenhaku oppilaan arviointia koskevaan päätökseen

Edellä 22 §:ssä tarkoitettuun oppilaan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Oppilaan huoltaja tai muu laillinen edustaja taikka 15 vuotta täyttänyt oppilas itse voi pyytää rehtorilta opinnoissa etenemistä tai vuosiluokalle jättämistä koskevan tai päättöarviointin uusimista 2 kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja oppilaan opettajat yhdessä.

Oppilaan huoltaja tai muu laillinen edustaja taikka 15 vuotta täyttänyt oppilas itse saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisäännösten siten kuin hallintolaissa säädetään. Otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen aluehallintovirasto voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätök-

sen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi.

42 d §

Valituskiellot

Muuhun 36 §:n nojalla tehtyyn kuin kirjallista varoitusta tai oppilaan määräaikaista erottamista koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Aluehallintoviraston päätökseen, jolla on ratkaistu 42 c §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Hallinto-oikeuden päätökseen 42 §:ssä tarkoitettussa asiassa ei saa hakea muutosta valittamalla.

42 e §

Valituslupa

Jollei tässä laissa toisin säädetä, hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

42 f §

Toimivaltainen hallinto-oikeus ja aluehallintoviranomainen

Kun opetusta järjestetään ulkomailla, toimivaltainen hallinto-oikeus on Helsingin hallinto-oikeus ja toimivaltainen aluehallintoviranomainen on Etelä-Suomen aluehallintovirasto.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

70.

Laki**yliopistolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yliopistolain (558/2009) 9, 82—84 ja 86 §, sellaisina kuin niistä ovat 9 § laeissa 954/2011 ja 1340/2011 sekä 83 § laissa 954/2011, sekä
lisätään lakiin uusi 83 a ja 84 a § seuraavasti:

9 §

Tilauuskoulutus

Yliopisto voi järjestää opiskelijaryhmälle korkeakoulututkintoon johtavaa opetusta niin, että koulutuksen tilaa ja rahoittaa Suomen valtio, toinen valtio, kansainvälinen järjestö, suomalainen tai ulkomainen julkisyhteisö, säätiö tai yksityinen yhteisö (tilauuskoulutus).

Tilauuskoulutusta ei voida järjestää Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden kansalaisille eikä niille, jotka Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden muun sopimuspuolen kanssa tekemän sopimuksen mukaan rinnastetaan Euroopan unionin kansalaisiin, eikä edellä mainittujen perheenjäsenille. Tilauuskoulutusta ei myöskään voida järjestää niille, joilla on ulkomaalaislaissa (301/2004) tarkoitettu Euroopan unionin sininen kortti, jatkuva tai pysyvä oleskelulupa tai pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskelulupa, eikä edellä mainittujen perheenjäsenille. Perheenjäsenen määrittelyyn sovelletaan ulkomaalaislakia. Tilauuskoulutukseen osallistuvaan sovelletaan tämän lain 37, 37 a, 37 b, 43 a—43 d, 45, 45 a, 45 b, 82-83, 83 a, 84, 84 a ja 85-86 §:ää.

Tilauuskoulutuksena annettavan opetuksen on liityttävä sellaiseen perus- tai jatkokoulutukseen, jossa yliopistolla on tutkinnonantaoikeus. Tilauuskoulutuksen järjestäminen ei saa heikentää yliopiston antamaa perus- tai jatkokoulutusta. Yliopiston on perittävä tilauuskoulutuksen järjestämisestä vähintään siitä aiheutuvat kustannukset kattava maksu.

82 §

Oikaisumenettely

Opiskelijaksi hakenut henkilö saa vaatia oikaisua opiskelijaksi ottamista koskevaan päätökseen 30 päivän kuluessa valinnan tulosten julkistamisesta siten kuin hallintolaissa säädetään. Opiskelijavalinnan tuloksia julkistettaessa on ilmoitettava, miten hakija voi saada tiedon valinnassa noudatettujen perusteiden soveltamisesta häneen. Opiskelijavalinnan tulosta ei saa oikaisuvaatimuksen johdosta muuttaa kenenkään opiskelemaan valitun vahingoksi.

Opiskelija saa vaatia oikaisua opintuokien menettämistä koskevaan päätökseen siten kuin hallintolaissa säädetään.

Opiskelija saa vaatia oikaisua väitöskirjansa, lisensiaatintutkimuksensa ja näitä vastaavan opin- ja taidonnäytteensä sekä syventäviin opintoihin kuuluvan tutkielmansa tai muun vastaavan opintosuorituksensa arvosteluun siten kuin hallintolaissa säädetään.

Opiskelija voi pyytää suullisesti tai kirjallisesti oikaisua muun kuin 3 momentissa tarkoitettujen opintosuorituksensa arvosteluun tai muulla suoritettujen opintojensa tai muulla tavoin osoitetun osaamisensa hyväksilukemiseen. Opintosuorituksen arvostelua koskeva oikaisupyyntö on tehtävä arvostelun suorittaneelle opettajalle 30 päivän kuluessa siitä ajankohdasta, josta opiskelijalla on ollut tilaisuus saada arvostelun tulokset sekä arvosteluperusteiden soveltaminen omalta kohdaltaan tietoonsa. Hyväksilukemista koskeva oikaisupyyntö on tehtävä päätöksen tehneelle 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaanista. Tässä momentissa tarkoitettua oi-

kaisupyynnön johdosta tehtyyn päätökseen saa vaatia oikaisua tutkintolautakunnalta tai muulta siihen tehtävään määrätyltä toimielimeltä siten kuin hallintolaissa säädetään.

83 §

Valitus opiskelijoiden oikeusturvalautakunnan

Päätökseen, joka koskee 43 a §:ssä tarkoitettua opiskeluoikeuden peruuttamista tai 43 c §:ssä tarkoitettua opiskeluoikeuden palauttamista, saa hakea muutosta valittamalla opiskelijoiden oikeusturvalautakuntaan 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Muutoksenhausta opiskelijoiden oikeusturvalautakunnan päätökseen säädetään opiskelijoiden oikeusturvalautakunnasta annetussa laissa (956/2011).

83 a §

Valitus hallinto-oikeuteen

Muuhun kuin 82 §:ssä ja 83 tarkoitettuun yliopiston hallintoasiassa antamaan päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirisä yliopiston päätoimipaikka sijaitsee, siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä.

Valitus päätöksestä, joka koskee opiskeluoikeuden peruuttamista, opiskeluoikeuden palauttamista ja 45 §:ssä tarkoitettua varoitusta, määräaikaista erottamista ja opiskelusta pidättämistä, tulee käsitellä kiireellisenä.

84 §

Valituskiellot

Yliopiston päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla, jos se koskee:

- 1) yliopiston toimielimen valintaa;
- 2) johtosääntöä tai muuta yleistä määräystä;

3) opetussuunnitelmaa taikka muuta opetuksen järjestelyä koskevaa määräystä;

4) 65 §:n mukaista vastuuvapauden myöntämistä tai vahingonkorvauskanteen nostamista;

5) apurahaa tai avustusta.

Opintosuoritusten arvostelua ja hyväksilukemista koskevaan oikaisumenettelyssä tehtyyn päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Hallinto-oikeuden päätökseen, joka koskee 36 §:ssä tarkoitettua opiskelijaksi ottamista, 43 §:ssä tarkoitettua opiskeluoikeuden menettämistä tai 45 §:ssä tarkoitettua opiskelijan kurinpittoa, ei saa hakea muutosta valittamalla.

84 a §

Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Jollei muualla laissa toisin säädetä, hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

86 §

Muutoksenhaku ylioppilaskunnan ja osakunnan päätökseen

Ylioppilaskunnan hallintoasiaa koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Lisäksi ylioppilaskunnan jäsen saa hakea muutosta ylioppilaskunnan toimielimen päätökseen sillä perusteella, että päätös on syntynyt laista, asetuksesta tai ylioppilaskuntaa koskevista määräyksistä poikkeavassa järjestyksessä tai on muuten lain, asetuksen taikka ylioppilaskuntaa koskevien määräysten vastainen. Hallinto-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Osakunnan hallintoasiaa koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden

päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Ylioppilaskunnan ja osakunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, kun päätös on asetettu yleisesti nähtäväksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

71.

Laki**auktorisoiduista kääntäjistä annetun lain 21 ja 22 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan auktorisoiduista kääntäjistä annetun lain (1231/2007) 21 ja 22 § seuraavasti:

21 §

Tutkinnon suorittajan oikeusturva

Auktorisoidun kääntäjän tutkinnon suorittajalle on annettava tieto arvosteluperusteiden soveltamisesta hänen tutkintosuoritukseensa.

Auktorisoidun kääntäjän tutkinnossa hylätty henkilö saa vaatia päätökseen oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään 30 päivän kuluessa siitä ajankohdasta, jolloin tutkinnossa hylätty on saanut tiedon päätöksestä sekä arvosteluperusteiden soveltamisesta suoritukseensa.

Oikaisuvaatimuksen käsittelyä varten opetushallitus määrää auktorisoitujen kääntäjien tutkintolautakuntaan yhden tilapäisen jäsenen, jonka on oltava oikaisuvaatimuksessa tarkoitettujen kielten erikoistuntija.

Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

22 §

Muutoksenhaku

Auktorisoitujen kääntäjien tutkintolautakunnan päätökseen, joka koskee auktorisointia tai sen peruuttamista, saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Opetushallituksen päätökseen, joka koskee arvioijan merkintää tai poistamista arvioijarekisteristä, saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

72.

Laki**hautaustoimilain 27 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hautaustoimilain (457/2003) 27 § seuraavasti:

27 §

Muutoksenhaku

Evangelis-luterilaisen kirkon seurakunnan tai seurakuntayhtymän päätökseen, joka koskee hautasijan osoittamista tai hautaustoi-
 messa perittäviä maksuja, saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla

vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Päätökseen, jolla krematorion ylläpitäjä on kieltäytynyt luovuttamasta tuhkaa, haetaan muutosta siten kuin 1 ja 2 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

73.

Laki**kulttuuriaineistojen tallettamisesta ja säilyttämisestä annetun lain 28 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kulttuuriaineistojen tallettamisesta ja säilyttämisestä annetun lain (1433/2007) 28 §, sellaisena kuin se on laissa 672/2013, seuraavasti:

28 §

Muutoksenhaku

Tämän lain mukaiseen Kansalliskirjaston tai Kansallisen audiovisuaalisen instituutin päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta va-

littamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

74.

Laki**kulttuuriesineiden maastaviennin rajoittamisesta annetun lain 13 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kulttuuriesineiden maastaviennin rajoittamisesta annetun lain (115/1999) 13 § seuraavasti:

13 §

Muutoksenhaku

Tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Edellä 11 ja 12 §:ssä tarkoitettuun päätökseen tai toimenpiteeseen ei kuitenkaan saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

75.

Laki**kuvaohjelman lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kuvaohjelman lain (710/2011) 18 §, 6 luvun otsikko, 30 ja 31 §, sellaisina kuin niistä ovat 18, 30 ja 31 § laissa 673/2013, seuraavasti:

18 §

Kuvaohjelmaluettelo

Kansallinen audiovisuaalinen instituutti ylläpitää julkista kuvaohjelmaluetteloä. Kuvaohjelmaluetteloön merkitään 17 §:n 2 momentin 2—6 kohdan mukaiset tiedot sekä tieto 21 §:n ja 30 §:n 1 momentin mukaisista toimenpiteistä.

6 luku

Muutoksenhaku

30 §

Muutoksenhaku luokittelupäätökseen

Kuvaohjelmaluokittelijan luokittelupäätökseen saa asianosainen vaatia oikaisua Kansalliselta audiovisuaaliselta instituutilta siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Kansallisen audiovisuaalisen instituutin luokittelupäätökseen ja 1 momentin mukaiseen oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla kuvaohjelmalautakuntaan 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Lautakunnan on käsiteltävä valitus kiireellisenä.

Instituutin luokittelupäätös ja oikaisuvaatimuksen johdosta antama päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

31 §

Muutoksenhaku Kansallisen audiovisuaalisen instituutin muuhun päätökseen

Kuvaohjelmaluokittelijaksi hyväksymisen peruuttamista koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Muuhun kuin 30 §:ssä tarkoitettuun ja kuvaohjelmaluokittelijaksi hyväksymisen peruuttamista koskevaan instituutin päätökseen saa asianosainen vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen kuvaohjelmaluokittelijaksi hyväksymisen peruuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

76.

Laki**eräistä kuvataiteen tekijöille suoritettavista apurahoista annetun lain 5 ja 5 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräistä kuvataiteen tekijöille suoritettavista apurahoista annetun lain (115/1997) 5 ja 5 a §, sellaisena kuin niistä on 5 a § laissa 664/2002, seuraavasti:

5 §

Apurahojen jakamisesta päättää hakemusten perusteella opetus- ja kulttuuriministeriön asettama lautakunta.

Tarkemmat säännökset lautakunnasta ja sen asettamisesta annetaan opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella.

Apurahan jakamista koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla

vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

5 a §

Tässä laissa tarkoitettuihin apurahoihin sovelletaan muutoin, mitä valtionavustuslaissa (688/2001) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

77.

Laki

eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista annetun lain 1 a ja 2 c §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista annetun lain (236/1961) 1 a ja 2 c §, sellaisina kuin ne ovat, 1 a § laissa 368/2000 ja 2 c § laissa 665/2002, seuraavasti:

1 a §

Edellä 1 §:ssä tarkoitettujen apurahojen ja avustusten jakamista varten on opetus- ja kulttuuriministeriön asettama lautakunta.

Tarkemmat säännökset lautakunnasta ja sen asettamisesta annetaan opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella.

Apurahan ja avustuksen myöntämistä koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla

vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

2 c §

Tässä laissa tarkoitettuihin apurahoihin ja avustuksiin sovelletaan muutoin, mitä valtionavustuslaissa (688/2001) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

78.

Laki

arkistolain 21 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan arkistolain (831/1994) 21 §, sellaisena kuin se on laissa 163/2004, seuraavasti:

21 §

Arkistolaitoksen päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Edellä 20 §:n 1 momentissa tarkoitettuun väliaikaista säilyttämistä koskevaan arkistolaitoksen määräykseen ei kuitenkaan saa erikseen hakea muutosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

79.

Laki**ortodoksisesta kirkosta annetun lain 104 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ortodoksisesta kirkosta annetun lain (985/2006) 104 § seuraavasti:

104 §

Jatkovalitus

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

80.

Laki**elintarvikelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan elintarvikelain (23/2006) 73–76 §, sellaisena kuin niistä on 75 § laissa 1495/2009, sekä
lisätään lakiin uusi 76 a § seuraavasti:

73 §

Muutoksenhaku valtion viranomaisen päätökseen

Edellä 15, 28, 54 a, 55—62 ja 64—66 §:ssä tarkoitettuun valtion viranomaisen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaisissa (586/1996) säädetään.

Muuhun valtion viranomaisen päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaisissa säädetään. Valtion viranomaisen määräämään maksuun saa hakea muutosta siten kuin valtion maksuperustelaissa säädetään.

Tullin tämän lain nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta siten kuin tullilaissa (1466/1994) säädetään.

74 §

Muutoksenhaku kunnan viranomaisen päätökseen

Kunnan viranhaltijan 63 §:ssä tarkoitettuun päätökseen ei saa vaatia oikaisua tai hakea muutosta valittamalla. Muuhun kunnan viranhaltijan päätökseen saa vaatia oikaisua 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saamisesta kunnan tämän lain mukaisia tehtäviä hoitavalta toimielimeltä siten kuin hallintolaissa säädetään.

Edellä 15 §:ssä ja 55–61 §:ssä tarkoitettuun kunnan toimielimen päätökseen saa hakea

muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaisissa säädetään.

Muuhun kuin 1 tai 2 momentissa tarkoitettuun kunnan toimielimen päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaisissa säädetään.

Muutosta päätökseen, joka koskee kunnallista valvontasuunnitelmaa, 86 §:ssä tarkoitettuja kunnallisia elintarvikemääräyksiä sekä kunnallisia maksuja koskevaa taksaa, saa hakea siten kuin kuntalaissa säädetään.

75 §

Muutoksenhaku lihantarkastuspäätökseen

Lihantarkastusta koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista Elintarviketurvallisuusvirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaisissa säädetään.

76 §

Muutoksenhaku ensisaapumistoimintaan liittyvään päätökseen

Ensisaapumistoimintaan liittyvään kunnan viranomaisen päätökseen saa vaatia oikaisua Elintarviketurvallisuusvirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen ja muuhun ensisaapumistoimintaan liittyvään hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

76 a §

Muutoksenhaku hallinto-oikeuden päätökseen

Hallinto-oikeuden päätökseen 54 a §:ssä tarkoitetussa hyväksymisen peruuttamista koskevassa asiassa sekä 55—62 ja 64—66

§:ssä tarkoitetussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa, jollei muualla toisin säädetä, hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

81.**Laki****kiinteistönmuodostamislain 285 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kiinteistönmuodostamislain (554/1995) 285 §, sellaisena kuin se on laeissa 914/2011 ja 901/2013, seuraavasti:

285 §

Maanmittauslaitoksen tai kunnan kiinteistörekisterin pitäjän päätökseen, jolla toimintusmääräyksen antaminen on evätty, saa vaatia oikaisua Maanmittauslaitoksen keskushallinnolta siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Muuhun Maanmittauslaitoksen päätökseen ja oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valitus tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiiriin alue tai pääosa siitä alueesta, jota asia koskee, kuuluu. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Kiinteistörekisterin pitäjän kiinteistöjen yhdistämistä, 131 §:n 1 momentissa, 131 a

§:ssä ja 165 §:n 1 momentissa tarkoitettua asiaa ja 277 §:n 2 momentissa tarkoitettua virheen oikaisua koskevaan päätökseen sekä toimitusinsinöörin 177 §:n 4 momentissa tarkoitettuun päätökseen ja 274 §:n 1 momentissa tarkoitettua kirjoitusvirheen korjaamista koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla maa-oikeuteen. Määräaika valituksen tekemiseen on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Muutoin muutoksenhaakuun sovelletaan, mitä muutoksenhausta lopetettuun toimitukseen säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

82.

Laki

eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain 39 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain (29/2000) 39 §, sellaisena kuin se on laissa 1094/2007, seuraavasti:

39 §

Muutoksenhaku

Päätökseen 3–5, 20, 21, 23—26 ja 29 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muuhun tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolainkäyttölaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 20, 21, 23–26 ja 29 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Jos päätöstä 4 §:n 1 momentissa tarkoitettuun hakemukseen ei vastoin 38 a §:ää ole annettu säädettyssä määräajassa, hakija voi tehdä hallintolainkäyttölain mukaisessa järjestyksessä valituksen, jonka katsotaan tällöin kohdistuvan hakemuksen hylkäävään päätökseen. Tällaisen valituksen voi tehdä, kunnes hakemukseen on annettu päätös. Elin-
tarviketurvallisuusviraston on ilmoitettava päätöksen antamisesta valitusviranomaiselle.

Edellä 20—26 §:ssä tarkoitettut päätökset on muutoksenhausta huolimatta heti pantava täytäntöön.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

83.

Laki**eläinten kuljetuksesta annetun lain 45 ja 46 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläinten kuljetuksesta annetun lain (1429/2006) 45 ja 46 §, sellaisena kuin niistä on 46 § laissa 1341/2009, seuraavasti:

45 §

Täytäntöönpano

Tämän lain nojalla tehtävässä päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on noudatettava ennen kuin se on saanut lainvoiman, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

46 §

Muutoksenhaku

Luvan tai todistuksen peruuttamista koskevaan päätökseen sekä 37 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muuhun päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaisissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen

saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 1 momentissa tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämän lain 44 §:ssä tarkoitettua maksua koskevaan muutoksenhakuun sovelletaan, mitä valtion maksuperustelaisissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

84.

Laki

eläintunnistusjärjestelmästä annetun lain 38 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläintunnistusjärjestelmästä annetun lain (238/2010) 38 § seuraavasti:

38 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen tunnistimen hyväksymistä koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea

muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Valvontaviranomaisen tekemää päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

85.

Laki**kasvinsuojeluaineista annetun lain 48 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kasvinsuojeluaineista annetun lain (1563/2011) 48 § seuraavasti:

48 §

Muutoksenhaku

Edellä 10 §:ssä tarkoitettuun tutkinnon arvosteluun ja 12 §:n 2 momentissa tarkoitettuun levitysvälineen testausta koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Muuhun päätökseen ja oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 38 ja 39 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun

päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Edellä 46 §:ssä tarkoitettua maksua koskevaan päätökseen saa kuitenkin hakea muutosta siten kuin valtion maksuperustelaissa säädetään.

Edellä 38 §:n 3 momentissa tarkoitettua väliaikaista kieltoa koskevaan päätökseen ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

86.

Laki

merellä toimivien kalastus- ja vesiviljelyalusten rekisteröinnistä annetun lain 33 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merellä toimivien kalastus- ja vesiviljelyalusten rekisteröinnistä annetun lain (690/2010) 33 § seuraavasti:

33 §

Muutoksenhaku

Maa- ja metsätalousministeriön päätökseen ei saa erikseen hakea muutosta. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä.

Hallinto-oikeuden päätökseen aluksen rekisteristä poistamista sekä kalastuslisenssin keskeytystä ja peruutusta koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin

hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Elinkeino-, ympäristö- ja liikennekeskukset on oikeus hakea muutosta hallinto-oikeuden päätökseen, jolla sen päätös on kumottu tai sitä on muutettu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

87.

Laki

totopelien tuottojen käyttämisestä hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen annetun lain 30 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan totopelien tuottojen käyttämisestä hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen annetun lain (1055/2001) 30 § seuraavasti:

30 §

Muutoksenhaku

Ministeriön päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 17, 19 ja 20 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutos-

ta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

88.

Laki**rehulain 51 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rehulain (86/2008) 51 § seuraavasti:

51 §

Muutoksenhaku

Tämän lain 20 ja 40—44 §:n nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muuhun päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaisissa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 40—44 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta va-

littamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valtion viranomaisen määräämään maksuun saa hakea muutosta siten kuin valtion maksuperustelaisissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

89.

Laki**vesihuoltolain 32 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vesihuoltolain (119/2001) 32 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 681/2014, seuraavasti:

32 §

Muutoksenhaku

Kunnan viranomaisen 8 ja 17 a §:n nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin kuntalaissa (365/1995) säädetään. Valitusoikeus on myös valvontaviranomaisella. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Muutosta valvontaviranomaisen tämän lain nojalla antamaan päätökseen sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen 11 §:n nojalla antamaan päätökseen saa hakea valittamal-

la hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen 29 §:ssä tarkoitetussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

90.

Laki

eräiden maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lainojen ja saamisten siirtämisestä Valtiokonttorin hoidettavaksi annetun lain 25 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lainojen ja saamisten siirtämisestä Valtiokonttorin hoidettavaksi annetun lain (78/2007) 25 § seuraavasti:

25 §

Muutoksenhaku

Valtiokonttorin päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saamisen irtisanomista ja takaisinperintää koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea

muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Lainan tai saamisen hoidosta perittävää maksua koskevaan riita-asiaan sovelletaan, mitä hallintolainkäyttölain 69 ja 70 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

91.

Laki**alusliikennepalvelulain 31 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan alusliikennepalvelulain (623/2005) 31 §, sellaisena kuin se on laissa 1307/2009, seuraavasti:

31 §

Muutoksenhaku

Alusliikenneohjaajan pätevyystodistuksen peruuttamista koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muuhun hallintopäätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 1 momentissa tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta

valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

92.

Laki**joukkoliikennelain 1 ja 53 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan joukkoliikennelain (869/2009) 1 ja 53 §, sellaisena kuin ne ovat, 1 § osaksi laissa 389/2013 ja 53 § laeissa 324/2010, 1219/2011 ja 389/2013, seuraavasti:

1 §

Sovellettamisala

Tätä lakia sovelletaan joukkoliikenteen harjoitettavaan ammattimaiseen henkilöiden kuljettamiseen tiellä linja-autolla, jollei rautateiden ja maanteiden julkisista henkilöliikennepalveluista sekä neuvoston asetusten (ETY) N:o 1191/69 ja (ETY) N:o 1107/70 kumoamisesta annetusta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksesta (EY) N:o 1370/2007, jäljempänä palvelusopimusasetus, tai muista Euroopan unionin asetuksista muuta johdu. Lain 2 §:n 1 ja 10 kohdan, 3—7 §:n, 8 §:n 1 momentin, 9 §:n 1 ja 2 momentin, 47 ja 48 §:n, 49 §:n 2 momentin, 52 §:n, 53 §:n 2—4 momentin sekä 57 ja 58 §:n säännöksiä sovelletaan myös palvelusopimusasetuksen mukaisesti harjoitettavaan joukkoliikenteeseen. Lain 2 §:n 11 kohdan, 14 §:n, 6 luvun sekä 53 §:n 5 momentin säännöksiä sovelletaan vain palvelusopimusasetuksen mukaisesti harjoitettavaan joukkoliikenteeseen.

Ammattimaisella henkilöiden kuljettamisella tarkoitetaan elinkeinon harjoittamisen tai toimeentulon hankkimisen taikka muun tulohankkimisen tarkoituksessa harjoitettua henkilöiden kuljettamista korvausta vastaan päätoimisesti taikka sivutoimisesti tai muutoin toisen elinkeinon ohella.

Tämän lain 2 §:n 1 ja 11 kohdan, 3—7 ja 14 §:n, 6 luvun sekä 57 §:n säännöksiä sovelletaan myös raideliikenteeseen.

Tämän lain 4 §:ää sovelletaan myös lentoliikenteeseen.

Tämän lain 52 §:ää sovelletaan linja-autolla harjoitettavaan ammattimaiseen tavarankuljettamiseen tiellä.

53 §

Muutoksenhaku

Tämän lain 21 §:ssä tarkoitettuun kokeen arviointiin ja 52 a §:ssä tarkoitettuun terminaalin nimeämistä koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaisissa säädetään 30 päivän kuluessa siitä, kun tieto kokeen tuloksesta tai terminaalin nimeämisestä on saatu.

EU:n kansainvälistä linja-autoliikennettä koskevan asetuksen, EU:n liikenteenharjoittaja-asetuksen ja tämän lain nojalla tehtyyn muuhun kuin 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen liikenneluvan ja muun luvan peruuttamista ja 46 §:ssä tarkoitettua korvauksen takaisinperintää koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämän lain ja 2 momentissa mainittujen asetusten nojalla tehty päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta.

Mitä julkisista hankinnoista annetun lain 80—82 §:ssä, 85 §:n 1 momentissa, 86 §:n 1 ja 2 momentissa, 87 §:n 1 ja 3 momentissa, 88, 89, 91 ja 92 §:ssä, 94 §:n 1 momentin johdantokappaleessa ja 1—4 kohdassa, 95 ja 99—102 §:ssä, 103 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 105 ja 107 §:ssä säädetään oikeusturva-keinoista, sovelletaan hankinnan arvosta riippumatta tämän lain 36 §:n 1 momentissa

tarkoitettussa hankinta-asiassa. Asian voi julkisista hankinnoista annetun lain 85 §:n 2 momentissa mainitun lisäksi saattaa markkinaoikeuden käsiteltäväksi liikenne- ja viestintäministeriö unionin valvontamenettelyä koskevassa asiassa. Markkinaoikeuden päätöstä, jolla markkinaoikeus on määrännyt julkisista hankinnoista annetun lain 94 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitetun seuraamuksen, on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei korkein hallinto-oikeus toisin määrää. Markkinaoikeuden päätös

mainitun 94 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun seuraamuksen määrittämisestä voidaan panna täytäntöön vain lainvoimaisen päätöksen nojalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

93.

Laki

konttilain 18 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan konttilain (762/1998) 18 §, sellaisena kuin se on laissa 1277/2010, seuraavasti:

18 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen tarkastuslaitoksen hyväksymisen peruuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla

siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

94.

Laki**ajopiirturikorttien myöntämisen järjestämisestä annetun lain 13 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ajopiirturikorttien myöntämisen järjestämisestä annetun lain (629/2004) 13 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1304/2009, seuraavasti:

13 §

Muutoksenhaku

Ajopiirturikorttien myöntäjän ajopiirturikorttia koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua Liikenteen turvallisuusvirastolta siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Liikenteen turvallisuusviraston päätökseen oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen sekä muuhun tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen ajopiirturikortin peruuttamista koskevassa asiassa saa

hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Päätös, joka koskee ajopiirturikortin peruuttamista, voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

95.

Laki

alusten jääluokista ja jäänmurtaja-avustuksesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan alusten jääluokista ja jäänmurtaja-avustuksesta annetun lain (1121/2005) 12 §, sellaisena kuin se on laissa 1308/2009, seuraavasti:

12 §

Muutoksenhaku

Liikenteen turvallisuusviraston ja Liikenneviraston päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Liikenteen turvallisuusviraston jääluokan vahvistamista koskevasta päätöksestä ja Liik-

kenneviraston 10 §:n 4 momentissa tarkoitusta poikkeusta koskevasta päätöksestä perittävään maksuun saa hakea muutosta siten kuin valtion maksuperustelain 11 b §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

96.

Laki**eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annetun lain 25 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annetun lain (485/2004) 25 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 69/2007, seuraavasti:

25 §

Muutoksenhaku

Tämän lain ja turvatoimiasetuksen nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen aluksen pysäyttämistä, aluksen toiminnan rajoittamista ja töiden keskeyttämistä koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitus on käsiteltävä viipymättä. Muutoksenhaku ei estä aluksen pysäyttämisen, aluksen, satamarakenteen tai sataman turvatoimialueen toiminnan rajoittamisen eikä 12 §:ssä tarkoitettua henkilöön kohdistuvaa pakko-tointa koskevan päätöksen täytäntöönpanoa, ellei valitusviranomaisen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

97.

Laki

eräiden irtolastialusten turvallisesta lastaamisesta ja lastin purkamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan eräiden irtolastialusten turvallisesta lastaamisesta ja lastin purkamisesta annetun lain (1206/2004) 26 § ja
muutetaan 25 §, sellaisena kuin se on laissa 1305/2009, seuraavasti:

25 §

Muutoksenhaku

Arviointilaitoksen päätökseen olla myöntämättä terminaalinhoitajan laadunhallintajärjestelmälle sertifiointia saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään.

Muuhun tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen arviointilaitoksen nimeämisen peruuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hal-

linto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Arviointilaitoksen päätöstä laadunhallintajärjestelmän sertifiointia jättämisestä ja Liikenteen turvallisuusviraston tämän lain nojalla tekemää päätöstä noudatetaan muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomaisen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhausta ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

98.

Laki

kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain 31 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain (693/2006) 31 §, sellaisena kuin se on laissa 1283/2011, seuraavasti:

31 §

Muutoksenhaku

Liikenteen turvallisuusviraston 11 §:ssä tarkoitettuun kokeeseen hyväksymistä koskevaan päätökseen ja hylättyyn koesuoritukseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään.

Muuhun tämän lain ja 2 §:ssä mainittujen Euroopan unionin säädösten nojalla tehtyyn päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen liikenneluvan ja kuljettajatodistuksen peruuttamista

koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Päätös voidaan panna täytäntöön, vaikka se ei ole saanut lainvoimaa, jollei päätöksessä ole toisin määrätty.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

99.

Laki

kuljettajantutkintotoiminnan järjestämisestä annetun lain 14 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kuljettajantutkintotoiminnan järjestämisestä annetun lain (535/1998) 14 §, sellaisena kuin se on laissa 706/2011, seuraavasti:

14 §

Muutoksenhaku

Kuljettajantutkinnon vastaanottajan tekemään kuljettajantutkintoa tai ADR-ajolupakoetta koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua Liikenteen turvallisuusvirastolta siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Liikenteen turvallisuusviraston oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan tai muuhun tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen kelpoisuustodistuksen peruuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

—————
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

100.**Laki****kuorma- ja linja-auton kuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain 26 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kuorma- ja linja-auton kuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain (273/2007) 26 § sellaisena kuin se on osaksi laissa 1315/2009, seuraavasti:

26 §

Muutoksenhaku

Liikenteen turvallisuusviraston hyväksymän koulutuskeskuksen päätökseen taikka viraston kanssa tehdyn sopimuksen perusteella toimivan kokeen vastaanottajan ja ammattipätevyyskortin myöntäjän päätökseen saa vaatia oikaisua Liikenteen turvallisuusvirastolta siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Opetus- ja kulttuuriministeriön päätökseen, Liikenteen turvallisuusviraston oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan tai muuhun tämän lain nojalla tekemään päätökseen samoin kuin poliisin päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen koulutuskeskuksen hyväksymisen peruuttamista ja ammattipätevyyskortin peruuttamista koskevas-

sa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Ammattipätevyyskortin peruuttamista koskeva päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta.

Muutoksenhaussa opetus- ja kulttuuriministeriön hyväksymän koulutuskeskuksen päätökseen sovelletaan ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 25 c, 44 ja 44 a—44 f §:ää sekä ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 16 §:n 6 a kohtaa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

101.**Laki****lentoliikenteen valvontamaksusta annetun lain 15 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan lentoliikenteen valvontamaksusta annetun lain (1249/2005) 15 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1310/2009, seuraavasti:

15 §

Muutoksenhaku hallinto-oikeuteen

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Valtion puolesta valitusoikeus Liikenteen turvallisuusviraston päätökseen on viraston hallintoasioista vastaavalla johtajalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

102.**Laki****maantieliikenteen liikenneyrittäjäkoulutuksesta annetun lain 8 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maantieliikenteen liikenneyrittäjäkoulutuksesta annetun lain (694/2006) 8 §, sellaisena kuin se on laissa 1312/2009, seuraavasti:

8 §*Muutoksenhaku*

Liikenneyrittäjäkoulutusluvan peruuttamista koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muuhun päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 1 momentissa tarkoitetussa asiassa saa hakea muutosta

valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi päätöksessään määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

103.

Laki**matkustaja-aluksen henkilöluetteloista annetun lain 24 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan matkustaja-aluksen henkilöluetteloista annetun lain (1038/2009) 24 § seuraavasti:

24 §

Muutoksenhaku

Tämän lain 17 §:n nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muuhun Liikenteen turvallisuusviraston päätökseen sekä liikenne- ja viestintäministeriön päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Liikenteen turvallisuusviraston päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Liikenteen turvallisuusviraston henkilöluettelointijärjestelmän hyväksymisestä perittävään maksuun saa hakea muutosta siten kuin valtion maksuperustelain 11 b §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

104.**Laki****meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annetun lain 27 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annetun lain (1277/2007) 27 § seuraavasti:

27 §

Muutoksenhaku

Tukiviranomaisen päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen tuen takaisinperintää koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Sen lisäksi, mitä muutoksenhausta erikseen säädetään, tukiviranomaisella on oikeus valittaa hallinto-oikeuden tämän lain nojalla tekemästä päätöksestä, jos hallinto-oikeus on muuttanut tukiviranomaisen päätöstä tai kumonnut sen.

Tukiviranomaisen tämän lain mukaisesti määräämään maksuun saa hakea muutosta siten kuin valtion maksuperustelain 11 b §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhausta ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

105.**Laki****rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuustehtävistä annetun lain 57 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuustehtävistä annetun lain (1664/2009) 57 § seuraavasti:

57 §

Muutoksenhaku

Liikenteen turvallisuusviraston oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan tai muuhun tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen lupakirjan peruuttamista, lisätodistuksen peruuttamista, kelpoisuuskirjan peruuttamista, 13 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettua liikkuvan kaluston kuljettajan toimintakieltoa, 29 §:ssä tarkoitettua hyväksynnän peruuttamista ja terveydentilaa koskevan erivapauden peruuttamista

koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Liikenteen turvallisuusviraston päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

106.**Laki****taksinkuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain 38 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan taksinkuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain (695/2009) 38 §, sellaisena
kuin se on laissa 1320/2009, seuraavasti:

38 §

Muutoksenhaku

Liikenteen turvallisuusviraston koulutusluvan saaneen päätökseen taikka Liikenteen turvallisuusviraston kanssa tehdyn sopimuksen perusteella toimivan kokeen vastaanottajan päätökseen saa vaatia oikaisua Liikenteen turvallisuusvirastolta siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Muuhun tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen ajoluvan peruuttamista ja koulutusluvan peruuttamista

koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Taksinkuljettajan ajoluvan peruuttamista koskeva päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

107.

Laki

vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetun lain 49 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetun lain (617/2009) 49 § seuraavasti:

49 §

Muutoksenhaku

Viestintäviraston päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen tarkastuslaitoksen nimeämisen peruuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Viestintävirasto voi päätöksessään määrätä, että päätöstä on noudatettava ennen kuin se on saanut lainvoiman. Valitusviranomaisen voi kuitenkin kieltää päätöksen täytäntöönpanon, kunnes valitus on ratkaistu.

Muutoksenhausta tietosuojavaltuutetun päätökseen säädetään henkilötietolaissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

108.**Laki****luotsauslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luotsauslain (940/2003) 20 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 645/2010, sekä
lisätään lakiin uusi 20 a § seuraavasti:

20 §

Tuomioistuvin

Tämän lain 4—11 §:n mukaan käsiteltävissä asioissa toimivaltainen tuomioistuin määräytyy merilain (674/1994) 21 luvun säännösten mukaan.

20 a §

Muutoksenhaku

Luotsin ohjauskirjan peruuttamista, linjaluotsinkirjan peruuttamista ja aluskohtaisen luotsinkäyttövelvollisuuden erivapauden peruuttamista koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Liikenteen turvallisuusviraston muuhun päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolainkäyttölaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen luotsin ohjauskirjan peruuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

109.

Laki

maantielain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan maantielain (503/2005) 105 a §, sellaisena kuin se on laissa 446/2012, ja
muutetaan 105 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1242/2009, seuraavasti:

105 §

Muutoksenhaku

Edellä 43 f §:ssä tarkoitettua pätevyystodistusta koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua Liikenteen turvallisuusvirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään.

Valtioneuvoston yleisistunnon päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Muuhun tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen yleis- ja tiesuunnitelman hyväksymistä koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tienpitoviranomaisen päätöksestä 37 §:ssä, 38 §:n 2 momentissa, 40 §:n 2 momentissa, 47 §:ssä, 48 §:n 2 momentissa ja 52 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa valitetaan siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä pää-

töksessä tarkoitettu liittymä, ylityskohta, kiinteistö taikka mainos tai ilmoitus sijaitsee.

Kunnalla, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella sekä maakunnan liitolla on oikeus hakea valittamalla muutosta sellaiseen yleis- ja tiesuunnitelman hyväksymispäätökseen, jonka vaikutukset ulottuvat kunnan alueille tai viranomaisen toimialueelle.

Rekisteröidyllä paikallisella tai alueellisella yhteisöllä tai säätiöllä on oikeus toimialaansa kuuluvissa asioissa hakea valittamalla muutosta sellaiseen yleis- ja tiesuunnitelman hyväksymispäätökseen, jonka vaikutukset ulottuvat yhteisön tai säätiön toiminta-alueelle.

Yhteiskunnallisesti merkittäväksi katsottavaa yleis- ja tiesuunnitelman hyväksymispäätöstä koskeva valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Muutoksenhausta maantietoimituksessa tehtyyn päätökseen säädetään 87 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

110.**Laki****postilain 80 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan postilain (415/2011) 80 § seuraavasti:

80 §

Muutoksenhaku

Valtioneuvoston yleisistunnon päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Liikenne- ja viestintäministeriön, Viestintäviraston ja kunnan rakennusvalvontaviranomaisen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen yleispalveluvollisuuden asettamista ja sen muuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain,

jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valtioneuvoston, liikenne- ja viestintäministeriön ja Viestintäviraston päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Viestintävirastolla on oikeus hakea valittamalla muutosta 2 momentissa tarkoitettuun hallinto-oikeuden päätökseen, jolla hallinto-oikeus on kumonnut Viestintäviraston päätöksen tai muuttanut sitä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhausta ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

111.

Laki**ratalain 92 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ratalain (110/2007) 92 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1243/2009, seuraavasti:

92 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Radanpitäjän päätöksestä 17, 40 ja 41 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa valitetaan siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä päätöksessä tarkoitettu tasoristeys tai kiinteistö sijaitsee.

Hallinto-oikeuden päätökseen yleis- ja ratasuunnitelman hyväksymistä koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Kunnalla, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella ja maakunnan liitolla on oikeus hakea valittamalla muutosta sellaiseen yleis- ja ratasuunnitelman hyväksymispäätökseen,

jonka vaikutukset ulottuvat kunnan alueelle tai viranomaisen toimialueelle.

Rekisteröidyllä paikallisella tai alueellisella yhteisöllä tai säätiöllä on oikeus toimialaansa kuuluvissa asioissa hakea valittamalla muutosta sellaiseen yleis- ja ratasuunnitelman hyväksymispäätökseen, jonka vaikutukset ulottuvat yhteisön tai säätiön toiminta-alueelle.

Yhteiskunnallisesti merkittäväksi katsottavaa yleis- ja ratasuunnitelman hyväksymispäätöstä koskeva valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Muutoksenhausta ratatoimituksessa tehtyyn päätökseen säädetään 77 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

112.**Laki****taksiliikennelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan taksiliikennelain (217/2007) 8 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1314/2009, ja
muutetaan 27 § seuraavasti:

27 §

Muutoksenhaku

Edellä 8 §:ssä tarkoitetun kokeen arviointia koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua Liikenteen turvallisuusvirastolta siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Muuhun päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen taksiluvan peruuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolain-

käyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Päätöstä noudatetaan muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

113.

Laki

vesiliikennelain 22 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vesiliikennelain (463/1996) 22 §, sellaisena kuin se on laissa 1294/2009, seuraavasti:

22 §

Muutoksenhaku

Tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valitus, joka koskee toimivaltaisen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 15 §:n 2 momentin, 16 §:n tai 21 §:n 3 momentin taikka Liikenneviraston 15 §:n 2 momentin tai Liikenteen turvallisuusviraston 16 §:n nojalla antamaa päätöstä käsitellään siinä hallinto-oikeudessa, jonka tuomiopiirissä pääosa päätöksen kohteena olevasta vesialueesta sijaitsee. Muutoin toimivaltainen hallinto-oikeus määräytyy sen mukaan, minkä hallinto-oikeuden tuomiopiirissä

rissä valituksen kohteena olevan päätöksen tehneen viranomaisen toimipaikka sijaitsee.

Hallinto-oikeuden päätökseen 15, 16 ja 20 §:ssä tarkoitetun kiellon tai rajoituksen määrittämistä tai muuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

114.**Laki****kansainvälistä taksiliikennettä tiellä koskevan Ruotsin kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta annetun lain 8 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kansainvälistä taksiliikennettä tiellä koskevan Ruotsin kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta annetun lain (559/2012) 8 § seuraavasti:

8 §*Muutoksenhaku*

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen taksiluvan peruuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta va-

littamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

115.

Laki**kaivoslain 162 ja 164 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kaivoslain (621/2011) 162 ja 164 § seuraavasti:

162 §

Muutoksenhaku kaivosviranomaisen päätökseen

Kaivosviranomaisen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei jäljempänä muuta säädetä. Toimivaltainen hallinto-oikeus määräytyy sen mukaan, minkä hallinto-oikeuden tuomiopiirissä pääosa päätöksessä tarkoitettua malminetsintäaluetta, kaivosaluetta tai kullanhuuhtonta-alueesta sijaitsee.

Hallinto-oikeuden päätökseen 70 ja 131 §:ssä, 140 §:n 2 momentissa, 144 §:n 2 momentissa sekä 156 ja 157 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Kaivosviranomaisen päätöksestä perittävästä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.

Vakuuden vapauttamista koskevaan kaivosviranomaisen päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

164 §

Muutoksenhaku tarkastuslaitoksen päätökseen

Tarkastuslaitoksen päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaiissa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

116.**Laki****kauppakamarilain 10 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kauppakamarilain (878/2002) 10 § seuraavasti:

10 §

Muutoksenhaku

Työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla

vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

117.**Laki****merimiespalvelulain 27 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merimiespalvelulain (447/2007) 27 § seuraavasti:

27 §

Muutoksenhaku

Merimiespalvelutoimiston päätökseen 9 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa vaatia oikaisua kuuden kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Muuhun merimiespalvelutoimiston päätökseen sekä merimiespalvelutoimiston oikaisuvaatimukseen antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa

sa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitus on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

118.

Laki**perintätoiminnan luvanvaraisuudesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan perintätoiminnan luvanvaraisuudesta annetun lain (517/1999) 14 § seuraavasti:

14 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 11 §:ssä tarkoitettua kieltoa ja 12 §:ssä tarkoitettua toimiluvan peruuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea

muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Päätöstä toimiluvan peruuttamisesta on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

119.

Laki**valmismatkaliikkeistä annetun lain 21 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valmismatkaliikkeistä annetun lain (939/2008) 21 §, sellaisena kuin se on laissa 675/2012, seuraavasti:

21 §

Muutoksenhaku

Edellä 8, 15 ja 16 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muuhun Kilpailu- ja kuluttajaviraston päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 8 §:ssä tarkoitettua rekisteristä poistamista sekä 15 ja 16 §:ssä tarkoitettuja kieltoja koskevassa asi-

assa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston 8 ja 10—12 §:n nojalla antamaa päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

120.

Laki**kiinteistönvälityslikkeistä ja vuokrahuoneiston välityslikkeistä annetun lain 15 ja 21 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kiinteistönvälityslikkeistä ja vuokrahuoneiston välityslikkeistä annetun lain (1075/2000) 15 ja 21 §, sellaisina kuin ne ovat, 15 § laissa 279/2013 ja 21 § laissa 1523/2009, seuraavasti:

15 §

Muutoksenhaku välittäjäkoelautakunnan päätökseen

Välittäjäkoetta koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

21 §

Muutoksenhaku aluehallintoviraston päätökseen

Aluehallintoviraston päätökseen 18 ja 19 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Muuhun aluehallintoviraston päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa

säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 18 §:ssä tarkoitettuja kieltoja ja 19 §:ssä tarkoitettua rekisteristä poistamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tässä laissa tarkoitettua päätöstä rekisteristä poistamisesta ja määräaikaisesta toimintakiellosta on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

121.

Laki**sähkön alkuperän varmentamisesta ja ilmoittamisesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sähkön alkuperän varmentamisesta ja ilmoittamisesta annetun lain (1129/2003) 16 ja 17 §, sellaisena kuin niistä on 17 § laissa 445/2013, sekä
lisätään lakiin siitä lailla 445/2013 kumotun 18 §:n tilalle uusi 18 § seuraavasti:

16 §

Muutoksenhaku Energiaviraston päätökseen

Energiaviraston tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

17 §

Muutoksenhaku rekisterinpitäjän ja arviointilaitoksen päätökseen

Rekisterinpitäjän sähkön alkuperätakuuta koskevaan päätökseen ja arviointilaitoksen todentamistodistusta koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaisissa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

18 §

Muutoksenhaku hallinto-oikeuden päätökseen

Hallinto-oikeuden päätökseen arviointilaitoksen hyväksymisen peruuttamista ja alkuperätakuun epäämistä määräajaksi koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun 16 ja 17 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

—————
 Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

122.

Laki**tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista annetun lain 39 ja 40 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista annetun lain (1005/2008) 39 ja 40 §, sellaisena kuin niistä on 39 § laissa 1269/2010, seuraavasti:

39 §

Muutoksenhaku ministeriön ja Turvallisuus- ja kemikaaliviraston päätökseen

Tarkastuslaitoksen hyväksymisen peruuttamista koskevaan ja 34 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muuhun ministeriön ja Turvallisuus- ja kemikaaliviraston päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 1 momentissa tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Ministeriön ja Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tämän lain nojalla tekemää päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava,

jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

40 §

Muutoksenhaku tarkastuslaitoksen päätökseen

Tarkastuslaitoksen vaatimuksenmukaisuustodistusta tai tarkastustodistusta koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

123.

Laki**työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain (248/1982) 8 §, sellaisena
 kuin se on osaksi laeissa 409/1996 ja 1027/2011, sekä
lisätään lakiin uusi 8 a §, seuraavasti:

8 §

Vuorokautinen ylityö

Työntekijä on korvausta vastaan velvollinen tekemään ylityötä 4 §:n 1 momentissa säädetyn vuorokautisen säännöllisen työajan lisäksi enintään 16 tuntia viikossa. Työaika vuorokaudessa saa olla kuitenkin enintään 14 tuntia. Näistä enimmäisajoista työ- ja elinkeinoministeriö voi yksittäistapauksissa myöntää poikkeuksia varattuaan merimiesasiain neuvottelukunnalle tilaisuuden lausunnon antamiseen. Poikkeusluvan ehtoina on, että ylityö tehdään työntekijän suostumuksella ja että on sovittu aluksessa noudatettavasta 18 §:ssä tarkoitettua vuorottelujärjestelmästä tai työaika tasoitetaan kolmen kuukauden aikana vastaamaan edellä säädettyjä enimmäismääriä.

Milloin työ on järjestetty kahteen vuoroon, on työntekijä 1 momentissa säädetystä poiketen velvollinen tekemään vuorokautista ylityötä enintään 28 tuntia viikossa ja tämän lisäksi suostumuksensa mukaisesti enintään 7 tuntia viikossa, jos hänellä on oikeus säännöllisesti enintään 30 päivän välein toistuviin vapaa-aikajaksoihin. Vapaa-aikajakson on ol-

tava vähintään 7 vuorokauden pituinen ja siihen tulee sisältyä kokonainen viikonloppu.

8 a §

Muutoksenhaku työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen

Työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen 8 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

124.

Laki**päästökauppain 75 ja 76 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan päästökauppain (311/2011) 75 ja 76 § seuraavasti:

75 §

Muutoksenhaku päästökauppaviranomaisen päätökseen

Päästökauppaviranomaisen tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 16, 64, 68 ja 70—72 §:ssä tarkoitetussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Päästökauppaviranomaisen 16 §:n 2 ja 3 momentin nojalla antamaa luvan peruuttamista koskevaa päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava 17 §:ssä tarkoitetun päästöoikeuksien kirjaamiskiellon osalta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Päästökauppaviranomaisen 71 §:n nojalla antamaa päästöoikeuksien luovutuskieltoa on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Päästökauppaviranomaisen julkisoikeudellisesta suoritteesta määräämään maksuun saa hakea muutosta siten kuin valtion maksupöytälaissa säädetään.

76 §

Muutoksenhaku todentajan päätökseen

Todentajan lausuntoon saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaisissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

—————
 Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

125.**Laki****kotoutumisen edistämisestä annetun lain 82 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) 82 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 919/2012, seuraavasti:

82 §

Muutoksenhaku

Jollei muualla laissa toisin säädetä, tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Muutoksenhausta työ- ja elinkeinotoimiston julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaiseen päätökseen säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 14 luvussa.

Muutoksenhausta työmarkkinatukea koskevaan kotoutumistukipäätökseen säädetään työttömyysturvalain 12 luvussa.

Muutoksenhausta toimeentulotukea koskevaan päätökseen säädetään sosiaalihuoltolain 7 luvussa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

126.

Laki

eräiden valtion tukea koskevien Euroopan yhteisöjen säännösten soveltamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden valtion tukea koskevien Euroopan yhteisöjen säännösten soveltamisesta annetun lain (300/2001) nimike, sekä
 1 ja 2 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 187/2008, seuraavasti:

Laki

eräiden valtion tukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta

1 §

Tuen maksamisen keskeyttäminen ja takaisinperintä

Euroopan komission tekemä päätös Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun tuen maksamisen keskeyttämisestä tai takaisinperimisestä on pantava Suomessa viipymättä täytäntöön. Täytäntöönpanon on velvollinen suorittamaan se viranomainen, joka on myöntänyt kyseisen tuen. Jos tuen on myöntänyt muu kuin viranomainen, täytäntöönpanoon on velvollinen ryhtymään se viranomainen, joka yksin tai yhdessä muiden viranomaisten kanssa käyttää määräysvaltaa tuen myöntäneessä yhteisössä. Jos komission päätöksen ja tämän momentin perusteella ei ole mahdollista yksilöidä toimivaltaista viranomaista, takaisinperinnän täytäntöönpanosta vastaa työ- ja elinkeinoministeriö, jäljempänä ministeriö.

Komission takaisinperintäpäätös pannaan täytäntöön takaisinperinnästä vastuussa olevan viranomaisen päätöksellä. Päätöksessä on yksilöitävä tuen takaisinmaksuun velvolliset yritykset, takaisinperittävä määrä ja sille maksettava korko sekä muut tarpeelliset seikat siten kuin komission päätöksessä määrätään.

Takaisinperinnän täytäntöönpanoa koskeva kansallisen viranomaisen päätös voidaan panna täytäntöön verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetyssä järjestyksessä. Päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Päätös on pantava täytäntöön muutoksenhausta huolimatta.

2 §

Tietojen antaminen ja ilmoitusmenettely

Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) tai muussa laissa säädetään salassapidosta, on ministeriöllä oikeus saada asianomaisilta tahoilta ne tiedot, jotka ovat välttämättömiä Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohteisista säännöistä annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 659/1999 säädetyt tiedonantovelvollisuuden täyttämiseksi. Ministeriö välittää tiedot edelleen Euroopan unionin viranomaisille.

Tuen ilmoitusmenettelyn ja muun tiedonantovelvollisuuden kansallisesta järjestämisestä annetaan tarvittaessa tarkemmat säännökset valtioneuvoston asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____
20 . kuuta _____ Muutoksenhaussa ennen tämän lain voi-
maantuloa annettuun hallintopäätökseen so-
velletaan tämän lain voimaan tullessa voi-
massa olleita säännöksiä.

127.

Laki

elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain 26 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain (897/2009) 26 § seuraavasti:

26 §

Muutoksenhaku

Jollei muualla laissa toisin säädetä, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä työ- ja elinkeinotoimiston päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

128.

Laki**kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain 16 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain (661/2012) 16 § seuraavasti:

16 §

Muutoksenhaku

Kuluttaja-asiamiehen päätökseen asiassa, joka kuuluu markkinaoikeuden toimivaltaan tai joka koskee 13 §:ssä tarkoitettua kuluttajan avustamista, 14 §:ssä tarkoitettua ryhmävalituksen tekemistä taikka 15 §:ssä tarkoitettua ryhmäkanteen nostamista, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Muuhun tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa, jollei muualla laissa toisin säädetä, hakea muutosta valittamalla hallinto-

oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

129.

Laki

ydinenergilain 75 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ydinenergilain (990/1987) 75 §, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 342/2008, 622/2011 ja 410/2012, seuraavasti:

75 §

Muutoksenhaku ja päätöksen täytäntöönpano

Valtioneuvoston 11 §:n nojalla tekemään periaatepäätökseen ja 46 §:n nojalla tekemään päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Muutosta valtioneuvoston, työ- ja elinkeinoministeriön tai Säteilyturvakeskuksen muuhun kuin 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen haetaan siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei Euratom-sopimuksesta muuta johdu. Valitusoikeuteen valtioneuvoston päätöksestä, joka koskee 2 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua toimintaa ja johon sovelletaan kaivoslakia, sovelletaan vastaavasti, mitä valitusoikeudesta kaivoslain 165 §:ssä säädetään.

Muutosta Valtion ydinjätehuoltorahaston 53 a §:n 2 momentin ja 53 b §:n 2 momentin nojalla tekemään maksun määräämistä koskevaan päätökseen sekä 53 e §:n 4 momentin nojalla tekemään varojen palauttamista koskevaan päätökseen sekä 53 e § 3 momentin nojalla tekemään rahoituksen takaisinperintää koskevaan päätökseen haetaan siinä järjestyksessä kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Tämän lain 53 d §:n nojalla tehtyyn hankkeen rahoittamista koskevaan rahaston

päätökseen sovelletaan, mitä valtionavustuslain 34 ja 35 §:ssä säädetään. Ennen oikaisuvaatimuksen ratkaisemista tai vastineen antamista valitusasiassa on rahaston pyydetävä lausunto työ- ja elinkeinoministeriöltä.

Tarkastuslaitoksen päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaisissa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämän lain 42 §:n, 43 §:n 2 ja 3 momentin, 44 ja 47 §:n, 49 §:n 1 momentin, 52 §:n 1–3 ja 5 momentin, 53 a §:n 2 momentin, 53 b §:n 2 momentin, 63 §:n 1 momentin 5 kohdan, 66 ja 68 §:n nojalla annettu päätös sekä 65 §:n nojalla annettu päätös, jos siinä on niin määrätty, voidaan panna valituksesta huolimatta täytäntöön.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

130.**Laki****ihmisen elimien, kudoksien ja solujen lääketieteellisestä käytöstä annetun lain 26 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ihmisen elimien, kudoksien ja solujen lääketieteellisestä käytöstä annetun lain (101/2001) 26 §, sellaisena kuin se on laissa 778/2009, seuraavasti:

26 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen, lukuun ottamatta 20 b, 20 m, 20 y ja 23 §:ssä tarkoitettuja päätöksiä, saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Tarkastajan 20 k §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskukselta.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen 4 ja 5 §:ssä tarkoitettussa asiassa ei saa hakea muutosta valittamalla. Muuhun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen sekä tämän lain 20 b, 20 m, 20 y ja 23 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 20 m, 20 y ja 23 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämän lain 20 k §:n nojalla tehtyä päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

131.

Laki**raha-automaattivastuksista annetun lain 40 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan raha-automaattivastuksista annetun lain (1056/2001) 40 §, sellaisena kuin se on laissa 366/2013, seuraavasti:

40 §

Muutoksenhaku

Sosiaali- ja terveysministeriön tai Raha-automaattiyhdistyksen päätökseen saa vaatia oikaisua sosiaali- ja terveysministeriöltä siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 25 §:ssä tarkoitettua maksatuksen keskeyttämistä sekä 27 ja 28 §:ssä tarkoitettua avustuksen ta-

kaisinperintää ja maksamisen lopettamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

132.**Laki****sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 15 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) 15 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 387/2008, seuraavasti:

15 §

Muutoksenhaku

Maksua koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimus tehdään sille toimielimelle, joka vastaa asianomaisen palvelun järjestämisestä kunnassa.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hal-

linto-oikeus myöntää valitusluvan. Lupa on myönnettävä ainoastaan, jos lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeätä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

133.

Laki**sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä annetun lain 13 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä annetun lain (569/2009) 13 § seuraavasti:

13 §

Muutoksenhaku

Tulosidonnaisen palvelusetelin arvoa tai palvelusetelin arvon korottamista koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimus tehdään toimielimelle, joka vastaa asianomaisen palvelun järjestämisestä kunnassa.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-

oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

134.

Laki**terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 39 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) 39 §, sellaisena
 kuin se on laissa 433/2010, seuraavasti:

39 §

Muutoksenhaku

Tämän lain 25 §:ssä, 26 §:n 1 momentissa, 27—29 ja 33 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muuhun Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontaviraston päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolainkäyttölaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 25—29 ja 33 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Jos Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirasto ei ole antanut päätöstä 14 b §:ssä säädetyssä määräajassa, hakija voi tehdä valituksen. Valituksen katsotaan tällöin kohdistuvan hakemuksen hylkävään päätökseen. Tällaisen valituksen voi tehdä, kunnes hakemuksen on annettu päätös. Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontaviraston on ilmoitettava valitusviranomaiselle päätöksen antamisesta. Tässä momentissa tarkoitettua valituksen tekemiseen ja sen käsittelyyn sovelletaan muutoin, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Edellä 25—30 §:ssä tarkoitettuja päätöksiä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhausta ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

135.

Laki**terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista annetun lain 58 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista annetun lain (629/2010) 58 § seuraavasti:

58 §

Muutoksenhaku

Tämän lain 21, 37, 44—49 ja 51 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muuhun Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston päätökseen, sen tarkastuksen yhteydessä antamaan määräykseen sekä ilmoitetun laitoksen päätökseen saa vaatia oikaisua Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolta siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 1 momentissa tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta

valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston päätöksiä ja määräyksiä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

Jos Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto on 21 §:n nojalla keskeyttänyt kliinisen laitetutkimuksen tai antanut 46 §:n nojalla väliaikaisen päätöksen, päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

136.

Laki**geenitekniikkalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan geenitekniikkalain (377/1995) 44 a §, sellaisena kuin se on laissa 847/2004, sekä
muutetaan 44 §, sellaisena kuin se on laeissa 847/2004 ja 387/2009, seuraavasti:

44 §

Muutoksenhaku

Geenitekniikan lautakunnan ja valvontaviranomaisen 7 luvun sekä 38 §:n nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Geenitekniikan lautakunnan ja valvontaviranomaisen muuhun kuin 1 momentissa mainittuun päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaisissa (434/2003) säädetään. Valvontaviranomaisen muuhun kuin 35 §:n 2 momentin nojalla tehtyyn päätökseen vaaditaan kuitenkin oikaisua geenitekniikan lautakunnalta. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 1 momentissa tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla sitten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen

35 §:n 2 momentissa tarkoitettussa asiassa ei saa hakea muutosta valittamalla. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusoikeus 23 §:n mukaisessa asiassa on myös rekisteröidyllä yhdistyksellä tai säätiöllä, jonka tarkoituksena on luonnon- tai ympäristönsuojelun edistäminen ja jonka sääntöjen mukaisella toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät.

Maksun määräämistä koskevaan 35 §:n 1 momentin mukaiseen päätökseen saa hakea muutosta siten kuin valtion maksuperustelain 11 b §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

137.

Laki

huumausainelain 49 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan huumausainelain (373/2008) 49 §, sellaisena kuin se on laissa 775/2009, seuraavasti:

49 §

Muutoksenhaku

Tämän lain 18, 21 ja 46 §:n nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muuhun Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen tämän lain, sisäkaupan lähtöaineasetuksen ja ulkokaupan lähtöaineasetuksen perusteella antamaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 1 momentissa tarkoitetussa asiassa saa hakea muutosta

valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

138.**Laki****apteekkimaksusta annetun lain 12 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan apteekkimaksusta annetun (148/1946) lain 12 §, sellaisena kuin se on laissa 779/2009, seuraavasti:

12 §

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

139.**Laki****sairausvakuutuslain 16 luvun 6 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sairausvakuutuslain (1224/2004) 16 luvun 6 § seuraavasti:

16 luku

Työpaikkakassat

6 §

Muutoksenhaku

Työpaikkakassa saa hakea muutosta Kansaneläkelaitoksen tämän luvun mukaisessa asiassa tekemään päätökseen valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolain-

käyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

140.

Laki**Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 24 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 24 § seuraavasti:

24 §

Muutoksenhaku

Kansaneläkelaitoksen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei muutoksenhausta muualla toisin säädetä. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos

korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

141.

Laki**sotilasvammalain 29 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan sotilasvammalain (404/1948) 29 §, sellaisena kuin se on laissa 1225/1993, seuraavasti:

29 §

Valtiokonttorin päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vakuutus-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Vakuutus-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

142.

Laki**vakuutusedustuksesta annetun lain 18 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan vakuutusedustuksesta annetun lain (570/2005) 18 § seuraavasti:

18 §

Muutoksenhaku vakuutusedustuslautakunnan päätökseen

Vakuutusmeklaritutkintoa koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

143.

Laki**vakuutusyhtiölain 31 luvun 8 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vakuutusyhtiölain (521/2008) 31 luvun 8 §, sellaisena kuin se on laissa 981/2013, seuraavasti:

31 luku

Vakuutusyhtiön toimintaa koskevat muut säännökset

8 §

Kurinpidolliset seuraamukset

Sosiaali- ja terveysministeriö voi vakuutusmatemaatikon tutkintolautakunnan esityksestä evätä 5 §:ssä tarkoitetun SHV-vakuutusmatemaatikon tai 7 §:ssä tarkoitetun muussa ETA-valtiossa tai Sveitsissä vakuutusmatemaatikon kelpoisuuden saaneen vakuutusmatemaatikon oikeuden toimia vastuullisen vakuutusmatemaatikon tehtävissä tai muissa 5 tai 7 §:ssä tarkoitettua kelpoisuutta edellyttävissä tehtävissä Suomessa, jos hän on olennaisella tavalla rikkonut vakuutustoimintaa koskevia lakeja tai niiden nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka jos hän on muutoin toiminut ammattia harjoittaessaan olennaisella tavalla virheellisesti tai moitittavasti. Oikeus toimia vastuullisen vakuutusmatemaatikon tehtävissä voidaan evätä myös määräjäksi, joka ei saa olla pitempi kuin kolme vuotta. Oikeutensa menettäneellä ei ole oikeutta käyttää nimitystä SHV-matemaatikko.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun menettelyn sijasta sosiaali- ja terveysministeriö voi

vakuutusmatemaatikon tutkintolautakunnan esityksestä määrätä vakuutusmatemaatikolle myös huomautuksen tai varoituksen.

Ennen 1 tai 2 momentissa tarkoitetun esityksen tekemistä lautakunnan on varattava asianomaiselle tilaisuus tulla kuulluksi.

Edellä 1 tai 2 momentin nojalla annettuun sosiaali- ja terveysministeriön päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Tässä pykälässä tarkoitettu kurinpidotus tulee vireille, kun vakuutusmatemaatikkoon kohdistuva kirjallinen kantelu tai muu ilmoitus annetaan vakuutusmatemaatikon tutkintolautakunnalle.

Jos kyseessä on muussa ETA-valtiossa tai Sveitsissä vakuutusmatemaatikon kelpoisuuden saanut vakuutusmatemaatikko, sosiaali- ja terveysministeriön on oltava yhteydessä siihen viranomaiseen tai yhteisöön, joka vastaa kurinpidollisista seuraamuksista siinä valtiossa, jossa kyseinen vakuutusmatemaatikko on saanut vakuutusmatemaatikon kelpoisuuden.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

144.**Laki****transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta annetun lain (563/2002) 4 § seuraavasti:

4 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

145.**Laki****turkistuottajien lomituspalveluista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan turkistuottajien lomituspalveluista annetun lain (1264/2009) 32 § ja *muutetaan* 33 § seuraavasti:

33 §

Muutoksenhaku

Paikallisyksikön päätökseen saa vaatia oikaisua Melalta siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Vaasan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

146.

Laki**maatalousyrittäjien lomituspalvelulain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996) 42 §, sellaisena kuin se on laissa 1161/2010, ja
muutetaan 9 luvun otsikko ja 43 §, sellaisena kuin niistä on 43 § laissa 458/2004, seuraavasti:

<p>9 luku</p> <p>Muutoksenhaku</p> <p>43 §</p> <p><i>Muutoksenhaku</i></p>	<p>(586/1996) säädetään. Valitus tehdään kuitenkin sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä asianomaisen paikallisyksikön toimipaikka sijaitsee.</p> <p>Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.</p>
---	---

Paikallisyksikön päätökseen saa vaatia oikaisua eläkelaitokselta siten kuin hallintolaisissa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

147.

Laki**työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain 44 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain (44/2006) 44 §, sellaisena kuin se on laissa 1564/2009, seuraavasti:

44 §

Muutoksenhaku työsuojeluviranomaisen päätökseen

Sosiaali- ja terveysministeriön sekä aluehallintoviraston tämän lain nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen 15 §:ssä, 16 §:n 1 momentissa, 18 §:n 2 ja 3 momentissa, 19 §:ssä, 19 a §:ssä sekä 20 §:ssä tarkoitetussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään valituksen tekemiseen oikeutetuista, asianomainen työsuojeluvaltuutettu saa valittaa päätöksestä, jolla on myönnetty lupa poiketa työntekijän suojaksi säädetystä vaatimukses-

ta. Hallinto-oikeuden päätöksestä saa valittaa myös valituksen kohteena olevan päätöksen tehnyt työsuojeluviranomainen.

Edellä 16 §:n 2 momentissa tarkoitetun väliaikaisen käyttökiellon ja 18 §:n 4 momentissa tarkoitetun väliaikaisen kiellon asettamiseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Yksinomaan täytäntöönpanoa koskevasta hallinto-oikeuden päätöksestä saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain pääasian yhteydessä.

Muutoksenhausta aluehallintoviraston antamaan päätökseen, joka koskee työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista annetun lain (400/2004) 9 §:ssä tarkoitettuja poikkeuslupia, säädetään mainitussa laissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

148.

Laki

työsuojeluun liittyvien arviointielimien hyväksymisestä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työsuojeluun liittyvien arviointielimien hyväksymisestä annetun lain (1053/2010)
6 § seuraavasti:

6 §

Muutoksenhaku

Sosiaali- ja terveysministeriön päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Päätöstä on noudatettava muutoksenhaku huolimatta, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

Arviointielimen vaatimustenmukaisuuden osoittamista koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaisissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen hyväksymisen peruuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

149.

Laki**lääkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan lääkelain (395/1987) 79 §, sellaisena kuin se on laeissa 700/2002 ja 773/2009,
muutetaan 102 §, sellaisena kuin se on laeissa 773/2009 ja 330/2013, sekä
lisätään lakiin uusi 102 a § seuraavasti:

102 §

Lääkealan turvallisuus ja kehittämiskeskuksen päätökseen 4 luvussa, 40, 43, 49, 50, 52, 59, 66, 80, 80 a, 87 c, 88 a, 93, 101 ja 101 a §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen muuhun kuin 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen sekä tarkastajan 78 §:ssä tarkoitettuun määräykseen saa vaatia oikaisua Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuselta siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 29 §:n 2 momentissa, 49, 50, 66, 80, 80 a, 87 c, 88 a, 93, 101 ja 101 a §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskusella on oikeus hakea muutosta hallinto-oikeuden päätökseen.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen 2 §:n 4 momentissa, 6, 23 c, 30 l, 30 n, 59, 66, 80, 80 a, 87, 87 c, 88 a, 93 ja 101 §:ssä tarkoitettuja päätöksiä sekä tarkastajan määräyksiä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää. Keskuksen 40, 41, 52 ja 54 §:n mukaisia päätöksiä ei saa panna täytäntöön ennen kuin ne ovat saaneet lainvoiman.

102 a §

Sen estämättä, mitä hallintolaissa säädetään asiavirheen korjaamisesta, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus voi poistaa lääkevalmisteen myyntiluvan myöntämistä, lääkevalmisteen muuttamista ja myönnetyn luvan peruuttamista tai lääkkeen kulutukseen luovuttamisen kieltämistä koskevan päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen, jos Euroopan unionin toimielimen edellä tarkoitettussa asiassa tekemä päätös sitä edellyttää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

150.

Laki**steriloimislain 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan steriloimislain (283/1970) 5 §, sellaisena kuin se on laissa 1083/1992, seuraavasti:

5 §

Tässä laissa tarkoitetut Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle kuuluvat asiat käsitellään raskauden keskeyttämis- ja steriloimisasioiden lautakunnassa siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Tämän lain nojalla tehtyyn Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut asiat on käsiteltävä kiireellisinä Sosiaali- ja terveysalan valvontavirastossa, hallinto-oikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

151.**Laki****säteilylain 65 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan säteilylain (592/1991) 65 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 727/2005, seuraavasti:

65 §

Muutoksenhaku

Säteilyturvakeskuksen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 20 §:ssä tarkoitettussa turvallisuusluvan peruuttamista koskevassa asiassa sekä 55 ja 56 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valitta-

malla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

152.

Laki**terveydensuojelulain 56 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan terveydensuojelulain (763/1994) 56 §, sellaisena kuin se on laeissa 777/1996, 89/2000, 1223/2002 ja 285/2006, seuraavasti:

56 §

Muutoksenhaku

Laboratorion hyväksymistä koskevaan 49 a §:ssä tarkoitettuun päätökseen sekä kunnan viranhaltijan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Kunnan viranhaltijan päätöksestä oikaisuvaatimus tehdään kuitenkin kunnan terveydensuojeluviranomaiselle ja se on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksiansaamista.

Muuhun tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 49 b §:ssä tarkoitettussa laboratorion hyväksymisen peruuttamista tai toiminnan keskeyttämistä koskevassa asiassa sekä 15, 27 ja 51–53 §:ssä tarkoitettua kieltoa, rajoitusta ja määräystä

koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Kunnan terveydensuojeluviranomaisella on oikeus hakea muutosta hallinto-oikeuden päätökseen.

Muutosta 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua valvontasuunnitelmaa sekä 51 §:n 3 momentissa tarkoitettua terveydensuojelujärjestystä ja 50 §:n 2 momentissa tarkoitettua taksaa koskevaan päätökseen saa hakea siten kuin kuntalaissa (365/1995) säädetään.

—————
 Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

153.

Laki**tupakkalain 21 ja 35 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tupakkalain (693/1976) 21 ja 35 §, sellaisina kuin ne ovat, 21 § laissa 698/2010 ja 35 § laeissa 286/2006 ja 984/2008, seuraavasti:

21 §

Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontaviraston antamaan kieltopäätökseen tai väliaikaista kieltä koskevaan määräykseen, joka perustuu 7 a §:n 3 momentin taikka 8 tai 9 §:n vastaiseen mainontaan tai muuhun myyninedistämiseen taikka siihen, että tupakkatuotteen vähittäismyyntipakkaus on 7 §:n 1–3 momentin taikka 7 a §:n 1 tai 2 momentin vastainen, sekä viraston näiden tehosteeksi asettamaan uhkasakkoon tai teettämishakaan ei saa hakea valittamalla muutosta.

Kunnan 1 momentissa tarkoitettussa asiassa kiellon noudattamisen tehosteeksi asettamaa uhkasakkoa tai teettämishakoa koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Se, jolle uhkasakko tai teettämishaka on asetettu, voi saattaa asian hakemuksella lupa- ja valvontaviraston käsiteltäväksi 14 päivän kuluessa ohjeiden tiedoksisaannista. Lupa- ja valvontaviraston päätöksen saanut asianomainen voi saattaa asian edelleen markkinaoikeuden käsiteltäväksi siten kuin 3 momentissa säädetään.

Se, jolle lupa- ja valvontavirasto on antanut 1 momentissa tarkoitettua kieltopäätöksen tai väliaikaista kieltä koskevan määräyksen taikka asettanut sen tehosteeksi uhkasakon tai teettämishakan, voi hakemuksella saattaa asian markkinaoikeuden käsiteltäväksi 30 päivän kuluessa päätöksen tai määräyksen tiedoksi saamisesta.

Kunnan tai lupa- ja valvontaviraston 1 momentissa tarkoitettussa asiassa asettaman uhkasakon tuomitsee ja teettämishakan täytäntöönpanosta päättää uhkasakon tai teettämishakan asettajan hakemuksesta markkinaoikeus.

Lupa- ja valvontaviraston tai kunnan 5, 6, 6 a—6 c §:n taikka kunnan 10, 10 a tai 12 §:n taikka 13 §:n 1—3 tai 6 momentin säännösten vastaisesti toimineelle asettaman uhkasakon tuomitsee ja teettämishakan määrää täytäntöön pantavaksi uhkasakon tai teettämishakan asettajan hakemuksesta hallinto-oikeus.

35 §

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei 3 momentista tai 21 §:stä muuta johdu.

Hallinto-oikeuden päätökseen 6 b ja 17 §:ssä tarkoitettussa asiassa, 18 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettussa 5 §:n mukaista kieltä koskevassa asiassa, 18 §:n 2 momentin 2–4 kohdassa, 18 §:n 3–5 momentissa sekä 19, 20 ja 33 a §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Muutosta 14 a §:n 3 momentissa tarkoitettua valvontasuunnitelmaa ja 25 a §:ssä tarkoitettuja taksoja koskevaan päätökseen saa hakea siten kuin kuntalaissa (365/1995) säädetään.

Tässä tarkoitettu hallintoviranomaisen päätökset voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta. Muutoksenhakuviranomaisilla on kuitenkin oikeus kieltää tai keskeyttää päätöksen täytäntöönpano enintään siihen saakka, kunnes muutoksenhaku on lainvoimaisesti ratkaistu.

Tässä laissa tarkoitettu kiellon määräämistä koskeva asia voidaan ottaa uudelleen käsitel-

täväksi, jos siihen on erityisistä syistä perusteltua aiheetta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

154.

Laki**veripalvelulain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan veripalvelulain (197/2005) 24 §, sellaisena kuin se on laissa 777/2009, ja
muutetaan 23 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 777/2009, seuraavasti:

23 §

Muutoksenhaku

Tämän lain 4 §:ssä ja 22 §:n 2 momentissa tarkoitettuun päätökseen sekä 20 §:ssä tarkoitettuun määräykseen saa vaatia oikaisua Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskukselta siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimus 20 §:ssä tarkoitettua määräyksestä on tehtävä 30 päivän kuluessa tarkastuksen päättymisestä. Määräyksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdyttävä muutoksenhausta huolimatta.

Muuhun tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla

hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen toimiluvan peruuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

155.

Laki

aravalain 39 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan aravalain (1189/1993) 39 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 269/1999, seuraavasti:

39 §

Muutoksenhaku

Hakija saa vaatia Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen, Valtiokonttorin ja kunnan taikka kunnanhallituksen tai lautakunnan alaisen viranhaltijan tekemään päätökseen oikaisua siten kuin hallintolaisissa (434/2003) säädetään. Kunnanhallituksen tai lautakunnan alaisen viranhaltijan päätökseen oikaisua vaaditaan kuitenkin kunnanhallitukselta tai asianomaiselta lautakunnalta.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 33 ja 37 §:ssä tarkoitettussa lainan irtisanomista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valittamalla ei kuitenkaan saa hakea muutosta oikaisuvaatimukseen annettuun

1) kunnan viranomaisen päätökseen, joka koskee kunnan 8, 12, 16 §:n, 17 §:n 4 momentin, 20 tai 26 §:n nojalla tekemää päätöstä,

2) Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen päätökseen, joka koskee sen 5, 8, 16, 26 tai 32 §:n nojalla tekemää päätöstä;

3) Valtiokonttorin päätökseen, joka koskee Valtiokonttorin 12 §:n, 17 §:n 4 momentin, 20, 26, 31 tai 38 §:n nojalla tekemää päätöstä.

Kunnan 3 §:n 2 momentin nojalla tekemään päätökseen lainoitettavista kohteista ei erikseen saa vaatia oikaisua eikä hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

156.

Laki**aravalainojen lainaehtojen muuttamisesta eräissä tapauksissa annetun lain 11 ja 12 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan aravalainojen lainaehtojen muuttamisesta eräissä tapauksissa annetun lain (1023/2002) 11 ja 12 § seuraavasti:

11 §

Sanktiot

Jos omistaja toimii 8 §:n vastaisesti, Valtiokonttori voi velvoittaa omistajan suorittamaan enintään puoli prosenttia kultakin kalenterikuukaudelta niiden talojen tai asuntojen rakennuskustannusindeksin muutosta vastaavasti tarkistetusta hankinta-arvosta, joiden lainaehtoihin tämän lain tarkoittamat toimenpiteet kohdistuvat. Korvaus voidaan määrätä kuitenkin enintään kahdelta vuodelta. Valtiokonttori tulouttaa korvauksen Valtion asuntorahastoon.

Jos suoritettavaksi määrättävä korvaus muodostuisi ilmeisen kohtuuttomaksi, sitä voidaan korvausta määrättäessä alentaa.

Jos syy korvauksen määräämiseen poistuu kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun Valtiokonttori on ilmoittanut 8 §:n vastaisesta toiminnasta omistajalle, ei 1 momentissa tarkoitettua korvausta voida määrätä.

12 §

Muutoksenhaku

Hakija saa vaatia Valtiokonttorin päätökseen oikaisua siten kuin hallintolaisissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden 11 §:ssä tarkoitettussa asiassa antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

157.

Laki

asumisoikeusasunnoista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan asumisoikeusasunnoista annetun lain (650/1990) 54 a §, sellaisena kuin se on laissa 1210/2005, sekä
muutetaan 45, 53 ja 54 §, sellaisina kuin niistä ovat 45 § laeissa 1195/1993, 22/2007, 870/2008 ja 1256/2010 sekä 54 § laissa 276/1999, seuraavasti:

45 §

Asumisoikeustalon asuinhuoneistojen käyttö

Asumisoikeustalon asuinhuoneistoja on ensisijaisesti käytettävä asumisoikeuden haltijoiden asuntolina. Toissijaisesti asuinhuoneistoja voidaan käyttää vuokralaisten asuntolina.

Kunta voi erityisestä syystä myöntää luvan käyttää asuinhuoneistoa muuhun kuin asuintarkoitukseen, kun lupa koskee vähäistä osaa talon kaikista asuinhuoneistoista. Kunnan on ennen käyttötarkoituksen muutosta ilmoitettava luvasta Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskukselle, joka voi määrätä maksettavaksi takaisin luvassa tarkoitettua huoneistoa vastaavan osan valtion asuntolainasta tai aravalainasta taikka määrätä valtion vapauttavaksi huoneistoa koskevasta valtiontakauksesta aravalainojen takaisinmaksamiseksi annetussa laissa (868/2008) tarkoitettua valtiontakauksesta. Lainaa ei voida määrätä maksettavaksi takaisin tai valtion takausvastuuta päätettäväksi, jos asuintiloja muutetaan asukkaiden yhteistiloiksi tai muuhun asukkaiden asumisolosuhteita parantavaan käyttöön.

Siltä ajalta, jona asuntoa käytetään vastoin 1 ja 2 momentin säännöksiä, asumisoikeustalon omistaja on velvollinen suorittamaan valtiolle puoli prosenttia kultakin kalenterikuukaudelta asunnon osalle huoneistoalojen suhteessa laskettavasta talon tai taloryhmän hankinta-arvosta. Jos mainittua määrää ei vapaaehtoisesti suoriteta, asiasta päättää kunnan vaatimuksesta Valtiokonttori. Valtiolle suoritettavaa määrää voidaan alentaa, jos se muuten muodostuisi kohtuuttomaksi.

Mitä 2 ja 3 momentissa säädetään, ei koske 3 §:n 3 momentissa tarkoitettua asumisoikeustaloa.

53 §

Oikaisuvaatimus

Hakija saa vaatia kunnan viranomaisen, Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen tai Valtiokonttorin päätökseen oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimus kunnan toimielimen, luottamushenkilön tai viranhaltijan päätöksestä tehdään kuitenkin kunnanhallitukselle tai 52 §:n 2 momentissa tarkoitettulle lautakunnalle.

54 §

Valitus

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Asumisoikeuden saajaksi tai luovutuksen saajaksi hyväksymistä koskevaan päätökseen saa kuitenkin hakea muutosta valittamalla vain, jos valittajan hakemus on hylätty sen vuoksi, ettei hän täytä asumisoikeuden saajalle tai luovutuksensaajalle asetettuja edellytyksiä tai että virheellinen menettely on vaikuttanut valittajan vahingoksi. Hallinto-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 . Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

158.

Laki**avustuksista erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi annetun lain 13 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan avustuksista erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi annetun lain (1281/2004) 13 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 448/2008, seuraavasti:

13 §

Muutoksenhaku

Hakija saa hakea muutosta Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen päätökseen siten kuin valtionavustuslaissa säädetään.

Avustuksen myöntämistä koskevaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

159.

Laki**eräiden vuokratotalainojen lainaehtojen ilmoitusperusteisesta muuttamisesta annetun lain 6 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden vuokratotalainojen lainaehtojen ilmoitusperusteisesta muuttamisesta annetun lain (511/2005) 6 §, seuraavasti:

6 §

Muutoksenhaku

Ilmoituksen tekijä saa vaatia oikaisua Valtiokonttorin päätökseen siten kuin hallintolaisissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

160.**Laki****oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta annetun lain 11 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta annetun lain (639/1982) 11 a §, sellaisena kuin se on laissa 1283/2000, seuraavasti:

11 a §
 Hakija saa vaatia oikaisua 11 §:ssä tarkoitettussa asiassa annettuun päätökseen siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.
 Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

161.**Laki****omistusasuntolainojen korkotuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan omistusasuntolainojen korkotuesta annetun lain (1204/1993) 14 §, sellaisena kuin on laissa 272/1999, seuraavasti:

14 §
Muutoksenhaku

Hakija saa vaatia kunnan ja Valtiokonttorin päätökseen oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Kunnanhallituksen tai lautakunnan alaisen viranhaltijan päätökseen oikaisua vaaditaan kuitenkin kunnanhallituksesta tai asianomaiselta lautakunnalta.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Oikaisuvaatimukseen

annettuun päätökseen 8 §:ssä tarkoitettussa asiassa ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

162.

Laki**omistusasuntolainojen valtioneuvoston päätöksestä annetun lain 16 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan omistusasuntolainojen valtioneuvoston päätöksestä annetun lain (204/1996) 16 §, sellaisena kuin se on laeissa 275/1999 ja 993/2013, seuraavasti:

16 §

Muutoksenhaku

Hakija saa vaatia Valtiokonttorin päätökseen oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

163.**Laki****valtioneuvoksesta aravalainojen takaisinmaksamiseksi annetun lain 16 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtioneuvoksesta aravalainojen takaisinmaksamiseksi annetun lain (868/2008) 16 § seuraavasti:

16 §

Muutoksenhaku

Valtiokonttorin päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen 3 §:n 1 momentissa tarkoitettussa asiassa ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Hallinto-oikeuden päätökseen takauskorvauksen maksamatta jättämistä ja seuraamusmaksun määräämistä koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

164.**Laki****vuokra- ja asumisoikeustaloyhteisöjen talouden tervehdyttämisyhteisöistä annetun lain 8 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vuokra- ja asumisoikeustaloyhteisöjen talouden tervehdyttämisyhteisöistä annetun lain (1030/2008) 8 §, seuraavasti:

8 §

Muutoksenhaku

Hakija saa hakea muutosta Valtiokonttorin päätökseen siten kuin valtioneuvostolaissa säädetään.

Avustuksen myöntämistä koskevaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen ei

kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

165.

Laki

vuokra-asuntojen korkotukilainalla rahoitettujen asuntojen vapautumisesta käyttörajoituksista annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vuokra-asuntojen korkotukilainalla rahoitettujen asuntojen vapauttamisesta käyttörajoituksista annetun lain (291/2005) 6 § seuraavasti:

6 §

Muutoksenhaku

Hakija saa vaatia Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen tai Valtiokonttorin päätökseen oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen korkotuen lakkauttamista koskevassa asiassa saa hakea

muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

166.**Laki****vuokra-asuntojen rakentamislainojen valtioneuvoston päätöksen mukaisesti annetun lain 17 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vuokra-asuntojen rakentamislainojen valtioneuvoston päätöksen mukaisesti annetun lain (856/2008) 17 § seuraavasti:

17 §

Muutoksenhaku

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen tai Valtiokonttorin päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen 4 §:ssä tarkoitetussa asiassa ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Hallinto-oikeuden päätökseen takauskorvauksen maksamatta jättämisestä ja seuraamusmaksun määräämisestä koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

167.

Laki**vuokratalolainojen lainaehtojen muuttamisesta annetun lain 9 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vuokratalolainojen lainaehtojen muuttamisesta annetun lain (1186/1990) 9 §, sellaisena kuin se on laissa 277/1999, seuraavasti:

9 §

Muutoksenhaku

Hakija saa vaatia Valtiokonttorin päätökseen oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

168.

Laki**öljysuojarahastosta annetun lain 27 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan öljysuojarahastosta annetun lain (1406/2004) 27 § seuraavasti:

27 §

Muutoksenhaku

Öljysuojarahaston hallituksen päätökseen saa hakea muutosta siten kuin valtionavustuslaissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

169.

Laki

luonnonsuojelulain 61 ja 62 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luonnonsuojelulain (1096/1996) 61 ja 62 §, sellaisina kuin ne ovat, 61 § osaksi laissa 1587/2009 ja 62 § laissa 1587/2009, seuraavasti:

61 §

Valitus

Ympäristöministeriön 50 §:n 3 momentin tai 52 §:n 2 momentin nojalla tekemään päätökseen sekä valtioneuvoston yleisistunnon päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Ympäristöministeriön muuhun päätökseen sekä Metsähallituksen, Suomen ympäristökeskuksen, Luonnonvarakeskuksen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätökseen ja kunnan viranomaisen 26 tai 28 §:n nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Valitettaessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksestä, toimivaltainen hallinto-oikeus on kuitenkin se, jonka tuomiopiirissä pääosa kysymyksessä olevasta alueesta sijaitsee.

Valitusoikeus on niillä, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea. Muissa kuin korvausta koskevissa asioissa valitusoikeus on myös asianomaisella kunnalla. Muissa kuin korvausta sekä 31 §:n ja 48 §:n 2 momentissa tarkoitettua poikkeuslupaa koskevissa asioissa on valitusoikeus myös sellaisella rekisteröidyllä paikallisella tai alueellisella yhteisöllä, jonka tarkoituksena on luonnon- tai ympäristönsuojelun edistäminen. Luonnonsuojeluohjelman hyväksymistä koskevasta valtioneuvoston päätöksestä on valitusoikeus myös mainitunlaisella valtakunnallisella yhteisöllä

ja maanomistajien etua valvovalla valtakunnallisella yhteisöllä.

Muuten muutoksenhaussa noudatetaan, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään.

62 §

Valitus hallinto-oikeuden päätöksestä

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jos päätös koskee:

- 1) 18 §:n 2 momentissa tarkoitettua kieltoa tai rajoitusta;
- 2) 24 §:n 1 ja 3 momentissa tarkoitettua luonnonsuojelualueen perustamista;
- 3) 27 §:ssä tarkoitettua luonnonsuojelualueen rauhoituksen lakkauttamista;
- 4) 33 §:ssä tarkoitettua maisema-alueen perustamista;
- 5) 49 §:n 3 momentissa tarkoitettua Euroopan unionin lajisuojelua koskevista erityissäännöksistä poikkeamista; taikka
- 6) 55 §:n 1 momentissa tarkoitettua määräaikaista kieltoa.

Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusoikeudesta on voimassa, mitä 61 §:n 3 momentissa säädetään. Jos hallinto-oikeus on muuttanut viranomaisen päätöstä tai kumonnut sen, valitusoikeus on kuitenkin myös päätöksen tehneellä viranomaisella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

170.

Laki**maastoliikennelain 31 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maastoliikennelain (1710/1995) 31 §, sellaisena kuin se on laissa 101/2000, seuraavasti:

31 §

Muutoksenhaku

Tämän lain 30 §:ssä tarkoitettuun kunnan viranomaisen päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Kunnan viranomaisen muuhun kuin 30 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta siten kuin kuntalaissa (365/1995) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

171.

Laki**öljyvahinkojen torjuntalain 29 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan öljyvahinkojen torjuntalain (1673/2009) 29 § seuraavasti:

29 §

Muutoksenhaku

Viranomaisen tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Samassa järjestyksessä haetaan muutosta myös alueen pelastustoimen öljyvahinkojen torjuntasuunnitelman hyväksymistä koskevaan päätökseen.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Muutoksenhaku ei estä 28 §:ssä tarkoitetun päätöksen täytäntöönpanoa, ellei valitusviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

172.

Laki**jätelain 137 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan jätelain (646/2011) 137 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 528/2014, seuraavasti:

137 §

Muutoksenhaku

Viranomaisen tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei jäljempänä toisin säädetä. Asian käsittelystä perittävistä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.

Hallinto-oikeuden päätökseen jätehuoltorekisteriin tai tuottajarekisteriin hyväksymisen peruuttamista, jätteen kansainvälisen siirron hyväksymistä ja ennakkohyväksyntää koskevan päätöksen peruuttamista, 126—128 §:ssä tarkoitettua päätöstä sekä laiminlyöntimaksua koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen muusta kuin 96, 97 ja 99 §:n nojalla tekemästä päätöksestä sekä mainituissa pykälissä säädettyjen velvoitteiden rikkomista tai laiminlyöntiä koskevasta 126 ja 133 §:ssä tarkoitettua päätöksestä tehdään sille

hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä pääosaa kysymyksessä olevasta toiminnasta harjoitetaan. Valitus, joka koskee Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 103, 106, 107, 126, 128 tai 133 §:n nojalla tekemää päätöstä, tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä sijaitsee sen henkilön kotikunta tai sen yhteisön kotipaikka, jota päätös pääosin koskee. Valitus aluehallintoviraston 7 §:n 2 momentin nojalla tekemästä päätöksestä tehdään Vaasan hallinto-oikeudelle.

Kunnan jätehuoltomääräysten hyväksymistä ja jätetaksaa koskevaan päätökseen sekä 37 §:n ja 43 §:n 1 momentin nojalla tehtyyn kunnan päätökseen saa hakea valittamalla muutosta siten kuin kuntalaissa säädetään. Kunnan viranhaltijan tämän lain 126 §:n 3 momentin nojalla antamaan määräykseen ei saa hakea erikseen muutosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

173.**Laki****Etelämantereen ympäristönsuojelusta annetun lain 37 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Etelämantereen ympäristönsuojelusta annetun lain (28/1998) 37 §, sellaisena
kuin se on laissa 1020/2010, seuraavasti:

37 §

Muutoksenhaku

Lupaviranomaisen tämän lain nojalla ratkaisemaan lupa-asiaan ja 28 §:ssä tarkoitettua jätehuoltosuunnitelmaa koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Vaasan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden

päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

174.

Laki**vapaaehtoisesta osallistumisesta ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään annetun lain 5 ja 13 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vapaaehtoisesta osallistumisesta ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään annetun lain (121/2011) 5 §:n 1 momentti ja 13 § seuraavasti:

5 §

Akkreditointijärjestelmä

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston akkreditointiyksikkö (FINAS-akkreditointipalvelu) toimii yhteisön asetuksen 2 artiklassa tarkoitettuna kansallisena akkreditointielimenä, joka akkreditoi ympäristötodentajat. Se myös valvoo niiden ja toimiluvan saaneiden todentajien toimintaa. Valvonnasta säädetään yhteisön asetuksen 23, 24 ja 28 artiklassa.

13 §

Muutoksenhaku

Suomen ympäristökeskuksen ja FINAS-akkreditointipalvelun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen akkreditoinnin tai toimiluvan peruuttamista sekä pätevyysalueen rajoittamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

175.

Laki**eräiden rakennustuotteiden tuotehyväksynnästä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan eräiden rakennustuotteiden tuotehyväksynnästä annetun lain (954/2012) 37 § ja
muutetaan 36 § seuraavasti:

36 §

Muutoksenhaku

Hakemuksesta annettuun toimitielimen päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Muuhun tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen toiminnan keskeyttämistä sekä valtuutuksen ja hyväk-

symisen peruuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

176.

Laki

kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain 18 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain (669/1978) 18 §, sellaisena kuin se on laissa 547/2005, seuraavasti:

18 §

Tämän lain 14 §:n nojalla tehtyyn kunnan päätökseen, 15 §:n nojalla tehtyyn päätökseen, joka koskee valvontaviranomaisen määräämistä tai sen tehtävien siirtämistä sekä 14 b §:n nojalla tehtyyn taksan hyväksymistä koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin kuntalaissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Muuhun tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaisissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen 16 §:ssä tarkoitetussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaisissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valitta-

malla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Ennen muutoksen hakemista 14 b §:n 1–3 momentin mukaisten maksujen määräämiseen maksuvelvollisen on tehtävä 14 päivän kuluessa maksulipun saamisesta muistutus maksun perimisestä päättävälle kunnan viranomaiselle. Muistutuksen johdosta on tehtävä uusi päätös, ja maksuvelvolliselle on lähetettävä uusi maksulippu.

—————
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

177.

Laki

rakennuksen energiatodistuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan rakennuksen energiatodistuksesta annetun lain (50/2013) 27 § ja
muutetaan 26 § seuraavasti:

26 §

Muutoksenhaku

Pätevyyden toteajan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Ympäristöministeriön ja Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 24 ja 25 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

178.

Laki**etuostolain 22 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan etuostolain (608/1977) 22 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 471/2005, seuraavasti:

22 §

Edellä 9 §:n 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen saavat ostaja ja myyjä hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin kuntalaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Kunnan päätökseen olla käyttämättä etuosto-oikeutta ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Helsingissä 13 päivänä marraskuuta 2014

Pääministeri

ALEXANDER STUBB

Oikeusministeri *Anna-Maja Henriksson*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

1.

Laki

hallintolainkäyttölain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hallintolainkäyttölain (586/1996) 7, 13, 31 ja 79 §, sellaisina kuin niistä ovat 7 § osaksi laissa 433/1999 sekä 13 ja 79 § osaksi laissa 698/2005, ja
lisätään lakiin uusi 64 a §, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 §

7 §

Valitus valtion hallintoviranomaisen päätöksestä

Valitus valtion hallintoviranomaisen päätöksestä

Valtioneuvoston ja ministeriön päätöksestä saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen.

Valtioneuvoston alaisen viranomaisen päätöksestä saa valittaa hallinto-oikeuteen.

Valtioneuvoston alaisen viranomaisen ja ministeriön päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Valtioneuvoston yleisistunnon päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen.

13 §

13 §

Valitusoikeuden rajoittaminen

Valitusoikeuden rajoittaminen

Laissa säädetään erikseen siitä, milloin 7—9 §:ssä tarkoitetun viranomaisen päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla tai milloin valittamiseen korkeimmalle hallinto-oikeudelle tarvitaan valituslupa.

Kun muutoksenhaussa hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen tarvitaan muun lain mukaan valituslupa, lupa on myönnettävä, jos:

1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeitä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;

Laissa säädetään erikseen siitä, milloin 7—9 §:ssä tarkoitetun viranomaisen päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla tai milloin valittamiseen korkeimmalle hallinto-oikeudelle tarvitaan valituslupa.

Kun muutoksenhaussa hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen tarvitaan muun lain mukaan valituslupa, lupa on myönnettävä, jos:

1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeitä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;

2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai

3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Jos pääasiassa annetusta ratkaisusta valittaminen on kielletty tai valittamiseen tarvitaan valituslupa, vastaava rajoitus koskee myös valittamista pääasiaan liittyvästä ratkaisusta.

2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai

3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Jos pääasiassa annetusta ratkaisusta valittaminen on kielletty tai valittamiseen tarvitaan valituslupa, vastaava rajoitus koskee myös valittamista pääasiaan liittyvästä ratkaisusta.

Tässä pykälässä tarkoitettut valitusoikeuden rajoitukset eivät koske muutoksenhakua hallinto-oikeuden hallintoriita-asiassa antamaan päätökseen, ellei erikseen toisin säädetä.

31 §

Päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus

Päätöstä, johon saa hakea muutosta valittamalla, ei saa panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman.

Päätös voidaan kuitenkin panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana, jos laissa tai asetuksessa niin säädetään tai jos päätös on luonteeltaan sellainen, että se on pantava täytäntöön heti, tai jos päätöksen täytäntöönpanoa ei yleisen edun vuoksi voida lykätä.

Jos asiassa tarvitaan valituslupa, valitus ei estä täytäntöönpanoa.

31 §

Päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus

Päätöstä, johon saa hakea muutosta valittamalla, ei saa panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman.

Päätös voidaan kuitenkin panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana, jos laissa niin säädetään tai jos päätös on luonteeltaan sellainen, että se on pantava täytäntöön heti, tai jos päätöksen täytäntöönpanoa ei yleisen edun vuoksi voida lykätä.

Jos asiassa tarvitaan valituslupa, päätös voidaan panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman. Täytäntöönpanoon ei kuitenkaan saa ryhtyä, jos valitus käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi tai jos korkein hallinto-oikeus kieltää täytäntöönpanon.

64 a §

Kantelun ja purun rajoittaminen

Asianosainen saa hakea samassa asiassa päätöksen purkamista tai poistamista vain kerran, jollei asiaa ole erityisen painavasta

syystä välttämätöntä tutkia uudelleen.

79 §

Valitus muusta kuin käsittelyn lopettavasta päätöksestä

Erikseen valitetaan asian käsittelyn aikana tehdystä päätöksestä, jolla on:

- 1) määrätty todistajan tai muun henkilön oikeudesta korvaukseen tai korvausvelvollisuudesta;
- 2) kielletty asiamiestä tai avustajaa esiintymästä;
- 3) tuomittu oikeudenkäynnin kulun turvaamiseksi tarkoitetun velvoitteen laiminlyönnin johdosta uhkasakkoon, sakkoon tai muuhun erityiseen seuraamukseen;
- 4) annettu muutoksenhaunalaisen päätöksen täytäntöönpanoa koskeva määräys; tai
- 5) tuomittu käsittelyn häiritsemisestä tai muusta sellaisesta toiminnasta rangaistukseen.

Valitettaessa erikseen valitus ei estä käsittelyn aikana tehdyn päätöksen täytäntöönpanoa, ellei päätöksen tehnyt viranomainen tai siitä tehtyä valitusta käsittelevä viranomainen toisin päättä.

Edellä 1 momentin 4 kohdassa säädetystä poiketen erikseen ei kuitenkaan saa valittaa hallinto-oikeuden asian käsittelyn aikana tekemästä päätöksestä, jolla muutoksenhaunalaisen päätöksen täytäntöönpano on kielletty tai keskeytetty.

79 §

Valitus muusta kuin käsittelyn lopettavasta päätöksestä

Erikseen valitetaan asian käsittelyn aikana tehdystä päätöksestä, jolla on:

- 1) määrätty todistajan tai muun henkilön oikeudesta korvaukseen tai korvausvelvollisuudesta;
- 2) kielletty asiamiestä tai avustajaa esiintymästä;
- 3) tuomittu oikeudenkäynnin kulun turvaamiseksi tarkoitetun velvoitteen laiminlyönnin johdosta uhkasakkoon, sakkoon tai muuhun erityiseen seuraamukseen;
- 4) annettu muutoksenhaunalaisen päätöksen täytäntöönpanoa koskeva määräys, *jollei 13 §:n 4 momentista muuta johdu*; tai
- 5) tuomittu käsittelyn häiritsemisestä tai muusta sellaisesta toiminnasta rangaistukseen.

Valitettaessa erikseen valitus ei estä käsittelyn aikana tehdyn päätöksen täytäntöönpanoa, ellei päätöksen tehnyt viranomainen tai siitä tehtyä valitusta käsittelevä viranomainen toisin päättä.

Edellä 1 momentin 4 kohdassa säädetystä poiketen erikseen ei kuitenkaan saa valittaa hallinto-oikeuden asian käsittelyn aikana tekemästä päätöksestä, jolla muutoksenhaunalaisen päätöksen täytäntöönpano on kielletty tai keskeytetty.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

2.

Laki**korkeimmasta hallinto-oikeudesta annetun lain 2 ja 6 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan korkeimmasta hallinto-oikeudesta annetun lain (1265/2006) 2 ja 6 §, sellaisena kuin niistä on 6 § laissa 79/2013, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Lainkäyttöasioina korkein hallinto-oikeus käsittelee ne muutoksenhakua ja ylimääräistä muutoksenhakua koskevat asiat, jotka sen mukaan kuin siitä muualla laissa säädetään kuuluvat korkeimman hallinto-oikeuden toimivaltaan.

Lainkäyttöasioina korkein hallinto-oikeus käsittelee ne muutoksenhakua ja ylimääräistä muutoksenhakua koskevat asiat, jotka sen mukaan kuin siitä muualla laissa säädetään kuuluvat korkeimman hallinto-oikeuden toimivaltaan.

Jos korkein hallinto-oikeus katsoo valituksen koskevan kysymystä, jonka ratkaiseminen pääasiassa riippuu päätöksen tai toimenpiteen tarkoituksenmukaisuuden harkinnasta, asia on tältä osin siirrettävä valtioneuvoston ratkaistavaksi.

6 §

6 §

Lainkäyttöasioissa korkein hallinto-oikeus on päätösvaltainen viisijäsenisenä, jollei laissa säädetä muuta kokoonpanoa.

Lainkäyttöasioissa korkein hallinto-oikeus on päätösvaltainen viisijäsenisenä, jollei laissa säädetä muuta kokoonpanoa.

Korkein hallinto-oikeus on päätösvaltainen myös kolmijäsenisenä käsittelemään ja ratkaisemaan:

Korkein hallinto-oikeus on päätösvaltainen myös kolmijäsenisenä käsittelemään ja ratkaisemaan:

1) valituslupaa koskevan asian ja siihen liittyvän vaatimuksen;

1) valituslupaa koskevan asian ja siihen liittyvän vaatimuksen;

2) täytäntöönpanon kieltämistä tai keskeyttämistä taikka muuta täytäntöönpanosta annettavaa määräystä koskevan hakemus- tai valitusasian;

2) täytäntöönpanon kieltämistä tai keskeyttämistä taikka muuta täytäntöönpanosta annettavaa määräystä koskevan hakemus- tai valitusasian;

3) oikeusapua koskevan asian;

3) oikeusapua koskevan asian;

4) asian, joka koskee oikeudenkäynnin julkisuutta korkeimmassa hallinto-oikeudessa;

4) asian, joka koskee oikeudenkäynnin julkisuutta korkeimmassa hallinto-oikeudessa;

5) asian, jossa korkeimmalle hallinto-oikeudelle tehty valitus tai hakemus on peruutettu, ja siihen liittyvän vaatimuksen;

5) asian, jossa korkeimmalle hallinto-oikeudelle tehty valitus tai hakemus on peruutettu, ja siihen liittyvän vaatimuksen;

6) asian, jossa hallinto-oikeus tai muu hallintolainkäyttöelin on jättänyt valituksen tai

6) asian, jossa hallinto-oikeus tai muu hallintolainkäyttöelin on jättänyt valituksen tai

sen käsiteltäväksi muulla tavoin saatetun asian tutkimatta, ja siihen liittyvän vaatimuksen;

7) asian, jossa on kysymys siitä, onko muutoksenhaku korkeimmalle hallinto-oikeudelle tehty määräajassa tai onko asia jätettävä muulla perusteella korkeimmassa hallinto-oikeudessa tutkimatta, ja siihen liittyvän vaatimuksen;

8) mielenterveyslain (1116/1990) 24 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetun valitusasian, ja tällaiseen asiaan liittyvän vaatimuksen;

9) ylimääräistä muutoksenhakua koskevan asian, jos hakemus yksimielisesti hylätään tai jätetään tutkimatta, ja tällaiseen asiaan liittyvän vaatimuksen.

Edellä 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa asia voidaan käsitellä ja ratkaista ilman niitä asiantuntijajäseniä, joiden osallistumisesta muutoin ratkaisukokoonpanoon on erikseen säädetty.

sen käsiteltäväksi muulla tavoin saatetun asian tutkimatta, ja siihen liittyvän vaatimuksen;

7) asian, jossa on kysymys siitä, onko muutoksenhaku korkeimmalle hallinto-oikeudelle tehty määräajassa tai onko asia jätettävä muulla perusteella korkeimmassa hallinto-oikeudessa tutkimatta, ja siihen liittyvän vaatimuksen;

8) mielenterveyslain (1116/1990) 24 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetun valitusasian, ja tällaiseen asiaan liittyvän vaatimuksen;

9) ylimääräistä muutoksenhakua koskevan asian, jos hakemus yksimielisesti hylätään tai jätetään tutkimatta, ja tällaiseen asiaan liittyvän vaatimuksen.

Edellä 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa asia voidaan käsitellä ja ratkaista ilman niitä asiantuntijajäseniä, joiden osallistumisesta muutoin ratkaisukokoonpanoon on erikseen säädetty.

Korkein hallinto-oikeus voi kuitenkin myös yksijäsenisenä päättää jättää tutkimatta hallintolainkäyttölain (586/1996) 64 a §:ssä tarkoitetun asian, jos korkein hallinto-oikeus on jo antanut päätöksen asianosaisen samaa asiaa koskevaan kanteluun tai purkuhakemukseen, sekä tällaiseen asiaan liittyvän vaatimuksen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki**hallintolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hallintolain (434/2003) 49 b, 49 d ja 49 f §, sellaisina kuin ne ovat laissa 581/2010, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

49 b §

49 b §

Oikaisuvaatimuksen tekeminen ja valituskielto

Oikaisuvaatimuksen tekeminen ja valituskielto

Laissa säädetään erikseen, jos päätökseen saa vaatia oikaisua. Tällöin päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa tai muussa laissa säädetään.

Laissa säädetään erikseen, jos päätökseen saa vaatia oikaisua. Tällöin päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Oikaisua saa vaatia se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa. Viranomaisen saa lisäksi vaatia oikaisua, jos laissa niin säädetään tai jos muutoksenhaku-oikeus on viranomaisen valvottavana olevan julkisen edun vuoksi tarpeen.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa tai muussa laissa säädetään.

49 d §

49 d §

Oikaisuvaatimuksen muoto ja sisältö

Oikaisuvaatimuksen muoto ja sisältö

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti toimivaltaiselle viranomaiselle. Oikaisuvaatimuskirjelmässä on ilmoitettava päätös, johon haetaan oikaisua, sekä se, millaista oikaisua vaaditaan ja millä perusteilla sitä vaaditaan.

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti sille viranomaiselle tai muulle julkista hallintoa hoitavalle, joka on tehnyt päätöksen. Oikaisuvaatimuskirjelmässä on ilmoitettava päätös, johon vaaditaan oikaisua, sekä se, millaista oikaisua vaaditaan ja millä perusteilla sitä vaaditaan.

49 f §

Viranomaisen määräys täytäntöönpanosta

Kun oikaisuvaatimus on tehty, oikaisuvaatimuksen käsittelevä viranomainen voi kieltää päätöksen täytäntöönpanon tai määrätä sen keskeytettäväksi. Täytäntöönpanon kieltäminen tai keskeytysasiassa annettuun ratkaisuun ei saa hakea erikseen muutosta.

49 f §

Päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus

Päätöstä, johon saa vaatia oikaisua, ei saa panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman.

Päätös voidaan kuitenkin panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana, jos laissa niin säädetään tai jos päätös on luonteeltaan sellainen, että se on pantava täytäntöön heti, tai jos päätöksen täytäntöönpanoa ei yleisen edun vuoksi voida lykätä.

Kun oikaisuvaatimus on tehty, oikaisuvaatimuksen käsittelevä viranomainen voi kieltää päätöksen täytäntöönpanon tai määrätä sen keskeytettäväksi. Täytäntöönpanon kieltäminen tai keskeytysasiassa annettuun ratkaisuun ei saa hakea erikseen muutosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

4.

Laki**uhkasakkolain 24 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan uhkasakkolain (1113/1990) 24 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

24 §

24 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Uhkasakon asettamista ja maksettavaksi tuomitsemista sekä teettämis- tai keskeyttämisen asettamista ja täytäntöön pantavaksi määräämistä koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siinä järjestyksessä kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään.

Päätökseen, jolla viranomainen ei ole hyväksynyt vaatimusta asian uudelleen käsittelemisestä 12 §:n 2 momentin mukaisesti, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Uhkasakon asettamista sekä teettämis- tai keskeyttämisen asettamista koskevaan päätökseen saa hakea muutosta siten kuin muutoksenhausta päävelvoitteen määräämistä koskevaan päätökseen säädetään.

Uhkasakon maksettavaksi tuomitsemista sekä teettämis- tai keskeyttämisen täytäntöön pantavaksi määräämistä koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Päätökseen, jolla viranomainen ei ole hyväksynyt vaatimusta asian uudelleen käsittelemisestä 12 §:n 2 momentin mukaisesti, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

5.

Laki**kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta annetun lain 7 b §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta annetun lain (562/1996) 7 b §:n otsikko ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 226/2011, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 b §

7 b §

Kauttakuljetuslupaa koskeva päätös

Kauttakuljetuslupaa koskeva päätös ja muutoksenhaku

 Muutoksenhausta ulkoasiainministeriön päätökseen säädetään hallintolainkäyttölaissa (586/1996).

 Ulkoasiainministeriön päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

 Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

 Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

6.

Laki**konsulipalvelulain 43 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan konsulipalvelulain (498/1999) 43 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

43 §

43 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Ulkoasiainministeriön tai edustuston tämän lain nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin muutoksenhausta hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Ulkoasiainministeriön tai edustuston tämän lain nojalla tekemään päätökseen *saa hakea* muutosta valittamalla *hallinto-oikeuteen* siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. *Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

7.

Laki**Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain 22 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain (1058/2004) 22 § seuraava:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

22 §

22 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Muutosta valtioneuvoston tai kauppa- ja teollisuusministeriön tämän lain nojalla tekemään päätökseen haetaan siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Valtioneuvoston sekä työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 6 §:ssä tarkoitettussa toiminnan keskeyttämistä tai päätöksen peruuttamista sekä 9 §:ssä tarkoitettussa meritieteellisen tutkimuksen keskeyttämistä tai lopettamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tässä laissa tarkoitetun hankkeen toteuttamiseksi tarvittavaan muuhun päätökseen haetaan muutosta siten kuin siitä erikseen säädetään.

Muutoksenhausta tässä laissa tarkoitetun hankkeen toteuttamiseksi tarvittavaan muuhun päätökseen säädetään erikseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

8.

Laki**ulkomaanedustuksen korvauksista annetun lain 28 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulkomaanedustuksen korvauksista annetun lain (596/2006) 28 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

28 §

28 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Tässä laissa säädettyjä korvauksia koskevaan päätökseen saa hakea oikaisua valtion virkamieslaissa säädetyllä tavalla. Edustuston päätökseen haetaan oikaisua ulkoasiainministeriöltä.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetyllä tavalla.

Tässä laissa säädettyjä korvauksia koskevaan päätökseen saa *vaatia oikaisua siten kuin valtion virkamieslaissa säädetään. Oikaisuvaatimus edustuston päätöksestä tehdään kuitenkin ulkoasiainministeriölle.*

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta *valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.*

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

9.

Laki**verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain 10 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain (706/2007) 10 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

10 §

10 §

Perustevalituksen käsittelevä viranomainen

Perustevalituksen käsittelevä viranomainen

Perustevalitus tehdään samalle viranomaiselle kuin säännönmukainen valitus. Jollei sellaista viranomaista ole, perustevalitus tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomio-
 piirissä julkinen saatava on määrätty tai maksuunpantu.

Jollei muualla laissa toisin säädetä, hallinto-oikeuden päätöksestä perustevalitusasiassa saadaan valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen 60 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. *Valituskirjelmä on toimitettava mainitussa määräajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle tai päätöksen tehneelle hallinto-oikeudelle.*

Perustevalitus tehdään samalle viranomaiselle kuin säännönmukainen valitus. Jollei sellaista viranomaista ole, perustevalitus tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomio-
 piirissä julkinen saatava on määrätty tai maksuunpantu.

Jollei muualla laissa toisin säädetä, hallinto-oikeuden päätöksestä perustevalitusasiassa saadaan valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen 60 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Jos valittaminen julkisen saatavan määräämistä koskevasta hallinto-oikeuden päätöksestä on kielletty tai valittamiseen tarvitaan valituslupa, vastaava rajoitus koskee muutoksenhakua hallinto-oikeuden perustevalitusasiassa antamaan päätökseen.

—
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

10.

Laki**maistraattien eräistä henkilörekistereistä annetun lain 12 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maistraattien eräistä henkilörekistereistä annetun lain (57/2005) 12 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

12 §

12 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Maistraatin tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Maistraatin päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

11.

Laki**henkilötietolain 45 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan henkilötietolain (523/1999) 45 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

45 §

45 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Tietosuojavaltuutetun 40 §:n 2 momentin ja tietosuojalautakunnan 43 ja 44 §:n nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla noudattaen, mitä hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Tietosuojavaltuutettu voi hakea muutosta tietosuojalautakunnan 43 §:n nojalla tekemään päätökseen.

Tietosuojalautakunnan päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

Tietosuojavaltuutetun ja tietosuojalautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Tietosuojavaltuutettu saa hakea muutosta tietosuojalautakunnan 43 §:n nojalla tekemään päätökseen.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tietosuojalautakunnan päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

12.

Laki**kokoontumislain 28 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kokoontumislain (530/1999) 28 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

28 §

28 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla tehtyyn poliisin päätökseen haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Poliisin päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 15 §:ssä tarkoitettussa yleisötilaisuuden kieltämisestä koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämän lain nojalla tehtyä päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Tämän lain nojalla tehtyä päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

13.

Laki**eräiden luotonantajien rekisteröinnistä annetun lain 14 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan eräiden luotonantajien rekisteröinnistä annetun lain (747/2010) 14 § seuraavasti:

<i>Voimassa oleva laki</i>	<i>Ehdotus</i>
14 §	14 §
<i>Muutoksenhaku aluehallintoviraston päätökseen</i>	<i>Muutoksenhaku aluehallintoviraston päätökseen</i>
<p>Muutoksenhausta aluehallintoviraston tekemään päätökseen säädetään hallintolainkäyttölaissa (586/1996).</p> <p>Tässä laissa tarkoitettua päätöstä rekisteristä poistamisesta ja määräaikaisesta toimintakiellosta on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomainen toisin määrää.</p>	<p><i>Aluehallintoviraston 11 ja 12 §:n nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.</i></p> <p><i>Muuhun aluehallintoviraston päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaisissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.</i></p> <p><i>Hallinto-oikeuden päätökseen 11 §:ssä tarkoitettuja kieltoja sekä 12 §:ssä tarkoitettua rekisteristä poistamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.</i></p> <p>Tässä laissa tarkoitettua päätöstä rekisteristä poistamisesta ja määräaikaisesta toimintakiellosta on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomainen toisin määrää.</p>

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

14.

Laki**julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain 15 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain (424/2003) 15 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

15 §

15 §

Tutkinnon suorittajan oikeussuoja

Tutkinnon suorittajan oikeussuoja

Tutkinnon suorittajalle on annettava tieto arvosteluperusteiden soveltamisesta hänen tutkintosuoritukseensa.

Tutkintosuoritusten vastaanottajan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tutkintosuoritusten vastaanottajan suorittamaan tutkintosuorituksen arviointiin tyytymätön voi kuitenkin seitsemän päivän kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan ilmoittautua suorittamaan tutkinnon kielitutkintolautakunnalle. Tällöin uusintasuoritus lautakunnalle on maksuton.

Kielitutkintolautakunnan päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Tutkinnon suorittajalle on annettava tieto arvosteluperusteiden soveltamisesta hänen tutkintosuoritukseensa.

Tutkintosuoritusten vastaanottajan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tutkintosuoritusten vastaanottajan suorittamaan tutkintosuorituksen arviointiin tyytymätön voi kuitenkin seitsemän päivän kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan ilmoittautua suorittamaan tutkinnon kielitutkintolautakunnalle. Tällöin uusintasuoritus lautakunnalle on maksuton.

Kielitutkintolautakunnan päätökseen *saa hakea* muutosta valittamalla *hallinto-oikeuteen* siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. *Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

15.

Laki**oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetun lain 20 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetun lain (381/2007)
 20 § seuraavasti

Voimassa oleva laki

Ehdotus

20 §

20 §

Muutoksenhaku hallintoasiana tehtyyn päätökseen

Muutoksenhaku hallintoasiana tehtyyn päätökseen

Tässä laissa tarkoitettuun hallinto-oikeuden, vakuutus-oikeuden ja markkinaoikeuden hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Vakuutus-oikeuden alaiseen muutoksenhakujärjestelmään kuuluvan muutoksenhakulautakunnan tekemään tässä laissa tarkoitettuun hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla vakuutus-oikeuteen. Muun muutoksenhakulautakunnan hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Vakuutus-oikeuden ja hallinto-oikeuden valituksen johdosta antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Muutoin muutoksenhausta on voimassa, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Tässä laissa tarkoitettuun hallinto-oikeuden, vakuutus-oikeuden ja markkinaoikeuden hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Vakuutus-oikeuden alaiseen muutoksenhakujärjestelmään kuuluvan muutoksenhakulautakunnan tekemään tässä laissa tarkoitettuun hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla vakuutus-oikeuteen. Muun muutoksenhakulautakunnan hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Vakuutus-oikeuden ja hallinto-oikeuden valituksen johdosta antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen *vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.*

Muutoin muutoksenhausta on voimassa, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

16.

Laki**sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä annetun lain 17 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä annetun lain (460/2003) 17 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 856/2011, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

17 §

17 §

*Verkkoviestin tunnistamistietojen luovuttaminen**Verkkoviestin tunnistamistietojen luovuttaminen*

Tuomioistuin voi pakkokeinolain (806/2011) 2 luvun 9 §:n 1 kohdassa tarkoitetun pidättämiseen oikeutetun virkamiehen, syyttäjän tai asianomistajan vaatimuksesta määrätä lähettimen, palvelimen tai muun sellaisen laitteen ylläpitäjän luovuttamaan verkkoviestin lähettäjän selvittämisessä tarpeelliset tunnistamistiedot vaatimuksen esittäjälle, jos on todennäköisiä syitä epäillä viestin olevan sisällöltään sellainen, että sen toimittaminen yleisön saataville on säädetty rangaistavaksi. Asianomistajalle tunnistamistiedot saa kuitenkin määrätä luovutettaviksi vasta, kun hän saa itse nostaa syytteen rikoksesta. Vaatimus on esitettävä laitteen ylläpitäjän kotipaikan tai Helsingin käräjäoikeudelle kolmen kuukauden kuluessa vaatimuksen perusteena olevan viestin julkaisemisesta. Tuomioistuin voi asettaa luovuttamisvelvoitteen tehosteeksi uhkasakon.

Tunnistamistietojen luovuttamista koskevaan päätökseen saa hakea erikseen muutosta valittamalla. Päätöstä, jolla luovuttamisvelvollisuus on määrätty, ei saa panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman, ellei valitusta käsittelevä tuomioistuin toisin määrää.

Tunnistamistiedot saa vieraan valtion viranomaisen pyynnöstä määrätä luovutettaviksi, jos pyynnön perusteena olevan viestin toimittamista yleisön saataville olisi Suomessa vastaavissa olosuhteissa pidettävä rikoksesta tai jos luovuttaminen perustuu Suomea si-

Tuomioistuin voi pakkokeinolain (806/2011) 2 luvun 9 §:n 1 kohdassa tarkoitetun pidättämiseen oikeutetun virkamiehen, syyttäjän tai asianomistajan vaatimuksesta määrätä lähettimen, palvelimen tai muun sellaisen laitteen ylläpitäjän luovuttamaan verkkoviestin lähettäjän selvittämisessä tarpeelliset tunnistamistiedot vaatimuksen esittäjälle, jos on todennäköisiä syitä epäillä viestin olevan sisällöltään sellainen, että sen toimittaminen yleisön saataville on säädetty rangaistavaksi. Asianomistajalle tunnistamistiedot saa kuitenkin määrätä luovutettaviksi vasta, kun hän saa itse nostaa syytteen rikoksesta. Vaatimus on esitettävä laitteen ylläpitäjän kotipaikan tai Helsingin käräjäoikeudelle kolmen kuukauden kuluessa vaatimuksen perusteena olevan viestin julkaisemisesta. Tuomioistuin voi asettaa luovuttamisvelvoitteen tehosteeksi uhkasakon.

Tunnistamistietojen luovuttamista koskevaan päätökseen saa hakea erikseen muutosta valittamalla. Päätöstä, jolla luovuttamisvelvollisuus on määrätty, ei saa panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman, ellei valitusta käsittelevä tuomioistuin toisin määrää.

Tunnistamistiedot saa vieraan valtion viranomaisen pyynnöstä määrätä luovutettaviksi, jos pyynnön perusteena olevan viestin toimittamista yleisön saataville olisi Suomessa vastaavissa olosuhteissa pidettävä rikoksesta tai jos luovuttaminen perustuu Suomea si-

tovaan valtiosopimukseen tai muuhun kansainväliseen velvoitteeseen.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun laitteen ylläpitäjällä on oikeus saada valtion varoista korvaus tässä pykälässä tarkoitettujen tunnistamistietojen luovuttamisesta aiheutuneista kohtuullisista välittömistä kustannuksista. Korvauksen maksamisesta päättää tutkinnan suorittaneen poliisilaitoksen päällikkö tai poliisin valtakunnallisen yksikön päällikkö. *Päätökseen haetaan valittamalla muutosta hallinto-oikeudelta noudattaen, mitä hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.* Asiantuntija vastaa kuitenkin kustannuksista silloin, kun tiedot tuomioistuimen määräyksen mukaisesti luovutetaan hänelle.

sitovaan valtiosopimukseen tai muuhun kansainväliseen velvoitteeseen.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun laitteen ylläpitäjällä on oikeus saada valtion varoista korvaus tässä pykälässä tarkoitettujen tunnistamistietojen luovuttamisesta aiheutuneista kohtuullisista välittömistä kustannuksista. Korvauksen maksamisesta päättää tutkinnan suorittaneen poliisilaitoksen päällikkö tai poliisin valtakunnallisen yksikön päällikkö. Asiantuntija vastaa kuitenkin kustannuksista silloin, kun tiedot tuomioistuimen määräyksen mukaisesti luovutetaan hänelle.

Edellä 4 momentissa tarkoitettuun poliisin päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

17.

Laki**viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 33 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 33 §, sellaisena
 kuin se on laeissa 495/2005, 701/2005 ja 385/2007, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

33 §

33 §

*Muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Viranomaisen tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen, jollei 2 momentista muuta johdu. Eduskunnan viraston päätökseen, valtioneuvoston ja ministeriön päätökseen samoin kuin eduskunnan valitseman Suomen Pankin ja Kansaneläkelaitoksen toimielimen sekä niiden keskushallintoon kuuluvan viranomaisen päätökseen haetaan kuitenkin muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Muutoin muutoksenhaussa noudatetaan, mitä hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muutoksenhausta asiassa, joka koskee oikeudenkäynnin julkisuutta, on voimassa, mitä oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetussa laissa ja oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetussa laissa säädetään.

Jos maksuvelvollinen katsoo, että määrättäessä maksua valtion maksuperustelain (150/1992) mukaisesti tämän lain 34 §:n nojalla on tapahtunut virhe, hän voi vaatia maksun oikaisua maksun määränneeltä viranomaiselta kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä. Oikaisuvaatimuksesta

Jos maksuvelvollinen katsoo, että määrättäessä maksua valtion maksuperustelain (150/1992) mukaisesti tämän lain 34 §:n nojalla on tapahtunut virhe, hän voi vaatia maksun oikaisua *siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisua on vaadittava kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä.*

Muuhun päätökseen ja oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 1 momentissa tarkoitettussa asiassa ei saa hakea muutosta valittamalla. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Muutoksenhausta asiassa, joka koskee oikeudenkäynnin julkisuutta, on voimassa, mitä oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetussa laissa ja oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetussa laissa säädetään.

annettuun päätökseen saadaan hakea muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään tekemällä valitus hallintolainkäyttölain 12 §:n mukaan toimivaltaiselle hallinto-oikeudelle. Hallinto-oikeuden päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

18.

Laki**luottotietolain 41 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luottotietolain (527/2007) 41 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

41 §

41 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Tietosuojavaltuutetun 35 §:n nojalla *tehdään* päätökseen haetaan muutosta valittamalla noudattaen, mitä hallintolainkäyttölaisissa (586/1996) säädetään.

Tietosuojavaltuutetun päätökseen *saa hakea* muutosta valittamalla *hallinto-oikeuteen siten kuin* hallintolainkäyttölaisissa (586/1996) säädetään. *Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea* muutosta valittamalla *vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

19.

Laki**edunvalvontavaltuutuksesta annetun lain 43 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan edunvalvontavaltuutuksesta annetun lain (648/2007) 43 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

43 §

43 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Holhousviranomaisen päätökseen *haetaan muutosta hallinto-oikeudelta* siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Holhousviranomaisen päätökseen, joka koskee valvonnan siirtämistä 29 §:n 2 momentin nojalla, 30 §:n 3 momentissa tarkoitettua määräajan pidentämistä tai 33 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa holhous-toimesta annetun lain 51 §:n 1—3 momentissa tarkoitettua tilivelvollisuuden täyttämisaikakohtaa, ei saa valittamalla hakea muutosta.

Holhousviranomaisen päätökseen *saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen* siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. *Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.*

Holhousviranomaisen päätökseen, joka koskee valvonnan siirtämistä 29 §:n 2 momentin nojalla, 30 §:n 3 momentissa tarkoitettua määräajan pidentämistä tai 33 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa holhous-toimesta annetun lain 51 §:n 1—3 momentissa tarkoitettua tilivelvollisuuden täyttämisaikakohtaa, ei *kuitenkaan* saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

20.

Laki**holhoustoimesta annetun lain 87 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan holhoustoimesta annetun lain (442/1999) 87 §, sellaisena kuin se on laissa 649/2007, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

87 §

Holhousviranomaisen päätökseen haetaan muutosta hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Holhousviranomaisen päätökseen, joka koskee edunvalvojan määräämistä 12 §:n nojalla, edunvalvojan tehtävän muuttamista 15 §:n 3 momentin nojalla, edunvalvojan vapauttamista tehtävästään 16 §:n 3 momentin nojalla, edunvalvojan tehtävän määräämistä lakkaamaan 17 §:n 4 momentin nojalla, edunvalvojien keskinäisen erimielisyyden ratkaisemista 30 §:n 3 momentin nojalla, 48 §:n 3 momentissa tarkoitetun määräajan pidentämistä tai 51 §:n 1—3 momentissa tarkoitettua tilivelvollisuuden täyttämisaikankoh-
 taa, ei saa valittamalla hakea muutosta.

87 §

Holhousviranomaisen 34 ja 57 §:n nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Holhousviranomaisen muuhun päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Holhousviranomaisen päätökseen, joka koskee edunvalvojan määräämistä 12 §:n nojalla, edunvalvojan tehtävän muuttamista 15 §:n 3 momentin nojalla, edunvalvojan vapauttamista tehtävästään 16 §:n 3 momentin nojalla, edunvalvojan tehtävän määräämistä lakkaamaan 17 §:n 4 momentin nojalla, edunvalvojien keskinäisen erimielisyyden ratkaisemista 30 §:n 3 momentin nojalla, 48 §:n 3 momentissa tarkoitetun määräajan pidentämistä tai 51 §:n 1—3 momentissa tarkoitettua tilivelvollisuuden täyttämisaikankoh-
 taa, ei kuitenkaan saa vaatia oikaisua eikä hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

21.

Laki**nimilain 22 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan nimilain (694/1985) 22 §, sellaisena kuin se on laissa 69/1999 seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

22 §

22 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Hakijalla on oikeus hakea muutosta maistraatin päätökseen siltä osin kuin hakemus on hylätty. Sillä, joka hakemuksen johdosta on tehnyt 19 §:ssä tarkoitetun muistutuksen, on oikeus hakea muutosta maistraatin päätökseen, jolla hakemus on hyväksytty. Muutosta haetaan siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hakija ja 19 §:ssä tarkoitetun muistutuksen tehnyt saa hakea muutosta maistraatin päätökseen valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

22.

Laki**perintökaaren 5 luvun 2 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan perintökaaren (40/1965) 5 luvun 2 a §, sellaisena kuin se on laissa 702/2005, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 luku

Valtion oikeudesta perintöön

2 a §

Valtiokonttorin tämän luvun 2 §:n nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden *tämän lain nojalla antamaan* päätökseen saa hakea muutosta valittamalla *korkeimpaan hallinto-oikeuteen*, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

2 a §

Tämän luvun 2 §:n nojalla tehtyyn päätökseen *saa hakea* muutosta *valittamalla hallinto-oikeuteen* siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla *vain*, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

23.

Laki**pakkokeinolain 10 luvun 64 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pakkokeinolain (806/2011) 10 luvun 64 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

10 luku

Salaiset pakkokeinot

64 §

Korvaukset teleyrityksille

Teleyrityksellä on oikeus saada valtion varoista korvaus tässä luvussa tarkoitettu viranomaisten avustamisesta ja tietojen antamisesta aiheutuneista välittömistä kustannuksista siten kuin viestintämarkkinalain 98 §:ssä säädetään. Korvauksen maksamisesta päättää tutkinnan suorittaneen esitutkintaviranomaisen yksikkö.

Päätökseen haetaan valittamalla muutosta hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden on tällaista asiaa käsitellessään varattava Viestintävirastolle tilaisuus tulla kuuluksi.

64 §

Korvaukset teleyrityksille

Teleyrityksellä on oikeus saada valtion varoista korvaus tässä luvussa tarkoitettu viranomaisten avustamisesta ja tietojen antamisesta aiheutuneista välittömistä kustannuksista siten kuin viestintämarkkinalain 98 §:ssä säädetään. Korvauksen maksamisesta päättää tutkinnan suorittaneen esitutkintaviranomaisen yksikkö.

Päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaisissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden on varattava Viestintävirastolle tilaisuus tulla kuulluksi.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

24.

Laki**luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 26 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain (715/2011) 26 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

26 §

26 §

Muutoksenhaku maksupäätökseen

Muutoksenhaku maksupäätökseen

Oikeudenkäyntiavustajalautakunnan tekemään hakemusmaksua tai valvontamaksua koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua *mainitulta lautakunnalta* siten kuin hallintolain 7 a luvussa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Oikeudenkäyntiavustajalautakunnan tekemään hakemusmaksua tai valvontamaksua koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin *hallintolaissa* säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. *Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

25.

Laki**ylikuormamaksusta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ylikuormamaksusta annetun lain (51/1982) 8, 9 ja 15 §, sellaisina kuin niistä ovat
 8 § osaksi laissa 170/1996 ja 15 § osaksi laissa 255/1989, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

8 §

8 §

*Maksun määrääminen**Maksun määrääminen*

Ylikuormamaksun määrää sen poliisipiirin päällikkö, jossa ylikuorma on todettu (*maksumääräys*).

Ylikuormamaksun määräämistä koskeva asia käsitellään siinä poliisilaitoksessa, jonka toimialueella ylikuorma on todettu.

Poliisipiirin tai poliisipiirien muodostaman yhteistoiminta-alueen ohjesäännössä voidaan määrätä, että maksumääräyksen voi poliisipiirin päällikön sijasta antaa muu poliisipiirin virkamies.

Maksumääräyksen antamisesta päättää poliisilaitoksen päällikkö tai hänen määräämänsä laitoksen päällystöön kuuluva poliisimies.

Ylikuormamaksu voidaan yksittäistapauksissa jättää määräämättä tai poistaa, jos ylikuorman kuljettaminen on johtunut olosuhteet huomioon ottaen anteeksiannettavasta huomaamattomuudesta tai muusta siihen verrattavista erityisistä syistä.

Ylikuormamaksu voidaan yksittäistapauksissa jättää määräämättä tai poistaa, jos ylikuorman kuljettaminen on johtunut olosuhteet huomioon ottaen anteeksiannettavasta huomaamattomuudesta tai muusta siihen verrattavista erityisistä syistä.

9 §

9 §

*Ylikuormasta ilmoittaminen**Ylikuormasta ilmoittaminen*

Kun liikenteen valvoja on todennut ylikuorman, josta voidaan määrätä ylikuormamaksu, hänen on heti kirjallisesti ilmoitettava asiasta asianomaiseen poliisipiirin ylikuormamaksun määräämistä varten. Ajoneuvon kuljettajalle on samalla annettava jäljennös ilmoituksesta.

Kun liikenteen valvoja on todennut ylikuorman, josta voidaan määrätä ylikuormamaksu, hänen on heti kirjallisesti ilmoitettava asiasta *poliisilaitokselle* ylikuormamaksun määräämistä varten. Ajoneuvon kuljettajalle on samalla annettava jäljennös ilmoituksesta.

15 §

Muutoksenhaku ja täytäntöönpano

Ylikuormamaksun määräämistä koskevaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla lääninoikeuteen noudattaen, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) on säädetty.

Maksumääräys pannaan täytäntöön ilman tuomiota tai päätöstä noudattaen, mitä verojen ja maksujen perimisestä ulosottoihin annetussa laissa (367/61) on säädetty.

15 §

Muutoksenhaku ja täytäntöönpano

Ylikuormamaksun määräämistä koskevaan päätökseen *saa hakea* muutosta valittamalla *hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäytölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.*

Maksun perimiseen ulosottoihin sovelletaan, mitä verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

26.

Laki**Saamelaisalueen koulutuskeskuksesta annetun lain 16 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Saamelaisalueen koulutuskeskuksesta annetun lain (252/2010) 16 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

16 §

16 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Koulutuskeskuksen johtokunnan tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Muutosta ei kuitenkaan voi hakea henkilöstön nimittämistä koskeviin päätöksiin.

Koulutuskeskuksen johtokunnan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolainkäyttölaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Henkilöstön nimittämistä koskevaan päätökseen ei kuitenkaan saa vaatia oikaisua eikä hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

27.

Laki

valtion oikeusaputoimistoista annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion oikeusaputoimistoista annetun lain (258/2002) 12 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 929/2008, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

12 §

Johtava julkinen oikeusavustaja tai julkinen oikeusavustaja ratkaisee ne asiat, jotka oikeusapulain nojalla ratkaistaan oikeusaputoimistossa. Johtava julkinen oikeusavustaja tekee kuitenkin päätöksen oikeusapulain 10 §:n 2 momentin mukaisen pyynnön esittämisestä rahalaitokselle. Päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Johtava julkinen oikeusavustaja voi kirjallisesti määrätä toimistohenkilön ratkaisemaan oikeusapuhakemukset selvissä asioissa. Jos hakemuksen ratkaiseminen on tulkinnanvaraista, se on siirrettävä julkisen oikeusavustajan ratkaistavaksi.

12 §

Johtava julkinen oikeusavustaja tai julkinen oikeusavustaja ratkaisee ne asiat, jotka oikeusapulain nojalla ratkaistaan oikeusaputoimistossa. Johtava julkinen oikeusavustaja tekee kuitenkin päätöksen oikeusapulain 10 §:n 2 momentin mukaisen pyynnön esittämisestä rahalaitokselle. Päätökseen saa hakea muutosta valittamalla *hallinto-oikeuteen* siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. *Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.*

Johtava julkinen oikeusavustaja voi kirjallisesti määrätä toimistohenkilön ratkaisemaan oikeusapuhakemukset selvissä asioissa. Jos hakemuksen ratkaiseminen on tulkinnanvaraista, se on siirrettävä julkisen oikeusavustajan ratkaistavaksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

28.

Laki**oikeusapulain 26 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeusapulain (257/2002) 26 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

26 §

26 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Tuomioistuimen tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla pääasian yhteydessä tai, jos päätös on tehty ennen pääasian ratkaisemista, erikseen noudattaen, mitä valittamisesta pääasiassa säädetään.

Jos hallinto-oikeuden päätös koskee oikeusavun antamista asiassa, jota ei voida saattaa tuomioistuimen tutkittavaksi, tai asiassa, jota koskevasta päätöksestä valitetaan suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen, oikeusapupäätökseen saa hakea muutosta vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. *Valitusluvan myöntämisen perusteet ovat:*

1) *lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeää saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;*

2) *asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai*

3) *valitusluvan myöntämiseen on painava taloudellinen tai muu syy.*

Tuomioistuimen tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla pääasian yhteydessä tai, jos päätös on tehty ennen pääasian ratkaisemista, erikseen noudattaen, mitä valittamisesta pääasiassa säädetään.

Jos hallinto-oikeuden päätös koskee oikeusavun antamista asiassa, jota ei voida saattaa tuomioistuimen tutkittavaksi, tai asiassa, jota koskevasta päätöksestä valitetaan suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen, oikeusapupäätökseen saa hakea muutosta *valittamalla* vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

29.

Laki**kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa annetun lain 24 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa annetun lain (21/1987) 24 §, sellaisena kuin se on laeissa 236/2001 ja 418/2009 seuraavasti:

Voimassa oleva laki

24 §

Oikeusministeriön 3 §:n 2 momentin 1 kohdan, 5 §:n 2 momentin, 12 §:n 2 momentin, 19 §:n 2 momentin 2 kohdan, 21 §:n 2 momentin tai 23 b §:n 2 momentin nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. *Helsingin hallinto-oikeudelta saa hakea valittamalla muutosta myös 23 b §:n 1 momentissa tarkoitettuun oikeusministeriön päätökseen, jolla oikeudenkäyntiavustajan määrääminen on eväty.* Valitus on käsiteltävä kiireellisenä. *Helsingin hallinto-oikeuden päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta.*

Muuhun oikeusministeriön tämän lain nojalla tekemään päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta.

Ehdotus

24 §

Oikeusministeriön päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valitus on käsiteltävä kiireellisenä. *Hallinto-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

30.

Laki**rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetun lain 44 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetun lain (503/2008) 44 §, sellaisena kuin se on laissa 1428/2009, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

44 §

44 §

Muutoksenhaku aluehallintoviraston tekemään päätökseen

Muutoksenhaku aluehallintoviraston tekemään päätökseen

Aluehallintoviraston päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Aluehallintoviraston päätökseen saa hakea muutosta valittamalla *hallinto-oikeuteen* siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 30 §:ssä tarkoitettua rekisteristä poistamista ja 33 §:ssä tarkoitettua toimintakiellosta koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Edellä 30 §:ssä tarkoitettua päätöstä rekisteristä poistamisesta ja 33 §:ssä tarkoitettua päätöstä toimintakiellosta on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomaisen muuta määrää.

Edellä 30 §:ssä tarkoitettua päätöstä rekisteristä poistamisesta ja 33 §:ssä tarkoitettua päätöstä toimintakiellosta on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomaisen *toisin* määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

31.

Laki**palosuojelurahastolain 7 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan palosuojelurahastolain (306/2003) 7 §, sellaisena kuin se on laissa 1422/2009, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 §

7 §

Muutoksenhaku palosuojelumaksun maksuunpanoon

Muutoksenhaku palosuojelumaksun maksuunpanoon

Aluehallintoviraston tekemään palosuojelumaksun maksuunpanoa koskevaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Aluehallintoviraston tekemään palosuojelumaksun maksuunpanoa koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaisissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Maksuunpantu palosuojelumaksu on valituksesta huolimatta määräaikana suoritettava. Jollei maksua määräpäivänä suoriteta, saadaan se ulosottaa ilman tuomiota tai päätöstä siten kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään. Jos maksu poistetaan tai alennetaan, aluehallintoviraston tai palosuojelurahaston on palautettava muutoksenhaun johdosta annetun lainvoimaisen päätöksen perusteella liikaa suoritettu määrä. Palautettavalle määrälle maksetaan korkoa siten kuin korkolain 3 §:n 2 momentissa säädetään.

Maksuunpantu palosuojelumaksu on maksettava muutoksenhausta huolimatta määräaikana. Palosuojelumaksu on suoraan ulosottokelpoinen. Sen perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007). Jos maksu poistetaan tai alennetaan, aluehallintoviraston tai palosuojelurahaston on palautettava muutoksenhaun johdosta annetun lainvoimaisen päätöksen perusteella liikaa maksettu määrä. Palautettavalle määrälle maksetaan korkoa siten kuin korkolain 3 §:n 2 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

32.

Laki**passilain 37 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan passilain (671/2006) 37 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

37 §

37 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Muutoksen hakemisesta tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen on voimassa, mitä hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valituksen ulkomaanedustuston päätöksestä käsittelee Helsingin hallinto-oikeus.

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

33.

Laki**henkilökorttilain 15 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan henkilökorttilain (829/1999) 15 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 300/2003, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

15 §

15 §

*Muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Tämän lain nojalla annettuun hallintopäätökseen haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Tämän lain nojalla *tehtyyn päätökseen saa hakea* muutosta *valittamalla hallinto-oikeuteen* siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Henkilökortti voidaan ottaa pois sen estämättä, että henkilökortin peruuttamispäätökseen on haettu muutosta.

Henkilökortti voidaan ottaa pois sen estämättä, että henkilökortin peruuttamispäätökseen on haettu muutosta.

Kansaneläkelaitoksen tämän lain 3 a §:n 2 momentin nojalla tekemään päätökseen voidaan hakea muutosta valittamalla samassa järjestyksessä kuin poliisin tämän lain nojalla tekemään päätökseen ja noudattaen valitusaikaa, joka alkaa vasta poliisin tekemästä päätöksestä

Kansaneläkelaitoksen tämän lain 3 a §:n 2 momentin nojalla tekemään päätökseen *saa hakea* muutosta valittamalla samassa järjestyksessä kuin poliisin tämän lain nojalla tekemään päätökseen ja noudattaen valitusaikaa, joka alkaa vasta poliisin tekemästä päätöksestä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

34.

Laki**rahankeräyslain 30 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rahankeräyslain (255/2006) 30 §, sellaisena kuin se on laissa 505/2009, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

30 §

30 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Poliisihallituksen ja poliisilaitoksen *tämän lain nojalla antamaan päätökseen* haetaan muutosta hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Uhkasakon asettamista ja maksettavaksi tuomitsemista koskevaan päätökseen haetaan muutosta siten kuin uhkasakkolain 24 §:ssä säädetään.

Tämän lain nojalla tehtyä luvan peruuttamista tai lupaehtojen muuttamista koskevaa päätöstä ja 22 §:ssä tarkoitettua lupaviranomaisen kieltopäätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämän lain nojalla tehtyä luvan peruuttamista tai lupaehtojen muuttamista koskevaa päätöstä ja 22 §:ssä tarkoitettua lupaviranomaisen kieltopäätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

35.

Laki**arpajaislain 66 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan arpajaislain (1047/2001) 66 §, sellaisena kuin se on laissa 661/2010, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

66 §

66 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla annettuun hallintopäätökseen haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Edellä 57 §:ssä tarkoitettuun rahaliikenteen valvontalaitteen hyväksymistä koskevaan päätökseen haetaan muutosta *valittamalla hallinto-oikeuteen* siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Tämän lain nojalla tehtyä luvan peruuttamista tai lupaehtojen muuttamista koskevaa päätöstä ja 62 a §:ssä tarkoitettua rahapelin toimeenpanon kieltoa on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Edellä 57 §:ssä tarkoitettuun rahaliikenteen valvontalaitteen hyväksymistä koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Muuhun tämän lain nojalla tehtyyn hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 58 §:n 2 momentissa tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämän lain nojalla tehtyä luvan peruuttamista tai lupaehtojen muuttamista koskevaa päätöstä ja 62 a §:ssä tarkoitettua rahapelin toimeenpanon kieltoa on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

36.

Laki**viihdelaitelain 16 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan viihdelaitelain (164/1995) 16 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1050/2001, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

16 §

16 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Poliisin 14 §:ssä tarkoitettua kieltoa tai uhkasakkoa koskevaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Edellä 8 §:ssä tarkoitettuun rahaliikenteen valvontalaitteen hyväksymistä koskevaan päätökseen ja muuhun tämän lain nojalla tehtyyn hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 7 §:n 2 momentissa tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämän lain nojalla tehtyä kieltopäätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

Tämän lain nojalla tehtyä kieltopäätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

Tämän lain 8 §:ssä tarkoitettuun rahaliikenteen valvontalaitteen hyväksymistä koskevaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

37.

Laki**kansalaisuuslain 42 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kansalaisuuslain (359/2003) 42 §, sellaisena kuin se on laissa 974/2007, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

42 §

42 §

*Muutoksenhaku hallinto-oikeuden päätökseen**Muutoksenhaku hallinto-oikeuden päätökseen*

Hallinto-oikeuden tämän lain nojalla tekemästä päätöksestä saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valitusoikeus on myös Maahanmuuttovirastolla siltä osin kuin hallinto-oikeuden päätöksellä on kumottu Maahanmuuttoviraston päätös tai muutettu sitä.

Hallinto-oikeuden päätökseen 32 ja 33 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusoikeus on myös Maahanmuuttovirastolla siltä osin kuin hallinto-oikeuden päätöksellä on kumottu Maahanmuuttoviraston päätös tai muutettu sitä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

38.

Laki**pelastuslain 104 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pelastuslain (379/2011) 104 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

104 §

104 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla tehtyyn hallintopäätökseen haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Tämän lain 96 §:n 1 momentissa ja 102 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Muuhun tämän lain nojalla tehtyyn hallintopäätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Hallintopäätöstä on noudatettava heti valituksesta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Hallintopäätöstä on noudatettava heti muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Rakennusluvan myöntävän viranomaisen tämän lain nojalla tekemistä päätöksistä haetaan oikaisua tai muutosta siten kuin maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetään.

Rakennusluvan myöntävän viranomaisen tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta siten kuin maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetään.

Tämän lain 29 §:n nojalla tehtyyn alueen pelastustoimen palvelutasopäätökseen, 59 §:n 3 momentin nojalla tehtyyn nuohouksesta perittävää maksua koskevaan päätökseen ja 96 §:n 2 momentin nojalla tehtyyn perittäviin maksujen suuruutta koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin kuntalaissa (365/1995) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

39.

Laki**pelastustoimen laitteista annetun lain 21 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pelastustoimen laitteista annetun lain (10/2007) 21 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1270/2010, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

21 §

21 §

*Muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tämän lain nojalla tekemään hallintopäätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Arviointilaitoksen päätökseen vaatimustenmukaisuustodistuksesta ja tarkastuslaitoksen päätökseen tarkastustodistuksesta saa vaatia oikaisua päätöksen tehneeltä laitokselta 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Laitoksen velvollisuudesta liittyy päätökseen oikaisuvaatimusohjeet säädetään hallintolaissa. Arviointilaitoksen ja tarkastuslaitoksen oikaisumenettelyssä antamaan päätökseen haetaan muutosta hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Arviointilaitoksen päätökseen vaatimustenmukaisuustodistuksesta ja tarkastuslaitoksen päätökseen tarkastustodistuksesta saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään.

Arviointilaitoksen ja tarkastuslaitoksen oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen sekä muuhun tämän lain nojalla tehtyyn hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 9 ja 18 §:ssä tarkoitetussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

40.

Laki

Pelastusopistosta annetun lain 37 ja 38 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Pelastusopistosta annetun lain (607/2006) 37 ja 38 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

37 §

37 §

Oikaisuvaatimus

Oikaisupyynnö ja -vaatimus

Opiskelijaksi hakenut voi hakea oikaisu- ja kurinpitolauslautakunnalta *kirjallisesti* oikaisua ammatilliseen peruskoulutukseen opiskelijaksi ottamista koskevaan päätökseen 14 päivän kuluessa valinnan tulosten julkistamisesta. Opiskelijavalinnan tuloksia julkistettaessa on ilmoitettava, miten hakija voi saada tiedon valinnassa noudatettujen perusteiden soveltamisesta häneen ja miten valintaan voi pyytää oikaisua. Valinnan tulosta ei saa oikaisupyynnön johdosta muuttaa kenenkään opiskelijaksi valitun vahingoksi.

Opiskelija voi hakea oikaisu- ja kurinpitolauslautakunnalta *kirjallisesti* oikaisua opiskeluoikeuden menettämistä ja keskeyttämistä, kirjallista varoitusta sekä 30 §:n 3 momentin mukaista opiskeluoikeuden keskeyttämistä koskevaan päätökseen 14 päivän kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan.

Opintosuorituksensa arviointiin tai aikaisempien opintojensa hyväksilukemisesta tehtyyn päätökseen tyytymätön opiskelija voi pyytää suullisesti tai kirjallisesti oikaisua arvioinnin tai opintojen hyväksilukemisen suorittaneelta. Oikaisupyynnö on tehtävä 14 päivän kuluessa siitä ajankohdasta, jolloin opiskelija on saanut arvostelun tulokset tai hyväksilukemista koskevan päätöksen tietoonsa. *Edellä tässä momentissa tarkoitettuun oikaisupyynnöstä* annettuun päätökseen tyytymätön opiskelija voi hakea siihen oikaisua

Opiskelijaksi hakenut *saa vaatia* oikaisu- ja kurinpitolauslautakunnalta oikaisua ammatilliseen peruskoulutukseen opiskelijaksi ottamista koskevaan päätökseen 14 päivän kuluessa valinnan tulosten julkistamisesta *siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään*. Opiskelijavalinnan tuloksia julkistettaessa on ilmoitettava, miten hakija voi saada tiedon valinnassa noudatettujen perusteiden soveltamisesta häneen ja miten valintaan voi vaatia oikaisua. Valinnan tulosta ei saa oikaisuvaatimuksen johdosta muuttaa kenenkään opiskelijaksi valitun vahingoksi.

Opiskelija *saa vaatia* oikaisu- ja kurinpitolauslautakunnalta oikaisua opiskeluoikeuden menettämistä ja keskeyttämistä, kirjallista varoitusta sekä 30 §:n 3 momentin mukaista opiskeluoikeuden keskeyttämistä koskevaan päätökseen 14 päivän kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan *siten kuin hallintolaissa säädetään*.

Opintosuorituksensa arviointiin tai aikaisempien opintojensa hyväksilukemisesta tehtyyn päätökseen tyytymätön opiskelija voi pyytää suullisesti tai kirjallisesti oikaisua arvioinnin tai opintojen hyväksilukemisen suorittaneelta. Oikaisupyynnö on tehtävä 14 päivän kuluessa siitä ajankohdasta, jolloin opiskelija on saanut arvostelun tulokset tai hyväksilukemista koskevan päätöksen tietoonsa. *Oikaisupyynnöstä* annettuun päätökseen tyytymätön opiskelija *saa vaatia* siihen oikaisua oikaisu- ja kurinpitolauslautakunnalta 14

oikaisu- ja kurinpitolautakunnalta 14 päivän kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan.

päivän kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan siten kuin hallintolaissa säädetään.

38 §

Muutoksenhaku

Pelastusopiston ja sen oikaisu- ja kurinpitolautakunnan päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Päätökseen, johon saa hakea 37 §:n mukaan oikaisua, ja päätökseen, joka koskee opetussuunnitelmaa, järjestysääntöä tai muuta opetuksen järjestelyä, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Oikaisumenettelyssä annettuun päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Opintosuoritusten arviointia, aikaisempien opintojen hyväksilukemista sekä 30 §:n 3 momentin mukaista opiskeluoikeuden keskeyttämistä koskevaan oikaisumenettelyssä annettuun päätökseen ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Hallinto-oikeuden *antamaan* päätökseen, joka koskee opiskelijaksi ottamista, opiskeluoikeuden menettämistä tai keskeyttämistä, opiskelijan erottamista taikka opiskelijan asumisoikeuden menettämistä asuntolassa, ei saa hakea muutosta valittamalla.

38 §

Valitus ja muutoksenhakukiellot

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen sekä muuhun Pelastusopiston ja sen oikaisu- ja kurinpitolautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Päätökseen, joka koskee opetussuunnitelmaa, järjestysääntöä tai muuta opetuksen järjestelyä, ei saa vaatia oikaisua eikä hakea muutosta valittamalla.

Opintosuoritusten arviointia, aikaisempien opintojen hyväksilukemista sekä 30 §:n 3 momentin mukaista opiskeluoikeuden keskeyttämistä koskevaan oikaisumenettelyssä annettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Hallinto-oikeuden päätökseen asiassa, joka koskee opiskelijaksi ottamista, opiskeluoikeuden menettämistä tai keskeyttämistä, opiskelijan erottamista, opiskelijan asumisoikeuden menettämistä asuntolassa tai kirjallista varoitusta, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä

41.

Laki**poliisilain 5 luvun 62 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan poliisilain (872/2011) 5 luvun 62 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 Luku

Salaiset tiedonhankintakeinot

62 §

Korvaus teleyritykselle

Teleyrityksellä on oikeus saada valtion varoista korvaus tässä luvussa tarkoitetusta viranomaisten avustamisesta ja tietojen antamisesta aiheutuneista välittömistä kustannuksista siten kuin viestintämarkkinalain 98 §:ssä säädetään. Korvauksen maksamisesta päättää toimenpiteen suorittaneen poliisiviranomaisen yksikkö.

Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden on tällaista asiaa käsitellessään varattava Viestintävirastolle tilaisuus tulla kuulluksi.

62 §

Korvaus teleyritykselle

Teleyrityksellä on oikeus saada valtion varoista korvaus tässä luvussa tarkoitetusta viranomaisten avustamisesta ja tietojen antamisesta aiheutuneista välittömistä kustannuksista siten kuin viestintämarkkinalain 98 §:ssä säädetään. Korvauksen maksamisesta päättää toimenpiteen suorittaneen poliisiviranomaisen yksikkö.

Päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Hallinto-oikeuden on varattava Viestintävirastolle tilaisuus tulla kuulluksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä

42.

Laki**puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan puolustusvoimista annetun lain (551/2007) 14 §:n 5 momentti, 15 §:n 5 momentti ja 41 §:n 3 momentti, sellaisena kuin niistä on 14 §:n 5 momentti laissa 509/2013, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

14 §

14 §

*Kiinteistöjen tilapäinen käyttöoikeus**Kiinteistöjen tilapäinen käyttöoikeus*

Kiinteistön käyttämisestä aiheutuneesta vahingosta suoritetaan kiinteistön omistajalle tai haltijalle käyvän hinnan mukainen korvaus. Korvauspäätökseen samoin kuin kiinteistön käyttöä koskevaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Korvaukseen oikeutetulle on valitusmenettelystä huolimatta viivytyksettä suoritettava määrä, josta ei ole erimielisyyttä. Kiinteistön käyttöä koskevaa päätöstä voidaan noudattaa muutoksenhausta huolimatta, jollei hallinto-oikeus kiellä täytäntöönpanoa. Kiinteistön käyttöä koskevaa sopimusta koskeva riita käsitellään hallintoriita-asiana hallinto-oikeudessa siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Kiinteistön käyttämisestä aiheutuneesta vahingosta suoritetaan kiinteistön omistajalle tai haltijalle käyvän hinnan mukainen korvaus. Korvauspäätökseen samoin kuin kiinteistön käyttöä koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaisissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Korvaukseen oikeutetulle on muutoksenhausta huolimatta viivytyksettä suoritettava määrä, josta ei ole erimielisyyttä. Kiinteistön käyttöä koskevaa päätöstä voidaan noudattaa muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomaisen kiellä täytäntöönpanoa. Kiinteistön käyttöä koskevaa sopimusta koskeva riita käsitellään hallintoriita-asiana hallinto-oikeudessa siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

15 §

Liikkumista koskevat kiellot ja rajoitukset

Oleskelu- ja vierailuluvan myöntää edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu viranomainen. Lupaviranomaisen 3 ja 4 momentissa tarkoitettussa asiassa tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Luvan peruuttamista koskevaa päätöstä noudatetaan valituksesta huolimatta, jollei valitusviranomainen kiellä päätöksen täytäntöönpanoa.

41 §

Virkamiehen siirtäminen toiseen virkaan tai tehtävään

Virkaan siirtämistä tai tehtävään määräämistä koskevaan päätökseen, joka aiheuttaa virkamiehen palveluspaikkakunnan muuttumisen, saa hakea muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Päätös tulee kuitenkin noudatettavaksi siitä tehdystä valituksesta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin päättä. Virkaan siirtämistä tai tehtävään määräämistä koskevaan päätökseen, joka ei aiheuta palveluspaikkakunnan muuttumista, ei saa hakea muutosta valittamalla.

15 §

Liikkumista koskevat kiellot ja rajoitukset

Oleskelu- ja vierailuluvan myöntää edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu viranomainen. Lupaviranomaisen 3 ja 4 momentissa tarkoitettussa asiassa tekemään päätökseen *saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta* valittamalla *hallinto-oikeuteen* siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. *Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.* Luvan peruuttamista koskevaa päätöstä noudatetaan *muutoksenhausta* huolimatta, jollei *muutoksenhakuviranomainen* kiellä täytäntöönpanoa.

41 §

Virkamiehen siirtäminen toiseen virkaan tai tehtävään

Virkaan siirtämistä tai tehtävään määräämistä koskevaan päätökseen, joka aiheuttaa virkamiehen palveluspaikkakunnan muuttumisen, saa hakea muutosta valittamalla *hallinto-oikeuteen* siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. *Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Päätöstä noudatetaan valituksesta huolimatta, jollei tuomioistuimien kiellä täytäntöönpanoa.* Virkaan siirtämistä tai tehtävään määräämistä koskevaan päätökseen, joka ei aiheuta palveluspaikkakunnan muuttumista, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

43.

Laki**aluevalvontalain 22 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan aluevalvontalain (755/2000) 22 §, sellaisena kuin se on laissa 514/2013, seuraavasti:

*Hyväksytty laki**Ehdotus*

22 §

22 §

*Muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Pääsikunnan, merivoimien esikunnan ja rajavartiolaitoksen esikunnan tässä luvussa tarkoitettussa lupa-asiassa tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Pääsikunnan, merivoimien esikunnan ja rajavartiolaitoksen esikunnan tässä luvussa tarkoitettussa lupa-asiassa tekemään päätökseen *saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolainkäyttölaissa (434/2003) säädetään.*

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Luvan peruuttamista koskevaa päätöstä noudatetaan valituksesta huolimatta, jollei valitusviranomaisen kiellä päätöksen täytäntöönpanoa.

Luvan peruuttamista koskevaa päätöstä noudatetaan *muutoksenhausta* huolimatta, jollei *muutoksenhakuviranomaisen* kiellä täytäntöönpanoa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä

44.

Laki**Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain 33 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain (1121/2008) 33 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

33 §

33 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Maanpuolustuskorkeakouluun opiskelijaksi hakenut henkilö, jota ei ole 14 §:ssä tarkoitetussa menettelyssä hyväksytty opiskelijaksi, saa hakea Maanpuolustuskorkeakoululta kirjallisesti oikaisua asiassa annettuun päätökseen 14 päivän kuluessa valinnan tuloksen julkistamisesta. Valinnan tulosta ei saa oikaisupyynnön johdosta muuttaa kenenkään opiskelemaan valitun vahingoksi.

Opiskelija saa hakea Maanpuolustuskorkeakoululta oikaisua myös opintosuorituksen arvosteluun 14 päivän kuluessa siitä kun opiskelijalla on ollut tilaisuus saada arvostelun tulokset sekä arvosteluperusteiden soveltaminen tai edellä tarkoitettu opintoja koskeva päätös tietoonsa.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuun päätökseen, johon saa hakea oikaisua, ei saa hakea muutosta valittamalla. Oikaisumenettelyssä annettuun päätökseen haetaan hallinto-oikeudelta muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Opintosuoritusten arvostelua koskevaan oikaisumenettelyssä annettuun päätökseen ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Muuhun tässä laissa tarkoitettuun päätökseen haetaan valittamalla muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Opiskelijaksi ottamista koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolainkäyttölaissa (434/2003) säädetään. Oikaisua on vaadittava 14 päivän kuluessa valinnan tuloksen julkistamisesta. Valinnan tulosta ei saa oikaisuvaatimuksen johdosta muuttaa kenenkään opiskelemaan valitun vahingoksi.

Opintosuorituksen arvosteluun saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Oikaisua on vaadittava 14 päivän kuluessa siitä kun opiskelijalla on ollut tilaisuus saada arvostelun tulokset sekä arvosteluperusteiden soveltaminen tai edellä tarkoitettu opintoja koskeva päätös tietoonsa.

Muuhun päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Opintosuoritusten arvostelua koskevaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Hallinto-oikeuden päätökseen opiskelijaksi ottamista koskevassa asiassa ei saa hakea muutosta valittamalla. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Voimassa oleva laki

Hallinto-oikeuden päätökseen, joka koskee opiskelijaksi hyväksymistä tai opiskeluoikeuden menettämistä tai opiskelun keskeyttämistä, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

45.

Laki**vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 30 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain (556/2007) 30 §, sellaisena
 kuin se on osaksi laissa 1557/2011, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

30 §

30 §

Sitoumuksen ja sitoumuksen hyväksymispäätöksen peruuttaminen

Sitoumuksen ja sitoumuksen hyväksymispäätöksen peruuttaminen

Edellä 29 §:n 1 momentissa tarkoitetun sitoumuksen antaneella on oikeus peruuttaa sitoumus. Peruutus tulee voimaan kuukauden kuluessa peruutusilmoituksesta. Sitoumusta ei saa kuitenkaan peruuttaa valmiuslain 3 §:ssä tarkoitettujen poikkeusolojen aikana.

Hyväksyjä voi peruuttaa sitoumuksen hyväksymisen, jos asianomainen henkilö ei ole selvästi täyttänyt hänelle kuuluvia velvollisuuksia tai toimii olennaisesti vastoin niitä taikka jos häneltä havaitaan puuttuvan keskeiset toimintaan osallistumiseen vaadittavat edellytykset.

Päätökseen, joka koskee sitoumuksen hyväksymispäätöksen peruuttamista, saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään

Edellä 29 §:n 1 momentissa tarkoitetun sitoumuksen antaneella on oikeus peruuttaa sitoumus. Peruutus tulee voimaan kuukauden kuluessa peruutusilmoituksesta. Sitoumusta ei saa kuitenkaan peruuttaa valmiuslain 3 §:ssä tarkoitettujen poikkeusolojen aikana.

Hyväksyjä voi peruuttaa sitoumuksen hyväksymisen, jos asianomainen henkilö ei ole selvästi täyttänyt hänelle kuuluvia velvollisuuksia tai toimii olennaisesti vastoin niitä taikka jos häneltä havaitaan puuttuvan keskeiset toimintaan osallistumiseen vaadittavat edellytykset.

Päätökseen, joka koskee sitoumuksen hyväksymispäätöksen peruuttamista, saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. *Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

46.

Laki**tullilain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tullilain (1466/1994) 5 ja 37–41 §, sellaisina kuin ne ovat, 5 ja 38 § laissa 961/2012, 37 § osaksi laissa 961/2012, 39 § laeissa 1378/1997, 1299/2003 ja 1258/2009, 40 § osaksi laeissa 1299/2003 ja 961/2012 sekä 41 § laissa 1378/1997, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

5 §

5 §

Poikkeukset tullittomuutta koskevista säännöksistä, milloin se tullittomuusasetuksen mukaan on mahdollista, myöntää Tulli. *Tämän pykälän nojalla annettuun päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta.*

Poikkeukset tullittomuutta koskevista säännöksistä, milloin se tullittomuusasetuksen mukaan on mahdollista, myöntää Tulli.

37 §

37 §

Tullin päätökseen haetaan muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeudelta. Valtion puolesta valitusoikeus Tullin päätöksestä on Tullin tulliasiamiehellä.

Valituskirjelmä on toimitettava valitusajassa Tullille.

Valitusaika tullin tai tullinpalautuksen määräämistä tai tullinperuutusta koskevassa asiassa on kolme vuotta tullivelan tiedoksiantosta tai tullinpalautuksen määräämistä tai tullinperuutusta seuraavan kalenterivuoden alusta, kuitenkin aina vähintään 60 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Muusta päätöksestä valitettaessa valitusaika on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Tulliasiamiehen valitusaika on 30 päivää päätöksen tekemisestä.

Tullin päätökseen saa vaatia oikaisua Tullilta. Koodeksin 236 artiklan mukaista hakemusta pidetään oikaisuvaatimuksena.

Valtion puolesta oikeus vaatia oikaisua Tullin päätökseen on Tullin tulliasiamiehellä.

Määräaika oikaisuvaatimuksen tekemiselle muussa tullin määräämistä, tullin palauttamista tai tullin peruuttamista koskevassa asiassa kuin haettaessa muutosta koodeksin 236 artiklassa tarkoitetulla hakemuksella on kolme vuotta tullivelan tiedoksisaannista, kuitenkin aina vähintään 60 päivää tullin palauttamista tai peruuttamista koskevan päätöksen tiedoksisaannista. Määräaika muussa kuin tullin määräämistä, tullin palauttamista tai tullin peruuttamista koskevassa asiassa on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Tulliasiamiehen määräaika on 30 päivää päätöksen tekemisestä.

Oikaisuvaatimus on toimitettava määräajassa Tullille.

Oikaisuvaatimus on käsiteltävä ilman aiheutonta viivytystä.

Jollei muualla laissa toisin säädetä, oikaisuvaatimukseen sovelletaan muutoin, mitä hallintolaissa säädetään.

38 §

Tullin on valituksen johdosta tutkittava, ovatko koodeksin 236 artiklassa tarkoitetut edellytykset tullin palauttamiselle tai peruuttamiselle taikka edellytykset muun asian oikaisemiselle tai korjaamiselle olemassa. Jos Tulli esitetyn pyynnön mukaisesti palauttaa tai peruuttaa tullia tai muutoin oikaisee tai korjaa päätöstään, valitus raukeaa.

Siltä osin kuin valituksessa esitetty pyyntö ei anna aihetta tullinpalautukseen tai tullinperuutukseen taikka muuhun valituksen kohteena olevan asian oikaisemiseen tai korjaamiseen, Tullin on annettava valituksesta lausunto ja toimitettava asian käsittelyssä syntyneet asiakirjat viipymättä Helsingin hallinto-oikeudelle.

39 §

Jos tullin on hallinto-oikeuden päätöksellä poistettu tai sitä on alennettu, liikaa maksettu tullin on muutoksenhausta huolimatta palautettava viivytyksettä.

Jos tullia on koodeksin 236 artiklassa tarkoitetun tullinpalautushakemuksen tai valituksen johdosta palautettu, palautettavalle määrälle suoritetaan korkoa. Korko lasketaan vuotuisena korkona, joka on kutakin kalenterivuotta edeltävän puolivuotiskauden korkolain (633/1982) 12 §:ssä tarkoitettu viitekorko vähennettynä kahdella prosenttiyksiköllä, kuitenkin vähintään 0,5 prosenttia. Korko lasketaan tullinpalautushakemuksen tai valituksen vireilletulopäivästä taikka, jos tullin on maksettu vasta mainittujen ajankohtien jälkeen, tullin maksupäivästä takaisinmaksupäivään. Jos valituksessa tarkoitettua asiasta on tehty aikaisemmin tullinpalautushakemus, joka on hylätty, korko lasketaan hakemuksen vireilletulopäivästä. Korkoa ei makseta 17 euroa pienemmälle tullinpalautukselle. Palautukselle maksettu korko ei ole tuloverotuksessa veronalaista tuloa.

40 §

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-

38 §

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen.

Valtion puolesta valitusoikeus on Tullin tulliasiamiehellä.

Valitusaika tullin määräämistä, palauttamista tai peruuttamista koskevassa asiassa on kolme vuotta tullivelan tiedoksisaannista, kuitenkin aina vähintään 60 päivää oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen tiedoksisaannista. Muussa asiassa valitusaika on 30 päivää oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen tiedoksisaannista. Tulliasiamiehen valitusaika on 30 päivää päätöksen tekemisestä.

39 §

Jos tullin on oikaisuvaatimuksen johdosta tai hallinto-oikeuden päätöksellä poistettu tai sitä on alennettu, liikaa maksettu tullin on muutoksenhausta huolimatta palautettava viivytyksettä.

Jos tullia on oikaisuvaatimuksen tai valituksen johdosta palautettu, palautettavalle määrälle suoritetaan korkoa. Korkoa ei kuitenkaan makseta 17 euroa pienemmälle tullinpalautukselle. Palautukselle maksettu korko ei ole tuloverotuksessa veronalaista tuloa.

Korko lasketaan vuotuisena korkona, joka on kutakin kalenterivuotta edeltävän puolivuotiskauden korkolain (633/1982) 12 §:ssä tarkoitettu viitekorko vähennettynä kahdella prosenttiyksiköllä, kuitenkin vähintään 0,5 prosenttia. Korko lasketaan tullinpalautushakemuksen vireilletulopäivästä tai, jos tullin on maksettu vasta sen jälkeen, tullin maksupäivästä takaisinmaksupäivään

40 §

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hal-

Voimassa oleva laki

oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisen perusteet ovat:

1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeää saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;

2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aiheutta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi;

3) valitusluvan myöntämiseen on painava taloudellinen tai muu syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitus on tehtävä 60 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista. Valituskirjelmä on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle tai Helsingin hallinto-oikeudelle. Valtion puolesta valitusoikeus on Tullin tulliasiamiehellä.

41 §

Jos tässä laissa ei toisin säädetä, muutoksenhausta on muutoin voimassa, mitä hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

linto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitus on tehtävä 60 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista. Valtion puolesta valitusoikeus on Tullin tulliasiamiehellä.

41 §

Jollei tässä laissa toisin säädetä, valituksen sovelletaan muutoin, mitä hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun Tullin päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

47.

Laki

ajoneuvoverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ajoneuvoverolain (1281/2003) 48–51 §, sellaisina kuin niistä ovat 48 § osaksi laissa 1327/2009, 49 § laissa 1327/2009 ja 50 § osaksi laeissa 1317/2011, 972/2012, ja 385/2014, sekä

lisätään lakiin uusi 50 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

48 §

48 §

Ennakkoratkaisu

Ennakkoratkaisu

Liikenteen turvallisuusvirasto voi hakemuksesta antaa ennakkoratkaisun ajoneuvoveroa koskevien säännösten soveltamisesta. Ennakkoratkaisu annetaan enintään kahden vuoden pituiseksi ajanjaksoksi sille, jolle on tärkeää saada tieto lain soveltamisesta ajoneuvoonsa. Ennakkoratkaisun antamisesta peritään eräiden ennakkopäätösten maksuperusteista annetun lain (1209/2006) mukainen maksu.

Jos hakija vaatii, lainvoiman saanutta ennakkoratkaisua on noudatettava sitovana hakijan verotuksessa sinä aikana, jota ennakkoratkaisu koskee. Muutoksenhausta ennakkoratkaisuun on voimassa, mitä 50 §:ssä säädetään. Muutosta ei kuitenkaan saa hakea päätökseen, jolla on päätetty olla antamatta ennakkoratkaisua.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi hakemuksesta antaa ennakkoratkaisun ajoneuvoveroa koskevien säännösten soveltamisesta. Ennakkoratkaisu annetaan enintään kahden vuoden pituiseksi ajanjaksoksi sille, jolle on tärkeää saada tieto lain soveltamisesta ajoneuvoonsa. Ennakkoratkaisun antamisesta peritään eräiden ennakkopäätösten maksuperusteista annetun lain (1209/2006) mukainen maksu.

Jos hakija vaatii, lainvoiman saanutta ennakkoratkaisua on noudatettava sitovana hakijan verotuksessa sinä aikana, jota ennakkoratkaisu koskee. *Ennakkoratkaisuun ei saa vaatia 50 §:ssä tarkoitettua oikaisua, vaan siihen haetaan muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Päätökseen, jolla ennakkoratkaisu on jätetty antamatta, ei saa vaatia oikaisua eikä hakea muutosta valittamalla. Valitusoikeus valtiosuostusta on Liikenteen turvallisuusviraston veroasiamieheltä.*

49 §

Oikaisu verovelvollisen hyväksi

Jos veroa on maksuunpantu liikaa, asianomainen voi 46 §:ssä säädettyssä ajassa pyytää Liikenteen turvallisuusvirastoa oikaisemaan verotuksen. Oikaisuvaatimus tulee tehdä kirjallisesti. Virasto voi oikaista verotusta verovelvollisen hyväksi myös omaaloitteisesti.

50 §

Valitus hallinto-oikeuteen

Veronkantoviranomaisen tämän lain nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen. Valitusoikeus on verovelvollisella tai muulla asianomaisella sekä valtion puolesta sillä, joka 53 §:n mukaan valvoo valtion etua.

Verovelvollisen ja muun asianomaisen valitusaika on kolme vuotta sen verokauden päättymisestä, jona veron maksuunpano on tehty tai jona maksuunpano olisi pitänyt määrätä tai jona veron palautuspäätös on tehty, kuitenkin aina vähintään 60 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Valitusaika ennakkoratkaisusta on kuitenkin 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Veronsaajan valitusaika on kuusi kuukautta verotuspäätöksen tekemisestä ja 30 päivää ennakkoratkaisun tekemisestä. Muutosta on haettava kirjallisesti, ja valituskirjelmä on toimitettava valitusajassa asianomaiselle veronkantoviranomaiselle.

Veronkantoviranomainen käsittelee asianomaisen tekemän valituksen oikaisuhakemuksena. Jos valitusta ei hyväksytä kokonaisuudessaan, hyväksymättä jäänyt osa valituksesta siirretään Helsingin hallinto-oikeuden käsiteltäväksi.

Sen lisäksi, mitä hallintolainkäyttölain (586/1996) 34 §:n 2 momentissa säädetään asian ratkaisemisesta asianosaista kuulematta, verovelvollisen ja muun asianomaisen tekemä valitus voidaan ratkaista kuulematta Liikenteen turvallisuusviraston veroasiamiestä, jos veron määrä voi valituksen johdosta muuttua enintään 6 000 euroa, eikä asia ole tulkinnanvarainen tai epäselvä.

49 §

Oikaisu verovelvollisen hyväksi

Jos veroa on maksuunpantu liikaa, *Liikenteen turvallisuusvirasto voi oikaista verotusta verovelvollisen hyväksi.*

50 §

Oikaisuvaatimus

Tämän lain nojalla annettuun päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikeus vaatia oikaisua on verovelvollisella tai muulla asianomaisella sekä valtion edunvalvojalla.

Määräaika oikaisuvaatimuksen tekemiselle on kolme vuotta sen verokauden päättymisestä, jona veron maksuunpano on tehty tai jona maksuunpano olisi pitänyt määrätä tai jona veron palautuspäätös on tehty, kuitenkin aina vähintään 60 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Valtion edunvalvojan määräaika oikaisuvaatimuksen tekemiselle on kuusi kuukautta verotuspäätöksen tekemisestä.

Oikaisuvaatimus on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä.

Jollei tässä laissa toisin säädetä, oikaisuvaatimukseen sovelletaan muutoin, mitä hallintolaissa säädetään.

50 a §

Valitus hallinto-oikeuteen

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen. Valitusoikeus on verovelvollisella tai muulla asianosaisella sekä valtion edunvalvojalla.

Verovelvollisen ja muun asianosaisen valitusaika on kolme vuotta sen verokauden päättymisestä, jona veron maksuunpano on tehty tai jona maksuunpano olisi pitänyt määrätä tai jona veron palautuspäätös on tehty, kuitenkin aina vähintään 60 päivää oikaisuvaatimuksen johdosta annetun päätöksen tiedoksisaannista. Valtion edunvalvojan valitusaika on 30 päivää oikaisuvaatimuksen johdosta annetun päätöksen tekemisestä.

Sen lisäksi, mitä hallintolainkäyttölain (586/1996) 34 §:n 2 momentissa säädetään asian ratkaisemisesta valtion edunvalvojaa kuulematta, verovelvollisen ja muun asianosaisen tekemä valitus voidaan ratkaista kuulematta valtion edunvalvojaa, jos veron määrä voi valituksen johdosta muuttua enintään 6 000 euroa, eikä asia ole tulkinnanvarainen tai epäselvä.

51 §

Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valitusoikeus on niillä, jotka voivat 50 §:n nojalla hakea muutosta verotukseen.

Valitusluvan myöntämisen perusteet ovat:

1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeää saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;

2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai

3) valitusluvan myöntämiseen on painava

taloudellinen tai muu syy.

51 §

Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Voimassa oleva laki

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitus on tehtävä 60 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksaannista. Valituskirjelmä, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle tai Helsingin hallinto-oikeudelle.

Valitus on tehtävä 60 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksaannista. Valitusoikeus on niillä, jotka voivat 50 §:n nojalla hakea muutosta verotukseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

48.

Laki**rataverolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rataverolain (605/2003) 16, 17 ja 19 §, sellaisina kuin ne ovat, 16 ja 19 § osaksi
 laissa 1325/2009 sekä 17 § laissa 1325/2009, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

16 §

16 §

Muutoksenhaku hallinto-oikeuteen

Oikaisuvaatimus

Liikenneviraston päätökseen haetaan muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen. Valtion puolesta valitusoikeus Liikenneviraston päätökseen on Liikenneviraston pääjohtajan erikseen määräämällä virkamiehellä. Valituskirjelmä on toimitettava valitusajassa Liikennevirastolle.

Valitusaika rataveron määräämistä koskevassa asiassa on kolme vuotta veron määräämistä seuraavan kalenterivuoden alusta, kuitenkin aina vähintään 60 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Valtion puolesta valitusoikeutta käyttävän Liikenneviraston virkamiehen valitusaika on 30 päivää päätöksen tekemisestä.

Muutoksenhausta on voimassa, mitä hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa vaatia oikaisua. Valtion puolesta oikeus vaatia oikaisua on Liikenneviraston pääjohtajan erikseen määräämällä virkamiehellä.

Määräaika oikaisuvaatimuksen tekemiselle on kolme vuotta veron määräämistä seuraavan kalenterivuoden alusta, kuitenkin aina vähintään 60 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Valtion puolesta oikaisuvaatimusoikeutta käyttävän Liikenneviraston virkamiehen määräaika on 30 päivää päätöksen tekemisestä.

Jollei tässä laissa toisin säädetä, oikaisuvaatimukseen sovelletaan muutoin, mitä hallintolaissa (434/2003) säädetään.

17 §

17 §

Valituksen raukeaminen

Valitus hallinto-oikeuteen

Jos Liikennevirasto 13 §:ssä tarkoitetulla tavalla oikaisee tai muutoin korjaa päätöksiin tehdyn vaatimuksen mukaisesti, valitus raukeaa.

Siltä osin kuin valituksessa esitetyt vaatimukset eivät anna aiheutta päätöksen oikaisemiseen tai korjaamiseen, Liikenneviraston on annettava valituksesta lausuntonsa ja toimitettava asian käsittelyssä syntyneet asiakirjat viipymättä Helsingin hallinto-oikeudelle.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valtion puolesta valitusoikeus on Liikenneviraston pääjohtajan erikseen määräämällä virkamiehellä.

Valitusaika rataveron määräämistä koskevassa asiassa on kolme vuotta veron määräämistä seuraavan kalenterivuoden alusta,

kuitenkin aina vähintään 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Valtion puolesta valitusoikeutta käyttävän Liikenneviraston virkamiehen valitusaika on 30 päivää päätöksen tekemisestä.

19 §

Muutoksenhaku korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla *korkeimpaan hallinto-oikeuteen*, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitus on tehtävä 60 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista. *Valituskirjelmä on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle tai Helsingin hallinto-oikeudelle.* Valtion puolesta valitusoikeus on Liikenneviraston rataveroasioista vastaavalla virkamiehellä.

19 §

Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla *vain*, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitus on tehtävä 60 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista. Valtion puolesta valitusoikeus on Liikenneviraston rataveroasioista vastaavalla virkamiehellä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

49.

Laki**valmisteverotuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valmisteverotuslain (182/2010) 3, 104–106 ja 107 a sekä 108 §, sellaisina kuin niistä ovat 104, 105 ja 108 § osaksi laissa 964/2012 sekä 107 a § laissa 964/2012, sekä *lisätään* lakiin uusi 107 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Tullilainsäädännön soveltaminen

Tullilainsäädännön soveltaminen

Jos tuotteita tuodaan unionin ulkopuolelta, eikä niitä aseteta välittömästi niiden maahan-tuonnin jälkeen väliaikaisen verottomuuden järjestelmään, verotuksen toimittamiseen ja muuhun menettelyyn sovelletaan, jos tässä laissa tai asianomaisessa valmisteverolaissa ei erikseen toisin säädetä, soveltuvin osin, mitä tullista säädetään tai määrätään. Valmistevero on kuitenkin aina suoritettava ennen kuin valmisteveron alaiset tuotteet luovutetaan vapaaseen liikkeeseen.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta, jos verovelvollinen on tullilaissa (1466/1994) tarkoitettu rekisteröity asiakas.

Tuotteiden saapumista unionin tullialueelle koskevissa unionin tullisäännöksissä säädettyjä muodollisuuksia sovelletaan soveltuvin osin valmisteveron alaisten tuotteiden saapumiseen unioniin kolmansilta alueilta.

Tuotteiden poistumista unionin tullialueelta koskevissa unionin tullisäännöksissä säädettyjä muodollisuuksia sovelletaan soveltuvin osin valmisteveron alaisten tuotteiden poistumiseen unionista kolmansille alueille.

Jos tuotteita tuodaan unionin ulkopuolelta, eikä niitä aseteta välittömästi niiden maahan-tuonnin jälkeen väliaikaisen verottomuuden järjestelmään, verotuksen toimittamiseen ja muuhun menettelyyn *sekä muutoksenhakuun* sovelletaan, jos tässä laissa tai asianomaisessa valmisteverolaissa ei erikseen toisin säädetä, soveltuvin osin, mitä tullista säädetään tai määrätään. Valmistevero on kuitenkin aina suoritettava ennen kuin valmisteveron alaiset tuotteet luovutetaan vapaaseen liikkeeseen.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta, jos verovelvollinen on tullilaissa (1466/1994) tarkoitettu rekisteröity asiakas.

Tuotteiden saapumista unionin tullialueelle koskevissa unionin tullisäännöksissä säädettyjä muodollisuuksia sovelletaan soveltuvin osin valmisteveron alaisten tuotteiden saapumiseen unioniin kolmansilta alueilta.

Tuotteiden poistumista unionin tullialueelta koskevissa unionin tullisäännöksissä säädettyjä muodollisuuksia sovelletaan soveltuvin osin valmisteveron alaisten tuotteiden poistumiseen unionista kolmansille alueille.

104 §

Ennakkoratkaisu

Tulli voi hakemuksesta antaa ennakkoratkaisun tuotteesta suoritettavasta valmisteverosta. Ennakkoratkaisu voidaan antaa tuotteesta suoritettavasta valmisteverosta myös silloin, kun verotus muutoin toimitetaan tullia koskevien säännösten mukaisesti.

Hakemus ja ennakkoratkaisua koskeva valitus on käsiteltävä kiireellisinä.

Lainvoiman saanutta ennakkoratkaisua on sitovana noudatettava hakijan valmisteverotuksessa Suomessa vuoden ajan antamispäivää seuraavan kalenterikuukauden alusta, jollei ennakkoratkaisua annettaessa sovellettua säännöstä ole ennakkoratkaisun voimassa ollessa muutettu tai jollei Tulli ole peruuttanut antamaansa ennakkoratkaisua lainkäyttöviranomaisen päätöksellä tapahtuneen säännöksen tulkinnan muuttumisen vuoksi tai muusta erityisestä syystä.

Peruutettua ennakkoratkaisua on, jos hakija sitä kirjallisesti vaatii, kuitenkin noudatettava kahden kalenterikuukauden ajan sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jolloin peruuttaminen annettiin hakijalle tiedoksi.

105 §

Huojennus ja maksunlykkäys

Tulli voi hakemuksesta alentaa suoritettua tai suoritettavaa valmisteveroa, veronlisäystä, viivekorkoa, viivästyskorkoa tai lykkäyksen vuoksi suoritettavaa korkoa taikka poistaa sen kokonaan. Huojennus voidaan myöntää, jos:

104 §

Ennakkoratkaisu

Tulli voi hakemuksesta antaa ennakkoratkaisun tuotteesta suoritettavasta valmisteverosta. Ennakkoratkaisu voidaan antaa tuotteesta suoritettavasta valmisteverosta myös silloin, kun verotus muutoin toimitetaan tullia koskevien säännösten mukaisesti.

Lainvoiman saanutta ennakkoratkaisua on sitovana noudatettava hakijan valmisteverotuksessa Suomessa vuoden ajan antamispäivää seuraavan kalenterikuukauden alusta, jollei ennakkoratkaisua annettaessa sovellettua säännöstä ole ennakkoratkaisun voimassa ollessa muutettu tai jollei Tulli ole peruuttanut antamaansa ennakkoratkaisua lainkäyttöviranomaisen päätöksellä tapahtuneen säännöksen tulkinnan muuttumisen vuoksi tai muusta erityisestä syystä.

Peruutettua ennakkoratkaisua on, jos hakija sitä kirjallisesti vaatii, kuitenkin noudatettava kahden kalenterikuukauden ajan sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jolloin peruuttaminen annettiin hakijalle tiedoksi.

Ennakkoratkaisuun ei saa vaatia oikaisua, vaan siihen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valtion puolesta oikeus hakea muutosta on sillä, joka 107 §:n mukaan valvoo valtion etua. Päätökseen olla antamatta ennakkoratkaisua ei saa vaatia oikaisua eikä hakea muutosta valittamalla.

Hakemus ja ennakkoratkaisua koskeva valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

105 §

Huojennus ja maksunlykkäys

Tulli voi hakemuksesta alentaa suoritettua tai suoritettavaa valmisteveroa, veronlisäystä, viivekorkoa, viivästyskorkoa tai lykkäyksen vuoksi suoritettavaa korkoa taikka poistaa sen kokonaan. Huojennus voidaan myöntää, jos:

1) valmisteveron periminen täysimääräisenä olosuhteet huomioon ottaen olisi ilmeisen kohtuutonta; tai

2) kysymys on sellaisista veronalaisista tuotteista, joita käytetään rajoitetun ajan tutkimus- tai kehittämishankkeissa, joiden tarkoituksena on ympäristöystävällisempien tuotteiden tai uusiutuvista luonnonvaroista saatavien polttoaineiden tekninen kehittäminen.

Tulli voi asettaa huojennukselle ehtoja, joilla voidaan valvoa huojennuksen edellytysten täyttymistä.

Tulli voi hakijasta riippumattomien poikkeuksellisten olosuhteiden, veronmaksukyvyyn olennaisen alentumisen vuoksi tai muusta erityisestä syystä hakemuksesta myöntää veron maksamisen lykkäystä. Lykkäys myönnetään ehdolla, että lykätyn määrän suorittamisesta annetaan lykättyä määrää vastaava vakuus. Lykkäys voidaan kuitenkin myöntää vakuutta vaatimatta maksettavan määrän vähäisyyden tai lykkäysajan lyhyiden vuoksi tai muusta erityisestä syystä. Lykätylle veron määrälle peritään korkoa, jonka määrään sovelletaan veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain 4 §:ää. Lykkäys voidaan myöntää kuitenkin ilman korkoa, jos koron periminen olisi ilmeisen kohtuutonta.

Valtiovarainministeriö voi ottaa Tullissa käsiteltävän periaatteellisesti tärkeän asian ratkaistavakseen.

Tämän pykälän nojalla annettuun päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta.

Mitä tässä pykälässä säädetään, sovelletaan myös, vaikka verotus muutoin toimitetaan tullia koskevien säännösten mukaan.

106 §

Oikaisu verovelvollisen hyväksi

Jos tulliviranomainen oikaisuvaatimuksesta, valituksen johdosta tai muutoin toteaa, että veroa on määrätty liikaa tai palautettu liian vähän, tulliviranomainen oikaisee antamaansa päätöstä, jollei asiaa ole valitukseen annetulla päätöksellä ratkaistu tai asiaa ole ratkaistava 83 §:n tai asianomaisessa valmisteverolaissa olevan vastaavan palautussäännöksen

1) valmisteveron periminen täysimääräisenä olosuhteet huomioon ottaen olisi ilmeisen kohtuutonta; tai

2) kysymys on sellaisista veronalaisista tuotteista, joita käytetään rajoitetun ajan tutkimus- tai kehittämishankkeissa, joiden tarkoituksena on ympäristöystävällisempien tuotteiden tai uusiutuvista luonnonvaroista saatavien polttoaineiden tekninen kehittäminen.

Tulli voi asettaa huojennukselle ehtoja, joilla voidaan valvoa huojennuksen edellytysten täyttymistä.

Tulli voi hakijasta riippumattomien poikkeuksellisten olosuhteiden, veronmaksukyvyyn olennaisen alentumisen vuoksi tai muusta erityisestä syystä hakemuksesta myöntää veron maksamisen lykkäystä. Lykkäys myönnetään ehdolla, että lykätyn määrän suorittamisesta annetaan lykättyä määrää vastaava vakuus. Lykkäys voidaan kuitenkin myöntää vakuutta vaatimatta maksettavan määrän vähäisyyden tai lykkäysajan lyhyiden vuoksi tai muusta erityisestä syystä. Lykätylle veron määrälle peritään korkoa, jonka määrään sovelletaan veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain 4 §:ää. Lykkäys voidaan myöntää kuitenkin ilman korkoa, jos koron periminen olisi ilmeisen kohtuutonta.

Valtiovarainministeriö voi ottaa Tullissa käsiteltävän periaatteellisesti tärkeän asian ratkaistavakseen.

Mitä tässä pykälässä säädetään, sovelletaan myös, vaikka verotus muutoin toimitetaan tullia koskevien säännösten mukaan.

106 §

Oikaisu verovelvollisen hyväksi

Jos todetaan, että veroa tai virhemaksua on määrätty liikaa tai palautettu liian vähän, Tulli oikaisee antamaansa päätöstä ja maksaa verovelvolliselle tämän liikaa maksaman tai palauttamatta jääneen veron tai virhemaksun.

perusteella.

Oikaisu voidaan tehdä kolmen vuoden kuluessa veron tai palautuksen määräämistä seuraavan kalenterivuoden alusta tai sanotun ajan kuluessa tehdyn vaatimuksen perusteella myöhemminkin.

107 a §

Muutoksenhaku

Tullin päätökseen haetaan muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen. Päätökseen, jolla Tulli on päättänyt olla antamatta ennakkoratkaisua, ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla. Valtion puolesta valitusoikeus on Tullin tulliasiamiehellä. Valituskirjelmä on toimitettava valitusajassa Tullille.

Valitusaika valmisteveron ja veronpalautuksen määräämistä koskevassa asiassa on kolme vuotta niiden määräämistä seuraavan kalenterivuoden alusta, kuitenkin aina vähintään 60 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Muusta päätöksestä valitettaessa valitusaika on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Tulliasiamiehen valitusaika on 30 päivää päätöksen tekemisestä.

Muutoin muutoksenhausta säädetään hallintolainkäyttölaissa (586/1996).

Tässä laissa tarkoitettuihin asioihin ei sovelleta verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain (706/2007) perustevalitusta koskevia säännöksiä.

Jos Tulli 106 §:ssä säädetyllä tavalla oikaisee tai muutoin korjaa päätöstään tehdyn vaatimuksen mukaisesti, valitus raukeaa.

Siltä osin kuin valituksessa esitetyt vaatimukset eivät anna aiheutta päätöksen oikaisemiseen tai korjaamiseen, Tulli antaa valituksesta lausuntonsa ja toimittaa asian käsittelyssä syntyneet asiakirjat viipymättä Helsingin hallinto-oikeudelle.

Valmistevero on valituksesta huolimatta maksettava säädetyssä ajassa.

Oikaisu voidaan tehdä kolmen vuoden kuluessa veron tai palautuksen määräämistä seuraavan kalenterivuoden alusta tai sanotun ajan kuluessa tehdyn vaatimuksen perusteella myöhemminkin.

107 a §

Oikaisuvaatimus

Valmisteverotusta koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua Tullilta. Oikaisua ei kuitenkaan saa vaatia huojennusta tai maksunlykkäystä koskevaan päätökseen taikka, jos asia tulee ensin ratkaista veronpalautusta koskevien säännösten nojalla. Valtion puolesta oikeus vaatia oikaisua on sillä, joka 107 §:n mukaan valvoo valtion etua.

Määräaika oikaisuvaatimuksen tekemiselle on kolme vuotta veron tai virhemaksun määräämistä tai palauttamista seuraavan kalenterivuoden alusta, kuitenkin aina vähintään 60 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Muussa kuin veron tai virhemaksun määräämistä tai palauttamista koskevassa asiassa määräaika on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Valtion edunvalvojan määräaika on 30 päivää päätöksen tekemisestä.

Oikaisuvaatimus on käsiteltävä ilman aiheutonta viivytystä.

Jollei tässä laissa toisin säädetä, oikaisuvaatimukseen sovelletaan muutoin, mitä hallintolaisissa säädetään.

107 b §

Valitus hallinto-oikeuteen

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen. Huojennusta tai maksunlykkäystä koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Valtion puolesta valitusoikeus on sillä, joka 107 §:n mukaan valvoo valtion etua.

Valitusaika on kolme vuotta veron tai virhemaksun määräämistä tai palauttamista seuraavan kalenterivuoden alusta, kuitenkin aina vähintään 60 päivää oikaisuvaatimuksen johdosta annetun päätöksen tiedoksisaannista. Muussa kuin veron tai virhemaksun määräämistä tai palauttamista koskevassa asiassa valitusaika on 30 päivää oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen tiedoksisaannista. Valtion edunvalvojan valitusaika on 30 päivää oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen tekemisestä.

Tässä laissa tarkoitettuihin asioihin ei sovelleta verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain (706/2007) perustevalitusta koskevia säännöksiä.

Valmistevero ja virhemaksu on valituksesta huolimatta maksettava säädetyssä ajassa.

108 §

Muutoksenhaku korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisen perusteet ovat:

1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeää saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;

2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai

3) valitusluvan myöntämiseen on painava

108 §

Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

taloudellinen tai muu syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitus on tehtävä 60 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista. *Valituskirjelmä on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle tai Helsingin hallinto-oikeudelle.* Valtion puolesta valitusoikeus on Tullin tulliasiamiehellä.

Jos valmistevero on hallinto-oikeuden päätöksellä poistettu tai sitä on alennettu, Tulli suorittaa liikaa maksetun veron muutoksenhausta huolimatta verovelvolliselle.

Jos korkein hallinto-oikeus on valtion edunvalvojan valituksen johdosta muuttanut hallinto-oikeuden päätöstä, jäljennös korkeimman hallinto-oikeuden päätöksestä toimitetaan toimivaltaiselle viranomaiselle, joka viipymättä panee maksuun verovelvolliselle liikaa suoritettua määrän.

Valitus on tehtävä 60 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista. Valtion puolesta valitusoikeus on Tullin tulliasiamiehellä.

Jos valmistevero on hallinto-oikeuden päätöksellä poistettu tai sitä on alennettu, Tulli suorittaa liikaa maksetun veron muutoksenhausta huolimatta verovelvolliselle.

Jos korkein hallinto-oikeus on valtion edunvalvojan valituksen johdosta muuttanut hallinto-oikeuden päätöstä, jäljennös korkeimman hallinto-oikeuden päätöksestä toimitetaan toimivaltaiselle viranomaiselle, joka viipymättä panee maksuun verovelvolliselle liikaa suoritettua määrän.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

50.

Laki**polttoainemaksusta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan polttoainemaksusta annetun lain (1280/2003) 19 ja 22–24 §, sellaisina kuin niistä ovat 19 § osaksi laissa 1326/2009, 22 § laissa 1326/2009 ja 23 § osaksi laissa 386/2014, sekä *lisätään* lakiin uusi 23 a §, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

19 §

19 §

*Ennakkoratkaisu**Ennakkoratkaisu*

Liikenteen turvallisuusvirasto voi hake-
 muksesta antaa ennakkoratkaisun polttoai-
 maksua koskevien säännösten soveltamisesta.
 Ennakkoratkaisu annetaan enintään kahden
 vuoden pituiseksi ajanjaksoksi sille, jolle on
 tärkeää saada tieto lain soveltamisesta ajo-
 neuvoonsa. Ennakkoratkaisun antamisesta pe-
 ritään eräiden ennakkopäätösten maksuperus-
 teista annetun lain (1209/2006) mukainen
 maksu.

Jos hakija vaatii, lainvoiman saanutta en-
 nakkoratkaisua on noudatettava sitovana ha-
 kijan verotuksessa sinä aikana, jota ennakko-
 ratkaisu koskee. Muutoksenhausta ennakko-
 ratkaisuun on voimassa, mitä 23 §:ssä sääde-
 tään. Muutosta ei kuitenkaan saa hakea pää-
 tökseen, jolla on päätetty olla antamatta en-
 nakkoratkaisua.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi hake-
 muksesta antaa ennakkoratkaisun polttoai-
 nemaksua koskevien säännösten soveltami-
 sesta. Ennakkoratkaisu annetaan enintään
 kahden vuoden pituiseksi ajanjaksoksi sille,
 jolle on tärkeää saada tieto lain soveltamises-
 ta ajoneuvoonsa. Ennakkoratkaisun antami-
 sesta peritään eräiden ennakkopäätösten
 maksuperusteista annetun lain (1209/2006)
 mukainen maksu.

Jos hakija vaatii, lainvoiman saanutta en-
 nakkoratkaisua on noudatettava sitovana ha-
 kijan verotuksessa sinä aikana, jota ennakko-
 ratkaisu koskee. *Ennakkoratkaisuun ei saa
 vaatia 23 §:ssä tarkoitettua oikaisua, vaan
 siihen haetaan muutosta valittamalla Helsin-
 gin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolain-
 käyttölaissa (586/1996) säädetään. Valitus-
 oikeus valtion puolesta on Liikenteen turval-
 lisuusviraston veroasiamiehellä. Päätökseen,
 jolla ennakkoratkaisu on jätetty antamatta, ei
 saa vaatia oikaisua eikä hakea muutosta va-
 littamalla.*

22 §

22 §

*Oikaisu maksuvelvollisen hyväksi**Oikaisu maksuvelvollisen hyväksi*

Jos polttoainemaksua on maksuunpantu lii-
 kaa, maksuvelvollinen voi 20 §:ssä säädetys-
 sä ajassa pyytää Liikenteen turvallisuusviras-
 toa oikaisemaan maksuunpanon. Oikaisuvaai-
 timus tulee tehdä kirjallisesti. Virasto voi

Jos polttoainemaksua on maksuunpantu lii-
 kaa, voi Liikenteen turvallisuusvirasto oikais-
 ta maksuunpanoa maksuvelvollisen hyväksi
 20 §:ssä säädetystä ajassa.

myös oma-aloitteisesti oikaista maksuunpanoa maksuvelvollisen hyväksi.

23 §

Valitus hallinto-oikeuteen

Veronkantoviranomaisen tämän lain nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen. Valitusoikeus on verovelvollisella tai muulla asianomaisella sekä valtion puolesta Liikenteen turvallisuusviraston veroasiamiehellä.

Verovelvollisen ja muun asianomaisen valitusaika on viisi vuotta sen vuoden päättymisestä, jona polttoainemaksun maksuunpano on tehty tai jona se olisi pitänyt tehdä tai jona päätös polttoainemaksun palauttamisesta on tehty, kuitenkin aina vähintään 60 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Valitusaika ennakkoratkaisusta on kuitenkin 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Veronsaajan valitusaika on kuusi kuukautta verotuspäätöksen tekemisestä ja 30 päivää ennakkoratkaisun tekemisestä. Muutosta on haettava kirjallisesti, ja valituskirjelmä on toimitettava valitusajassa asianomaiselle veronkantoviranomaiselle.

Veronkantoviranomainen käsittelee asianomaisen tekemän valituksen oikaisuhaustuksena. Jos valitusta ei hyväksytä kokonaisuudessaan, hyväksymättä jäänyt osa valituksesta siirretään Helsingin hallinto-oikeuden käsiteltäväksi.

Sen lisäksi, mitä hallintolainkäyttölain (586/1996) 34 §:n 2 momentissa säädetään asian ratkaisemisesta asianosaista kuulematta, verovelvollisen ja muun asianomaisen tekemä valitus voidaan ratkaista kuulematta Liikenteen turvallisuusviraston veroasiamiestä, jos veron määrä voi valituksen johdosta muuttua enintään 6 000 euroa, eikä asia ole tulkinnanvarainen tai epäselvä.

23 §

Oikaisuvaatimus

Tämän lain nojalla annettuun päätökseen saa vaatia oikaisua päätöksen tehneeltä viranomaiselta. Oikeus vaatia oikaisua on verovelvollisella tai muulla asianomaisella sekä Liikenteen turvallisuusviraston veroasiamiehellä.

Määräaika oikaisuvaatimuksen tekemiselle on viisi vuotta sen vuoden päättymisestä, jona polttoainemaksun maksuunpano on tehty tai jona se olisi pitänyt tehdä tai jona päätös polttoainemaksun palauttamisesta on tehty, kuitenkin aina vähintään 60 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Veroasiamiehen määräaika oikaisuvaatimuksen tekemiselle on kuusi kuukautta verotuspäätöksen tekemisestä.

Oikaisuvaatimus on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä.

Jollei tässä laissa toisin säädetä, oikaisuvaatimukseen sovelletaan muutoin mitä hallintolaissa (434/2003) säädetään.

23 a §

Valitus hallinto-oikeuteen

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen. Valitusoikeus on verovelvollisella tai muulla asianomaisella sekä Liikenteen turvallisuusviraston vero-

asiamiehellä.

Verovelvollisen ja muun asianosaisen valitusajaksi on viisi vuotta sen vuoden päättymisestä, jona polttoainemaksun maksuunpano on tehty tai jona se olisi pitänyt tehdä tai jona päätös polttoainemaksun palauttamisesta on tehty, kuitenkin aina vähintään 60 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Veroasiamiehen valitusajaksi on kuusi kuukautta verotuspäätöksen tekemisestä.

Sen lisäksi, mitä hallintolainkäyttölain 34 §:n 2 momentissa säädetään asian ratkaisemisesta asianosaista kuulematta, verovelvollisen ja muun asianosaisen tekemä valitus voidaan ratkaista kuulematta Liikenteen turvallisuusviraston veroasiamiestä, jos veron määrä voi valituksen johdosta muuttua enintään 6 000 euroa, eikä asia ole tulkinnanvarainen tai epäselvä.

24 §

Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla *korkeimpaan hallinto-oikeuteen*, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valitusoikeus on niillä, jotka voivat 23 §:n nojalla hakea muutosta maksuunpanoon.

Valitusluvan myöntämisen perusteet ovat:

1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeää saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;

2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai

3) valitusluvan myöntämiseen on painava taloudellinen tai muu syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitus on tehtävä 60 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista.

24 §

Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla *vain*, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valitusoikeus on niillä, jotka voivat 23 §:n nojalla hakea muutosta maksuunpanoon.

Valitus on tehtävä 60 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista.

Voimassa oleva laki

Valituskirjelmä, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle tai Helsingin hallinto-oikeudelle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

51.

Laki**arvonlisäverolain 197 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan arvonlisäverolain (1501/1993) 197 §, sellaisena kuin se on laissa 1381/1997, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

197 §

Tulliviranomaisen päätöksestä tehtävästä oikaisusta ja muutoksenhausta on soveltuvin osin voimassa, mitä niistä tullilaissa säädetään. Päätökseen, jolla ennakkoratkaisu on jätetty antamatta, ei saa hakea muutosta valittamalla.

197 §

Tullin päätöksestä tehtävästä oikaisusta ja muutoksenhausta on voimassa, mitä tullilainsäädännössä säädetään.

Tullin antamaan ennakkoratkaisuun ei saa vaatia tullilain 37 §:ssä tarkoitettua oikaisua, vaan siihen haetaan muutosta valittamalla siten kuin tullilaissa säädetään. Valitusajaksi on 30 päivää ennakkoratkaisua koskevan päätöksen tiedoksisaannista. Päätökseen, jolla ennakkoratkaisu on jätetty antamatta, ei saa vaatia oikaisua eikä hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

52.

Laki**verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 68 §, sellaisena kuin se on laissa 520/2010, sekä
muutetaan 66, 70, 71, 71 b ja 85 a §, sellaisina kuin ne ovat, 66 ja 71 § laissa 520/2010, 70 § osaksi laissa 520/2010 sekä 71 b ja 85 a § laissa 875/2012, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

66 §

66 §

*Valitus hallinto-oikeuteen**Valitus hallinto-oikeuteen*

Verovelvollinen tai muu muutoksenhakuun oikeutettu saa hakea oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen valittamalla muutosta siltä hallinto-oikeudelta, jonka tuomiopiirissä verovelvollisen tai yhtymän kotikunta 5 §:n mukaan on. Jos henkilöillä, joihin sovelletaan puolisoita koskevia tuloverolain säännöksiä, on kotikunta eri hallinto-oikeuksien tuomiopiirissä, oikaisulautakunnan päätökseen haetaan muutosta siltä hallinto-oikeudelta, jonka tuomiopiiriin kuuluu henkilöistä vanhemman kotikunta. Jos henkilöt ovat samanikäisiä, toimivaltainen hallinto-oikeus määräytyy sen mukaan, kumman henkilötunnuksen yksilönumero on pienempi. Jos mikään hallinto-oikeus ei olisi toimivaltainen käsittelemään valitusta, muutosta haetaan Helsingin hallinto-oikeudelta.

Valituskirjelmä on toimitettava valitusajassa hallinto-oikeudelle tai Verohallinnolle. Verohallinnon on viipymättä lähetettävä sille toimitettu valituskirjelmä ja verotusta koskevat asiakirjat hallinto-oikeudelle.

Verovelvollinen tai muu muutoksenhakuun oikeutettu saa hakea oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen valittamalla muutosta siltä hallinto-oikeudelta, jonka tuomiopiirissä verovelvollisen tai yhtymän kotikunta 5 §:n mukaan on. Jos henkilöillä, joihin sovelletaan puolisoita koskevia tuloverolain säännöksiä, on kotikunta eri hallinto-oikeuksien tuomiopiirissä, oikaisulautakunnan päätökseen haetaan muutosta siltä hallinto-oikeudelta, jonka tuomiopiiriin kuuluu henkilöistä vanhemman kotikunta. Jos henkilöt ovat samanikäisiä, toimivaltainen hallinto-oikeus määräytyy sen mukaan, kumman henkilötunnuksen yksilönumero on pienempi. Jos mikään hallinto-oikeus ei olisi toimivaltainen käsittelemään valitusta, muutosta haetaan Helsingin hallinto-oikeudelta.

68 §

(kumotaan)

Valituksen käsittely oikaisuvaatimuksena

Valitus, joka tehdään hallinto-oikeudelle, vaikka se olisi tullut osoittaa oikaisuvaatimuksena verotuksen oikaisulautakunnalle, käsitellään oikaisuvaatimuksena. Valituksen tutkimatta jättämisestä ei tällöin tehdä päätöstä.

70 §

Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla *korkeimpaan hallinto-oikeuteen*, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valitusoikeus korkeimpaan hallinto-oikeuteen on niillä, jotka voivat hakea muutosta verotukseen.

Valitusluvan myöntämisen perusteet ovat:

1) *lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeää saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;*

2) *asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai*

3) *valitusluvan myöntämiseen on painava taloudellinen tai muu syy.*

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

71 §

Valitusaika korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Valitus on tehtävä 60 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista. *Valituskirjelmä, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle tai päätöksen tehneelle hallinto-oikeudelle.*

70 §

Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla *vain*, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valitusoikeus korkeimpaan hallinto-oikeuteen on niillä, jotka voivat hakea muutosta verotukseen.

71 §

Valitusaika korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Valitus on tehtävä 60 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista.

71 b §

Ennakkopäätösvalitusta koskevan luvan myöntämisen edellytykset

Korkein hallinto-oikeus voi myöntää luvan ennakkopäätösvalitukseen 70 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädetyllä perusteella.

Ennakkopäätösvalitusta koskevan luvan myöntäminen edellyttää lisäksi valitusasiassa toisena osapuolena olevan antamaa kirjallista suostumusta.

85 a §

Muutoksenhaku Verohallinnon antamaan ennakkoratkaisuun

Verovelvollinen ja muu 62 §:n 1 momentissa tarkoitettu sekä Veronsaajien oikeudenvallvontayksikkö saavat hakea muutosta Verohallinnon antamaan ennakkoratkaisuun hallinto-oikeudelta. Valitus tehdään siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiiriin verovelvollisen kotikunta päätöstä tehtäessä kuului. Muutoksenhaussa noudatetaan tällöin, mitä 66 §:n 2 momentissa ja 69 §:ssä säädetään. Valitus-aika on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Veronsaajien oikeudenvallvontayksikön määräaika lasketaan päätöksen tekemisestä.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta *valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen*, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Muutoksenhaussa noudatetaan tällöin, mitä 70 ja 71 §:ssä säädetään. Valitusaika hallinto-oikeuden ennakkoratkaisua koskevasta päätöksestä on kuitenkin 30 päivää tiedoksisaannista.

Ennakkoratkaisua koskeva asia on käsiteltävä Verohallinnossa, hallinto-oikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa kiireellisenä.

71 b §

Ennakkopäätösvalitusta koskevan luvan myöntämisen edellytykset

Korkein hallinto-oikeus voi myöntää luvan ennakkopäätösvalitukseen *hallintolainkäyttölain 13 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädetyllä* perusteella.

Ennakkopäätösvalitusta koskevan luvan myöntäminen edellyttää lisäksi valitusasiassa toisena osapuolena olevan antamaa kirjallista suostumusta.

85 a §

Muutoksenhaku Verohallinnon antamaan ennakkoratkaisuun

Verovelvollinen ja muu 62 §:n 1 momentissa tarkoitettu sekä Veronsaajien oikeudenvallvontayksikkö saavat hakea muutosta Verohallinnon antamaan ennakkoratkaisuun hallinto-oikeudelta. Valitus tehdään siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiiriin verovelvollisen kotikunta päätöstä tehtäessä kuului. Muutoksenhaussa noudatetaan tällöin, mitä 69 §:ssä säädetään. Valitusaika on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Veronsaajien oikeudenvallvontayksikön määräaika lasketaan päätöksen tekemisestä.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta *valittamalla vain*, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Muutoksenhaussa noudatetaan tällöin, mitä 70 ja 71 §:ssä säädetään. Valitusaika hallinto-oikeuden ennakkoratkaisua koskevasta päätöksestä on kuitenkin 30 päivää tiedoksisaannista.

Ennakkoratkaisua koskeva asia on käsiteltävä Verohallinnossa, hallinto-oikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa kiireellisenä.

Päätökseen, jolla Verohallinto on päättänyt olla antamatta ennakkoratkaisua, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Päätökseen, jolla Verohallinto on päättänyt olla antamatta ennakkoratkaisua, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

53.

Laki**autoverolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan autoverolain (1482/1994) 70 ja 71 §, sellaisina kuin ne ovat, 70 § laeissa 267/2008, 971/2012 ja 384/2014 ja 71 § laeissa 413/1997, 267/2008 ja 971/2012,
lisätään 69 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 267/2008, 971/2012 ja 384/2014, uusi 6 momentti, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

69 §

69 §

70 §

70 §

Oikaisuvaatimus on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä.

Oikaisuvaatimuksen johdosta tehtyyn päätökseen ja muuhun kuin veron määräämistä tai palauttamista koskevaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä verovelvollisen tai muun muutoksenhakuun oikeutetun asianosaisen henkilön kotikunta tai yhteisön kotipaikka oli, kun 69 §:n 1 momentissa tarkoitettu tai muu kuin veron määräämistä tai palauttamista koskeva päätös tehtiin. Jos ajoneuvosta määrätyn veron osalta on useita verovelvollisia tai jos asiassa ei ole toimivaltaista hallinto-oikeutta edellä olevan perusteella, valitus tehdään Helsingin hallinto-oikeudelle.

Valtion puolesta valitusoikeus on 55 §:ssä tarkoitettulla valtion edunvalvojalla.

Valitusaika oikaisuvaatimuksen johdosta tehtyyn päätökseen on kolme vuotta veron määräämistä tai palauttamista seuraavan kalenterivuoden alusta, kuitenkin aina vähintään 60 päivää oikaisupäätöksen tiedoksisaannista. Muussa asiassa valitusaika on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Valtion edunvalvojan valitusaika on 30 päivää päätöksen tekemisestä.

Oikaisuvaatimuksen johdosta tehtyyn päätökseen ja muuhun kuin veron määräämistä tai palauttamista koskevaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä verovelvollisen tai muun muutoksenhakuun oikeutetun asianosaisen henkilön kotikunta tai yhteisön kotipaikka oli, kun 69 §:n 1 momentissa tarkoitettu tai muu kuin veron määräämistä tai palauttamista koskeva päätös tehtiin. Jos ajoneuvosta määrätyn veron osalta on useita verovelvollisia tai jos asiassa ei ole toimivaltaista hallinto-oikeutta edellä olevan perusteella, valitus tehdään Helsingin hallinto-oikeudelle.

Valtion puolesta valitusoikeus on 55 §:ssä tarkoitettulla valtion edunvalvojalla.

Valitusaika oikaisuvaatimuksen johdosta tehtyyn päätökseen on kolme vuotta veron määräämistä tai palauttamista seuraavan kalenterivuoden alusta, kuitenkin aina vähintään 60 päivää oikaisupäätöksen tiedoksisaannista. Muussa asiassa valitusaika on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Valtion edunvalvojan valitusaika on 30 päivää päätöksen tekemisestä.

Valituskirjelmä on toimitettava valitusajassa sille viranomaiselle, jonka päätöksestä valitetaan. Päätöksen tehneen viranomaisen on annettava valituksen johdosta lausunto. Viranomaisen on varattava valituksen ja lausunnon johdosta valtion edunvalvojan tekemästä valituksesta verovelvolliselle ja muulle asianosaiselle sekä verovelvollisen ja muun asianosaisen tekemästä valituksesta valtion edunvalvojalle tilaisuus vastineen antamiseen. Tarvittaessa muutoksenhakijalle on varattava tilaisuus myös vastaselityksen antamiseen. Valituskirjelmä vastineineen, vastaselityksineen ja lausuntoineen sekä asian käsittelyssä syntyneet muut asiakirjat on viipymättä lähetettävä hallinto-oikeudelle. Sen lisäksi, mitä hallintolainkäyttölain (586/1996) 34 §:n 2 momentissa säädetään asian ratkaisemisesta asianosaista kuulematta, verovelvollisen ja muun asianosaisen tekemä valitus voidaan ratkaista kuulematta Liikenteen turvallisuusviraston veroasiamiestä, jos veron määrä voi valituksen johdosta muuttua enintään 6 000 euroa, eikä asia ole tulkinnanvarainen tai epäselvä.

Hallinto-oikeudelle osoitettu valitus, joka olisi pitänyt tehdä oikaisuvaatimuksena, käsitellään veroviranomaisessa oikaisuvaatimuksena. Hallinto-oikeus ei tällöin tee valituksen tutkimatta jättämisestä päätöstä.

Tässä laissa tarkoitettuihin asioihin ei sovelleta verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain (706/2007) perustevalitusta koskevia säännöksiä.

71 §

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla *korkeimpaan hallinto-oikeuteen*, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisen perusteet ovat:

1) *lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeää saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;*

2) *asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi;*

3) *valitusluvan myöntämiseen on painava*

Sen lisäksi, mitä hallintolainkäyttölain (586/1996) 34 §:n 2 momentissa säädetään asian ratkaisemisesta asianosaista kuulematta, verovelvollisen ja muun asianosaisen tekemä valitus voidaan ratkaista kuulematta *valtion edunvalvojaa*, jos veron määrä voi valituksen johdosta muuttua enintään 6 000 euroa, eikä asia ole tulkinnanvarainen tai epäselvä.

Tässä laissa tarkoitettuihin asioihin ei sovelleta verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain (706/2007) perustevalitusta koskevia säännöksiä.

71 §

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Voimassa oleva laki

taloudellinen tai muu syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitus on tehtävä 60 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista.

Valituskirjelmä on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle tai päätöksen tehneelle hallinto-oikeudelle. Valtion puolesta valitusoikeus on 55 §:ssä tarkoitetulla valtion edunvalvojalla.

Valitus on tehtävä 60 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista. Valtion puolesta valitusoikeus on sillä, joka 55 §:n mukaan valvoo valtion etua.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

54.

Laki

yksityisestä huvialuksesta suoritettavasta polttoainemaksusta annetun lain 21 ja 22 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yksityisestä huvialuksesta suoritettavasta polttoainemaksusta annetun lain (1307/2007) 21 ja 22 §, sellaisina kuin ne ovat osaksi laissa 973/2012, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

21 §

21 §

Valitus hallinto-oikeuteen

Valitus hallinto-oikeuteen

Oikaisuvaatimuksen johdosta tehtyyn päätökseen ja muuhun kuin maksuunpanoa ja maksun palauttamista koskevaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä maksuvelvollisen tai muun muutoksenhakuun oikeutetun asianosaisen henkilön kotikunta tai yhteisön kotipaikka on ollut, kun 20 §:n 1 momentissa tarkoitettu tai muu päätös on tehty. Jos asiassa ei ole toimivaltaista hallinto-oikeutta edellä olevan perusteella, valitus tehdään Helsingin hallinto-oikeudelle.

Valtion puolesta valitusoikeus Tullin tekemään päätökseen on Tullin tulliasiamiehellä.

Valitusaika oikaisuvaatimuksen johdosta tehtyyn päätökseen on kolme vuotta sen vuoden päättymisestä, jona maksuunpano on tehty tai jota maksun palautuspäätös koskee, kuitenkin aina vähintään 60 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Muussa asiassa valitusaika on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Tulliasiamiehen valitusaika on 30 päivää päätöksen tekemisestä.

Valituskirjelmä on toimitettava Tullille, jonka on annettava valituksen johdosta lausunto. Tullin on varattava valituksen ja lausunnon johdosta valtion edunvalvojan valituksesta maksuvelvolliselle ja muulle asianosaiselle sekä maksuvelvollisen ja muun asi-

Oikaisuvaatimuksen johdosta tehtyyn päätökseen ja muuhun kuin maksuunpanoa ja maksun palauttamista koskevaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä maksuvelvollisen tai muun muutoksenhakuun oikeutetun asianosaisen henkilön kotikunta tai yhteisön kotipaikka on ollut, kun 20 §:n 1 momentissa tarkoitettu tai muu päätös on tehty. Jos asiassa ei ole toimivaltaista hallinto-oikeutta edellä olevan perusteella, valitus tehdään Helsingin hallinto-oikeudelle.

Valtion puolesta valitusoikeus Tullin tekemään päätökseen on Tullin tulliasiamiehellä.

Valitusaika oikaisuvaatimuksen johdosta tehtyyn päätökseen on kolme vuotta sen vuoden päättymisestä, jona maksuunpano on tehty tai jota maksun palautuspäätös koskee, kuitenkin aina vähintään 60 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Muussa asiassa valitusaika on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Tulliasiamiehen valitusaika on 30 päivää päätöksen tekemisestä.

Voimassa oleva laki

anosaisen tekemästä valituksesta valtion edunvalvojalle tilaisuus vastineen antamiseen. Tarvittaessa muutoksenhakijalle on varattava tilaisuus myös vastaselityksen antamiseen. Valituskirjelmä vastineineen, vastaselityksineen ja lausuntoineen sekä asian käsittelyssä syntyneet muut asiakirjat on viipymättä lähetettävä hallinto-oikeudelle.

Hallinto-oikeudelle osoitettu valitus, joka olisi pitänyt tehdä oikaisuvaatimuksena, käsitellään Tullissa oikaisuvaatimuksena. Valituksen tutkimatta jättämisestä ei tällöin tehdä päätöstä.

Tässä laissa tarkoitettuihin asioihin ei sovelleta verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain perustevalitusta koskevia säännöksiä.

22 §

Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valitusoikeus on niillä, jotka voivat 20 §:n nojalla hakea muutosta maksuunpanoon.

Valitusluvan myöntämisen perusteet ovat:

1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeää saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;

2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai

3) valitusluvan myöntämiseen on painava taloudellinen tai muu syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Tässä laissa tarkoitettuihin asioihin ei sovelleta verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain perustevalitusta koskevia säännöksiä.

22 §

Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valitusoikeus on niillä, jotka voivat 20 §:n nojalla hakea muutosta maksuunpanoon.

Valitus on tehtävä 60 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista. *Valituskirjelmä on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle tai päätöksen tehneelle hallinto-oikeudelle.* Valtion puolesta valitusoikeus on Tullin tulliasiamiehellä.

Valitus on tehtävä 60 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista. Valtion puolesta valitusoikeus on Tullin tulliasiamiehellä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

55.

Laki**arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetun lain 8 luvun 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetun lain (749/2012) 8 luvun 5 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 256/2013, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

8 luku

Erinäiset säännökset

5 §

Muutoksenhaku valtiovarainministeriön päätökseen

Muutoksenhausta valtiovarainministeriön tämän lain perusteella antamaan päätökseen säädetään hallintolainkäyttölaissa (586/1996).

Jos 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettua päätöstä arvopaperikeskuksen toimiluvan myöntämisestä, 2 luvun 23 §:ssä tarkoitettua päätöstä arvopaperikeskuksen sääntöjen vahvistamisesta, 3 luvun 1 §:ssä tarkoitettua päätöstä selvitysyhteisön toimiluvan myöntämisestä tai 3 luvun 5 §:ssä tarkoitettua päätöstä selvitysyhteisön sääntöjen vahvistamisesta taikka 4 luvun 1 §:ssä tarkoitettua päätöstä keskusvastapuolen toimiluvan myöntämisestä ei ole annettu niiden antamiselle säädetyssä määräajassa, hakija voi tehdä valituksen. Valituksen katsotaan tällöin kohdistuvan hakemuksen hylkäävään päätökseen. Tällaisen valituksen voi tehdä, kunnes päätös on annettu. Valtiovarainministeriön on ilmoitettava päätöksen antamisesta valitusviranomaiselle, jos päätös on annettu valituksen tekemisen jälkeen. Muilta osin valituksen tekemisestä ja käsitte-

5 §

Muutoksenhaku valtiovarainministeriön päätökseen

Valtiovarainministeriön tämän lain nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Jos 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettua päätöstä arvopaperikeskuksen toimiluvan myöntämisestä, 2 luvun 23 §:ssä tarkoitettua päätöstä arvopaperikeskuksen sääntöjen vahvistamisesta, 3 luvun 1 §:ssä tarkoitettua päätöstä selvitysyhteisön toimiluvan myöntämisestä tai 3 luvun 5 §:ssä tarkoitettua päätöstä selvitysyhteisön sääntöjen vahvistamisesta taikka 4 luvun 1 §:ssä tarkoitettua päätöstä keskusvastapuolen toimiluvan myöntämisestä ei ole annettu niiden antamiselle säädetyssä määräajassa, hakija voi tehdä valituksen. Valituksen katsotaan tällöin kohdistuvan hakemuksen hylkäävään päätökseen. Tällaisen valituksen voi tehdä, kunnes päätös on annettu. Valtiovarainministeriön on ilmoitettava päätöksen antamisesta valitusviranomaiselle, jos päätös on annettu valituksen tekemisen jälkeen. Muilta osin valituksen tekemisestä ja

lystä säädetään hallintolainkäyttölaissa.

käsittelystä säädetään hallintolainkäyttölaissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

56.

Laki**kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain 9 luvun 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain (748/2012) 9 luvun 1 § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

9 luku

Muutoksenhaku

1 §

1 §

*Muutoksenhaku valtiovarainministeriön päätökseen**Muutoksenhaku valtiovarainministeriön päätökseen*

Muutoksenhausta valtiovarainministeriön tämän lain nojalla antamaan päätökseen säädetään hallintolainkäyttölaissa (586/1996).

Valtiovarainministeriön tämän lain nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Jos 2 luvun 3 §:ssä tarkoitettua päätöstä pörssitoiminnan harjoittamiseen oikeuttavan toimiluvan myöntämisestä tai 24 §:n 1 momentissa tarkoitettua päätöstä pörssin sääntöjen tai niiden muutosten vahvistamisesta ei ole annettu niiden antamiselle säädettyssä määräajassa, hakija voi tehdä valituksen. Valituksen katsotaan tällöin kohdistuvan hakemuksen hylkäävään päätökseen. Tällaisen valituksen voi tehdä, kunnes päätös on annettu. Valtiovarainministeriön on ilmoitettava päätöksen antamisesta valitusviranomaiselle, jos päätös on annettu valituksen tekemisen jälkeen. Muilta osin valituksen tekemisestä ja käsittelystä säädetään hallintolainkäyttölaissa.

Jos 2 luvun 3 §:ssä tarkoitettua päätöstä pörssitoiminnan harjoittamiseen oikeuttavan toimiluvan myöntämisestä tai 24 §:n 1 momentissa tarkoitettua päätöstä pörssin sääntöjen tai niiden muutosten vahvistamisesta ei ole annettu niiden antamiselle säädettyssä määräajassa, hakija voi tehdä valituksen. Valituksen katsotaan tällöin kohdistuvan hakemuksen hylkäävään päätökseen. Tällaisen valituksen voi tehdä, kunnes päätös on annettu. Valtiovarainministeriön on ilmoitettava päätöksen antamisesta valitusviranomaiselle, jos päätös on annettu valituksen tekemisen jälkeen. Muilta osin valituksen tekemisestä ja käsittelystä säädetään hallintolainkäyttölaissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

57.

Laki**Suomen Pankista annetun lain 28 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Suomen Pankista annetun lain (214/1998) 28 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

28 §

Oikeus saada tietoja maksutasetilastointia varten

Jokaisen on annettava Suomen Pankille maksutasetilastointia varten sen antamien ohjeiden mukaisesti tiedot seuraavista toimitaan:

- 1) maksut ulkomaille ja ulkomailta;
- 2) saamiset ulkomailta, muut ulkomailloilla olevat varat sekä velat ulkomaille;
- 3) muista toimitista, jotka muuttavat tai saattavat muuttaa saamisia ulkomailta tai velkoja ulkomaille.

Suomen Pankki voi uhkasakolla velvoittaa antamaan 1 momentissa tarkoitetut tiedot. Uhkasakon tuomitsee maksettavaksi Suomen Pankki.

Edellä 2 momentissa tarkoitetusta päätöksestä saadaan valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Päätös voidaan valituksesta huolimatta panna täytäntöön, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

Ehdotus

28 §

Oikeus saada tietoja maksutasetilastointia varten

Jokaisen on annettava Suomen Pankille maksutasetilastointia varten sen antamien ohjeiden mukaisesti tiedot seuraavista toimitaan:

- 1) maksut ulkomaille ja ulkomailta;
- 2) saamiset ulkomailta, muut ulkomailloilla olevat varat sekä velat ulkomaille;
- 3) muista toimitista, jotka muuttavat tai saattavat muuttaa saamisia ulkomailta tai velkoja ulkomaille.

Suomen Pankki voi uhkasakolla velvoittaa antamaan 1 momentissa tarkoitetut tiedot. Uhkasakon tuomitsee maksettavaksi Suomen Pankki.

Edellä 2 momentissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen uhkasakon tuomitsemista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Päätös voidaan valituksesta huolimatta panna täytäntöön, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

58.

Laki**panttilainauslaitoksista annetun lain 40 c §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan panttilainauslaitoksista annetun lain (1353/1992) 40 c §, sellaisena kuin se on laissa 892/2008, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

40 c §

40 c §

Muutoksen hakemisesta tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen säädetään hallintolainkäyttölaissa (586/1996).

Edellä 5, 40 ja 40 a §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muuhun päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 40 §:ssä tarkoitettua kieltoa ja 40 a §:ssä tarkoitettua toimiluvan peruuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tässä laissa tarkoitettua päätöstä toimiluvan peruuttamisesta on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

Tässä laissa tarkoitettua päätöstä toimiluvan peruuttamisesta on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

59.

Laki**aluehallintovirastoista annetun lain 23 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan aluehallintovirastoista annetun lain (896/2009) 23 § seuraavasti:

23 §

Muutoksenhaku

Aluehallintoviraston antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei muutoksenhausta säädetä muualla lain-säädännössä toisin.

23 §

Muutoksenhaku

Jollei muualla laissa toisin säädetä, aluehallintoviraston päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

60.

Laki**tilastolain 27 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tilastolain (280/2004) 27 §, sellaisena kuin se on laissa 361/2013, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

27 §

27 §

*Oikaisuvaatimus ja muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Se, jonka etua, oikeutta tai velvollisuutta tilastoja laativan viranomaisen tämän lain nojalla tekemä päätös koskee, saa vaatia siihen oikaisua kyseiseltä viranomaiselta siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Tilastoja laativan viranomaisen oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Päätös voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana, jollei muutoksenhakuviranomaisen kiellä täytäntöönpanoa.

Tilastoja laativan viranomaisen päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla *hallinto-oikeuteen* siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. *Hallinto-oikeuden päätökseen* saa hakea muutosta valittamalla *vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.*

Päätös voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana, jollei muutoksenhakuviranomainen kiellä täytäntöönpanoa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

61.

Laki**valtion maksuperustelain 11 b §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion maksuperustelain (150/1992) 11 b, sellaisena kuin se on laissa 961/1998,
 seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

11 b §

11 b §

Maksua koskeva muutoksenhaku

Maksua koskeva muutoksenhaku

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että 6 §:ssä tarkoitettusta julkisoikeudellisesta suoritteesta määrätyn maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua maksun määränneeltä viranomaiselta kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä. Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saadaan hakea valittamalla muutosta siltä lääninoikeudelta, jonka tuomiopiirissä maksun määrännyt viranomainen sijaitsee. Valitusai-ka on 30 päivää luettuna siitä, kun valittaja on saanut tiedon oikaisuvaatimukseen annetusta päätöksestä. Lääninoikeuden päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta.

Lain 7 §:ssä tarkoitettuja muita suoritteita koskevat maksuriidat käsitellään riita-asiana käräjäoikeudessa.

Lain 6 §:ssä tarkoitettun maksun määräämistä koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea valittamalla muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Lain 7 §:ssä tarkoitettuja muita suoritteita koskevat maksuriidat käsitellään riita-asiana käräjäoikeudessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

62.

Laki**valtionavustuslain 34 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtionavustuslain (688/2001) 34 § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

34 §

34 §

*Muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Valtionapuviranomaisen päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Valtionapuviranomaisen päätökseen saa siihen tyytymätön asianosainen hakea oikaisua 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus tehdään päätöksen tehneelle viranomaiselle.

Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa valittamalla hakea muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään

Valtionapuviranomaisen päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen, joka koskee avustuksen maksatuksen keskeyttämistä tai takaisinperintää, saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitushuvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

63.

Laki

julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetun lain 22 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetun lain (467/1999) 22 §, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1098/2000 ja 370/2005, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

22 §

22 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Lautakunnan päätökseen tyytymätön voi tehdä lautakunnalle kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Oikaisuvaatimus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Lautakunnan oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla *Helsingin hallinto-oikeuteen*.

Oikaisuvaatimuksen *tai valituksen* saa tehdä se:

1) jonka hakemus osallistua tutkintoon on hylätty;

2) joka on hylätty tutkinnossa tai jonka ei ole katsottu täyttävän muita kelpoisuusehtoja;

3) jonka hakemus tilintarkastusyhteisöksi hyväksymiseksi on hylätty;

4) jolle on annettu varoitus tai huomautus;

5) jonka hyväksyminen on peruutettu.

Valitukseen sovelletaan, mitä hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Lautakunnan päätökseen saa vaatia oikaisua lautakunnalta. Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se:

1) jonka hakemus osallistua tutkintoon on hylätty;

2) joka on hylätty tutkinnossa tai jonka ei ole katsottu täyttävän muita kelpoisuusehtoja;

3) jonka hakemus tilintarkastusyhteisöksi hyväksymiseksi on hylätty;

4) jolle on annettu varoitus tai huomautus;

5) jonka hyväksyminen on peruutettu.

Oikaisuvaatimukseen sovelletaan muutoin, mitä hallintolaissa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun lautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuden siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetussa asiassa antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitustuvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

64.

Laki

valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain 15 ja 18 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain (676/2000) 15 ja 18 §, sellaisena
 kuin niistä on 18 § osaksi laissa 1198/2003, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

15 §

Uhkasakko

Tarkastusvirasto voi asettaa uhkasakon 4 §:ssä säädettyjen velvoitteiden tehosteeksi sekä kirjanpidon saattamiseksi tarkastettavaan kuntoon. Uhkasakon tuomitsee maksettavaksi uhkasakkolautakunta.

Uhkasakkolautakunnan puheenjohtajana on viraston pääjohtaja ja jäsenenä kolme pääjohtajan kolmeksi vuodeksi määräämää oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittanutta tarkastusviraston virkamiestä.

Uhkasakon asettamisesta ja maksettavaksi tuomitsemisesta saadaan valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetyssä järjestyksessä.

18 §

Muutoksenhaku

Tarkastusviraston hallintoasiassa tekemästä päätöksestä saa valittaa hallinto-oikeuteen sen mukaan kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

15 §

Uhkasakko

Tarkastusvirasto voi asettaa uhkasakon 4 §:ssä säädettyjen velvoitteiden tehosteeksi sekä kirjanpidon saattamiseksi tarkastettavaan kuntoon. Uhkasakon tuomitsee maksettavaksi uhkasakkolautakunta.

Uhkasakkolautakunnan puheenjohtajana on viraston pääjohtaja ja jäsenenä kolme pääjohtajan kolmeksi vuodeksi määräämää oikeustieteen *maisterin tai vastaavan aikaisemman* tutkinnon suorittanutta tarkastusviraston virkamiestä.

18 §

Muutoksenhaku

Tarkastusviraston päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Uhkasakon tuomitsemista koskevaan hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. *Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää va-*

408
Voimassa oleva laki

HE 230/2014 vp
Ehdotus

litusluvan.

Muutoksenhausta virkasuhdeasioissa säädetään eduskunnan virkamiehistä annetussa laissa.

Muutoksenhausta virkasuhdeasioissa säädetään eduskunnan virkamiehistä annetussa laissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

65.

Laki**ammattillisesta peruskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain (630/1998) 44 §, sellaisena kuin se on laeissa 951/2011 ja 1410/2011, sekä
lisätään lakiin siitä lailla 601/2005 kumotun 44 a §:n tilalle uusi 44 a § ja 44 b—44 f § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

44 §

44 §

*Muutoksenhaku**Oikaisuvaatimus*

Tässä laissa tarkoitettuun koulutuksen järjestäjän päätökseen, joka koskee opiskelijalle annettavaa kirjallista varoitusta, opiskelijan määräaikaista erottamista, opiskelijasuntolasta erottamista, opiskelusta pidättämistä tai 37, 38 ja 39 §:ssä säädettyä etua ja oikeutta, haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Tässä laissa tarkoitettuun koulutuksen järjestäjän päätökseen, joka koskee opiskeluoikeuden peruuttamista tai palauttamista, haetaan muutosta opiskelijoiden oikeusturvalautakunnalta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Päätökseen haetaan oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään, jos päätös koskee:

- 1) opiskelijaksi ottamista;
- 2) 20 §:ssä säädettyä henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevaa suunnitelmaa;
- 3) 21 §:ssä säädettyjä erityisiä opetusjärjestelyjä;
- 4) 31 §:ssä säädettyä opiskeluaikaa tai opiskelijan katsomista eronneeksi; sekä
- 5) 34 a §:ssä säädettyä huumausainetestiä koskevan todistuksen esittämisvelvollisuutta.

Aluehallintoviraston oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saatiin oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään, *jollei muualla laissa toisin säädetä*, jos päätös koskee:

- 1) opiskelijaksi ottamista;
- 2) 20 §:ssä säädettyä henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevaa suunnitelmaa;
- 3) 21 §:ssä säädettyjä erityisiä opetusjärjestelyjä;
- 4) 31 §:ssä säädettyä opiskeluaikaa tai opiskelijan katsomista eronneeksi; sekä
- 5) 34 a §:ssä säädettyä huumausainetestiä koskevan todistuksen esittämisvelvollisuutta.

Valitus päätöksestä, joka koskee opiskelijalle annettavaa kirjallista varoitusta, määräaikaista erottamista, asuntolasta erottamista, opiskeluoikeuden peruuttamista tai palauttamista, opiskelusta pidättämistä taikka 4 momentissa tarkoitettua asiaa, sekä oikaisuvaatimus 3 momentissa tarkoitettua päätöksestä, tulee tehdä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Tässä momentissa tarkoitettut asiat tulee käsitellä kiireellisinä.

Opiskelijan määräaikaista erottamista, opiskelija-asuntolasta erottamista, opiskeluoikeuden peruuttamista tai opiskelusta pidättämistä koskeva päätös voidaan panna täytäntöön siitä tehdystä valituksesta huolimatta, jollei hallinto-oikeus tai opiskelijoiden oikeusturvalautakunta toisin päättä.

Edellä 25 §:ssä tarkoitettua opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen, nimettyä opiskelijaa koskevaan opintojen suoritusaikaa tai -paikkaa koskevaan päätökseen taikka muuta opintojen yksilöllistä järjestämistä koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Valittaa ei myöskään saa 35 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettussa asiassa. *Päätökseen, johon saa tämän pykälän 3 momentin mukaan hakea oikaisua, ei saa hakea muutosta valittamalla.* Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 3 momentissa tarkoitettu asia, ja arviointia koskevasta oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 5 momentissa tarkoitettu asia, ei saa hakea muutosta valittamalla.

44 a §

Muutoksenhaku hallinto-oikeuteen

Tässä laissa tarkoitettuun koulutuksen järjestäjän päätökseen, joka koskee opiskelijalle annettavaa kirjallista varoitusta, opiskelijan määräaikaista erottamista, asuntolasta erottamista, opiskelusta pidättämistä tai 37, 38 ja 39 §:ssä säädettyä etua ja oikeutta, saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä.

Edellä 44 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea

muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä.

44 b §

Muutoksenhaku opiskelijoiden oikeusturvalautakuntaan

Tässä laissa tarkoitettuun koulutuksen järjestäjän päätökseen, joka koskee opiskeluoikeuden peruuttamista tai palauttamista, saa hakea muutosta valittamalla opiskelijoiden oikeusturvalautakuntaan siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. Muutoksenhausta opiskelijoiden oikeusturvalautakunnan päätökseen säädetään opiskelijoiden oikeusturvalautakunnasta annetussa laissa (956/2011).

44 c §

Muutoksenhaku aika

Valitus päätöksestä, joka koskee opiskelijalle annettavaa kirjallista varoitusta, määräaikaista erottamista, asuntolasta erottamista, opiskeluoikeuden peruuttamista tai palauttamista, opiskelusta pidättämistä taikka 44 a §:n 2 momentissa tarkoitettua asiaa, sekä oikaisuvaatimus 44 §:ssä tarkoitettussa asiassa, tulee tehdä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaanntista.

Tässä pykälässä tarkoitettut asiat tulee käsitellä kiireellisinä.

44 d §

Päätöksen täytäntöönpano

Opiskelijan määräaikaista erottamista, asuntolasta erottamista, opiskeluoikeuden peruuttamista tai opiskelusta pidättämistä koskeva päätös voidaan panna täytäntöön valituksesta huolimatta, jollei hallinto-oikeus tai opiskelijoiden oikeusturvalautakunta toisin määrää.

44 e §

Valituskiellot

Nimettyä opiskelijaa koskevaan opintojen suoritusaikaa tai -paikkaa koskevaan päätökseen taikka muuta opintojen yksilöllistä järjestämistä koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Valittaa ei myöskään saa 35 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettussa asiassa.

Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 44 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva valitus, sekä arviointia koskevasta oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

44 f §

Valituslupa

Jollei muualla laissa toisin säädetä, hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

66.

Laki**ammattillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 16 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (631/1998) 16 §, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 602/2005, 952/2011 ja 788/2014, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

16 §

16 §

*Ammattillisesta peruskoulutuksesta annetun lain eräiden säännösten soveltaminen**Ammattillisesta peruskoulutuksesta annetun lain eräiden säännösten soveltaminen*

Tässä laissa tarkoitettuun koulutukseen ja tutkintoihin sovelletaan lisäksi seuraavia ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain säännöksiä:

- 1) 10 §:n säännöksiä yhteistyöstä ja koulutuksen hankkimisesta;
- 2) 24 b §:n 3 momentin säännöksiä opiskelijan oppimisen arvioinnista oppisopimuskoulutuksessa;
- 3) 40 §:n säännöksiä henkilöstöstä;
- 4) 42 §:n säännöksiä arkaluonteisten tietojen käsittelystä;
- 5) 43 §:n säännöksiä julkisuudesta ja tietojensaantioikeudesta;
- 6) 44 §:n säännöksiä muutoksenhausta;
- 6 a) 25 c §:n säännöksiä arvioinnin oikaisemisesta, kuitenkin niin, että näyttötutkinnon ja sen osan arvioinnin oikaisemisesta päättää tämän lain 7 §:ssä tarkoitettu tutkintotoimikunta;
- 7) 47 §:n säännöksiä opiskelijoilta perittävistä maksuista; sekä
- 8) 48 §:n säännöksiä maksullisena palvelutoimintana järjestettävästä koulutuksesta.

Tässä laissa tarkoitettuun koulutukseen ja tutkintoihin sovelletaan lisäksi seuraavia ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain säännöksiä:

- 1) 10 §:n säännöksiä yhteistyöstä ja koulutuksen hankkimisesta;
- 2) 24 b §:n 3 momentin säännöksiä opiskelijan oppimisen arvioinnista oppisopimuskoulutuksessa;
- 3) 40 §:n säännöksiä henkilöstöstä;
- 4) 42 §:n säännöksiä arkaluonteisten tietojen käsittelystä;
- 5) 43 §:n säännöksiä julkisuudesta ja tietojensaantioikeudesta;
- 6) 44 ja 44 a—44 f §:n säännöksiä muutoksenhausta;
- 6 a) 25 c §:n säännöksiä arvioinnin oikaisemisesta, kuitenkin niin, että näyttötutkinnon ja sen osan arvioinnin oikaisemisesta päättää tämän lain 7 §:ssä tarkoitettu tutkintotoimikunta;
- 7) 47 §:n säännöksiä opiskelijoilta perittävistä maksuista; sekä
- 8) 48 §:n säännöksiä maksullisena palvelutoimintana järjestettävästä koulutuksesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voi-

massa olleita säännöksiä.

67.

Laki

taiteen perusopetuksesta annetun lain 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan taiteen perusopetuksesta annetun lain (633/1998) 10 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1447/2009, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

10 §

10 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Oppilas voi kahden kuukauden kuluessa arvioinnista tiedon saatuaan pyytää arvioinnin suorittanutta opettajaa tai opettajia uusimaan arvioinnin. Jos oppilas on tyytymätön uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, oppilas voi pyytää arviointiin oikaisua rehtorilta. Arvioinnin oikaisua koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Päätökseen, joka koskee 12 §:ssä tarkoitettua oppilasmaksua, haetaan muutosta valittamalla lääninoikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Päätökseen, joka koskee 12 §:ssä tarkoitettua oppilasmaksua ja oppilaaksi ottamista, saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä.

Päätökseen, joka koskee oppilaaksi ottamista, haetaan muutosta valittamalla aluehallintovirastolta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Valitus tulee tehdä 14 päivän kuluessa siitä, kun päätös on annettu oppilaalle tai hänen huoltajalleen tiedoksi. Valitus tulee käsitellä kiireellisenä.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. Oppilaaksi ottamista koskeva valitus tulee käsitellä kiireellisenä. Hallinto-oikeuden edellä tarkoitettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Oikaisun hakemisesta oppilaan suoritusten arviointiin säädetään asetuksella. Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta.

Oppilaaksi ottamista koskevat oikaisuvaatimus ja valitus tulee tehdä 14 päivän kuluessa siitä, kun päätös on annettu oppilaalle taikka hänen huoltajalleen tai muulle lailliselle edustajalle tiedoksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

68.

Laki**lukiolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan lukiolain (629/1998) 34 §, sellaisena kuin se on laissa 1445/2009, sekä
lisätään lakiin uusi 34 a—34 f §, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

34 §

34 §

*Muutoksenhaku**Oikaisuvaatimus*

Tässä laissa tarkoitettuun koulutuksen järjestäjän päätökseen, joka koskee 9 §:ssä tarkoitettua uskonnon ja elämäkatsomustiedon opetusta, opiskelijalle annettavaa varoitusta, opiskelijan määräaikaista erottamista, opiskelijan erottamista asuntolasta määräajaksi tai opintojen jäljellä olevaksi ajaksi, koulutuksesta pidättämistä rikostutkimuksen ajaksi tai 28 §:ssä säädettyä etua ja oikeutta, haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Muuhun kuin tässä momentissa mainittuun 26 §:ssä tarkoitettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, päätökseen haetaan muutosta valittamalla aluehallintovirastolta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jos päätös koskee:

- 1) opiskelijaksi ottamista;
- 2) 13 §:ssä säädettyjä erityisiä opetusjärjestelyjä;
- 3) muualla suoritettujen opintojen hyväksi lukemista; *sekä*
- 4) lukion suoritusajan pidentämistä ja opiskelijan katsomista eronneeksi lukiosta.

Päätökseen, jonka aluehallintovirasto on antanut 2 momentissa tarkoitettua asiaa koskaan valitukseen, haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeudelta siten kuin hallinto-

Tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään, jos päätös koskee:

- 1) opiskelijaksi ottamista;
- 2) 13 §:ssä säädettyjä erityisiä opetusjärjestelyjä;
- 3) muualla suoritettujen opintojen hyväksi lukemista;
- 4) lukion suoritusajan pidentämistä ja opiskelijan katsomista eronneeksi lukiosta; *sekä*

5) edellä 9 §:ssä tarkoitettua oikeutta saada uskonnon ja elämäkatsomustiedon opetusta.

lainkäyttölaissa säädetään.

Valitus päätöksestä, joka koskee opiskelijalle annettavaa varoitusta, määräaikaista erottamista, asuntolasta erottamista määräajaksi tai lopullisesti, koulutuksesta pidättämistä rikostutkinnan ajaksi taikka 2 tai 3 momentissa tarkoitettua asiaa, tulee tehdä 14 päivän kuluessa siitä, kun päätös on annettu opiskelijalle tiedoksi. Tässä momentissa tarkoitettut asiat tulee käsitellä kiireellisinä.

Hallinto-oikeuden päätökseen ja aluehallintoviraston päätökseen, jolla on ratkaistu 3 tai 4 momentissa tarkoitettu asia, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Edellä 17 §:ssä tarkoitettuun opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Opiskelija voi pyytää rehtorilta opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista. Jos opiskelija on tyytymätön pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, hän voi pyytää arvioinnin oikaisua aluehallintovirastolta. *Arvioinnin uusimisesta ja oikaisusta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.*

Kun opetusta järjestetään ulkomailla, toimivaltainen hallinto-oikeus on Helsingin hallinto-oikeus ja toimivaltainen aluehallintoviranomainen on Etelä-Suomen aluehallintovirasto.

34 a §

Muutoksenhaku hallinto-oikeuteen

Tässä laissa tarkoitettuun koulutuksen järjestäjän päätökseen, joka koskee opiskelijalle annettavaa varoitusta, opiskelijan määräaikaista erottamista, opiskelijan erottamista asuntolasta määräajaksi tai opintojen jäljellä olevaksi ajaksi, koulutuksesta pidättämistä rikostutkimuksen ajaksi tai 28 §:ssä säädettyä etua ja oikeutta, saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Edellä 34 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä.

34 b §

Muutoksenhaku

Valitus päätöksestä, joka koskee opiskelijalle annettavaa varoitusta, määräaikaista erottamista, asuntolasta erottamista määräajaksi tai lopullisesti, koulutuksesta pidättämistä rikostutkimnan ajaksi taikka 34 a §:n 2 momentissa tarkoitettua asiaa sekä oikaisuvaatimus 34 §:ssä tarkoitettuasiassa, tulee tehdä 14 päivän kuluessa siitä, kun päätös on annettu opiskelijalle tiedoksi. Tässä momentissa tarkoitettut asiat tulee käsitellä kiireellisinä.

34 c §

Valituslupa

Jollei tässä laissa toisin säädetä, hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

34 d §

Muutoksenhaku opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen

Edellä 17 §:ssä tarkoitettuun opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Opiskelija voi pyytää rehtorilta opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä.

Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaanista siten kuin hallintolaissa säädetään. Otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen aluehallintovirasto voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi.

34 e §

Valituskiellot

Muuhun 26 §:n nojalla tehtyyn kuin varoitusta, määräaikaista erottamista, asuntolasta erottamista tai opiskeluoikeuden pidättämistä koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 34 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva valitus, ja aluehallintoviraston päätökseen, jolla on ratkaistu 34 d §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla.

34 f §

Toimivaltainen hallinto-oikeus ja aluehallintoviranomainen

Kun opetusta järjestetään ulkomailla, toimivaltainen hallinto-oikeus on Helsingin hallinto-oikeus ja toimivaltainen aluehallintoviranomainen on Etelä-Suomen aluehallintovirasto.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

69.

Laki**perusopetuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan perusopetuslain (628/1998) 42 §, sellaisena kuin se on laeissa 1444/2009, 642/2010 ja 1288/2013, sekä
lisätään lakiin uusi 42 a—42 f § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

42 §

42 §

*Muutoksenhaku**Oikaisuvaatimus*

Tässä laissa tarkoitettuun opetuksen järjestäjän päätökseen, joka koskee 13 §:ssä tarkoitettua uskonnon ja elämäkatsomustiedon opetusta, oppilaalle annettavaa varoitusta, oppilaan määräaikaista erottamista, 31, 32 tai 33 §:ssä taikka 34 §:n 1 momentissa säädettyä etua tai oikeutta, haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Muuhun kuin tässä momentissa mainittuun 36 §:ssä tarkoitettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, päätökseen haetaan muutosta valittamalla aluehallintovirastolta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jos päätös koskee:

- 1) oppilaaksi ottamista;
- 2) 17 §:ssä tarkoitettun erityisen tuen järjestämistä;
- 3) 18 §:ssä säädettyjä erityisiä opetusjärjestelyjä; sekä
- 4) 27 §:ssä säädettyä perusopetuksen poikkeavaa aloittamisajankohtaa.

Päätökseen, jonka aluehallintovirasto on antanut 2 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettua asiaa koskevasta valituksesta, haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Päätökseen, jonka aluehallintovirasto on antanut 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettuun valituk-

Tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä, jos päätös koskee:

- 1) oppilaaksi ottamista;
- 2) 13 §:ssä tarkoitettua oikeutta saada uskonnon ja elämäkatsomustiedon opetusta
- 3) 17 §:ssä tarkoitettun erityisen tuen järjestämistä;
- 4) 18 §:ssä säädettyjä erityisiä opetusjärjestelyjä;
- 5) 25 §:n 2 momentissa säädettyä pidennettyä oppivelvollisuutta; sekä
- 6) 27 §:ssä säädettyä perusopetuksen poikkeavaa aloittamisajankohtaa.

seen, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Valitus 2 tai 3 momentissa tarkoitettusta päätöksestä ja päätöksestä, jolla oppilaalle on annettu kirjallinen varoitus tai hänet on erotettu määräajaksi, tulee tehdä 14 päivän kuluessa siitä, kun päätös on annettu oppilaan huoltajalle tiedoksi. Tässä momentissa tarkoitettut asiat tulee käsitellä kiireellisinä.

Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 3 ja 4 momentissa tarkoitettu asia, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Edellä 22 §:ssä tarkoitettuun oppilaan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Oppilaan huoltaja voi pyytää rehtorilta opinnoissa etenemistä tai vuosiluokalle jättämistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista. Jos oppilaan huoltaja on tyytymätön pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, hän voi pyytää arvioinnin oikaisua aluehallintovirastolta. *Arvioinnin uusimisesta ja oikaisusta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.*

Kun opetusta järjestetään ulkomailla, toimivaltainen hallinto-oikeus on Helsingin hallinto-oikeus ja toimivaltainen aluehallintoviranomainen on Etelä-Suomen aluehallintovirasto.

42 a §

Muutoksenhaku hallinto-oikeuteen

Tässä laissa tarkoitettuun päätökseen, joka koskee oppilaalle annettavaa kirjallista varoitusta, oppilaan määräaikaista erottamista, tai 31, 32 tai 33 §:ssä taikka 34 §:n 1 momentissa säädettyä etua ja oikeutta, saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä.

42 b §

Muutoksenhaku

Valitus päätöksestä, joka koskee oppilaalle annettavaa kirjallista varoitusta, oppilaan määräaikaista erottamista taikka 42 a §:n 2 momentissa tarkoitettua asiaa sekä oikaisuvaatimus 42 §:ssä tarkoitettussa asiassa tulee tehdä 14 päivän kuluessa siitä, kun päätös on annettu oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle tiedoksi. Tässä momentissa tarkoitettut asiat tulee käsitellä kiireellisinä.

42 c §

Muutoksenhaku oppilaan arviointia koskevaan päätökseen

Edellä 22 §:ssä tarkoitettuun oppilaan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Oppilaan huoltaja tai muu laillinen edustaja taikka 15 vuotta täyttänyt oppilas itse voi pyytää rehtorilta opinnoissa etenemistä tai vuosiluokalle jättämistä koskevan tai päättöarviointia uusimista 2 kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja oppilaan opettajat yhdessä.

Oppilaan huoltaja tai muu laillinen edustaja taikka 15 vuotta täyttänyt oppilas itse saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaamista siten kuin hallintolaissa säädetään. Otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen aluehallintovirasto voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi.

42 d §

Valituskiellot

Muuhun 36 §:n nojalla tehtyyn kuin kirjallista varoitusta tai oppilaan määräaikaista erottamista koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Aluehallintoviraston päätökseen, jolla on ratkaistu 42 c §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Hallinto-oikeuden päätökseen 42 §:ssä tarkoitettussa asiassa ei saa hakea muutosta valittamalla.

42 e §

Valituslupa

Jollei tässä laissa toisin säädetä, hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

42 f §

Toimivaltainen hallinto-oikeus ja aluehallintoviranomainen

Kun opetusta järjestetään ulkomailla, toimivaltainen hallinto-oikeus on Helsingin hallinto-oikeus ja toimivaltainen aluehallintoviranomainen on Etelä-Suomen aluehallintovirasto.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

70.

Laki**yliopistolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yliopistolain (558/2009) 9, 82—84 ja 86 §, sellaisina kuin niistä ovat 9 § laeissa 954/2011 ja 1340/2011 sekä 83 § laissa 954/2011, sekä
lisätään lakiin uusi 83 a ja 84 a § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

9 §

9 §

*Tilauuskoulutus**Tilauuskoulutus*

Yliopisto voi järjestää opiskelijaryhmälle korkeakoulututkintoon johtavaa opetusta niin, että koulutuksen tilaa ja rahoittaa Suomen valtio, toinen valtio, kansainvälinen järjestö, suomalainen tai ulkomainen julkisyhteisö, säätiö tai yksityinen yhteisö (tilauuskoulutus).

Tilauuskoulutusta ei voida järjestää Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden kansalaisille eikä niille, jotka Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden muun sopimuspuolen kanssa tekemän sopimuksen mukaan rinnastetaan Euroopan unionin kansalaiseksi, eikä edellä mainittujen perheenjäsenille. Tilauuskoulutusta ei myöskään voida järjestää niille, joilla on ulkomaalaislaissa (301/2004) tarkoitettu Euroopan unionin sininen kortti, jatkuva tai pysyvä oleskelulupa tai pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskelulupa, eikä edellä mainittujen perheenjäsenille. Perheenjäsenen määrittelyyn sovelletaan ulkomaalaislakia. Tilauuskoulutukseen osallistuvaan sovelletaan tämän lain 37, 37 a, 37 b, 43 a—43 d, 45, 45 a, 45 b ja 82—86 §:ää.

Tilauuskoulutuksena annettavan opetuksen on liityttävä sellaiseen perus- tai jatkokoulutukseen, jossa yliopistolla on tutkinnonantooikeus. Tilauuskoulutuksen järjestäminen ei saa heikentää yliopiston antamaa perus- tai jatkokoulutusta. Yliopiston on perittävä tilauuskoulutuksen järjestämisestä vähintään siitä

Yliopisto voi järjestää opiskelijaryhmälle korkeakoulututkintoon johtavaa opetusta niin, että koulutuksen tilaa ja rahoittaa Suomen valtio, toinen valtio, kansainvälinen järjestö, suomalainen tai ulkomainen julkisyhteisö, säätiö tai yksityinen yhteisö (tilauuskoulutus).

Tilauuskoulutusta ei voida järjestää Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden kansalaisille eikä niille, jotka Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden muun sopimuspuolen kanssa tekemän sopimuksen mukaan rinnastetaan Euroopan unionin kansalaiseksi, eikä edellä mainittujen perheenjäsenille. Tilauuskoulutusta ei myöskään voida järjestää niille, joilla on ulkomaalaislaissa (301/2004) tarkoitettu Euroopan unionin sininen kortti, jatkuva tai pysyvä oleskelulupa tai pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskelulupa, eikä edellä mainittujen perheenjäsenille. Perheenjäsenen määrittelyyn sovelletaan ulkomaalaislakia. Tilauuskoulutukseen osallistuvaan sovelletaan tämän lain 37, 37 a, 37 b, 43 a—43 d, 45, 45 a, 45 b, 82—83, 83 a, 84, 84 a ja 85—86 §:ää.

Tilauuskoulutuksena annettavan opetuksen on liityttävä sellaiseen perus- tai jatkokoulutukseen, jossa yliopistolla on tutkinnonantooikeus. Tilauuskoulutuksen järjestäminen ei saa heikentää yliopiston antamaa perus- tai jatkokoulutusta. Yliopiston on perittävä tilauuskoulutuksen järjestämisestä vähintään siitä

aiheutuvat kustannukset kattava maksu.

aiheutuvat kustannukset kattava maksu.

82 §

82 §

Oikaisumenettely

Oikaisumenettely

Opiskelijaksi hakenut henkilö saa hakea *yliopistolta kirjallisesti* oikaisua opiskelijaksi ottamista koskevaan päätökseen 14 päivän kuluessa valinnan tulosten julkistamisesta. Opiskelijavalinnan tuloksia julkistettaessa on ilmoitettava, miten hakija voi saada tiedon valinnassa noudatettujen perusteiden soveltamisesta häneen *sekä miten valintaan voi pyytää oikaisua*. Opiskelijavalinnan tulosta ei saa oikaisupyynnön johdosta muuttaa kenenkään opiskelemaan valitun vahingoksi.

Opiskelija voi hakea *yliopistolta kirjallisesti* oikaisua opiskeluoikeuden menettämistä koskevaan päätökseen 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Väitöskirjan, lisensiaatintutkimuksen ja näitä vastaavan opin- ja taidonnäytteen sekä syventäviin opintoihin kuuluvan tutkielman tai muun vastaavan opintosuorituksen arvosteluun tyytymätön opiskelija voi tehdä yliopiston määräämälle hallintoelimelle oikaisupyynnön opintosuorituksen arvostelusta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Muun kuin 3 momentissa tarkoitetun opintosuorituksen arvosteluun tai muulla suoritettujen opintojen tai muulla tavoin osoitetun osaamisen hyväksilukemiseen tyytymätön opiskelija voi pyytää siihen suullisesti tai kirjallisesti oikaisua, arvostelusta sen suorittaneelta opettajalta ja opintojen hyväksilukemisesta siitä päätöksen tehneeltä. Opintosuorituksen arvostelua koskeva oikaisupyynnö on tehtävä 14 päivän kuluessa siitä ajankohdasta, josta opiskelijalla on ollut tilaisuus saada arvostelun tulokset sekä arvosteluperusteiden soveltaminen omalta kohdaltaan tietoonsa. Hyväksilukemisesta koskeva oikaisupyynnö on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Tässä momentissa tarkoitetun oikaisupyynnön johdosta tehtyyn päätökseen tyytymätön voi hakea oikaisua tutkintolautakunnalta tai muulta siihen tehtävään määrättyltä toimielimeltä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Opiskelijaksi hakenut henkilö saa *vaatia* oikaisua opiskelijaksi ottamista koskevaan päätökseen 30 päivän kuluessa valinnan tulosten julkistamisesta *siten kuin hallintolaissa säädetään*. Opiskelijavalinnan tuloksia julkistettaessa on ilmoitettava, miten hakija voi saada tiedon valinnassa noudatettujen perusteiden soveltamisesta häneen. Opiskelijavalinnan tulosta ei saa *oikaisuvaatimuksen* johdosta muuttaa kenenkään opiskelemaan valitun vahingoksi.

Opiskelija *saa vaatia* oikaisua opiskeluoikeuden menettämistä koskevaan päätökseen siten kuin hallintolaissa säädetään.

Opiskelija saa vaatia oikaisua väitöskirjansa, lisensiaatintutkimuksensa ja näitä vastaavan opin- ja taidonnäytteensä sekä syventäviin opintoihin kuuluvan tutkielmansa tai muun vastaavan opintosuorituksensa arvosteluun siten kuin hallintolaissa säädetään.

Opiskelija voi pyytää suullisesti tai kirjallisesti oikaisua muun kuin 3 momentissa tarkoitetun opintosuorituksensa arvosteluun tai muulla suoritettujen opintojensa tai muulla tavoin osoitetun osaamisensa hyväksilukemiseen. Opintosuorituksen arvostelua koskeva oikaisupyynnö on tehtävä arvostelun suorittaneelle opettajalle 30 päivän kuluessa siitä ajankohdasta, josta opiskelijalla on ollut tilaisuus saada arvostelun tulokset sekä arvosteluperusteiden soveltaminen omalta kohdaltaan tietoonsa. Hyväksilukemisesta koskeva oikaisupyynnö on tehtävä päätöksen tehneelle 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Tässä momentissa tarkoitetun oikaisupyynnön johdosta tehtyyn päätökseen saa vaatia oikaisua tutkintolautakunnalta tai muulta siihen tehtävään määrättyltä toimielimeltä siten kuin hallintolaissa säädetään.

83 §

Muutoksenhaku yliopiston päätökseen

Päätökseen, joka koskee 43 a §:ssä tarkoitettua opiskeluoikeuden peruuttamista tai 43 c §:ssä tarkoitettua opiskeluoikeuden palauttamista, haetaan muutosta opiskelijoiden oikeusturvalautakunnalta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista ja *muutoin* siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Muuhun yliopiston hallintoasiassa antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä yliopiston päätoimipaikka sijaitsee, sen mukaan kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei tässä laissa tai muualla laissa toisin säädetä. Valitus päätöksestä, joka koskee opiskeluoikeuden peruuttamista, opiskeluoikeuden palauttamista ja 45 §:ssä tarkoitettua varoitusta, määräaikaista erottamista ja opiskelusta pidättämistä, tulee käsitellä kiireellisenä.

83 §

Valitus opiskelijoiden oikeusturvalautakuntaan

Päätökseen, joka koskee 43 a §:ssä tarkoitettua opiskeluoikeuden peruuttamista tai 43 c §:ssä tarkoitettua opiskeluoikeuden palauttamista, *saa hakea* muutosta *valittamalla opiskelijoiden oikeusturvalautakuntaan* 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. *Valitus on käsiteltävä kiireellisenä.*

Muutoksenhausta opiskelijoiden oikeusturvalautakunnan päätökseen säädetään opiskelijoiden oikeusturvalautakunnasta annetussa laissa (956/2011).

83 a §

Valitus hallinto-oikeuteen

Muuhun kuin 82 §:ssä ja 83 tarkoitettuun yliopiston hallintoasiassa antamaan päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä yliopiston päätoimipaikka sijaitsee, siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä.

Valitus päätöksestä, joka koskee opiskeluoikeuden peruuttamista, opiskeluoikeuden palauttamista ja 45 §:ssä tarkoitettua varoitusta, määräaikaista erottamista ja opiskelusta pidättämistä, tulee käsitellä kiireellisenä.

84 §

Valituskiellot

Yliopiston päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla, jos se koskee:

84 §

Valituskiellot

Yliopiston päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla, jos se koskee:

- 1) yliopiston toimielimen valintaa;
- 2) johtosääntöä tai muuta yleistä määräystä;
- 3) opetussuunnitelmaa taikka muuta opetuksen järjestelyä koskevaa määräystä;
- 4) 65 §:n mukaista vastuuvapauden myöntämistä tai vahingonkorvauskanteen nostamista;

5) apurahaa tai avustusta.

Päätökseen, johon saa 82 §:n mukaan hakea oikaisua, ei saa hakea muutosta valittamalla. Oikaisumenettelyssä annettuun päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeudelta. Opintosuoritusten arvostelua ja hyväksilukemista koskevaan oikaisumenettelyssä tehtyyn päätökseen ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Hallinto-oikeuden päätökseen, joka koskee 36 §:ssä tarkoitettua opiskelijaksi ottamista, 43 §:ssä tarkoitettua opiskeluoikeuden menettämistä tai 45 §:ssä tarkoitettua opiskelijan kurinpitoa, ei saa hakea muutosta valittamalla.

- 1) yliopiston toimielimen valintaa;
- 2) johtosääntöä tai muuta yleistä määräystä;
- 3) opetussuunnitelmaa taikka muuta opetuksen järjestelyä koskevaa määräystä;
- 4) 65 §:n mukaista vastuuvapauden myöntämistä tai vahingonkorvauskanteen nostamista;

5) apurahaa tai avustusta.

Opintosuoritusten arvostelua ja hyväksilukemista koskevaan oikaisumenettelyssä tehtyyn päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Hallinto-oikeuden päätökseen, joka koskee 36 §:ssä tarkoitettua opiskelijaksi ottamista, 43 §:ssä tarkoitettua opiskeluoikeuden menettämistä tai 45 §:ssä tarkoitettua opiskelijan kurinpitoa, ei saa hakea muutosta valittamalla.

84 a §

Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Jollei muualla laissa toisin säädetä, hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

86 §

Muutoksenhaku ylioppilaskunnan ja osakunnan päätökseen

Ylioppilaskunnan hallintoasiaa koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Lisäksi ylioppilaskunnan jäsen saa hakea muutosta ylioppilaskunnan toimielimen päätökseen sillä perusteella, että päätös on syntynyt laista, asetuksesta tai ylioppilaskuntaa koskevista määräyksistä poikkeavassa järjestyksessä tai on muuten lain, asetuksen taikka ylioppilaskuntaa koskevien

86 §

Muutoksenhaku ylioppilaskunnan ja osakunnan päätökseen

Ylioppilaskunnan hallintoasiaa koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Lisäksi ylioppilaskunnan jäsen saa hakea muutosta ylioppilaskunnan toimielimen päätökseen sillä perusteella, että päätös on syntynyt laista, asetuksesta tai ylioppilaskuntaa koske-

määräysten vastainen. Hallinto-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Osakunnan hallintoasiaa koskevaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Ylioppilaskunnan ja osakunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, kun päätös on asetettu yleisesti nähtäväksi.

vista määräyksistä poikkeavassa järjestyksessä tai on muuten lain, asetuksen taikka ylioppilaskuntaa koskevien määräysten vastainen. Hallinto-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Osakunnan hallintoasiaa koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaisissa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Ylioppilaskunnan ja osakunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, kun päätös on asetettu yleisesti nähtäväksi

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

71.

Laki**auktorisoiduista kääntäjistä annetun lain 21 ja 22 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan auktorisoiduista kääntäjistä annetun lain (1231/2007) 21 ja 22 § seuraavasti:

21 §

Tutkinnon suorittajan oikeusturva

Auktorisoidun kääntäjän tutkinnon suorittajalle on annettava tieto arvosteluperusteiden soveltamisesta hänen tutkintasuoritukseensa.

Auktorisoidun kääntäjän tutkinnon arviointiin ei saa hakea muutosta valittamalla. Auktorisoidun kääntäjän tutkinnossa hylätyllä henkilöllä on oikeus vaatia oikaisua auktorisoitujen kääntäjien tutkintolautakunnalta. Oikaisuvaatimus on toimitettava tutkintolautakunnalle 30 päivän kuluessa siitä ajankohdasta, jolloin tutkinnossa hylätty on saanut tiedon päätöksestä sekä arvosteluperusteiden soveltamisesta suoritukseensa.

Oikaisuvaatimuksen käsittelyä varten opetushallitus määrää auktorisoitujen kääntäjien tutkintolautakuntaan yhden tilapäisen jäsenen, jonka on oltava oikaisuvaatimuksessa tarkoitettujen kielten erikoistuntija. *Muutoksen hakemisesta oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen on voimassa, mitä 2 momentin ensimmäisessä virkkeessä säädetään.*

22 §

Muutoksenhaku

Auktorisoitujen kääntäjien tutkintolautakunnan päätöksestä, joka koskee auktorisointia tai sen peruuttamista, saa valittaa hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

21 §

Tutkinnon suorittajan oikeusturva

Auktorisoidun kääntäjän tutkinnon suorittajalle on annettava tieto arvosteluperusteiden soveltamisesta hänen tutkintasuoritukseensa.

Auktorisoidun kääntäjän tutkinnossa hyläty henkilö saa vaatia päätökseen oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään 30 päivän kuluessa siitä ajankohdasta, jolloin tutkinnossa hylätty on saanut tiedon päätöksestä sekä arvosteluperusteiden soveltamisesta suoritukseensa.

Oikaisuvaatimuksen käsittelyä varten opetushallitus määrää auktorisoitujen kääntäjien tutkintolautakuntaan yhden tilapäisen jäsenen, jonka on oltava oikaisuvaatimuksessa tarkoitettujen kielten erikoistuntija.

Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

22 §

Muutoksenhaku

Auktorisoitujen kääntäjien tutkintolautakunnan päätökseen, joka koskee auktorisointia tai sen peruuttamista, *saa hakea muutosta valittamalla* siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Opetushallituksen päätökseen, joka koskee arvioijan merkintää tai poistamista arvioijarekisteristä, *ei saa hakea muutosta valittamalla*. Asianosaisella on oikeus vaatia kirjallisesti oikaisua opetushallituksen päätökseen 21 §:n 2 momentissa tarkoitettussa määräajassa opetushallitukselta. Opetushallituksen oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen, joka koskee arvioijarekisteristä poistamista, saa valittamalla hakea muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta.

Opetushallituksen päätökseen, joka koskee arvioijan merkintää tai poistamista arvioijarekisteristä, saa vaatia oikaisua *siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään*. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

72.

Laki**hautaustoimilain 27 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hautaustoimilain (457/2003) 27 § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

27 §

27 §

*Muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Evankelis-luterilaisen kirkon seurakunnan tai seurakuntayhtymän päätökseen, joka koskee hautasijan osoittamista tai hautaustoimessa perittäviä maksuja, haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Päätökseen, jolla krematorion ylläpitäjä on kieltäytynyt luovuttamasta tuhkaa, haetaan muutosta siten kuin 1 momentissa säädetään.

Evankelis-luterilaisen kirkon seurakunnan tai seurakuntayhtymän päätökseen, joka koskee hautasijan osoittamista tai hautaustoimessa perittäviä maksuja, saa vaatia oikeus siten kuin hallintolaisissa säädetään.

Oikeusvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Päätökseen, jolla krematorion ylläpitäjä on kieltäytynyt luovuttamasta tuhkaa, haetaan muutosta siten kuin 1 ja 2 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

73.

Laki**kulttuuriaineistojen tallettamisesta ja säilyttämisestä annetun lain 28 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan kulttuuriaineistojen tallettamisesta ja säilyttämisestä annetun lain (1433/2007) 28 §, sellaisena kuin se on laissa 672/2013, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

28 §

Muutoksenhaku

Tämän lain mukaiseen Kansalliskirjaston tai Kansallisen audiovisuaalisen instituutin päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Ehdotus

28 §

Muutoksenhaku

Tämän lain mukaiseen Kansalliskirjaston tai Kansallisen audiovisuaalisen instituutin päätökseen *saa hakea* muutosta valittamalla *hallinto-oikeuteen* siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. *Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

74.

Laki**kulttuuriesineiden maastaviennin rajoittamisesta annetun lain 13 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kulttuuriesineiden maastaviennin rajoittamisesta annetun lain (115/1999) 13 § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

13 §

13 §

*Muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla lääninoikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Edellä 11 ja 12 §:n mukaisesta päätöksestä tai toimenpiteestä ei saa kuitenkaan erikseen valittaa.

Tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla *hallinto-oikeuteen* siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Edellä 11 ja 12 §:ssä tarkoitettuun päätökseen tai toimenpiteeseen ei kuitenkaan saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

75.

Laki**kuvaohjelman lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kuvaohjelman lain (710/2011) 18 §, 6 luvun otsikko, 30 ja 31 §, sellaisina kuin niistä ovat 18, 30 ja 31 § laissa 673/2013, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

18 §

18 §

*Kuvaohjelmaluettelo**Kuvaohjelmaluettelo*

Kansallinen audiovisuaalinen instituutti ylläpitää julkista kuvaohjelmaluetteloä. Kuvaohjelmaluetteloön merkitään 17 §:n 2 momentin 2—6 kohdan mukaiset tiedot sekä tieto 21 ja 30 §:n mukaisista toimenpiteistä.

Kansallinen audiovisuaalinen instituutti ylläpitää julkista kuvaohjelmaluetteloä. Kuvaohjelmaluetteloön merkitään 17 §:n 2 momentin 2—6 kohdan mukaiset tiedot sekä tieto 21 §:n ja 30 §:n 1 momentin mukaisista toimenpiteistä.

6 luku

6 luku

Oikaisuvaatimusmenettely ja muutoksenhaku***Muutoksenhaku***

30 §

30 §

*Oikaisuvaatimusmenettely****Muutoksenhaku luokittelupäätökseen***

Kuvaohjelmaluokittelijan *tekemään* luokittelupäätökseen saa *siihen tyytymätön* asianosainen vaatia oikaisua Kansalliselta audiovisuaaliselta instituutilta. Oikaisuvaatimusmenettelystä säädetään hallintolaissa (434/2003).

Kuvaohjelmaluokittelijan luokittelupäätökseen saa asianosainen vaatia oikaisua Kansalliselta audiovisuaaliselta instituutilta *siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.*

Kansallisen audiovisuaalisen instituutin luokittelupäätökseen ja 1 momentin mukaiseen oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla kuvaohjelmalautakuntaan 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Lautakunnan on käsiteltävä valitus kiireellisenä.

Instituutin luokittelupäätös ja oikaisuvaatimuksen johdosta antama päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen

toisin määrää.

31 §

Muutoksenhaku Kansallisen audiovisuaalisen instituutin päätökseen

Kansallisen audiovisuaalisen instituutin tekemään kuvaohjelman luokittelupäätökseen haetaan muutosta valittamalla kuvaohjelmalautakuntaan. Valituksen voi tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa. Valitus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Lautakunnan on käsiteltävä valitus kiireellisenä.

Muuhun kuin 1 momentissa tarkoitettuun instituutin tämän lain nojalla tekemään päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Päätökseen saa siihen tyytymätön asianosainen hakea oikaisua 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus tehdään instituutille.

Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa hakea valittamalla muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Instituutti voi luokittelua koskevassa päätöksessään määrätä päätöksen noudatettavaksi, vaikka se ei ole lainvoimainen.

31 §

Muutoksenhaku Kansallisen audiovisuaalisen instituutin muuhun päätökseen

Kuvaohjelmaluokittelijaksi hyväksymisen peruuttamista koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Muuhun kuin 30 §:ssä tarkoitettuun ja kuvaohjelmaluokittelijaksi hyväksymisen peruuttamista koskevaan instituutin päätökseen saa asianosainen vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen kuvaohjelmaluokittelijaksi hyväksymisen peruuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

76.

Laki**eräistä kuvataiteen tekijöille suoritettavista apurahoista annetun lain 5 ja 5 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräistä kuvataiteen tekijöille suoritettavista apurahoista annetun lain (115/1997) 5 ja 5 a §, sellaisena kuin niistä on 5 a § laissa 664/2002, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

5 §

Apurahojen jakamisesta päättää hakemusten perusteella opetusministeriön asettama lautakunta.

Tarkemmat säännökset lautakunnasta ja sen asettamisesta annetaan asetuksella.

Lautakunnan apurahojen jakamista koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

5 §

Apurahojen jakamisesta päättää hakemusten perusteella *opetus- ja kulttuuriministeriön* asettama lautakunta.

Tarkemmat säännökset lautakunnasta ja sen asettamisesta annetaan *opetus- ja kulttuuriministeriön* asetuksella.

Apurahan jakamista koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaisissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

5 a §

Tässä laissa tarkoitettuihin apurahoihin sovelletaan muutoin, mitä valtionavustuslaissa (688/2001) säädetään. *Apurahojen jakamista koskevaan lautakunnan päätökseen ei kuitenkaan sovelleta lain 34 §:ää.*

5 a §

Tässä laissa tarkoitettuihin apurahoihin sovelletaan muutoin, mitä valtionavustuslaissa (688/2001) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

77.

Laki

eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista annetun lain 1 a ja 2 c §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista annetun lain (236/1961) 1 a ja 2 c §, sellaisina kuin ne ovat, 1 a § laissa 368/2000 ja 2 c § laissa 665/2002, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 a §

1 a §

Edellä 1 §:ssä tarkoitettujen apurahojen ja avustusten jakamista varten on opetusministeriön asettama lautakunta.

Apurahojen ja avustusten jakamista koskevaan lautakunnan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tarkemmat säännökset lautakunnasta ja sen asettamisesta annetaan asetuksella.

Edellä 1 §:ssä tarkoitettujen apurahojen ja avustusten jakamista varten on *opetus- ja kulttuuriministeriön* asettama lautakunta.

Tarkemmat säännökset lautakunnasta ja sen asettamisesta *annetaan opetus- ja kulttuuriministeriön* asetuksella.

Apurahan ja avustuksen myöntämistä koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaisissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

2 c §

Tässä laissa tarkoitettuihin apurahoihin ja avustuksiin sovelletaan muutoin, mitä valtionavustuslaissa (688/2001) säädetään. *Apurahojen ja avustusten jakamista koskevaan lautakunnan päätökseen ei kuitenkaan sovelleta lain 34 §:ää.*

2 c §

Tässä laissa tarkoitettuihin apurahoihin ja avustuksiin sovelletaan muutoin, mitä valtionavustuslaissa (688/2001) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

78.

Laki**arkistolain 21 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan arkistolain (831/1994) 21 §, sellaisena kuin se on laissa 163/2004, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

21 §

21 §

Edellä 20 §:n 1 momentissa tarkoitettuun väliaikaista säilyttämistä koskevaan arkistolaitoksen määräykseen ei saa erikseen hakea muutosta. *Arkistolaitoksen 19 §:n nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.*

Arkistolaitoksen päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Edellä 20 §:n 1 momentissa tarkoitettuun väliaikaista säilyttämistä koskevaan arkistolaitoksen määräykseen ei *kuitenkaan* saa erikseen hakea muutosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

79.

Laki**ortodoksisesta kirkosta annetun lain 104 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ortodoksisesta kirkosta annetun lain (985/2006) 104 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

104 §

104 §

Jatkovalitus

Jatkovalitus

Hallinto-oikeuden päätökseen haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

80.

Laki**elintarvikelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan elintarvikelain (23/2006) 73—76 §, sellaisena kuin niistä on 75 § laissa
 1495/2009, sekä
lisätään lakiin uusi 76 a § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

73 §

73 §

*Muutoksenhaku valtion viranomaisen päätökseen**Muutoksenhaku valtion viranomaisen päätökseen*

Tämän lain nojalla annettuun valtion viranomaisen päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valtion viranomaisen määräämään maksuun haetaan oikaisua siten kuin valtion maksuperustelaissa säädetään.

Edellä 15, 28, 54 a, 55—62 ja 64—66 §:ssä tarkoitettuun valtion viranomaisen päätökseen *saa hakea* muutosta valittamalla *hallinto-oikeuteen* siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muuhun valtion viranomaisen päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Valtion viranomaisen määräämään maksuun saa hakea muutosta siten kuin valtion maksuperustelaissa säädetään.

Tullilaitoksen tämän lain nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta *1 momentista poiketen* siten kuin tullilaissa (1466/1994) säädetään.

Tullin tämän lain nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta siten kuin tullilaissa (1466/1994) säädetään.

74 §

74 §

*Muutoksenhaku kunnan viranomaisen päätökseen**Muutoksenhaku kunnan viranomaisen päätökseen*

Kunnan viranhaltijan tekemään päätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta. Päätök-

Kunnan viranhaltijan 63 §:ssä tarkoitettuun päätökseen ei saa vaatia oikaisua tai

sestä voi tehdä oikaisuvaatimuksen kunnan tämän lain mukaisia tehtäviä hoitavalle toimielimelle. Oikaisuvaatimus on tehtävä viimeistään 14 päivän kuluessa viranhaltijan päätöksen tiedoksi saamisesta. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä viipymättä.

Kunnan viranhaltijan tämän lain 63 §:ssä tarkoitettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Kunnan toimielimen päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Muutosta päätökseen, joka koskee kunnallista valvontasuunnitelmaa, 86 §:ssä tarkoitettuja kunnallisia elintarvikemääräyksiä sekä kunnallisia maksuja koskevaa taksaa haetaan siten kuin kuntalaissa säädetään.

75 §

Muutoksenhaku lihantarkastuspäätökseen

Lihantarkastusta koskevaan Elintarviketurvallisuusviraston tai aluehallintoviraston päätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta. Asianosainen voi tehdä päätöksestä oikaisuvaatimuksen Elintarviketurvallisuusvirastolle. Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä viipymättä.

Elintarviketurvallisuusviraston oikaisuvaatimuksesta antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

hakea muutosta valittamalla. Muuhun kunnan viranhaltijan päätökseen saa vaatia oikaisua 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saamisesta kunnan tämän lain mukaisia tehtäviä hoitavalta toimielimeltä siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Edellä 15 §:ssä ja 55—61 §:ssä tarkoitettuun kunnan toimielimen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Muuhun kuin 1 tai 2 momentissa tarkoitettuun kunnan toimielimen päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Muutosta päätökseen, joka koskee kunnallista valvontasuunnitelmaa, 86 §:ssä tarkoitettuja kunnallisia elintarvikemääräyksiä sekä kunnallisia maksuja koskevaa taksaa, saa hakea siten kuin kuntalaissa säädetään.

75 §

Muutoksenhaku lihantarkastuspäätökseen

Lihantarkastusta koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista Elintarviketurvallisuusvirastolta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

76 §

Muutoksenhaku ensisaapumistoimintaan liittyvään päätökseen

Ensisaapumistoimintaan liittyvään päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta. Jos asianosainen on tyytymätön päätökseen, hän voi tehdä oikaisuvaatimuksen Elintarvikevirastolle 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saamisesta.

Elintarvikeviraston 1 momentin nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

76 §

Muutoksenhaku ensisaapumistoimintaan liittyvään päätökseen

Ensisaapumistoimintaan liittyvään kunnan viranomaisen päätökseen saa vaatia oikaisua Elintarvikeeturvallisuusvirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen ja muuhun ensisaapumistoimintaan liittyvään hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

76 a §

Muutoksenhaku hallinto-oikeuden päätökseen

Hallinto-oikeuden päätökseen 54 a §:ssä tarkoitettussa hyväksymisen peruuttamista koskevassa asiassa sekä 55—62 ja 64—66 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa, jollei muualla toisin säädetä, hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

81.

Laki**kiinteistönmuodostamislain 285 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kiinteistönmuodostamislain (554/1995) 285 §, sellaisena kuin se on laeissa 914/2011 ja 901/2013, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

285 §

285 §

Maanmittauslaitoksen muuhun kuin 3 momentissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Kiinteistörekisterin pitäjän kiinteistöjen yhdistämistä, 131 §:n 1 momentissa, 131 a §:ssä ja 165 §:n 1 momentissa tarkoitettua asiaa ja 277 §:n 2 momentissa tarkoitettua virheen oikaisua koskevaan päätökseen sekä toimitusinsinöörin 177 §:n 4 momentissa tarkoitettuun päätökseen ja 274 §:n 1 momentissa tarkoitettua kirjoitusvirheen korjaamista koskevaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla maaoikeuteen. Määräaika valituksen tekemiseen on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Muutoin muutoksenhakuun sovelletaan, mitä muutoksenhausta lopetettuun toimitukseen säädetään.

Maanmittauslaitoksen tai kunnan kiinteistörekisterin pitäjän päätöksestä, jolla toimitusmääräyksen antaminen on evätty, saa vaatia oikaisua Maanmittauslaitoksen keskushallinnolta siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Valitus tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiiriin alue tai pääosa siitä alueesta, jota asia koskee, kuuluu.

Maanmittauslaitoksen tai kunnan kiinteistörekisterin pitäjän *päätökseen*, jolla toimitusmääräyksen antaminen on evätty, saa vaatia oikaisua Maanmittauslaitoksen keskushallinnolta siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Muuhun Maanmittauslaitoksen päätökseen ja oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valitus tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiiriin alue tai pääosa siitä alueesta, jota asia koskee, kuuluu. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Kiinteistörekisterin pitäjän kiinteistöjen yhdistämistä, 131 §:n 1 momentissa, 131 a §:ssä ja 165 §:n 1 momentissa tarkoitettua asiaa ja 277 §:n 2 momentissa tarkoitettua virheen oikaisua koskevaan päätökseen sekä toimitusinsinöörin 177 §:n 4 momentissa tarkoitettuun päätökseen ja 274 §:n 1 momentissa tarkoitettua kirjoitusvirheen korjaamista koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla maaoikeuteen. Määräaika valituksen tekemiseen on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Muutoin muutoksenhakuun sovelletaan, mitä muutoksenhausta lopetettuun toimitukseen säädetään.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

82.

Laki**eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain 39 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain (29/2000) 39 §, sellaisena
 kuin se on laissa 1094/2007, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

39 §

39 §

*Muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Päätökseen 3–5, 20, 21, 23–26 ja 29 §:ssä tarkoitetussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muuhun tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolainkäyttölaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 20, 21, 23–26 ja 29 §:ssä tarkoitetussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Jos päätöstä 4 §:n 1 momentissa tarkoitettuun hakemukseen ei vastoin 38 a §:ää ole annettu säädetyssä määräajassa, hakija voi tehdä hallintolainkäyttölain mukaisessa järjestyksessä valituksen, jonka katsotaan tällöin kohdistuvan hakemuksen hylkäävään päätökseen. Tällaisen valituksen voi tehdä, kunnes hakemukseen on annettu päätös. Elintarviketurvallisuusviraston on ilmoitettava päätöksen antamisesta valitusviranomaiselle.

Jos päätöstä 4 §:n 1 momentissa tarkoitettuun hakemukseen ei vastoin 38 a §:ää ole annettu säädetyssä määräajassa, hakija voi tehdä hallintolainkäyttölain mukaisessa järjestyksessä valituksen, jonka katsotaan tällöin kohdistuvan hakemuksen hylkäävään päätökseen. Tällaisen valituksen voi tehdä, kunnes hakemukseen on annettu päätös. Elintarviketurvallisuusviraston on ilmoitettava päätöksen antamisesta valitusviranomaiselle.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Edellä 20—26 §:ssä tarkoitetut päätökset on valituksesta huolimatta heti pantava täytäntöön

Edellä 20–26 §:ssä tarkoitetut päätökset on *muutoksenhausta* huolimatta heti pantava täytäntöön.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

83.

Laki**eläinten kuljetuksesta annetun lain 45 ja 46 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläinten kuljetuksesta annetun lain (1429/2006) 45 ja 46 §, sellaisena kuin niistä on 46 § laissa 1341/2009, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

45 §

45 §

*Täytäntöönpano**Täytäntöönpano*

Tämän lain nojalla tehtävässä päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on noudatettava ennen kuin se on saanut lainvoiman, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Tämän lain nojalla tehtävässä päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on noudatettava ennen kuin se on saanut lainvoiman, jollei *muutoksenhakuviranomaisen* toisin määrää.

46 §

46 §

*Muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Elintarviketurvallisuusviraston, Liikenteen turvallisuusviraston, aluehallintoviraston, kunnaneläinlääkäriin, tarkastuseläinlääkäriin, rajaeläinlääkäriin ja poliisin tämän lain nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Tämän lain 44 §:ssä tarkoitettua maksua koskevaan muutoksenhakuun sovelletaan, mitä valtion maksuperustelaissa säädetään.

Luvan tai todistuksen peruuttamista koskevaan päätökseen sekä 37 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muuhun päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 1 momentissa tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämän lain 44 §:ssä tarkoitettua maksua koskevaan muutoksenhakuun sovelletaan, mitä valtion maksuperustelaisissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

84.

Laki**eläintunnistusjärjestelmästä annetun lain 38 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläintunnistusjärjestelmästä annetun lain (238/2010) 38 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

38 §

38 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla *annettuun* päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Tämän lain nojalla *tehtyyn* päätökseen *saa hakea* muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen tunnistimen hyväksymistä koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Valvontaviranomaisen tekemää päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää

Valvontaviranomaisen tekemää päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

85.

Laki**kasvinsuojeluaineista annetun lain 48 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kasvinsuojeluaineista annetun lain (1563/2011) 48 § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

48 §

48 §

*Muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Muutoksenhausta tämän lain nojalla annettuun viranomaisen päätökseen säädetään hallintolainkäyttölaissa (586/1996). Tämän lain 46 §:ssä tarkoitettua maksua koskevasta muutoksenhausta säädetään valtion maksuperustelaisissa.

Edellä 38 §:n 3 momentissa tarkoitettua väli aikaista kieltoa koskevaan päätökseen ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

Edellä 10 §:ssä tarkoitettun tutkinnon arvosteluun tyytymätön asianosainen voi tehdä oikaisuvaatimuksen tutkinnon järjestäjälle. Asianosainen, joka on tyytymätön 12 §:n 2 momentissa tarkoitettuun levitysvälineen testaus ta koskevaan päätökseen voi tehdä oikaisuvaatimuksen levitysvälineen testaajalle. Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Edellä 10 §:ssä tarkoitettuun tutkinnon arvosteluun ja 12 §:n 2 momentissa tarkoitettuun levitysvälineen testaus ta koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolais sa (434/2003) säädetään.

Muuhun päätökseen ja oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 38 ja 39 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Edellä 46 §:ssä tarkoitettua maksua koskevaan päätökseen saa kuitenkin hakea muutosta siten kuin valtion maksuperustelais sa säädetään.

Edellä 38 §:n 3 momentissa tarkoitettua väli aikaista kieltoa koskevaan päätökseen ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

Muutoin oikaisuvaatimukseen sovelletaan, mitä hallintolaissa (434/2003) säädetään oikaisuvaatimuksesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

86.

Laki**merellä toimivien kalastus- ja vesiviljelyalusten rekisteröinnistä annetun lain 33 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merellä toimivien kalastus- ja vesiviljelyalusten rekisteröinnistä annetun lain (690/2010) 33 § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

33 §

33 §

*Muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Tämän lain nojalla annettuun rekisterinpitäjän päätökseen haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei muualla laissa ole toisin säädetty.

Maa- ja metsätalousministeriön päätökseen ei saa erikseen hakea muutosta. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä.

Hallinto-oikeuden päätökseen aluksen rekisteristä poistamista sekä kalastuslisenssin keskeytystä ja peruutusta koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Elinkeino-, ympäristö- ja liikennekeskuksella on oikeus hakea muutosta hallinto-oikeuden päätökseen, jolla sen päätös on kumottu tai sitä on muutettu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

87.

Laki**totopelien tuottojen käyttämisestä hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen annetun lain 30 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan totopelien tuottojen käyttämisestä hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen annetun lain (1055/2001) 30 § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

30 §

30 §

*Muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Ministeriön päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Ministeriön päätökseen saa siihen tyytymätön asianosainen hakea oikaisua 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisesta. Oikaisuvaatimus tehdään maa- ja metsätalousministeriölle.

Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa valittamalla hakea muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Ministeriön päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla *hallinto-oikeuteen* siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 17, 19 ja 20 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

88.

Laki**rehulain 51 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rehaulain (86/2008) 51 § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

51 §

51 §

*Muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Tämän lain nojalla annettuun päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Tämän lain 20 ja 40—44 §:n nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muuhun päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 40—44 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valtion viranomaisen määräämään maksuun haetaan oikaisua siten kuin valtion maksuperustelaisissa säädetään.

Valtion viranomaisen määräämään maksuun *saa hakea muutosta* siten kuin valtion maksuperustelaisissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

89.

Laki**vesihuoltolain 32 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vesihuoltolain (119/2001) 32 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 681/2014, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

32 §

32 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Muutosta valvontaviranomaisen tämän lain nojalla antamaan päätökseen sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen 11 §:n nojalla antamaan päätökseen haetaan valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Kunnan viranomaisen 8 §:n nojalla antamaan päätökseen haetaan valittamalla muutosta siten kuin kuntalaissa (365/1995) säädetään. Valitusoikeus on myös valvontaviranomaisella.

Kunnan viranomaisen 8 ja 17 a §:n nojalla antamaan päätökseen *saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen* siten kuin kuntalaissa (365/1995) säädetään. Valitusoikeus on myös valvontaviranomaisella. *Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.*

Muutosta valvontaviranomaisen tämän lain nojalla antamaan päätökseen sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen 11 §:n nojalla antamaan päätökseen *saa hakea* valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. *Hallinto-oikeuden päätökseen 29 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

90.

Laki**eräiden maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lainojen ja saamisten siirtämisestä
Valtiokonttorin hoidettavaksi annetun lain 25 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lainojen ja saamisten siirtämisestä Valtiokonttorin hoidettavaksi annetun lain (78/2007) 25 § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

25 §

25 §

*Muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Tässä laissa tarkoitettuun Valtiokonttorin päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Valtiokonttorin päätökseen saa hakea muutosta valittamalla *hallinto-oikeuteen* siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saamisen irtisanomista ja takaisinperintää koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Lainan tai saamisen hoidosta perittävää maksua koskevaan riita-asiaan sovelletaan, mitä hallintolainkäyttölain 69 ja 70 §:ssä säädetään.

Lainan tai saamisen hoidosta perittävää maksua koskevaan riita-asiaan sovelletaan, mitä hallintolainkäyttölain 69 ja 70 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

91.

Laki**alusliikennepalvelulain 31 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan alusliikennepalvelulain (623/2005) 31 §, sellaisena kuin se on laissa 1307/2009,
 seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

31 §

31 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Toimivaltaisen viranomaisen, Liikenteen turvallisuusviraston ja VTS-viranomaisen tämän lain nojalla tekemään hallintopäätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

Alusliikenneohjaajan pätevyystodistuksen peruuttamista koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muuhun hallintopäätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 1 momentissa tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomaisen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

92.

Laki**joukkoliikennelain 1 ja 53 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan joukkoliikennelain (869/2009) 1 ja 53 §, sellaisina kuin ne ovat, 1 § osaksi laissa 389/2013 ja 53 § laeissa 324/2010, 1219/2011 ja 389/2013, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 §

1 §

*Soveltamisala**Soveltamisala*

Tätä lakia sovelletaan joukkoliikenteen harjoitettavaan ammattimaiseen henkilöiden kuljettamiseen tiellä linja-autolla, jollei rautateiden ja maanteiden julkisista henkilöliikennepalveluista sekä neuvoston asetusten (ETY) N:o 1191/69 ja (ETY) N:o 1107/70 kumoamisesta annetusta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksesta (EY) N:o 1370/2007, jäljempänä palvelusopimusasetus, tai muista Euroopan unionin asetuksista muuta johdu. Lain 2 §:n 1 ja 10 kohdan, 3—7 §:n, 8 §:n 1 momentin, 9 §:n 1 ja 2 momentin, 47 ja 48 §:n, 49 §:n 2 momentin, 52 §:n, 53 §:n 3 momentin sekä 57 ja 58 §:n säännöksiä sovelletaan myös palvelusopimusasetuksen mukaisesti harjoitettavaan joukkoliikenteeseen. Lain 2 §:n 11 kohdan, 14 §:n, 6 luvun sekä 53 §:n 2 momentin säännöksiä sovelletaan vain palvelusopimusasetuksen mukaisesti harjoitettavaan joukkoliikenteeseen.

Ammattimaisella henkilöiden kuljettamisella tarkoitetaan elinkeinon harjoittamisen tai toimeentulon hankkimisen taikka muun tulonhankkimisen tarkoituksessa harjoitettua henkilöiden kuljettamista korvausta vastaan päätoimisesti taikka sivutoimisesti tai muutoin toisen elinkeinon ohella.

Tämän lain 2 §:n 1 ja 11 kohdan, 3—7 ja 14 §:n, 6 luvun sekä 57 §:n säännöksiä sovelletaan myös raideliikenteeseen.

Tämän lain 4 §:ää sovelletaan myös lento-
liikenteeseen.

Tätä lakia sovelletaan joukkoliikenteen harjoitettavaan ammattimaiseen henkilöiden kuljettamiseen tiellä linja-autolla, jollei rautateiden ja maanteiden julkisista henkilöliikennepalveluista sekä neuvoston asetusten (ETY) N:o 1191/69 ja (ETY) N:o 1107/70 kumoamisesta annetusta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksesta (EY) N:o 1370/2007, jäljempänä palvelusopimusasetus, tai muista Euroopan unionin asetuksista muuta johdu. Lain 2 §:n 1 ja 10 kohdan, 3—7 §:n, 8 §:n 1 momentin, 9 §:n 1 ja 2 momentin, 47 ja 48 §:n, 49 §:n 2 momentin, 52 §:n, 53 §:n 2—4 momentin sekä 57 ja 58 §:n säännöksiä sovelletaan myös palvelusopimusasetuksen mukaisesti harjoitettavaan joukkoliikenteeseen. Lain 2 §:n 11 kohdan, 14 §:n, 6 luvun sekä 53 §:n 5 momentin säännöksiä sovelletaan vain palvelusopimusasetuksen mukaisesti harjoitettavaan joukkoliikenteeseen.

Ammattimaisella henkilöiden kuljettamisella tarkoitetaan elinkeinon harjoittamisen tai toimeentulon hankkimisen taikka muun tulonhankkimisen tarkoituksessa harjoitettua henkilöiden kuljettamista korvausta vastaan päätoimisesti taikka sivutoimisesti tai muutoin toisen elinkeinon ohella.

Tämän lain 2 §:n 1 ja 11 kohdan, 3—7 ja 14 §:n, 6 luvun sekä 57 §:n säännöksiä sovelletaan myös raideliikenteeseen.

Tämän lain 4 §:ää sovelletaan myös lento-
liikenteeseen.

Tämän lain 52 §:ää sovelletaan linja-autolla harjoitettavaan ammattimaiseen tavarankuljetukseen tiellä.

53 §

Oikaisuvaatimus ja muutoksenhaku

Liikenteen turvallisuusviraston 21 §:ssä tarkoitetun kokeen arviointiin tai 52 a §:ssä tarkoitettuun päätökseen linja-autoterminaalien nimeämisestä ei saa hakea muutosta valittamalla. Kokeen arviointiin ja terminaalien nimeämiseen saa hakea oikaisua Liikenteen turvallisuusvirastolta. Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti 30 päivän kuluessa siitä, kun tieto kokeen tuloksesta tai terminaalien nimeämisestä on saatu. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Mitä julkisista hankinnoista annetun lain 80—82 §:ssä, 85 §:n 1 momentissa, 86 §:n 1 ja 2 momentissa, 87 §:n 1 ja 3 momentissa, 88, 89, 91 ja 92 §:ssä, 94 §:n 1 momentin johdantokappaleessa ja 1—4 kohdassa, 95 ja 99—102 §:ssä, 103 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 105 ja 107 §:ssä säädetään oikeusturvakeinoista, sovelletaan hankinnan arvosta riippumatta tämän lain 36 §:n 1 momentissa tarkoitettussa hankinta-asiassa. Asian voi julkisista hankinnoista annetun lain 85 §:n 2 momentissa mainitun lisäksi saattaa markkinaoikeuden käsiteltäväksi liikenne- ja viestintäministeriö unionin valvontamenettelyä koskevassa asiassa. Markkinaoikeuden päätöstä, jolla markkinaoikeus on määrännyt julkisista hankinnois-

Tämän lain 52 §:ää sovelletaan linja-autolla harjoitettavaan ammattimaiseen tavarankuljetukseen tiellä.

53 §

Muutoksenhaku

Tämän lain 21 §:ssä tarkoitettuun kokeen arviointiin ja 52 a §:ssä tarkoitettuun terminaalien nimeämisestä koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään 30 päivän kuluessa siitä, kun tieto kokeen tuloksesta tai terminaalien nimeämisestä on saatu.

EU:n kansainvälistä linja-autoliikennettä koskevan asetuksen, EU:n liikenteenharjoittaja-asetuksen ja tämän lain nojalla tehtyyn muuhun kuin 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen liikenneluvan ja muun luvan peruuttamista ja 46 §:ssä tarkoitettua korvauksen takaisinperintää koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämän lain ja 2 momentissa mainittujen asetusten nojalla tehty päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta.

Mitä julkisista hankinnoista annetun lain 80—82 §:ssä, 85 §:n 1 momentissa, 86 §:n 1 ja 2 momentissa, 87 §:n 1 ja 3 momentissa, 88, 89, 91 ja 92 §:ssä, 94 §:n 1 momentin johdantokappaleessa ja 1—4 kohdassa, 95 ja 99—102 §:ssä, 103 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 105 ja 107 §:ssä säädetään oikeusturvakeinoista, sovelletaan hankinnan arvosta riippumatta tämän lain 36 §:n 1 momentissa tarkoitettussa hankinta-asiassa. Asian voi julkisista hankinnoista annetun lain 85 §:n 2 momentissa mainitun lisäksi saattaa markkinaoikeuden käsiteltäväksi liikenne- ja viestintäministeriö unionin valvontamenettelyä koskevassa asiassa. Markkinaoikeuden päätöstä, jolla markkinaoikeus on määrännyt julkisista

ta annetun lain 94 §:n 1 momentin 1–3 kohdassa tarkoitetun seuraamuksen, on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei korkein hallinto-oikeus toisin määrää. Markkinaoikeuden päätös mainitun 94 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun seuraamuksen määrittämisestä voidaan panna täytäntöön vain lainvoimaisen päätöksen nojalla.

EU:n kansainvälistä linja-autoliikennettä koskevan asetuksen 4 artiklan 2 ja 6 kohdan, 8 artiklan 3–6 kohdan, 9 artiklan 1 kohdan, 21 artiklan, 22 artiklan 1 kohdan ja 23 artiklan 2 kohdan ja EU:n liikenteenharjoittajasetuksen 4 artiklan 2 kohdan, 6 artiklan 2 kohdan, 11 artiklan 1 ja 3 kohdan, 13 ja 14 artiklan ja 15 artiklan 1 kohdan nojalla sekä muutoin tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Päätös voidaan panna heti täytäntöön, vaikka se ei ole saanut lainvoimaa, jollei päätöksessä ole toisin määrätty.

hankinnoista annetun lain 94 §:n 1 momentin 1–3 kohdassa tarkoitetun seuraamuksen, on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei korkein hallinto-oikeus toisin määrää. Markkinaoikeuden päätös mainitun 94 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun seuraamuksen määrittämisestä voidaan panna täytäntöön vain lainvoimaisen päätöksen nojalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

93.

Laki**konttilain 18 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan konttilain (762/1998) 18 §, sellaisena kuin se on laissa 1277/2010, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

18 §

18 §

*Muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Muutoksenhausta valvontaviranomaisen tämän lain nojalla antamasta päätöksestä, Turvallisuus- ja kemikaaliviraston antamasta hyväksymispäätöksestä ja hyväksymisen peruuttamista koskevasta päätöksestä sekä 12 §:n mukaisessa oikaisumenettelyssä annetusta päätöksestä säädetään hallintolainkäyttölaissa (586/1996).

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen tarkastuslaitoksen hyväksymisen peruuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

94.

Laki**ajopiirturikorttien myöntämisen järjestämisestä annetun lain 13 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ajopiirturikorttien myöntämisen järjestämisestä annetun lain (629/2004) 13 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1304/2009, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

13 §

13 §

*Oikaisun hakeminen ja muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Ajopiirturikorttien myöntäjän ajopiirturikorttia koskevaan päätökseen *ei saa hakea muutosta valittamalla*. Päätökseen saa vaatia oikaisua Liikenteen turvallisuusvirastolta. Oikaisuvaatimus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Päätökseen on liitettävä oikaisuvaatimusosoitus.

Liikenteen turvallisuusviraston oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen sekä sen tämän lain nojalla muutoin antamaan päätökseen haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Päätös, joka koskee ajopiirturikortin peruuttamista, voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta.

Ajopiirturikorttien myöntäjän ajopiirturikorttia koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua Liikenteen turvallisuusvirastolta *siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään*.

Liikenteen turvallisuusviraston päätökseen oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen sekä muuhun tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta *valittamalla hallinto-oikeuteen* siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen ajopiirturikortin peruuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Päätös, joka koskee ajopiirturikortin peruuttamista, voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

95.

Laki**alusten jääluokista ja jäänmurtaja-avustuksesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan alusten jääluokista ja jäänmurtaja-avustuksesta annetun lain (1121/2005) 12 §, sellaisena kuin se on laissa 1308/2009, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

12 §

12 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Liikenteen turvallisuusviraston ja Liikenneviraston *tämän lain nojalla tekemiin* päätöksiin haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Liikenteen turvallisuusviraston ja Liikenneviraston *päätökseen saa hakea* muutosta *valittamalla hallinto-oikeuteen* siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Liikenteen turvallisuusviraston jääluokan vahvistamista koskevasta päätöksestä ja Liikenneviraston 10 §:n 4 momentissa tarkoitusta poikkeusta koskevasta päätöksestä perittävään maksuun haetaan muutosta siten kuin valtion maksuperustelain 11 b §:ssä säädetään.

Liikenteen turvallisuusviraston jääluokan vahvistamista koskevasta päätöksestä ja Liikenneviraston 10 §:n 4 momentissa tarkoitusta poikkeusta koskevasta päätöksestä perittävään maksuun *saa hakea* muutosta siten kuin valtion maksuperustelain 11 b §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

96.

Laki**eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annetun lain 25 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annetun lain (485/2004) 25 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 69/2007, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

25 §

25 §

*Muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Toimivaltaisen viranomaisen tämän lain ja turvatoimiasetuksen nojalla tekemään päätökseen voi hakea muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valitus on käsiteltävä viipymättä.

Muutoksenhaku ei estä aluksen pysäyttämisen, aluksen, satamarakenteen tai sataman turvatoimialueen toiminnan rajoittamisen eikä 12 §:ssä tarkoitettua henkilöön kohdistuvaa pakkotointa koskevan päätöksen täytäntöönpanoa, ellei valitusviranomainen toisin määrää.

Tämän lain ja turvatoimiasetuksen nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen aluksen pysäyttämistä, aluksen toiminnan rajoittamista ja töiden keskeyttämistä koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitus on käsiteltävä viipymättä. Muutoksenhaku ei estä aluksen pysäyttämisen, aluksen, satamarakenteen tai sataman turvatoimialueen toiminnan rajoittamisen eikä 12 §:ssä tarkoitettua henkilöön kohdistuvaa pakkotointa koskevan päätöksen täytäntöönpanoa, ellei valitusviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

97.

Laki**eräiden irtolastialusten turvallisesta lastaamisesta ja lastin purkamisesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan eräiden irtolastialusten turvallisesta lastaamisesta ja lastin purkamisesta annetun lain (1206/2004) 26 § ja
muutetaan 25 §, sellaisena kuin se on laissa 1305/2009, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

25 §

25 §

*Muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Liikenteen turvallisuusviraston tämän lain perusteella tekemästä hallintopäätöksestä saa valittaa sen mukaan kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

Arviointilaitoksen päätökseen olla myöntämättä terminaalinhoitajan laadunhallintajärjestelmälle sertifiointia saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Muuhun tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen arviointilaitoksen nimeämisen peruuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Arviointilaitoksen päätöstä laadunhallintajärjestelmän sertifiointia jättämisestä ja Liikenteen turvallisuusviraston tämän lain nojalla tekemä päätöstä noudatetaan muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomaisen toisin määrää.

26 §

*(kumotaan)**Oikaisumenettely ja muutoksenhaku arviointilaitoksen päätöksistä*

Arviointilaitoksen päätökseen olla myöntämättä terminaalinhoitajan laadunhallintajärjestelmälle sertifiointia saa hakea oikaisua arviointilaitokselta 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Päätökseen on liitettävä oikaisuvaatimusosoitus. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä viipymättä.

Arviointilaitoksen oikaisumenettelyssä antamasta päätöksestä saa valittaa hallinto-oikeuteen sen mukaan kuin hallintolainkäytölaissa säädetään.

Arviointilaitoksen päätöstä laadunhallintajärjestelmän sertifiointia jättämisestä noudatetaan, jollei oikaisuvaatimuksen käsittelevä viranomainen tai valitusviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

98.

Laki**kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain 31 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain (693/2006) 31 §, sellaisena
 kuin se on laissa 1283/2011, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

31 §

31 §

*Oikaisuvaatimus ja muutoksenhaku****Muutoksenhaku***

Liikenteen turvallisuusviraston 11 §:ssä tarkoitettuun kokeeseen hyväksymistä koskevaan päätökseen ja hylättyyn koesuoritukseen saa hakea oikaisua Liikenteen turvallisuusvirastolta. Oikaisuvaatimusmenettelystä säädetään hallintolaissa.

Tämän lain *nojalla* tehtyyn päätökseen, samoin kuin 2 §:ssä mainittujen Euroopan unionin säädösten nojalla tehtyyn *tässä laissa tarkoitettuun* päätökseen, saa hakea muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Päätös voidaan panna täytäntöön, vaikka se ei ole saanut lainvoimaa, jollei päätöksessä ole toisin määrätty.

Liikenteen turvallisuusviraston 11 §:ssä tarkoitettuun kokeeseen hyväksymistä koskevaan päätökseen ja hylättyyn koesuoritukseen *saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään.*

Muuhun tämän lain ja 2 §:ssä mainittujen Euroopan unionin säädösten nojalla tehtyyn päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen liikenneluvan ja kuljettajatodistuksen peruuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Päätös voidaan panna täytäntöön, vaikka se ei ole saanut lainvoimaa, jollei päätöksessä ole toisin määrätty.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

99.

Laki**kuljettajantutkintotoiminnan järjestämisestä annetun lain 14 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kuljettajantutkintotoiminnan järjestämisestä annetun lain (535/1998) 14 §, sellaisena kuin se on laissa 706/2011, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

14 §

14 §

*Oikaisun hakeminen ja muutoksenhaku****Muutoksenhaku***

Kuljettajantutkinnon vastaanottajan tekemään, kuljettajantutkintoa tai ADR-ajolupakoetta koskevaan päätökseen *ei saa hakea valittamalla muutosta. Päätökseen saa vaatia oikaisua Liikenteen turvallisuusvirastolta. Oikaisuvaatimus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Muilta osin noudatettavasta menettelystä säädetään hallintolaissa (434/2003).*

Muutoksenhausta Liikenteen turvallisuusviraston oikaisuvaatimusasiassa tai muuhun tämän lain nojalla tekemään päätökseen säädetään hallintolainkäyttölaissa (586/1996).

Kuljettajantutkinnon vastaanottajan tekemään kuljettajantutkintoa tai ADR-ajolupakoetta koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua Liikenteen turvallisuusvirastolta *siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.*

Liikenteen turvallisuusviraston oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan tai muuhun tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen kelpoisuustodistuksen peruuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

100.

Laki**kuorma- ja linja-auton kuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain 26 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kuorma- ja linja-auton kuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain (273/2007) 26 § sellaisena kuin se on osaksi laissa 1315/2009, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

26 §

26 §

Oikaisu ja muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Opetusministeriön hyväksymässä koulutuskeskuksessa tämän lain nojalla tehdyn päätöksen oikaisemisesta on voimassa, mitä ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 25 c §:ssä ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 16 §:ssä säädetään opinto-, näyttö- tai tutkintosuorituksen arvioinnin oikaisemisesta, sekä muutoksenhausta, mitä ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 44 §:ssä säädetään muutoksenhausta koulutuksen järjestäjän päätökseen ja kielloista hakea valittamalla muutosta opiskelijan mainitun lain 25 §:ssä tarkoitettua arviointia koskevaan päätökseen tai arviointia koskevasta oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen. Opetusministeriön tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Liikenteen turvallisuusviraston hyväksymän koulutuskeskuksen *tämän lain nojalla tekemään* päätökseen taikka viraston kanssa tehdyn sopimuksen perusteella toimivan kokeen vastaanottajan ja ammattipätevyyskortin myöntäjän päätökseen *ei saa hakea muutosta valittamalla*. Päätökseen saa hakea oikaisua virastolta. Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Muutoksenhausta oikaisuvaatimusta koskevaan viraston päätökseen säädetään 3 momentissa.

Liikenteen turvallisuusviraston oikaisuvaatimuksen johdosta tai muuten tämän lain nojalla tekemään päätökseen samoin kuin *kuljet-*

Liikenteen turvallisuusviraston hyväksymän koulutuskeskuksen päätökseen taikka viraston kanssa tehdyn sopimuksen perusteella toimivan kokeen vastaanottajan ja ammattipätevyyskortin myöntäjän päätökseen saa *vaatia* oikaisua *Liikenteen turvallisuusvirastolta siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään*.

Opetus- ja kulttuuriministeriön päätökseen, Liikenteen turvallisuusviraston oikaisuvaatimuksen johdosta *antamaan tai muuhun tämän lain nojalla tekemään* päätökseen samoin kuin poliisin päätökseen saa hakea *muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen* siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

tajan ammattipätevyyskortin peruuttamista koskevaan poliisin päätökseen saa hakea valittamalla muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Ammattipätevyyskortin peruuttamista koskeva päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta.

Hallinto-oikeuden päätökseen koulutuskeskuksen hyväksymisen peruuttamista ja ammattipätevyyskortin peruuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. *Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.*

Ammattipätevyyskortin peruuttamista koskeva päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta.

Muutoksenhaussa opetus- ja kulttuuriministeriön hyväksymän koulutuskeskuksen päätökseen sovelletaan ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 25 c, 44 ja 44 a—44 f §:ää sekä ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 16 §:n 6 a kohtaa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

101.**Laki****lentoliikenteen valvontamaksusta annetun lain 15 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan lentoliikenteen valvontamaksusta annetun lain (1249/2005) 15 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1310/2009, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

15 §

15 §

Muutoksenhaku hallinto-oikeuteen

Muutoksenhaku hallinto-oikeuteen

Liikenteen turvallisuusviraston oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla *Helsingin* hallinto-oikeuteen. Valtion puolesta valitusoikeus Liikenteen turvallisuusviraston päätökseen on viraston hallintoasioista vastaavalla johtajalla.

Muutoksenhakuun sovelletaan muutoin, mitä hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen *siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.*

Valtion puolesta valitusoikeus Liikenteen turvallisuusviraston päätökseen on viraston hallintoasioista vastaavalla johtajalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

102.

Laki**maantieliikenteen liikenneyrittäjäkoulutuksesta annetun lain 8 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maantieliikenteen liikenneyrittäjäkoulutuksesta annetun lain (694/2006) 8 §, sellaisena kuin se on laissa 1312/2009, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

8 §

8 §

*Muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Liikenteen turvallisuusviraston tämän lain nojalla antamaan päätökseen voi hakea muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Virasto voi päätöksessään määrätä, että päätöstä on noudatettava ennen kuin se on saanut lainvoiman. *Valitusviranomainen voi kuitenkin kieltää täytäntöönpanon, kunnes valitus on ratkaistu.*

Liikenneyrittäjäkoulutusluvan peruuttamisesta koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muuhun päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 1 momentissa tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi päätöksessään määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

103.

Laki**matkustaja-aluksen henkilöluetteloista annetun lain 24 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan matkustaja-aluksen henkilöluetteloista annetun lain (1038/2009) 24 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

24 §

24 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Liikenteen turvallisuusviraston sekä liikenne- ja viestintäministeriön tämän lain nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Liikenteen turvallisuusviraston päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

Tämän lain 17 §:n nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muuhun Liikenteen turvallisuusviraston päätökseen sekä liikenne- ja viestintäministeriön päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitustuvan.

Liikenteen turvallisuusviraston päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Liikenteen turvallisuusviraston henkilöluettelointijärjestelmän hyväksymisestä perittäväan maksuun *saa hakea* muutosta siten kuin valtion maksuperustelain 11 b §:ssä säädetään.

Liikenteen turvallisuusviraston henkilöluettelointijärjestelmän hyväksymisestä perittäväan maksuun haetaan muutosta siten kuin valtion maksuperustelain 11 b §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

104.

Laki**meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annetun lain 27 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annetun lain (1277/2007) 27 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

27 §

Oikaisuvaatimus ja muutoksenhaku

Tukiviranomaisen päätökseen saa *siihen tyytymätön asianosainen* hakea oikaisua 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus tehdään tukiviranomaiselle.

Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa valittamalla hakea muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Sen lisäksi, mitä muutoksenhausta erikseen säädetään, tukiviranomaisella on oikeus valittaa hallinto-oikeuden tämän lain nojalla tekemästä päätöksestä, jos hallinto-oikeus on muuttanut tukiviranomaisen päätöstä tai kumonnut sen.

Tukiviranomaisen tämän lain mukaisesti määräämään maksuun haetaan muutosta siten kuin valtion maksuperustelain 11 b §:ssä säädetään.

Ehdotus

27 §

Muutoksenhaku

Tukiviranomaisen päätökseen saa *vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.*

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen tuen takaisinperintää koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Sen lisäksi, mitä muutoksenhausta erikseen säädetään, tukiviranomaisella on oikeus valittaa hallinto-oikeuden tämän lain nojalla tekemästä päätöksestä, jos hallinto-oikeus on muuttanut tukiviranomaisen päätöstä tai kumonnut sen.

Tukiviranomaisen tämän lain mukaisesti määräämään maksuun saa hakea muutosta siten kuin valtion maksuperustelain 11 b §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

105.

Laki**rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuustehtävistä annetun lain 57 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuustehtävistä annetun lain (1664/2009) 57 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

57 §

Muutoksenhaku

Liikenteen turvallisuusviraston *tämän lain nojalla antamaan* päätöksen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Päätöstä on valituksesta huolimatta kuitenkin noudatettava, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

Ehdotus

57 §

Muutoksenhaku

Liikenteen turvallisuusviraston *oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan tai muuhun tämän lain nojalla tekemään* päätöksen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen lupakirjan peruuttamista, lisätodistuksen peruuttamista, kelpoisuuskirjan peruuttamista, 13 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettua liikkuvan kaluston kuljettajan toimintakieltoa, 29 §:ssä tarkoitettua hyväksynnän peruuttamista ja terveydentilaa koskevan erivapauden peruuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Liikenteen turvallisuusviraston päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

106.

Laki**taksinkuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain 38 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan taksinkuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain (695/2009) 38 §, sellaisena
 kuin se on laissa 1320/2009, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

38 §

38 §

Oikaisu ja muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Liikenteen turvallisuusviraston koulutusluvan saaneen *tämän lain nojalla tekemään* päätökseen taikka Liikenteen turvallisuusviraston kanssa tehdyn sopimuksen perusteella toimivan kokeen vastaanottajan päätökseen *ei saa hakea muutosta valittamalla. Päätökseen saa hakea oikaisua* Liikenteen turvallisuusvirastolta. Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisesta.

Liikenteen turvallisuusviraston oikaisuvaatimuksen johdosta tai muutoin tämän lain nojalla tekemään päätökseen samoin kuin poliisin tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea valittamalla muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Taksinkuljettajan ajoluvan peruuttamista koskeva päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta.

Liikenteen turvallisuusviraston koulutusluvan saaneen päätökseen taikka Liikenteen turvallisuusviraston kanssa tehdyn sopimuksen perusteella toimivan kokeen vastaanottajan päätökseen *saa vaatia oikaisua Liikenteen turvallisuusvirastolta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (434/2003) säädetään.*

Muuhun tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen ajoluvan peruuttamista ja koulutusluvan peruuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan

Taksinkuljettajan ajoluvan peruuttamista koskeva päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä

107.

Laki**vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetun lain 49 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetun lain (617/2009) 49 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

49 §

49 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Muutoksen hakemisesta Viestintäviraston tämän lain nojalla tekemään päätökseen säädetään hallintolainkäyttölaissa (586/1996).

Viestintäviraston päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen tarkastuslaitoksen nimeämisen peruuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Viestintävirasto voi päätöksessään määrätä, että päätöstä on noudatettava ennen kuin se on saanut lainvoiman. Valitusviranomaisen voi kuitenkin kieltää päätöksen täytäntöönpanon, kunnes valitus on ratkaistu.

Viestintävirasto voi päätöksessään määrätä, että päätöstä on noudatettava ennen kuin se on saanut lainvoiman. Valitusviranomaisen voi kuitenkin kieltää päätöksen täytäntöönpanon, kunnes valitus on ratkaistu.

Muutoksenhausta tietosuojavaltuutetun päätökseen säädetään henkilötietolaissa.

Muutoksenhausta tietosuojavaltuutetun päätökseen säädetään henkilötietolaissa..

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

109.

Laki**luotsauslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luotsauslain (940/2003) 20 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 645/2010, sekä
lisätään lakiin uusi 20 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

20 §

Tuomioistuिन

Tämän lain 4—11 §:n mukaan käsiteltävissä asioissa toimivaltainen tuomioistuिन määrätty merilain (674/1994) 21 luvun säännösten mukaan.

Liikenteen turvallisuusviraston tämän lain nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Ehdotus

20 §

Tuomioistuिन

Tämän lain 4—11 §:n mukaan käsiteltävissä asioissa toimivaltainen tuomioistuिन määrätty merilain (674/1994) 21 luvun säännösten mukaan.

20 a §

Muutoksenhaku

Luotsin ohjauskirjan peruuttamista, linjaluotsinkirjan peruuttamista ja aluskohtaisen luotsinkäyttövelvollisuuden erivapauden peruuttamista koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Liikenteen turvallisuusviraston muuhun päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen luotsin ohjauskirjan peruuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea

muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

110.

Laki**maantielain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan maantielain (503/2005) 105 a §, sellaisena kuin se on laissa 446/2012, ja
muutetaan 105 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1242/2009, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

105 §

105 §

*Muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei 87 §:stä muuta johdu. Tienpitoviranomaisen päätöksestä 37 §:ssä, 38 §:n 2 momentissa, 40 §:n 2 momentissa, 47 §:ssä, 48 §:n 2 momentissa ja 52 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa valitetaan siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä päätöksessä tarkoitettu liittymä, ylityskohta, kiinteistö taikka mainos tai ilmoitus sijaitsee.

Edellä 43 f §:ssä tarkoitettua pätevyystodistusta koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua Liikenteen turvallisuusvirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään.

Valtioneuvoston yleisistunnon päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Muuhun tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen yleis- ja tiesuunnitelman hyväksymistä koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tienpitoviranomaisen päätöksestä 37 §:ssä, 38 §:n 2 momentissa, 40 §:n 2 momentissa, 47 §:ssä, 48 §:n 2 momentissa ja 52 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa valitetaan siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä päätöksessä tarkoitettu liittymä, ylityskohta, kiinteistö taikka mainos tai ilmoitus sijaitsee.

Kunnalla, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella sekä maakunnan liitolla on oikeus hakea valittamalla muutosta sellaiseen yleis- ja tiesuunnitelman hyväksymispäätökseen, jonka vaikutukset ulottuvat kunnan alu-

Kunnalla, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella sekä maakunnan liitolla on oikeus hakea valittamalla muutosta sellaiseen yleis- ja tiesuunnitelman hyväksymispäätökseen, jonka vaikutukset ulottuvat kunnan alu-

eelle tai viranomaisen toimialueelle.

Rekisteröidyllä paikallisella tai alueellisella yhteisöllä tai säätiöllä on oikeus toimialaansa kuuluvissa asioissa hakea valittamalla muutosta sellaiseen yleis- ja tiesuunnitelman hyväksymispäätökseen, jonka vaikutukset ulottuvat yhteisön tai säätiön toiminta-alueelle.

Yhteiskunnallisesti merkittäväksi katsottavaa yleis- ja tiesuunnitelman hyväksymispäätöstä koskeva valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

105 a §

Oikaisun hakeminen

Edellä 43 f §:ssä tarkoitettua pätevyystodistusta koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Päätökseen saa vaatia oikaisua Liikenteen turvallisuusvirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

eelle tai viranomaisen toimialueelle.

Rekisteröidyllä paikallisella tai alueellisella yhteisöllä tai säätiöllä on oikeus toimialaansa kuuluvissa asioissa hakea valittamalla muutosta sellaiseen yleis- ja tiesuunnitelman hyväksymispäätökseen, jonka vaikutukset ulottuvat yhteisön tai säätiön toiminta-alueelle.

Yhteiskunnallisesti merkittäväksi katsottavaa yleis- ja tiesuunnitelman hyväksymispäätöstä koskeva valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Muutoksenhausta maantietoimituksessa tehtyyn päätökseen säädetään 87 §:ssä

(kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

110.

Laki**postilain 80 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan postilain (415/2011) 80 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

80 §

80 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Valtioneuvoston, liikenne- ja viestintäministeriön, Viestintäviraston ja kunnan rakennusvalvontaviranomaisen tämän lain nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valtioneuvoston, liikenne- ja viestintäministeriön ja Viestintäviraston päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Viestintävirastolla on oikeus hakea valittamalla muutosta 1 momentissa tarkoitettuun hallinto-oikeuden päätökseen, jolla hallinto-oikeus on kumonnut Viestintäviraston päätöksen tai muuttanut sitä.

Valtioneuvoston yleisistunnon päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Liikenne- ja viestintäministeriön, Viestintäviraston ja kunnan rakennusvalvontaviranomaisen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen yleispalveluvollisuuden asettamista ja sen muuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valtioneuvoston, liikenne- ja viestintäministeriön ja Viestintäviraston päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Viestintävirastolla on oikeus hakea valittamalla muutosta 2 momentissa tarkoitettuun hallinto-oikeuden päätökseen, jolla hallinto-oikeus on kumonnut Viestintäviraston päätöksen tai muuttanut sitä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

111.

Laki

ratalain 92 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ratalain (110/2007) 92 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1243/2009, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

92 §

92 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, *jollei 77 §:stä muuta johdu*. Radanpitäjän päätöksestä 17, 40 ja 41 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa valitetaan siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä päätöksessä tarkoitettu tasoristeys tai kiinteistö sijaitsee.

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen *saa hakea* muutosta valittamalla *hallinto-oikeuteen* siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Radanpitäjän päätöksestä 17, 40 ja 41 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa valitetaan siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä päätöksessä tarkoitettu tasoristeys tai kiinteistö sijaitsee.

Hallinto-oikeuden päätökseen yleis- ja ratasuunnitelman hyväksymistä koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Kunnalla, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella ja maakunnan liitolla on oikeus hakea valittamalla muutosta sellaiseen yleis- ja ratasuunnitelman hyväksymispäätökseen, jonka vaikutukset ulottuvat kunnan alueelle tai viranomaisen toimialueelle.

Kunnalla, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella ja maakunnan liitolla on oikeus hakea valittamalla muutosta sellaiseen yleis- ja ratasuunnitelman hyväksymispäätökseen, jonka vaikutukset ulottuvat kunnan alueelle tai viranomaisen toimialueelle.

Rekisteröidyllä paikallisella tai alueellisella yhteisöllä tai säätiöllä on oikeus toimialaansa kuuluvissa asioissa hakea valittamalla muutosta sellaiseen yleis- ja ratasuunnitelman hyväksymispäätökseen, jonka vaikutukset ulottuvat yhteisön tai säätiön toiminta-alueelle.

Rekisteröidyllä paikallisella tai alueellisella yhteisöllä tai säätiöllä on oikeus toimialaansa kuuluvissa asioissa hakea valittamalla muutosta sellaiseen yleis- ja ratasuunnitelman hyväksymispäätökseen, jonka vaikutukset ulottuvat yhteisön tai säätiön toiminta-alueelle.

Yhteiskunnallisesti merkittäväksi katsottavaa yleis- ja ratasuunnitelman hyväksymispäätöstä koskeva valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Yhteiskunnallisesti merkittäväksi katsottavaa yleis- ja ratasuunnitelman hyväksymispäätöstä koskeva valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

reellisenä.

Muutoksenhausta ratatoimituksessa tehtyyn päätökseen säädetään 77 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

112.

Laki

taksiliikennelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan taksiliikennelain (217/2007) 8 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa
 1314/2009, ja
muutetaan 27 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

8 §

8 §

Yrittäjäkurssi

Yrittäjäkurssi

Kokeessa hylätty henkilö voi hakea Liikenteen turvallisuusvirastolta oikaisua. Oikaisuvaatimus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaamisesta. Muutoksenhausta Liikenteen turvallisuusviraston päätökseen säädetään 27 §:ssä.

(kumotaan)

27 §

27 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

Edellä 8 §:ssä tarkoitetun kokeen arviointia koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua Liikenteen turvallisuusvirastolta siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Muuhun päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen taksiluvan peruuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Päätöstä *noudatetaan* muutoksenhausta huolimatta, jollei *muutoksenhakuviranomaisen* toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä

113.

Laki**vesiliikennelain 22 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vesiliikennelain (463/1996) 22 §, sellaisena kuin se on laissa 1294/2009, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

22 §

22 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Tässä laissa tarkoitettu päätöksestä saa valittaa hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valitus, joka koskee toimivaltaisen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 15 §:n 2 momentin, 16 §:n tai 21 §:n 3 momentin taikka Liikenneviraston 15 §:n 2 momentin tai Liikenteen turvallisuusviraston 16 §:n nojalla antamaa päätöstä käsitellään siinä hallinto-oikeudessa, jonka tuomiopiirissä pääosa päätöksen kohteena olevasta vesialueesta sijaitsee. Muutoin toimivaltainen hallinto-oikeus määräytyy sen mukaan, minkä hallinto-oikeuden tuomiopiirissä valituksen kohteena olevan päätöksen tehneen viranomaisen toimipaikka sijaitsee.

Tässä laissa *tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla* hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valitus, joka koskee toimivaltaisen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 15 §:n 2 momentin, 16 §:n tai 21 §:n 3 momentin taikka Liikenneviraston 15 §:n 2 momentin tai Liikenteen turvallisuusviraston 16 §:n nojalla antamaa päätöstä käsitellään siinä hallinto-oikeudessa, jonka tuomiopiirissä pääosa päätöksen kohteena olevasta vesialueesta sijaitsee. Muutoin toimivaltainen hallinto-oikeus määräytyy sen mukaan, minkä hallinto-oikeuden tuomiopiirissä valituksen kohteena olevan päätöksen tehneen viranomaisen toimipaikka sijaitsee.

Hallinto-oikeuden päätökseen 15, 16 ja 20 §:ssä tarkoitetun kiellon tai rajoituksen määrittämistä tai muuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä

114.

Laki**kansainvälistä taksiliikennettä tiellä koskevan Ruotsin kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta annetun lain 8 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kansainvälistä taksiliikennettä tiellä koskevan Ruotsin kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta annetun lain (559/2012) 8 § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

8 §

8 §

*Muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen taksiluvan peruuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

115.

Laki**kaivoslain 162 ja 164 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kaivoslain (621/2011) 162 ja 164 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

162 §

162 §

Muutoksenhaku kaivosviranomaisen päätöksestä

Muutoksenhaku kaivosviranomaisen päätökseen

Tämän lain nojalla annettuun kaivosviranomaisen päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei jäljempänä muuta säädetä. Toimivaltainen hallinto-oikeus määräytyy sen mukaan, minkä hallinto-oikeuden tuomiopiirissä pääosa päätöksessä tarkoitettua malminetsintäaluetta, kaivosaluetta tai kullanhuhdonta-aluetta sijaitsee.

Kaivosviranomaisen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei jäljempänä muuta säädetä. Toimivaltainen hallinto-oikeus määräytyy sen mukaan, minkä hallinto-oikeuden tuomiopiirissä pääosa päätöksessä tarkoitettua malminetsintäaluetta, kaivosaluetta tai kullanhuhdonta-aluetta sijaitsee.

Hallinto-oikeuden päätökseen 70 ja 131 §:ssä, 140 §:n 2 momentissa, 144 §:n 2 momentissa sekä 156 ja 157 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Kaivosviranomaisen päätöksestä perittävistä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.

Kaivosviranomaisen päätöksestä perittävistä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.

Vakuuden vapauttamista koskevaan kaivosviranomaisen päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Vakuuden vapauttamista koskevaan kaivosviranomaisen päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

164 §

164 §

Muutoksenhaku tarkastuslaitoksen päätöksestä

Muutoksenhaku tarkastuslaitoksen päätökseen

Tarkastuslaitoksen päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Tarkastuslaitoksen päätökseen saa hakea oikaisua tarkastuslai-

Tarkastuslaitoksen päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaisissa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

*tokselta 30 päivän kuluessa päätöksen tiedok-
sisaannista. Päätökseen on liitettävä oi-
kaisuvaatimusohjeet.*

Tarkastuslaitoksen oikaisumenettelyssä an-
tamaan päätökseen haetaan muutosta valitta-
malla hallinto-oikeuteen siten kuin hallinto-
lainkäyttölaissa säädetään.

*saa hakea muutosta valittamalla hallinto-
oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa
säädetään.*

*Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea
muutosta valittamalla vain, jos korkein hal-
linto-oikeus myöntää valitusluvan.*

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*

*Muutoksenhaussa ennen tämän lain voi-
maantuloa annettuun hallintopäätökseen so-
velletaan tämän lain voimaan tullessa voi-
massa olleita säännöksiä.*

116.

Laki**kauppakamarilain 10 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kauppakamarilain (878/2002) 10 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

10 §

10 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Kauppa- ja teollisuusministeriön *tämän lain nojalla* tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen noudattaen mitä muutoksenhausta hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään

Työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen *siten kuin* hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. *Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

117.

Laki**merimiespalvelulain 27 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merimiespalvelulain (447/2007) 27 § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

27 §

27 §

*Muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Merimiespalvelutoimiston 7 §:n 3 momentissa tarkoitettuun päätökseen voidaan hakea muutosta valittamalla. Lisäksi työnantaja voi hakea muutosta merimiespalvelutoimiston 9 §:n 2 momentissa tarkoitettuun päätökseen.

Valitus tehdään Helsingin hallinto-oikeudelle.

Valitus on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Muutoksenhausta on muutoin voimassa, mitä hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Merimiespalvelutoimiston päätökseen 9 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa vaatia oikeaisua kuuden kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaisissa (434/2003) säädetään.

Muuhun merimiespalvelutoimiston päätökseen sekä merimiespalvelutoimiston oikeisuvaatimukseen antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitus on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

118.

Laki**perintätoiminnan luvanvaraisuudesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan perintätoiminnan luvanvaraisuudesta annetun lain (517/1999) 14 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

14 §

14 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Muutoksen hakemisesta tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen on voimassa, mitä hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Tässä laissa tarkoitettua päätöstä toimiluvan peruuttamisesta on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 11 §:ssä tarkoitettua kieltoa ja 12 §:ssä tarkoitettua toimiluvan peruuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Päätöstä toimiluvan peruuttamisesta on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

119.

Laki**valmismatkaliikkeistä annetun lain 21 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan valmismatkaliikkeistä annetun lain (939/2008) 21 §, sellaisena kuin se on laissa 675/2012, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

21 §

21 §

*Muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Edellä 8, 15 ja 16 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muuhun Kilpailu- ja kuluttajaviraston päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 8 §:ssä tarkoitettua rekisteristä poistamista sekä 15 ja 16 §:ssä tarkoitettuja kieltoja koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston 8 ja 10—12 §:n nojalla antamaa päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston 8 ja 10—12 §:n nojalla antamaa päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

120.

Laki**kiinteistönvälitysliikkeistä ja vuokrahuoneiston välitysliikkeistä annetun lain 15 ja 21 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kiinteistönvälitysliikkeistä ja vuokrahuoneiston välitysliikkeistä annetun lain (1075/2000) 15 ja 21 §, sellaisina kuin ne ovat, 15 § laissa 279/2013 ja 21 § laissa 1523/2009, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

15 §

15 §

*Oikaisun ja muutoksen hakeminen välittäjäkoelautakunnan päätökseen****Muutoksenhaku välittäjäkoelautakunnan päätökseen***

Välittäjäkoetta koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua *välittäjäkoelautakunnalta* siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Välittäjäkoetta koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Välittäjäkoelautakunnan oikaisuvaatimusasiassa tekemään päätökseen saa hakea muutosta hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta *valittamalla hallinto-oikeuteen* siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta *valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitustuvan.*

21 §

21 §

*Muutoksenhaku aluehallintoviraston päätökseen**Muutoksenhaku aluehallintoviraston päätökseen*

Muutoksenhausta aluehallintoviraston tekemään päätökseen on voimassa, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Aluehallintoviraston päätökseen 18 ja 19 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta *valittamalla hallinto-oikeuteen* siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Muuhun aluehallintoviraston päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. *Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen* saa hakea muutosta *valittamalla hallinto-oikeuteen* siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 18 §:ssä tarkoitettuja kieltoja ja 19 §:ssä tarkoitettua rekisteristä poistamista koskevassa asiassa saa

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tässä laissa tarkoitettua päätöstä rekisteristä poistamisesta ja määräaikaisesta toimintakiellosta on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomainen toisin määrää

hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tässä laissa tarkoitettua päätöstä rekisteristä poistamisesta ja määräaikaisesta toimintakiellosta on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

121.

Laki**sähkön alkuperän varmentamisesta ja ilmoittamisesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sähkön alkuperän varmentamisesta ja ilmoittamisesta annetun lain (1129/2003) 16 ja 17 §, sellaisena kuin niistä on 17 § laissa 445/2013, sekä
lisätään lakiin siitä lailla 445/2013 kumotun 18 §:n tilalle uusi 18 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

16 §

16 §

Muutoksenhaku hallintopäätöksistä

Muutoksenhaku Energiaviraston päätökseen

Energiamarkkinaviraston tämän lain nojalla *antamaan* päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Energiaviraston tämän lain nojalla teemmään päätökseen *saa hakea* muutosta valittamalla *hallinto-oikeuteen* siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

17 §

17 §

Muutoksenhaku rekisterinpitäjän ja arviointilaitoksen päätöksistä

Muutoksenhaku rekisterinpitäjän ja arviointilaitoksen päätökseen

Rekisterinpitäjän sähkön alkuperätakuuta koskevaan päätökseen ja arviointilaitoksen todentamistodistusta koskevaan päätökseen saa hakea oikaisua päätöksen antajalta 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Päätökseen on liitettävä oikaisuvaatimusohjeet. Oikaisumenettelystä säädetään hallintolaisissa.

Rekisterinpitäjän sähkön alkuperätakuuta koskevaan päätökseen ja arviointilaitoksen todentamistodistusta koskevaan päätökseen saa *vaatia* oikaisua *siten kuin hallintolaisissa säädetään*.

Rekisterinpitäjän ja arviointilaitoksen oikaisumenettelyssä antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen *saa hakea* muutosta valittamalla *hallinto-oikeuteen* siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään

18 §

Muutoksenhaku hallinto-oikeuden päätökseen

Hallinto-oikeuden päätökseen arviointilaitoksen hyväksymisen peruuttamista ja alkuperätakuun epäämistä määrääjäksi koske-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

vassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun 16 ja 17 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

122.

Laki**tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista annetun lain 39 ja 40 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista annetun lain (1005/2008) 39 ja 40 §, sellaisena kuin niistä on 39 § laissa 1269/2010, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

39 §

39 §

Muutoksenhaku ministeriön ja Turvallisuus- ja kemikaaliviraston päätökseen

Muutoksenhaku ministeriön ja Turvallisuus- ja kemikaaliviraston päätökseen

Tarkastuslaitoksen hyväksymisen peruuttamista koskevaan ja 34 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muuhun ministeriön ja Turvallisuus- ja kemikaaliviraston päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 1 momentissa tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Ministeriön ja Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tämän lain nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää

Ministeriön ja Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tämän lain nojalla tekemää päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

40 §

Muutoksenhaku tarkastuslaitoksen päätökseen

Tarkastuslaitoksen päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Tarkastuslaitoksen vaatimuksenmukaisuustodistusta tai tarkastustodistusta koskevaan päätökseen saa hakea oikaisua tarkastuslaitokselta 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisäännöstä. Päätökseen on liitettävä oikaisuvaatimusohjeet.

Tarkastuslaitoksen oikaisumenettelyssä annettavaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

40 §

Muutoksenhaku tarkastuslaitoksen päätökseen

Tarkastuslaitoksen vaatimuksenmukaisuustodistusta tai tarkastustodistusta koskevaan päätökseen saa *vaatia* oikaisua *siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään*.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

123.

Laki**työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain (248/1982) 8 §, sellaisena
 kuin se on osaksi laeissa 409/1996 ja 1027/2011, sekä
lisätään lakiin uusi 8 a §, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

8 §

8 §

*Vuorokautinen ylityö**Vuorokautinen ylityö*

Työntekijä on korvausta vastaan velvollinen tekemään ylityötä 4 §:n 1 momentissa säädetyn vuorokautisen säännöllisen työajan lisäksi enintään 16 tuntia viikossa. Työaika vuorokaudessa saa olla kuitenkin enintään 14 tuntia. Näistä enimmäisajoista työ- ja elinkeinoministeriö voi yksittäistapauksissa myöntää poikkeuksia varattuaan merimiesasiain neuvottelukunnalle tilaisuuden lausunnon antamiseen. Poikkeusluvan ehtoina on, että ylityö tehdään työntekijän suostumuksella ja että on sovittu aluksessa noudatettavasta 18 §:ssä tarkoitetusta vuorottelujärjestelmästä tai työaika tasoitetaan kolmen kuukauden aikana vastaamaan edellä säädettyjä enimmäismääriä. *Työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäytölaissa (586/1996) säädetään.*

Milloin työ on järjestetty kahteen vuoroon, on työntekijä 1 momentissa säädetystä poiketen velvollinen tekemään vuorokautista ylityötä enintään 28 tuntia viikossa ja tämän lisäksi suostumuksensa mukaisesti enintään 7 tuntia viikossa, jos hänellä on oikeus säännöllisesti enintään 30 päivän välein toistuviin vapaa-aikajaksoihin. Vapaa-aikajakson on oltava vähintään 7 vuorokauden pituinen ja siihen tulee sisältyä kokonainen viikonloppu.

Työntekijä on korvausta vastaan velvollinen tekemään ylityötä 4 §:n 1 momentissa säädetyn vuorokautisen säännöllisen työajan lisäksi enintään 16 tuntia viikossa. Työaika vuorokaudessa saa olla kuitenkin enintään 14 tuntia. Näistä enimmäisajoista työ- ja elinkeinoministeriö voi yksittäistapauksissa myöntää poikkeuksia varattuaan merimiesasiain neuvottelukunnalle tilaisuuden lausunnon antamiseen. Poikkeusluvan ehtoina on, että ylityö tehdään työntekijän suostumuksella ja että on sovittu aluksessa noudatettavasta 18 §:ssä tarkoitetusta vuorottelujärjestelmästä tai työaika tasoitetaan kolmen kuukauden aikana vastaamaan edellä säädettyjä enimmäismääriä.

Milloin työ on järjestetty kahteen vuoroon, on työntekijä 1 momentissa säädetystä poiketen velvollinen tekemään vuorokautista ylityötä enintään 28 tuntia viikossa ja tämän lisäksi suostumuksensa mukaisesti enintään 7 tuntia viikossa, jos hänellä on oikeus säännöllisesti enintään 30 päivän välein toistuviin vapaa-aikajaksoihin. Vapaa-aikajakson on oltava vähintään 7 vuorokauden pituinen ja siihen tulee sisältyä kokonainen viikonloppu.

8 a §

Muutoksenhaku työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen

Työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen 8 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaisissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

124.

Laki**päästökauppalain 75 ja 76 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan päästökauppalain (311/2011) 75 ja 76 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

75 §

75 §

Muutoksenhaku päästökauppaviranomaisen päätökseen

Muutoksenhaku päästökauppaviranomaisen päätökseen

Päästökauppaviranomaisen tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Päästökauppaviranomaisen tämän lain nojalla *tekemään* päätökseen saa hakea muutosta valittamalla *hallinto-oikeuteen* siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 16, 64, 68 ja 70—72 §:ssä tarkoitetussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Päästökauppaviranomaisen 16 §:n 2 ja 4 momentin nojalla antamaa luvan peruuttamista koskevaa päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava 17 §:ssä tarkoitetun päästöoikeuksien kirjaamiskiellon osalta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin päättä.

Päästökauppaviranomaisen 16 §:n 2 ja 3 momentin nojalla antamaa luvan peruuttamista koskevaa päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava 17 §:ssä tarkoitetun päästöoikeuksien kirjaamiskiellon osalta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin *määätä*.

Päästökauppaviranomaisen 71 §:n nojalla antamaa päästöoikeuksien luovutuskieltoa on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin päättä.

Päästökauppaviranomaisen 71 §:n nojalla antamaa päästöoikeuksien luovutuskieltoa on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin *määätä*.

Päästökauppaviranomaisen julkisoikeudellisesta suoritteesta määräämään maksuun haetaan muutosta siten kuin valtion maksuperustelaisissa säädetään.

Päästökauppaviranomaisen julkisoikeudellisesta suoritteesta määräämään maksuun *saa hakea* muutosta siten kuin valtion maksuperustelaisissa säädetään.

76 §

Muutoksenhaku todentajan päätökseen

Todentajan lausuntoon saa hakea oikaisua todentajalta 14 päivän kuluessa lausunnon tiedoksisaannista. Lausuntoon on liitettävä oikaisuvaatimusohjeet.

Todentajan oikaisumenettelyssä antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

76 §

Muutoksenhaku todentajan päätökseen

Todentajan lausuntoon saa *vaatia* oikaisua *siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään*.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla *vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan*.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

125.

Laki**kotoutumisen edistämisestä annetun lain 82 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) 82 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 919/2012, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

82 §

82 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Jollei muualla laissa toisin säädetä, tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muutoksenhausta työ- ja elinkeinotoimiston julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaiseen päätökseen säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 14 luvussa.

Muutoksenhausta työmarkkinatukea koskevaan kotoutumistukipäätökseen säädetään työttömyysturvalain 12 luvussa.

Muutoksenhausta toimeentulotukea koskevaan päätökseen säädetään sosiaalihuoltolain 7 luvussa.

Jollei muualla laissa toisin säädetä, tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. *Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvun.*

Muutoksenhausta työ- ja elinkeinotoimiston julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaiseen päätökseen säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 14 luvussa.

Muutoksenhausta työmarkkinatukea koskevaan kotoutumistukipäätökseen säädetään työttömyysturvalain 12 luvussa.

Muutoksenhausta toimeentulotukea koskevaan päätökseen säädetään sosiaalihuoltolain 7 luvussa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

126.

Laki**eräiden valtion tukea koskevien Euroopan yhteisöjen säännösten soveltamisesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden valtion tukea koskevien Euroopan yhteisöjen säännösten soveltamisesta annetun lain (300/2001) nimike, sekä
 1 ja 2 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 187/2008, seuraavasti:

Laki**eräiden valtion tukea koskevien Euroopan *unionin* säännösten soveltamisesta***Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 §

1 §

*Tuen maksamisen keskeyttäminen ja takaisinperintä**Tuen maksamisen keskeyttäminen ja takaisinperintä*

Euroopan yhteisöjen komission tekemä päätös Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun tuen maksamisen keskeyttämisestä tai takaisinperimisestä on pantava Suomessa viipymättä täytäntöön. Täytäntöönpanon on velvollinen suorittamaan se viranomaisena, joka on myöntänyt kyseisen tuen. Jos tuen on myöntänyt muu kuin viranomaisena, täytäntöönpanoon on velvollinen ryhtymään se viranomaisena, joka yksin tai yhdessä muiden viranomaisten kanssa käyttää määräysvaltaa tuen myöntäneessä yhteisössä. Jos komission päätöksen ja tämän momentin perusteella ei ole mahdollista yksilöidä toimivaltaista viranomaista, takaisinperinnän täytäntöönpanosta vastaa työ- ja elinkeinoministeriö, jäljempänä ministeriö.

Komission takaisinperintäpäätös pannaan täytäntöön takaisinperinnästä vastuussa olevan viranomaisen päätöksellä. Päätöksessä on yksilöitävä tuen takaisinmaksuun velvolliset yritykset, takaisinperittävä määrä ja sille maksettava korko sekä muut tarpeelliset sei-

Euroopan komission tekemä päätös Euroopan *unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen* 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun tuen maksamisen keskeyttämisestä tai takaisinperimisestä on pantava Suomessa viipymättä täytäntöön. Täytäntöönpanon on velvollinen suorittamaan se viranomaisena, joka on myöntänyt kyseisen tuen. Jos tuen on myöntänyt muu kuin viranomaisena, täytäntöönpanoon on velvollinen ryhtymään se viranomaisena, joka yksin tai yhdessä muiden viranomaisten kanssa käyttää määräysvaltaa tuen myöntäneessä yhteisössä. Jos komission päätöksen ja tämän momentin perusteella ei ole mahdollista yksilöidä toimivaltaista viranomaista, takaisinperinnän täytäntöönpanosta vastaa työ- ja elinkeinoministeriö, jäljempänä ministeriö.

Komission takaisinperintäpäätös pannaan täytäntöön takaisinperinnästä vastuussa olevan viranomaisen päätöksellä. Päätöksessä on yksilöitävä tuen takaisinmaksuun velvolliset yritykset, takaisinperittävä määrä ja sille maksettava korko sekä muut tarpeelliset sei-

kat siten kuin komission päätöksessä määrätään.

Takaisinperinnän täytäntöönpanoa koskeva kansallisen viranomaisen päätös voidaan panna täytäntöön verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetyssä järjestyksessä ja siihen haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Päätöstä on noudatettava heti mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta.

2 §

Tietojen antaminen ja ilmoitusmenettely

Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) tai muussa laissa säädetään salassapidosta, on ministeriöllä oikeus saada asianomaisilta tahoilta ne tiedot, jotka ovat välttämättömiä Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 659/1999 säädetyt tiedonantovelvollisuuden täyttämiseksi. Ministeriö välittää tiedot edelleen Euroopan yhteisöjen viranomaisille.

Tuen ilmoitusmenettelyn ja muun tiedonantovelvollisuuden kansallisesta järjestämisestä annetaan tarvittaessa tarkemmat säännökset valtioneuvoston asetuksella.

kat siten kuin komission päätöksessä määrätään.

Takaisinperinnän täytäntöönpanoa koskeva kansallisen viranomaisen päätös voidaan panna täytäntöön verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetyssä järjestyksessä. *Päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Päätös on pantava täytäntöön muutoksenhausta huolimatta.*

2 §

Tietojen antaminen ja ilmoitusmenettely

Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) tai muussa laissa säädetään salassapidosta, on ministeriöllä oikeus saada asianomaisilta tahoilta ne tiedot, jotka ovat välttämättömiä Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 659/1999 säädetyt tiedonantovelvollisuuden täyttämiseksi. Ministeriö välittää tiedot edelleen Euroopan *unionin* viranomaisille.

Tuen ilmoitusmenettelyn ja muun tiedonantovelvollisuuden kansallisesta järjestämisestä annetaan tarvittaessa tarkemmat säännökset valtioneuvoston asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

127.

Laki**elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain 26 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain (897/2009) 26 § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

26 §

26 §

*Muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä työ- ja elinkeinotoimiston antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, *jollei muutoksenhausta säädetä muualla lainsäädännössä toisin.*

Jollei muualla laissa toisin säädetä, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä työ- ja elinkeinotoimiston päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

128.

Laki**kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain 16 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain (661/2012) 16 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

16 §

16 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Kuluttaja-asiamiehen päätökseen asiassa, joka kuuluu markkinaoikeuden toimivaltaan tai joka koskee 13 §:ssä tarkoitettua kuluttajan avustamista, 14 §:ssä tarkoitettua ryhmävalituksen tekemistä taikka 15 §:ssä tarkoitettua ryhmäkanteen nostamista, ei saa hakea muutosta valittamalla. *Muutoksenhausta on muutoin voimassa, mitä hallintolainkäyttölaissa (586/1996) tai muussa laissa säädetään.*

Kuluttaja-asiamiehen päätökseen asiassa, joka kuuluu markkinaoikeuden toimivaltaan tai joka koskee 13 §:ssä tarkoitettua kuluttajan avustamista, 14 §:ssä tarkoitettua ryhmävalituksen tekemistä taikka 15 §:ssä tarkoitettua ryhmäkanteen nostamista, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Muuhun tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa, jollei muualla laissa toisin säädetä, hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

129.

Laki**ydinenergilain 75 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ydinenergilain (990/1987) 75 §, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 342/2008, 622/2011 ja 410/2012, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

75 §

75 §

*Muutoksenhaku ja päätöksen täytäntöönpano**Muutoksenhaku ja päätöksen täytäntöönpano*

Valtioneuvoston 11 §:n nojalla tekemään periaatepäätökseen ja 46 §:n nojalla tekemään päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Muutosta valtioneuvoston, työ- ja elinkeinoministeriön tai Säteilyturvakeskuksen muuhun kuin 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen haetaan siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei Euratom-sopimuksesta muuta johdu. Valitusoikeuteen valtioneuvoston päätöksestä, joka koskee 2 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua toimintaa ja johon sovelletaan kaivoslakia, sovelletaan vastaavasti, mitä valitusoikeudesta kaivoslain 165 §:ssä säädetään.

Muutosta Valtion ydinjätehuoltorahaston 53 a §:n 2 momentin ja 53 b §:n 2 momentin nojalla tekemään maksun määräämistä koskevaan päätökseen sekä 53 e §:n 4 momentin nojalla tekemään varojen palauttamista koskevaan päätökseen sekä 53 e § 3 momentin nojalla tekemään rahoituksen takaisinperintää koskevaan päätökseen haetaan siinä järjestyksessä kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Tämän lain 53 d §:n nojalla tehtyyn hankkeen rahoittamista koskevaan rahaston päätökseen sovelletaan, mitä valtioneuvoston 34 ja 35 §:ssä säädetään. Ennen oikaisuvaatimuksen ratkaisemista tai vastineen antamista valitusasiassa on rahaston pyydetty lausunto työ- ja elinkeinoministeriöltä.

Tarkastuslaitoksen päätökseen saa vaatia oikaisua päätöksen tehneeltä tarkastuslaitok-

Valtioneuvoston 11 §:n nojalla tekemään periaatepäätökseen ja 46 §:n nojalla tekemään päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Muutosta valtioneuvoston, työ- ja elinkeinoministeriön tai Säteilyturvakeskuksen muuhun kuin 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen haetaan siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei Euratom-sopimuksesta muuta johdu. Valitusoikeuteen valtioneuvoston päätöksestä, joka koskee 2 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua toimintaa ja johon sovelletaan kaivoslakia, sovelletaan vastaavasti, mitä valitusoikeudesta kaivoslain 165 §:ssä säädetään.

Muutosta Valtion ydinjätehuoltorahaston 53 a §:n 2 momentin ja 53 b §:n 2 momentin nojalla tekemään maksun määräämistä koskevaan päätökseen sekä 53 e §:n 4 momentin nojalla tekemään varojen palauttamista koskevaan päätökseen sekä 53 e § 3 momentin nojalla tekemään rahoituksen takaisinperintää koskevaan päätökseen haetaan siinä järjestyksessä kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Tämän lain 53 d §:n nojalla tehtyyn hankkeen rahoittamista koskevaan rahaston päätökseen sovelletaan, mitä valtioneuvoston 34 ja 35 §:ssä säädetään. Ennen oikaisuvaatimuksen ratkaisemista tai vastineen antamista valitusasiassa on rahaston pyydetty lausunto työ- ja elinkeinoministeriöltä.

Tarkastuslaitoksen päätökseen saa vaatia oikaisua *siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.*

selta. Oikaisuvaatimusmenettelystä säädetään hallintolaissa. Päätökseen, jonka tarkastuslaitos antaa oikaisuvaatimuksen johdosta, haetaan valittamalla muutosta hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Tämän lain 42 §:n, 43 §:n 2 ja 3 momentin, 44 ja 47 §:n, 49 §:n 1 momentin, 52 §:n 1—3 ja 5 momentin, 53 a §:n 2 momentin, 53 b §:n 2 momentin, 63 §:n 1 momentin 5 kohdan, 66 ja 68 §:n nojalla annettu päätös sekä 65 §:n nojalla annettu päätös, jos siinä on niin määrätty, voidaan panna valituksesta huolimatta täytäntöön.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämän lain 42 §:n, 43 §:n 2 ja 3 momentin, 44 ja 47 §:n, 49 §:n 1 momentin, 52 §:n 1—3 ja 5 momentin, 53 a §:n 2 momentin, 53 b §:n 2 momentin, 63 §:n 1 momentin 5 kohdan, 66 ja 68 §:n nojalla annettu päätös sekä 65 §:n nojalla annettu päätös, jos siinä on niin määrätty, voidaan panna valituksesta huolimatta täytäntöön.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

130.

Laki

ihmisen elimien, kudoksien ja solujen lääketieteellisestä käytöstä annetun lain 26 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ihmisen elimien, kudoksien ja solujen lääketieteellisestä käytöstä annetun lain (101/2001) 26 §, sellaisena kuin se on laissa 778/2009, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

26 §

26 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Edellä 20 k §:ssä tarkoitettuun tarkastajan päätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta. Asianosainen saa tehdä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista kirjallisen oikaisuvaatimuksen Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksesta. Oikaisuvaatimuksen tekemiseen ja käsittelyyn sovelletaan muutoin hallintolakia (434/2003). Oikaisuvaatimuksen tekeminen ei estä tarkastajan päätöksen täytäntöönpanoa.

Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontaviraston ja Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskukseen päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Tämän lain 4 ja 5 §:ssä tarkoitettuun Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontaviraston päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen, lukuun ottamatta 20 b, 20 m, 20 y ja 23 §:ssä tarkoitettuja päätöksiä, saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaisissa (434/2003) säädetään. Tarkastajan 20 k §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksesta.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen 4 ja 5 §:ssä tarkoitettussa asiassa ei saa hakea muutosta valittamalla. Muuhun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen sekä tämän lain 20b, 20 m, 20 y ja 23 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 20 m, 20 y ja 23 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämän lain 20 k §:n nojalla tehty päätös on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voi-

maantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

131.

Laki

raha-automaattivastuksista annetun lain 40 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan raha-automaattivastuksista annetun lain (1056/2001) 40 §, sellaisena kuin se on laissa 366/2013, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

40 §

40 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Tässä laissa tarkoitettuun sosiaali- ja terveysministeriön tai Raha-automaattiyhdistyksen päätökseen saa vaatia oikaisua sosiaali- ja terveysministeriöltä siten kuin hallintolaissa säädetään.

Oikaisuvaatimuksesta annettuun *sosiaali- ja terveysministeriön* päätökseen haetaan muutosta hallinto-oikeudelta. *Muutosta saa hakea vain laillisuusperusteella.*

Sosiaali- ja terveysministeriön tai Raha-automaattiyhdistyksen päätökseen saa vaatia oikaisua sosiaali- ja terveysministeriöltä siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla *hallinto-oikeuteen* siten kuin *hallintolainkäyttölaissa* (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 25 §:ssä tarkoitettussa maksatuksen keskeyttämisestä sekä 27 ja 28 §:ssä tarkoitettussa avustuksen takaisinperintää ja maksamisen lopettamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin *hallintolainkäyttölaissa* säädetään. *Hallinto-oikeuden* muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

132.

Laki**sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 15 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) 15 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 387/2008, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

15 §

15 §

*Muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Maksua koskevaan viranhaltijan päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta.

Jos maksuvelvollinen on tyytymätön 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen, hänellä on oikeus saattaa sosiaalipalvelusta perittävää maksua koskeva päätös sosiaalihuoltolain 6 §:ssä tarkoitetun toimielimen ja terveyskeskuksen järjestämästä palvelusta perittävää maksua koskeva päätös kansanterveystyönsä 6 §:ssä tarkoitetun toimielimen käsiteltäväksi sekä sairaanhoitopiiriin järjestämästä erikoissairaanhoitosta ja erityishuoltopiiriin järjestämästä kehitysvammaisten erityishuollosta perittävää maksua koskeva päätös sen toimielimen päätettäväksi, jonka alainen päätöksen tehnyt viranhaltija on.

Vaatus päätöksen oikaisemisesta on tehtävä kirjallisesti 14 päivän kuluessa siitä, kun maksuvelvollinen on saanut päätöksestä tiedon. Päätökseen on liitettävä ohjeet sen saattamiseksi toimielimen käsiteltäväksi.

Maksun määräämistä koskevaan 2 momentissa tarkoitettuun toimielimen päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saamisesta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valitus voidaan sanotun ajan kuluessa antaa myös päätöksen tehneelle toimielimelle, jonka on toimitettava se oman lausuntonsa ohella hallinto-oikeudelle. Hallinto-oikeuden päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta.

Maksua koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolainkäyttölaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimus tehdään sille toimielimelle, joka vastaa asianomaisen palvelun järjestämisestä kunnassa.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Lupa on myönnettävä ainoastaan, jos lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeitä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

133.

Laki**sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä annetun lain 13 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä annetun lain (569/2009) 13 § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

13 §

13 §

*Muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Tulosidonnaisen palvelusetelin arvoa tai palvelusetelin arvon korottamista koskevaan päätökseen *ei saa valittamalla hakea muutosta.*

Asiakas saa tehdä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista kirjallisen oikaisuvaatimuksen kunnan monijäseniselle toimielimelle, joka vastaa asianomaisen palvelun järjestämisestä kunnassa. Oikaisuvaatimuksen tekemistä koskevien ohjeiden antamisesta säädetään hallintolain (434/2003) 46 §:ssä.

Päätös tulosidonnaisen palvelusetelin arvosta tai palvelusetelin arvon korottamista koskevasta päätöksestä ja toimielimen oikaisuvaatimuksen johdosta antama päätös voidaan toimittaa asiakkaalle tiedoksi kirjeellä postitse. Tiedoksisaannin katsotaan tällöin tapahtuneen, jollei muuta näytetä, seitsemäntenä päivänä siitä, kun päätös asiakkaan ilmoittamalla osoitteella varustettuna on annettu postin kuljetettavaksi. Muilta osin noudatettavasta menettelystä säädetään hallintolaissa.

Toimielimen oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. *Valitus voidaan antaa myös toimielimelle, jonka on toimitettava se oman lausuntonsa ohella hallinto-oikeudelle.*

Tulosidonnaisen palvelusetelin arvoa tai palvelusetelin arvon korottamista koskevaan päätökseen *saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimus tehdään* toimielimelle, joka vastaa asianomaisen palvelun järjestämisestä kunnassa.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Hallinto-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

134.

Laki**terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 39 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) 39 §, sellaisena
 kuin se on laissa 433/2010, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

39 §

39 §

*Muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Tämän lain nojalla tehtyyn Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Tämän lain 25 §:ssä, 26 §:n 1 momentissa, 27—29 ja 33 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muuhun Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 25—29 ja 33 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Jos Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto ei ole antanut päätöstä 14 b §:ssä säädettyssä määräajassa, hakija voi tehdä valituksen. Valituksen katsotaan tällöin kohdistuvan hakemuksen hylkäävään päätökseen. Tällaisen valituksen voi tehdä, kunnes hakemukseen on annettu päätös. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston on ilmoitettava valitusviranomaiselle päätöksen antamisesta. Tässä momentissa tarkoitettua valituksen tekemiseen ja sen käsittelyyn sovelletaan muutoin, mitä 1 momentissa säädetään.

Jos Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto ei ole antanut päätöstä 14 b §:ssä säädettyssä määräajassa, hakija voi tehdä valituksen. Valituksen katsotaan tällöin kohdistuvan hakemuksen hylkäävään päätökseen. Tällaisen valituksen voi tehdä, kunnes hakemukseen on annettu päätös. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston on ilmoitettava valitusviranomaiselle päätöksen antamisesta. Tässä momentissa tarkoitettua valituksen tekemiseen ja sen käsittelyyn sovelletaan muutoin, mitä *hallintolainkäyttölaissa*

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

Edellä 25—30 §:ssä tarkoitettut päätökset on valituksesta huolimatta heti pantava täytäntöön.

säädetään.

Edellä 25–30 §:ssä tarkoitettuja päätöksiä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

135.

Laki**terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista annetun lain 58 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista annetun lain (629/2010) 58 § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

58 §

58 §

*Muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston tekemän tarkastuksen yhteydessä annettuun määräykseen tai ilmoitetun laitoksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Määräykseen tai päätökseen saa hakea oikaisua lupa- ja valvontavirastolta 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista tai tarkastuksen päättymisestä. Määräykseen ja päätökseen on liitettävä ohjeet oikaisuvaatimuksen saattamiseksi lupa- ja valvontaviraston ratkaistavaksi. Määräyksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdyttävä oikaisuvaatimuksesta huolimatta. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin 1 momentissa säädetään.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston *tämän lain nojalla tekemää* päätöstä tai määräystä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, *jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.*

Tämän lain 21, 37, 44—49 ja 51 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muuhun Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston päätökseen, sen tarkastuksen yhteydessä antamaan määräykseen sekä ilmoitetun laitoksen päätökseen saa vaatia oikaisua Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolta siten kuin hallintolaisissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 1 momentissa tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston *päätöksiä ja määräyksiä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.*

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

Jos Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto on 21 §:n nojalla keskeyttänyt kliinisen laitetutkimuksen tai antanut 46 §:n nojalla väliaikaisen päätöksen, päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Jos Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto on 21 §:n nojalla keskeyttänyt kliinisen laitetutkimuksen tai antanut 46 §:n nojalla väliaikaisen päätöksen, päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

136.

Laki**geenitekniikkalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan geenitekniikkalain (377/1995) 44 a §, sellaisena kuin se on laissa 847/2004, sekä
muutetaan 44 §, sellaisena kuin se on laeissa 847/2004 ja 387/2009, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

44 §

44 §

*Muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Tämän lain nojalla annettuun päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valitusoikeus 23 §:n mukaisessa asiassa on myös rekisteröidyllä yhdistyksellä tai säätiöllä, jonka tarkoituksena on luonnon- tai ympäristönsuojelun edistäminen ja jonka sääntöjen mukaisella toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät.

Geenitekniikan lautakunnan ja valvontaviranomaisen 7 luvun sekä 38 §:n nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Geenitekniikan lautakunnan ja valvontaviranomaisen muuhun kuin 1 momentissa mainittuun päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Valvontaviranomaisen muuhun kuin 35 §:n 2 momentin nojalla tehtyyn päätökseen vaaditaan kuitenkin oikaisua geenitekniikan lautakunnalta. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 1 momentissa tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla sitten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen 35 §:n 2 momentissa tarkoitettussa asiassa ei saa hakea muutosta valittamalla. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusoikeus 23 §:n mukaisessa asiassa on myös rekisteröidyllä yhdistyksellä tai säätiöllä, jonka tarkoituksena on luonnon- tai ympäristönsuojelun edistäminen ja jonka sääntöjen mukaisella toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät.

Maksun määräämistä koskevaan 35 §:n 1 momentin mukaiseen päätökseen haetaan

Maksun määräämistä koskevaan 35 §:n 1 momentin mukaiseen päätökseen *saa hakea*

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

muutosta siten kuin valtion maksuperustelain 11 b §:ssä säädetään.

Maksun perimistä koskevaan 35 §:n 2 momentin mukaiseen päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden tässä momentissa tarkoitettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

muutosta siten kuin valtion maksuperustelain 11 b §:ssä säädetään.

44 a §

(kumotaan)

Muutoksenhaku valvontaviranomaisen päätöksestä

Valvontaviranomaisen päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Valvontaviranomaisen antamaan päätökseen haetaan kirjallisesti oikaisua geenitekniiikan lautakunnalta 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saamisesta. Päätöksen antamiseen tiedoksi sovelletaan, mitä tiedoksiannosta hallintoasioissa säädetään.

Valvontaviranomaisen antamaan päätökseen on liitettävä ohjeet asian saattamiseksi geenitekniiikan lautakunnan käsiteltäväksi. Oikaisuvaatimuksessa on esitettävä oikaisuvaatimuksen tekijän tai laatijan nimi ja yhteystiedot sekä tiedot siitä, miltä osin päätökseen haetaan oikaisua ja oikaisuvaatimuksen perusteet.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

137.

Laki**huumausainelain 49 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan huumausainelain (373/2008) 49 §, sellaisena kuin se on laissa 775/2009, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

49 §

49 §

*Muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen tämän lain, sisäkaupan lähtöaineasetuksen ja ulkokaupan lähtöaineasetuksen perusteella antamaan päätökseen haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Tämän lain 18, 21 ja 46 §:n nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muuhun Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen tämän lain, sisäkaupan lähtöaineasetuksen ja ulkokaupan lähtöaineasetuksen perusteella antamaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaisissa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 1 momentissa tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei *muutoksenhakuviranomainen* toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

138.

Laki**apteekkimaksusta annetun lain 12 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan apteekkimaksusta annetun (148/1946) lain 12 §, sellaisena kuin se on laissa 779/2009, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

12 §

Muutoksenhausta Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen tämän lain nojalla antamiin päätöksiin on voimassa, mitä hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen päätös on valituksesta huolimatta heti pantava täytäntöön.

12 §

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

139.

Laki**sairausvakuutuslain 16 luvun 6 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sairausvakuutuslain (1224/2004) 16 luvun 6 § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

16 luku

Työpaikkakassat

6 §

6 §

*Muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Jos työpaikkakassa on tyytymätön Kansaneläkelaitoksen tämän luvun mukaisessa asiassa tekemään päätökseen, kassalla on oikeus valittaa päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Työpaikkakassa saa hakea muutosta Kansaneläkelaitoksen tämän luvun mukaisessa asiassa tekemään päätökseen valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

140.

Laki**Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 24 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 24 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

24 §

24 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Kansaneläkelaitoksen päätöksestä saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei muutoksenhausta muualla toisin säädetä

Kansaneläkelaitoksen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei muutoksenhausta muualla toisin säädetä. *Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

141.

Laki**sotilasvammalain 29 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sotilasvammalain (404/1948) 29 §, sellaisena kuin se on laissa 1225/1993, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

29 §

Tapaturmaviraston päätökseen haetaan muutosta vakuutusosoikeudelta kirjallisella valituksella viimeistään kolmantenäkymmenentenä päivänä sen päivän jälkeen, jona valittaja sai päätöksestä tiedon. Tapaturmaviraston 32 ja 33 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa antamaan päätökseen ei kuitenkaan saa hakea muutosta.

Vakuutusosoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Oikeudesta toimittaa valituskirja vakuutusosoikeudelle postitse tai lähetin välityksellä säädetään erikseen.

Jollei valituksen yhteydessä muuta näytetä, katsotaan valittajan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen päivän jälkeen, jona päätös on tapaturmavirastosta hänen ilmoittamallaan osoitteella varustettuna pantu postiin.

29 §

Valtiokonttorin päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vakuutusosoikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Vakuutusosoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

142.

Laki**vakuutusedustuksesta annetun lain 18 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vakuutusedustuksesta annetun lain (570/2005) 18 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

18 §

18 §

Oikaisuvaatimus ja muutoksenhaku vakuutus-
edustuslautakunnan päätökseen

Muutoksenhaku vakuutusedustuslautakun-
nan päätökseen

Vakuutusmeklaritutkintoa koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua vakuutusedustuslautakunnalta. Oikaisuvaatimus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksaannista. Päätökseen on liitettävä oikaisuvaatimusosoitus.

Vakuutusedustuslautakunnan oikaisuvaatimusasiassa tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Vakuutusmeklaritutkintoa koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua *siten kuin hallintolaisissa säädetään.*

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitustuvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

143.

Laki**vakuutusyhtiölain 31 luvun 8 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vakuutusyhtiölain (521/2008) 31 luvun 8 §, sellaisena kuin se on laissa 981/2013,
 seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

31 luku

Vakuutusyhtiön toimintaa koskevat muut säännökset

8 §

Kurinpidolliset seuraamukset

Sosiaali- ja terveysministeriö voi vakuutusmatemaatikon tutkintolautakunnan esityksestä evätä 5 §:ssä tarkoitetun SHV-vakuutusmatemaatikon tai 7 §:ssä tarkoitetun muussa ETA-valtiossa tai Sveitsissä vakuutusmatemaatikon kelpoisuuden saaneen vakuutusmatemaatikon oikeuden toimia vastuullisen vakuutusmatemaatikon tehtävissä tai muissa 5 tai 7 §:ssä tarkoitettua kelpoisuutta edellyttävissä tehtävissä Suomessa, jos hän on olennaisella tavalla rikkonut vakuutustoimintaa koskevia lakeja tai niiden nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka jos hän on muutoin toiminut ammattia harjoittaessaan olennaisella tavalla virheellisesti tai moitittavasti. Oikeus toimia vastuullisen vakuutusmatemaatikon tehtävissä voidaan evätä myös määräajaksi, joka ei saa olla pitempi kuin kolme vuotta. Oikeutensa menettäneellä ei ole oikeutta käyttää nimitystä SHV-matemaatikko.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun menettelyn sijasta sosiaali- ja terveysministeriö voi vakuutusmatemaatikon tutkintolautakunnan esityksestä määrätä vakuutusmatemaatikolle myös huomautuksen tai varoituksen.

8 §

Kurinpidolliset seuraamukset

Sosiaali- ja terveysministeriö voi vakuutusmatemaatikon tutkintolautakunnan esityksestä evätä 5 §:ssä tarkoitetun SHV-vakuutusmatemaatikon tai 7 §:ssä tarkoitetun muussa ETA-valtiossa tai Sveitsissä vakuutusmatemaatikon kelpoisuuden saaneen vakuutusmatemaatikon oikeuden toimia vastuullisen vakuutusmatemaatikon tehtävissä tai muissa 5 tai 7 §:ssä tarkoitettua kelpoisuutta edellyttävissä tehtävissä Suomessa, jos hän on olennaisella tavalla rikkonut vakuutustoimintaa koskevia lakeja tai niiden nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka jos hän on muutoin toiminut ammattia harjoittaessaan olennaisella tavalla virheellisesti tai moitittavasti. Oikeus toimia vastuullisen vakuutusmatemaatikon tehtävissä voidaan evätä myös määräajaksi, joka ei saa olla pitempi kuin kolme vuotta. Oikeutensa menettäneellä ei ole oikeutta käyttää nimitystä SHV-matemaatikko.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun menettelyn sijasta sosiaali- ja terveysministeriö voi vakuutusmatemaatikon tutkintolautakunnan esityksestä määrätä vakuutusmatemaatikolle myös huomautuksen tai varoituksen.

Ennen 1 tai 2 momentissa tarkoitetun esityksen tekemistä lautakunnan on varattava asianomaiselle tilaisuus tulla kuulluksi.

Edellä 1 tai 2 momentin nojalla annetusta sosiaali- ja terveysministeriön päätöksestä voidaan valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Tässä pykälässä tarkoitettu kurinpitoasia tulee vireille, kun vakuutusmatemaatikkoon kohdistuva kirjallinen kantelu tai muu ilmoitus annetaan vakuutusmatemaatikon tutkintolautakunnalle.

Jos kyseessä on muussa ETA-valtiossa tai Sveitsissä vakuutusmatemaatikon kelpoisuuden saanut vakuutusmatemaatikko, sosiaali- ja terveysministeriön on oltava yhteydessä siihen viranomaiseen tai yhteisöön, joka vastaa kurinpidollisista seuraamuksista siinä valtiossa, jossa kyseinen vakuutusmatemaatikko on saanut vakuutusmatemaatikon kelpoisuuden.

Ennen 1 tai 2 momentissa tarkoitetun esityksen tekemistä lautakunnan on varattava asianomaiselle tilaisuus tulla kuulluksi.

Edellä 1 tai 2 momentin nojalla *annettuun* sosiaali- ja terveysministeriön päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Tässä pykälässä tarkoitettu kurinpitoasia tulee vireille, kun vakuutusmatemaatikkoon kohdistuva kirjallinen kantelu tai muu ilmoitus annetaan vakuutusmatemaatikon tutkintolautakunnalle.

Jos kyseessä on muussa ETA-valtiossa tai Sveitsissä vakuutusmatemaatikon kelpoisuuden saanut vakuutusmatemaatikko, sosiaali- ja terveysministeriön on oltava yhteydessä siihen viranomaiseen tai yhteisöön, joka vastaa kurinpidollisista seuraamuksista siinä valtiossa, jossa kyseinen vakuutusmatemaatikko on saanut vakuutusmatemaatikon kelpoisuuden.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

144.

Laki**transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta annetun lain (563/2002) 4 § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

4 §

4 §

*Muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Muutoksen hakemisesta tässä laissa tarkoitettuun päätökseen säädetään hallintolainkäyttölaissa (586/1996).

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

145.

Laki**turkistuottajien lomituspalveluista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan turkistuottajien lomituspalveluista annetun lain (1264/2009) 32 § ja
muutetaan 33 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

32 §

(kumotaan)

Oikaisuvaatimus

Edellä 20 §:n 2 momentissa tarkoitetun paikallisyksikön 18 §:n nojalla tekemään päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Jos asianosainen on tyytymätön päätökseen, hänellä on oikeus vaatia Melalta päätöksen oikaisemista 14 päivän kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan. Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti ja toimitettava edellä mainitun ajan kuluessa paikallisyksikölle.

Paikallisyksikön on oikaistava päätöksensä, jos se hyväksyy oikaisuvaatimuksen kaikilta osin. Muussa tapauksessa sen on toimitettava oikaisuvaatimus, lausuntonsa sekä asiassa kertyneet asiakirjat viipymättä Melalle.

33 §

33 §

Valitus

Muutoksenhaku

Melan päätöksestä saa valittaa Vaasan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valituskirjelmä on toimitettava muutoksenhakuajassa Melalle.

Melan on oikaistava päätöksensä, jos se hyväksyy valituksen kaikilta osin. Muussa tapauksessa Melan on toimitettava valituskirjelmä, lausuntonsa sekä asiassa kertyneet asiakirjat viipymättä ja viimeistään 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä Vaasan hallinto-oikeudelle.

Paikallisyksikön päätökseen saa vaatia oikaisua Melalta siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Vaasan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Hallinto-oikeuden päätöksestä saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

146.

Laki**maatalousyrittäjien lomituspalvelulain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996) 42 §, sellaisena kuin se on laissa 1161/2010, ja
muutetaan 9 luvun otsikko ja 43 §, sellaisena kuin niistä on 43 § laissa 458/2004, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

9 luku

9 luku

Oikaisu ja muutoksenhaku**Muutoksenhaku**

42 §

(kumotaan)

Oikaisuvaatimus

Edellä 11 §:ssä tarkoitettuun paikallisyksikön päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Jos asianosainen on tyytymätön päätökseen, hänellä on oikeus vaatia eläkelaitokselta päätöksen oikaisemista 14 päivän kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan. Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti ja toimitettava edellä mainitun ajan kuluessa paikallisyksikölle.

Paikallisyksikön on oikaistava päätöksensä, jos se hyväksyy oikaisuvaatimuksen kaikilta osin. Muussa tapauksessa sen on toimitettava oikaisuvaatimus, lausuntonsa sekä asiassa kertyneet asiakirjat viipymättä eläkelaitokselle.

43 §

43 §

*Muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Eläkelaitoksen 42 §:n nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeudelta. Valitus osoitetaan sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä asian-

Paikallisyksikön päätökseen saa vaatia oikaisua eläkelaitokselta siten kuin hallintolaissa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätök-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

omaisen paikallisyksikön toimipaikka sijaitsee.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun hallinto-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Valittaa saa kuitenkin 29 §:ssä tarkoitettua asiaa koskevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Muutoksenhausta on muutoin voimassa, mitä hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

seen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valitus tehdään kuitenkin sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä asianomaisen paikallisyksikön toimipaikka sijaitsee.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

147.

Laki**työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain 44 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain (44/2006) 44 §, sellaisena kuin se on laissa 1564/2009, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

44 §

44 §

Muutoksenhaku työsuojeluviranomaisen päätöksestä

Muutoksenhaku työsuojeluviranomaisen päätökseen

Aluehallintoviraston tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen ja ministeriön työsuojeluviranomaisena tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valitus on *hallinto-oikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa* käsiteltävä kiireellisenä.

Sosiaali- ja terveysministeriön sekä aluehallintoviraston tämän lain nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen 15 §:ssä, 16 §:n 1 momentissa, 18 §:n 2 ja 3 momentissa, 19 §:ssä, 19 a §:ssä sekä 20 §:ssä tarkoitettua asiaa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään valituksen tekemiseen oikeutetuista, asianomainen työsuojeluvaltuutettu saa valittaa päätöksestä, jolla on myönnetty lupa poiketa työntekijän suojaksi säädetystä vaatimuksesta. Hallinto-oikeuden päätöksestä saa valittaa myös valituksen kohteena olevan päätöksen tehnyt työsuojeluviranomainen.

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään valituksen tekemiseen oikeutetuista, asianomainen työsuojeluvaltuutettu saa valittaa päätöksestä, jolla on myönnetty lupa poiketa työntekijän suojaksi säädetystä vaatimuksesta. Hallinto-oikeuden päätöksestä saa valittaa myös valituksen kohteena olevan päätöksen tehnyt työsuojeluviranomainen.

Edellä 16 §:n 2 momentissa tarkoitetun väliaikaisen käyttökiellon ja 18 §:n 4 momentissa tarkoitetun väliaikaisen kiellon asettamiseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Yksinomaan täytäntöönpanoa koskevasta hallinto-oikeuden päätöksestä saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain pääasian yhtey-

Edellä 16 §:n 2 momentissa tarkoitetun väliaikaisen käyttökiellon ja 18 §:n 4 momentissa tarkoitetun väliaikaisen kiellon asettamiseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Yksinomaan täytäntöönpanoa koskevasta hallinto-oikeuden päätöksestä saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain pääasi-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

dessä.

Muutoksenhausta aluehallintoviraston antamaan päätökseen, joka koskee työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista annetun lain (400/2004) 9 §:ssä tarkoitettuja poikkeuslupia, säädetään mainitussa laissa.

an yhteydessä.

Muutoksenhausta aluehallintoviraston antamaan päätökseen, joka koskee työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista annetun lain (400/2004) 9 §:ssä tarkoitettuja poikkeuslupia, säädetään mainitussa laissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

148.

Laki**työsuojeluun liittyvien arviointielimien hyväksymisestä annetun lain 6 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työsuojeluun liittyvien arviointielimien hyväksymisestä annetun lain (1053/2010) 6 § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

6 §

6 §

*Muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Sosiaali- ja terveysministeriön *tämän lain nojalla tekemään* päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Arviointielimen vaatimustenmukaisuuden osoittamista koskevaan päätökseen *ei saa hakea muutosta valittamalla*. Arviointielimen päätökseen saa vaatia oikaisua päätöksen tehneeltä arviointielimeltä. Oikaisuvaatimusmenettelystä säädetään hallintolain 7 a luvussa.

Sosiaali- ja terveysministeriön päätökseen *saa hakea* muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Arviointielimen vaatimustenmukaisuuden osoittamista koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaisissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen *saa hakea* muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen hyväksymisen peruuttamista koskevassa asiassa *saa hakea* muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen *saa hakea* muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitustuvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

149.

Laki**lääkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan lääkelain (395/1987) 79 §, sellaisena kuin se on laeissa 700/2002 ja 773/2009,
muutetaan 102 §, sellaisena kuin se on laeissa 773/2009 ja 330/2013, sekä
lisätään lakiin uusi 102 a § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

79 §

(kumotaan)

Edellä 77 §:ssä tarkoitettussa tarkastuksessa annettuun määräykseen ei saa valittamalla hakea muutosta. Määräykseen tyytymättömällä on oikeus tehdä Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskukselle vaatimus päätöksen oikaisemisesta. Määräykseen on liitettävä ohjeet sen saattamiseksi Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen käsiteltäväksi. Määräyksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdyttävä oikaisuvaatimuksesta huolimatta.

Edellä 1 momentissa todettu oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti 30 päivän kuluessa tarkastuksen päättymisestä ja siinä on ilmoitettava:

- 1) oikaisuvaatimuksen tekijän nimi;*
- 2) määräys, johon haetaan oikaisua;*
- 3) miltä osin määräykseen haetaan oikaisua ja oikaisu, jota siihen vaaditaan tehtäväksi; sekä*

4) oikaisuvaatimuksen perusteet.

Oikaisuvaatimus on sen tekijän tai laatijan omakätisesti allekirjoitettava.

Oikaisuvaatimukseen on liitettävä todisteet, joihin oikaisuvaatimuksen tekijä haluaa nojautua ja joita ei ole esitetty aikaisemmin.

102 §

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen tämän lain perusteella antamaan päätökseen haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 40, 41, 52 tai 54 §:ssä tarkoitettu asia, saa hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. *Hallinto-oikeuden päätökseen, joka koskee 89 §:ssä tarkoitettua tietojenantovelvollisuutta, ei saa hakea muutosta valittamalla.*

Valituslupa voidaan myöntää, jos:

1) *lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhteneväisyyden vuoksi on tärkeää saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;*

2) *asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai*

3) *valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.*

Myös Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksella on oikeus hakea muutosta hallinto-oikeuden *muutoksenhaun johdosta tekemään päätökseen, jos hallinto-oikeus on ratkaissut muutoksenhaun kohteena olevan asian.*

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen 2 §:n 4 momentissa, 23 c, 30 n, 59, 66, 80, 80 a, 87, 87 c, 88 a, 93 ja 101 §:ssä tarkoitettuja päätöksiä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää. Keskuksen 40, 41, 52 ja 54 §:n mukaisia päätöksiä ei saa panna täytäntöön ennen kuin ne ovat saaneet lainvoiman.

Sen estämättä, mitä hallintolaissa (434/2003) säädetään asiavirheen korjaamisesta, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus voi poistaa lääkevalmisteen myyntiluvan myöntämistä, lääkevalmisteen muuttamista ja myönnetyn luvan peruuttamista tai lääkkeen kulutukseen luovuttamisen kieltämistä koskevan päätöksensä ja ratkaista asian

102 §

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen päätökseen 4 luvussa, 40, 43, 49, 50, 52, 59, 66, 80, 80 a, 87 c, 88 a, 93, 101 ja 101 a §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen muuhun kuin 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen sekä tarkastajan 78 §:ssä tarkoitettuun määräykseen saa vaatia oikaisua Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskukselta siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 29 §:n 2 momentissa, 49, 50, 66, 80, 80 a, 87 c, 88 a, 93, 101 ja 101 a §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksella on oikeus hakea muutosta hallinto-oikeuden päätökseen.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen 2 §:n 4 momentissa, 6, 23 c, 30 l, 30 n, 59, 66, 80, 80 a, 87, 87 c, 88 a, 93 ja 101 §:ssä tarkoitettuja päätöksiä *sekä tarkastajan määräyksiä* on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää. Keskuksen 40, 41, 52 ja 54 §:n mukaisia päätöksiä ei saa panna täytäntöön ennen kuin ne ovat saaneet lainvoiman.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

uudelleen, jos Euroopan unionin toimielimen edellä tarkoitettussa asiassa tekemä päätös sitä edellyttää.

102 a §

Sen estämättä, mitä hallintolaissa säädetään asiavirheen korjaamisesta, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus voi poistaa lääkevalmisteen myyntiluvan myöntämistä, lääkevalmisteen muuttamista ja myönnetyn luvan peruuttamista tai lääkkeen kulutukseen luovuttamisen kieltämistä koskevan päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen, jos Euroopan unionin toimielimen edellä tarkoitettussa asiassa tekemä päätös sitä edellyttää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä..

150.

Laki**steriloimislain 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan steriloimislain (283/1970) 5 §, sellaisena kuin se on laissa 1083/1992, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

Tässä laissa tarkoitetut terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle kuuluvat asiat käsitellään raskauden keskeyttämis- ja sterilointiasioiden lautakunnassa siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen on käsiteltävä 1 momentissa mainitut asiat kiireellisinä. Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen asiasta antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

5 §

Tässä laissa tarkoitetut *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle* kuuluvat asiat käsitellään raskauden keskeyttämis- ja sterilointiasioiden lautakunnassa siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Tämän lain nojalla tehtyyn Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaisissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut asiat on käsiteltävä kiireellisinä Sosiaali- ja terveysalan valvontavirastossa, hallinto-oikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä

151.

Laki**säteilylain 65 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan säteilylain (592/1991) 65 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 727/2005, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

65 §

65 §

*Muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Säteilyturvakeskuksen *tämän lain nojalla tekemään* päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Säteilyturvakeskuksen 59 §:n nojalla tekemästä uhkasakon asettamista koskevasta päätöksestä ei kuitenkaan saa erikseen valittaa.

Säteilyturvakeskuksen päätökseen *saa hakea* muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 20 §:ssä tarkoitettussa turvallisuusluvan peruuttamista koskevassa asiassa sekä 55 ja 56 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

152.

Laki**terveydensuojelulain 56 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan terveydensuojelulain (763/1994) 56 §, sellaisena kuin se on laeissa 777/1996, 89/2000, 1223/2002 ja 285/2006, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

56 §

56 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Kunnan viranhaltijan tämän lain nojalla antamaan päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta. Päätökseen tyytymättömällä on oikeus saattaa päätös 7 §:ssä tarkoitetun lautakunnan tai muun toimielimen käsiteltäväksi. Vaatimus päätöksen oikaisemisesta on tehtävä kirjallisesti 14 päivän kuluessa siitä, kun asianomainen on saanut päätöksestä tiedon. Päätökseen on liitettävä ohjeet oikaisuvaatimuksen saattamisesta toimielimen käsiteltäväksi. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä viipymättä.

Edellä 7 §:ssä tarkoitettuun kunnan lautakunnan tai muun toimielimen tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Kunnan terveydensuojeluviranomaisella on oikeus hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuden päätöksestä, jolla hallinto-oikeus on kumonnut kunnan terveydensuojeluviranomaisen päätöksen tai muuttanut sitä.

Laboratorion hyväksymistä koskevaan 49 a §:ssä tarkoitettuun päätökseen sekä kunnan viranhaltijan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Kunnan viranhaltijan päätöksestä oikaisuvaatimus tehdään kuitenkin kunnan terveydensuojeluviranomaiselle ja se on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaanista.

Muuhun tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 49 b §:ssä tarkoitettussa laboratorion hyväksymisen peruuttamista tai toiminnan keskeyttämistä koskevassa asiassa sekä 15, 27 ja 51–53 §:ssä tarkoitettua kieltoa, rajoitusta ja määräystä koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Kunnan terveydensuojeluviranomaisella on oikeus hakea muutosta hallinto-oikeuden päätökseen.

Muutosta 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua valvontasuunnitelmaa sekä 51 §:n 3 momentissa tarkoitettua terveydensuojelujärjestystä ja 50 §:n 2 momentissa tarkoitettua taksaa

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Muutosta 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua valvontasuunnitelmaa sekä 51 §:n 3 momentissa tarkoitettua terveydensuojelujärjestystä ja 50 §:n 2 momentissa tarkoitettua taksaa koskevaan päätökseen haetaan noudattaen, mitä muutoksenhausta kuntalaissa (365/1995) säädetään.

koskevaan päätökseen *saa hakea siten kuin* kuntalaissa (365/1995) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

153.

Laki**tupakkalain 21 ja 35 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tupakkalain (693/1976) 21 ja 35 §, sellaisina kuin ne ovat, 21 § laissa 698/2010 ja 35 § laeissa 286/2006 ja 984/2008, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

21 §

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston antamaan kieltopäätökseen tai väliaikaista kieltoa koskevaan määräykseen, joka perustuu 7 a §:n 3 momentin taikka 8 tai 9 §:n vastaiseen mainontaan tai muuhun myynninedistämiseen taikka siihen, että tupakkatuotteen vähittäismyyntipakkaus on 7 §:n 1—3 momentin taikka 7 a §:n 1 tai 2 momentin vastainen, sekä viraston näiden tehosteeksi asettamaan uhkasakkoon tai teettämisuhaan ei saa hakea valittamalla muutosta.

Kunnan tai sen 14 a §:ssä tarkoitetun viranhaltijan tämän pykälän 1 momentissa tarkoitetussa asiassa kiellon noudattamisen tehosteeksi asettamaa uhkasakkoa tai teettämisuhaa koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Se, jolle uhkasakko tai teettämisuha on asetettu, voi saattaa asian hakemuksella viraston käsiteltäväksi 14 päivän kuluessa ohjeiden tiedoksisaannista. Lupa- ja valvontaviraston päätöksen saanut asianomainen voi saattaa asian edelleen markkinaoikeuden käsiteltäväksi siten kuin 3 momentissa säädetään.

Se, jolle lupa- ja valvontavirasto on antanut 1 momentissa tarkoitetun kieltopäätöksen tai väliaikaista kieltoa koskevan määräyksen taikka asettanut sen tehosteeksi uhkasakon tai teettämisuhan, voi hakemuksella saattaa asian markkinaoikeuden käsiteltäväksi 30 päivän kuluessa päätöksen tai määräyksen tiedoksi saamisesta.

Kunnan tai lupa- ja valvontaviraston 1 momentissa tarkoitetussa asiassa asettaman uh-

21 §

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston antamaan kieltopäätökseen tai väliaikaista kieltoa koskevaan määräykseen, joka perustuu 7 a §:n 3 momentin taikka 8 tai 9 §:n vastaiseen mainontaan tai muuhun myynninedistämiseen taikka siihen, että tupakkatuotteen vähittäismyyntipakkaus on 7 §:n 1—3 momentin taikka 7 a §:n 1 tai 2 momentin vastainen, sekä viraston näiden tehosteeksi asettamaan uhkasakkoon tai teettämisuhaan ei saa hakea valittamalla muu-

Kunnan 1 momentissa tarkoitetussa asiassa kiellon noudattamisen tehosteeksi asettamaa uhkasakkoa tai teettämisuhaa koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Se, jolle uhkasakko tai teettämisuha on asetettu, voi saattaa asian hakemuksella lupa- ja valvontaviraston käsiteltäväksi 14 päivän kuluessa ohjeiden tiedoksisaannista. Lupa- ja valvontaviraston päätöksen saanut asianomainen voi saattaa asian edelleen markkinaoikeuden käsiteltäväksi siten kuin 3 momentissa säädetään.

Se, jolle lupa- ja valvontavirasto on antanut 1 momentissa tarkoitetun kieltopäätöksen tai väliaikaista kieltoa koskevan määräyksen taikka asettanut sen tehosteeksi uhkasakon tai teettämisuhan, voi hakemuksella saattaa asian markkinaoikeuden käsiteltäväksi 30 päivän kuluessa päätöksen tai määräyksen tiedoksi saamisesta.

Kunnan tai lupa- ja valvontaviraston 1 momentissa tarkoitetussa asiassa asettaman

Voimassa oleva laki

Ehdotus

kasakon tuomitsee ja teettämisen täytäntöönpanosta päättää uhkasakon tai teettämisen asettajan hakemuksesta markkinaoikeus.

Lupa- ja valvontaviraston tai kunnan 5, 6, 6 a—6 c §:n taikka kunnan 10, 10 a tai 12 §:n taikka 13 §:n 1—3 tai 6 momentin säännösten vastaisesti toimineelle asettaman uhkasakon tuomitsee ja teettämisen määrää täytäntöön pantavaksi uhkasakon tai teettämisen asettajan hakemuksesta hallinto-oikeus.

35 §

Muutosta 10 b §:ssä tarkoitettua myyntilupaa, 14 a §:n 3 momentissa tarkoitettua valvontasuunnitelmaa ja 25 a §:ssä tarkoitettuja taksoja koskevaan päätökseen haetaan noudattaen, mitä muutoksenhausta kuntalaissa (365/1995) säädetään.

Tässä laissa tarkoitettujen hallintoviranomaisen päätökset voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta. Muutoksenhakuviranomaisilla on kuitenkin oikeus kieltää tai keskeyttää päätöksen täytäntöönpano enintään siihen saakka, kunnes muutoksenhaku on lainvoimaisesti ratkaistu.

Tässä laissa tarkoitettujen kieltojen määräämistä koskevat asiat voidaan ottaa uudelleen käsiteltäviksi, jos siihen on erityisistä syistä perusteltua aiheutta.

uhkasakon tuomitsee ja teettämisen täytäntöönpanosta päättää uhkasakon tai teettämisen asettajan hakemuksesta markkinaoikeus.

Lupa- ja valvontaviraston tai kunnan 5, 6, 6 a—6 c §:n taikka kunnan 10, 10 a tai 12 §:n taikka 13 §:n 1—3 tai 6 momentin säännösten vastaisesti toimineelle asettaman uhkasakon tuomitsee ja teettämisen määrää täytäntöön pantavaksi uhkasakon tai teettämisen asettajan hakemuksesta hallinto-oikeus.

35 §

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei 3 momentista tai 21 §:stä muuta johdu.

Hallinto-oikeuden päätökseen 6 b ja 17 §:ssä tarkoitettussa asiassa, 18 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettussa 5 §:n mukaista kieltoa koskevassa asiassa, 18 §:n 2 momentin 2—4 kohdassa, 18 §:n 3—5 momentissa sekä 19, 20 ja 33 a §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Muutosta 14 a §:n 3 momentissa tarkoitettua valvontasuunnitelmaa ja 25 a §:ssä tarkoitettuja taksoja koskevaan päätökseen saa hakea siten kuin kuntalaissa (365/1995) säädetään.

Tässä laissa tarkoitettujen hallintoviranomaisen päätökset voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta. Muutoksenhakuviranomaisilla on kuitenkin oikeus kieltää tai keskeyttää päätöksen täytäntöönpano enintään siihen saakka, kunnes muutoksenhaku on lainvoimaisesti ratkaistu.

Tässä laissa tarkoitettu kiellon määräämistä koskeva asia voidaan ottaa uudelleen käsiteltäväksi, jos siihen on erityisistä syistä perusteltua aiheutta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

154.

Laki**veripalvelulain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan veripalvelulain (197/2005) 24 §, sellaisena kuin se on laissa 777/2009, ja
muutetaan 23 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 777/2009, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

23 §

23 §

*Oikaisu****Muutoksenhaku***

Tämän lain 20 §:ssä tarkoitettuun määräykseen *ei saa valittamalla hakea muutosta*. Määräykseen tyytymättömällä on oikeus tehdä Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuselle vaatimus päätöksen oikaisemisesta. Määräykseen on liitettävä ohjeet sen saattamiseksi Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskukseen käsiteltäväksi. Määräyksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdyttävä oikaisuvaatimuksesta huolimatta.

Edellä 1 momentissa todettu oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti 30 päivän kuluessa tarkastuksen päättymisestä ja siinä on ilmoitettava:

- 1) oikaisuvaatimuksen tekijän nimi;
- 2) määräys, johon haetaan oikaisua;
- 3) miltä osin määräykseen haetaan oikaisua ja oikaisu, jota siihen vaaditaan tehtäväksi; sekä
- 4) oikaisuvaatimuksen perusteet.

Oikaisuvaatimus on sen tekijän tai laatijan omakätisesti allekirjoitettava.

Oikaisuvaatimukseen on liitettävä todisteet, joihin oikaisuvaatimuksen tekijä haluaa nojautua ja joita ei ole esitetty aikaisemmin.

Tämän lain 4 §:ssä ja 22 §:n 2 momentissa tarkoitettuun päätökseen sekä 20 §:ssä tarkoitettuun määräykseen *saa vaatia oikaisua Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuselta siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään*. Oikaisuvaatimus 20 §:ssä tarkoitettua määräyksestä on tehtävä 30 päivän kuluessa tarkastuksen päättymisestä. Määräyksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdyttävä muutoksenhausta huolimatta.

Muuhun tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen toimiluvan peruuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

24 §

(kumotaan)

Muutoksenhaku

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen 4 ja 21—23 §:n perusteella antamaan päätökseen haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

155.

Laki**aravalain 39 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan aravalain (1189/1993) 39 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 269/1999, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

39 §

39 §

*Muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Hakija, joka on tyytymätön asuntorahaston, valtiokonttorin, kunnan taikka kunnanhallituksen tai lautakunnan alaisen viranhaltijan tekemään päätökseen tässä laissa tai sen nojalla annetussa asetuksessa tarkoitetussa asiassa, saa hakea päätökseen oikaisua 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus on tehtävä päätöksen tehneelle viranomaiselle ja kunnanhallituksen tai lautakunnan alaisen viranhaltijan päätöksestä kunnanhallitukselle tai lautakunnalle. Päätökseen, johon saa hakea oikaisua, on liitettävä oikaisuvaatimusosoitus. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä viipymättä.

Oikaisuvaatimuksesta annettuun kunnan viranomaisen, asuntorahaston tai valtiokonttorin päätökseen saa, jollei 3 momentista muuta johdu, hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Oikaisuvaatimuksesta annettuun kunnan viranomaisen päätökseen, joka koskee kunnan 8, 12, 16, 20 tai 26 §:n taikka aravaasetuksen (1587/1993) 34 §:n nojalla tekemää päätöstä, ei saa hakea muutosta valittamalla. Kunnan 3 §:n 2 momentin nojalla tekemään

Hakija saa vaatia Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen, Valtiokonttorin ja kunnan taikka kunnanhallituksen tai lautakunnan alaisen viranhaltijan tekemään päätökseen oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Kunnanhallituksen tai lautakunnan alaisen viranhaltijan päätökseen oikaisua vaaditaan kuitenkin kunnanhallitukselta tai asianomaiselta lautakunnalta.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaisissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 33 ja 37 §:ssä tarkoitetussa lainan irtisanomista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valittamalla ei kuitenkaan saa hakea muutosta oikaisuvaatimukseen annettuun

1) kunnan viranomaisen päätökseen, joka koskee kunnan 8, 12, 16 §:n, 17 §:n 4 momentin, 20 tai 26 §:n nojalla tekemää päätöstä;

päätökseen lainoitettavista kohteista ei saa erikseen hakea oikaisua eikä valittamalla muutosta. Oikaisuvaatimuksesta annettuun asuntorahaston päätökseen, joka koskee asuntorahaston 5, 8, 16, 26 tai 32 §:n nojalla tekemää päätöstä, ei saa hakea muutosta valittamalla. Oikaisuvaatimuksesta annettuun valtiokonttorin päätökseen, joka koskee valtiokonttorin 12, 20, 26, 31 tai 38 §:n nojalla taikka arava-asetuksen 34 §:n nojalla tekemää päätöstä, ei saa hakea muutosta valittamalla.

2) *Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskusten päätökseen, joka koskee sen 5, 8, 16, 26 tai 32 §:n nojalla tekemää päätöstä;*

3) *Valtiokonttorin päätökseen, joka koskee Valtiokonttorin 12 §:n, 17 §:n 4 momentin, 20, 26, 31 tai 38 §:n nojalla tekemää päätöstä.*

Kunnan 3 §:n 2 momentin nojalla tekemään päätökseen lainoitettavista kohteista ei erikseen saa vaatia oikaisua eikä hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

156.

Laki**aravalainojen lainaehtojen muuttamisesta eräissä tapauksissa annetun lain 11 ja 12 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan aravalainojen lainaehtojen muuttamisesta eräissä tapauksissa annetun lain (1023/2002) 11 ja 12 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

11 §

11 §

Sanktiot

Sanktiot

Jos omistaja toimii 8 §:n vastaisesti, *hallinto-oikeus Valtiokonttorin vaatimuksesta* voi velvoittaa omistajan suorittamaan enintään puoli prosenttia kultakin kalenterikuukaudelta niiden talojen tai asuntojen rakennuskustannusindeksin muutosta vastaavasti tarkistetusta hankinta-arvosta, joiden lainaehtoihin tämän lain tarkoittamat toimenpiteet kohdistuvat. Korvaus voidaan määrätä kuitenkin enintään kahdelta vuodelta. Valtiokonttori tulouttaa korvauksen Valtion asuntorahastoon.

Jos suoritettavaksi määrättävä korvaus muodostuisi ilmeisen kohtuuttomaksi, sitä voidaan korvausta määrättäessä alentaa.

Jos syy korvauksen määräämiseen poistuu kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun Valtiokonttori on ilmoittanut 8 §:n vastaisesta toiminnasta omistajalle, ei 1 momentissa tarkoitettua korvausta voida määrätä.

Jos omistaja toimii 8 §:n vastaisesti, *Valtiokonttori* voi velvoittaa omistajan suorittamaan enintään puoli prosenttia kultakin kalenterikuukaudelta niiden talojen tai asuntojen rakennuskustannusindeksin muutosta vastaavasti tarkistetusta hankinta-arvosta, joiden lainaehtoihin tämän lain tarkoittamat toimenpiteet kohdistuvat. Korvaus voidaan määrätä kuitenkin enintään kahdelta vuodelta. Valtiokonttori tulouttaa korvauksen Valtion asuntorahastoon.

Jos suoritettavaksi määrättävä korvaus muodostuisi ilmeisen kohtuuttomaksi, sitä voidaan korvausta määrättäessä alentaa.

Jos syy korvauksen määräämiseen poistuu kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun Valtiokonttori on ilmoittanut 8 §:n vastaisesta toiminnasta omistajalle, ei 1 momentissa tarkoitettua korvausta voida määrätä.

12 §

12 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Hakija, joka on tyytymätön Valtiokonttorin tekemään päätökseen tässä laissa tarkoitettussa asiassa, saa hakea päätökseen oikaisua 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus on tehtävä Valtiokonttorille. Päätökseen, johon saa hakea oikaisua, on liitettävä oikaisuvaatimusosoitus. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä viipymättä.

Hakija saa vaatia Valtiokonttorin päätökseen oikaisua siten kuin hallintolaisissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla *hallinto-oikeuteen* siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden 11 §:ssä tarkoitettussa

Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

asiassa antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä

157.

Laki**asumisoikeusasunnoista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan asumisoikeusasunnoista annetun lain (650/1990) 54 a §, sellaisena kuin se on laissa 1210/2005, sekä
muutetaan 45, 53 ja 54 §, sellaisina kuin niistä ovat 45 § laeissa 1195/1993, 22/2007, 870/2008 ja 1256/2010 sekä 54 § laissa 276/1999, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

45 §

45 §

*Asumisoikeustalon asuinhuoneistojen käyttö**Asumisoikeustalon asuinhuoneistojen käyttö*

Asumisoikeustalon asuinhuoneistoja on ensisijaisesti käytettävä asumisoikeuden haltijoiden asuntoina. Toissijaisesti asuinhuoneistoja voidaan käyttää vuokralaisten asuntoina.

Kunta voi erityisestä syystä myöntää luvan käyttää asuinhuoneistoa muuhun kuin asuintarkoitukseen, kun lupa koskee vähäistä osaa talon kaikista asuinhuoneistoista. Kunnan on ennen käyttötarkoituksen muutosta ilmoitettava luvasta Asumisen rahoitus- ja kehittämisskeskukselle, joka voi määrätä maksettavaksi takaisin luvassa tarkoitettua huoneistoa vastaavan osan valtion asuntolainasta tai aravalainasta taikka määrätä valtion vapautettavaksi huoneistoa koskevasta valtioneuvoksesta aravalainojen takaisinmaksamiseksi annetussa laissa (868/2008) tarkoitettua valtioneuvoksesta. Lainaa ei voida määrätä maksettavaksi takaisin tai valtion takausvastuuta päätettäväksi, jos asuintiloja muutetaan asukkaiden yhteistiloiksi tai muuhun asukkaiden asumisolosuhteita parantavaan käyttöön.

Siltä ajalta, jona asuntoa käytetään vastoin 1 ja 2 momentin säännöksiä, asumisoikeustalon omistaja on velvollinen suorittamaan valtiolle puoli prosenttia kultakin kalenterikuukaudelta asunnon osalle huoneistoalojen suhteessa laskettavasta talon tai taloryhmän hankinta-arvosta. Jos mainittua määrää ei vapaaehtoisesti suoriteta, asiasta päättää kunnan vaatimuksesta lääninoikeus. Valtiolle suori-

Asumisoikeustalon asuinhuoneistoja on ensisijaisesti käytettävä asumisoikeuden haltijoiden asuntoina. Toissijaisesti asuinhuoneistoja voidaan käyttää vuokralaisten asuntoina.

Kunta voi erityisestä syystä myöntää luvan käyttää asuinhuoneistoa muuhun kuin asuintarkoitukseen, kun lupa koskee vähäistä osaa talon kaikista asuinhuoneistoista. Kunnan on ennen käyttötarkoituksen muutosta ilmoitettava luvasta Asumisen rahoitus- ja kehittämisskeskukselle, joka voi määrätä maksettavaksi takaisin luvassa tarkoitettua huoneistoa vastaavan osan valtion asuntolainasta tai aravalainasta taikka määrätä valtion vapautettavaksi huoneistoa koskevasta valtioneuvoksesta aravalainojen takaisinmaksamiseksi annetussa laissa (868/2008) tarkoitettua valtioneuvoksesta. Lainaa ei voida määrätä maksettavaksi takaisin tai valtion takausvastuuta päätettäväksi, jos asuintiloja muutetaan asukkaiden yhteistiloiksi tai muuhun asukkaiden asumisolosuhteita parantavaan käyttöön.

Siltä ajalta, jona asuntoa käytetään vastoin 1 ja 2 momentin säännöksiä, asumisoikeustalon omistaja on velvollinen suorittamaan valtiolle puoli prosenttia kultakin kalenterikuukaudelta asunnon osalle huoneistoalojen suhteessa laskettavasta talon tai taloryhmän hankinta-arvosta. Jos mainittua määrää ei vapaaehtoisesti suoriteta, asiasta päättää kunnan vaatimuksesta *Valtiokonttori*. Valtiolle suori-

tettavaa määrää voidaan alentaa, jos se muuten muodostuisi kohtuuttomaksi.

Mitä 2 ja 3 momentissa säädetään, ei koske 3 §:n 3 momentissa tarkoitettua asumisoikeustaloa.

53 §

Oikaisuvaatimus

Kunnan viranomaisen päätökseen *tyytymätön* saa hakea siihen oikaisua. Oikaisuvaatimus kunnanhallituksen tai 52 §:n 2 momentissa tarkoitetun lautakunnan päätöksestä tehdään päätöksen tehneelle viranomaiselle. Muun toimielimen, luottamushenkilön tai viranhaltijan päätöksestä oikaisuvaatimus tehdään kunnanhallitukselle tai 52 §:n 2 momentissa tarkoitetulle lautakunnalle. Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Päätökseen, johon saadaan hakea oikaisua, on liitettävä oikaisuvaatimusosoitus. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä viipymättä.

54 §

Valitus

Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa, *jollei 2 momentista muuta johdu*, hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Asumisoikeuden saajaksi tai luovutuksen saajaksi hyväksymistä koskevaan päätökseen saa kuitenkin hakea muutosta valittamalla vain, jos valittajan hakemus on hylätty sen vuoksi, ettei hän täytä asumisoikeuden saajalle tai luovutuksensaajalle asetettuja edellytyksiä tai että virheellinen menettely on vaikuttanut valittajan vahingoksi. Valituksen johdosta annettuun lääninoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

tettavaa määrää voidaan alentaa, jos se muuten muodostuisi kohtuuttomaksi.

Mitä 2 ja 3 momentissa säädetään, ei koske 3 §:n 3 momentissa tarkoitettua asumisoikeustaloa.

53 §

Oikaisuvaatimus

Hakija saa vaatia kunnan viranomaisen, Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen tai Valtiokonttorin päätökseen oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimus kunnan toimielimen, luottamushenkilön tai viranhaltijan päätöksestä tehdään kuitenkin kunnanhallitukselle tai 52 §:n 2 momentissa tarkoitetulle lautakunnalle.

54 §

Valitus

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla *hallinto-oikeuteen* siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. *Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.*

Asumisoikeuden saajaksi tai luovutuksen saajaksi hyväksymistä koskevaan päätökseen saa kuitenkin hakea muutosta valittamalla vain, jos valittajan hakemus on hylätty sen vuoksi, ettei hän täytä asumisoikeuden saajalle tai luovutuksensaajalle asetettuja edellytyksiä tai että virheellinen menettely on vaikuttanut valittajan vahingoksi. *Hallinto-oikeuden* päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

54 a §

(kumotaan)

Muutoksenhaku

Hakija, joka on tyytymätön Valtion asuntorahaston tekemään päätökseen tässä laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitettussa asiassa, saa hakea päätökseen oikaisua 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus on tehtävä Valtion asuntorahastolle. Päätökseen, johon saadaan hakea oikaisua, on liitettävä oikaisuvaatimusosoitus. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä viipymättä.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

158.

Laki**avustuksista erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi annetun lain 13 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan avustuksista erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi annetun lain (1281/2004) 13 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 448/2008, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

13 §

13 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Hakija, joka on tyytymätön Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen tekemään päätökseen tässä laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä mainituissa asioissa, saa hakea päätökseen oikaisua 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus on tehtävä Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskukselle. Päätökseen, johon saa hakea oikaisua, on liitettävä oikaisuvaatimusosoitus. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä viipymättä.

Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen, joka koskee avustuksen myöntämistä, ei saa hakea valittamalla muutosta. Muuhun oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa hakea valittamalla muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muutoksenhausta huolimatta voidaan 12 §:ssä tarkoitettu päätös panna täytäntöön.

Hakija saa hakea muutosta Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen päätökseen siten kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään.

Avustuksen myöntämistä koskevaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

159.

Laki**eräiden vuokratolainojen lainaehtojen ilmoitusperusteisesta muuttamisesta annetun lain 6 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden vuokratolainojen lainaehtojen ilmoitusperusteisesta muuttamisesta annetun lain (511/2005) 6 §, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

6 §

6 §

*Muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Ilmoituksen tekijä, joka on tyytymätön Valtiokonttorin tekemään päätökseen tässä laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitettussa asiassa, saa hakea päätökseen oikaisua 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaanista. Oikaisuvaatimus on tehtävä Valtiokonttorille. Päätökseen, johon saa hakea oikaisua, on liitettävä oikaisuvaatimusohje. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä viipymättä.

Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Ilmoituksen tekijä *saa vaatia oikaisua Valtiokonttorin päätökseen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (434/2003) säädetään.*

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

160.

Laki**oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta annetun lain 11 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta annetun lain (639/1982) 11 a §, sellaisena kuin se on laissa 1283/2000, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

11 a §

Hakija, joka on tyytymätön valtiokonttorin päätökseen 11 §:ssä tarkoitettussa asiassa, saa hakea päätökseen oikaisua 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus on tehtävä päätöksen tehneelle viranomaiselle. Päätökseen, johon saa hakea oikaisua, on liitettävä oikaisuvaatimusosoitus. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä viipymättä.

Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

11 a §

Hakija saa vaatia oikaisua 11 §:ssä tarkoitettussa asiassa annettuun päätökseen siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

161.

Laki**omistusasuntolainojen korkotuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan omistusasuntolainojen korkotuesta annetun lain (1204/1993) 14 §, sellaisena kuin on laissa 272/1999, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

14 §

14 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Hakija, joka on tyytymätön kunnan tai valtiokonttorin päätökseen tässä laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitettussa asiassa, saa hakea päätökseen oikaisua 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus on tehtävä päätöksen tehneelle viranomaiselle ja kunnanhallituksen tai lautakunnan alaisen viranhaltijan päätöksestä kunnanhallitukselle tai lautakunnalle. Päätökseen, johon saa hakea oikaisua, on liitettävä oikaisuvaatimusosoitus. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä viipymättä.

Oikaisuvaatimuksesta annettuun kunnan viranomaisen 8 §:n mukaiseen päätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta. *Muuhun* oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hakija saa vaatia kunnan ja Valtiokonttorin päätökseen oikaisua siten kuin hallintolainkäyttölaissa (434/2003) säädetään. Kunnanhallituksen tai lautakunnan alaisen viranhaltijan päätökseen oikaisua vaaditaan kuitenkin kunnanhallitukselta tai asianomaiselta lautakunnalta.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen 8 §:ssä tarkoitettussa asiassa ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

162.

Laki**omistusasuntolainojen valtioneuvoksesta annetun lain 16 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan omistusasuntolainojen valtioneuvoksesta annetun lain (204/1996) 16 §, sellaisena kuin se on laeissa 275/1999 ja 993/2013, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

16 §

16 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Hakija, joka on tyytymätön Valtiokonttorin päätökseen tässä laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitettussa asiassa, saa hakea päätökseen oikaisua 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus on tehtävä päätöksen tehneelle viranomaiselle. Päätökseen, johon saa hakea oikaisua, on liitettävä oikaisuvaatimusosoitus. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä viipymättä.

Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hakija saa vaatia Valtiokonttorin päätökseen oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

163.

Laki**valtioneuvoston asetuksen nojalla annettujen lakien muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtioneuvoston asetuksen nojalla annettujen lakien (868/2008)
 16 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

16 §

16 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Valtioneuvoston tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea kirjallisesti oikaisua 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus tehdään Valtioneuvostolle, jonka on käsiteltävä oikaisuvaatimus kiireellisesti.

Oikaisuvaatimuksesta annettuun Valtioneuvoston päätökseen, joka koskee sen 3 §:n 1 momentin nojalla tekemää päätöstä, ei saa hakea valittamalla muutosta. Muuhun oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun Valtioneuvoston päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen asiassa, joka koskee seuraamusmaksun määräämistä tai takauskorvauksen maksamista jättämisestä, saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Muutoin hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valtioneuvoston päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolainkäyttölaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen 3 §:n 1 momentissa tarkoitetussa asiassa ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Hallinto-oikeuden päätökseen takauskorvauksen maksamista jättämisestä ja seuraamusmaksun määräämisestä koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

164.

Laki**vuokra- ja asumisoikeustaloyhteisöjen talouden tervehdyttämisasiavustuksista annetun lain 8 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vuokra- ja asumisoikeustaloyhteisöjen talouden tervehdyttämisasiavustuksista annetun lain (1030/2008) 8 §, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

8 §

Muutoksenhaku

Hakija, joka on tyytymätön Valtiokonttorin päätökseen tässä laissa tarkoitettussa asiassa, saa hakea siihen oikaisua 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus on tehtävä Valtiokonttorille. Päätökseen, johon saa hakea oikaisua, on liitettävä oikaisuvaatimusosoitus. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä viipymättä.

Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen, joka koskee avustuksen myöntämistä, ei saa hakea valittamalla muutosta. Muuhun oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen haetaan valittamalla muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Ehdotus

8 §

Muutoksenhaku

Hakija saa hakea muutosta Valtiokonttorin päätökseen siten kuin valtionavustuslaissa säädetään.

Avustuksen myöntämistä koskevaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

165.

Laki**vuokra-asuntojen korkotukilainalla rahoitettujen asuntojen vapautumisesta käyttörajoituksista annetun lain 6 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vuokra-asuntojen korkotukilainalla rahoitettujen asuntojen vapauttamisesta käyttörajoituksista annetun lain (291/2005) 6 § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

6 §

6 §

*Muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Hakija, joka on tyytymätön Valtion asunto-rahaston tai Valtiokonttorin tämän lain nojalla tekemään päätökseen, saa hakea siihen oikaisua 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaan. Päätökseen on liitettävä oikaisuvaatimusosoitus. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä viipymättä.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hakija saa vaatia Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen tai Valtiokonttorin päätökseen oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta *valittamalla hallinto-oikeuteen* siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen korkotuen lakkauttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

166.

Laki**vuokra-asuntojen rakentamislainojen valtioneuvoston päätöksestä annetun lain 17 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vuokra-asuntojen rakentamislainojen valtioneuvoston päätöksestä annetun lain (856/2008) 17 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

17 §

17 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen tai Valtiokonttorin tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea kirjallisesti oikaisua 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus tehdään päätöksen tehneelle viranomaiselle, jonka on käsiteltävä oikaisuvaatimus kiireellisesti.

Oikaisuvaatimuksesta annettuun Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen päätökseen, joka koskee sen 4 §:n nojalla tekemää päätöstä, ei saa hakea valittamalla muutosta. *Muuhun* oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun *Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen ja Valtiokonttorin* päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen asiassa, joka koskee seuraamusmaksun määräämistä tai takauskorvauksen maksamatta jättämistä, saa hakea muutosta valittamalla *korkeimpaan hallinto-oikeuteen*. Muutoin hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen tai Valtiokonttorin *päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolainkäyttölaissa (434/2003) säädetään.*

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla *hallinto-oikeuteen* siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. *Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen 4 §:ssä tarkoitettussa asiassa ei* kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Hallinto-oikeuden päätökseen *takauskorvauksen maksamatta jättämistä ja seuraamusmaksun määräämistä koskevassa asiassa* saa hakea muutosta valittamalla *siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun* päätökseen saa hakea muutosta valittamalla *vain*, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

167.

Laki**vuokratalolainojen lainaehtojen muuttamisesta annetun lain 9 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vuokratalolainojen lainaehtojen muuttamisesta annetun lain (1186/1990) 9 §, sellaisena kuin se on laissa 277/1999, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

9 §

9 §

*Muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Hakija, joka on tyytymätön valtiokonttorin päätökseen tässä laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitettussa asiassa, saa hakea päätökseen oikaisua 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus on tehtävä päätöksen tehneelle viranomaiselle. Päätökseen, johon saa hakea oikaisua, on liitettävä oikaisuvaatimusosoitus. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä viipymättä.

Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Hakija *saa vaatia Valtiokonttorin päätökseen* oikaisua *siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.*

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

168.**Laki****öljysuojarahastosta annetun lain 27 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan öljysuojarahastosta annetun lain (1406/2004) 27 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

27 §

27 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Öljysuojarahaston hallituksen päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Päätökseen saa siihen tyytymätön asianosainen hakea oikaisua 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaanista. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea valittamalla muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Öljysuojarahaston hallituksen päätökseen *saa hakea muutosta siten kuin valtioneuvostonlaissa säädetään.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

169.

Laki**luonnonsuojelulain 61 ja 62 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luonnonsuojelulain (1096/1996) 61 ja 62 §, sellaisina kuin ne ovat, 61 § osaksi laissa 1587/2009 ja 62 § laissa 1587/2009, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

61 §

61 §

*Valitus**Valitus*

Valtioneuvoston ja ministeriön päätöksestä saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen. *Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen.*

Ympäristöministeriön 50 §:n 3 momentin tai 52 §:n 2 momentin nojalla tekemään päätökseen sekä valtioneuvoston yleisistunnon päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Metsähallituksen, Suomen ympäristökeskuksen, Metsäntutkimuslaitoksen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksestä sekä kunnan viranomaisen 26 ja 28 §:n nojalla tekemästä päätöksestä saa valittaa hallinto-oikeuteen. *Toimivaltainen hallinto-oikeus määräytyy hallintolainkäyttölain (586/1996) 12 §:n mukaan, kuitenkin niin, että valitettaessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksestä, toimivaltainen hallinto-oikeus on se, jonka tuomiopiirissä pääosa kysymyksessä olevasta alueesta sijaitsee.*

Ympäristöministeriön muuhun päätökseen sekä Metsähallituksen, Suomen ympäristökeskuksen, Luonnonvarakeskuksen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätökseen ja kunnan viranomaisen 26 tai 28 §:n nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Valitettaessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksestä, toimivaltainen hallinto-oikeus on kuitenkin se, jonka tuomiopiirissä pääosa kysymyksessä olevasta alueesta sijaitsee.

Valitusoikeus on niillä, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea. Muissa kuin korvausta koskevissa asioissa valitusoikeus on myös asianomaisella kunnalla. Muissa kuin korvausta sekä 31 §:n ja 48 §:n 2 momentissa tarkoitettua poikkeuslupaa koskevissa asioissa on valitusoikeus myös sellaisella rekisteröidyllä paikallisella tai alueellisella yhteisöllä, jonka tarkoituksena on luonnon- tai ympäristönsuojelun edistäminen. Luonnonsuojeluohjelman hyväksymistä koskevasta valtioneuvoston päätöksestä on valitusoikeus myös

Valitusoikeus on niillä, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea. Muissa kuin korvausta koskevissa asioissa valitusoikeus on myös asianomaisella kunnalla. Muissa kuin korvausta sekä 31 §:n ja 48 §:n 2 momentissa tarkoitettua poikkeuslupaa koskevissa asioissa on valitusoikeus myös sellaisella rekisteröidyllä paikallisella tai alueellisella yhteisöllä, jonka tarkoituksena on luonnon- tai ympäristönsuojelun edistäminen. Luonnonsuojeluohjelman hyväksymistä koskevasta valtioneuvoston päätöksestä on valitusoikeus myös

mainitunlaisella valtakunnallisella yhteisöllä ja maanomistajien etua valvovalla valtakunnallisella yhteisöllä.

Muuten muutoksenhaussa noudatetaan, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään.

62 §

Valitus hallinto-oikeuden päätöksestä

Hallinto-oikeuden tämän lain nojalla tekemästä päätöksestä saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Valitusoikeudesta on voimassa, mitä 61 §:n 3 momentissa säädetään. Jos hallinto-oikeus on muuttanut viranomaisen päätöstä tai kumonnut sen, valitusoikeus on kuitenkin myös päätöksen tehneellä viranomaisella.

mainitunlaisella valtakunnallisella yhteisöllä ja maanomistajien etua valvovalla valtakunnallisella yhteisöllä.

Muuten muutoksenhaussa noudatetaan, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään.

62 §

Valitus hallinto-oikeuden päätöksestä

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jos päätös koskee:

1) 18 §:n 2 momentissa tarkoitettua kieltoa tai rajoitusta;

2) 24 §:n 1 ja 3 momentissa tarkoitettua luonnonsuojelualueen perustamista;

3) 27 §:ssä tarkoitettua luonnonsuojelualueen rauhoituksen lakkauttamista;

4) 33 §:ssä tarkoitettua maisema-alueen perustamista;

5) 49 §:n 3 momentissa tarkoitettua Euroopan unionin lajisuojelua koskevista erityissäännöksistä poikkeamista; taikka

6) 55 §:n 1 momentissa tarkoitettua määräaikaista kieltoa.

Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusoikeudesta on voimassa, mitä 61 §:n 3 momentissa säädetään. Jos hallinto-oikeus on muuttanut viranomaisen päätöstä tai kumonnut sen, valitusoikeus on kuitenkin myös päätöksen tehneellä viranomaisella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

170.

Laki**maastoliikennelain 31 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maastoliikennelain (1710/1995) 31 §, sellaisena kuin se on laissa 101/2000, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

31 §

31 §

*Muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Muutosta 30 §:ssä tarkoitettuun kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen päätökseen haetaan valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Tämän lain 30 §:ssä tarkoitettuun kunnan viranomaisen päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Kunnan viranomaisen muuhun kuin 30 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta siten kuin kuntalaissa (365/1995) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

171.

Laki**öljyvahinkojen torjuntalain 29 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan öljyvahinkojen torjuntalain (1673/2009) 29 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

29 §

29 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Viranomaisen tämän lain nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Samassa järjestyksessä haetaan muutosta myös alueen pelastustoimen öljyvahinkojen torjuntasuunnitelman hyväksymistä koskevaan päätökseen.

Muutoksenhaku ei estä 28 §:ssä tarkoitetun päätöksen täytäntöönpanoa, ellei valitusviranomainen toisin määrää.

Viranomaisen tämän lain nojalla tekemään päätökseen *saa hakea* muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Samassa järjestyksessä haetaan muutosta myös alueen pelastustoimen öljyvahinkojen torjuntasuunnitelman hyväksymistä koskevaan päätökseen.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Muutoksenhaku ei estä 28 §:ssä tarkoitetun päätöksen täytäntöönpanoa, ellei valitusviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

172.

Laki**jätelain 137 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan jätelain (646/2011) 137 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 528/2014, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

137 §

137 §

*Muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Tämän lain nojalla annettuun viranomaisen päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei jäljempänä toisin säädetä. Asian käsittelystä perittävistä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.

Viranomaisen tämän lain nojalla tekemään päätökseen *saa hakea* muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei jäljempänä toisin säädetä. Asian käsittelystä perittävistä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.

*Hallinto-oikeuden päätökseen jätehuolto-
rekisteriin tai tuottajarekisteriin hyväksymisen peruuttamista, jätteen kansainvälisen siirron hyväksymistä ja ennakkohyväksyntää koskevan päätöksen peruuttamista, 126—128 §:ssä tarkoitettua päätöstä sekä laiminlyöntimaksua koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.*

Valitus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen muusta kuin 96, 97 ja 99 §:n nojalla tekemästä päätöksestä sekä mainituissa pykälissä säädettyjen velvoitteiden rikkomista tai laiminlyöntiä koskevasta 126 ja 133 §:ssä tarkoitettua päätöksestä tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä pääosaa kysymyksessä olevasta toiminnasta harjoitetaan. Valitus, joka koskee Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 103, 106, 107, 126, 128 tai 133 §:n nojalla tekemää päätöstä, tehdään sille hallinto-

Valitus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen muusta kuin 96, 97 ja 99 §:n nojalla tekemästä päätöksestä sekä mainituissa pykälissä säädettyjen velvoitteiden rikkomista tai laiminlyöntiä koskevasta 126 ja 133 §:ssä tarkoitettua päätöksestä tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä pääosaa kysymyksessä olevasta toiminnasta harjoitetaan. Valitus, joka koskee Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 103, 106, 107, 126, 128 tai 133 §:n nojalla tekemää päätöstä, tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä sijaitsee

oikeudelle, jonka tuomiopiirissä sijaitsee sen henkilön kotikunta tai sen yhteisön kotipaikka, jota päätös pääosin koskee. Valitus aluehallintoviraston 7 §:n 2 momentin nojalla tekemästä päätöksestä tehdään Vaasan hallinto-oikeudelle.

Kunnan jätehuoltomääräysten hyväksymistä ja jätetaksaa koskevaan päätökseen sekä 37 §:n ja 43 §:n 1 momentin nojalla tehtyyn kunnan päätökseen haetaan valittamalla muutosta siten kuin kuntalaissa säädetään. Kunnan viranhaltijan tämän lain 126 §:n 3 momentin nojalla antamaan määräykseen ei saa hakea erikseen muutosta.

Hallinto-oikeuden päätökseen, joka koskee 83 §:ssä tarkoitettua jätemaksun suorittamista tai siitä tehtyä verojen ja maksujen täyttämöpanosta annetun lain (706/2007) 9 §:ssä tarkoitettua perustevalitusta, saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

sen henkilön kotikunta tai sen yhteisön kotipaikka, jota päätös pääosin koskee. Valitus aluehallintoviraston 7 §:n 2 momentin nojalla tekemästä päätöksestä tehdään Vaasan hallinto-oikeudelle.

Kunnan jätehuoltomääräysten hyväksymistä ja jätetaksaa koskevaan päätökseen sekä 37 §:n ja 43 §:n 1 momentin nojalla tehtyyn kunnan päätökseen saa hakea valittamalla muutosta siten kuin kuntalaissa säädetään. Kunnan viranhaltijan tämän lain 126 §:n 3 momentin nojalla antamaan määräykseen ei saa hakea erikseen muutosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

173.

Laki**Etelämantereen ympäristönsuojelusta annetun lain 37 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Etelämantereen ympäristönsuojelusta annetun lain (28/1998) 37 §, sellaisena
kuin se on laissa 1020/2010, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

37 §

37 §

*Muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Lupaviranomaisen tämän lain nojalla ratkaisemaan lupa-asiaan ja 28 §:ssä tarkoitettua jätehuoltosuunnitelmaa koskevaan päätökseen *haetaan* muutosta valittamalla Vaasan hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Lupaviranomaisen tämän lain nojalla ratkaisemaan lupa-asiaan ja 28 §:ssä tarkoitettua jätehuoltosuunnitelmaa koskevaan päätökseen *saa hakea* muutosta valittamalla Vaasan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. *Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

174.

Laki**vapaaehtoisesta osallistumisesta ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään annetun lain 5 ja 13 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vapaaehtoisesta osallistumisesta ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään annetun lain (121/2011) 5 §:n 1 momentti ja 13 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

5 §

Akkreditointijärjestelmä

Akkreditointijärjestelmä

Mittatekniikan keskuksen akkreditointiyksikkö, FINAS-akkreditointipalvelu, toimii yhteisön asetuksen 2 artiklassa tarkoitettuna kansallisena akkreditointielimenä, joka akkreditoi ympäristötodentajat. Se myös valvoo niiden ja toimiluvan saaneiden todentajien toimintaa. Valvonnasta säädetään yhteisön asetuksen 23, 24 ja 28 artiklassa.

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston akkreditointiyksikkö (FINAS-akkreditointipalvelu) toimii yhteisön asetuksen 2 artiklassa tarkoitettuna kansallisena akkreditointielimenä, joka akkreditoi ympäristötodentajat. Se myös valvoo niiden ja toimiluvan saaneiden todentajien toimintaa. Valvonnasta säädetään yhteisön asetuksen 23, 24 ja 28 artiklassa.

13 §

13 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Suomen ympäristökeskuksen ja Mittatekniikan keskuksen akkreditointiyksikön tämän lain mukaiseen päätökseen voi hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Suomen ympäristökeskuksen ja *FINAS-akkreditointipalvelun* päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen akkreditoinnin tai toimiluvan peruuttamista sekä pätevyysalueen rajoittamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

175.

Laki

eräiden rakennustuotteiden tuotehyväksynnästä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan eräiden rakennustuotteiden tuotehyväksynnästä annetun lain (954/2012) 37 § ja
muutetaan 36 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

36 §

36 §

Muutoksenhaku toimielimen päätökseen

Muutoksenhaku

Hakemuksesta annettuun toimielimen päätökseen saa vaatia oikaisua *päätöksen tekijältä* siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Hakemuksesta annettuun toimielimen päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Muuhun tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen toiminnan keskeyttämistä sekä valtuutuksen ja hyväksymisen peruuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden *muuhun* päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

37 §

(kumotaan)

Muutoksenhaku ministeriön päätökseen

Ympäristöministeriön tämän lain nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

176.

Laki

kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain 18 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain (669/1978) 18 §, sellaisena kuin se on laissa 547/2005, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

18 §

Tämän lain 14 §:n nojalla annettuun kunnan päätökseen, 15 §:n nojalla annettuun päätökseen, joka koskee valvontaviranomaisen määräämistä tai sen tehtävien siirtämistä sekä 14 b §:n nojalla annettuun taksan hyväksymistä koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin kuntalaissa säädetään.

Muihin tämän lain nojalla annettuihin päätöksiin kuin 1 momentissa ja 17 §:ssä tarkoitettuihin päätöksiin saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Ennen muutoksen hakemista 14 b §:n 1—3 momentin mukaisten maksujen määräämiseen maksuvelvollisen on tehtävä 14 päivän kuluessa maksulipun saamisesta muistutus maksun perimisestä päättävälle kunnan viranomaiselle. Muistutuksen johdosta on tehtävä uusi päätös, ja maksuvelvolliselle on lähetettävä uusi maksulippu.

18 §

Tämän lain 14 §:n nojalla *tehtyyn* kunnan päätökseen, 15 §:n nojalla *tehtyyn* päätökseen, joka koskee valvontaviranomaisen määräämistä tai sen tehtävien siirtämistä sekä 14 b §:n nojalla *tehtyyn* taksan hyväksymistä koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin kuntalaissa säädetään. *Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.*

Muuhun tämän lain nojalla *tehtyyn* päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. *Hallinto-oikeuden päätökseen 16 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.*

Ennen muutoksen hakemista 14 b §:n 1—3 momentin mukaisten maksujen määräämiseen maksuvelvollisen on tehtävä 14 päivän kuluessa maksulipun saamisesta muistutus maksun perimisestä päättävälle kunnan viranomaiselle. Muistutuksen johdosta on tehtävä uusi päätös, ja maksuvelvolliselle on lähetettävä uusi maksulippu.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

177.

Laki**rakennuksen energiatodistuksesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan rakennuksen energiatodistuksesta annetun lain (50/2013) 27 § ja
muutetaan 26 § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

26 §

26 §

*Muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Tämän lain mukaiseen ympäristöministeriön ja Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen *hallintopäätökseen* saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään

Pätevyyden toteajan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Ympäristöministeriön ja Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen päätökseen sekä *oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen* saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 24 ja 25 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. *Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen* saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

27 §

(kumotaan)

Muutoksenhaku pätevyyden toteajan päätökseen

Pätevyyden toteajan tämän lain nojalla antamaan päätökseen saa vaatia oikaisua päätöksen tekijältä siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. *Hallinto-oikeuden päätökseen* saa

*hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein
hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.*

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*

*Muutoksenhaussa ennen tämän lain voi-
maantuloa annettuun hallintopäätökseen so-
velletaan tämän lain voimaan tullessa voi-
massa olleita säännöksiä.*

178.

Laki**etuostolain 22 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan etuostolain (608/1977) 22 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 471/2005, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

22 §

Edellä 9 §:n 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen saavat ostaja ja myyjä hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen *30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista*.

Milloin kunta on päättänyt, ettei se käytä etuosto-oikeutta, ei päätökseen saa hakea muutosta valittamalla.

22 §

Edellä 9 §:n 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen saavat ostaja ja myyjä hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen *siten kuin kuntalaissa säädetään*.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Kunnan päätökseen olla käyttämättä etuosto-oikeutta ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.